
Προγραμματική Περίοδος 2007 – 2013

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

Τίτλος: **ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ**
Κωδικός Ε.Π.: **3**
CCI: **2007GR161PO001**

ΕΠΙΣΗΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	8
1.1. Η ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	9
1.2. ΚΑΙΡΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	13
1.3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ - ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ - ΑΠΕΙΛΩΝ	74
1.4. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	78
2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013	82
2.1. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΓΚΩΝ - ΓΕΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	83
2.2. ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	87
2.3. ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	98
2.4. ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ	113
2.5. ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	121
2.6. ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ	142
2.7. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ	154
3. ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	156
3.1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	157
Α.Π.1: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΑΠΟ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	157
Α.Π.2: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ	165
Α.Π.3: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	170
Α.Π.4: ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ	176
Α.Π.5: ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΕΤΠΑ)	179
3.2. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	180
3.3. ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΧΩΝ	196

3.4	ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	203
3.5	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ(ΕΓΤΑΑ) ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΛΙΕΙΑΣ (ΕΤΑ) - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΜΕ ΤΟ ΕΓΤΑΑ ΚΑΙ ΕΤΑ....	210
4.	ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	231
5.	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	275

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ
2. ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ
3. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ
4. ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΟ ΕΠ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»
5. ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΡΜΟΥ (CORE INDICATORS)

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

CEPII	Centre d' Etudes et de Prospectives Industrielles Internationales
CERN	Organization Européenne pour la Recherche Nucléaire
CIP	Competitiveness and Innovation Program
DG COMP	Γ.Δ. Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
DG REGIO	Γ.Δ. Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
EMBO	European Molecular Biology Organization
IMD	International Institute of Management Development
JEREMIE	Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises
LNG	Liquified Natural Gas
TEN	Trans – European Networks
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
WEF	World Economic Forum
WTO	World Trade Organization
Α.Π.Α.	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
ΑΕΔΕΤΑ	Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη σε ΕΤΑ
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΜΕΑ	Άτομα με αναπηρία
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΑΠΠ	Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν
ΓΓΕΤ	Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας
ΔΕΚΟ	Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί
ΔΕΠΑ	Δημόσια Επιχείρηση Αερίου
ΔΕΣΜΗΕ	Διαχειριστής Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας
Ε.Ο.Τ.	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΕΒΕ	Ετήσια Βιομηχανική Έρευνα (ΕΣΥΕ)
ΕΓΤΑΑ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης

ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΛΚΕ	Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων
ΕΠΑ	Εταιρεία Παροχής Αερίου
ΕΠΑΝ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» 2000-2006
ΕΣΕΕ	Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΕΤΑ	Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη
ΕΤΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας
ΕΤΑΚ	Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία
ΙΟΒΕ	Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών
ΚΑΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΚΕΤΑ	Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης
ΚτΠ	Κοινωνία της Πληροφορίας
ΚΣΚΓ	Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές
ΚΥΕ	Κέντρο Υποδοχής Επενδυτών
ΚΥΤ	Κέντρο Υψηλής Τάσης
ΜΑΔ	Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης
ΜΜΕ	Μικρο-Μεσαίες Επιχειρήσεις
ΝΧΜ	Νέες Χώρες Μέλη
ΞΑΕ	Ξένες Άμεσες Επενδύσεις
ΟΛΠ	Οργανισμός Λιμένος Πειραιά
ΟΠΕ	Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου
ΟΣΕΠ	Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου
ΟΣΠΑΝ	Ομάδα Σχεδιασμού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»
ΠΜΕ	Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις
ΣΕΤΕ	Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

ΤΕΜΠΜΕ	Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών
Υ/Σ	Υποσταθμοί
ΥΓΟΣ	Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος
ΥΠΑΝ	Υπουργείο Ανάπτυξης
ΥΠΟΙΟ	Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα εξειδικεύει τη στρατηγική για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο της γενικότερης εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής για τη νέα περίοδο 2007-2013.

Εκτιμάται ότι η στρατηγική που υιοθετείται και οι τρόποι παρέμβασης που προσδιορίζονται στο Πρόγραμμα θα έχουν θετική επίδραση στην ανταγωνιστικότητα, εξωστρέφεια και επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα και θα εξασφαλίσουν θετικά αναπτυξιακά αποτελέσματα για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

Η στρατηγική αναφέρεται στους τομείς μεταποίηση, υπηρεσίες, εμπόριο, προστασία καταναλωτή, έρευνα - τεχνολογία, ενέργεια, τουρισμός και πολιτισμός. Καλύπτει επομένως τα αντικείμενα αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και του Υπουργείου Πολιτισμού.

Η κατάρτιση του Προγράμματος ακολούθησε μια μακρόχρονη και επίπονη διαδικασία στο πλαίσιο της Ομάδας Σχεδιασμού Προγράμματος και απαίτησε σειρά διαβουλεύσεων τόσο μεταξύ των Υπουργείων και των Γενικών Γραμματειών που είναι αρμόδιες για τη χάραξη και την υλοποίηση πολιτικής κατά τομέα, όσο και με τους εμπλεκόμενους φορείς και το ευρύτερο κοινό.

Λόγω των ειδικών διατάξεων για τις Περιφέρειες "μεταβατικής στήριξης" (Αττική, Νότιο Αιγαίο, Στερεά Ελλάδα, Δυτική Μακεδονία και Κεντρική Μακεδονία), καλύπτει μεν και αυτές στο στρατηγικό επίπεδο όχι όμως στο χρηματοδοτικό : δηλαδή οι διαθέσιμοι πόροι για το Πρόγραμμα μπορούν να επενδυθούν μόνο στις 8 Περιφέρειες αμιγούς Στόχου 1 "Σύγκλιση" και κατά συνέπεια το κονδύλι των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων που διατίθενται για την ανταγωνιστικότητα εμφανίζεται μεν μειωμένο, αλλά σ' αυτό πρέπει να συμπεριληφθούν και οι πόροι των πέντε περιφερειών μεταβατικής στήριξης που θα κατευθυνθούν σε δράσεις Ανταγωνιστικότητας.

Οι γεωγραφικές περιοχές παρέμβασης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα αντιστοιχούν στους παρακάτω κωδικούς NUTS.

GR 11	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ – ΘΡΑΚΗ
GR 14	ΘΕΣΣΑΛΙΑ
GR 21	ΗΠΕΙΡΟΣ
GR 22	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ
GR 23	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
GR 25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ
GR 41	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ
GR 43	ΚΡΗΤΗ
GR	ΕΛΛΑΔΑ

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

1.1. Η ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Πρόσφατα εντοπίζονται θετικές εξελίξεις ως προς την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας¹: η Έκθεση του IMD του 2006 για την ανταγωνιστικότητα παρουσιάζει αναστροφή μακροχρόνιων τάσεων και η χώρα εμφανίζεται να βελτιώνει τη θέση της στη διεθνή συνολική κατάταξη, έπειτα από μία πενταετή πτωτική πορεία. Συγκεκριμένα, ενώ το 2005 η Ελλάδα κατελάμβανε την 50η θέση, το 2006 ανήλθε στην 42η θέση μεταξύ 61 χωρών και περιφερειών, ξεπερνώντας π.χ. Πορτογαλία, Τουρκία, Νότια Αφρική και παρουσιάζοντας την τρίτη καλύτερη συνολική βελτίωση μετά την Κίνα και την Ινδία. Στην κατάταξη των χωρών Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής, η χώρα βελτιώνει τη θέση της κατά 6 θέσεις (25η μεταξύ 37 χωρών) και όσον αφορά τις 21 από τις 25 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συμμετέχουν στην έρευνα, επίσης βελτιώνει τη θέση της και βρίσκεται μπροστά από χώρες όπως Πορτογαλία, Ιταλία, Σλοβενία και Πολωνία. Στις αντίστοιχες μετρήσεις της έκθεσης του World Economic Forum το 2006 η Ελλάδα διατηρεί την ίδια θέση με το 2005 (47^η στη συνολική κατάταξη) με την επισήμανση ωστόσο ότι στην ανάλυση του Οργανισμού έχουν προστεθεί οκτώ νέες χώρες.

Η ανταγωνιστικότητα ορίζεται (κατά το Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης στην «Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2003») ως η ικανότητα διατήρησης και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της χώρας και αναβάθμισης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ενίσχυσης της απασχόλησης, της πραγματικής συνοχής και της περιβαλλοντικής προστασίας και αναβάθμισης, και διαρκούς βελτίωσης της παραγωγικότητας, υπό συνθήκες παγκοσμιοποίησης. Η ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας εξαρτάται από πλήθος προσδιοριστικών παραγόντων, όπως η βελτίωση της ποιότητας του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, η δυνατότητα διασύνδεσης και οικονομικής ολοκλήρωσης της χώρας με τις παγκόσμιες αγορές και τα διεθνή ολοκληρωμένα επιχειρηματικά δίκτυα, η στήριξη υψηλής, διαρκώς αυξανόμενης παραγωγικότητας, και οδηγεί στην επίτευξη του αντικειμενικού στόχου της εξασφάλισης υψηλού βιοτικού επιπέδου για τους πολίτες της χώρας (εισόδημα, θέσεις εργασίας, αναβαθμισμένο περιβάλλον, ποιότητα ζωής, προοπτικές).

Εκ του παραπάνω ορισμού, εξαιτίας της συγκεκριμένης δομής του ΕΣΠΑ 2007-2013, και λόγω του γεγονότος ότι η συγχρηματοδοτούμενη παρέμβαση (όπως και στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους) αποτελεί μέρος μόνο της συνολικής προσπάθειας για την ανταγωνιστικότητα (υπερκαλύπτεται από τις μη συγχρηματοδοτούμενες επενδύσεις ιδιωτών και δημοσίου και από τις παράλληλες πολιτικές), το νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καλείται να ασκήσει ρόλο καταλύτη ως προς τις κρίσιμες προκλήσεις και να αντιμετωπίσει αδυναμίες και προβλήματα σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας και όχι να καλύψει όλες τις αδυναμίες και όλα τα προβλήματα στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, για τα οποία ενδεικτικοί είναι οι ακόλουθοι δείκτες.

¹ IMD, World Competitiveness Center, *Yearbook* 2006.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

	(έτος)
ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΕΕ-25=100)	82,0 2005
Παραγωγικότητα της εργασίας ανά απασχολούμενο (ΕΕ-25=100)	98,4 2005
Συνολικό ποσοστό απασχόλησης (%) (ΕΕ-25=63,8)	60,1 2005
Συνολικό ποσοστό ανεργίας (%) (ΕΕ-25=8,8)	9,8 2005
Ποσοστό απασχόλησης εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (%) (ΕΕ-25=42,5)	41,6 2005
Επίπεδο εκπαίδευσης νέων 20-24 ετ. που συμπλήρωσαν τουλάχιστον δευτεροβάθμια (%) (ΕΕ-25=77,5)	84,1 2005
Συμμετοχή στη δια βίου μάθηση (%) (ΕΕ-25=10,2)	1,9 2005
Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη (% του ΑΕΠ) (ΕΕ-25=1,86)	0,61 2004
Ενεργειακή ένταση της οικονομίας (ΕΕ-25=100)	117,3 2004
Αξία απεσταλθέντων εμπορευμάτων (% του ΑΕΠ) (ΕΕ-25= 28,5)	8,0 2005
Ποσοστό πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας μετά τις κοινωνικές παροχές (%) (ΕΕ-25=16)	20 2004
Επιχειρηματικές επενδύσεις (Ακαθ. σχηματισμός παγίου κεφαλαίου ιδιωτ. τομέα, % ΑΕΠ) (ΕΕ-25=17,4)	20,2 2005

Πηγή: Eurostat

Στο Παράρτημα 1, για λόγους συνοπτικής και εύληπτης παρουσίασης του Προγράμματος) παρατίθεται ειδική ανάλυση κατά τομέα πολιτικής. Το Πρόγραμμα καλύπτει το σύνολο του Δευτερογενούς τομέα της Οικονομίας, πλην του κλάδου των Κατασκευών και τον Τριτογενή τομέα πλην των κλάδων Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα, Εκπαίδευση, Απασχόληση οικιακού προσωπικού, καθώς και επιμέρους δραστηριοτήτων των κλάδων Μεταφορές και αποθήκευση, Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.

Η σημασία των κλάδων αυτών για την ελληνική οικονομία αναδεικνύεται από τα παρακάτω στοιχεία:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΣΥΝΘΕΣΗ (%) ΣΕ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

Απασχόληση	1998	2001	2004	2005
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	18,0	16,1	12,6	12,4
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	23,3	23,0	22,4	22,4
Ορυχεία και Λατομεία	0,5	0,5	0,3	0,4
Μεταποιητικές Βιομηχανίες	14,5	14,1	13,1	12,8
Ηλεκτρισμός, φυσ. αέριο,	0,9	0,9	0,9	0,9
Κατασκευές	7,4	7,5	8,1	8,3
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	58,7	60,9	65,0	65,2
Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο ...	16,8	17,2	17,5	17,8
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	6,2	6,6	6,4	6,8
Μεταφορές, αποθήκευση	6,1	6,3	6,2	6,2
Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	2,3	2,6	2,6	2,6
Άλλοι	27,3	28,2	32,3	32,3
Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α)	2000	2001	2004	2005
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	5,4	5,3	4,2	3,9
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	20,0	20,9	19,5	18,7
Ορυχεία και Λατομεία	0,4	0,4	0,4	0,3
Μεταποιητικές Βιομηχανίες	9,8	9,9	8,6	9,2
Ηλεκτρισμός, φυσ. αέριο,	2,0	2,3	2,2	2,1
Κατασκευές	7,8	8,3	8,3	7,0
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	69,1	68,5	72,1	73,6
Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο ...	11,7	12,0	12,3	13,0
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	8,7	9,4	9,6	9,9
Μεταφορές, αποθήκευση	8,0	7,0	8,4	8,0
Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	5,1	4,1	3,6	4,0
Άλλοι	35,7	36,0	38,1	38,7

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., ίδια επεξεργασία

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καλείται να παρέμβει σε τομείς στους οποίους απασχολούνται τα $\frac{2}{3}$ των ανθρώπινων πόρων της χώρας, και μάλιστα με σταθερή αύξηση (64,65% το 1998 - 67,55% το 2005). Οι ίδιοι τομείς "παράγουν" περισσότερο από 45% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας, επίσης με αύξηση (45,7% το 1998 - 46,6% το 2004). Ήδη εντοπίζεται μια σημαντική παράμετρος, που είναι η δυσαναλογία μεταξύ μεριδίου στην απασχόληση και μεριδίου στην ΑΠΑ, η οποία αιτιολογείται από την προφανή χαμηλότερη παραγωγικότητα στον τριτογενή τομέα.

Η ειδικότερη ανάλυση στο εσωτερικό του δευτερογενούς τομέα επιτρέπει τον εντοπισμό τάσεων με σημαντικότερες συνέπειες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ (ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ, %)

	1999	2000	2001	2002	συνολική αύξηση	μεταβολή
ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ - ΟΡΥΧΕΙΑ	1,7	2,0	2,2	1,8	35,3%	8%
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	68,7	68,8	67,5	67,7	23,5%	-1,4%
ΕΝΕΡΓΕΙΑ	6,4	5,7	5,4	5,5	7,0%	-14,6%
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	23,2	23,5	24,9	25,0	35,0%	7,8%
ΣΥΝΟΛΟ					25,28%	

Πηγή: ΕΣΥΕ

Η μεταποίηση και η ενέργεια σταθερά χάνουν μερίδιο ΑΠΑ, ενώ σταθερά επίσης αυξάνεται η σπουδαιότητα του κλάδου των κατασκευών. Οι κλάδοι όπου κυρίως αναμένεται να αναπτυχθούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και όπου κατεχοχρήν εντοπίζονται οι όποιες απειλές, χάνουν συνεχώς μερίδιο στην ΑΠΑ.

Σε σύγκριση με την κατάσταση στην ΕΕ-25, ισχύουν οι ακόλουθες τιμές:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΣΥΝΘΕΣΗ Α.Ε.Π. και Α.Π.Α., ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΕ-25

	1995	1999	2003
Συνολικό μέγεθος ελληνικού ΑΕΠ σε εκ. € ως προς συνολικό ΕΕ-25	1,3%	1,6%	1,7%
Σύνθεση ΑΠΑ: συμμετοχή πρωτογενή τομέα (ως προς μέσο όρο ΕΕ-25=100)	347,7	331,9	316,9
συμμετοχή δευτερογενή τομέα (ως προς μέσο όρο ΕΕ-25=100)	74,8	76,4	84,3
συμμετοχή τριτογενή τομέα (ως προς μέσο όρο ΕΕ-25=100)	101,1	102,1	100,0
Συνολικό μέγεθος ΑΠΑ δευτερογενή τομέα σε εκ. € ως προς το συνολικό ΕΕ-25	0,9%	1,0%	1,0%

Πηγή: EUROSTAT., ίδια επεξεργασία για τα διαθέσιμα έτη.

Δηλαδή, αφενός τα συνολικά ελληνικά μεγέθη (ΑΕΠ και προστιθέμενη αξία του δευτερογενούς τομέα) είναι εξαιρετικά μικρά ως προς τα συνολικά ευρωπαϊκά και επομένως είναι πολύ μικρή η δυνατότητα συμβολής της χώρας στην επίτευξη συνολικών ευρωπαϊκών στόχων ή η δυνατότητα της να αντισταθεί σε πιέσεις προερχόμενες από το εξωτερικό της περιβάλλον, και αφετέρου η σύνθεση της Α.Π.Α. είναι στην Ελλάδα ουσιαστικά διαφορετική από τον κοινοτικό μέσο όρο ώστε να αρκεί η απλή αναπαραγωγή γενικών οδηγιών και καλών πρακτικών.

1.2. ΚΑΙΡΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Παρά την πρόσφατη βελτίωση, δομικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας με «ιστορική» καταγωγή εμφανίζονται να εξακολουθούν να εμποδίζουν τη δράση των θετικών παραγόντων, με αποτέλεσμα η θετική τρέχουσα πορεία να μην μπορεί να εγγυηθεί, αυτόνομα, σταθερή μακροπρόθεσμη διατήρηση υψηλής ανταγωνιστικότητας. Από την κατά τομέα πολιτικής ανάλυση προέκυψαν ως καιρία ζητήματα για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας τα ακόλουθα.

Επισημαίνεται ότι η πλήρης τεκμηρίωση των παρακάτω μπορεί να αναζητηθεί στην κατά τομέα ανάλυση.

1.2.1. Ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια

Ασφαλείς δείκτες ανταγωνιστικότητας συνιστούν, πέραν των κατατάξεων που εφαρμόζουν οι διεθνείς οργανισμοί, ο βαθμός κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές, ο βαθμός της εισαγωγικής διείσδυσης και ο βαθμός εξωστρέφειας (εξαγωγές ως % του ΑΕΠ). Η ελληνική οικονομία παραδοσιακά χαρακτηρίζεται από χαμηλή κάλυψη των εισαγωγών και λόγω διαρθρωτικών αδυναμιών και λόγω σύνθεσης του παραγωγικού ιστού και λόγω των συνεχών αυξημένων επενδυτικών αναγκών, ο δείκτης όμως εμφάνισε μακροπρόθεσμη σταθερή επιδείνωση με ιδιαίτερα αρνητικές τιμές στο εμπόριο με τους εταίρους της ΕΕ-15². Μετά το 1989, οι απώλειες στο ενδοκοινοτικό εμπόριο αντισταθμίστηκαν εν μέρει με κέρδη από τις χώρες της ΝΑ Ευρώπης, αλλά η τάση αυτή έχει αρχίζει να εξασθενίζει λόγω της υποκατάστασης των εξαγωγών προς τις χώρες αυτές από άμεση εκροή επενδυτικών κεφαλαίων³, τα θετικά δευτερογενή αποτελέσματα των οποίων (ισχυροποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων και μετατόπιση τους προς "υψηλότερης" αξίας δραστηριότητες) δεν έχουν ακόμη εμφανιστεί. Παραδοσιακά επίσης, το εμπορικό έλλειμμα αντισταθμίζεται από εισροή πόρων από το εξωτερικό (στην περίοδο 1950-1980: τουριστικό συνάλλαγμα, μεταναστευτικά εμβάσματα, ναυτιλιακό συνάλλαγμα - μετά το 1990: εισπράξεις από τον τουρισμό, ναυτιλιακό συνάλλαγμα, πόροι Διαρθρωτικών Ταμείων). Ως προς την εισαγωγική διείσδυση, σημασία έχει ότι λόγω των "φυσικών" εμποδίων στον ανταγωνισμό που διέπουν τις κατασκευές, τον τουρισμό και τις υπηρεσίες προς πρόσωπα, του εξω-εθνικού χαρακτήρα στη ναυτιλία και του προστατευτικού πλαισίου που ακόμη δρα στη γεωργία και στην ενέργεια, αυτή εμφανίζεται στη μεταποίηση, η οποία αυξήθηκε κατά 50% στην περίοδο 1988-2000⁴.

² Ο βαθμός κάλυψης εισαγωγών από χώρες της ΕΕ-15 από εξαγωγές προς αυτές επιδεινώθηκε από 48% σε 30% μεταξύ 1989 και 2003. Στοιχεία Τράπεζας της Ελλάδος, σειρά Στατιστικών Δελτίων Οικονομικής Συγκυρίας.

³ Βλ. τις σχετικές επισημάνσεις στο: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Νοisis ΑΕ, *Θεματική μελέτη: Ανταγωνιστικότητα*, 2006.

⁴ Από το 34% της εσωτερικής αγοράς το 1988 στο 51% το 2000. Υπουργείο Ανάπτυξης, Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης, Εφαρμοσμένη έρευνα για τη διαμόρφωση δεικτών παρακολούθησης των εξαγωγικών επιδόσεων της Ελλάδας: Τεκμηρίωση και προτάσεις, Ινστιτούτο Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος, 2004

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕΛΩΝ

	ΞΑΕ 2000-4	Εξαγωγές ως % εισαγωγών, 2004	Εξαγωγές ως % ΑΕΠ, 2004	Κατάταξη χωρών στους σχετικούς με την ανταγωνιστικότητα στοχοδείκτες Λισσαβόνας						Συνολική κατάταξη WEF, 2004	Συνολική κατάταξη IMD, 2004
				Κοινωνία της Πληροφορίας	Καινοτομία, Ε&Τ	Απελευθέρωση Αγορών	Επιχειρηματικά Δίκτυα	Χρηματο-οικονομικές Υπηρεσίες	Επιχειρηματικό Περιβάλλον		
Εσθονία	3.030	72	54	8	15	15	17	11	7	24	25
Λετονία	1.745	70	30	18	14	13	23	18	8	44	> 51
Λιθουανία	2.509	64	42	20	17	16	21	21	14	39	> 51
Μάλτα	1.170	82	50	11	24	20	19	13	18	42	> 51
Ουγγαρία	16.022	99	55	22	19	17	20	17	13	46	35
Πολωνία	29.470	101	33	24	18	24	25	23	26	71	48
Σλοβακία	9.394	101	68	21	23	23	22	22	27	41	33
Σλοβενία	3.045	91	49	12	12	19	14	20	23	35	38
Τσεχία	25.675	94	62	19	22	21	15	24	17	38	36
Ελλάδα	4.759	30	8	23	21	22	16	19	22	51	37

Στοιχεία UNCTAD, Eurostat και ΥΠΑΝ - Ειδ. Γραμματεία για την Ανταγωνιστικότητα 2005, Διερεύνηση Διεθνών Δεικτών Ανταγωνιστικότητας, ίδια επεξεργασία

Όπως δείχνουν τα στοιχεία του Πίνακα, το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας είναι μεν γενικό αλλά εντοπίζεται με ιδιαίτερη οξύτητα στο ενδο-ευρωπαϊκό επίπεδο: εκεί έχουν συντελεστεί επί εικοσαετία οι μεγαλύτερες απώλειες, προς την εξωτερική ή προς την εσωτερική αγορά. Κατά συνέπεια, σημαντικό ζήτημα για την ελληνική ανταγωνιστικότητα συνιστά και η τελευταία διεύρυνση της ΕΕ προς τις νέες χώρες - μέλη (NXM) της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης : πρόκειται για οικονομίες που προσελκύουν ξένες άμεσες επενδύσεις σε όγκο εικοσαπλάσιο από ό,τι η ελληνική, που είναι πολλαπλάσια πιο εξωστρεφείς, έχουν είτε πλεονασματικό είτε πολύ θετικότερο εμπορικό ισοζύγιο, και εμφανίζουν επιδόσεις ισχυρότερες από τις ελληνικές σε σειρά στοχοδεικτών της Λισσαβόνας, γεγονός που τις καθιστά ελκυστικότερες για ενσωμάτωση στις κοινές ευρωπαϊκές στρατηγικές⁵.

Η δυσμενής θέση της χώρας εξηγείται από την ύπαρξη συγκεκριμένων πλεονεκτημάτων στις ΝΧΜ: χαμηλότερο κόστος παραγωγής σε κλάδους έντασης εργασίας ή «παραδοσιακούς» (όπως είναι και οι ελληνικοί κλάδοι), εγγύτητα μεγάλων αγορών στις ΝΧΜ ώστε αυτές να λειτουργούν ως "εξαγωγικές βάσεις", ειδικές στρατηγικές επέκτασης που ακολουθούν οι μεγάλες διεθνείς επιχειρήσεις⁶, υποστήριξη από δημόσιες πολιτικές που ήταν πολύ λιγότερο περιοριστικές από αυτές που ακολούθησε η Ελλάδα στην περίοδο της ένταξης στην Ευρωζώνη, διαθεσιμότητα σχετικώς υψηλά εκπαιδευμένου προσωπικού με χαμηλό κόστος. Οι ευνοϊκότερες για τις ΝΧΜ συνθήκες ενδεχομένως να αλλάξουν στο βαθμό που ενταθεί ο εξωτερικός προς την ΕΕ ανταγωνισμός και πλήξει ιδιαίτερα αυτές λόγω της κλαδικής

⁵ Βλ. λεπτομερέστερη ανάλυση στο: ΥΠΑΝ, BCS - Remaco, Έκθεση Πρώτου Απολογισμού του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-06, σελ. 237-240.

⁶ Π.χ., αμυντική επέκταση σε άμεση "γειτονιά" για μείωση του κόστους ενώπιε επερχόμενης όξυνσης του ανταγωνισμού με περιοχές ακόμη χαμηλότερου κόστους.

σύνθεσης της βιομηχανίας τους⁷, αλλά ο παράγων αυτός θα δράσει και στην Ελλάδα με την παραπλήσια παραγωγική δομή ενώ οι ΝΧΜ μάλλον θα τον αντιμετωπίσουν ευχερέστερα με τις αυξημένες εισροές πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Στον τουριστικό τομέα βέβαια, η χώρα είναι σε πλεονεκτικότερη θέση ως προς τις ΝΧΜ και τις υποψήφιες χώρες (το 2004 οι εισπράξεις από τις εξαγωγές υπηρεσιών ήταν υπερδιπλάσιες των εσόδων από εξαγωγές αγαθών), αλλά προφανώς δεν είναι δυνατόν να στηριχθεί μακροπρόθεσμα στην εκμετάλλευση των συγκυριακών ευνοϊκών περιθωρίων που εκάστοτε παρουσιάζονται στη διεθνή ζήτηση (όπως π.χ. η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, η πρόσφατη συνολική διεθνής ανάκαμψη που ευνόησε τους παραδοσιακούς προορισμούς, η μετακίνηση της ζήτησης προς ασφαλέστερους προορισμούς), δεδομένου ότι, ελλείπει επαρκούς θεματικής και ποιοτικής διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, ο παράγων κόστος είναι στον τομέα κυρίαρχος, όπως είναι επίσης κυρίαρχη η θέση των διεθνών tour operators λόγω της δυνατότητάς τους για χειραγώγηση της ζήτησης.

Ο Πολιτισμός αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα, καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη τουρισμού υψηλής μέσης κατά κεφαλήν δαπάνης, ειδικών - θεματικών μορφών τουρισμού, καθώς και μορφών που συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Έτσι συνεργεί στη βελτίωση της ελκυστικότητας της χώρας, των Περιφερειών και των πόλεών της, τόσο μέσα από την προστασία και την ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η οποία βρίσκεται σε άμεση συνάφεια με τη διατήρηση του περιβάλλοντος, φυσικού και ανθρωπογενούς, όσο και μέσα από την ανάπτυξη του σύγχρονου πολιτισμού.

Σε σχέση με τις ΝΧΜ, οι πρόσφατα ενταχθείσες χώρες (Βουλγαρία, Ρουμανία) και η Τουρκία δεν συνιστούν άμεση "απειλή" για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας: το ελληνικό ΑΕΠ είναι μεγαλύτερο από αυτό του συνόλου των βαλκανικών χωρών και ο ελληνικός δευτερογενής τομέας παράγει τόσο, όσο μαζί της Ρουμανίας, Κροατίας και Βουλγαρίας. Σημαντικός ανταγωνιστής στο προσεχές μέλλον θα αναδειχθεί η Τουρκία, με δευτερογενή τομέα σημαντικότητας μεγέθους και παραπλήσιων χαρακτηριστικών με τον ελληνικό.

⁷ Βλ. ΕΕ, Έκθεση για την Ευρωπαϊκή Ανταγωνιστικότητα 2004, Περίληψη, Υπουργείο Ανάπτυξης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

	ΑΕΠ 2002 (εκ. \$)	% μετα- βολή 1991- 2003	ΑΕΠ δευτερο- γενούς τομέα, % συνόλου	% μεταβολή 1991-2003	εξα-γωγές (εκ. \$), 2002	εισα- γωγές (εκ. \$), 2002	απόθεμα ΞΑΕ (εκ. \$), 2002	απόθεμα ΞΑΕ, % συνόλου
Αλβανία	6.124	442,8	0,9	-60,6	330	1.485	988	0,9
Βουλγαρία	19.859	81,4	3,9	-46,5	7.445	9.923	6.029	5,9
ΠΓΔΜ	4.705	139,3	1,1	-15,6	1.358	2.324	907	0,9
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	6.963	-19,6	1,6	...	1.272	3.890	828	0,8
Σερβία-Μαυροβούνιο	19.176	-76,7	4,6	...	3.011	7.809	1.959	1,9
Ρουμανία	60.358	109,2	17,1	-24,2	17.618	23.983	22.563	22,0
Κροατία	28.322	54,4	6,2	-14,4	6.007	13.469	38.450	37,7
Σύνολο Βαλκανίων	145.507	-4,4	35,4	-27,0	37.041	62.883	71.724	70,1
Τουρκία	237.972	-10,4	39,0	-27,0	51.206	69.340	18.558	18,1
Ελλάδα	153.042	71,8	25,6	-20,0	13.040	45.379	12.056	11,8

Στοιχεία World Bank: Υπουργείο Μακεδονίας - Θράκης, 2005, Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Βορείου Ελλάδος

Η εξωστρέφεια ποικίλλει κατά κλάδο και κατά είδος δραστηριοποίησης: η εξαγωγική επίδοση κυμαίνεται περί το 20-40% σε 9 κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας, άνω του 40% σε 3 και κάτω του 20% στους υπόλοιπους. Αλλά, από τους 12 κλάδους που έχουν επιτύχει σχετικά υψηλούς βαθμούς εξωστρέφειας, ως ένδειξη ότι τα προϊόντα τους είναι αρκετά ή πολύ ανταγωνιστικά στις διεθνείς αγορές, μόνο τρεις έχουν σημαντική συμμετοχή (άνω του 10%) στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών⁸. Από την άλλη πλευρά, 10 μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις πραγματοποιούν 47% του κύκλου εργασιών τους και 42% των κερδών τους στο εξωτερικό⁹.

Ειδικότερα για τη διαχρονική εξέλιξη των εξαγωγικών επιδόσεων της χώρας, προκύπτει ότι μετά από μια σημαντική υποχώρηση το 2001 και το 2002, οι ελληνικές εξαγωγές αυξάνονται σταθερά τα τελευταία χρόνια, βελτιώνοντας το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές το οποίο ωστόσο παραμένει ιδιαίτερα χαμηλό (32,8% το 2006). Οι ρυθμοί αύξησης των ελληνικών εμπορευματικών εξαγωγών την τελευταία δεκαετία ήταν ισχνότεροι των αντίστοιχων που επικρατούσαν παγκοσμίως, αλλά και μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μια σταδιακή συρρίκνωση του μεριδίου της Χώρας σε αυτή την πτυχή του διεθνούς εμπορίου. Οι ελληνικές εξαγωγές εξακολουθούν να έχουν σημαντικά περιθώρια γεωγραφικής διαφοροποίησης, αφού το 62,8% των εξαγωγών κατευθύνονται στις δέκα (10) μεγαλύτερες αγορές.

Οι ελληνικές εξαγωγές εμπορικών υπηρεσιών, στις οποίες συγκαταλέγονται οι δαπάνες τουριστών, οι μεταφορικές υπηρεσίες (ναυτιλία, αερομεταφορές, κλπ.), καθώς και διάφορες άλλες υπηρεσίες που παράγονται από ελληνικές επιχειρήσεις και αγοράζονται από αλλοδαπούς (τραπεζικές, κατασκευαστικές, συμβουλευτικές, τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, κλπ.), σημείωσαν την περίοδο 1995-2005 μέση ετήσια αύξηση 13,6% έναντι μόλις 7,4% παγκοσμίως και 7,6% για την Ευρώπη συνολικά, γεγονός που εν μέρει αντισταθμίζει την εικόνα στασιμότητας που παρατηρείται στις εμπορευματικές εξαγωγές.

⁸ Ινστιτούτο Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος, *op.cit.*

⁹ Π.χ., CocaCola3E κατά 85% και 84% αντιστοίχως, Chipita κατά 70% και 70%, Τιτάν κατά 63% και 43%, Εθνική Τράπεζα κατά 16% και 22%, Τράπεζα Πειραιώς κατά 14% και 14%. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 15.5.2006.

Η Ελλάδα, διατηρεί ακόμη και σήμερα, σημαντικό ποσοστό εξάρτησης από τις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων, αν και το μεγαλύτερο ποσοστό των εξαγωγών της Χώρας προέρχεται από βιομηχανικά προϊόντα, τα οποία το 2006 κάλυπταν το 57,9% του συνόλου των εξαγωγών, με το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών αυτών να κατευθύνονται προς τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Η συνολική αύξηση του μεριδίου των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων αποκρύπτει σημαντικό αριθμό ανακατατάξεων μεταξύ κατηγοριών, με χαρακτηριστικότερη την υποχώρηση των εξαγωγών ενδυμάτων και υποδημάτων, ενώ οι κλάδοι των χημικών προϊόντων και των μηχανημάτων και υλικών μεταφορών εμφανίζονται ιδιαίτερα δυναμικοί. Σημαντικούς ρυθμούς αύξησης, σημειώνουν επίσης οι εξαγωγές χημικών, φαρμακευτικών σκευασμάτων, μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού και συσκευών επικοινωνιών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1999-2006

ΕΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ			ΕΞΑΓΩΓΕΣ			ΣΥΝΟΛΟ	
	ΤΟΝΟΙ	ΧΙΛ. ΕΥΡΩ	%ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΤΟΝΟΙ	ΧΙΛ. ΕΥΡΩ	%ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΤΟΝΟΙ	ΧΙΛ. ΕΥΡΩ
1999	33.931.181	28.659.182		22.259.424	10.391.495		- 11.671.758	-18.267.687
2000	44.269.132	36.260.833	26,52%	24.412.684	12.725.976	22,47%	- 19.856.448	-23.534.857
2001	68.338.647	31.812.854	-12,27%	23.570.787	11.629.194	-8,62%	- 44.767.860	-20.183.659
2002	44.686.218	33.062.360	3,93%	17.736.154	10.945.615	-5,88%	- 26.950.064	-22.116.745
2003	50.272.175	40.299.535	21,89%	18.209.496	12.007.084	9,7%	- 32.062.679	-28.292.452
2004	50.571.995	42.391.946	5,19%	18.420.552	12.343.674	2,8%	- 32.151.444	-30.048.272
2005	50.534.286	44.071.868	3,96%	31.964.390	14.050.468	13,83%	- 18.569.896	-30.021.400
2006	51.586.058	50.665.551	14,96%	21.452.242	16.603.550	18,17%	- 30.133.816	-34.062.002

Πηγή: ΟΠΕ, Τμήμα Στατιστικής

Σε ότι αφορά στην περιφερειακή κατανομή της εξαγωγικής δραστηριότητας σημειώνεται η σαφής υπεροχή των πέντε (5) Περιφερειών μετάβασης, στις εξαγωγές προς χώρες Ε.Ε., η οποία αντανακλά και την συνολική παραγωγική υστέρηση των οχτώ (8) Περιφερειών σύγκλισης παρά τη βελτιωμένη θέση τους στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες που οφείλεται κυρίως στις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΕΕ ΚΑΙ ΣΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ, 2006

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΕΕ 2006			ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ		
	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (ΚΙΛΑ)	ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ	%	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (ΚΙΛΑ)	ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΑΛΜΟΝ
ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	21.452.242.000	16.603.550.000	100,0	21.452.242.000	16.603.550.000	100,0
ΓΕΝΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ	8.728.565.071	8.914.640.887	53,7	12.748.400.290	7.737.021.408	46,6
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	7.416.907.960	7.179.493.435	43,2	7.616.571.975	5.266.968.557	31,7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	6.348.532.890	5.179.754.634	31,2	2.429.985.987	2.234.843.531	13,46
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	938.921.564	1.660.587.234	10,0	2.271.663.469	1.791.187.944	10,79
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	8.306.349	86.043.671	0,5	302.451.795	260.042.582	1,57
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	8.265.162	8.004.806	0,0	1.017.358.073	242.356.307	1,46
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	112.881.995	245.103.090	1,5	1.595.112.651	738.538.193	4,45
ΣΥΝΟΛΟ ΟΧΤΩ (8) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	1.274.479.374	1.603.631.799	9,66	5.131.828.315	2.470.052.851	14,88
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	30.458.329	103.151.793	0,62	1.903.813	11.573.703	0,07
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	241.234.711	320.690.974	1,93	2.784.417.186	1.283.104.833	7,73
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	204.770.081	193.781.432	1,17	380.529.052	132.839.568	0,80
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	321.138.159	306.267.324	1,84	743.779.640	367.118.236	2,21
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	202.699.585	296.139.500	1,78	174.034.544	66.216.224	0,40
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	238.362.750	313.678.726	1,89	853.713.429	531.055.727	3,20
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	3.333.814	14.615.259	0,09	54.536.891	4.839.763	0,03
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	32.481.945	55.306.791	0,33	138.913.760	73.304.797	0,44

Πηγή: ΟΠΕ, Τμήμα Στατιστικής, Επεξεργασία στοιχείων

1.2.2. Ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα

Ο συνδυασμός χαμηλής εξωστρέφειας, υψηλού εμπορικού ελλείμματος και υψηλής εισαγωγικής διείσδυσης οδηγεί στο profile οικονομίας που αδυνατεί να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό, επικεντρώνεται σε τομείς που ή δεν επιδέχονται ανταγωνισμό ή λίγο συμβάλλουν στη διεθνή ανταγωνιστικότητά της, παράγει λιγότερο από το ήμισυ της κατανάλωσής της και έχει ως κινητήρα ανάπτυξης την εσωτερική ζήτηση¹ υποστηριζόμενη από την εισροή εξωτερικών πόρων. Αυτό το profile είναι βιώσιμο, εφόσον η εισροή εξωτερικών πόρων οφείλεται σε άλλες συνολικές παραμέτρους ανταγωνιστικότητας². Το πρόβλημα εντοπίζεται (α) στο ότι η εισροή εξωτερικών πόρων είναι παράγων αύξησης ΑΕΠ και βιοτικού επιπέδου αλλά δεν εγγυάται μακροπρόθεσμη σταθερότητα ανάπτυξης καθώς σημαντικό μέρος της επαγόμενης προσφοράς διαρρέει προς άλλες χώρες - μέλη της ΕΕ και τρίτες χώρες³ και (β) στο ότι οι εξωτερικοί πόροι δεν είναι πλέον μακροπρόθεσμα δεδομένοι: η συνδρομή των Διαρθρωτικών Ταμείων μειώνεται, ο ανταγωνισμός στον τουρισμό οξύνεται, η ναυτιλία είναι εγγενώς "αποεθνικοποιημένη" και ο τομέας των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών υπόκειται σε βραχυπρόθεσμες αναστατώσεις. Κατά συνέπεια, είναι σκόπιμη η διατήρηση μιας ισχυρής εσωτερικής παραγωγικής βάσης. Στην τελευταία περίοδο οι επενδύσεις στην Ελλάδα αυξάνονται και συντηρείται υψηλός ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας, αλλά η προστιθέμενη αξία αυξάνεται ελάχιστα και η τεχνολογική αναβάθμιση δεν έχει αποκτήσει αυτοσυντηρούμενο δυναμισμό⁴. Ο ρυθμός μεγέθυνσης έφθασε να είναι ο υψηλότερος στην Ένωση με εξαίρεση την Ιρλανδία και το μέσο βιοτικό επίπεδο ανέρχεται, αλλά ο παραγωγικός ιστός εμφανίζεται να αποδυναμώνεται.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, 1989-2003

μεταβολή του μεριδίου της μεταποίησης στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	-26%
μεταβολή του μεριδίου του αγροτικού τομέα στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	-44%
μεταβολή του μεριδίου του δευτερογενούς τομέα στην απασχόληση	-14%
μεταβολή του μεριδίου του αγροτικού τομέα στην απασχόληση	-35%
παραγωγικότητα (στη βάση των εργατωρών), 2002 (ΕΕ-15=100)	57
μέση ετήσια αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής	0,9%
εβδομαδιαία εργασία, 2002 (ΕΕ15 =100)	115,5
αύξηση του % ανεργίας στην Ελλάδα	45%
αύξηση του % ανεργίας στην ΕΕ-15	1%
αύξηση του βαθμού απασχόλησης του πληθυσμού 15-64 ετών	10%
εξαγωγές / εισαγωγές, με την ΕΕ-15	από 48% σε 30%

¹ Βλ. σχετική ανάλυση στο: ΥΠΑΝ, Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητα και Ανάπτυξης, ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΥ, 2004, *Η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας μετά το 2006*, σελ. 16, 24-25.

² Βλ. την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας το 1950-1980 μέσω των Άδελων Πόρων", της υψηλής ανταγωνιστικής της θέση στον τουρισμό και στη ναυτιλία, υπό τις τότε συνθήκες ανταγωνισμού.

³ Π.χ., το επαγόμενο από τους πόρους των Διαρθρωτικών Ταμείων ΑΕΠ υπολογίζεται σε 112% έναντι 158% επαγόμενης προσφοράς, κατά συνέπεια 43% αυτής διαρρέει σε άλλες χώρες - μέλη της ΕΕ και 3% σε τρίτες χώρες. Βλ. European Commission DG REGIO, J. Beutel, 2001, *The Economic Impact of Objective 1 Interventions for the Period 2000-2006*.

⁴ Η απασχόληση σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας ανέρχεται μόνο σε 0,29% της συνολικής του τομέα της μεταποίησης και σε κλάδους υψηλής προς μέση τεχνολογίας σε 1,7%. Βλ. τη σχετική διερεύνηση στο: EC, DG Enterprise, 2003, *EU Productivity and Competitiveness: an Industry Perspective*.

εξαγωγές / εισαγωγές, στο σύνολο των χωρών του κόσμου	από 53%	σε 33%
% αποταμίευσης στο ΑΕΠ	από 20%	σε 17%
ιδιωτικές επενδύσεις (€/1000 κατοίκους)	από 0,6	σε 2,6
ίδρυση νέων επιχειρήσεων (1997-2001) / 1000 κατοίκους		2,2
μέση ετήσια αύξηση του ΑΕΠ στην Ελλάδα, ως προς αντίστοιχη στην ΕΕ-15		1,28

Eurostat, ΥΠΟΙΟ, Τράπεζα της Ελλάδος, ιδία επεξεργασία

Σε σημαντικό βαθμό η αύξηση του ΑΕΠ προήλθε από τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα των Κοινοτικών πόρων στην κατανάλωση, στον τομέα των κατασκευών και στην παροχή υπηρεσιών σε πρόσωπα και επιχειρήσεις εντός χώρας, σε τομείς δηλαδή που εμμέσως μόνο συμβάλλουν σε αύξηση ανταγωνιστικότητας, όντας "θέσει" (λόγω γεωγραφικής απομόνωσης και κόστους μεταφοράς) ή "φύσει" (λόγω της εγγενούς κυριαρχίας των μικρών ή πολύ μικρών επιχειρήσεων) προστατευμένοι. Η ελληνική οικονομία εμφανίζεται να έχει πρόβλημα παραγωγικής υστέρησης με «ιστορικές» αιτίες οι οποίες δεν φαίνεται να αντιμετωπίστηκαν επαρκώς στην περίοδο μετά την ένταξη στην ΕΕ⁵, και με συσσωρευμένες επιπτώσεις που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο με εφαρμογή μέτρων κοινών για όλες τις χώρες - μέλη της ΕΕ και που δεν αποκαλύπτονται στις τιμές των κοινών για όλες τις χώρες δεικτών. Η υστέρηση αποκτά ιδιαίτερη σημασία όταν αναγνωρίζεται ότι η αύξηση της παραγωγικότητας στην ΕΕ δεν επαρκεί για επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας και ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα είναι ανταγωνιστικές όταν φθάσουν σε αυτοσυντηρούμενη ανάπτυξη της παραγωγικότητας που θα της επιτρέψει να υπερσχύει του κόστους ανά μονάδα παραγωγής⁶. Από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90 όμως, η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας στην ΕΕ επιβραδύνθηκε, με έντονες διαφορές μεταξύ των χωρών - μελών. Στο πλαίσιο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι Αυστρία, Ελλάδα και Ιρλανδία εμφανίζουν σταθερή αύξηση, προσεγγίζοντας τα επίπεδα των ΗΠΑ. Χαρακτηριστικά, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας είναι στην Ελλάδα, με εξαίρεση το 2004, ο υψηλότερος στην ΕΕ:

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

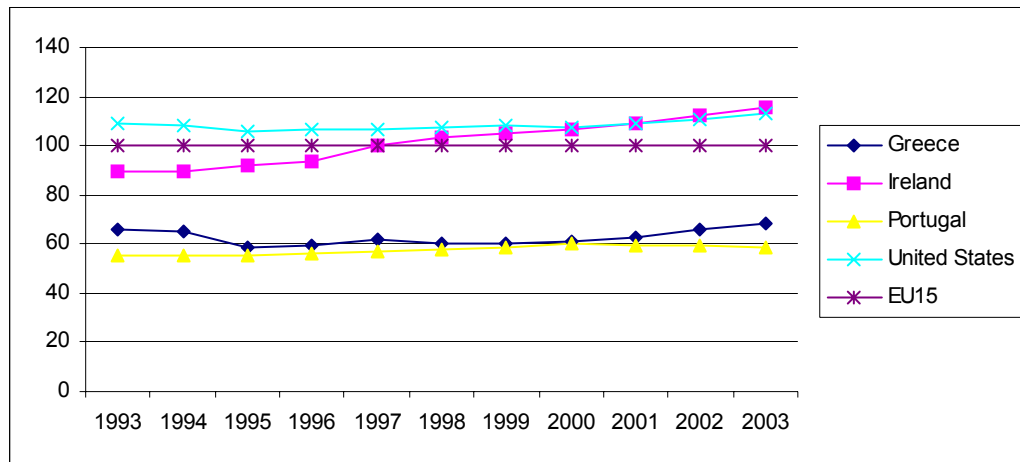
	1996-2000	2001-2004	2005-2006
Ελλάδα	0,7	2,6	0,8
ΕΕ-15	-0,3	-0,5	-0,2
Ιρλανδία	1,4	1,9	1,9

ΥΠΟΙΟ, Frontier Economics, 2005, Γενική Μελέτη Προοπτικών Ανάπτυξης της Ελλάδας

Η παραγωγικότητα, εκφρασμένη ως ΑΕΠ (σε ΜΑΔ) ανά απασχολούμενο σε σχέση με ΕΕ-15=100, στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας αυξήθηκε και αναμένεται να φτάσει το 99,7 το 2007. Στην κατάταξη όμως με βάση την παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα, η τιμή για την Ελλάδα παραμένει χαμηλή, η δεύτερη πιο χαμηλή στην ΕΕ-15.

⁵ Η απασχόληση σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας ανέρχεται μόνο σε 0,29% της συνολικής του τομέα της μεταποίησης και σε κλάδους υψηλής προς μέση τεχνολογίας σε 1,7%. Βλ. τη σχετική διερεύνηση στο: EC, DG Enterprise, 2003, *EU Productivity and Competitiveness: an Industry Perspective*.

⁶ Βλ. την Ανακοίνωση της Επιτροπής της 21ης Μαΐου 2002, σχετικά με την "Παραγωγικότητα: το κλειδί για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών οικονομιών και επιχειρήσεων" [COM (2002) 262 τελικό - δεν έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα].

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ (ΑΕΠ ΣΕ ΜΑΔ) (ΠΗΓΗ: EUROSTAT)

Κατά συνέπεια, κεντρικό ζητούμενο για την ελληνική οικονομία είναι πώς να αποφευχθεί ο κίνδυνος της παραγωγικής αποδιάρθρωσης η οποία με τη σειρά της θα επιδείνωνε το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας. Στρατηγικές (μακροπρόθεσμες) προβλέψεις θέτουν το ζήτημα της παραγωγικότητας με ιδιαίτερα οξύ τρόπο: λόγω χαμηλής TFP (Total Factor Productivity) και χαμηλού βαθμού απασχόλησης, η ελληνική οικονομία είναι ενδεχόμενο να αντιμετωπίσει μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας και μείωση του ΑΕΠ κατά κεφαλήν, συγκριτικά ως προς άλλες χώρες-μέλη και ως προς το μέσο όρο της ΕΕ-25, στην περίοδο μέχρι το έτος 2050. Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα αυξάνεται ταχύτερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο αλλά η TFP μειώνεται, προκύπτει το συμπέρασμα ότι η συνεχής αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων είναι, ουσιαστικά, μονόδρομος.

1.2.3. Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα

Σημαντική βάση για αντιστροφή της μειωμένης ανταγωνιστικότητας συνιστά η αυξημένη ροπή προς την επιχειρηματικότητα και ο υψηλός ρυθμός δημιουργίας ΜΜΕ στην Ελλάδα⁷. Ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι η επιχειρηματικότητα αυτή είναι σε μεγάλο βαθμό επιχειρηματικότητα "ανάγκης" και ότι οι Δείκτες Επιχειρηματικότητας Υψηλών Δυνατοτήτων και Εταιρικής Επιχειρηματικότητας (που αντικατοπτρίζουν το βαθμό καινοτομικότητας των επιχειρήσεων), είναι χαμηλοί. Συγκριτικές αναλύσεις αναδεικνύουν μεν τη χώρα στην 1^η θέση ως προς την επιχειρηματική αυτο-απασχόληση και στην 7^η σε ό,τι αφορά την ανοιχτή κεφαλαιοποίηση των επιχειρήσεων (προσφυγή στο Χρηματιστήριο), στην 8^η στο μερίδιο των νέων επιχειρήσεων στο σύνολο, στην 6^η ως προς τη συνολική «ροπή προς την επιχειρηματικότητα» (πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ-15 και της ΕΕ-25), στην 11^η ως προς το ρυθμό «γέννησης» επιχειρήσεων και στην 8^η ως προς τον καθαρό ρυθμό (γεννήσεις μείον «θάνατοι») υψηλότερα από όλες τις χώρες της ΕΕ-15 πλην Ιρλανδίας και Λουξεμβούργου, στην τελευταία στους όρους δανεισμού επιχειρηματικών κεφαλαίων, στη 13^η ως προς τις δημόσιες υπηρεσίες προς επιχειρήσεις που παρέχονται ηλεκτρονικά (πάνω όμως από

⁷ Η επιχειρηματική δραστηριότητα φθάνει στο 5,8% του ενήλικου πληθυσμού (λίγο κάτω από το σταθμισμένο μέσο όρο των χωρών του Ευρωπαϊκού δείγματος) και ο ρυθμός δημιουργίας ΜΜΕ είναι υψηλότερος του μέσου όρου της ΕΕ-25 (11% έναντι 8,5%). Global Entrepreneurship Monitor 2003, αναφέρεται στο: ΥΠΟΙΟ, Frontier Economics, 2005, Έκθεση Γενικής Μελέτης Προοπτικών Ανάπτυξης της Ελλάδας.

Ολλανδία και Λουξεμβούργο), στην 3^η από το τέλος ως προς τον ολικό συντελεστή εταιρικής φορολόγησης (πάνω από Γερμανία και Ιταλία) και τη συνολική δαπάνη σε Ε&Τ σε % του ΑΕΠ, και στην τελευταία ως προς το ποσοστό του κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται δια του ηλεκτρονικού εμπορίου⁸.

Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζεται η επίδοση ως προς μια σειρά δεικτών που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στη χώρα με έμφαση στην καινοτομική επιχειρηματικότητα στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Μέτρησης Ανταγωνιστικότητας του ΕΣΑΑ (Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2006). Προέρχονται -ως επί το πλείστον- από δειγματοληπτικές έρευνες που γίνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή από φορείς όπως το Global Entrepreneurship Monitor (GEM) ή τη Διεθνή Τράπεζα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Επιχειρηματικότητα – επιχειρηματική καινοτομία: επισκόπηση

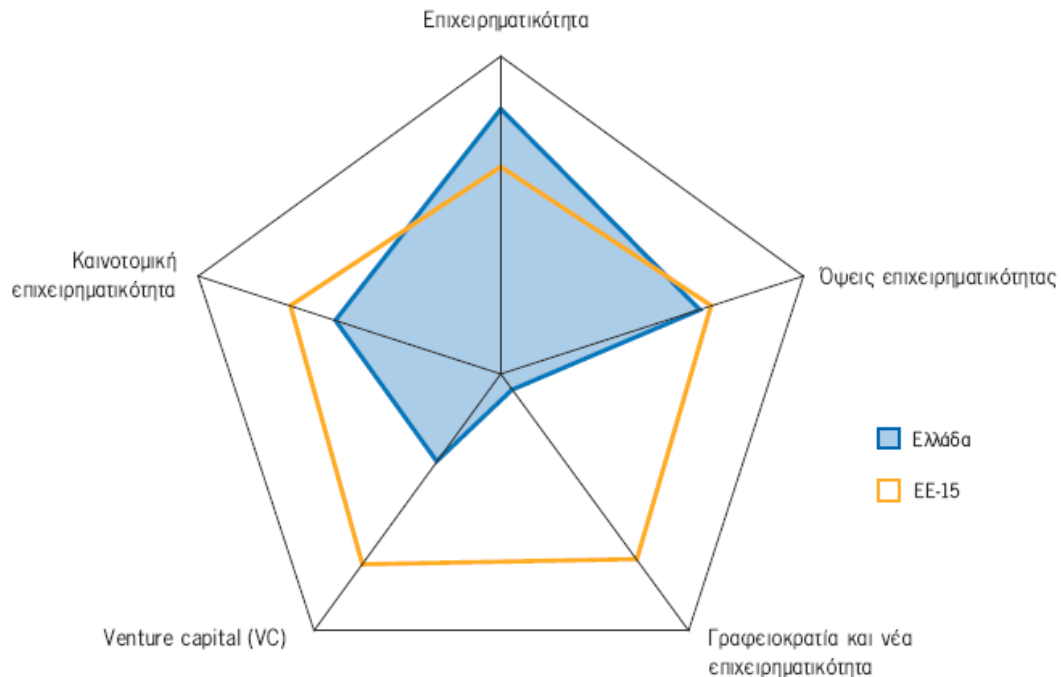
Δείκτης	Ελλάδα	ΕΕ-15	ΕΕ-25	Έτος
Επιχειρηματικότητα				
Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα	7,9%	*5,2%	:	2006
Επιχειρηματικότητα διοικητικών στελεχών	6,00	*5,70	:	2006
Επιχ. δραστηριότητα υψηλών δυνατοτήτων	12,5%	*13,9%	:	2003-4
Όψεις επιχειρηματικότητας				
Ανισότητα επιχειρηματικότητας των 2 φύλων	2,85	*2,15	:	2005
Επιχειρηματική δραστηριότητα ευκαιρίας	5,2%	*4,3%	:	2005
Επιχειρηματική δραστηριότητα αναγκαιότητας	0,9%	*0,9%	:	2005
Γραφειοκρατία και νέα επιχειρηματικότητα				
Διοικ. διαδικασίες για ίδρυση νέας επιχείρησης ¹	15,0	*6,9	:	2006
Αριθμός ημερών για ίδρυση νέας επιχείρησης ¹	38,0	*19,7	:	2006
Διοικητικό κόστος για ίδρυση νέας επιχείρησης ¹	24,2%	*6,3%	:	2006
Ελάχιστο κεφάλαιο για ίδρυση νέας επιχείρησης ¹	116,0%	*33,9%	:	2006
Venture capital (VC)				
Επενδύσεις VC – ίδρυση επιχείρησης	0,00%	2,23%	:	2005
Επενδύσεις VC – επέκταση και αντικατάσταση	0,06%	11,57%	:	2005
Καινοτομική επιχειρηματικότητα				
Ηλεκτρονικό εμπόριο	1,1%	*4,2%	4,0%	2004-6
Συνεργασίες σε καινοτομία	24,0%	*29,7%	*33,9%	2004
Δαπάνες για καινοτομία	3,1%	*2,1%	*1,9%	2004
Εσωτερική καινοτομική δραστηριότητα	18,0%	*33,7%	:	2000
Νέα προϊόντα (όχι καινούργια στην αγορά)	6,2%	*6,5%	*6,2%	2004
Νέα προϊόντα (καινούργια στην αγορά)	4,8%	*5,9%	*6,3%	2004

1. Η επιχείρηση θεωρείται ότι (α) είναι περιορισμένης ευθύνης (β) λειτουργεί στη μεγαλύτερη πόλη της χώρας (γ) έχει 5 ιδιοκτήτες, όλους ημεδαπούς (δ) έχει αρχικό κεφάλαιο 10 φορές το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μετρητά (ε) μισθώνει τα κτήριά της (στ) δε δικαιούται καμία επιδότηση (ζ) έχει ως 50 υπαλλήλους εντός ενός μήνα από τη λειτουργία της (η) έχει κύκλο εργασιών τουλάχιστον 100 φορές το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (θ) έχει 10σέλιδο καταστατικό (ι) είναι εμπορική ή βιομηχανική αλλά δεν εμπορεύεται προϊόντα που απαιτούν ειδικές ρυθμίσεις (π.χ. αλκοόλ), δε συναλλάσσεται με το εξωτερικό και δεν υπάγεται σε ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος (ιδιαίτερα ρυπογόνες δραστηριότητες).

* Αριθμητικός μέσος όρος χωρών-μελών
: Μη διαθέσιμα στοιχεία

Χρησιμοποιώντας τις πιο πρόσφατα διαθέσιμες κανονικοποιημένες τιμές των δεικτών του πίνακα, το διάγραμμα που ακολουθεί προσφέρει μια συνοπτική εικόνα της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα σε σχέση με τον μέσο όρο των Χωρών Μελών της ΕΕ-15.

⁸ EC, Benchmarking enterprise policy, Results from the 2004 Scoreboard, 2004. Βλ. ανάλυση στο: ΥΠΑΝ, BCS - Remako, 2005, *Εκθεση Πρώτου Απολογισμού Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006*, σελ. 220-223.

Πηγή: Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα, 2006

Ειδικότερα το διάγραμμα δείχνει ότι η Ελλάδα βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ-15 σε ό,τι αφορά την επιχειρηματικότητα και πολύ κοντά στο μέσο όρο σε ό,τι αφορά τις όψεις της επιχειρηματικότητας. Υπολείπεται όμως αρκετά από τον μέσο όρο των ΕΕ-15 όσον αφορά την καινοτομική επιχειρηματικότητα και πολύ σε σχέση με τις επενδύσεις venture capital⁹. Την μεγαλύτερη απόκλιση εμφανίζει αναφορικά με την γραφειοκρατία και την νέα επιχειρηματικότητα.

Η Ελλάδα κατέχει την τελευταία θέση μεταξύ των 18 χωρών-μελών της ΕΕ-25 για τις οποίες είναι διαθέσιμα τα μεγέθη για το 2005 σε ό,τι αφορά τους όρους δανεισμού επιχειρηματικών κεφαλαίων.

Ως προς τους δείκτες αξιολόγησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που βασίζονται στο Enterprise Policy Scoreboard της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συγκριτικά ως προς τις άλλες χώρες - μέλη, η Ελλάδα εμφανίζεται να έχει, σε ό,τι αφορά τις ΜΜΕ της, σαν βασικά πεδία αδυναμίας τη διοίκηση / φορολόγηση, την καινοτομία και τη διατηρησιμότητα της ανάπτυξης, και κανένα βασικό πεδίο δυνατότητας¹⁰. Οι τιμές στους δείκτες θα πρέπει να συσχετιστούν με τους περιοριστικούς παράγοντες για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων όπως αυτοί δηλώνονται από τις ίδιες τις επιχειρήσεις, όπου ως κυριότερος εμφανίζεται (ιδίως για τις micro επιχειρήσεις όπως η είναι συντριπτική πλειονότητα των ελληνικών ΜΜΕ) η μείωση της αγοραστικής δύναμης των πελατών τους¹¹ η οποία αντανάκλα στο μακρο-οικονομικό και όχι

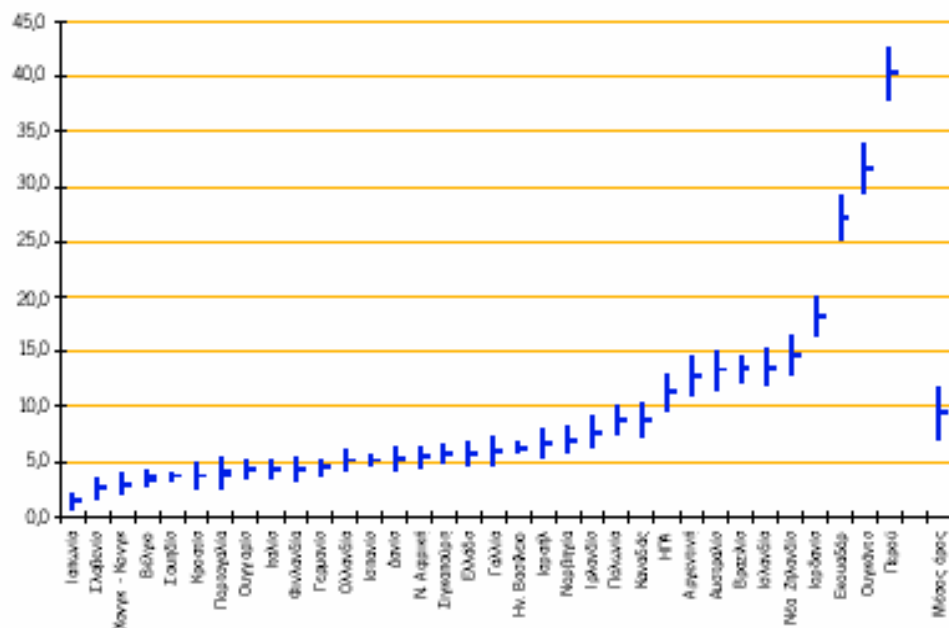
⁹ Οι συνολικές επενδύσεις venture capital ως ποσοστό του ΑΕΠ δεν ξεπέρασαν το 2005 το 0,06%, την ίδια στιγμή που ο ευρωπαϊκός μέσος όρος της ΕΕ-15 άγγιξε το 13,80%. Την πρώτη θέση μεταξύ των χωρών-μελών κατέλαβε η Δανία με 40,22%, ενώ ακολουθεί το Ηνωμένο Βασίλειο με 36,6%. Στην Ελλάδα μέρος μόνο των επενδύσεων αυτών διοχετεύτηκε στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων, ενώ το μεγαλύτερο μερίδιο αφιερώθηκε στην επέκταση και αντικατάσταση κεφαλαιουχικού εξοπλισμού υφιστάμενων εταιρειών.

¹⁰ EC, A pocketbook of enterprise policy indicators, 2004

¹¹ Και όχι π.χ. η διαχείριση ποιότητας (τελευταίος παράγων), η υιοθέτηση νέας τεχνολογίας ή νέων μορφών οργάνωσης (3^{ος} και 2^{ος} από το τέλος). Σημαντικοί παράγοντες είναι η έλλειψη

στο μικρο-οικονομικό περιβάλλον. Επιπλέον, ως πρώτος λόγος για δικτύωση και συνεργασία εμφανίζεται (για τις ΜΜΕ με κάτω από 50 απασχολούμενους) η προσέγγιση σε νέα και μεγαλύτερη αγορά και ως δεύτερος η καλύτερη προμήθεια εισροών (για τις ΜΜΕ με κάτω από 10 απασχολούμενους), με την καλύτερη πρόσβαση σε τεχνογνωσία και τεχνολογία να είναι τρίτος μόλις λόγος. Με βάση αυτά τα ευρήματα, κεντρικά σημεία για τις ελληνικές επιχειρήσεις ως προς τη συνεργασία ή / και δικτύωση προβάλλουν η προσέγγιση σε νέα και μεγαλύτερη αγορά και η καλύτερη προμήθεια εισροών για τις «μικρότερες», η αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας και η μείωση του κόστους για τις «μεγαλύτερες».

**Δείκτης Συνολικής Επιχειρηματικής Δραστηριότητας
(TEA 2004) ανά Χώρα**

Πηγή: IOBE - Επεξεργασία Αποτελεσμάτων GEM

IOBE - Επεξεργασία Αποτελεσμάτων GEM

Σε μία χώρα όπου το 30% του ενεργού πληθυσμού είτε αυτοαπασχολείται είτε κατέχει μικρή επιχείρηση¹², το πρόβλημα δεν έγκειται στην απουσία επιχειρηματικότητας όσο στα χαρακτηριστικά και στα εγγύα βιωσιμότητάς της.

Το γεγονός ότι 97% των επιχειρήσεων έχουν μέγεθος μικρότερο των 10 απασχολούμενων δεν συνιστά πρόβλημα, εφόσον ακριβώς στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (ΠΜΕ) αναμένεται πάντα να προκύψουν τα οφέλη δημιουργικότητας, συνιστά όμως αντικείμενο προβληματισμού το γιατί μόνο 2.000 περίπου ελληνικές επιχειρήσεις έχουν κατορθώσει να ξεπεράσουν και να διατηρηθούν στο μέγεθος άνω των 50 απασχολούμενων.

ειδικευμένου προσωπικού (2^{ος}), η πρόσβαση στη χρηματοδότηση (3^{ος}), το κανονιστικό περιβάλλον (4^{ος}) και οι υποδομές (όσο περίπου και η υιοθέτηση νέας τεχνολογίας). Ερευνα ENSR, στο: EC, *Observatory of European SMEs, Highlights 2003*

¹² ΕΣΥΕ, στοιχεία β' τριμήνου 2005

Κατά πάσα ένδειξη, το πρόβλημα επιχειρηματικότητας εντοπίζεται ακριβώς στην αδυναμία επέκτασης - μεγέθυνσης των ΜΜΕ: σχεδόν το σύνολο των επιχειρήσεων της χώρας μας (96 %) απασχολούν 0-4 άτομα, το 2 % των επιχειρήσεων απασχολεί 5-9 άτομα, ενώ το υπόλοιπο 2% απασχολεί περισσότερα από 10 άτομα. Έχει υπολογισθεί ότι το μέσο μέγεθος απασχόλησης των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι δύο εργαζόμενοι, το μικρότερο σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ. Σημειωτέον ότι το μέσο μέγεθος απασχόλησης των επιχειρήσεων στην ΕΕ είναι έξι άτομα (μικρότερο από των επιχειρήσεων των ΗΠΑ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Μέγεθος απασχόλησης	2002	%
0-4	844.917	96
5-9	17.713	2,0
10-19	8.588	1,0
20-29	2.908	0,3
30-49	2.335	0,3
50-99	1.534	0,2
100+	1.323	0,2
Σύνολο επιχειρήσεων	879.318	100,00

Κατά το 1999-2005, ο αριθμός των επιχειρηματιών (αυτοαπασχολούμενων με προσωπικό ή χωρίς) παρουσίασε αύξηση 1,7 %. Διερευνώντας την έκταση της συμμετοχής των γυναικών στο σύνολο των δύο ομάδων επιχειρηματιών (εργοδότες και εργαζόμενοι για ίδιο λογαριασμό), προκύπτει ότι οι γυναίκες αποτελούν 1/4 περίπου του συνόλου.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 1999-2005
(ΧΙΛΙΑΔΕΣ)**

	Αυτο- απασχολούμενοι με προσωπικό	Αυτο-απασχολούμενοι χωρίς προσωπικό	Σύνολο	Σύνολο απασχολουμ ένων	% αυτο- απασχολούμενοι στο σύνολο
1999	305,8	991,6	1.297,4	4.040,4	32,1
2000	326,7	998,4	1.325,1	4.097,9	32,3
2001	336,3	954,3	1.290,6	4.103,2	31,2
2002	315,0	996,5	1.311,5	4.190,2	31,3
2003	310,2	1.018,5	1.328,7	4.286,6	31,0
2004	346,8	962,5	1.309,3	4.330,5	30,2
2005	352,2	967,5	1.319,7	4.381,9	30,1
2005-1999	+ 46,4	- 24,1	+ 22,3	+ 341,5	-
%	+15,1	- 2,4	+ 1,7	+ 8, 5	-

Πηγή: ΕΣΥΕ

Στα προβλήματα της Ελλάδας στον τομέα της επιχειρηματικότητας δεν περιλαμβάνεται μόνο η δυσκολία ίδρυσης επιχειρήσεων αλλά και η σχετική αδυναμία που παρατηρείται στον τομέα της μετάβασης από τη μικρή «οικογενειακή επιχείρηση» στην επιχείρηση με «επαγγελματικό management». Όπως προκύπτει από έρευνα του Ευρωβαρομέτρου, ο αριθμός των Ελλήνων πολιτών που έχει ιδρύσει μια επιχείρηση την τελευταία τριετία πλησιάζει το 12%, όπως και στις ΗΠΑ, ενώ στην ΕΕ-15 το ποσοστό αυτό δεν ξεπερνάει το 4%. Το ζητούμενο είναι η δημιουργία δυναμικών, ευέλικτων και καινοτόμων ΜΜΕ, αλλά ο ρυθμός δημιουργίας

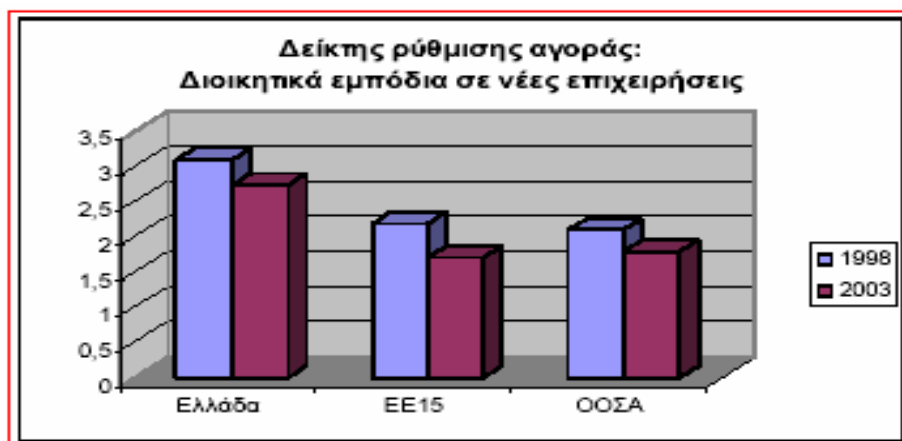
τέτοιων επιχειρήσεων είναι ακόμα χαμηλός, παρά τις πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί με παροχή κινήτρων μέσω αναπτυξιακών νόμων και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων (αυτοαπασχόληση, παραδοσιακή οργανωτική δομή, μικρός αριθμός απασχολούμενων και χαμηλό αρχικό κεφάλαιο) συνεπάγεται:

- ✓ Σχετικά χαμηλή παραγωγική δυναμικότητα και δυσχέρεια λειτουργίας στη διευρυμένη «εσωτερική αγορά» της ΕΕ-25 και των Βαλκανίων
- ✓ Περιορισμένη εκμετάλλευση των οικονομιών κλίμακας στην παραγωγή και στην εμπορία
- ✓ Περιορισμένη δυνατότητα διενέργειας υψηλού όγκου επενδύσεων σε νέο τεχνολογικό εξοπλισμό
- ✓ Αδυναμία παρακολούθησης των εξελίξεων στις εγχώριες και ξένες αγορές
- ✓ Δυσκολία πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα, που επιτείνεται από τη μη-ανάπτυξη εναλλακτικών χρηματοδοτικών εργαλείων.

Με στόχο την διαμόρφωση σαφέστερης εικόνας σε θέματα όπως η κλαδική σύνθεση και οι μεταξύ των κλάδων συνέργειες, η περιφερειακή διάσταση, η επίδοση κλάδων ως προς την καινοτομία και Ε&ΤΑ, το μέγεθος και ο κύκλος ζωής επιχειρήσεων κλπ έχει ανατεθεί η εκπόνηση σχετικής μελέτης, η οποία θα αξιοποιείται κατά την εξειδίκευση και εφαρμογή του ΕΠΑΕ.

Πηγή: Global Entrepreneurship Monitor

ΔΕΙΚΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΑΓΟΡΑΣ: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΕ ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

*Ο δείκτης παίρνει τιμές από 0-6 με κλίμακα από τις λιγότερο προς τις περισσότερες ρυθμιστικές αγορές.

*Ο δείκτης παίρνει τιμές από 0-6 με κλίμακα από τις λιγότερο προς τις περισσότερες ρυθμιστικές αγορές.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση των μικρών ιδίως επιχειρήσεων στο τραπεζικό σύστημα και να ενισχυθεί η ανάπτυξη εναλλακτικών χρηματοδοτικών εργαλείων ιδρύθηκε το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) για την παροχή εγγυήσεων και συνεγγυήσεων. Το ΤΕΜΠΜΕ¹³ είχε αρχικά βραδεία ανάπτυξη, από τη στιγμή όμως που οι εγγυήσεις δανεισμού συνδιάστηκαν με επιδότηση κόστους δανεισμού η πορεία

¹³ www.tempme.gr

του επιταχύνθηκε και αναμένεται να υπερκαλύψει το στόχο του. Μέχρι και τον Απρίλιο του 2007 έχει εξυπηρετήσει 3.200 επιχειρήσεις και έχει χορηγήσει αρχικές εγγυήσεις ύψους 120 εκ. €. Η προσπάθεια ανάπτυξης νέων χρηματοδοτικών εργαλείων επιβάλλεται να συνεχισθεί και να ενταθεί στη νέα προγραμματική περίοδο καθώς αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ανάπτυξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων.

Σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας συνιστά η παροχή οργανωμένης επιχειρηματικής υποδομής. Στο πλαίσιο του τρέχοντος ΕΠΑΝ εκπονήθηκε ειδική μελέτη προσανατολισμού των παρεμβάσεων του στις επιχειρηματικές υποδομές¹⁴, με πλήρη ανάλυση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, της χωρητικότητας και των τάσεων της ζήτησης για τις υφιστάμενες περιοχές, των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων των περιφερειών και των προτάσεων στα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια, και της εμπειρίας και των σχετικών πολιτικών στις λοιπές χώρες - μέλη της ΕΕ. Με βάση ειδική μεθοδολογία επιλογής και αξιολόγησης περιοχών ως υποψηφίων για περιοχές Εθνικής Εμβέλειας (βασισμένη σε συνδυασμένο μοντέλο πολλαπλών κριτηρίων), επιλέχθηκαν εξειδικευμένα κριτήρια (χωρικά, τεχνικά, οικονομικά, αναπτυξιακά και κοινωνικά δεδομένα) και αξιολογήθηκαν συγκεκριμένες περιοχές που βρίσκονται κατά σειρά προτεραιότητας στους Νομούς Αττικής, Θεσσαλονίκης, Βοιωτίας, Αχαΐας, Μαγνησίας, Κορινθίας, Λάρισας, Ηρακλείου, Ιωαννίνων, Φθιώτιδας και Εύβοιας.

Άλλο σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας συνιστά η ύπαρξη και σωστή λειτουργία ενός συνόλου δομών (άυλης) υποστήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Αναγνωρίζοντας τις σοβαρές ελλείψεις των ελληνικών επιχειρήσεων στον τομέα της υποστήριξης, ήδη το ΕΠΑΝ δημιούργησε ένα οιονεί δίκτυο δομών στήριξης, με συστατικά στοιχεία τα ΚΕΤΑ. Συγκεκριμένα αναπτύχθηκαν τα 13 Κέντρα Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και η Κεντρική Δομή υποστήριξής τους. Ο σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων που απευθύνθηκαν στα ΚΕΤΑ (περισσότερες από 48.000 επιχειρήσεις μέχρι το β' εξάμηνο του 2006) επιβεβαιώνει την αναγκαιότητα συνέχισης της προσπάθειας και αναβάθμισης των παρεχομένων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις με παράλληλη βελτίωση της λειτουργίας του δικτύου και της Κεντρικής Δομής Υποστήριξης (ΚΕΔΥ). Τα 49 ΚΥΕ και το Παρατηρητήριο των ΜΜΕ (με Τελικό Δικαιούχο τον ΕΟΜΜΕΧ) έχουν ως αντικείμενο: την ενημέρωση - πληροφόρηση - καλλιέργεια επιχειρηματικού πνεύματος, την παρακολούθηση ανταγωνιστικότητας ΜΜΕ, την εξατομικευμένη υποστήριξη και τη δημιουργία πυρήνα επιχειρηματικών συμβούλων, την οργάνωση παροχής επιχειρηματικών υπηρεσιών, τις δράσεις οργάνωσης, διαμεσολάβησης και αξιοποίησης χρηματοδοτικών εργαλείων, τις ενέργειες υποστήριξης στη διεθνοποίηση - εξαγωγικό προσανατολισμό.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του ΕΠΑΝ, για τη βελτίωση και την υλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, υλοποιείται ένα πλήρες και ολοκληρωμένο πλέγμα δομών μέσω του οποίου επιχειρείται η αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης, υποστήριξης, διευκόλυνσης στην αδειοδότηση και παρακολούθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στις περιφέρειες της χώρας. Συγκεκριμένα αναπτύχθηκαν τα 13 Κέντρα Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, η Κεντρική Δομή υποστήριξής τους καθώς και 54 Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών που λειτουργούν στο εσωτερικό των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της χώρας, το Παρατηρητήριο ΜΜΕ και το Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας.

Τα ΚΕΤΑ με την υποστήριξη της Κεντρικής Δομής Υποστήριξης και του Παρατηρητηρίου ΜΜΕ λειτούργησαν ως Περιφερειακά Παρατηρητήρια της επιχειρηματικότητας καταγράφοντας τα μεγέθη της τοπικής οικονομίας (τα οικονομικά αποτελέσματα), τις

¹⁴ Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, ΕΤΒΑ Βιομηχανικές Περιοχές ΑΕ, 2004, Μελέτη Προσανατολισμού της Παρέμβασης του ΕΠΑΝ στον τομέα των νέων Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών Εθνικής Εμβέλειας.

τεχνολογικές επιδόσεις, το ανθρώπινο δυναμικό και το επίπεδο οργάνωσης σε δείγμα σχετικά μεγάλων επιχειρήσεων. Επιπλέον, σε συνεργασία με το Παρατηρητήριο ΜΜΕ καταγράφουν την επιχειρηματική δημογραφία στις περιφέρειες (ίδρυση- διακοπές – μεταβολές).

Η Κεντρική Δομή Υποστήριξης (ΚΕΔΥ) των ΚΕΤΑ ξεκίνησε τη λειτουργία της ακριβώς ένα χρόνο μετά την έναρξη λειτουργίας των ΚΕΤΑ (Ιούλιος 2004) και παρά την καθυστέρηση η ενεργοποίησή της συνέβαλε στην ομαλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας παρακολούθησης και ελέγχου του έργου των ΚΕΤΑ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΝ ΣΤΑ ΚΕΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ Β' ΕΞΑΜΗΝΟ 2006

ΚΕΤΑ ΧΩΡΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΝ ΣΤΑ ΚΕΤΑ
ΚΡΗΤΗΣ	8.000
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4.670
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5.413
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	7.757
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.172
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.828
ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	5.369
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.110
ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗΣ	2.425
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.815
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.709
ΑΤΤΙΚΗΣ	3.904
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2.924
ΣΥΝΟΛΟ	48.096

Πηγή: ΓΓΒ, β' Εξάμηνο 2006

Τα Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών τα οποία λειτούργησαν ένα ανά Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση χρηματοδοτήθηκαν από το Μέτρο 1.3 του ΕΠΑΝ. Συνολικά λειτούργησαν 49 ΚΥΕ ο ρόλος των οποίων ήταν υποβοηθητικός προς αυτόν των one stop-shop υπηρεσιών που παρέχονται από τις υπηρεσίες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Η εμπλοκή των ΚΥΕ στις διαδικασίες αδειοδότησεων περιγράφεται στον σχετικό κανονισμό λειτουργίας που αποτελεί συνοδευτικό κείμενο στις προγραμματισμένες συμβάσεις μεταξύ ΥΠΑΝ (ΓΓΒ), Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακών Εταιριών (καθώς οι τελευταίες διαθέτουν χώρους και στελέχη για τη λειτουργία των ΚΥΕ). Με τον Νόμο 3325/05 ρυθμίζονται κρίσιμες λεπτομέρειες που αφορούν στη λειτουργία και τον ρόλο των ΚΥΕ.

Παράλληλα, το 2003 δημιουργήθηκε το Εθνικό Παρατηρητήριο για τις ΜΜΕ με Τελικό Δικαιούχο τον ΕΟΜΜΕΧ.

Η θεσμοθέτηση του Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας με τον Νόμο 3279 / 01.11.2004, καλύπτει ένα σημαντικό κενό στο συντονισμό.

Από την εμπειρία που αποκτήθηκε από τις παραπάνω προσπάθειες καθώς και από αυτές των παλαιότερων Προγραμματικών Περιόδων κατανοήθηκε ότι¹⁵: η έλλειψη συλλογικότητας και συντονισμού οδηγεί σε σπατάλη πόρων χωρίς τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η ύπαρξη και διατήρηση μεγάλου αριθμού δομών στήριξης χωρίς πάντα διακριτές αρμοδιότητες δημιουργεί σύγχυση στις επιχειρήσεις - χρήστες οι οποίες σταδιακά χάνουν την εμπιστοσύνη

¹⁵ Βλ. σχετική Έκθεση Εμπειρογνωμοσύνης, ΕΠΑΝ, Τ. Αλεξανδρίδης, 2003.

τους λόγω της αδυναμίας κατανόησης του ρόλου τους και σε επίπεδο κεντρικών δομών (κυρίως υπουργείων) δεν αποτυπώνεται η αναγκαία συνεργασία για την εξεύρεση συνεργιών.

Στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου είναι αναγκαία η ομαδοποίηση των δομών και η ανάπτυξη συνεργιών, υπό μορφήν ενιαίου δικτύου, με αναδιοργάνωση και συγχώνευση δομών που επικαλύπτονται, η μετάβαση σε μια λογική μηχανισμών στρατηγικού αναπτυξιακού σχεδιασμού, η ενίσχυση των δεσμών των ΜΜΕ με υφιστάμενη υποδομή παραγωγής τεχνογνωσίας και η ανάπτυξη της ικανότητας για αποτελεσματική παρατήρηση αναπτυξιακών παραμέτρων (foresight, περιφερειακά παρατηρητήρια καινοτομίας, χρήση μεθόδων benchmarking), με αποφυγή της σπατάλης ανθρώπινων πόρων. Στο συμπέρασμα αυτό οδηγεί εξαντλητική διερεύνηση τόσο της ελληνικής όσο και της λοιπής ευρωπαϊκής εμπειρίας¹⁶.

1.2.4. Ανταγωνιστικότητα και καινοτομία και άνθρωποι πόροι

Παρά τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει στον τομέα της καινοτομίας, οι ελληνικές επιχειρήσεις, ως σύνολο, συνεχίζουν να υστερούν σε σχέση με τις ανταγωνίστριές τους στον ευρωπαϊκό και τον παγκόσμιο χώρο. Η υστέρηση είναι σημαντική κυρίως στο είδος των καινοτομιών που υιοθετούν οι ελληνικές επιχειρήσεις και στην εγχώρια προστιθέμενη αξία που δημιουργούν. Οι πίνακες και τα διαγράμματα του της ενότητας (από European Innovation Scoreboard και Community Innovation Survey 4) και του Παραρτήματος δείχνουν ότι:

- Παρ' ότι η Ελλάδα παρουσίασε το 3^ο μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης του ποσοστού των επιχειρήσεων με καινοτομική δραστηριότητα από το 1998, στην περίοδο 2002-2004, μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ελληνικές επιχειρήσεις εμφανίζονται περίπου στη μέση της κατάταξης των ευρωπαϊκών κρατών (27+2) ως προς τον δείκτη αυτό με 35,8%, κοντά στη Ιταλία και τη Νορβηγία, αλλά μακριά από την προπορευόμενη Γερμανία (65%). (Διαγράμματα 1 και 2)
- Τα ασθενέστερα στοιχεία του εθνικού συστήματος καινοτομίας, όπως προκύπτει από το EIS 2006, αφορούν θέματα όπως οι ερευνητικές δαπάνες των επιχειρήσεων, η δια βίου κατάρτιση, το επιχειρηματικό κεφάλαιο (venture capital), τα μερίδια της απασχόλησης και της προστιθέμενης αξίας των κλάδων υψηλής τεχνολογίας, οι δείκτες πνευματικής ιδιοκτησίας και η διείσδυση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας. Πιο θετική τάση εμφανίζουν δείκτες όπως το μερίδιο των νέων προϊόντων για την επιχείρηση, οι οργανωτικές καινοτομίες, οι δαπάνες για καινοτομία και το επίπεδο εκπαίδευσης των νέων. Οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι πράγματι πλησιέστερα στο μέσο ευρωπαϊκό όρο στην εισαγωγή καινοτομιών νέων στην επιχείρηση (74%), και υστερούν σημαντικά στην εισαγωγή καινοτομιών νέων για την αγορά (48%). Υπερτερούν δε σημαντικά του μέσου όρου στην υιοθέτηση οργανωτικών καινοτομιών (139%). Η Ελλάδα κατατάσσεται 9^η μεταξύ 23 κρατών μελών (και της Νορβηγίας) στην οργανωτική καινοτομία. Οι δείκτες αυτοί επιβεβαιώνουν ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις «εκσυγχρονίζονται» με σχετικά ταχείς ρυθμούς, πραγματοποιώντας αναδιορθώσεις και αγορά νέου εξοπλισμού,

¹⁶ Βλ. BCS-Remaco, *Έκθεση Ενδιάμεσης Αξιολόγησης του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006*, κεφ. 5.3 και Παράρτημα: Ειδική Έρευνα Πεδίου.

EC, DG Enterprise / Austrian Institute for Small Business Research, *Support Services for Micro, Small and Sole Proprietor's Businesses*, 2002.

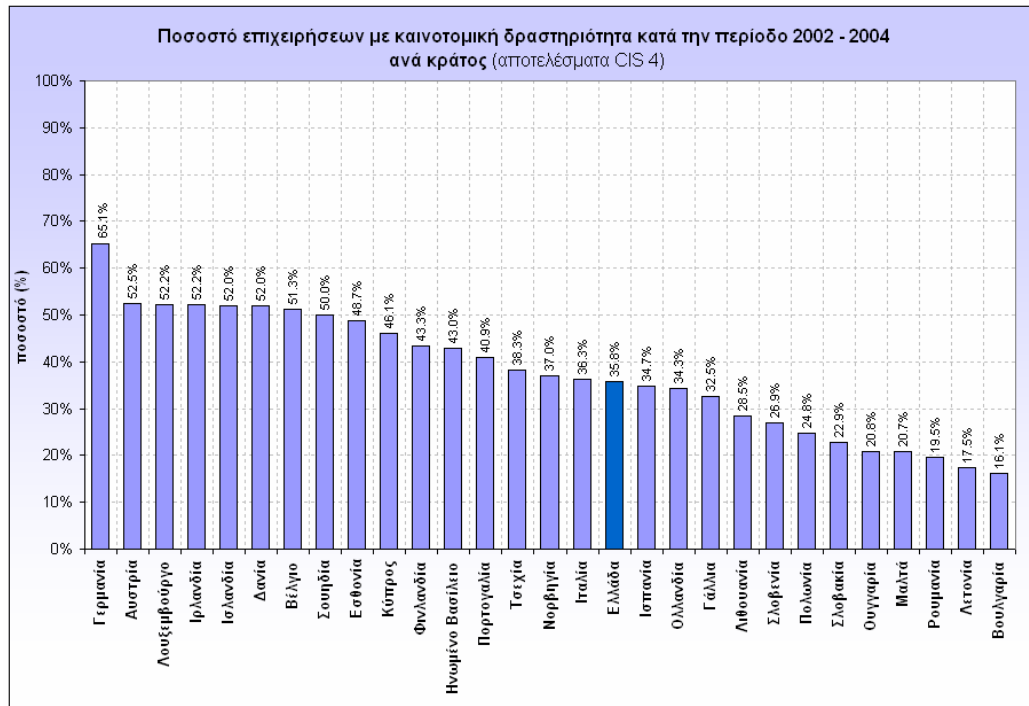
ΕΠΑΝ, *Έκθεση Μελέτης για τις Δομές Στήριξης των Επιχειρήσεων*, Δ. Χατζαντώνης, 2006

επιτυγχάνοντας έτσι μείωση του κόστους παραγωγής και βελτίωση της ποιότητας των ήδη παραγομένων προϊόντων, με ταυτόχρονο περιορισμό της απασχόλησης.

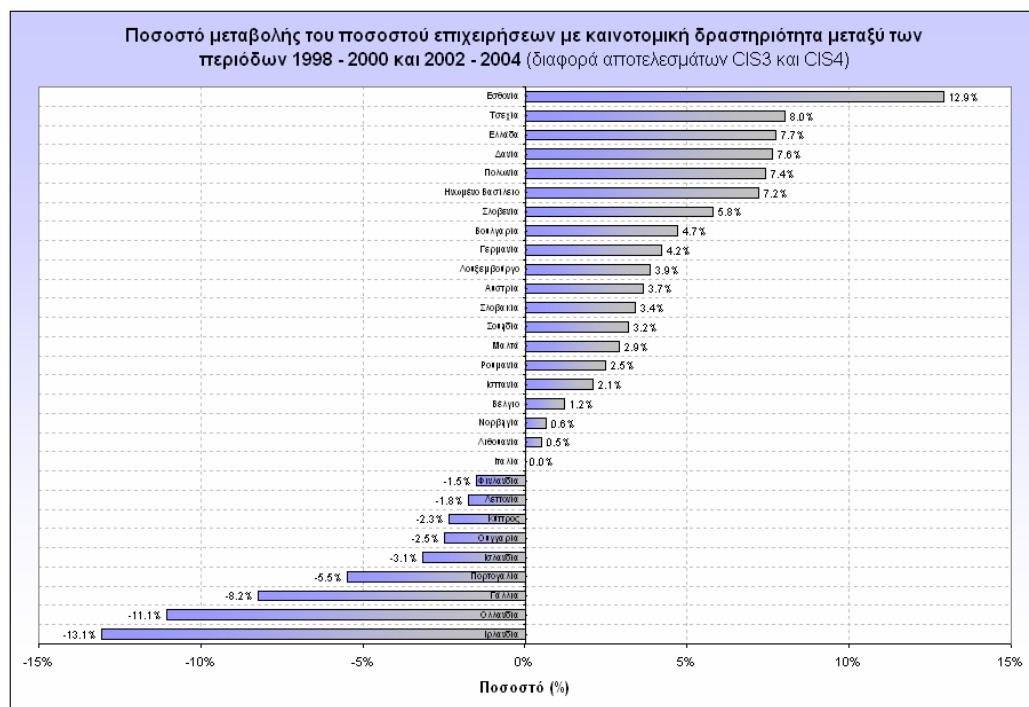
- Με βάση το Sector Innovation Scoreboard (2005)¹⁷ διαπιστώνουμε ότι όλοι οι κλάδοι της μεταποίησης παρουσιάζουν επιδόσεις στην καινοτομικότητα αρκετά χαμηλότερες από το μέσον όρο της ΕΕ-15. Ουδείς μεταποιητικός κλάδος εμφανίζει υψηλή ή μέση καινοτομικότητα. Αντιθέτως, οι κλάδοι των υπηρεσιών εμφανίζουν πιο θετικές επιδόσεις: μερικοί κατατάσσονται κοντά ή και πάνω από τον μέσον όρο (μεταφορές και επικοινωνίες, εμπόριο), ενώ η πληροφορική δείχνει την καλλίτερη επίδοση μεταξύ των 15 κρατών μελών. Επισημαίνεται ότι οι πιο καινοτομικοί κλάδοι έχουν πολύ μικρά μερίδια συμμετοχής στην οικονομία: η πληροφορική συμμετείχε με μόνον 0.3% στη συνολική προστιθέμενη αξία το 2003 (τρέχουσες τιμές), εξι φορές λιγότερο από τον αντίστοιχο μέσο Κοινοτικό δείκτη. Η απόλυτη αύξησή του στην περίοδο 1990-2003 ήταν μόνον 0.2%, ενώ στην ΕΕ15 αυξήθηκε κατά 0.9%.
- Οι ελληνικές επιδόσεις στην δια βίου κατάρτιση είναι χαμηλές σε σχέση με τις ανάγκες της οικονομίας, αφού δεν συμβάλλουν επαρκώς στην επικαιροποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού. Η Ελλάδα, μαζί με την Πορτογαλία, καταλαμβάνει τις τελευταίες θέσεις της ΕΕ-25 ως προς την κατάρτιση πολιτών 25-64 ετών (2% το 2004, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ-25 είναι 9.9%). Αν και σημειώθηκαν οριακές αυξήσεις τα τελευταία χρόνια (2000-2002), το 2005 το ποσοστό της Ελλάδας άρχισε να συρρικνώνεται και πάλι.
- Ενώ αρκετοί από τους δείκτες «εισροών» (εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό, δαπάνες για καινοτομία κ.α.) είναι κοντά στους ευρωπαϊκούς μέσους όρους (μερικοί και πάνω απ' αυτούς), οι δείκτες «εκροών» (απασχόληση σε νέους τομείς, αριθμός διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας) εμφανίζουν σημαντική υστέρηση. Τίθεται κατά συνέπεια ζήτημα αποτελεσματικότητας της προσπάθειας, ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού, σχέσης δημόσιων προς ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις της ΕΤΑ και προσανατολισμού των ιδιωτικών και δημόσιων χρηματοδοτήσεων. Ένας από τους δείκτες εισροών που παραμένει σε πολύ χαμηλό επίπεδο παρά τις προσπάθειες των τελευταίων δεκαετιών, είναι η δαπάνη των επιχειρήσεων για ΕΤΑ. Ίσως να είναι αυτός ένας από τους λόγους για την συνολική αποτελεσματικότητα του συστήματος, σε συνδυασμό με την έλλειψη δεσμών και αλληλεπιδράσεων μεταξύ των οργανισμών παραγωγής και εκμετάλλευσης της νέας γνώσης (στοιχεία EIS 2004-2006). Οι ελληνικές επιχειρήσεις κατατάσσονται σ' αυτές που υιοθετούν καινοτομίες και όχι στους «στρατηγικούς καινοτόμους». Η Ελλάδα κατατάσσεται στη 13^η θέση μεταξύ 19 χωρών ως προς την αντίληψη των επιχειρήσεων της για την καινοτομία ως σημαντική συνιστώσα της στρατηγικής τους, ενώ τοποθετείται υψηλότερα (9^η) στην κατηγορία των επιχειρήσεων που καινοτομούν μέσω υιοθέτησης καινοτομιών που έχουν αναπτυχθεί από άλλες επιχειρήσεις (adopters) .
- Η διαχρονική παρακολούθηση των δεικτών από το 1998 ως το 2004 δείχνει συνεχή βελτίωση ορισμένων μεγεθών, αλλά στασιμότητα στο σύνολο, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. δια βίου κατάρτιση, δαπάνες για ΤΠΕ) η σχετική θέση της Ελλάδας ως προς τους εταίρους χειροτερεύει το τελευταίο έτος (στοιχεία EIS).

¹⁷ Στη βάση ενός σύνθετου δείκτη που χρησιμοποιείται για την κατάταξη των κλάδων της μεταποίησης και των υπηρεσιών για κάθε χώρα και σύμφωνα με τον οποίο η υψηλή καινοτομική επίδοση βασίζεται σε έναν συνδυασμό υψηλής καινοτομικότητας και δαπανών ΕΤΑ, υψηλού επιπέδου απασχολούμενου προσωπικού συνδυαζόμενου με δια βίου εκπαίδευση, νέα προϊόντα για την αγορά και συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις στη διαδικασία καινοτομίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΗΣ CIS4 (2002 – 2004)

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΩΝ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ CIS3 (1998 – 2000) ΚΑΙ CIS4 (2002 – 2004)

Αλλά και στον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, υπάρχει σοβαρή υστέρηση, με αποτέλεσμα η αυξανόμενη παραγωγικότητα της εργασίας να μη συμβάλλει επαρκώς σε άνοδο της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων. Το Παράρτημα 1 του Επιχειρησιακού Προγράμματος περιέχει (σελ. 13 έως 24) πλήθος στατιστικών στοιχείων και δεικτών σχετικών με την ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα, στο δημόσιο τομέα και στις επιχειρήσεις. Στο σημείο αυτό εντοπίζεται ο χαρακτηριστικός διϊσμός του ελληνικού συστήματος ΕΤΑ: παρά τις αξιόλογες επιδόσεις των ελλήνων ερευνητών στα ευρωπαϊκά «ανταγωνιστικά» προγράμματα, οι επιχειρήσεις και οι υπόλοιποι οργανισμοί δεν έχουν αναπτύξει ή και αξιοποιήσει επιχειρηματικά τα ερευνητικά αποτελέσματα και τις νέες γνώσεις. Από την άλλη πλευρά, η πόλωση της «καινοτομικής αλυσίδας» (με συγκέντρωση των υψηλού επιπέδου δραστηριοτήτων σε ανεπτυγμένα κέντρα και αποχωροθέτηση των χαμηλού επιπέδου δραστηριοτήτων προς χώρες χαμηλού κόστους επιστημονικής εργασίας) δρα εις βάρος χωρών με «μεσαίο» επίπεδο, όπως η Ελλάδα, η οποία δεν διαθέτει την δυνατότητα να "προστατεύσει" τα όποια επιτεύγματα της στον τομέα ή να τον ενισχύσει "αφανώς" (π.χ. δια αυξημένων δαπανών στον τομέα άμυνας - ασφάλειας).

Η Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΑΕΔΕΤΑ) ως % του ΑΕΠ ήταν μόλις 0,62% (2003) και 0,61% (2004) και παρουσιάζει μικρή σταθερή κάμψη από το 1999, αν και όχι σε όρους απόλυτης δαπάνης. Τέλος, η συμμετοχή του παραγωγικού τομέα είναι πολύ χαμηλή (σταθεροποιείται στο 30%), με το ήμισυ της ερευνητικής δραστηριότητας να εκτελείται από τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τη βιομηχανία να χρηματοδοτεί (2003) μόλις το 28% της επένδυσης για έρευνα και ανάπτυξη και τον δημόσιο τομέα το 70,5%.¹⁸

Η μικρή κινητοποίηση των επιχειρήσεων αποτελεί ένα από τα ασθενέστερα σημεία του συστήματος καινοτομίας - έρευνας και τεχνολογίας και αντανakλά γενικότερες διαρθρωτικές αδυναμίες της παραγωγικής βάσης (μικρές επιχειρήσεις, παραδοσιακοί κλάδοι, πολύ μικρό δυναμικό σε τομείς που παράγουν τεχνολογική καινοτομία, μεταφορά έτοιμης και ώριμης τεχνολογίας και όχι ανάπτυξη in house, προσωπικό επιχειρήσεων χωρίς υψηλό επιστημονικό επίπεδο, αποφυγή κινδύνων). Πρόσφατες μετρήσεις¹⁹ δείχνουν ευνοϊκότερες τάσεις: αύξηση των δαπανών για ΕΤΑ των επιχειρήσεων, ελαφρά αυξητική συμμετοχή τους στη συνολική. Αν και το 73% των επιχειρήσεων που δήλωσαν δαπάνες για έρευνα είναι μικρές, το μεγαλύτερο ποσοστό των ενδο-επιχειρηματικών δαπανών προέρχεται από τις μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις. Η υστέρηση έχει κυρίαρχα περιφερειακή διάσταση: δύο από τις 13 Περιφέρειες (Αττική και Κεντρική Μακεδονία) εμφανίζουν συντριπτική υπεροχή σε όλους τους τομείς, συγκεντρώνοντας η Αττική 58% της συνολικής ΑΕΔΕΤΑ, 76% της δαπάνης των επιχειρήσεων, 62% των δημόσιων ερευνητικών κέντρων και 44% των ΑΕΙ, και η Κεντρική Μακεδονία 14,5% του συνόλου της ΑΕΔΕΤΑ, 10,5% των επιχειρήσεων, 11% των δημόσιων ερευνητικών κέντρων και 19% των ΑΕΙ (αναλυτική αναφορά υπάρχει στο Παράρτημα 1).

Σημαντικότερο εμφανίζεται το πρόβλημα σε ό,τι αφορά τη σύνδεση ανθρώπινων πόρων - καινοτομίας - επιχειρηματικότητας: το προσωπικό που μετέχει σε ερευνητική δραστηριότητα στις επιχειρήσεις παρουσιάζει αύξηση το 2001 σε σχέση με το 1999 αλλά μειώνεται το 2003 σε σχέση με το 2001 και από το συνολικό ερευνητικό - τεχνολογικό προσωπικό των 57.000 περίπου ατόμων, το ήμισυ είναι ερευνητές.

Η πρόσφατη καταγραφή των δραστηριοτήτων καινοτομίας στις ελληνικές επιχειρήσεις με βάση τις προδιαγραφές του CIS 4, έδωσε αρκετά επιπλέον ενδιαφέροντα αποτελέσματα:

- η καινοτομική δραστηριότητα όχι μόνον είναι ευρύτερη στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις

¹⁸ European Innovation Scoreboard 2005. Η συνολική επίδοση υπολογίζεται με τον δείκτη SII.

¹⁹ Μέτρηση των δραστηριοτήτων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης των επιχειρήσεων, 2003.

αλλά και ο ρυθμός αύξησής της είναι ταχύτερος σ' αυτές. Η πληθώρα των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δυσκολεύεται να ακολουθήσει τον βηματισμό που επιβάλλει ο παγκόσμιος ανταγωνισμός και η γρήγορη αύξηση των γνώσεων (πίνακες 20 και 21).

- οι υπηρεσίες παρουσιάζουν μεν ελαφρώς υψηλότερη καινοτομική δραστηριότητα από τη βιομηχανία, αλλά η εξέλιξή τους στις δυο περιόδους που έγινε η καταγραφή δείχνει βραδύτερο ρυθμό προσαρμογής.
- Οι δυσκολίες στην καινοτομική δραστηριότητα εμφανίζονται μεγαλύτερες στη βιομηχανία απ' ότι στις υπηρεσίες (πίνακες 22 και 23). Το κόστος της καινοτομίας εμφανίζεται ως το πλέον σημαντικό εμπόδιο, αλλά γενικώς, δεν υπάρχει ένα από τα εμπόδια που περιλαμβάνουν οι παρακάτω πίνακες το οποίο να κυριαρχεί επί των υπολοίπων. Όλα έχουν ένα μερίδιο «ευθύνης» για την υστέρηση των επιχειρήσεων στην καινοτομία, τόσο αυτών που είναι ενεργές όσο και των ανενεργών, που καθιστούν τα μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση της υστέρησης αρκετά σύνθετα.
- Όπως φαίνεται από τον πίνακα 24, η ευρύτερη συνεργασία για την ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών από επιχειρήσεις πραγματοποιείται με τους προμηθευτές, τους πελάτες και με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τη διεθνή βιβλιογραφία. Αυτή η διαπίστωση καθιστά ακόμη πιο επιτακτική την υποστήριξη της δημιουργίας ή και διεύρυνσης/εμβάθυνσης των συσσωματώσεων επιχειρήσεων (clusters).
- Σε σχέση με τις δραστηριότητες χρηματοδότησης διάφορων δημοσίων αρχών προς τις επιχειρήσεις με στόχο την εφαρμογή και διάδοση των καινοτομιών, η εθνική κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδοτούν από 20% περίπου των επιχειρήσεων, ενώ ένα επιπλέον 8% διοχετεύεται από την ΕΕ μέσω του Προγράμματος Πλαισίου για την έρευνα. Οι μεσαίες επιχειρήσεις είναι εκείνες που επωφελούνται περισσότερο από τις υπόλοιπες, και ιδιαίτερα στο χώρο της βιομηχανίας. Οι υπηρεσίες ακολουθούν, χάρις κυρίως στις επιχειρήσεις πληροφορικής και επικοινωνιών.
- Η αγορά εξοπλισμού, μηχανημάτων και λογισμικού και η κατάρτιση των εργαζομένων χρησιμοποιούνται συχνότερα για να προωθηθεί η καινοτομία (πίνακας 25). Από την άλλη πλευρά το 51% των επιχειρήσεων που καινοτομούν δηλώνουν δραστηριότητες ETA εντός της επιχείρησης και 30% δηλώνουν διαρκείς δραστηριότητες ETA (πίνακας 25).
- Αν αναλύσουμε τις επιδόσεις των επιχειρήσεων στην καινοτομία κατά περιφέρεια, η καταγραφή 2002-2004 μας επιβεβαιώνει την κυριαρχία των επιχειρήσεων του κέντρου. Η Αττική προηγείται και λόγω ειδικού βάρους διαμορφώνει και την συνολική εικόνα. Από τα στοιχεία της μελέτης CIS φαίνεται στην καινοτομικότητα των μεγάλων επιχειρήσεων στον τομέα των υπηρεσιών η Κεντρική Μακεδονία παρουσιάζει σημαντικό έλλειμμα, ενώ και σε άλλες κατηγορίες υστερεί όχι μόνον έναντι της Αττικής αλλά και έναντι της υπόλοιπης Ελλάδας. Οι υποδομές που άρχισαν να δημιουργούνται από το 2003 αναμένεται ότι θα μεταβάλλουν το τοπίο στο προσεχές μέλλον (πίνακας 26).
- Από την κλαδική ανάλυση της καινοτομικότητας των επιχειρήσεων (πίνακας 27) φαίνεται η υπεροχή ορισμένων σύγχρονων υπηρεσιών αλλά και των παραδοσιακών κλάδων των ορυχείων-λατομείων, του ενεργειακού τομέα (βιομηχανία χημικών και πετρελαίου, παροχή ηλεκτρισμού, αερίου και νερού) καθώς και του ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Η λοιπή παραδοσιακή μεταποίηση παραμένει περισσότερο ή λιγότερο

«συντηρητική» ή επιφυλακτική στην προσπάθεια αντιμετώπισης του ανταγωνισμού, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την κλωστοϋφαντουργία και το δέρμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 - 2004

	Καινοτομική δραστηριότητα	Μεταβολή σε σχέση με τη CIS3	Τεχνολογική Καινοτομία ²⁰	Καινοτομία Προϊόντων	Καινοτομία Διαδικασιών
Σύνολο	35.8%	7.7%	35.1%	25.1%	31.8%
<i>Μικρές [10 - 49 απασχολούμενοι]</i>	33.9%	7.5%	33.1%	23.0%	30.0%
<i>Μεσαίες [50 - 249 απασχολούμενοι]</i>	43.1%	11.3%	43.1%	33.3%	39.2%
<i>Μεγάλες [250 + απασχολούμενοι]</i>	66.6%	21.1%	66.6%	54.2%	58.8%
Βιομηχανία	35.1%	8.0%	34.3%	24.9%	30.9%
Υπηρεσίες	36.7%	4.1%	36.2%	25.3%	33.0%

Πηγή: CIS 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 18: ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 - 2004

	Νέα για την αγορά	Νέα για την επιχείρηση
Σύνολο	15.9%	20.8%
<i>Μικρές [10 - 49 απασχολούμενοι]</i>	14.7%	18.9%
<i>Μεσαίες [50 - 249 απασχολούμενοι]</i>	20.5%	29.0%
<i>Μεγάλες [250 + απασχολούμενοι]</i>	36.1%	43.9%
Βιομηχανία	15.6%	21.2%
Υπηρεσίες	16.3%	20.4%

Πηγή: CIS 4

²⁰ Σύμφωνα με την μεθοδολογία που εφαρμόζεται στην CIS 4 ισχύουν οι παρακάτω ορισμοί :

- Ως Τεχνολογική Καινοτομία θεωρείται η εισαγωγή στην αγορά τεχνολογικά νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών (καινοτομία προϊόντων) ή η υιοθέτηση νέων ή σημαντικά βελτιωμένων διαδικασιών (καινοτομία διαδικασιών) από μια επιχείρηση η οποία με την σειρά της καλείται **Καινοτόμος Επιχείρηση**.
- Η Καινοτομική Δραστηριότητα περιλαμβάνει τις τεχνολογικές καινοτομίες μιας επιχείρησης, καθώς και τυχόν δραστηριότητες σχετικές με την τεχνολογική καινοτομία (δραστηριότητες καινοτομίας) που εγκαταλείφθηκαν ή δεν είχαν ολοκληρωθεί κατά την περίοδο που εξετάζεται . **Οι καινοτόμες επιχειρήσεις και οι επιχειρήσεις με εγκαταλειφθείσες ή συνεχιζόμενες δραστηριότητες καινοτομίας καλούνται Καινοτομικά Ενεργές Επιχειρήσεις**

ΠΙΝΑΚΑΣ 19: ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΗΣΑΝ ΣΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΒΑΘΜΟ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 – 2004

	Σύνολο	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
Σύνολο	69.9%	77.7%	61.4%
Έλλειψη χρηματοδότησης στο εσωτερικό της επιχείρησης ή του ομίλου σας	26.4%	33.8%	18.2%
Έλλειψη χρηματοδότησης από πηγές εξωτερικές της επιχείρησης	26.7%	29.9%	23.1%
Πολύ υψηλό κόστος καινοτομίας	33.9%	39.9%	27.3%
Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού	17.6%	20.5%	14.4%
Έλλειψη πληροφόρησης για την τεχνολογία	10.8%	10.9%	10.7%
Έλλειψη πληροφόρησης για τις αγορές	10.9%	10.1%	11.7%
Δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας για την καινοτομία	18.8%	21.1%	16.4%
Άλλες επιχειρήσεις δεσπόζουν στην αγορά	16.2%	14.8%	17.8%
Αβεβαιότητα της ζήτησης για καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες	17.9%	16.1%	20.0%
Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω παλαιότερων καινοτομιών	4.8%	5.4%	4.1%
Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω έλλειψης ζήτησης για καινοτομίες	6.5%	6.0%	7.0%

Πηγή: CIS 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 20: ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΗ ΕΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΗΣΑΝ ΣΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΒΑΘΜΟ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 – 2004

	Σύνολο	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
Σύνολο	42.1%	43.1%	40.8%
Έλλειψη χρηματοδότησης στο εσωτερικό της επιχείρησης ή του ομίλου σας	15.2%	21.3%	7.7%
Έλλειψη χρηματοδότησης από πηγές εξωτερικές της επιχείρησης	11.8%	17.0%	5.1%
Πολύ υψηλό κόστος καινοτομίας	20.0%	21.5%	18.2%
Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού	11.9%	10.7%	13.5%
Έλλειψη πληροφόρησης για την τεχνολογία	5.7%	8.2%	2.6%
Έλλειψη πληροφόρησης για τις αγορές	5.3%	9.5%	0.0%
Δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας για την καινοτομία	3.3%	3.0%	3.6%
Άλλες επιχειρήσεις δεσπόζουν στην αγορά	0.8%	0.3%	1.4%
Αβεβαιότητα της ζήτησης για καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες	14.5%	17.1%	11.3%
Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω παλαιότερων καινοτομιών	9.4%	7.9%	11.3%
Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω έλλειψης ζήτησης για καινοτομίες	15.2%	12.1%	19.0%

Πηγή: CIS 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 21: ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 – 2004 ΩΣ ΠΟΛΥΤΙΜΟΤΕΡΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

	Σύνολο	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
Άλλες επιχειρήσεις του ομίλου	7.7%	6.3%	9.0%
Προμηθευτές εξοπλισμού, υλικών, εξαρτημάτων ή λογισμικού	23.8%	40.3%	8.9%
Πελάτες	18.5%	14.6%	22.0%
Ανταγωνιστές ή άλλες επιχειρήσεις του τομέα σας	21.7%	17.5%	25.4%
Σύμβουλοι, Εμπορικά Εργαστήρια ή ιδιωτικά ιδρύματα ΕΤΑ	11.9%	2.6%	20.3%
Πανεπιστήμια ή άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	15.2%	16.1%	14.4%
Κρατικά ή δημόσια ερευνητικά ιδρύματα	1.2%	2.6%	0.0%

Πηγή: CIS 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 22: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΗΣΑΝ ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΑΝ ΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 – 2004

	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]
Total	51.0%	30.2%	32.0%	92.3%	14.7%	72.3%	54.0%	25.8%
<i>10 - 49 απασχολούμενοι</i>	48.5%	26.3%	27.2%	91.2%	13.8%	68.1%	49.7%	24.5%
<i>50 - 249 απασχολούμενοι</i>	62.3%	44.6%	48.0%	97.6%	18.4%	86.8%	70.0%	32.2%
<i>250 + απασχολούμενοι</i>	53.5%	47.3%	63.7%	91.8%	16.0%	96.4%	72.7%	24.2%
Μεταποίηση	48.3%	31.7%	27.2%	92.1%	11.9%	67.6%	55.6%	22.3%
Υπηρεσίες	54.2%	28.5%	37.6%	92.5%	18.0%	77.8%	52.1%	30.0%

[1]: Intramural ΕΤΑ

[2]: Διάρκης Intramural ΕΤΑ

[3]: Extramural ΕΤΑ

[4]: Αγορά μηχανημάτων, εξοπλισμού και λογισμικού

[5]: Αγορά γνώσης από τρίτους

[6]: Κατάρτιση του προσωπικού

[7]: Εισαγωγή καινοτομίας στην αγορά

[8]: Άλλα

Πηγή: CIS 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 23: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ²¹

	Αριθμός Απασχολούμενων	Σύνολο		Βιομηχανία		Υπηρεσίες	
		Καινοτομικά ενεργές	Καινοτόμες	Καινοτομικά ενεργές	Καινοτόμες	Καινοτομικά ενεργές	Καινοτόμες
Σύνολο	Σύνολο	35.8%	35.1%	35.1%	34.3%	36.7%	36.2%
	10 ως 49	33.9%	33.1%	32.5%	31.5%	35.6%	35.0%
	50 ως 249	43.1%	43.1%	44.4%	44.4%	40.8%	40.8%
	250 και άνω	66.6%	66.6%	64.3%	64.3%	70.6%	70.6%
Αττική	Σύνολο	39.6%	38.7%	39.6%	38.6%	39.7%	38.9%
	10 ως 49	36.5%	35.4%	36.9%	35.7%	36.1%	35.2%
	50 ως 249	53.7%	53.7%	51.7%	51.7%	56.1%	56.1%
	250 και άνω	67.4%	67.4%	51.7%	51.7%	100.0%	100.0%
Κεντρική Μακεδονία	Σύνολο	30.5%	30.3%	31.9%	31.9%	27.6%	27.0%
	10 ως 49	25.5%	25.2%	23.2%	23.2%	30.2%	29.4%
	50 ως 249	53.9%	53.9%	65.1%	65.1%	16.1%	16.1%
	250 και άνω	48.6%	48.6%	100.0%	100.0%	0.0%	0.0%
Υπόλοιπη Ελλάδα	Σύνολο	33.2%	32.5%	31.3%	30.0%	35.7%	35.7%
	10 ως 49	35.1%	34.3%	33.4%	31.8%	37.1%	37.1%
	50 ως 249	20.0%	20.0%	18.5%	18.5%	22.9%	22.9%
	250 και άνω	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Πηγή: CIS 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 24: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

NACE	Περιγραφή	Ποσοστό Επιχειρήσεων με Καινοτομική Δραστηριότητα	Ποσοστό Καινοτόμων Επιχειρήσεων
Όλα τα NACE	Σύνολο	35.8%	35.1%
10-37, 40-41	Βιομηχανία	35.1%	34.3%
10-14	Ορυχεία & Λατομεία	47.8%	47.8%
15-37	Μεταποιητικές Βιομηχανίες	34.9%	34.0%
15-16	Βιομηχανία τροφίμων, ποτών & καπνού	35.4%	34.2%
17-19	Κλωστοϋφαντουργία & Βιομηχανία δέρματος	29.3%	29.3%
20-22	Ξύλο, χαρτί & εκδόσεις	35.1%	33.4%
23-24	Βιομηχανία χημικών & πετρελαίου	49.8%	46.4%
25-26	Πλαστικά και μη μεταλλικά προϊόντα	34.6%	34.6%
27-28	Βιομηχανία μετάλλου	34.8%	34.8%
29	Μηχανολογικός εξοπλισμός	31.5%	31.5%
30-33	Ηλεκτρονικός εξοπλισμός	41.9%	41.9%
34-35	Εξοπλισμός μεταφορών	31.9%	31.9%

²¹ Ορισμένα αποτελέσματα του Πίνακα π.χ. η ύπαρξη των τιμών 100% για την κατηγορία επιχειρήσεων «250 και άνω» στην Υπόλοιπη Ελλάδα οφείλεται εν μέρει στο μικρό αριθμό μεγάλων επιχειρήσεων στην περιοχή αυτή.

NACE	Περιγραφή	Ποσοστό Επιχειρήσεων με Καινοτομική Δραστηριότητα	Ποσοστό Καινοτόμων Επιχειρήσεων
36-37	Λοιπές βιομηχανίες	36.7%	33.8%
40-41	Παροχή ηλ. ρεύματος, φυσικού αερίου & νερού	52.4%	52.4%
51,60-67,72, 74.2-74.3	Υπηρεσίες	36.7%	36.2%
51	Χονδρικό Εμπόριο	31.8%	31.8%
60-64	Μεταφορές, Αποθήκευση και Επικοινωνίες	37.8%	35.5%
60-63	Μεταφορές & Αποθηκεύσεις	35.4%	33.6%
64	Τηλεπικοινωνίες	56.3%	50.6%
65-67	Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	50.2%	50.2%
72	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	100.0%	93.6%
74.2	Δραστηριότητες αρχιτεκτόνων, μηχανικών & τεχνικών συμβούλων	50.6%	50.6%
74.3	Τεχνικές δοκιμές & αναλύσεις	100.0%	100.0%

Πηγή: CIS 4

Βασικό πυλώνα για τη διαμόρφωση και εφαρμογή μιας αποτελεσματικής στρατηγικής για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας στην ελληνική οικονομία αποτελεί η αναθεώρηση και ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου, των μέσων και των πολιτικών που σχετίζονται με την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Τόσο η στόχευση και το γνωστικό περιεχόμενο του βασικού εκπαιδευτικού συστήματος, ακόμα και στα ανώτερα επίπεδα, όσο και το τρέχον θεσμικό πλαίσιο και τα μέσα εφαρμογής των συστημάτων αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης δεν μπορούν να ανταποκριθούν ικανοποιητικά στη σύζευξη της ζήτησης και της προσφοράς στην αγορά εργασίας, μέσω της προσαρμογής των προσόντων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στις απαιτήσεις των επιχειρήσεων, πολύ δε μάλλον σε απαιτήσεις που σχετίζονται με πιο προχωρημένα ζητήματα, όπως η ανάπτυξη τεχνολογιών αιχμής, η διαχείριση της έρευνας και της καινοτομίας κλπ. Ακόμα και εκεί όπου το σύστημα λειτουργεί ορθά, η διοικητική αποσύνδεση και έλλειψη θεσμοθετημένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών των αρμόδιων για την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση και των αρμόδιων για την προώθηση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, έχει σαν αποτέλεσμα οι ενέργειες του ενός τομέα να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται ξεχωριστά από, και με ελλιπή αναφορά σε, αυτές του άλλου τομέα, με αναπόφευκτη συνέπεια την δραστική μείωση της αποτελεσματικότητας και των δύο.

Χρειάζεται τέλος να επισημανθεί ότι παρ' όλη την υψηλή παραγωγικότητα των Ελλήνων ερευνητών, που εκδηλώνεται με την σχετικά έντονη συμμετοχή στα «ανταγωνιστικά» κοινοτικά ερευνητικά προγράμματα και με υψηλό αριθμό δημοσιεύσεων ανά ερευνητή, διαπιστώνεται περιορισμένη επίπτωση των δημοσιεύσεων στην διεθνή γνώση (αναφορές ανά δημοσίευση), και εξαιρετικά χαμηλή δραστηριότητα κατοχύρωσης των παραγόμενων γνώσεων με διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Τα στοιχεία αυτά υπογραμμίζουν τόσο την ποιοτική υστέρηση της έρευνας στην Ελλάδα, όσο και έλλειψη διεξόδων των αποτελεσμάτων της προς την επιστημονική και την τεχνολογική αξιοποίηση, διαπιστώσεις που δεν μπορεί να αγνοηθούν κατά τη χάραξη ερευνητικής πολιτικής.

Η καινοτομικότητα και εξωστρέφεια των επιχειρήσεων, όπως φαίνεται από τους σχετικούς δείκτες, είναι κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Αυτό δείχνει την αμυντική στρατηγική των κλάδων που παρακμάζουν, με περιορισμένες ικανότητες να ανανεώσουν το μίγμα των προϊόντων ή και υπηρεσιών τους. Είναι τέλος πολύ περιορισμένη και στάσιμη η συμβολή στην παραγωγή νέας γνώσης, ως βασική συνιστώσα των επιχειρηματικών στρατηγικών.

Επιπρόσθετα οι έως τώρα ακολουθούμενες πολιτικές χαρακτηρίζονται από μειωμένη χρηματοδότηση της καινοτομίας σε σχέση με τις χώρες της ΕΕ των 25, ελλιπή συντονισμό μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων δημόσιων φορέων χάραξης πολιτικής και κατακερματισμό των προσπάθειών σε πολλές ενέργειες που βασίζονται συχνά σε χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας μεμονωμένα στις επιχειρήσεις και όχι σε μια πιο συνολική ενίσχυση των εταίρων και των σταδίων της καινοτομικής διαδικασίας. Θετική εξέλιξη ήταν η εισαγωγή του μέτρου 4.6 στην Αναθεώρηση του ΕΠΑΝ μέσω του οποίου προωθείται η ενίσχυση της καινοτομίας με ολοκληρωμένο τρόπο. Στο πλαίσιο του Μέτρου αυτού, η πρόσφατη εφαρμογή των Δράσεων υπέρ της δημιουργίας «περιφερειακών πόλων καινοτομίας» και του cluster μικροηλεκτρονικής αποτελεί ένα θετικό βήμα προς μια συστηματική προσέγγιση, τάση που θα ενισχυθεί στην Τέταρτη Προγραμματική Περίοδο.

Συνολικά οι δημόσιες πολιτικές συνέβαλαν θετικά στην ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων σχετικά με τη σημασία και τις επιπτώσεις της ΕΤΑ και της καινοτομίας. Οι επιπτώσεις τους αντανakλώνται στη βελτίωση της καινοτομικής ικανότητας των επιχειρήσεων, αλλά όχι σε επαρκή βαθμό ώστε να κλείσει το χάσμα με την ΕΕ. Ιδιαίτερα, κατά την τελευταία προγραμματική περίοδο, τα μέτρα πολιτικής υποστήριξαν ένα νέο προφίλ επιχειρηματία και αναπροσανατόλισαν την στρατηγική συμπεριφορά των επιχειρήσεων προς περισσότερες δραστηριότητες έντασης γνώσης.

1.2.5. Ανταγωνιστικότητα και δημόσια ενίσχυση και ξένες επενδύσεις

Η ελληνική επιχειρηματικότητα παγίως θεωρείται ότι εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τη δημόσια κεφαλαιακή ενίσχυση. Η εικόνα αυτή ίσχυε στο παρελθόν όχι όμως πλέον. Οι συνολικές κρατικές ενισχύσεις αποτελούν στην Ελλάδα 0,22% του ΑΕΠ (2003) έναντι 0,40% κατά μέσο όρο στην ΕΕ-15 και ο ρυθμός μείωσης των ενισχύσεων ήταν ο ταχύτερος όλων των χωρών πλην Ιρλανδίας, και δεκαπενταπλάσιος του μέσου της ΕΕ-15, στην περίοδο 1999-2003: από το διπλάσιο του μέσου όρου της ΕΕ-15 το 1992, το ποσοστό του ΑΕΠ που αναλογεί στις ενισχύσεις είναι πλέον στην Ελλάδα το 45% του μέσου όρου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25: ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

	Κρατικές ενισχύσεις, % ΑΕΠ, 2003	Μεταβολή, 1999-2003	Οριζόντιες ενισχύσεις, % στο σύνολο	ως % της Π.Α. στη μεταποίηση		% τομέων στις ενισχύσεις, 2003		
				1992	2003	μεταποίηση	υπηρεσίες	γεωργία
ΕΕ-15	0,40	-0,01	79	3,0	1,8	55	6	26
Βέλγιο	0,24	-0,03	100	1,4	1,4	57	4	37
Δανία	0,49	-0,06	94	2,0	3,5	71	3	20
Γερμανία	0,68	-0,03	73	3,4	2,3	62	5	12
Ελλάδα	0,22	-0,15	97	8,6	2,0	51	2	44
Ισπανία	0,43	-0,07	63	1,2	1,7	49	2	18
Γαλλία	0,31	-0,04	76	2,3	1,4	40	3	40
Ιρλανδία	0,31	-0,27	64	1,4	0,8	37	8	55
Ιταλία	0,44	+0,02	96	5,5	2,3	74	6	16
Λουξεμβούργο	0,15	+0,00	100	3,3	1,4	51	-	49
Ολλανδία	0,11	-0,02	91	1,2	0,8	33	0	66
Αυστρία	0,26	+0,01	99		1,3	36	3	60
Πορτογαλία	0,96	+0,10	19	1,3	1,1	14	63	22
Φιλανδία	0,36	-0,02	99		1,7	24	1	74
Σουηδία	0,39	+0,04	100		2,7	57	7	25
Ην. Βασίλειο	0,19	+0,05	99	0,8	1,3	70	0	24

DG COMP, State Aids, Key Indicators, 04.05

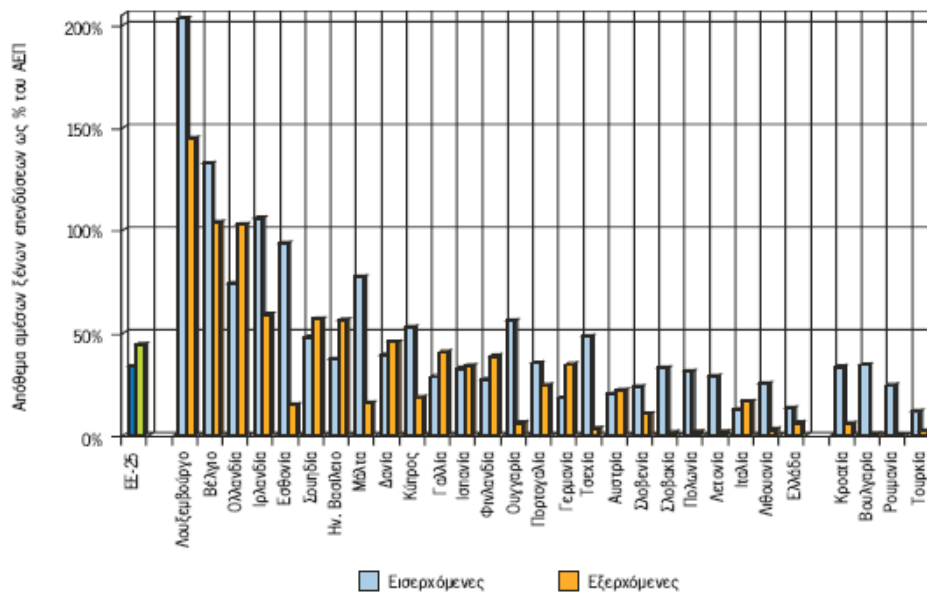
Οι οριζόντιες ενισχύσεις καλύπτουν 97% του συνόλου, έναντι 79% κατά μέσο όρο στην ΕΕ-15, δηλαδή η Ελλάδα είναι η χώρα όπου κατεξοχήν απουσιάζει η κλαδική - τομεακή πολιτική, σε αντίθεση π.χ. με Γερμανία (οριζόντιες ενισχύσεις στο 73% του συνόλου), Γαλλία (76%), Ισπανία (63%) και Ιρλανδία (64%). Ειδικά στη μεταποίηση, ξεκινώντας από το υψηλότερο επίπεδο στην ΕΕ-15 το 1992, η Ελλάδα το 2003 ήταν σχεδόν στο μέσο όρο (2% της προστιθέμενης αξίας, έναντι 1,8%), μειώνοντας την ένταση της ενίσχυσης στο 1/5 σχεδόν. Δανία, Γερμανία, Ιταλία και Σουηδία εξακολουθούν να ενισχύουν τη μεταποίηση τους ισχυρότερα από ό,τι η Ελλάδα. Με βάση το, για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, μικρό μέγεθος της μεγάλης πλειονότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και σε συνδυασμό με την επιτρεπόμενη παροχή επαυξημένων ποσοστών κρατικών ενισχύσεων προς τις μικρές επιχειρήσεις, η αναθεώρηση των κοινοτικών κανόνων (συγκέντρωση των περιφερειακών ενισχύσεων αυστηρά στις περιοχές που έχουν περισσότερη ανάγκη και ουσιαστική μείωση της έντασης τους, αποκλεισμός περιοχών) παρότι δεν συνιστά θετική εξέλιξη για συγκεκριμένες περιοχές, δεν θα αποβεί ιδιαίτερα αρνητική για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα καθώς στις επιλέξιμες περιοχές και για τις επιλέξιμες ενέργειες, οι μειωμένες ενισχύσεις ελάχιστα θα ήταν ανάγκη να διαφοροποιηθούν από αυτές που ίσχυσαν κατά την διάρκεια της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.

Σε κάθε περίπτωση, βασικός στόχος της αναπτυξιακής στρατηγικής για την προγραμματική περίοδο πρέπει να είναι η υποκατάσταση ή/και συμπλήρωση των κρατικών ενισχύσεων από αυξημένη εισροή ξένων άμεσων επενδύσεων. Τα στατιστικά μεγέθη για τις ΞΑΕ καταγράφονται στα πλαίσια της παρακολούθησης του ισοζυγίου πληρωμών και ακολουθούν τα πρότυπα των σχετικών εγχειριδίων του ΔΝΤ και του ΟΟΣΑ²² (IMF 1993; OECD 1999). Παρά τα μεθοδολογικά προβλήματα τα στοιχεία για τις ΞΑΕ εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται ευρέως για την αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών.

Αν και τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται ταχεία αύξηση του παγκόσμιου όγκου ξένων άμεσων επενδύσεων²³, η Ελλάδα εξακολουθεί να υπολείπεται, τόσο στις εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων, όσο και στα συνολικά αποθέματα των επενδεδυμένων κεφαλαίων, εγχωρίως και στο εξωτερικό. Χαμηλή επίσης είναι η θέση που καταλαμβάνει η Χώρα σε όρους αποθεμάτων ξένων επενδύσεων, όπου το 2005 τα στοιχεία της UNCTAD έκαναν λόγο για συνολικά αποθέματα εισερχόμενων ΞΑΕ ισοδύναμα με 13,2% και αποθέματα εξερχόμενων ΞΑΕ στο 6,0% του ΑΕΠ. Αν και τα μεγέθη αυτά είναι αρκετά υψηλότερα, σε σχέση με αυτά που επικρατούσαν την προηγούμενη δεκαετία, η εξέλιξή τους στην Ελλάδα ήταν πολύ βραδύτερη απ' ό,τι στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά.

²² IMF (1993). Balance of Payments Manual. Fifth Edition & OECD (1999). Benchmark Definition of Foreign Direct Investment. Third Edition. Paris: Organisation for Economic Co-Operation and Development στο Υπ. Ανάπτυξης (2006). Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα.

²³ UNCTAD (2006). World Investment Report 2006 – FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development. New York: UNCTAD στο Υπ. Ανάπτυξης (2006). Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα.

ΑΠΟΘΕΜΑ ΞΕΝΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ 2005 (ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ)

Πηγή: UNCTAD (2006). *World Investment Report 2006 – FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development*. New York: UNCTAD στο Υπ. Ανάπτυξης (2006). Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα.

Σήμερα, οι επιχειρήσεις της ΕΕ που ανήκουν σε ξένους ισοδυναμούν με το 33,5% του ΑΕΠ, ενώ οι ευρωπαϊκές ΞΑΕ στο εξωτερικό ξεπερνούν το 44% του ΑΕΠ. Η περιορισμένη δυναμική των εισροών ΞΑΕ στην Ελλάδα παραπέμπει άμεσα στο έλλειμμα ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας της ελληνικής οικονομίας, καθώς η κλαδική δομή των παγκοσμίων ροών επενδύσεων έχει αλλάξει εις βάρος των κλάδων στους οποίους παραδοσιακά η Ελλάδα λειτουργούσε ως πόλος έλξης επενδυτών. Τα πιο πρόσφατα στοιχεία για την Ελλάδα, όπως έχουν ανακοινωθεί από το Υπουργείο Οικονομικών (14.03.2007) ανεβάζουν τις εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων στα €4.275 εκ. το 2006, έναντι μόλις €488 εκ. το 2005. Με βάση τα μεγέθη του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου που ανακοίνωσε η ΕΣΥΕ, η εξέλιξη αυτή ισοδυναμεί με μια αύξηση από μερίδιο 0,9% σε 6,9% εντός του 2006, μέγεθος σαφώς βελτιωμένο, αλλά αρκετά χαμηλότερο των ευρωπαϊκών μέσων όρων.

Υπό το τρέχον «σχήμα» (pattern) κίνησης των ΞΑΕ διεθνώς, είναι αντικειμενικά δύσκολο η χώρα να καταστεί αποδέκτης μεγάλου όγκου ξένων επενδύσεων για σειρά λόγων: γεωγραφική απομάκρυνση από την υπόλοιπη αγορά της ΕΕ-15, μικρό μέγεθος εσωτερικής αγοράς, ανταγωνισμός κόστους και μικρό μέγεθος αγοράς στις γειτονικές χώρες, ταυτότητα συγκριτικών πλεονεκτημάτων με τρέχοντες ανταγωνιστές (τουρισμός), συχνότατη ένταξη των οικονομικών συμφερόντων σε γεω-στρατηγικές επιδιώξεις (π.χ. στα ενεργειακά και μεταφορικά δίκτυα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 26: ΆΜΕΣΕΣ ΡΟΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ Ο.Ο.Σ.Α. (ΔΙΣ. \$)

χώρα	Εισροές				Εκροές		
	σύνολο	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Η.Π.Α.	279,3	167,0	72,4	39,9	120,0	134,0	173,8
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	190,3	-	117,1	73,2	-	126,2	81,8
ΓΑΛΛΙΑ	146,4	50,5	48,9	47,0	86,8	49,5	57,3
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	97,2	51,9	25,6	19,7	48,0	34,6	36,1
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	94,3	52,7	27,0	14,6	28,9	35,2	55,3
ΙΣΠΑΝΙΑ	89,5	28,0	35,9	25,6	33,1	31,5	23,4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	70,0	21,1	36,0	12,9	36,9	8,6	2,6
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	59,6	9,7	24,4	25,5	4,1	3,1	1,9
ΚΑΝΑΔΑΣ	55,1	27,5	21,0	6,6	36,1	26,4	21,6
ΜΕΞΙΚΟ	51,7	26,6	14,4	10,7	4,4	1,0	-
ΙΤΑΛΙΑ	46,5	14,9	14,6	17,0	21,5	17,1	9,1
ΒΕΛΓΙΟ	44,4	-	13,1	31,3	-	11,0	39,0
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	29,0	4,7	16,5	7,8	12,2	7,6	14,3
ΣΟΥΗΔΙΑ	26,9	11,9	11,6	3,4	6,4	10,7	10,6
ΕΛΒΕΤΙΑ	26,8	8,9	5,7	12,2	18,2	7,6	10,9
ΙΑΠΩΝΙΑ	21,7	6,2	9,2	6,3	38,4	32,3	28,8
ΔΑΝΙΑ	20,7	11,5	6,6	2,6	13,4	5,7	1,2
ΤΣΕΧΙΑ	16,7	5,6	8,5	2,6	0,2	0,2	0,2
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	14,4	3,7	7,9	2,8	8,4	7,6	-7,4
ΠΟΛΩΝΙΑ	14,0	5,7	4,1	4,2	-0,1	0,2	0,4
ΑΥΣΤΡΙΑ	13,8	5,9	1,0	6,9	3,1	5,3	7,1
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	9,2	3,9	2,8	2,5	0,4	0,3	1,6
ΚΟΡΕΑ	9,1	3,5	2,4	3,2	2,4	2,6	3,4
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	8,7	5,9	1,8	1,0	7,6	3,3	0,1
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	6,3	1,6	4,1	0,6	0,1	0,0	0,0
ΤΟΥΡΚΙΑ	4,9	3,3	1,0	0,6	0,5	0,2	0,5
ΕΛΛΑΔΑ	2,4	1,6	0,1	0,7	0,6	0,7	0,0
ΣΥΝΟΛΟ Ο.Ο.Σ.Α.	1544,3	624,9	535,0	384,4	661,9	566,7	576,3

Πηγή: Ο.Ο.Σ.Α.

Ξένες επενδύσεις βασίμως αναμένονται σε τομείς που άπτονται των ΥΓΟΣ και έτσι, ενώ στο διάστημα 1996-2004 εντάχθηκαν στο νόμο περί επενδυτικών κινήτρων επενδυτικά σχέδια με συμμετοχή 188 εκ. € ξένων κεφαλαίων, με μόχλευση άλλων 1.078 εκ. € και με αναμενόμενη επίπτωση τη δημιουργία 9.500 περίπου νέων θέσεων εργασίας²⁴, οι αυξήσεις κεφαλαίων ελληνικών ΔΕΚΟ και Τραπεζών προσήλκυσαν, δια της κεφαλαιαγοράς, πολλαπλάσια κεφάλαια²⁵.

²⁴ Πηγή: Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων, elke.gr

²⁵ Π.χ., ξένοι επενδυτές διαθέτουν 25% περίπου του μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΗ (ΤΟ ΒΗΜΑ, 5.2.2006) και πάνω από 39% του μετοχικού κεφαλαίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (Ομιλία ΠΔΣ της ΕΤΕ, 2η ΕΓΣ μετόχων ΕΤΕ, 23.5.2006). Το πρόβλημα των έμμεσων επενδύσεων είναι βεβαίως η υψηλή κινητικότητα τους. Χαρακτηριστική είναι επίσης η κατάταξη των μεγαλύτερων ξένων επενδυτών στην Ελλάδα το 2004: στις 5 πρώτες θέσεις καταγράφονται οι Vodafone (εξαγορά ελληνικής επιχείρησης), Societe Generale (εξαγορά), First Data (εξαγορά), Paneuropean

Θα πρέπει να εξευρεθούν συγκεκριμένοι τρόποι ώστε οι κρατικές ενισχύσεις να γίνουν αποδοτικότερες, να επικεντρωθούν σε εκείνους τους τομείς ή κλάδους ή αντικείμενα της παραγωγικής και της επιχειρηματικής δραστηριότητας ή περιοχές, όπου μπορούν να επιφέρουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα και ιδίως να ευνοήσουν διεθνείς συνεργασίες και να έχουν κινητήριο αποτέλεσμα (leverage effect) στην ιδιωτική χρηματοδότηση. Η τελευταία απαίτηση επιβάλλει τον αναπροσανατολισμό της ιδιωτικής αποταμίευσης (από την επένδυση σε κατοικίες και διαρκή καταναλωτικά αγαθά) και άρα και της τραπεζικής δραστηριότητας (από την εμπορική, στεγαστική και καταναλωτική πίστη προς την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου, τις συμμετοχές και τη στήριξη Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα). Θέτει επίσης επιτακτικά το ζήτημα της ανάπτυξης των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων και της αναδιάταξης των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας.

1.2.6. Ανταγωνιστικότητα και τομεακή - κλαδική διάσταση

Οι οριζόντιες πολιτικές και οι εξωτερικοί παράγοντες (κατευθύνσεις δημοσιονομικής και συναλλαγματικής πολιτικής, π.χ.) συνιστούν για τη χώρα πλαίσιο μακροπρόθεσμα θετικό, βραχυπρόθεσμως περιοριστικό: π.χ., το ισχυρό νόμισμα της ΕΕ-12 δυσκολεύει τις ελληνικές εξαγωγές σε κλάδους χαμηλής προστιθέμενης αξίας, η μείωση των κρατικών ενισχύσεων ευνοεί αφενός τις τρίτες χώρες αφετέρου τις προς ένταξη γειτονικές χώρες, ο "αγώνας ταχύτητας" προς τις ΤΠΕ και την Κοινωνία της Πληροφορίας συνεπάγεται κατ' αρχήν ένταση των εισαγωγών, κ.α. Μία κατά τομείς ή κλάδους διαφοροποιημένη πολιτική προσκρούει στην "οριζόντια" αντίληψη της ΕΕ η οποία αναγνωρίζει πολιτική για επιχειρήσεις και όχι βιομηχανική πολιτική. Σχετική συζήτηση έχει ξεκινήσει, με κεντρικά ζητήματα την παραγωγικότητα και την κλαδική σύνθεση (κλάδοι υψηλής - μέσης - χαμηλής προστιθέμενης αξίας)²⁶ και αυτή αναδεικνύει τη δυσμενή θέση π.χ. της ελληνικής μεταποίησης, που χαρακτηρίζεται από κλαδική διάρθρωση με χαμηλή συμμετοχή των κλάδων υψηλής προστιθέμενης αξίας και υψηλής ενσωμάτωσης ΤΠΕ, υστερώντας π.χ. έναντι της πορτογαλικής και προσομοιάζοντας μόνο με την ισπανική.

Η ελληνική οικονομία έχει ανάγκη επείγουσας αναβάθμισης προς κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας καθώς επίσης και ανάγκη επείγουσας αναβάθμισης προς υψηλότερη προστιθέμενη αξία στους "παραδοσιακούς" της κλάδους. Διερευνώντας κατά κλάδο NACE, η βιομηχανία έχει υψηλότερο λόγο μοναδιαίας αξίας π.χ. από τη γερμανική στους κλάδους τροφίμων - ποτών - καπνού, χαρτιού και προϊόντων του, ιατρικών οργάνων και οργάνων ακριβείας. Σε ανεκτά επίπεδα είναι οι κλάδοι χημικών προϊόντων, μεταφορικών μέσων και επίπλων και σε χαμηλά επίπεδα οι κλάδοι κλωστοϋφαντουργικών, ενδυμασίας, εκτυπώσεων - εκδόσεων, προϊόντων από ελαστική και πλαστική ύλη, μη μεταλλικών ορυκτών²⁷, όπου η ελληνική βιομηχανία ήταν εξαιρετικά εξειδικευμένη και οι οποίοι κάλυπταν κατά περιοχές μεγάλο μέρος της τοπικής απασχόλησης.

Σχετικώς αναφέρεται ότι τα βασικά κλαδικά χαρακτηριστικά της ελληνικής μεταποίησης εμφανίζουν μια υποχώρηση στους κλάδους Κλωστοϋφαντουργικών υλών, Ειδών ενδυμασίας, Δέρματος - ειδών υποδήσεως, Ξύλου και φελλού, Λοιπού εξοπλισμού

Oil and Industrial Holdings (συμμετοχή σε αύξηση κεφαλαίου), Dixons (εξαγορά). Βλ. Southeast Europe Investment Guide, 2006.

²⁶ EC, DG Enterprise, *EU Productivity and Competitiveness: an Industry Perspective*, 2003. Η τοποθέτηση είναι περισσότερο ευέλικτη όταν το ζητούμενο είναι η ανάκαμψη κλάδων που παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα ή για τη διατήρηση υγιούς παραγωγικού ιστού σε μεγάλες χώρες - μέλη. Εν πάση περιπτώσει, η επί σειρά ετών εφαρμογή "οριζόντιων" πολιτικών δεν απεδείχθη ικανή να αντιστρέψει τις τάσεις αποβιομηχάνισης στο σύνολο της Ένωσης.

²⁷ Ibid.

μεταφορών, Χαρτιού και προϊόντων από χαρτί, Μηχανών γραφείου - Ηλ. Υπολογιστών, Επίπλων - λοιπών βιομηχανιών, Συσκευών ραδιοτηλεόρασης & επικοινωνιών, μια σταθερότητα (όχι ιδιαίτερα αναπτυσσόμενη ως προς το μέσο όρο) στους κλάδους Τροφίμων - ποτών, Μη μεταλλικών ορυκτών, Μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού, Ηλεκτρικών μηχανών, συσκευών κ.λ.π., Παραγώγων πετρελαίου και άνθρακα και μια ανάπτυξη στους κλάδους Καπνού, Εκτυπώσεων - εκδόσεων, Χημικών προϊόντων, Προϊόντων από ελαστική και πλαστική ύλη, Βασικών μετάλλων, Κατασκευή τελικών προϊόντων εκ μετάλλου. Το συνολικό αποτέλεσμα είναι η εμφάνιση τάσης "αποβιομηχάνισης", με μείωση μονάδων και, φυσικά, απασχόλησης:

ΠΙΝΑΚΑΣ 27: ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

περίοδος	πλήθος μονάδων	απασχολούμενοι
1995-2000	-13,7%	-8,4%
2000-2002	-23,8%	-1,4%
1995-2002	-34,2%	-9,7%

Πηγή: ΕΣΥΕ, στοιχεία ΕΒΕ, 2003

Η συμβολή του ελληνικού τουρισμού στο ΑΕΠ ανέρχεται στο 15,1% και στην απασχόληση στο 15,9% για το 2006. Αν και τα μεγέθη αυτά διαφοροποιούνται ανάλογα με την πηγή και τον τρόπο υπολογισμού του τουριστικού προϊόντος, πιστοποιούν ότι ο τουρισμός αποτελεί μία από τις σημαντικότερες παραγωγικές δραστηριότητες της ελληνικής οικονομίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28 : ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΑΕΠ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Χώρες	% του ΑΕΠ		% της συνολικής απασχόλησης	
	2001	2006	2001	2006
Ελλάδα	15,0%	15,1%	17,4%	15,9%
Ισπανία	18,4%	17,8%	20,1%	19,1%
Πορτογαλία	15,4%	15,5%	17,0%	17,7%
Γερμανία	9,9%	9,3%	10,8%	10,1%
Γαλλία	12,3%	11,4%	13,9%	13,8%
Λουξεμβούργο	12,4%	9,4%	14,5%	13,4%
Ιταλία	11,4%	10,8%	12,2%	11,9%
Αυστρία	14,9%	16,6%	16,8%	19,1%
Ηνωμένο Βασίλειο	10,9%	9,4%	10,2%	8,6%
Βέλγιο	10,3%	9,4%	11,0%	10,6%
Ολλανδία	9,8%	8,5%	9,7%	8,2%
Δανία	8,7%	8,0%	8,8%	8,1%
Ιρλανδία	8,5%	7,7%	7,7%	7,2%
Σουηδία	7,5%	7,9%	7,2%	8,0%
Φινλανδία	11,5%	9,1%	12,0%	9,7%

Πηγή: World Travel & Tourism Council, 2006 στο Alpha Bank, Μελέτη για τον Τουρισμό: Καλοκαιρινές διακοπές για πάντα; 5/10/2006

Οι συνθήκες που διαμορφώνονται διεθνώς για τον τουρισμό είναι ευνοϊκές. Τη δεκαετία του '80 οι εισπράξεις του κλάδου από τον εισερχόμενο τουρισμό ανέρχονταν στο 1% της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας, ενώ σήμερα έχουν ανέλθει περίπου στο 1,5%²⁸. Κατά συνέπεια, η συμβολή του τουρισμού στην αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας μπορεί να αυξηθεί περαιτέρω.

Η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, τόσο λόγω των διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της, όσο και εξ' αιτίας του διεθνούς ανταγωνισμού. Οι σύγχρονες τάσεις που επικρατούν στο διεθνές τουριστικό περιβάλλον και οι έντονες ανταγωνιστικές συνθήκες επιβάλλουν τμηματοποίηση των αγορών

²⁸ Eurobank EFG, Οικονομία και Αγορές, Τεύχος 8, 25 Οκτωβρίου 2006

με αποτέλεσμα την δημιουργία ειδικών μορφών τουρισμού οι οποίες ανταποκρίνονται αφενός στις εξατομικευμένες ανάγκες των σύγχρονων ταξιδιωτών και αφετέρου στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις αναπτυξιακές δυνατότητες επιμέρους προορισμών. Μέσω των ειδικών μορφών τουρισμού επιτυγχάνεται διεύρυνση και εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος, αξιοποιώντας πόρους πέραν του κλασσικού μοντέλου 'ήλιος-θάλασσα', ενθαρρύνοντας δραστηριότητες καθόλη τη διάρκεια του χρόνου.

Κάτι τέτοιο θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της εποχικότητας της τουριστικής ζήτησης, τη χωρική και χρονική διάχυση των τουριστών και γενικότερα την αποσυμφόρεση κορεσμένων τουριστικά προορισμών.

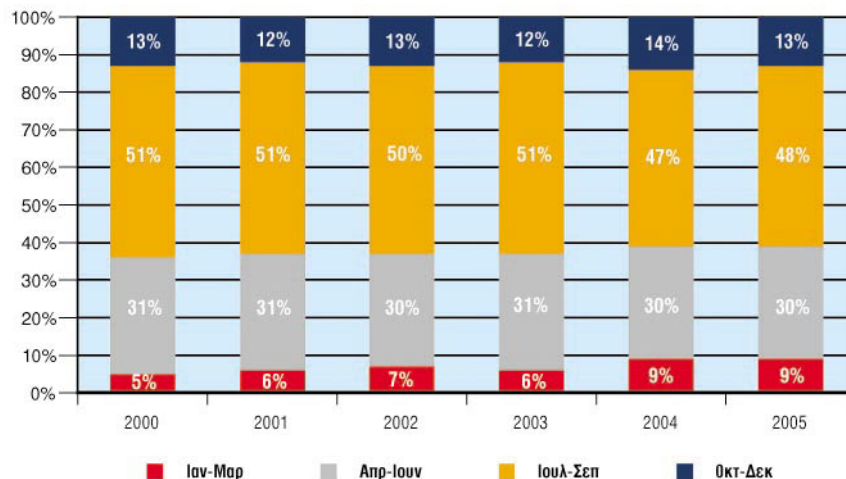
Οι βασικοί άξονες στους οποίους αναπτύσσονται οι ειδικές μορφές τουρισμού είναι οι εξής:

- Ιαματικός τουρισμός μέσω της χρήσης των ιαματικών πηγών της χώρας και της διαχείρισης τους από τον ΕΟΤ (με υπουργική απόφαση μπορεί να δοθεί σε τρίτους), τουρισμός υγείας, μορφιάς, ευεξίας, θαλασσοθεραπείας (spa)
- Πολιτιστικός τουρισμός, αστικός, συνεδριακός εκθεσιακός, αθλητικός, city breaks, με βασικό άξονα ανάπτυξης τις πόλεις
- Οικοτουρισμός- τουρισμός και περιπέτειες στη φύση, με κύριο πόλο ανάπτυξης την επαρχία
- Θαλάσσιος, καταδυτικός τουρισμός και ιστιοπλοΐα

Οι παραπάνω μορφές ενισχύουν την τοπική οικονομία και ιδιαίτερα μειονεκτικές περιοχές χωρίς ειδικές αναπτυξιακές ικανότητες. Δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και δίνεται προτεραιότητα σε δημόσια έργα (οδικό δίκτυο, πύλες εισόδου κλπ) αλλά και στη δημιουργία ειδικών τουριστικών υποδομών.

Στο διάστημα 2000-2004 οι αφίξεις των αλλοδαπών τουριστών σε ξενοδοχειακά και συναφή καταλύματα μειώθηκαν, σε αντίθεση με την περίοδο 1990-2000, περίοδο που παρουσίαζαν αύξηση. Οι ίδιες τάσεις παρατηρούνται σχετικά με τον ημεδαπό τουρισμό. Αντίστοιχη μείωση σημειώθηκε και στον αριθμό των διανυκτερεύσεων. Από το 2005 παρατηρείται μια αύξηση στις αφίξεις και στις διανυκτερεύσεις, η οποία συνεχίστηκε και το 2006, όμως το παγκόσμιο μερίδιο της Ελλάδας στις αφίξεις τουριστών έχει μειωθεί²⁹. Το παγκόσμιο μερίδιο στις εισπράξεις παραμένει σταθερό, στοιχείο που δύναται να ερμηνευθεί θετικά, καθώς, σε μεγάλο βαθμό προκύπτει από μια στροφή σε νέες και ποιοτικότερες υπηρεσίες. Όμως, η συνεχιζόμενη χωρική συγκέντρωση των διανυκτερεύσεων στις περιοχές που είναι άμεσα συνδεδεμένες με το παραδοσιακό τουριστικό μοντέλο (στο Αιγαίο, Κρήτη και Ιόνια Νησιά, το 2005 εντοπίζεται το 70,9% του συνόλου των διανυκτερεύσεων και στην Αττική το 9,8%), καθώς και η συγκέντρωση των αφίξεων των ξένων τουριστών στο διάστημα Ιουλίου – Σεπτεμβρίου εξακολουθούν να χαρακτηρίζουν τον ελληνικό τουρισμό στο σύνολο του.

²⁹ Βάση Δεδομένων Eurostat, 2006; Eurobank EFG, Οικονομία και Αγορές, Τεύχος 8, 25 Οκτωβρίου 2006

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΦΙΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 2000-2005

Πηγή: ΣΕΤΕ στο Alpha Bank, Μελέτη για τον Τουρισμό: Καλοκαιρινές διακοπές για πάντα; 5/10/2006

Η ανάδειξη νέων τουριστικών προορισμών στην περιοχή της Μεσογείου (Τουρκία, Αίγυπτος, Κροατία), οι οποίοι προβάλλουν με αξιώσεις το ίδιο τουριστικό προϊόν, καθώς και παράμετροι του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, όπως η ισχυρή ισοτιμία του ευρώ έναντι του δολαρίου, επιβάλλουν στην ελληνική τουριστική βιομηχανία να γίνει περισσότερο ανταγωνιστική.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις επιχειρούν να αμβλύνουν την εποχικότητα και να διευρύνουν θεματικά και χωρικά το προσφερόμενο προϊόν, ώστε να βελτιώσουν τη θέση τους στο διεθνή ανταγωνισμό. Με βάση τα ανωτέρω η συστηματική στροφή των τελευταίων ετών στην ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος αποτελεί μονόδρομο και επιτυγχάνεται μέσα από την αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, ιδίως του ξενοδοχειακού δυναμικού και παράλληλα την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού σε τομείς όπου υπάρχουν πραγματικά δυνατότητες (αστικός τουρισμός, ειδικά με την υποδομή των Ολυμπιακών Αγώνων, θαλάσσιος τουρισμός, οικότουρισμός, αγροτουρισμός κ.λπ.).

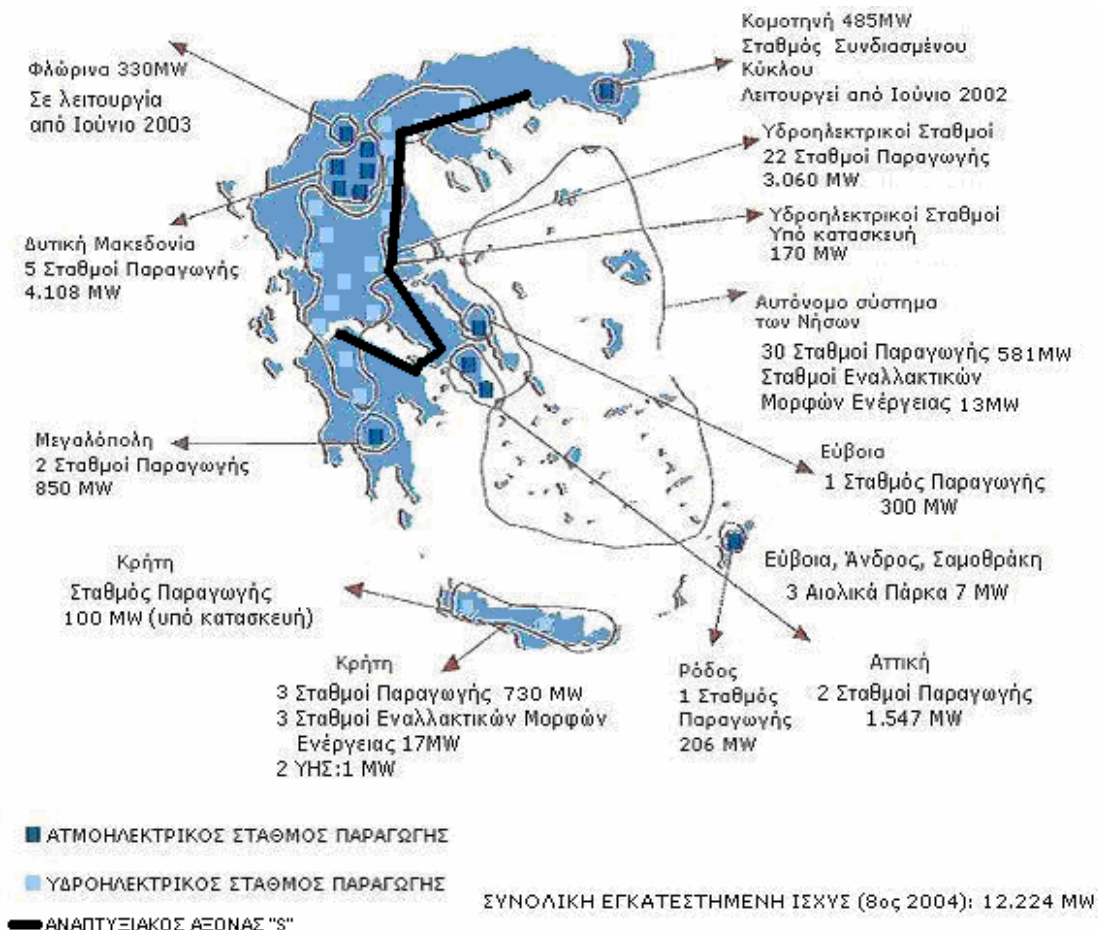
Από τα στοιχεία του ανωτέρω διαγράμματος, διαπιστώνεται η διαρκής βελτίωση των μεγεθών των αφίξεων κατά το τρίμηνο Ιανουαρίου – Μαρτίου γεγονός που μπορεί να αποδοθεί και στην απόδοση των μέτρων αντιμετώπισης της εποχικότητας που λήφθηκαν τα τελευταία χρόνια.

1.2.7. Ανταγωνιστικότητα και υποδομές ενέργειας

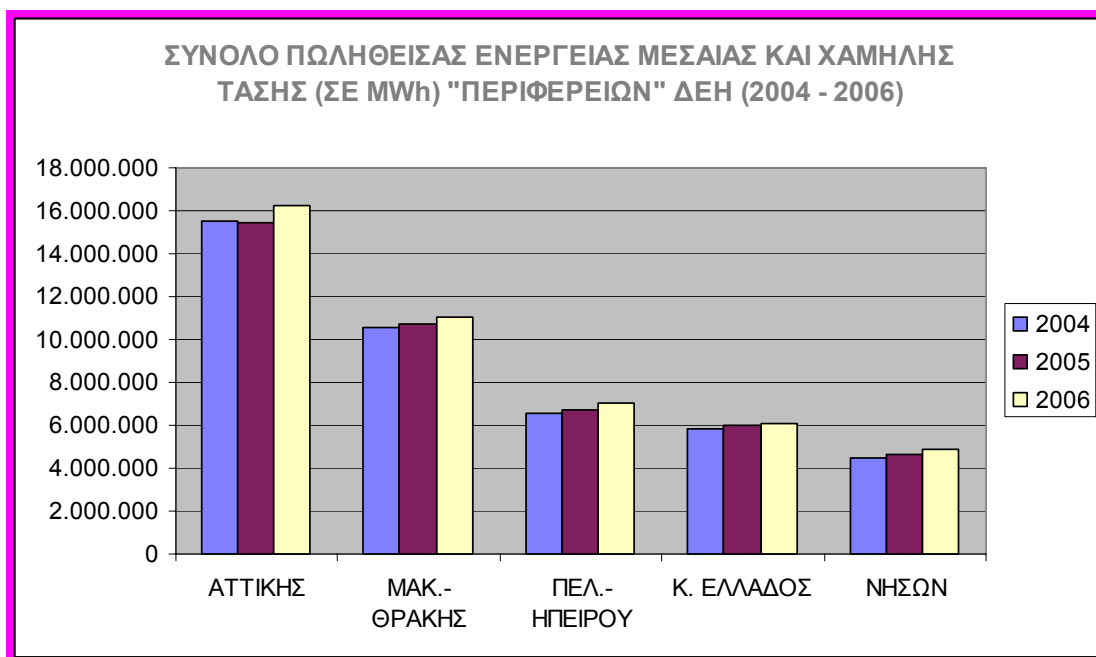
Η βελτίωση της προσπελασιμότητας δικτύων και υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος στο τομέα της ενέργειας αποτελεί απαραίτητο εργαλείο για αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, δεδομένου ότι δημιουργούνται ευνοϊκότερες συνθήκες για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε συνθήκες ανταγωνισμού. Ήδη αναπτύχθηκαν δράσεις που μετέβαλαν ουσιαστικά το ελληνικό τοπίο: δημιουργείται μια γνήσια εσωτερική αγορά ενέργειας, προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα, στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η παροχή υπηρεσιών ποιότητας σε προσιτές τιμές, κατασκευάζονται μείζονος σημασίας υποδομές και υψηλής ποιότητας δίκτυα που συμβάλλουν ουσιαστικά στο περιβάλλον (δεδομένου ότι η χώρα λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου του Κυότο), αναπτύσσεται βαθμιαία ένα κοινωνικό μοντέλο που εξασφαλίζει υψηλή ποιότητα υπηρεσιών και εγγυάται τα θεμελιώδη δικαιώματα των καταναλωτών.

Η εικόνα της γεωγραφικής κατανομής του συστήματος παραγωγής ενέργειας παρουσιάζεται στο επόμενο διάγραμμα. Σημειώνεται η συγκέντρωση της παραγωγής και της κατανάλωσης κατά μήκος του αποκαλούμενου άξονα "S" της ανάπτυξης, που διατρέχει την χώρα από την Βόρεια Πελοπόννησο ως την Καβάλα.

ΑΤΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ "S".

Αναφορικά με την κατανάλωση, βάσει των στοιχείων της ΔΕΗ για την περίοδο 2004-2006, οι μεγαλύτερες τιμές πωληθείσας ενέργειας μεσαίας και χαμηλής τάσης εμφανίζονται στην Αττική (ομώνυμη Περιφέρεια NUTS II), ενώ ακολουθούν κατά σειρά, η Μακεδονία-Θράκη (Περιφέρειες NUTS II Δ. Μακεδονίας, Κ. Μακεδονίας, Αν. Μακεδονίας-Θράκης), η Πελοπόννησος-Ηπειρος (Περιφέρειες NUTS II Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων), η Κεντρική Ελλάδα (Περιφέρειες NUTS II Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας) και οι Νήσοι (Περιφέρειες NUTS II Β. Αιγαίου, Ν. Αιγαίου, Κρήτης). Η πωληθείσα ενέργεια μεσαίας και χαμηλής τάσης εμφανίζει διαχρονικά μικρή αλλά σταθερή αυξητική τάση για το σύνολο των «Περιφερειών» της ΔΕΗ. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (Μ.Ε.Ρ.Μ.) της πωληθείσας ενέργειας χαμηλής και μεσαίας τάσης για την περίοδο 2004 – 2006, οπότε υπάρχουν και διαθέσιμα στοιχεία, ανέρχεται σε 2,66%.

Αναφορικά με την πωληθείσα ενέργεια υψηλής τάσης η συνολική τιμή για το 2006 ανέρχεται σε 7.775 GWh. Σημαντικό τμήμα, ωστόσο, της πωληθείσας ενέργειας υψηλής τάσης (46,97%) αφορά πωλήσεις σε δύο επιχειρήσεις. Το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων των εν λόγω εταιριών χωροθετείται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Για την περίοδο 2002 – 2006, οπότε υπάρχουν και διαθέσιμα στοιχεία αναφορικά με την υψηλή τάση, ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (Μ.Ε.Ρ.Μ.) ανέρχεται σε 2,98%.

Δεδομένου ότι οι απαιτήσεις που αφορούν όλες τις πτυχές της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού αυξάνονται συνεχώς και οι επιπτώσεις στο περιβάλλον είναι σημαντικές, καθόσον ένα ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό των ανθρωπογενών εκπομπών CO₂ προέρχονται από τον ενεργειακό τομέα, είναι αναγκαία η υλοποίηση μιας στρατηγικής στον τομέα της ενέργειας που να εστιάζεται σε μια σειρά προτεραιοτήτων:

- ✓ συμβολή στην ανταγωνιστικότητα της ΕΕ με ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, προκειμένου να επιτευχθεί μια λειτουργική εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.
- ✓ καλύτερη προστασία των πολιτών με εξασφάλιση της παροχής αποτελεσματικών υπηρεσιών στο πλαίσιο του ανοίγματος της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.
- ✓ ενθάρρυνση της αειφόρου ανάπτυξης με προώθηση των ΑΠΕ, προκειμένου να αυξηθεί το μερίδιο της «πράσινης» ηλεκτρικής ενέργειας στην αγορά, καθώς και μείωση της ενεργειακής ζήτησης, μέσω μιας πολιτικής εξοικονόμησης και αύξησης της ενεργειακής απόδοσης.

Δεδομένου ότι κύριο χαρακτηριστικό του Ελληνικού Συστήματος Ηλεκτρικής Ενέργειας είναι η μεγάλη συγκέντρωση σταθμών παραγωγής στο βόρειο τμήμα της χώρας (Δυτική Μακεδονία), ενώ το κύριο κέντρο κατανάλωσης βρίσκεται στο Νότο (Περιοχή Αττικής και Πελοποννήσου) υπάρχει μεγάλη γεωγραφική ανισορροπία μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης, που έχει ως συνέπεια την εμφάνιση προβλημάτων ασφάλειας και κυρίως αστάθειας, και συνακόλουθων δυσχερειών στη διατήρηση ικανοποιητικών επιπέδων τάσεων στο Νότιο Σύστημα κατά τις ώρες υψηλού φορτίου.

Το δεδομένο αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι διεθνείς διασυνδέσεις βρίσκονται στο βορρά και ότι οι συνδέσεις μεταξύ των νησιών και της ηπειρωτικής χώρας είναι περιορισμένες εντείνει την ανάγκη υλοποίησης σύγχρονων ενεργειακών υποδομών και ιδιωτικών ενεργειακών επενδύσεων για την περαιτέρω ενίσχυση του συστήματος μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.

Όσον αφορά το φυσικό αέριο, το 2005 η κατανάλωση αερίου στην Ελληνική αγορά ανήλθε σε 2,7 δις Nm³/έτος, ενώ το 2006, έτος βάσης της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, εκτιμάται ότι θα υπερβεί τα 3,2 δις Nm³. Το ποσοστό της συμμετοχής του φυσικού αερίου στην ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση ανέρχεται σε 7,5% για το 2005, ενώ αναμένεται να αυξηθεί σε 17% το 2010 και σε 19% το 2015, συμβάλλοντας ήδη στη μείωση της εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος.

Αντίστοιχα το ποσοστό συμμετοχής των ΑΠΕ στην ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση ενέργειας ανέρχεται σε 5,3% για το 2005, ενώ αναμένεται να αυξηθεί σε 6,1% το 2010 και σε 6,6% το 2015. Το αντίστοιχο ποσοστό συμμετοχής των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή είναι 11,6% για το 2005 και αναμένεται να αυξηθεί σε 16,2% το 2010 και 17,9% το 2015.

Οι παραπάνω εκτιμήσεις έχουν βασιστεί στα προβλεπόμενα ενεργειακά ισοζύγια που προκύπτουν από την εξέταση του σεναρίου «Πολιτική για Ενέργεια και Περιβάλλον» του ΥΠΑΝ (Νοέμβριος 2006). Ωστόσο αν ληφθεί υπόψη το «Βασικό σενάριο εκτίμησης δυνατής παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ κατά το έτος 2010», το οποίο περιγράφεται στην 3η Εθνική Έκθεση για το Επίπεδο Διείσδυσης της Ανανεώσιμης Ενέργειας το Έτος 2010, σύμφωνα με το Άρθρο 3 της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ, το ποσοστό συμμετοχής των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή μπορεί να φθάσει το 18,1% το 2010. Ο στόχος συμμετοχής των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή κατά 20% το 2010 μπορεί να προσεγγιστεί ακόμη περισσότερο, αν συνυπολογιστεί ότι στο βασικό σενάριο της 3^{ης} Εθνικής Έκθεσης δεν έχουν ληφθεί υπόψη τα μέτρα τα οποία θα περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης, το οποίο θα εφαρμοστεί από το 2008, καθώς και το σημαντικό επενδυτικό ενδιαφέρον που έχει αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια του 2006 για την εγκατάσταση εκατοντάδων MW φωτοβολταϊκών συστημάτων ανά την επικράτεια.

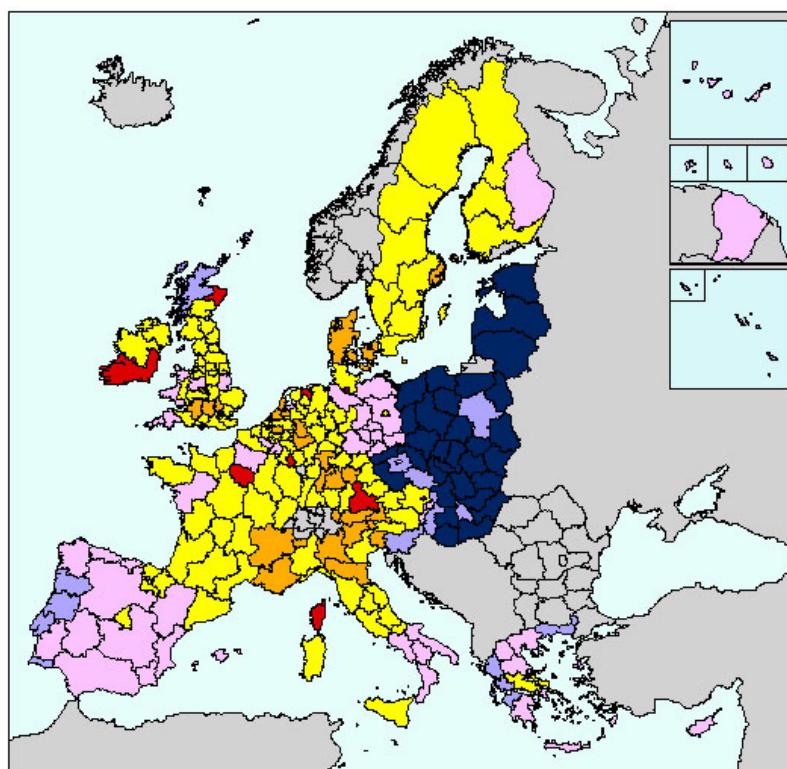
1.2.8. Ανταγωνιστικότητα και περιφερειακή διάσταση

Οι ελληνικές Περιφέρειες, λόγω μικρού μεγέθους (με εξαίρεση την Αττική) συνιστούν οικονομικές οντότητες ευάλωτες στον ανταγωνισμό στο εσωτερικό της ΕΕ, η δε παραγωγικότητά τους κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα ως προς τον μέσο κοινοτικό όρο, με σχετικά ικανοποιητική τιμή μόνο στη Στερεά Ελλάδα:

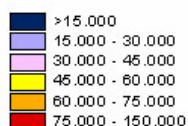
ΠΙΝΑΚΑΣ 29: ΜΕΣΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ

	συνολικό ΑΠΠ, εκ. ΜΑΔ, 2002	Ακαθ. Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου, εκ. €, 2000
Αυστρία	23.246	5.514
Βέλγιο	23.206	4.376
Γαλλία	56.311	10.958
Γερμανία	46.281	11.011
Ελλάδα	13.862	2.117
Ιρλανδία	55.127	12.376
Ιταλία	62.800	10.997
Ουγγαρία	17.993	1.556
Πολωνία	23.084	2.658
Πορτογαλία	24.059	4.630
Σουηδία	27.107	5.758
Τσεχία	18.252	2.065
Φιλανδία	24.965	6.438

Eurosat 01.05, ίδια επεξεργασία

Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά απασχολούμενο, 2003

Σε αντίθεση με ευρωπαϊκές Περιφέρειες, δεν προκύπτει στις ελληνικές άμεση συσχέτιση του ρυθμού ανάπτυξης με την ένταση Ε&Τ ή την απασχόληση σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας. Πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι τα μέχρι τώρα επίπεδα χρηματοδότησης της Έρευνας είναι πολύ χαμηλά, χαμηλότερα του 1% σε σχέση με το ΑΕΠ της Περιφέρειας, για να αποτελέσει η Έρευνα την κινητήρια δύναμη που θα δημιουργήσει διαφοροποιημένους

ρυθμούς ανάπτυξης. Η αύξηση της παραγωγικότητας φαίνεται να επήλθε περισσότερο από τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής δομής και λιγότερο από την ανάπτυξη της καινοτομίας ή την διαφοροποίηση.

Η ελληνική στρατηγική για την ανταγωνιστικότητα - εξωστρέφεια - επιχειρηματικότητα πρέπει να είναι περιφερειακά διαφοροποιημένη, ώστε να μην παραχθούν δια-περιφερειακές ανισομετρίες όταν στην Ελλάδα οι κυρίαρχες ανισότητες είναι ενδο-περιφερειακές. Η ανάδυση περιφερειακών πόλων με ισχυρή ανταγωνιστικότητα θα ενισχύσει τη συνολική εθνική ανταγωνιστικότητα. Ανεξαρτήτως της συγκεκριμένης χωρικής εφαρμογής του Προγράμματος, επιβάλλεται η σύνδεση της γενικής με περιφερειακές στρατηγικές μέσω και της υλοποίησης κοινών δράσεων στις "μεταβατικές" και μη Περιφέρειες της χώρας. Για την περιφερειακή διάσταση της στρατηγικής για την ανταγωνιστικότητα πρέπει να ληφθεί υπόψη η σημερινή συγκέντρωση των παραγωγικών τομέων, διότι από αυτήν προκύπτει μία συγκεκριμένη κατανομή των αναγκών των επιχειρήσεων και επομένως και η αναγκαία ένταση και έκταση των παρεμβάσεων. Ο κατεχοχίν επιχειρηματικός τομέας (δευτερογενής) συγκροτείται στην Ελλάδα κατά 50% στην Αττική και στην Κεντρική Μακεδονία και κατά 63% σε αυτές τις Περιφέρειες και στην όμορη της Αττικής, Στερεά Ελλάδα. Ο τριτογενής τομέας συγκροτείται επίσης κατά 50% σε Αττική και Κεντρική Μακεδονία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 30: ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΣΤΗΝ Α.Π.Α., 2004

	Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής
Αν. Μακεδονία & Θράκη	9,6%	5,0%	3,4%
Κεντρική Μακεδονία	18,6%	17,0%	16,7%
Δυτική Μακεδονία	5,2%	4,0%	2,2%
Θεσσαλία	13,4%	7,9%	5,1%
Ήπειρος	3,2%	2,1%	2,7%
Ιόνια Νησιά	2,1%	1,0%	2,0%
Δυτική Ελλάς	9,3%	4,1%	5,1%
Στερεά Ελλάς	9,6%	14,1%	4,8%
Πελοπόννησος	10,8%	6,7%	4,1%
Αττική	3,3%	32,5%	42,9%
Βόρειο Αιγαίο	2,9%	2,5%	1,6%
Νότιο Αιγαίο	3,8%	0,9%	3,4%
Κρήτη	8,2%	2,2%	6,1%
Σύνολο	100,0%	100,0%	

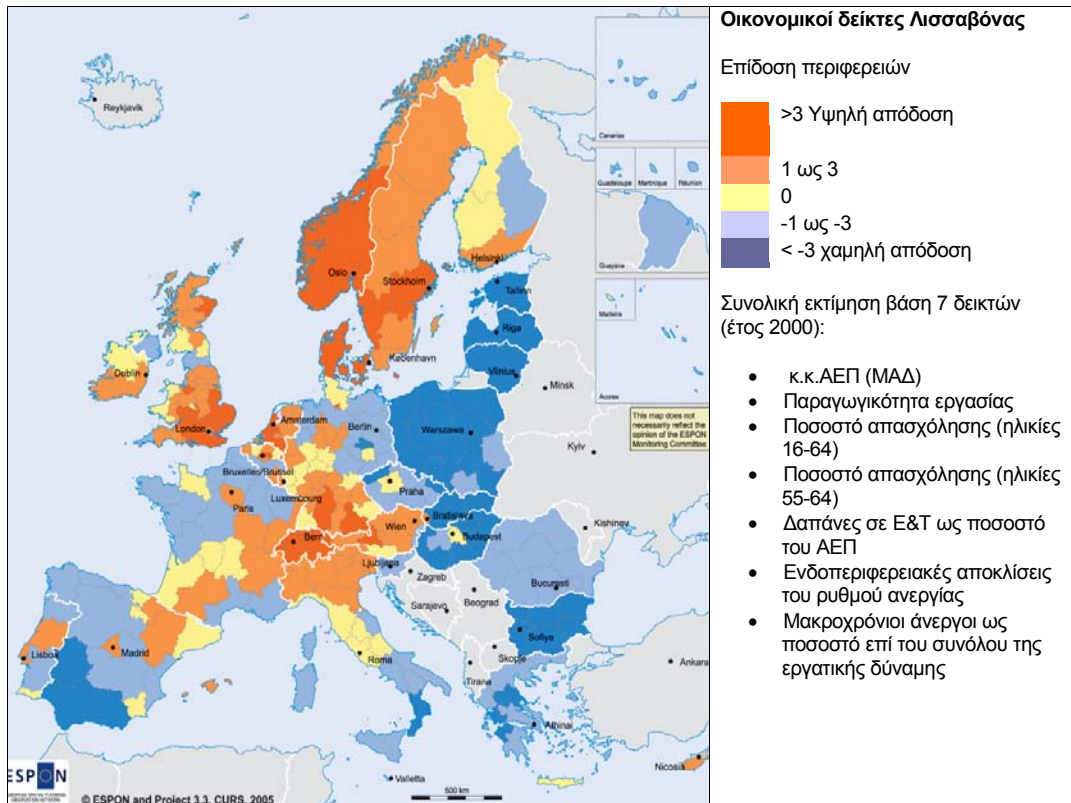
ΕΣΥΕ, 2005

Οι πέντε Περιφέρειες "μεταβατικής στήριξης" καλύπτουν 69% του δευτερογενή και 70% του τριτογενή τομέα της ελληνικής οικονομίας. Με βάση την απαίτηση των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων για αυστηρώς διακριτή κατανομή των πόρων που αποδίδονται στις Περιφέρειες μεταβατικής στήριξης, πέντε ελληνικές Περιφέρειες θα χρηματοδοτηθούν στην περίοδο 2007-2013 μόνο από τα οικεία Περιφερειακά και όχι από τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα περιλαμβανομένου και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα. Το «κλείδωμα» των πόρων συνεπάγεται την ένταση στην αναπτυξιακή στρατηγική κάθε μεταβατικής Περιφέρειας όλων των παρεμβάσεων που σχεδιάζουν και υλοποιούν τα τομεακά Υπουργεία στο έδαφος της, ανεξαρτήτως του εάν αυτά συμβάλλουν αποκλειστικά στην ανάπτυξη της Περιφέρειας ή απλώς «διέρχονται» δι' αυτής εξυπηρετώντας ευρύτερες αναπτυξιακές σκοπιμότητες. Η διαδικασία αυτή θα επιτρέψει πέρα από την ενιαία διαχείριση μεταξύ άλλων και την ex-ante εκτίμηση, την εκ των υστέρων αποτίμηση των επιτευγμάτων σε σύνθετες παραμέτρους και δείκτες όπως το ΑΕΠ, η εξωστρέφεια, η ενεργειακή επίδοση, η τήρηση των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων και η

απασχόληση, αλλά και τον συνολικό υπολογισμό της συμβολής των τομέων στην επίτευξη των στοχοδεικτών της Λισσαβόνας (earmarking)³⁰.

Σημειωτέον ότι, από τις χωρικά προσδιορισμένες δαπάνες του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006 καταβλήθηκαν στις Περιφέρειες "μεταβατικής στήριξης" το 67% των δαπανών που έγιναν για τη βιομηχανία, το 76% για την ΕΤΑ, το 60% για το εμπόριο³¹.

Η επίδοση των Ελληνικών Περιφερειών ως προς τους οικονομικούς στοχοδείκτες της Agenda της Λισσαβόνας παρέμεινε χαμηλή έως πολύ χαμηλή, με μόνη την Κρήτη να εμφανίζει «ουδέτερη» επίδοση:

Οι Ελληνικές Περιφέρειες παρά την ποικιλότητα χαρακτηριστικών όπως γεωγραφία (ορεινές - πεδινές - νησιωτικές), πληθυσμιακή ανάπτυξη (πυκνοκατοικημένες - αραιοκατοικημένες), παραγωγική διάρθρωση (αγροτικές - τουριστικές), παρουσιάζουν μικρές διαφοροποιήσεις ως προς τα αναπτυξιακά μεγέθη και η έκταση των ανισοτήτων είναι αισθητά μικρότερη από άλλες Χώρες-Μέλη. Ο λόγος του κατά κεφαλήν εισοδήματος της φτωχότερης προς την πλουσιότερη περιφέρεια στην Ελλάδα είναι χαμηλότερος από ό,τι στην Ισπανία, στην Πορτογαλία, στην Ιταλία, στη Γερμανία, στη Γαλλία, και στο Ην. Βασίλειο και μεγαλύτερος μόνο ως προς την Ολλανδία και τη Σουηδία.

³⁰ Π.χ., ο (εφικτός) δείκτης εξωστρέφειας μιας Περιφέρειας («αποστολές» δια των τελωνείων που έχουν έδρα σε αυτήν) θα έχει σχετικά αόριστες (no relevant) τιμές εφόσον αυτές θα ενσωματώνουν επιδόσεις και του αγροτικού τομέα ή δεν θα συνυπολογίζουν αποστολές από άλλες μονάδες των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Περιφέρεια. Επίσης, είναι σχεδόν αδύνατος ο υπολογισμός των συνεπειών υποκατάστασης ή μετατόπισης στην απασχόληση στον πρωτογενή τομέα μιας Περιφέρειας από τις παρεμβάσεις στον δευτερογενή ή τριτογενή τομέα.

³¹ Προσωρινοί υπολογισμοί, ΕΥΔ ΕΠΑΝ, 2006

Δύο παράγοντες μπορούν να εντοπιστούν για την αιτιολόγηση της μείωσης των ενδο-περιφερειακών ανισοτήτων. Κατ' αρχάς, η τοπική ανάπτυξη στην Ελλάδα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις επιλογές της κεντρικής διοίκησης και η αποκέντρωση αρμοδιοτήτων σε τοπικούς ή περιφερειακούς φορείς διοίκησης είναι περιορισμένη (ειδικά σε σχέση με μηχανισμούς που διαμορφώνουν την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα το σύνολο της ρύθμισης τους είναι καθολικά ρυθμιζόμενο σε κεντρικό επίπεδο). Σε δεύτερο επίπεδο, από την ανάλυση των μηχανισμών περιφερειακής πολιτικής όπως εφαρμόστηκαν την τελευταία εικοσαετία προκύπτει ότι η άμβλυνση των ανισοτήτων είναι σε πολλές περιπτώσεις φαινομενική καθώς η αύξηση των εισοδημάτων είχε, εν μέρει τουλάχιστον, μορφή μεταβιβαστικών πληρωμών είτε στα πλαίσια της ΚΑΠ, είτε στα πλαίσια των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, των ΔΕΚΟ και άλλων κατηγοριών δαπάνης δημοσίου τομέα, και ο παραγωγικός ιστός συνεχίζει να παρουσιάζει διαχρονικά ελλείμματα ανταγωνιστικότητας και προσαρμογής στις εξελίξεις της Ευρωπαϊκής και παγκόσμιας οικονομίας. Με αυτόν τον τρόπο τα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας απαντώνται σχεδόν στο σύνολό τους σε όλες τις περιφέρειες ενώ παρά την διαφαινόμενη «στατιστική» διαφοροποίηση των Περιφερειών, ως προς την επιλεξιμότητα στους Στόχους των Διαρθρωτικών Ταμείων της Τέταρτης Προγραμματικής Περιόδου, δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις για τον εντοπισμό έντονων διαφοροποιήσεων σε όρους ευημερίας μεταξύ των ελληνικών περιφερειών πλην ενδεχομένως της Περιφέρειας Αττικής και του Νοτίου Αιγαίου.

Όλες οι Περιφέρειες, εκτός Αττικής, Νοτίου Αιγαίου και Κεντρικής Μακεδονίας παρουσιάζουν ειδικευση στον πρωτογενή τομέα. Ειδικευση στο δευτερογενή παρουσιάζουν η Δυτική Μακεδονία (Ενέργεια), η Στερεά Ελλάδα (βιομηχανικές συγκεντρώσεις που αναφέρονται στην Αττική), η Κεντρική Μακεδονία και Αττική. Στον τριτογενή τομέα ειδικεύονται η Αττική και το Νότιο Αιγαίο (Τουρισμός), ενώ υψηλό συντελεστή (στα όρια της ειδικευσης) έχουν η Κεντρική Μακεδονία, τα Ιόνια Νησιά και το Βόρειο Αιγαίο. Η εξειδίκευση των Περιφερειών, προσδιοριζόμενη με στοιχεία απασχόλησης, παραμένει διαχρονικά η ίδια. Στις κατασκευές εξειδικεύονται όλες οι Περιφέρειες εκτός Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης, η δε εξειδίκευση στις κατασκευές στις μικρά πληθυσμιακά Περιφέρειες ερμηνεύεται ως απευθείας επίπτωση της συμβολής των κοινοτικών πόρων στην κατασκευή συγκοινωνιακών έργων. Στη μεταποίηση ειδικεύονται Αττική, Κεντρική Μακεδονία και Στερεά Ελλάδα, στην εξόρυξη Δυτική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο και Πελοπόννησος, στην ενέργεια η Δυτική Μακεδονία και η Πελοπόννησος (παραγωγή - καύση λιγνίτη), η Αττική (υπηρεσίες διαχείρισης ενέργειας) και το Νότιο Αιγαίο (Αυτόνομες μονάδες παραγωγής, αιολική ενέργεια). Η Αττική τέλος είναι η μόνη Περιφέρεια που παρουσιάζει ειδικευση σε όλους τους κλάδους του τριτογενή τομέα (Τράπεζες - Ασφάλειες, Υγεία - Εκπαίδευση, Δημόσια Διοίκηση).

Ειδικότερα ως προς την παράμετρο της καινοτομίας, οι επιδόσεις είναι απογοητευτικές³²

³² Περιφερειακός Εθνικός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΕΣΔΚ - RNSII): η σχετική κλίμακα μίας Περιφέρειας ως προς αυτήν με την καλύτερη επίδοση της χώρας, με στάθμιση 13 συντελεστών καινοτομίας. Περιφερειακός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΣΔΚ - RSII): η σχετική κλίμακα ως προς την Περιφέρεια με την καλύτερη επίδοση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Φανερός Περιφερειακός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΦΠΣΔΚ - RRSII): ο μέσος όρος των δεικτών ΠΕΣΔΚ και ΠΣΔΚ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 31: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ (2003)

	ΠΕΣΔΚ	ΠΣΔΚ	ΦΠΣΔΚ
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	0,37	0,04	0,21
Κεντρική Μακεδονία	0,62	0,15	0,39
Δυτική Μακεδονία	0,16	0,03	0,10
Θεσσαλία	0,22	0,05	0,14
Ήπειρος	0,29	0,09	0,19
Στερεά Ελλάς	0,20	0,01	0,11
Ιόνια Νησιά	0,00	0,00	0,00
Δυτική Ελλάς	0,56	0,09	0,33
Πελοπόννησος	0,26	0,02	0,14
Αττική	1,00	0,21	0,61
Βόρειο Αιγαίο	0,25	0,09	0,17
Νότιο Αιγαίο	0,29	0,02	0,16
Κρήτη	0,31	0,03	0,17

Πηγή: EUROPEAN INNOVATION SCOREBOARD 2003

Το συνολικό αποτέλεσμα είναι οι χαμηλότερες τιμές σε όλους τους δείκτες που αναφέρονται στην ανταγωνιστικότητα, ως προς τη ΜΕΣΗ ευρωπαϊκή Περιφέρεια:

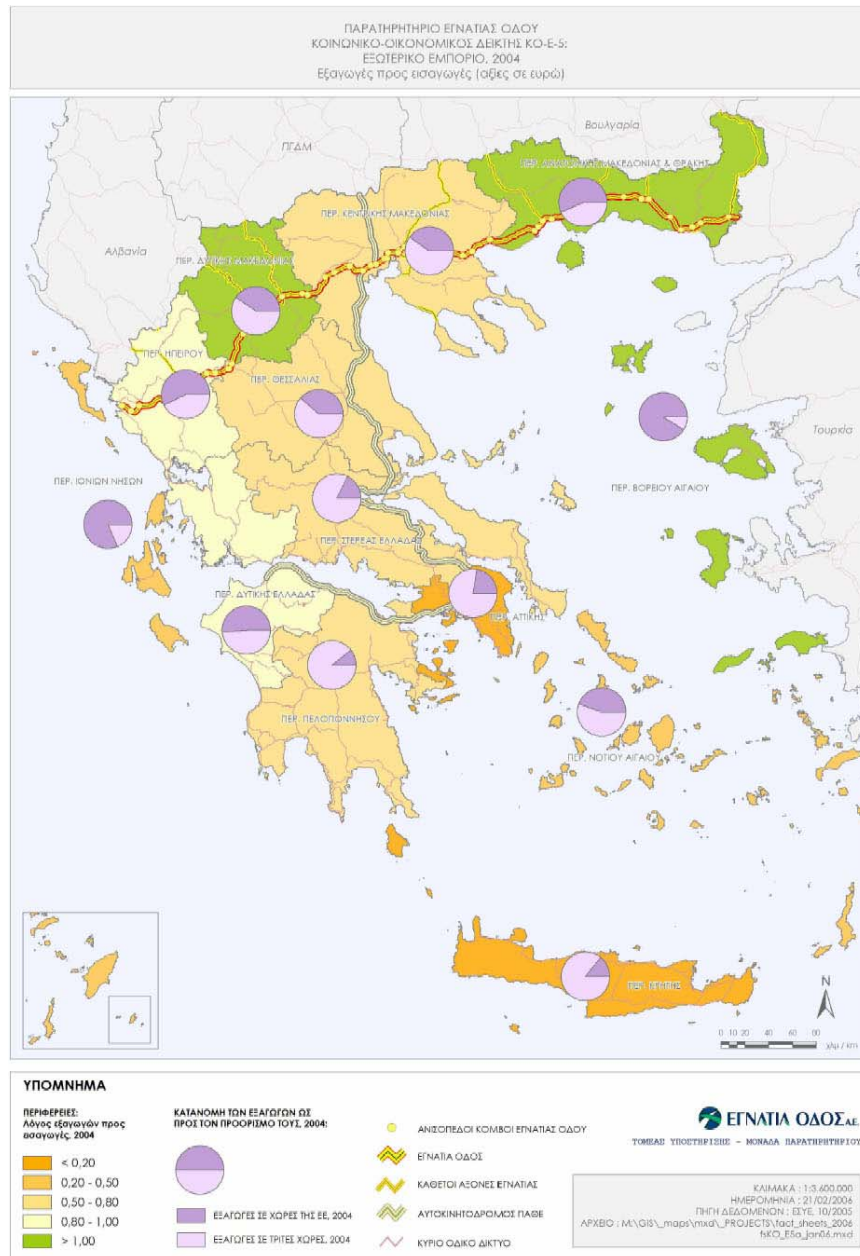
ΠΙΝΑΚΑΣ 32: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΕΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ-25 (=100)

	οικονομικά ενεργός πληθυσμός 2003	% οικονομικά ενεργού / πληθυσμό 15-64, 2003	ποσοστό ανεργίας γυναικών (%), 2003	ποσοστό ανεργίας νέων <25 (%), 2003	% ανεργίας 2003	ΑΕΠ σε ΜΑΔ 2002 κατά κεφαλήν	μέση ετήσια μεταβολή ΑΕΠ, 2000- 2003	Δαπάνες Ε&Τ εκ. € 1999
ΑΜΘ	27,5	96,2	151,2	121,5	114,3	61,5	70,7	3,4
Κ. Μακεδονία	88,1	91,3	155,7	128,3	112,8	82,1	125,0	15,7
Δ. Μακεδονία	13,1	91,6	257,1	202,4	178,9	83,8	105,6	0,3
Θεσσαλία	34,8	96,4	158,1	144,0	108,2	67,4	17,8	2,7
Ήπειρος	15,6	92,5	176,6	178,1	122,7	64,5	105,9	3,2
Ιόνια Νησιά	10,0	97,6	138,4	201,0	122,4	70,4	101,0	0,3
Δυτ. Ελλάδα	31,4	90,3	145,1	156,5	99,2	60,7	80,6	7,1
Στ. Ελλάδα	26,4	95,0	128,9	115,7	96,0	112,9	115,5	2,1
Πελοπόννησος	31,0	103,7	105,4	137,7	85,3	80,3	152,6	3,4
Αττική	200,5	91,1	124,4	119,7	96,8	85,6	138,8	52,1
Β. Αιγαίο	8,4	82,4	129,1	-	81,9	82,4	218,4	0,6
Ν. Αιγαίο	15,0	94,2	171,7	116,2	121,0	94,9	122,0	0,3
Κρήτη	30,4	102,7	110,3	111,3	75,4	78,2	95,4	8,0

	Ιδιωτική Ε&Α 1999 % ΑΕΠ	Ανθρώπινοι πόροι Ε&Τ ως % πληθυσμού 2003	Ευρεσι- τεχνίες στο ΕΡΟ ανά εκμ. κατοίκους 2002	Επίπεδο μόρφωσης 25-64 ανώτερο χιλ. 2003	Μέσος όρος ωρών εβδομα- διαίας εργασίας 2003	% πληθυσμού με Τριτο- βάθμια εκπαίδευση 2002	% Απασχόληση μεταποίησης υψ./μεσ. τεχν. 2002	% Απασχό- ληση υψ. Τεχν. Υπηρε- σίες 2002
ΑΜΘ	11,8	53,3	0,3	17,7	116,8	61,7	14,8	17,8
Κ. Μακεδονία	10,7	74,2	6,5	82,6	114,9	92,4	25,4	53,4
Δ. Μακεδονία	1,1	51,4	0,0	8,3	111,0	65,3	7,9	38,0
Θεσσαλία	5,4	61,7	1,3	27,0	118,4	70,7	20,2	27,4
Ήπειρος	3,2	65,1	6,7	12,9	115,7	71,0	8,3	38,0
Ιόνια Νησιά	0,0	46,5	0,0	5,2	119,7	51,0	2,1	19,5
Δυτ. Ελλάδα	11,8	55,2	3,1	20,4	113,1	56,0	17,8	42,1
Στ. Ελλάδα	18,2	41,3	3,1	13,8	120,5	37,0	45,0	25,7
Πελοπόννησος	43,9	50,2	1,4	16,2	114,9	63,4	14,3	29,1
Αττική	35,3	100,5	10,0	240,2	110,7	113,2	55,7	94,1
Β. Αιγαίο	1,1	48,2	0,0	5,9	116,3	53,9	6,9	53,4
Ν. Αιγαίο	2,1	44,5	2,5	7,7	119,4	48,1	14,2	42,1
Κρήτη	4,3	61,0	10,7	21,5	111,8	79,8	3,6	32,9

Πηγή: EUROSTAT, επεξεργασία BCS

Υπό τις παραπάνω συνθήκες, εμφανίζεται διαφοροποιημένη η εξωστρέφεια κάθε περιφερειακής οικονομικής δομής (βλ. επόμενο Χάρτη), με περισσότερο εξωστρεφείς κατά σειράν την Κεντρική Μακεδονία και ακολούθως την ΑΜΘ, Αττική και Πελοπόννησο (πάνω από το μέσο βαθμό εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας), αλλά με Ιόνια, Κρήτη, Δυτική Ελλάδα να αυξάνουν τις επιδόσεις τους. Αντιστοίχως διαφοροποιημένη είναι και η συνολική ανταγωνιστικότητα τους, εκφραζόμενη δια του λόγου «εξαγωγές/εισαγωγές». «Πλεονασματικές» εμφανίζονται η ΑΜΘ, η Δυτική Μακεδονία και το Βόρειο Αιγαίο, ενώ Δυτική Ελλάδα και Ήπειρος βρίσκονται σε καλύτερη από την «εθνική» κατάσταση και τις χειρότερες επιδόσεις εμφανίζουν η Κρήτη και (κυρίως) το μεγάλο καταναλωτικό κέντρο της χώρας, η Αττική.

1.2.9. Ανταγωνιστικότητα και Agenda της Λισσαβόνας

Η χώρα παρουσιάζει χαμηλές τιμές σε όλους τους στοχοδείκτες της Agenda της Λισσαβόνας και βρίσκεται στην 22^η θέση στη συνολική κατάταξη. Η κατάταξη δεν αντιστοιχεί στο αναπτυξιακό της επίπεδο: η Ελλάδα στην πρόσφατη περίοδο σημείωνε ρυθμό αύξησης ΑΕΠ συχνά τριπλάσιο ως προς το μέσο όρο της Ευρωζώνης (ΕΕ-12). Η Ιρλανδία, αν και διατήρησε επί δεκαπενταετία τον υψηλότερο ρυθμό αύξησης στην ΕΕ-15, κατατάσσεται 11^η³³.

³³ Λεπτομερής ανάλυση στο: ΥΠΑΝ, BCS - REMACO, 2005, Έκθεση Πρώτου Απολογισμού του Ε.Π.

ΠΙΝΑΚΑΣ 33: ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΤΟΧΩΝ ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ

	Συνολική Θέση	Αύξηση ΑΕΠ σε ΕΕ-25	Αύξηση ΑΕΠ σε ΕΕ-12	Επιμέρους στοχοδείκτες							
				Κοινωνία Πληροφορίας	Καινοτομία, Ε&Α	Απελευθέρωση Αγορών	Δίκτυα Επιχειρήσεων	Χρηματο-οικονομικές Υπηρεσίες	Επιχειρηματικό περιβάλλον	Περικλείουσα κοινωνία	Αειφορεία
Φινλανδία	1	14	4	1	1	1	4	1	3	2	1
Δανία	2	20		3	4	2	1	3	2	1	4
Σουηδία	3	13		2	2	6	2	4	5	3	3
Ην. Βασίλειο	4	15		6	6	3	8	2	1	8	7
Ολλανδία	5	21	9	4	7	5	7	7	9	4	6
Γερμανία	6	22	10	7	3	8	3	8	12	15	2
Λουξεμβούργο	7	10	3	5	16	4	5	5	6	5	8
Γαλλία	8	19	8	10	5	7	6	6	11	10	9
Αυστρία	9	18	7	9	9	10	9	10	16	7	5
Βέλγιο	10	17	6	14	8	9	10	12	10	6	10
Ιρλανδία	11	9	2	13	10	12	18	9	4	11	17
Εσθονία	12	2		8	15	15	17	11	7	18	16
Ισπανία	13	16	5	17	11	11	12	14	15	14	15
Ιταλία	14	24	12	15	13	14	13	15	25	17	11
Σλοβενία	15	10		12	12	19	14	20	23	16	12
Λετονία	16	1		18	14	13	23	18	8	12	18
Πορτογαλία	17	23	11	16	20	18	11	16	19	20	19
Τσεχία	19	7		19	22	21	15	24	17	13	14
Ουγγαρία	20	6		22	19	17	20	17	13	19	21
Λιθουανία	21	3		20	17	16	21	21	14	24	20
ΕΛΛΑΔΑ	22	8	1	23	21	22	16	19	22	21	22
Σλοβακία	23	4		21	23	23	22	22	27	22	13
Πολωνία	24	5		24	18	24	25	23	26	26	23

ΠΗΓΗ: WEF, 2004

Το αναπτυξιακό υπόδειγμα στο οποίο έχει βασιστεί η μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας τις τελευταίες δεκαετίες δεν είναι πλήρως συμβατό με τη Στρατηγική της Λισσαβόνας, και κυρίως με τις συνιστώσες της «οικονομίας της γνώσης» και της περιβαλλοντικής «αειφορίας». Η ελληνική οικονομία αναπτύσσεται ταχύτατα μεν, αλλά χάρις σε δραστηριότητες χαμηλής έντασης γνώσης, όπως είναι ο μαζικός τουρισμός αναψυχής ή η κατασκευαστική βιομηχανία. Το υπόδειγμα αυτό έχει αποδώσει υψηλούς ρυθμούς αλλά φαίνεται να εξαντλείται, λόγω του έντονου παγκόσμιου ανταγωνισμού και στη μεταποίηση και στις υπηρεσίες από χώρες χαμηλού κόστους εργασίας, οι οποίες αρχίζουν να διεισδύουν και σε τομείς έντασης γνώσης.

Σύγχρονα εργαλεία πολιτικής για την ανάπτυξη της καινοτομίας, όπως οι κρατικές προμήθειες δεν αξιοποιούνται επαρκώς για λόγους που σχετίζονται τόσο με την δομή του παραγωγικού συστήματος όσο και με τις εγγενείς αδυναμίες της ελληνικής δημόσιας διοίκησης.

Η γενική εικόνα που αναδύεται για τη χώρα, είναι αυτή της σχετικής καθυστέρησης ως προς τους εταίρους της. Η χώρα καλείται να καταβάλει εξαιρετική προσπάθεια για κάλυψη της διαφοράς σε ένα μεγάλο αριθμό πεδίων, να συμβάλει στην επίτευξη κοινών ευρωπαϊκών στόχων και να συγκλίνει προς τις κοινές ευρωπαϊκές κατευθύνσεις, εντοπίζοντας και αξιοποιώντας εκείνες τις προοπτικές και "πεδία εξειδίκευσης" που θα της παράσχουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, πρώτα απ' όλα στο εσωτερικό του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου.

Αν και έχουν διατυπωθεί συγκεκριμένοι προβληματισμοί για την αποτελεσματικότητα και εφικτότητα της Agenda της Λισσαβόνας³⁴, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2005 αποφάσισε να της δώσει περαιτέρω έμφαση μέσω της συγκέντρωσης των πόρων της Συνοχής σε επενδύσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Agenda, και στην κατεύθυνση αυτή αποφασίστηκε ότι 75% των δαπανών για το στόχο «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» και 60% των πόρων του Στόχου "Σύγκλιση" πρέπει να διατεθεί για προώθηση των προτεραιοτήτων της Λισσαβόνας. Κατ' αυτόν τον τρόπο αφενός εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση της Agenda η οποία δεν διαθέτει ίδιο χρηματοδοτικό μέσο, αφετέρου επιδιώκεται η στενή σύνδεση της πολιτικής της συνοχής με μια πολιτική ανάπτυξης και απασχόλησης. Επίσης κατ' αυτόν τον τρόπο, τα εργαλεία προγραμματισμού της Συνοχής τίθενται εντός του πλαισίου των Ολοκληρωμένων Κατευθυντηρίων Γραμμών για Ανάπτυξη και Απασχόληση και των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων.

1.2.10. Ανταγωνιστικότητα και θεσμικό πλαίσιο

Όλα τα μακρο-οικονομικά χαρακτηριστικά έχουν βελτιωθεί στη χώρα: ρυθμός ανάπτυξης σημαντικά υψηλότερος από τις χώρες - μέλη της ΕΕ-12, επιτάχυνση της σύγκλισης του κατά κεφαλήν εισοδήματος, σταθερή αύξηση επενδύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ, αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, αύξηση του μεριδίου της πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών ως προς το μέσο κοινοτικό όρο αύξησης. Για την αύξηση της ζήτησης ελληνικών αγαθών και

³⁴ Π.χ. ως προς το εάν συνιστά Στρατηγική ή άσκηση benchmarking, αν στηρίζεται σε εκτεταμένη ανάλυση των προβλημάτων της ευρωπαϊκής οικονομίας ή αν οι στόχοι της προκύπτουν ως self-evident virtues, αν συνάδει με συγκεκριμένο θεωρητικό υπόδειγμα (trade ή growth theory), ή περί του κατά πόσο συγκροτεί μείγμα πολιτικής (policy mix) κατάλληλο για κάθε χώρα - μέλος. Βλ. σχετική διερεύνηση στο: W. Kohler, *The "Lisbon Goal" of the EU: Rhetoric or Substance*, Eberhard Karls University Tubingen, Journal of Industry, Competition and Trade, 2006.

Π.χ., με βάση τις κατά χώρα τιμές στους στοχοδείκτες, η πρόοδος στην Κοινωνία της Πληροφορίας φαίνεται να είναι καθοριστικός παράγοντας σε Φινλανδία, Σουηδία, Ολλανδία αλλά λιγότερο σε Ην. Βασίλειο και Γαλλία, η πρόοδος στην καινοτομία συμβαδίζει με τη συνολική υψηλή θέση Φινλανδίας, Σουηδίας, Γερμανίας όχι όμως Δανίας, Ην. Βασιλείου και Ολλανδίας, η απελευθέρωση των αγορών φαίνεται να λειτούργησε ευνοϊκά σε Φινλανδία, Δανία, Ην. Βασίλειο, αλλά η καθυστέρηση στην απελευθέρωση δεν φαίνεται να επηρέασε αρνητικά τις Σουηδία, Γερμανία, Ολλανδία, κ.ο.κ.

Όλες οι κατευθύνσεις εφαρμοζόμενες σε όλες τις χώρες – μέλη προφανώς θα αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας έναντι των ΗΠΑ και των νεο-αναδυόμενων ανταγωνιστών, αλλά οι επιπτώσεις τους δεν θα είναι οπωσδήποτε θετικές στο εσωτερικό όλων των "εθνικών" οικονομιών ξεχωριστά. "Εθνικοί" οικονομικοί χώροι που εντάσσονται σε ευρύτερα σύνολα με κοινή δασμολογική, νομισματική, δημοσιονομική, πιστωτική και συναλλαγματική πολιτική, μεταπίπτουν σε "περιφερειακούς" οικονομικούς χώρους, με αποτέλεσμα η αρχική προικοδότηση (endowment) σε τεχνογνωσία και κεφάλαια να είναι καθοριστική, να προδιαθέτει σε συγκέντρωση επιτευγμάτων και πόρων στους ισχυρότερους πόλους και να υποχρεώνει όσους βρίσκονται σε υστέρηση, σε εξαιρετική προσπάθεια για κάλυψη της διαφοράς. Για τη σημασία της αρχικής "προικοδότησης", βλ. παλαιότερες επισημάνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, π.χ. στο: EC, DG XVI, 1996, First Cohesion Report, κεφ. 6.1.

υπηρεσιών και συνεπώς για την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας ιδιαίτερα σημαντική είναι η διατήρηση της αύξησης του ΑΕΠ σε περιοχές με τις οποίες η χώρα διατηρεί στενές οικονομικές σχέσεις όπως η Ευρωζώνη, οι ΗΠΑ και οι Χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση του σταθερού μακρο-οικονομικού κλίματος και στην απελευθέρωση του επιχειρηματικού δυναμισμού καλείται να παίξει το νέο θεσμικό πλαίσιο.

Ένα θετικό θεσμικό βήμα στην προηγούμενη περίοδο ήταν η ψήφιση (και άμεση έγκριση από την Ε.Ε.) του νέου Αναπτυξιακού Νόμου ο οποίος εξαντλεί τα όρια που προβλέπει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τις κρατικές ενισχύσεις. Όσον αφορά στην οριζόντια συνιστώσα πολιτικής, αυτή καλύπτεται από Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2005-2008, το οποίο θέτει ως κεντρικούς στόχους³⁵ :

- ✓ αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας και εξασφάλιση μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, με προτεραιότητα την επαναφορά του ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς μέχρι το τέλος του 2006,
- ✓ την αύξηση της παραγωγικότητας, μέσα από αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων στη λειτουργία των αγορών (προϊόντων, κεφαλαίου και εργασίας), τις επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και την προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης,
- ✓ τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την ενίσχυση του ανταγωνισμού, το άνοιγμα των αγορών και την αύξηση της εξωστρέφειας,
- ✓ την αύξηση της απασχόλησης, τη μείωση της ανεργίας και την αποτελεσματικότερη λειτουργία των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και επανακατάρτισης.

Αναλήφθηκαν σημαντικές πρωτοβουλίες όπως: η σταδιακή μείωση των συντελεστών φορολόγησης των επιχειρήσεων και η απλούστευση του φορολογικού συστήματος, ο νόμος για τις Συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα, το νέο νομικό πλαίσιο για την αδειοδότηση των επιχειρήσεων της μεταποίησης και του εμπορίου και υπηρεσιών, η Επιμελητηριακή Νομοθεσία για παροχή «υπηρεσιών μιας στάσης» σύστασης εταιριών και αδειοδότησης, το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, οι διαδικασίες για το δίκαιο σύστασης ΑΕ και την εγκατάσταση επιχειρήσεων off-shore, η αναμόρφωση του πτωχευτικού δικαίου, το πλαίσιο για την «Ευρωπαϊκή Εταιρία», η κατάρτιση Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και Σχεδίων για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Τουρισμό και Βιομηχανία, Παράκτιο και Ορεινό χώρο, η ίδρυση δικτύου θυρίδων επιχειρηματικότητας και τα μαθήματα επιχειρηματικότητας στο πρόγραμμα σπουδών ΑΕΙ και ΤΕΙ, η Αρχή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, ο Νόμος για τη λειτουργία εμπορικών καταστημάτων, η ίδρυση του Εθνικού Συμβουλίου Ηλεκτρονικού Εμπορίου, η αναθεώρηση της διαχείρισης Κρατικών Προμηθειών, η προετοιμασία του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Προμηθειών (Ε.Σ.Η.Δ.Π.) , η ενίσχυση του ρόλου της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας , ο νέος Κώδικας Διαχείρισης Συστήματος και Συναλλαγών Ηλεκτρικής Ενέργειας, το νομοθετικό πλαίσιο για ταχύτερη απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου, το νομοσχέδιο για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες, ο Νόμος για τη δημιουργία εμπορευματικών κέντρων (freight villages), η επιτάχυνση των αποκρατικοποιήσεων (διάθεση μετοχών ΟΠΑΠ και ΟΤΕ, προετοιμασία εισαγωγής Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, αξιοποίηση συμμετοχής Δημοσίου σε Αγροτική και Εμπορική Τράπεζα), η αναδιοργάνωση του ΟΠΕ, η ενίσχυση του ΕΛΚΕ, η ενεργοποίηση του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών και του Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ).

³⁵ ΥΠΟΙΟ, Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008.

Ειδικά στην αγορά εργασίας, κύρια επιδίωξη είναι η ενίσχυση της προσαρμοστικότητας επιχειρήσεων και εργατικού δυναμικού στις νέες συνθήκες, ιδίως σε ό,τι αφορά συμμετοχή γυναικών, η προώθηση της μερικής και των ευέλικτων μορφών απασχόλησης, η θεσμική κατοχύρωση απασχόλησης στο Δημόσιο ατόμων ευπαθών ομάδων, οι νέοι Νόμοι για τη Δια Βίου Μάθηση - διευθέτηση του χρόνου εργασίας - ενίσχυση γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας - διαδοχική ασφάλιση, τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, η προώθηση Κέντρων και Γραφείων Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού.

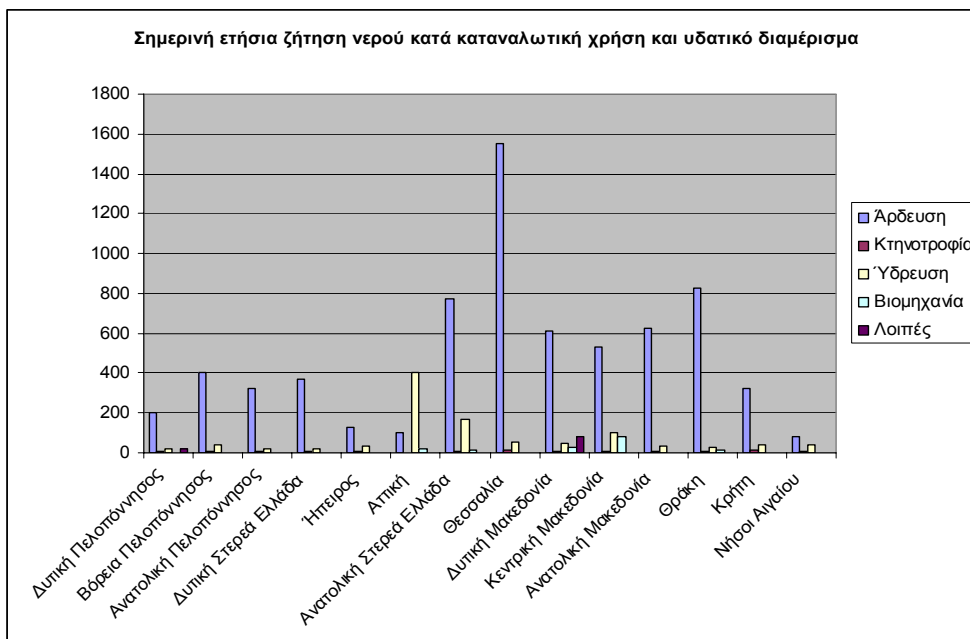
1.2.11. Ανταγωνιστικότητα και περιβάλλον

Για τη διαφύλαξη της σταθερότητας και της βιωσιμότητας του οικονομικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος οι προτεραιότητες του Γκαίτεμποργκ ενσωματώνουν την περιβαλλοντική διάσταση στην ανταγωνιστικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τη διαθεσιμότητα πεπερασμένων φυσικών πόρων. Παράλληλα, η ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας θα πρέπει να συνδυάζεται με την αναβάθμιση των διαθέσιμων φυσικών πόρων και την αξιοποίηση τεχνολογιών που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος.

Η ποιότητα του υδατικού δυναμικού της χώρας κρίνεται ικανοποιητική. Προβλήματα προκύπτουν, κυρίως, από την αλόγιστη χρήση νερού στις γεωργικές καλλιέργειες, καθώς και την εκτεταμένη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, με επιπτώσεις στην υφαλμύριση των παράκτιων υδροφορέων και τη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, αντίστοιχα. Σημαντικές απώλειες πόσιμου ύδατος οφείλονται στα πεπαλαιωμένα δίκτυα ύδρευσης, ενώ οι εποχιακές πιέσεις στις τουριστικές περιοχές, ιδίως των άnuδρων νησιωτικών περιοχών, δημιουργούν κατά τόπους προβλήματα.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τη σημερινή ετήσια ζήτηση νερού, απ' όπου προκύπτει ότι η ζήτηση για άρδευση είναι μακράν ο σημαντικότερος λόγος κατανάλωσης νερού και η μέγιστη τιμή της εμφανίζεται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Στο πλαίσιο αυτό, η επίπτωση του ΕΠΑΕ στην ποιότητα του συγκεκριμένου φυσικού πόρου δεν θεωρείται σημαντική.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΖΗΤΗΣΗ ΝΕΡΟΥ ΚΑΤΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

Πηγή: ΕΥΔ ΕΠΑΝ (2006), Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Περιβάλλον: Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και ίδια επεξεργασία

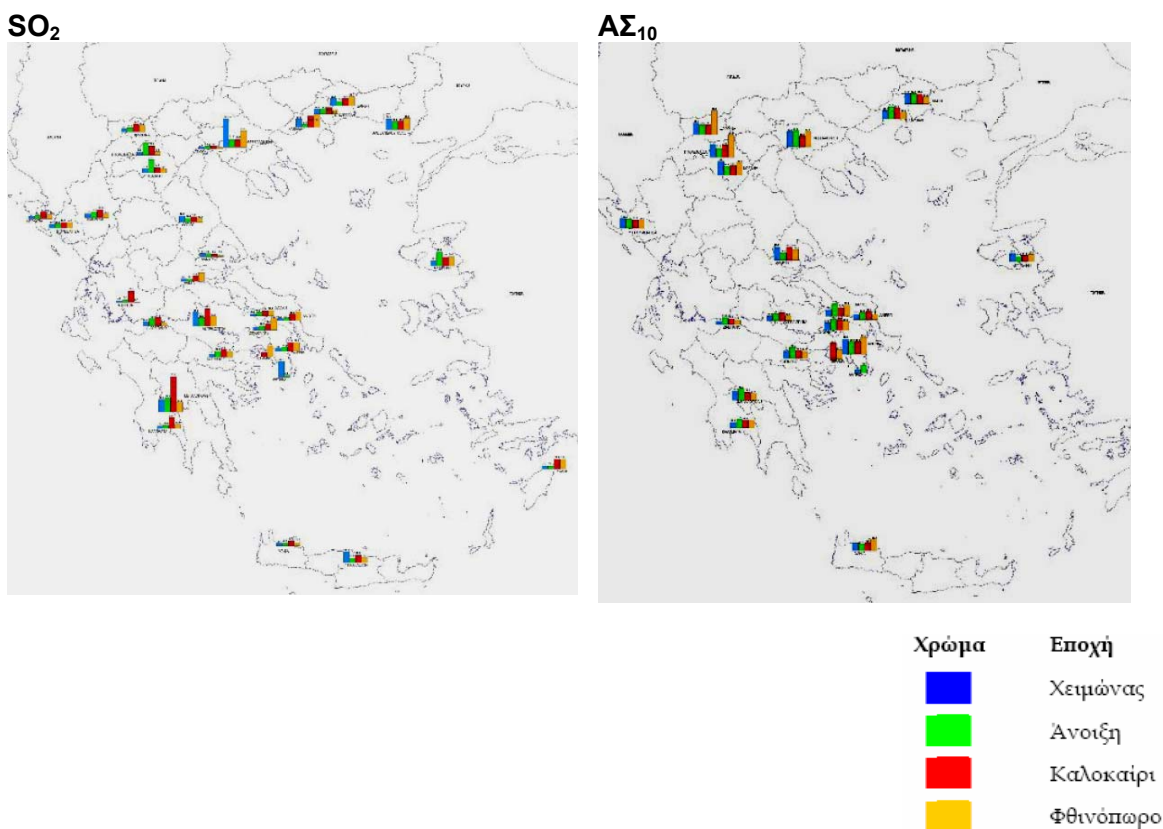
Οι εδαφικοί πόροι υφίστανται και αυτοί πιέσεις από την γεωργία και τη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, την κτηνοτροφία, το εκτατικό μοντέλο αστικής ανάπτυξης και την εκτός σχεδίου δόμηση. Οι πιέσεις αυτές οδηγούν στην εμφάνιση φαινομένων ερημοποίησης, στη συρρίκνωση των διαθέσιμων εδαφικών πόρων και στην αλλοίωση του τοπίου. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου της ερημοποίησης έχει συνταχθεί το Ελληνικό Σχέδιο Δράσης. Παράλληλα, βρίσκονται σε στάδιο ολοκλήρωσης το Εθνικό Χωροταξικό Πλαίσιο και τα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια για τη βιομηχανία, τον τουρισμό και τις ΑΠΕ.

Σχετικά με το ζήτημα των στερεών αποβλήτων, παρατηρείται αύξηση του συνολικού τους όγκου, ενώ τα ποσοστά ανακύκλωσης και επανάχρησης παραμένουν χαμηλά. Ωστόσο, ήδη έχει διαμορφωθεί το Εθνικό Σχέδιο Ολοκληρωμένης και Εναλλακτικής Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, βάσει και των κατευθύνσεων της ευρωπαϊκής πολιτικής. Επίσης, έχουν εκδοθεί οι αποφάσεις έγκρισης των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων για έξι Περιφέρειες (NUTS II), ενώ σύντομα ολοκληρώνεται ο σχεδιασμός και για τις υπόλοιπες. Στο πλαίσιο αυτό, η ανακύκλωση και η επανάχρηση στερεών αποβλήτων αποτελούν δυνητικό κλάδο ανάπτυξης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και εισαγωγής καινοτομιών.

Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη ποικιλία οικοσυστημάτων και το τέταρτο υψηλότερο ποσοστό προστατευόμενων περιοχών στην ΕΕ - 25. Το αξιολογικό φυσικό περιβάλλον, σε συνδυασμό με την ιστορία και την πολιτιστική και αρχιτεκτονική της κληρονομιά αποτελούν σημαντικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού (οικολογικός, ορειβατικός, θεματικός κ.λπ.) και τη διαφοροποίηση του τουριστικού της προϊόντος, που στηρίζεται, κυρίως, στο μαζικό τουρισμό και στο δίπτυχο «ήλιος – θάλασσα». Η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης των κατοίκων.

Η ποιότητα της ατμόσφαιρας επηρεάζεται, κυρίως, από τη βιομηχανική δραστηριότητα και τους αστικούς ρύπους. Η βιομηχανική ρύπανση της ατμόσφαιρας εντοπίζεται στις περιοχές όπου λειτουργούν σταθμοί για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και σε περιοχές όπου υπάρχει έντονη βιομηχανική δραστηριότητα, είτε λόγω της ύπαρξης μεγάλων μονάδων, είτε λόγω σημαντικών βιομηχανικών συγκεντρώσεων. Οι τελευταίες γειτνιάζουν με τις περιοχές ανάπτυξης των σημαντικότερων αστικών συγκεντρώσεων, όπου κατοικεί και το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού της χώρας. Παρά τα μέτρα που έχουν ληφθεί για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και τα οποία έχουν οδηγήσει σε μείωση των τιμών των παραδοσιακών ρύπων (SO_2 , Pb, CO) σε επίπεδα κατώτερα των ορίων ποιοτικού ελέγχου της ΕΕ στα αστικά κέντρα, η Ελλάδα κατατάσσεται στην προτελευταία θέση των χωρών για τις οποίες υπάρχουν συγκρίσιμες πληροφορίες. Παράλληλα, παρατηρείται αλλαγή στη σύσταση των ρύπων, με αποτέλεσμα σε πόλεις όπως η Αθήνα, το κύριο πρόβλημα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης να συνίσταται στα αιωρούμενα σωματίδια (AS_{10}) και στο όζον (O_3). Οι συγκεκριμένοι ρύποι σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με φυσικά αίτια (αυξημένη ηλιοφάνεια, μεταφορά αερίων μαζών από την Αφρική κ.λπ.), όμως σημαντική είναι η συμβολή των αστικών επιβαρύνσεων (κυκλοφοριακό, θέρμανση, βιομηχανία), με αποτέλεσμα την ανάγκη λήψης πρόσθετων μέτρων.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ SO_2 ΚΑΙ AS_{10} ΣΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΝΑ ΕΠΟΧΕΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Πηγή: ΥΠΕΧΩΔΕ (2007), Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Όσον αφορά στις κλιματολογικές αλλαγές, η Ελλάδα έχει δεσμευθεί για τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά την περίοδο 2008 – 2012 στο 25% σε σχέση με τις εκπομπές του εκάστοτε έτους βάσης. Σύμφωνα με το Σενάριο Αναμενόμενης Εξέλιξης των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου, που περιλαμβάνεται στο Εθνικό Σχέδιο

Κατανομής, προκύπτει ότι στον χρονικό ορίζοντα της παρούσας δεκαετίας αναμένεται μία σημαντική αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στη χώρα (39,2% για το 2010). Ωστόσο, στο Σενάριο «Μέτρα» επισημαίνεται ότι η αύξηση των εκπομπών μπορεί να περιοριστεί στο 24,5%. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει τη συνδυασμένη εφαρμογή και το συντονισμό των πολιτικών για τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσονται οι δράσεις που προβλέπονται στο Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Δικαιωμάτων (διείσδυση του φυσικού αερίου σε όλους τους τομείς τελικής ζήτησης και της ηλεκτροπαραγωγής, προώθηση των ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας στη βιομηχανία και στον οικιακό – τριτογενή τομέα κ.λπ.) και παράλληλα, η ενίσχυση της Έρευνας για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα μέσω του Προγράμματος.

Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, η συμβολή του ΕΠΑΕ στην προώθηση της περιβαλλοντικής διάστασης στην επιχειρηματικότητα και στην ανταγωνιστικότητα δύναται να είναι σημαντική. Για το σκοπό αυτό προβλέπει αφενός την ενίσχυση άμεσα φιλοπεριβαλλοντικών παρεμβάσεων, αφετέρου την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στο σύνολο των υλοποιούμενων παρεμβάσεων, με τον καθορισμό κριτηρίων επιλογής προτάσεων που διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος, τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των προτεινόμενων παρεμβάσεων με την περιβαλλοντική νομοθεσία, την κατάλληλη ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις προτάσεις τους και την παρακολούθηση των επιπτώσεων των έργων στο περιβάλλον.

1.2.12 Ανταγωνιστικότητα και ισότητα των φύλων, ισότητα των ευκαιριών

Τα θέματα της ισότητας των φύλων και της ισότητας των ευκαιριών συνδέονται με τις κυρίαρχες πολιτικές προτεραιότητες τη χώρας για την ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Τα τελευταία χρόνια η θεώρηση της ισότητας στο επίπεδο της Ε.Ε. γίνεται και από τη σκοπιά του οικονομικού της ενδιαφέροντος, ως παραγωγικού συντελεστή, όπως προκύπτει από τη σύνδεσή της με το δημογραφικό ζήτημα και την αγορά εργασίας αφενός, με την κοινωνική συνοχή αφετέρου.

Η συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση στη χώρα μας έχει αυξηθεί κατά τα τελευταία χρόνια (1999-2004) κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες (από 40,8% σε 45%), ενώ των ανδρών αυξήθηκε κατά 2,6 μονάδες. Παρακολουθώντας τη διαχρονική εξέλιξη της διαφοράς των ποσοστών απασχόλησης ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες στην Ελλάδα, παρατηρούμε ότι η διαφορά αυτή βαίνει διαχρονικά μειούμενη. Όμως η διαφορά των ποσοστών απασχόλησης στα δύο φύλα εξακολουθεί να είναι σημαντική, με την συμμετοχή των γυναικών να παραμένει πολύ χαμηλή σε σχέση με τον κοινοτικό μέσο όρο.

Ο διαχωρισμός μεταξύ των δύο φύλων εκτός από την άνιση κατανομή που παρατηρείται στα ποσοστά ανεργίας και απασχόλησης, καθώς επίσης και στη συμμετοχή στις άτυπες μορφές απασχόλησης, εντοπίζεται στις διαφορές ως προς α) τους μισθούς, όπου το μισθολογικό χάσμα στη Χώρα μας υπερβαίνει κατά πολύ τον μέσο όρο της Ε.Ε. β) τη συμμετοχή σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και επιμέρους επαγγέλματα (επαγγελματικός διαχωρισμός) και γ) την επαγγελματική εξέλιξη.

Στο ΕΠΑΝ 2000-2006 υπάρχουν σημαντικά αποτελέσματα ως προς το θέμα της ισότητας προς δύο βασικές κατευθύνσεις στις οποίες καταγράφεται - σε εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο - διάκριση σε βάρος των γυναικών, όπως η εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας και η πρόσβαση στις δραστηριότητες στην Έρευνα και Τεχνολογία. Συγκεκριμένα :

- Στο πλαίσιο του Μέτρου 2.8 («Ενθάρρυνση επιχειρηματικότητας ομάδων πληθυσμού») ενισχύθηκαν γυναίκες μέχρι 55 ετών για την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η δράση προσείλκυσε σημαντικό ενδιαφέρον. Υλοποιήθηκαν τέσσερις κύκλοι προκήρυξης προς τις ενδιαφερόμενες, στις οποίες υποβλήθηκαν 4529 προτάσεις και εντάχθηκαν 2854 επιχειρηματικά σχέδια, προϋπολογισμού 227 εκ. € και δημόσιας δαπάνης 120 εκ. €. Έχουν ολοκληρωθεί 891 επενδύσεις με συνολικό προϋπολογισμό 58 εκ. € και δημόσια δαπάνη 29 εκ. € (Μάιος 2007). Παράλληλα υλοποιήθηκε και δράση κατάρτισης σε θέματα σχετικά με την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας των γυναικών επιχειρηματιών (640 ωφελούμενες).
- Στο πλαίσιο της δράσης που αφορά την εγγυοδοσία επιχειρήσεων από το ΤΕΜΠΜΕ, σύμφωνα με την έκθεση - απολογισμό 2006 της ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε., μία στις 5 εγκεκριμένες εγγυήσεις στη δημιουργία ή ανάπτυξη επιχειρήσεων αφορούν γυναίκες επιχειρηματίες.
- Στο πλαίσιο της Δράσης «Πρόγραμμα Ενίσχυσης του Ερευνητικού Δυναμικού» (γνωστό ως ΠΕΝΕΔ) (μέτρο 8.3) που υλοποιείται από τη ΓΓΕΤ και αφορά στην υλοποίηση ερευνητικών έργων που οδηγούν στην εκπαίδευση νέων ερευνητών και στην εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, είχε προβλεφθεί κατά την 1^η προκήρυξη θετική ποσόστωση υπέρ των γυναικών υποψηφίων διδασκόντων (ενίσχυση της βαθμολογίας κατά την αξιολόγηση των προτάσεων). Στο πλαίσιο της παραπάνω προκήρυξης υλοποιούνται 177 έργα στα οποία η συμμετοχή των γυναικών υποψηφίων διδασκόντων ξεπερνά σημαντικά το 50% επί του συνόλου των υποψηφίων.
- Η συμμετοχή των γυναικών στις ερευνητικές δραστηριότητες στην Ελλάδα μελετάται από το έργο «Δίκτυο Γυναικών Ερευνητριών – Επιστημόνων Μεσογείου – Βαλκανίων - Παρευξείνιων χωρών, Περικτιόνη» (μέτρο 8.3 του ΕΠΑΝ 2000-2006). Το έργο αποσκοπεί στην προώθηση της ισότητας στις ερευνητικές και τεχνολογικές δραστηριότητες (τομέα που η συμμετοχή των γυναικών είναι μειωμένη).

Στο πλαίσιο της προώθησης της ισότητας των ευκαιριών και της αρχής της μη διακριτικής μεταχείρισης, στο ΕΠΑΝ 2000 - 2006 στο Μέτρο 2.8 προβλέπεται η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ειδικών ομάδων πληθυσμού.

- Στο πλαίσιο της δράσης που αφορά στην ενίσχυση Ατόμων με Αναπηρίες, για εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, εκδόθηκαν τρεις κύκλοι προκήρυξης προς τους ενδιαφερόμενους. Υποβλήθηκαν 346 προτάσεις και εντάχθηκαν 284 επιχειρηματικά σχέδια συνολικού προϋπολογισμού 24 εκ. €. Έχουν ολοκληρωθεί, από τους δυο πρώτους κύκλους, 37 επενδύσεις με συνολικό προϋπολογισμό 2,6 εκ. € και δημόσια δαπάνη 1,3 εκ. € (Μάιος 2007).
- Επίσης, μέσα στο 2007 εκδόθηκαν προκηρύξεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των ΡΟΜ, καθώς και γονέων με τρία τέκνα και άνω. Στο πλαίσιο της προκήρυξης για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των ΡΟΜ υποβλήθηκαν 1138 προτάσεις με συνολικό προϋπολογισμό 114 εκ. €. Στην προκήρυξη για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας γονέων με τρία τέκνα και άνω υποβλήθηκαν 1520 προτάσεις προϋπολογισμού 161 εκ. €.

Επιπλέον, στον 2ο κύκλο του Προγράμματος Τεχνομάθεια – δράση του Μέτρου 4.4 του ΕΠΑΝ – κατά το σχολικό έτος 2004 –2005 συμμετέχουν μαθητές 2 σχολικών μονάδων ΑΜΕΑ. Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε ομάδες μαθητών (με υπεύθυνο καθηγητή) και στοχεύει στην κατανόηση από τους μαθητές της εξέλιξης της τεχνολογίας και της σχέσης της

με τις επιχειρήσεις, τους τρόπους παραγωγής, την οικονομία, την κοινωνία, την ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη.

Επίσης μέσω του Άξονα 8 του ΕΠΑΝ («Ανθρώπινοι Πόροι») – που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – με βάση τις υπάρχουσες δεσμεύσεις, εκτιμάται ότι θα διατεθούν μέχρι το τέλος του 2008 περίπου 30 εκ. € (δημόσια δαπάνη) για δράσεις κατάρτισης 20000 περίπου γυναικών στους τομείς του Τουρισμού, της Βιομηχανίας και της Έρευνας & Τεχνολογίας.

1.2.13. Ανταγωνιστικότητα και Προστασία Καταναλωτή

Οι πολιτικές για την προστασία του Καταναλωτή είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και την ανάπτυξη υγιών συνθηκών ανταγωνισμού. Όπως και η ασφάλεια των προϊόντων αποτελούν ισχυρό κίνητρο βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Για το λόγο αυτό αποτελεί διαρκή επιδίωξη της χώρας η επίτευξη των αλληλένδετων στόχων της υγιούς λειτουργίας της αγοράς και της αποτελεσματικής προστασίας των καταναλωτών, με τη συνεχή ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου, την εποπτεία της αγοράς, την εφαρμογή κατασταλτικών μέτρων, όπως περιορισμού κυκλοφορίας αγαθών (ελλατωματικών ή μη ασφαλών προϊόντων), διοικητικών κυρώσεων στους προμηθευτές, όπου απαιτείται, την πληροφόρηση των καταναλωτών και τη διαχείριση των παραπόνων / καταγγελιών τους και με την ενίσχυση εν γένει όλων των μέσων για την προστασία του καταναλωτή.

Βασική αρχή των πολιτικών προστασίας του Καταναλωτή αποτελεί η Γενική Ασφάλεια Προϊόντων (Γ.Α.Π. ν. 2251/94 και ΚΥΑ Ζ3/2810/2004) η οποία προβλέπει μια γενική επιταγή ασφάλειας και εφαρμόζεται ως συμπληρωματική νομοθεσία για την ασφάλεια προϊόντων που καλύπτονται από κάθετες (ειδικές) νομοθεσίες. Η γενική αυτή επιταγή και η δήλωση συμμόρφωσης του κατασκευαστή καθώς και το σύστημα «προηγούμενης έγκρισης», πριν την κυκλοφορία στην αγορά –«pre-market control» από τον κατασκευαστή ή/ και τον Οργανισμό Πιστοποίησης δεν διασφαλίζει τους καταναλωτές ότι τα προϊόντα είναι ασφαλή και δεν μπορεί να υποκαταστήσει το σύστημα εποπτείας της αγοράς –«market surveillance».

Με στόχο την εξασφάλιση ενός ανώτερου επιπέδου προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών η Ε. Επιτροπή προέβη στην αναθεώρηση της Οδηγίας για τη Γενική Ασφάλεια των Προϊόντων με την υιοθέτηση νέας Οδηγίας (2001/95/EK). Παράλληλα έλαβε μέτρα για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων εποπτείας της αγοράς και την ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών- μελών όπως:

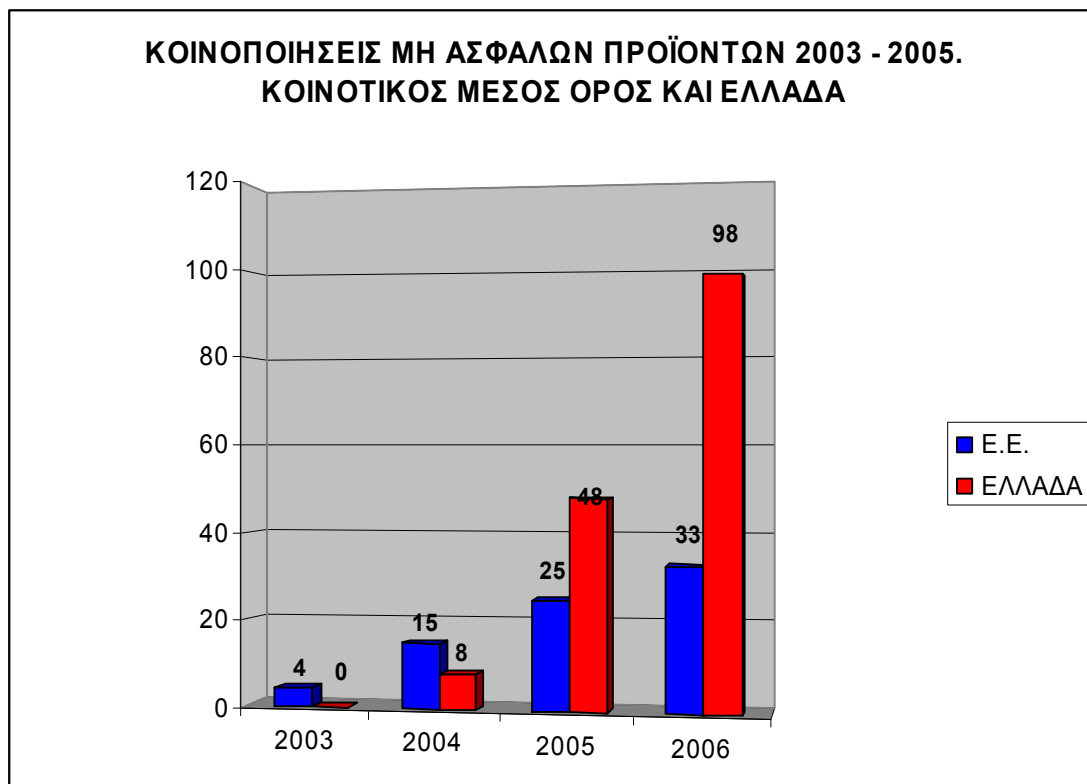
- Η έκδοση Κατευθυντήριων Γραμμών που αφορούν τη σχέση της νέας Οδηγίας για τη Γενική Ασφάλεια των Προϊόντων με τις Οδηγίες Νέας Προσέγγισης. Οι πρώτες κατευθυντήριες γραμμές εκδόθηκαν το Νοέμβριο του 2003 και στην συνέχεια 20 Νοεμβρίου του 2005
- Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Δικτύου, ενός ευρωπαϊκού φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών για την ασφάλεια των προϊόντων [σύσταση του Ευρωπαϊκού Δικτύου 15-1-2001 με την δημοσίευση της οδηγίας 2001/95/EK (άρθρο 10)].
- Η διοργάνωση σεμιναρίων για την εκπαίδευση των ελεγκτών σε θέματα εφαρμογής της νομοθεσίας, αξιολόγησης κινδύνων ελαττωματικών προϊόντων και λήψης προληπτικών περιοριστικών μέτρων. Για το Σύστημα Ταχείας Ανταλλαγής Πληροφοριών (RAPEX) τα σεμινάρια ξεκίνησαν το 2003, επαναλήφθηκαν το 2004 καθώς και το 2006 όπου έγιναν ειδικά σεμινάρια για τις ελληνικές και κυπριακές αρχές. Σεμινάρια για την αξιολόγηση κινδύνων άρχισαν στις 10/1/2006.

- Η χρηματοδότηση κοινών ευρωπαϊκών προγραμμάτων εποπτείας της αγοράς που αφορούν όχι μόνον την εφαρμογή της νομοθεσίας για τη γενική ασφάλεια, αλλά και νομοθεσιών Νέας Προσέγγισης

Η βελτίωση και η διεύρυνση του συστήματος RAPEX – (The Rapid Alert System for Non-Food Products) - με τη δημοσίευση της Οδηγίας 2001/95/ΕΚ (15-1-2001 Επίσημη Εφημερίδα ΕΚ L11/σελ.4-16 - μεταξύ των κρατών – μελών, σε περίπτωση επικίνδυνων προϊόντων.

Για τους παραπάνω λόγους κρίθηκε αναγκαίο να υπάρξει καλύτερη οργάνωση και καλύτερος συντονισμός των ενεργειών των αρμοδίων αρχών σε εθνικό επίπεδο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων εποπτείας της αγοράς. Προς το σκοπό αυτό με τη Ζ3/ 1594/19-5-2005 Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης συγκροτείται και λειτουργεί στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, Συντονιστική Επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν οι Διευθυντές όλων των Υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για την εποπτεία της αγοράς στον τομέα της ασφάλειας των προϊόντων, προκειμένου να διευκολύνεται η μεταξύ τους συνεργασία, η ανταλλαγή απόψεων, εμπειρογνωμοσύνης, βέλτιστων πρακτικών καθώς και η αξιολόγηση των υφιστάμενων προγραμμάτων εποπτείας της αγοράς και ο σχεδιασμός κοινών δραστηριοτήτων ελέγχου.

Αποτέλεσμα της καλύτερης συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών, που αναπτύχθηκε, πρόσφατα, μεταξύ των ελληνικών αρμοδίων αρχών εποπτείας της αγοράς, ήταν να καταστεί αποτελεσματικότερος ο έλεγχος και να βελτιωθούν οι επιδόσεις της χώρας μας όσον αφορά στις κοινοποιήσεις μη ασφαλών προϊόντων μέσω του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ταχείας Ανταλλαγής Πληροφοριών, όπως προκύπτει από το παρακάτω διάγραμμα που αντιστοιχεί στα στατιστικά στοιχεία των ετών 2003, 2004, 2005, 2006.

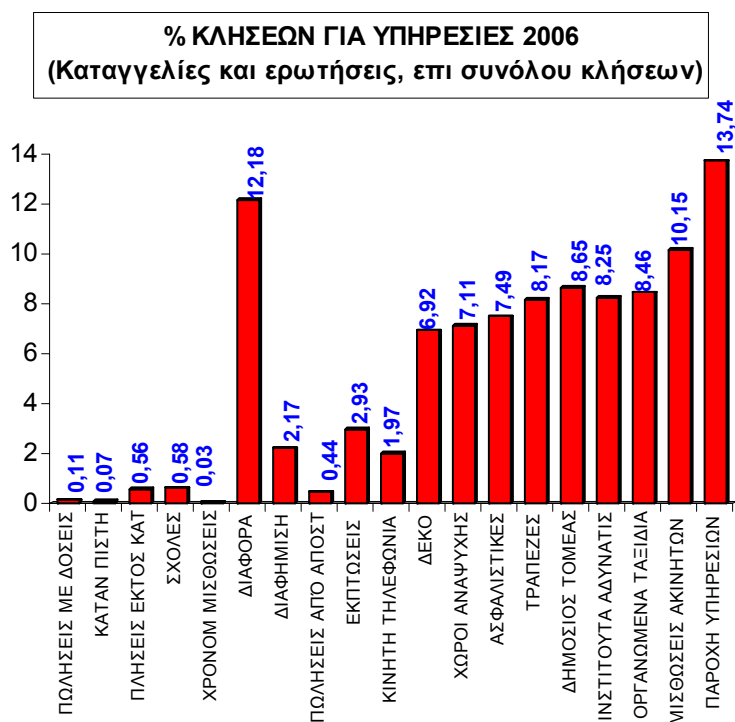

Πηγή: EUROPEAN COMMISSION - Health & Consumer Protection Directorate - General
Directorate B - Consumer Affairs, B3 - Product and service safety, Rapex team - Annual reports και ίδια
επεξεργασία

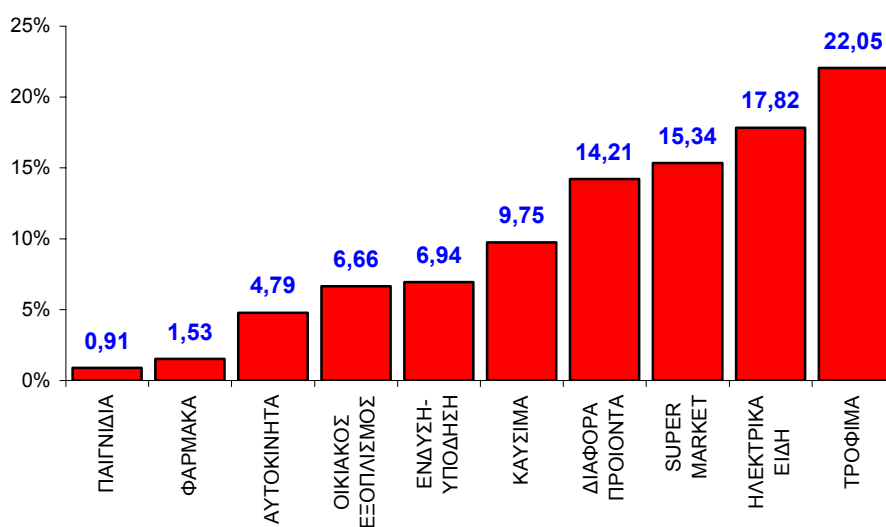
Στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή λειτουργεί το τηλεφωνικό κέντρο 1520 για τη λήψη παραπόνων σχετικά με προβληματικά προϊόντα και υπηρεσίες, τις οποίες στη συνέχεια διαχειρίζεται η Δ/ση Προστασίας Καταναλωτή και διαβιβάζει προς τις αρμόδιες αρχές. Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί πως:

- Το σύνολο των καταγγελιών και ερωτημάτων (εγγράφως και τηλεφωνικώς) από τους καταναλωτές που απευθύνθηκαν στη ΓΓΚ κατά τη διάρκεια του 2006, ανήλθαν σε 38.272 εκ των οποίων 24.534 αφορούσαν καταγγελίες και 13.738 ερωτήματα. Η αύξηση των τηλεφωνικών κλήσεων σε σχέση με το 2005 είναι της τάξεως του 40%
- Το σύνολο των καταγγελιών και ερωτημάτων (εγγράφως και τηλεφωνικώς στο 1520) από τους καταναλωτές που απευθύνθηκαν στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή κατά το 2005, ανήλθαν σε 27.264. Συγκεκριμένα, οι καταγγελίες ανήλθαν σε 16.332 ενώ τα ερωτήματα και οι απορίες έφτασαν τις 10.932. Το σύνολο των κλήσεων στο 1520, για ερωτήσεις και τηλεφωνικές καταγγελίες, ήταν αυξημένο το 2005 σε σχέση με το 2004 κατά 290%. Η αύξηση αυτή στα τηλεφωνήματα που αφορούσαν υπηρεσίες ήταν 309% και στα τηλεφωνήματα που αφορούσαν αγαθά 257%

Για όλη την περίοδο 2004 – 2006 που λειτουργεί η γραμμή 1520, ο μεγάλος αριθμός τηλεφωνημάτων αφορούσε τα ηλεκτρικά είδη και τα τρόφιμα από τα αγαθά και τα επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών, τις μισθώσεις ακινήτων, τα ινστιτούτα αδυνατίσματος και τα super market (άλλαξαν κατηγορία) σε ότι αφορά τις υπηρεσίες.

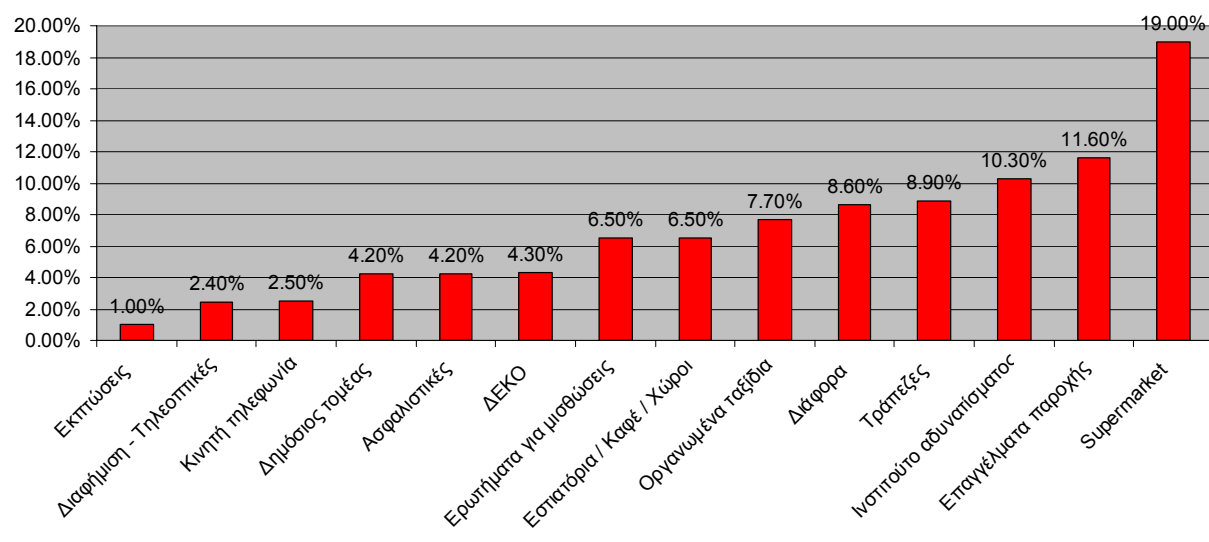

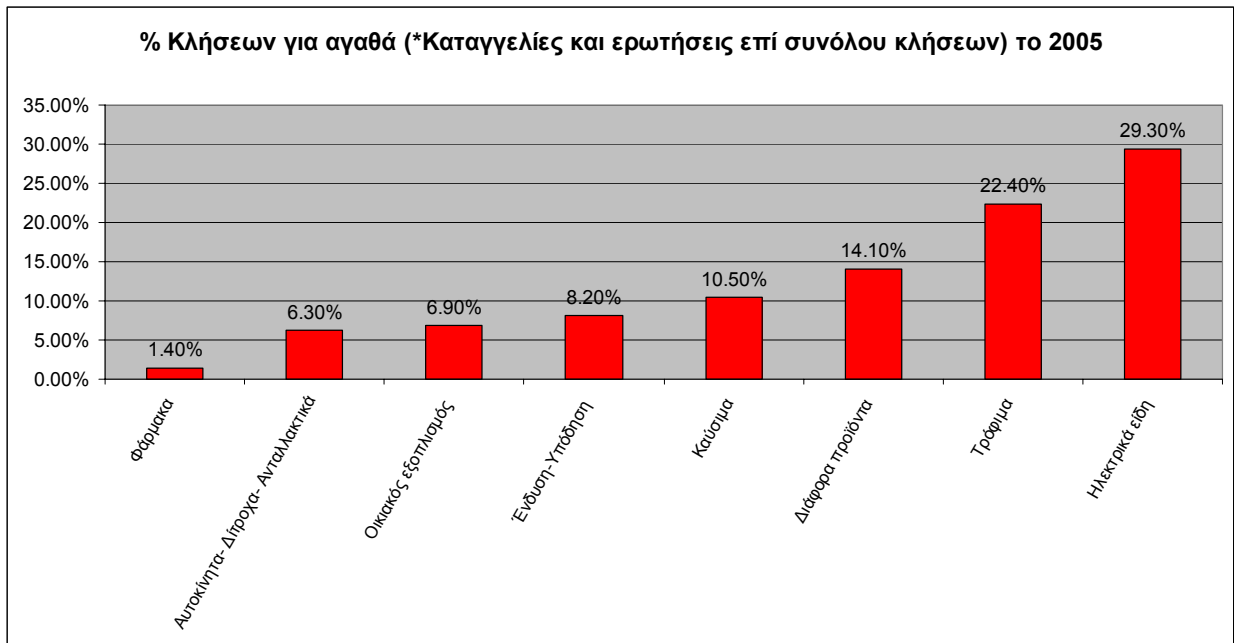
% ΚΛΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΑΓΑΘΑ 2006
Καταγγελίες και ερωτήσεις. Επί συνόλου κλήσεων

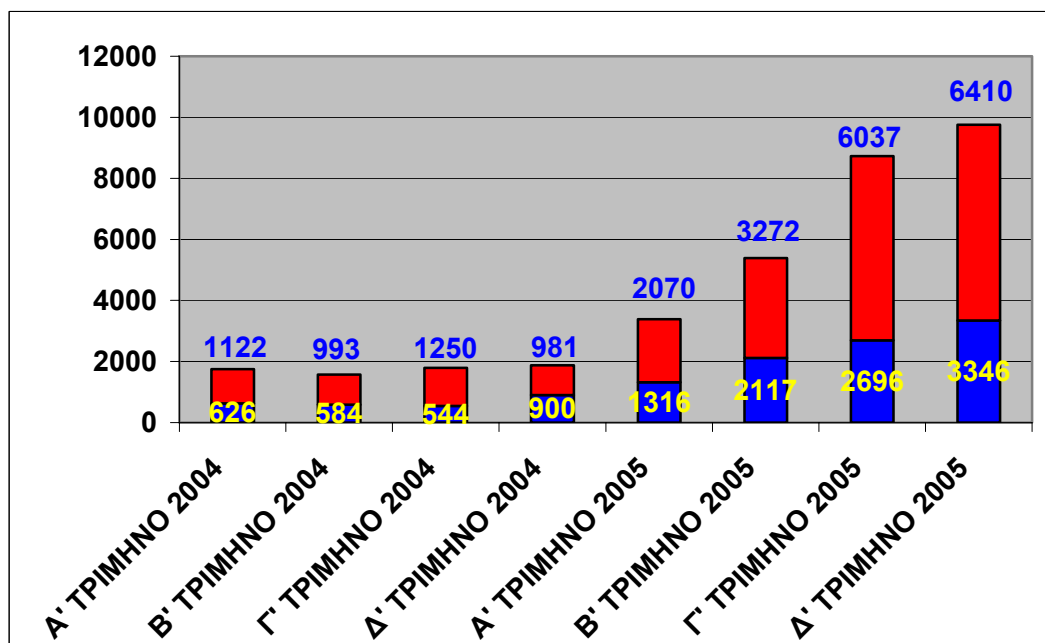
ΠΗΓΗ: ΓΓΚ Κλήσεις στο 1520 το 2006

% Κλήσεων* για υπηρεσίες (*Καταγγελίες και ερωτήσεις επί συνόλου κλήσεων) το 2005

ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΗΣΕΩΝ* ΣΤΟ 1520
ΚΟΚΚΙΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, ΜΠΛΕ ΑΓΑΘΑ

ΠΗΓΗ: ΓΓΚ Κλήσεις στο 1520 το 2005 και το 2004

Για τις υπηρεσίες, τα συνήθη ερωτήματα και οι καταγγελίες αφορούν στον έλεγχο των τιμοκαταλόγων και στις ποινές προεξόφλησης όταν πρόκειται για χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα. Στα αγαθά, τα ερωτήματα και οι καταγγελίες αφορούν περισσότερο στις ελλείψεις γραπτών εγγυήσεων κι όταν πρόκειται για τρόφιμα σε αλλοιώσεις και υπερβάσεις ημερομηνιών λήξεως.

Τα τελευταία χρόνια, με την αύξηση των εισαγωγών, στην ευρωπαϊκή αγορά, προϊόντων τρίτων χωρών, όλο και πιο συχνά, διαπιστώνεται, ύστερα από ελέγχους, ότι προϊόντα που φέρουν ποιοτικές σημάνσεις δεν πληρούν όλες τις απαιτήσεις ασφαλείας ή/ και ότι σε ορισμένα από αυτά η χρήση των σημάνσεων είναι παραπλανητική, καθόσον δεν προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία. Η ενδυνάμωση της Εσωτερικής Αγοράς, δεν μπορεί να βασίζεται αποκλειστικά σε διαδικασίες προηγούμενων εγκρίσεων αλλά απαιτείται συστηματικός και αποτελεσματικός έλεγχος. Με την παγκοσμιοποίηση του εμπορίου και με το ποσοστό των ελαττωματικών προϊόντων να ξεπερνά το 50% (εισαγωγές από Τρίτες Χώρες) η ανάγκη αυτή καθίσταται περισσότερο επιτακτική.

Η ουσιώδης αυτή ποιοτική αλλαγή πρέπει να αντιμετωπισθεί στη χώρα μας με ενίσχυση των διατιθέμενων πόρων (οικονομικών και ανθρώπινων) στην κατεύθυνση της προστασίας του Καταναλωτή. Η λειτουργία του συστήματος της προστασίας του Καταναλωτή κατά μόνιμο, προβλέψιμο, αδιάβλητο, οικονομικό και επιστημονικά οργανωμένο τρόπο και υποστηριζόμενο από εργαστήρια δοκιμών του δημόσιου τομέα ή, σε περίπτωση έλλειψης ή ανεπάρκειάς τους, από ειδικά διαπιστευμένα ή και εγκεκριμένα εργαστήρια του ιδιωτικού τομέα ή και του εξωτερικού, κρίνεται ως πράξη πρώτης ανάγκης.

1.2.14. Μέτρηση και παράγοντες της Ανταγωνιστικότητας

Στα πλαίσια του Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης καταρτίζονται ετήσιες Εκθέσεις Ανταγωνιστικότητας που μετρούν τον βαθμό επίτευξης συγκεκριμένων δεικτών του "εθνικού συστήματος μέτρησης" ως προς τις σημαντικές περιοχές πολιτικής:

- ✓ παράγοντες - προϋποθέσεις ανταγωνιστικότητας
- ✓ οριζόντιες πολιτικές που την επηρεάζουν
- ✓ ενδιάμεσα αποτελέσματα ανταγωνιστικότητας,

ώστε να εξαχθούν τα συμπεράσματα για τα τελικά αποτελέσματα. Η εκτίμηση³⁶ με βάση την Έκθεση Ανταγωνιστικότητας 2005, παρουσιάζεται επιγραμματικά ακολούθως :

³⁶ ΥΠΑΝ, ΕΣΑΑ, Έκθεση Ανταγωνιστικότητας 2005, σελ. 25-28.

ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ			Παρατηρήσεις
	Επίπεδο	Τάση	Περίοδος Αξιολόγησης έως...	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	ΜΕΣΟ	ΣΤΑΘΕΡΗ	2004	- Οι δείκτες γενικά βρίσκονται σε μέσο επίπεδο. Απαιτείται επικέντρωση μέριμνας στην αντισσκατάναμή εισοδημάτων και στην ομαλή ενσωμάτωση των αλλοδαπών στην ελληνική κοινωνία. - Σχετικά χαμηλό ύψος κοινωνικών δαπανών και χαμηλή αποδοτικότητα δαπανών για την υγεία.
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΜΕΣΟ	ΣΤΑΘΕΡΗ	2004	Μέσο επίπεδο εμπιστοσύνης στους θεσμούς και υψηλό ενδιαφέρον του κοινού για επικαιρότητα και πολιτική.
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ	ΥΨΗΛΟ	ΣΤΑΘΕΡΗ	2004	- Παραδοσιακά υψηλή η προδιάθεση για επιχειρηματικότητα, παρά τα προβλήματα. - Άρνητικός ο ρόλος των ΜΜΕ (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης)
ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΜΕΣΟ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ	2003 (2004)	- Μεγάλη έκταση προστατευόμενων περιοχών. - Καταναλωτικά πρότυπα προσανατολισμένα στα φυσικά προϊόντα - Υψηλή, αλλά μειούμενη, ένταση κατανάλωσης ενέργειας. - Προώθηση πολιτικής ανεξάρτητης από το πετρέλαιο.
ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΜΕΣΟ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ	2004 (2005)	- Βελτίωση βασικών υποδομών - Χαμηλή ποιότητα υποδομών διανομής. - Χαμηλές επενδύσεις ΤΠΕ. - Υψηλό κόστος πρόσβασης στο Internet.

ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ "ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ-ΕΙΣΡΟΕΣ"	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ			Παρατηρήσεις
	Επίπεδο	Τάση	Περίοδος Αξιολόγησης έως...	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΧΑΜΗΛΟ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ	2004 (2005)	- Η φορολογία επιχειρήσεων παραμένει σχετικά υψηλή. Εναρξη σταδιακής μείωσης. - Ιδιαίτερα προβληματικές περιοχές, με σοβαρές αρνητικές συνέπειες, είναι το δημόσιο χρέος, το μέγεθος και η αποδοτικότητα του δημόσιου ταμεία, η διαφάνεια και ο υψηλός πληθωρισμός.
ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΧΑΜΗΛΟ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ	2004 (2005)	- Η συνολική ανεργία παρουσιάζει τάσεις μείωσης. - Η ανεργία των νέων παραμένει υψηλή. - Οι δαπάνες για πολιτική απασχόλησης είναι χαμηλές.
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΧΑΜΗΛΟ	ΣΤΑΘΕΡΗ	2002-2003	- Οι δαπάνες για την παιδεία υστερούν. - Εκμάθηση ξένων γλωσσών εκτεταμένη. - Αναλογία μαθητών/διδασκόντων καλή. - Προβλήματα στη διά βίου εκπαίδευση και στην κατάρτιση ανέργων. - Ανεπάρκεια σύμβαση εκπαίδευσης-αγοράς εργασίας.
ΕΡΕΥΝΑ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΧΑΜΗΛΟ	ΣΤΑΘΕΡΗ	2004	- Ανεπάρκεια επενδύσεις. - Χαμηλές οι δαπάνες των επιχειρήσεων. - Χαμηλή η παραγωγικότητα της έρευνας
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΥΨΗΛΟ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ	2003-2004 (2005)	- Υψηλή η «επιχειρηματικότητα ανάγκης», με τάσεις αύξησης της «επιχειρηματικότητας ευκαιρίας». - Χαμηλή επιχειρηματικότητα γυναικών. - Προβλήματα προβολής της επιχειρηματικότητας από τα ΜΜΕ. - Σοβαρά γραφειοκρατικά προβλήματα και κόστος στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	ΧΑΜΗΛΟ	ΣΤΑΘΕΡΗ	2003-2004	Σοβαρά γραφειοκρατικά προβλήματα και κόστος στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.
ΤΙΜΕΣ – ΚΟΣΤΗ	ΜΕΣΟ	ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ	2004 (2005)	- Χαμηλό ωριαίο κόστος εργασίας σε σχέση με ΕΕ. 1995-2005: Συγκριτικό μοναδιαίο κόστος εργασίας επιδεινούμενο λόγω συναλλαγματικής πολιτικής 2003-2005: Επιδείνωση του δείκτη λόγω αύξησης των αμοιβών εργασίας - Υψηλό κόστος ευρωζωνικών συνδέσεων. - Χαμηλές τιμές ηλεκτρ. ρεύματος & καυσίμων.

ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ "ΕΝΔΙΑΜΕΣΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ"	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ			Παρατηρήσεις
	Επίπεδο	Τάση	Περίοδος Αξιολόγησης έως...	
ΤΟΜΕΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ - ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΜΕΣΟ	ΣΤΑΘΕΡΗ	2004	- Εμφανίζονται και στην Ελλάδα τάσεις που ισχύουν σε πολλές άλλες χώρες (συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα, διεύρυνση των υπηρεσιών). Ιδιαίτερος προβληματισμός από τη συρρίκνωση του μεριδίου της μεταποίησης. - Δυναμικά συγκροτικά αποτελέσματα δεν αξιοποιούνται (αγροτικά προϊόντα, ειδικοί κλάδοι μεταποίησης).
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ	ΧΑΜΗΛΟ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ	2004	- Κυρίως εξαιτίας της χαμηλής παραγωγικότητας των συντελεστών, πλην της εργασίας. - Η παραγωγικότητα εργασίας σε μέση επίπεδο.
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΧΑΜΗΛΟ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ	2004 (2005)	- Βελτίωση εξαγωγών το 2005 έπειτα από περίοδο στασιμότητας και απώλειών μεριδίων στις διεθνείς αγορές προϊόντων - Καλές επιδόσεις ορισμένων προϊόντων έντασης τεχνολογίας. - Ικανοποιητικά τα μερίδια εξαγωγών υπηρεσιών.
ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΧΑΜΗΛΟ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ	2004	- Η ελκυστικότητα της ελληνικής οικονομίας προς ξένους επενδυτές έχει σωρευτικά διαβρωθεί. Ανάγκη παρουσίασής το 2004 και το 2005 εμφανίζεται ενδιαφέρον για νέες επενδύσεις. - Σοβαρά προβλήματα στην πολιτική προσέλκυσης ξένων επενδύσεων.

1.3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ - ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ - ΑΠΕΙΛΩΝ

Με βάση την προηγηθείσα ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης όπου εντοπίστηκαν οι βασικότερες δυνατότητες - αδυναμίες - προοπτικές - απειλές για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, συντίθεται ο ακόλουθος Πίνακας Ανάλυσης SWOT. Οι δυνατότητες - αδυναμίες - προοπτικές - απειλές καταγράφονται για το σύνολο του αντικειμένου του Προγράμματος με κατά περίπτωση (και όπου είναι αναγκαίο) εξειδίκευση στους τομείς που καλύπτει το Πρόγραμμα.

Με βάση όσα αναλύθηκαν και την κεντρική διαπίστωση για σοβαρή υστέρηση της ανταγωνιστικότητας της χώρας, η ανάλυση SWOT άρχεται από την επισήμανση (α) των επικείμενων απειλών (από το εξωτερικό περιβάλλον του Προγράμματος) και (β) των διανοιγόμενων προοπτικών (ως προς το εξωτερικό περιβάλλον) και αντιστοιχίζει σε αυτές τις συγκεκριμένες δυνατότητες και αδυναμίες της χώρας, ώστε να ελεγχθεί η εφικτότητα της αντιμετώπισης των απειλών και της πραγματοποίησης των προοπτικών.

Ο τρόπος αυτός ανάλυσης ενδείκνυται πολύ περισσότερο που το αντικείμενο της στρατηγικής είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας, δηλαδή της θέσης της ως προς το εξωτερικό περιβάλλον.

Οι απειλές - προοπτικές και οι δυνατότητες - αδυναμίες που επισημαίνονται στον Πίνακα είναι αυτές που εντοπίστηκαν και αναλύθηκαν ήδη, είτε συνολικά για την ανταγωνιστικότητα είτε κατά τομέα παρέμβασης του Προγράμματος (βλ. Παραρτήματα 1 και 2). Για λόγους συνοπτικότερης παρουσίασης τους, δεν αναπαράγονται τα ποσοτικά δεδομένα που τις τεκμηριώνουν.

Επισημαίνεται και πάλι ότι η πλήρης τεκμηρίωση μπορεί να αναζητηθεί στην κατά τομέα ανάλυση.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ 2007-2013: ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

ΑΠΕΙΛΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
	1. Δέσμευση για επίτευξη στόχων Λισσαβόνας, ανάπτυξη μίγματος νέων πολιτικών και προώθηση θεσμικών μεταρρυθμίσεων	1. Υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης της οικονομίας και αποκατάσταση της σταθερότητας του μακροοικονομικού περιβάλλοντος	
1. Διεύρυνση της ΕΕ και είσοδος νέων μελών, με χαμηλό εργατικό κόστος, υψηλή παραγωγικότητα και εξωστρέφεια	2. Ανάδειξη της χώρας ως συνδετικού κρίκου ανάμεσα σε ΕΕ και τρίτες περιοχές: Βαλκάνια, Μαύρη Θάλασσα και Μεσόγειος και νέα θέση της ως φυσικού κόμβου εμπορίου	2. Πρόσφατη τάση προόδου στις εξαγωγές	1. Χαμηλό ποσοστό εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών ως % του ΑΕΠ: χαμηλή εξωστρέφεια
2. Εκροή κεφαλαίων προς άλλες χώρες και συνακόλουθη συρρίκνωση της μεταποίησης – αποχωροθέτηση των «παραδοσιακών» κλάδων σε χώρες εργατικού χαμηλού κόστους	3. Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ζήτησης στις γειτονικές χώρες	3. Αύξηση της επενδυτικής δραστηριότητας σε επίπεδα άνω του μέσου όρου της ΕΕ	2. Χαμηλός βαθμός προσέλκυσης ξένων άμεσων παραγωγικών επενδύσεων
		4. Θετική εξέλιξη της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων και διεύρυνση της αυτοχρηματοδότησης.	3. Επιβάρυνση του κόστους παραγωγής από εξωγενείς παράγοντες (ποιότητα υποδομών)
		5. Αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και επιβράδυνση του αυξητικού ρυθμού του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος	
3. Υψηλός βαθμός ευαισθησίας στον ανταγωνισμό, των ΠΜΕ και ΜΜΕ που κυριαρχούν στην ελληνική επιχειρηματική δομή	4. Αυξανόμενη τάση για ποιοτικότερα προϊόντα και υπηρεσίες, κίνητρο και προωθητικός παράγοντας για τις επιχειρήσεις	6. Πρόοδος στην ολοκλήρωση και εκσυγχρονισμό των υποδομών και ισχυρή έμφαση στις παρεμβάσεις υπέρ της επιχειρηματικότητας	4. Δυσίμμος στην επιχειρηματική διάρθρωση. Πολύ μικρό μέγεθος επιχειρήσεων
			5. Ελλείψεις σε υποδομές υποστήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας και πολυτυπία
4. «Απορρόφηση» των «μεγάλων» ελληνικών επιχειρήσεων από τις διεθνικές επιχειρήσεις leaders	5. Διεθνής τάση για επέκταση των συνεργασιών και δικτυώσεων	7. Εκσυγχρονισμός σημαντικών επιχειρήσεων	6. Περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης και μικρό μερίδιο προϊόντων τεχνολογικής έντασης /αδυναμία δημιουργίας παραγωγικών δικτύων

ΑΠΕΙΛΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
5. Διαρροή του επιστημονικού δυναμικού υψηλού επιπέδου προς χώρες με καλύτερες συνθήκες απασχόλησης και ταχύτερη εμπορική αξιοποίηση της έρευνας	6. Ευκαιρίες 7 ^{ου} Προγράμματος Πλαισίου ET και CIP	8. Υψηλού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό στην Έρευνα με διεθνή παρουσία και αποτελεσματική δικτύωση με το εξωτερικό	7. Αδυναμία των ΜΜΕ να ενσωματώσουν τεχνογνωσία και να αναπτύξουν προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας
			8. Χαμηλή αξιοποίηση των ΤΠΕ από μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων. Περιορισμένες δαπάνες E&T ως ποσοστό ΑΕΠ. Χαμηλή συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα
			9. Υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων ETA σε περιορισμένο αριθμό περιφερειών (Αττική, Κ. Μακεδονία)
	7. Ευαισθητοποίηση ομάδων επιχειρήσεων στην παραγωγή και χρήση ETA	9. Ισχυρή ερευνητική κοινότητα της Διασποράς	
6. Ταχύτατοι ρυθμοί ανάπτυξης της τεχνολογίας, που απαξιώνουν πολύ σύντομα την υποδομή που δημιουργείται για την κάλυψη των κενών σε E & T	8. Δυνατότητες E&T διείσδυσης σε Βαλκάνια, Αν. Μεσόγειο και παρευξείνιες περιοχές	10. Σημαντική βελτίωση των υποδομών σε E&T	10. Ελλείψεις σε σύγχρονες υποδομές ΤΠΕ (ευρυζωνικά δίκτυα)
			11. Αδύναμοι ενδιάμεσοι μηχανισμοί μεταφοράς τεχνολογίας, ανεπάρκεια διαμεσολαβητών
7. Ολιγοπωνιακή διάθρωση της τουριστικής ζήτησης υπό την κυριαρχία των διεθνικών tour- operators	9. Κατοχύρωση / αναγνωρισιμότητα ως ασφαλούς και ελκυστικού τουριστικού προορισμού και συνεχής αύξηση της ζήτησης	11. Υψηλή συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης	12. Κυριαρχία προτύπου θερινού παράκτιου τουρισμού – μικρή συμμετοχή νέων μορφών τουρισμού
		12. Οργανωμένη προβολή και προώθηση του τουριστικού προϊόντος	13. Μικρό μέγεθος τουριστικών επιχειρήσεων και έλλειψη οργάνωσης τουριστικού επιχειρηματικού ιστού. Χαμηλός βαθμός δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων και διασύνδεσης με λοιπούς τομείς
		13. Αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης	14. Περιορισμένη διεύρυνση τουριστικής περιόδου / Υψηλή εποχικότητα / Υψηλή συγκέντρωση

ΑΠΕΙΛΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
8. Ενδυνάμωση σε ειδικές μορφές τουρισμού και υποδομές, των ανταγωνιστριών χωρών που ξεκίνησαν νωρίτερα την αναδιάρθρωση του προϊόντος	10. Αυξανόμενη ζήτηση ειδικών/ θεματικών μορφών τουρισμού	14. Αξιόλογοι / περιώνυμοι φυσικοί και ιστορικοί / πολιτιστικοί τουριστικοί πόροι	15. Ανεπάρκεια ειδικής τουριστικής υποδομής
		15. Σημαντική πρόοδος στην ανάπτυξη υποδομών και θεσμών, για την Πολιτιστική Κληρονομιά και τον Σύγχρονο Πολιτισμό	16. Αναγκαία περαιτέρω ανάπτυξη και δικτύωση πολιτιστικών υποδομών, θεσμών και προσφοράς υπηρεσιών υψηλής ποιότητας
9. Κίνδυνος μη τήρησης διεθνών δεσμεύσεων στον τομέα της ενέργειας και μη υλοποίησης έργων με σημαντικές επιπτώσεις για τη χώρα	11. Αναβάθμιση του ενεργειακού ρόλου χώρας στην Ν.Α. Ευρώπη: κόμβος. Ανάπτυξη του πετρελαϊκού τομέα στην Ν.Α. Ευρώπη.		17. Υψηλή ενεργειακή ένταση. Υψηλή εξάρτηση από εισαγωγές
			18. Έλλειψη ισχυρών ηλεκτρικών διασυνδέσεων. Έλλειψη πετρελαϊκών διασυνδέσεων
10. Ευαισθησία της προσφοράς ενέργειας στις σχέσεις με τους κύριους προμηθευτές της		16. Σημαντικό δυναμικό Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και συμπαραγωγής και αυξανόμενη διείσδυση φυσικού αερίου	19. Χαμηλός ρυθμός διείσδυσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο ενεργειακό σύστημα
	12. Απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας ως κίνητρο για ιδιωτικές επενδύσεις		20. Καθυστερήση στην απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας
			21. Δυσκολίες στην ανάπτυξη δικτύων, λόγω νησιωτικού χαρακτήρα και γεωμορφολογίας
		17. Άνοδος των ποσοστών απασχόλησης. Αξιόλογο απόθεμα εργατικού δυναμικού	22. Χαμηλή σύνδεση της εκπαίδευσης με την επιχειρηματικότητα
			23. Χαμηλή επίδοση στη διαβίου εκπαίδευση
		18. Σημαντική δραστηριότητα του τριτογενούς τομέα	24. Ελλείψεις σε υποδομές υποστήριξης της εφοδιαστικής αλυσίδας

1.4. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Στην αρχή της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, η παρέμβαση στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας αντιμετώπισε συνολικό πρόβλημα ενεργοποίησης που οφείλεται σε αρχικές καθυστερήσεις και αστοχίες σχεδιασμού, με κυριότερα¹:

- την κατά τομέα και όχι συνολική διαμόρφωση της στρατηγικής του: το ΕΠΑΝ προέκυψε, διαδικαστικά, ως "πρόσθεση" τεσσάρων σχεδίων ΕΠ με αποτέλεσμα να μη διαθέτει δομημένη στρατηγική για την ανταγωνιστικότητα αλλά στρατηγική κατά τομέα και «άθροισμα» τομεακών πολιτικών (για τη Μεταποίηση - Υπηρεσίες, τον Τουρισμό, την Ενέργεια και τους Φυσικούς Πόρους, την Έρευνα και Τεχνολογία)
- την χαμηλή ετοιμότητα στις «καινοτόμες» δράσεις και στα έργα υποδομών αυξημένης πολυπλοκότητας
- την πολυδιάσπαση του Προγράμματος σε πολλά Μέτρα και σε πάρα πολλές Δράσεις, με συνέπεια την υπερφόρτωση του συστήματος διοίκησης με καθήκοντα προκήρυξης, αξιολόγησης και ελέγχου των έργων εις βάρος των λειτουργιών management του Προγράμματος, τον κορεσμό των Τελικών Δικαιούχων και τον πολλαπλασιασμό των κρίσιμων νομικών και κανονιστικών διαδικασιών (π.χ. των προς έγκριση νέων καθεστώτων ενίσχυσης).

Από το 2003 και μετά το ΕΠΑΝ άρχισε να ξεπερνά τη φάση του "συνολικού" και πέρασε στη φάση των «εντοπισμένων προβλημάτων» κατά Δράση και Έργο, προβλημάτων που έχουν να κάνουν είτε με τον τύπο της παρέμβασης είτε με τα χαρακτηριστικά του Τελικού Δικαιούχου. Το Πρόγραμμα ξεπέρασε τα προβλήματα «κινητοποίησης» αλλά τα σημαντικά προβλήματα της αρχής, παρά την πολύ μεγάλη προσπάθεια που καταβλήθηκε, επιβάρυναν τους ρυθμούς υλοποίησης και τον βαθμό επίτευξης των αρχικών στόχων του.

Από τους 63 στόχους - δείκτες του Προγράμματος (δείκτες Αξόνων Προτεραιότητας) 37 είναι πολύ εφικτοί ή ήδη επιτευχθέντες, με μεγαλύτερη συχνότητα «υψηλών» στόχων στον Άξονα Προτεραιότητας 2 (Επιχειρηματικότητα) και μεγαλύτερη συχνότητα «εφικτών» στον Άξονα Προτεραιότητας 4 (Έρευνα και Τεχνολογία). Συγκεκριμένα και ειδικότερα², αναμένεται η επίτευξη των εξής αποτελεσμάτων και εκροών του ΕΠΑΝ:

¹ Βλ. ΥΠΑΝ, BCS - Remako, 2003, Έκθεση Ενδιάμεσης Αξιολόγησης του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006, κεφ. 4

² Βλ. ΥΠΑΝ, BCS - Remako, 2005, Έκθεση Πρώτου Απολογισμού του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006, κεφ. 2, σελ. 89 - 119.

ΠΙΝΑΚΑΣ 34: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΚΡΟΕΣ ΕΠΑΝ 2000-2006

(ΥΠΙΑΝ, BCS - Remako, 2005, Έκθεση Πρώτου Απολογισμού του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006, κεφ. 2, σελ. 89 - 119.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
Διαπιστεύσεις από ΕΣΥΔ	40
Αριθμός επιχειρήσεων που απευθύνονται στα ΚΕΤΑ	15.000
Επιχειρήσεις που υποστηρίζονται σε δράσεις διεθνοποίησης	100
Επιχειρήσεις για τις οποίες τα ΚΕΤΑ διαμεσολαβούν για την αξιοποίηση σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων	150
Αύξηση εγκατεστημένης ηλεκτρικής ισχύος ΑΠΕ και ΣΗΘ (MWe)	650
Αύξηση εγκατεστημένης θερμικής ισχύος ΑΠΕ και ΣΗΘ (MWth)	350
Ετήσια παραγόμενη τελική ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ και ΣΗΘ (Gwhe)	3.500
Ετήσια παραγόμενη τελική θερμική ενέργεια από ΑΠΕ και ΣΗΘ (Gwhth)	600
Ενισχυόμενες επιχειρήσεις για την εγκατάσταση Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας	1.300
Ενισχυόμενες επιχειρήσεις για ανάπτυξη και εγκατάσταση Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης	55
Ενισχυόμενες επιχειρήσεις για εγκατάσταση Συστήματος Επαγγελματικής Υγιεινής & Ασφάλειας.	60
Ενισχυόμενες επιχειρήσεις για την ανάπτυξη Συστήματος Ανάλυσης Επικινδυνότητας -Κρίσιμων Σημείων Ελέγχου	180
Αριθμός επιχειρήσεων που αναπτύσσουν εφαρμογή ηλεκτρονικού εμπορίου	80
Αριθμός δανειακών συμβάσεων για τις οποίες το ΤΕΜΠΜΕ δίνει εγγυήσεις	10.000
Αριθμός νέων επιχειρήσεων που θα υποστηριχθούν από το ταμείο	1.000
Θέσεις απασχόλησης νέων ερευνητών κατά την διάρκεια υλοποίησης του Μέτρου.	1.000
Νέες θέσεις ελλιμενισμού	160
Ετήσια δυναμικότητα τροφοδοσίας της χώρας μέσω σταθμού LNG Ρεβυθούσας (εκ. Nm ³)	4.700
Διείσδυση ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ στο ενεργειακό σύστημα της χώρας (MWe)	550
Νέες συνδέσεις (μετρητές) για τη διασύνδεση καταναλωτών με τα δίκτυα διανομής στις περιοχές ΕΠΑ (αριθμός)	110.000
Αύξηση στις ετήσιες πωλήσεις αερίου (εκατ. Nm ³) σε καταναλωτές του οικιακού και τριτογενή τομέα στις τρεις περιοχές, με την ολοκλήρωση των δικτύων	400
Αύξηση στις ετήσιες πωλήσεις φυσικού αερίου στις νέες πόλεις (εκ Nm ³)	150
Ετήσια ποσότητα πετρελαίου που διακινείται μέσω αγωγών προς το αεροδρόμιο (μ ³ /έτος)	680.000
Καταγεγραμμένο ετήσιο δυναμικό γεωθερμικής ενέργειας χαμηλής ενθαλπίας (χιλ ΤΙΠ)	225
ΕΚΡΟΕΣ	
Εργαστήρια δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα που ενισχύονται	45
Δημιουργία Κέντρων Υποδοχής Επενδυτών	52
Κέντρα Επιχειρηματικής & Τεχνολογικής Ανάπτυξης	13
Αριθμός ελληνικών επιχειρήσεων που διαθέτουν πιστοποιημένα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης (τιμή βάσης 100)	200
Νέες πιστοποιούμενες επιχειρήσεις κατά ΕΛΟΤ/ ISO 9000, 14000, 1801, 1416	1.800
Τουριστικές κλίνες που εκσυγχρονίζονται	65.000
Τουριστικές επιχειρήσεις που ενισχύονται	5.000
Συνολικός αριθμός επιχορηγούμενων επιχειρήσεων Αναπτυξιακού Νόμου	250
Αριθμός ΜΜΕ στο συνολικό αριθμό	150
Ενισχυόμενα Επιχειρηματικά Σχέδια υφιστάμενων επιχειρήσεων (συνεχιζόμενες)	75
Ενισχυόμενες Ειδικές Επενδύσεις νέων ή υφιστάμενων επιχειρήσεων (συνεχιζόμενες)	273
Ενισχυόμενες υφιστάμενες επιχειρήσεις σε επενδυτικές προτάσεις τεχν. εκσυγχρονισμού	80

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ενισχυόμενες υφιστάμενες Επιχειρήσεις αποκλειστικά για το περιβάλλον	30
Ενισχυόμενα νέα ή υφιστάμενα Εργαστήρια παροχής υπηρεσιών ποιότητας	8
Ενισχυόμενες νέες ή υφιστάμενες Μονάδες Ανακύκλωσης κ.λπ.	5
Ενισχυόμενες υφιστάμενες Επιχειρήσεις Μέτρου 2.7	2.000
Αριθμός νέων επιχειρήσεων νέων επιχειρηματιών	1.600
Αριθμός νέων επιχειρήσεων γυναικών	1.030
Αριθμός νέων επιχειρήσεων ατόμων με ειδικές ανάγκες	70
Αριθμός ενισχυόμενων επενδυτικών σχεδίων σε Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά EMAS	90
Ενισχυόμενες υφιστάμενες επιχειρήσεις υπηρεσιών	1.500
Ίδρυση εταιρειών spin off	40
Ενίσχυση εργαστηρίων με συμμετοχή χρηστών από την παραγωγή ώστε να καταστούν διεθνώς ανταγωνιστικά στην παροχή υπηρεσιών έντασης γνώσης	25-30
Ενίσχυση τεχνολογικών πάρκων και θερμοκοιτίδων	3-5
Επέκταση και εξορθολογισμός της λειτουργίας Γραφείων Διαμεσολάβησης	20
Ενισχύσεις επιχειρήσεων από ΠΑΒΕ) και το ΠΑΒΕΤ-NE	250
Συνεργασίες με ανεπτυγμένες χώρες εκτός Ευρώπης	100
Χρηματοδότηση κοινοπραξιών έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης	110
Συμμετοχή επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων σε κοινοπραξίες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης	400
Ενίσχυση επενδύσεων τουριστικής υποδομής	20
Επενδύσεις ειδικής τουριστικής υποδομής (Πλήθος επενδύσεων).	23
Χώροι εστίασης (εστιατόρια) που θα ενισχυθούν	500
Σύνδεση του ελληνικού συστήματος με νέες πηγές τροφοδοσίας στην Ασία (χλμ)	85
Ανεξάρτητοι παραγωγοί ΑΠΕ που θα συνδεθούν με το δίκτυο (αριθμός)	70
Επεκτάσεις δικτύων χαμηλής πίεσης περιοχών ΕΠΑ (χλμ.)	2.200
Μήκος νέων αγωγών υψηλής σε νέους βιομηχ. καταναλωτές υψηλής πίεσης (χλμ.)	129
Δίκτυα Μέσης και Χαμηλής Πίεσης σε νέες πόλεις για βιομ. καταν. (χλμ.)	305
Άτομα που θα παρακολουθήσουν αρχική επαγγελματική εκπαίδευση	800
Απόφοιτοι αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης που θα συμπληρώσουν τις δεξιότητές τους	1.200
Αριθμός εργαζομένων, επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων που θα καταρτιστούν	16.000
Υποστήριξη ΜΜΕ & ΠΜΕ για αναβάθμιση του προσωπικού τους (αριθμός επιχειρήσεων)	400
Υποστήριξη ΜΜΕ & ΠΜΕ στην αξιοποίηση του διαδικτύου στην επιχειρηματική τους δραστηριότητα (αριθμός επιχειρήσεων)	25.000
Αριθμός νέων «πιστοποιημένων» ερευνητών που θα προστεθούν στο ελληνικό ερευνητικό σύστημα (20% τουλάχιστον γυναίκες)	1.000
Αριθμός ερευνητών από το εξωτερικό που θα απασχοληθούν για πρώτη φορά στην Ελλάδα	150
Αριθμός συμμετεχόντων σε προγράμματα κατάρτισης, σπουδών, ανταλλαγών στον τουρισμό	12.500
Επιχειρήσεις που καταρτίζουν το προσωπικό τους (Πρόγραμμα ΔΙΚΤΥΩΘΕΙΤΕ/ ΑΛΛΕΣ)	25.000
Αριθμός υποψηφίων διδασκόντων	1.000
Αριθμός γυναικών υποψηφίων διδασκόντων	350

Το ΕΠΑΝ συμβάλλει επίσης ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων του ΚΠΣ που αναφέρονται στους τομείς που καλύπτει: 30% στον τελικό στόχο του ΚΠΣ για τα ενισχυόμενα επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων, 35% στον αριθμό των τουριστικών κλινών που εκσυγχρονίζονται, 82% στον αριθμό εργαζομένων, επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων που καταρτίζονται, 49% στις θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά την υλοποίηση στον τομέα Μεταποίηση & Υπηρεσίες, 34% στις νέες θέσεις εργασίας

κατά τη λειτουργία των έργων στον Τουρισμό και 31% αντιστοίχως στη Μεταποίηση & Υπηρεσίες. Τέλος η επιτυχής υλοποίηση του ΕΠΑΝ αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία 70.000 περίπου θέσεων απασχόλησης (ισοδύναμα ανθρωποέτη) και η λειτουργία των έργων του στη δημιουργία περίπου 28.000 νέων θέσεων απασχόλησης (βλ. ΥΠΑΝ, BCS-Remaco, Έκθεση Πρώτου Απολογισμού του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006, κεφ. 5.1, σελ. 181-182).

Στην παραπάνω αποτίμηση θα πρέπει να συνεκτιμηθεί η πρόοδος που συντελέστηκε στο θεσμικό επίπεδο, και η οποία παρουσιάστηκε στην προκαταρκτική ανάλυση των καίριων ζητημάτων (κεφ. 1.2.10).

2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013

2.1. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΓΚΩΝ - ΓΕΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Στο τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, και παρόλη την πρόοδο που έχει επιτευχθεί ως προς την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής Οικονομίας, η τελευταία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από:

- Περιορισμένη ικανότητα ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και έλλειμμα διείσδυσης ΕΤΑΚ ως προς το μέσο όρο της ΕΕ-25.
- Χαμηλή παραγωγικότητα και μικρή εξωστρέφεια των κλάδων της Ελληνικής Οικονομίας και αδυναμία αντιμετώπισης διεθνούς ανταγωνισμού.
- Χρόνια παραγωγική υστέρηση με «ιστορικά αίτια» τα οποία δεν έχουν αντιμετωπισθεί επαρκώς στο παρελθόν.
- Περιορισμένο ρόλο στο νέο οικονομικό «γίνεσθαι» ιδιαίτερα με τις εξελίξεις στο χώρο των Βαλκανίων και της Μεσογείου.
- Αναποτελεσματικό μίγμα πολιτικών συντονισμού των επιχειρηματικών και οικονομικών πόρων του κράτους με στόχο την επίτευξη υψηλού βαθμού παραγωγικότητας και την ανάδειξη της ελκυστικότητας της ελληνική οικονομίας.
- Δυσκολίες βελτιστοποίησης του συνδυασμού των αναπτυξιακών συνεισφορών των κλάδων της οικονομίας.
- Επιχειρηματικό περιβάλλον που δεν έχει επιτύχει υψηλό επίπεδο ωριμότητας ικανό να προσελκύει και να ευνοεί ξένες επενδύσεις.
- Περιορισμένες πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων του παραγωγικού δυναμικού και ενσωμάτωσής του στην οικονομία της γνώσης.
- Ημιτελές ενεργειακό δίκτυο και περιορισμένη εφαρμογή «πράσινων» επιχειρηματικών στρατηγικών.
- Υψηλή εξάρτηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Συνεπώς:

Κεντρικός αναπτυξιακός στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013 είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, με έμφαση στη διάσταση της καινοτομικότητας.

Στο τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, σε ό,τι αφορά την ανταγωνιστικότητα - εξωστρέφεια - επιχειρηματικότητα, η ελληνική οικονομία πρέπει να έχει καλύψει τις κατωτέρω ανάγκες:

1. Να έχει επιτύχει υψηλή ανταγωνιστικότητα μέσα από την ενίσχυση του παραγωγικού της δυναμικού και αναβάθμιση των τομέων και κλάδων της προς υψηλότερη προστιθέμενη αξία, να έχει πολλαπλασιάσει την εξωστρέφεια της, να έχει διευρύνει το μερίδιό της στο παγκόσμιο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, να έχει ανακτήσει την εσωτερική της αγορά και να αντιμετωπίζει με επιτυχία τις προκλήσεις από την επέκταση του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου και από τη συνεχή απελευθέρωση των οικονομικών σχέσεων.
2. Να έχει αποκτήσει την ικανότητα να ενσωματώνει τις καταλληλότερες για τις ανάγκες της τεχνολογίες, να διαθέτει ένα σύστημα προώθησης της καινοτομίας και αξιοποίησης των ανθρώπινων πόρων ικανό να προσαρμόζει τις παραγόμενες καινοτομίες στις τοπικές ανάγκες και να υλοποιεί, σε ειδικές «φωλεές», επαρκή εθνική έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη και να έχει καλύψει το έλλειμμα της σε ΕΤΑΚ ως προς το μέσο όρο της ΕΕ-25.
3. Να συνδυάζει καταλλήλως την αναπτυξιακή συνεισφορά όλων των τομέων και κλάδων της, να προωθεί τη συμβολή τους στη συνολική ανταγωνιστικότητα και να υποβοηθά την ανάδειξή τους σε σημαντικές συνιστώσες του ευρωπαϊκού οικονομικού συστήματος.
4. Να αντιμετωπίζει με επιτυχία τις προκλήσεις από την επέκταση του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου και τη συνεχή απελευθέρωση των οικονομικών σχέσεων και να συνιστά κέντρο αναφοράς και πόλο διάχυσης της ανάπτυξης στο βαλκανικό και μεσογειακό οικονομικό χώρο.
5. Να διαθέτει ισχυρά περιφερειακά οικονομικά συστήματα, ικανά να λειτουργήσουν αυτοδύναμα στο νέο δια-περιφερειακό πλέγμα του διεθνούς ανταγωνισμού.
6. Να συνδυάζει με επιτυχία και στο εκάστοτε καταλληλότερο μίγμα το στρατηγικό ρόλο του κράτους, τη συνεχή επέκταση της επιχειρηματικότητας, την παραγωγική κινητοποίηση των τραπεζικών πόρων και την προσέλκυση εξωτερικών δραστηριοτήτων υψηλής τεχνολογίας.
7. Να έχει απεξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την υποστήριξη των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ, έχοντας συμβάλλει στην επίτευξη των ουσιαστικότερων από τους κοινούς ευρωπαϊκούς στόχους, προσαρμοσμένους με επιτυχία στα ελληνικά δεδομένα, και να είναι σε θέση να επηρεάζει επιτυχώς τις κοινές ευρωπαϊκές πολιτικές.

Η κάλυψη των ανωτέρω αναγκών αποτελεί ένα φιλόδοξο αλλά αναγκαστικό εγχείρημα. Εάν δεν αναβαθμιστούν οι τομείς και κλάδοι της Ελληνικής Οικονομίας προς υψηλότερη προστιθέμενη αξία, κάθε ανταγωνιστικό όφελος θα είναι συγκυριακό και θα εξαρτάται από τις αλλαγές του διεθνούς περιβάλλοντος. Εάν δεν πολλαπλασιάσει την εξωστρέφεια της θα οδηγηθεί στο profile της "συντηρούμενης" από τους εξωτερικούς πόρους οικονομίας. Εάν δεν ανακτήσει την εσωτερική της αγορά δεν θα διαθέτει επαρκή βάση για την επέκτασή της στο εξωτερικό. Εάν δεν έχει την ικανότητα να ενσωματώνει τις κατάλληλες τεχνολογίες, θα συνεχιστεί η σημερινή κατάσταση αποσύνδεσης της ΕΤΑ από την παραγωγή και δεν θα αναβαθμιστεί ο παραγωγικός της ιστός. Εάν δεν μπορεί να προσαρμόζει τις καινοτομίες στις

τοπικές ανάγκες, αφενός θα περιοριστεί σε υπεργολαβικές επιχειρηματικές πρακτικές και αφετέρου η τοπική ΕΤΑ θα συνεχίσει να λειτουργεί στο κενό, υποστηριζόμενη συνεχώς από τη δημόσια ενίσχυση. Εάν δεν μπορέσει να υλοποιεί σε ειδικές «φωλεές» επαρκή εθνική έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, θα εξαρτάται μονίμως από την αγορά εξωτερικής καινοτομίας και το εθνικό σύστημα ΕΤΑΚ δεν θα έχει διέξοδο και άρα και λόγο ύπαρξης.

Η προώθηση της καινοτομίας θα πρέπει να αποτελεί την κύρια και καίρια οριζόντια κατεύθυνση για όλες τις παρεμβάσεις του Προγράμματος, σε όλους τους τομείς που αυτό καλύπτει. Η Ελληνική Οικονομία δεν μπορεί πλέον να συντηρεί τον επιχειρηματικό και τον παραγωγικό της ιστό στα σημερινά χαρακτηριστικά και επίπεδα χρήσης - αξιοποίησης - παραγωγής καινοτομίας. Επείγουν η ενσωμάτωση (και ανάπτυξη) της καινοτομίας στον παραγωγικό ιστό της χώρας, η προώθηση της κοινωνίας της γνώσης, η αξιοποίηση και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, η ευρύτερη δυνατή αξιοποίηση και διάδοση της έρευνας και των νέων τεχνολογιών, η τεχνολογική αναβάθμιση των επιχειρήσεων.

Επίσης, η αύξηση της εξωστρέφειας και η αναβάθμιση της θέσης της Ελλάδας στον ευρωπαϊκό και το διεθνή χώρο θα πρέπει να συντελεστεί μέσω κυρίως της προώθησης της διασύνδεσης με τις παγκόσμιες αγορές και τα διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, της ενίσχυσης των διεθνών συνεργασιών φορέων και επιχειρήσεων, της αύξησης των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, της ένταξης της χώρας στα μεγάλα διεθνή (διευρωπαϊκά) δίκτυα μεταφοράς ενέργειας και της δημιουργίας ελκυστικού περιβάλλοντος για την προσέλκυση επενδύσεων και δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην αναβάθμιση του παραγωγικού συστήματος και τη δημιουργία ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος (αξιοποίηση φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος, δυναμική ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού), την διασφάλιση της ποιότητας για νέες και υφιστάμενες τουριστικές υποδομές και δραστηριότητες, τη βελτίωση της διεθνούς προβολής της χώρας ως τουριστικού προορισμού.

Δεν πρέπει να υποτιμάται το γεγονός ότι, όπως και στο ΕΠΑΝ 2000-2006, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα θα αποτελεί μέρος της συνολικής προσπάθειας στον τομέα της ανταγωνιστικότητας (θα υπάρχουν επίσης οι μη συγχρηματοδοτούμενες επενδύσεις ιδιωτών και δημοσίου και οι παράλληλες πολιτικές) και ότι ορισμένοι παράγοντες καθοριστικοί της ανταγωνιστικότητας (π.χ. η κοινή νομισματική και δημοσιονομική πολιτική στην Ευρωζώνη) έχουν αποδειχθεί ισχυρότεροι της οποιασδήποτε προγραμματικής παρέμβασης. Κατά συνέπεια, το νέο πρόγραμμα καλείται να ασκήσει ρόλο καταλύτη ως προς τις καίριες προκλήσεις και όχι να καλύψει όλες τις αδυναμίες και όλα τα προβλήματα. Συνεπώς, προκύπτει και ανάγκη για:

Σε γενικό επίπεδο:

- ✓ αναπροσανατολισμό του κέντρου βάρους των παρεμβάσεων από τον τομέα των υποδομών προς τις δράσεις υπέρ της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας,
- ✓ σύνδεση και συντονισμό όλων των παρεμβάσεων, εθνικής και περιφερειακής κλίμακας οι οποίες συγκεκριμενοποιούνται με σαφή ανάλυση της συνεισφοράς τους στην αντιμετώπιση των επερχόμενων προκλήσεων: διεύρυνση ΕΕ, διεθνικός ανταγωνισμός, δια-περιφερειακός ανταγωνισμός, επερχόμενες Κοινοτικές πολιτικές,
- ✓ ιδιαίτερη έμφαση, στο εσωτερικό των παρεμβάσεων για την ανταγωνιστικότητα, στους τομείς εκείνους όπου σημειώθηκε υστέρηση σε προηγούμενες περιόδους : στήριξη των μεσαίων επιχειρήσεων (που αντιμετωπίζουν το βασικό πρόβλημα της επέκτασης και την πρόκληση της αποχωροθέτησης), δημιουργία ανταγωνιστικών «πόλων ανάπτυξης» στις Περιφέρειες, ανάδυση «τομέων αριστείας» στη βιομηχανία και στον τουρισμό, ανάκτηση

από τις ΜΜΕ της εσωτερικής αγοράς, ενίσχυση ειδικών μορφών τουρισμού με χωρική διάχυση της τουριστικής κίνησης και άμβλυνση της εποχικότητας.

Ως προς τη δόμηση του Προγράμματος:

- ✓ αντιστοίχιση των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων όχι στους τομείς (μεταποίηση - τουρισμός - ενέργεια - έρευνα κλπ) αλλά στα βασικά προβλήματα,
- ✓ "ελάφρυνση" των προτεραιοτήτων, με συγκρότηση μικρού αριθμού δράσεων και με ενοποίηση παρεμφερών ή συνεργουσών δράσεων.
- ✓ Ολοκληρωμένη προσέγγιση, σύνθεση και ευελιξία στη χρήση εργαλείων και των χρηματοδοτικών πηγών, εξορθολογισμός των μέσων και μηχανισμών εφαρμογής
- ✓ Έμφαση στην υποστήριξη των επιχειρήσεων μέσω χρηματοοικονομικών εργαλείων (π.χ. εγγυήσεων, επιχειρηματικών κεφαλαίων, μικροπίστωσης κλπ), αναπροσανατολισμός των άμεσων ενισχύσεων προς συλλογικές μορφές και συνεργασίες

Οι παραπάνω κεντρικές ανάγκες, συνδυαζόμενες με τις κατά τομέα ανάγκες (βλ. Παράρτημα 2 «Ειδικοί Στόχοι ανά Τομέα») συνιστούν το πλαίσιο προσδιορισμού της Στρατηγικής για την Ανταγωνιστικότητα στην περίοδο 2007-2013. Η Στρατηγική αυτή δεν εξαντλείται μόνο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013. Στην υλοποίησή της συμβάλλουν :

- όλες οι παράλληλες παρεμβάσεις που επισημαίνονται στο κείμενο του ΕΣΠΑ 2007-2013
- οι συγχρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις για την ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα των πέντε Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
- οι θεσμικές παρεμβάσεις των Υπουργείων Ανάπτυξης, Τουριστικής Ανάπτυξης και Πολιτισμού που συνοδεύουν τη στρατηγική του Προγράμματος.

Παράλληλα για τη διαμόρφωση των αξόνων προτεραιότητας του ΕΠ λήφθηκαν υπόψη και οι εισηγήσεις των ex-ante αξιολογητών καθώς και των μελετητών της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης.

2.2. ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Η επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος σε ό,τι αφορά την ανταγωνιστικότητα - εξωστρέφεια - επιχειρηματικότητα της ελληνικής οικονομίας προϋποθέτει τη διατύπωση μιας στρατηγικής με επικεντρωμένους, ιεραρχημένους και συνθετικούς στόχους, με έμφαση στη διάσταση της καινοτομικότητας και με σύνδεση όλων των παρεμβάσεων, εθνικής και περιφερειακής κλίμακας, με το στόχο της ανταγωνιστικότητας: οι δράσεις να συγκεκριμενοποιούνται με βάση συγκεκριμένη απόδειξη της συμβολής τους στην αντιμετώπιση των επερχόμενων προκλήσεων. Η αναπτυξιακή στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013 για τον παραγωγικό, επιχειρηματικό, εξωστρεφή και καινοτομικό αναπροσανατολισμό της ελληνικής οικονομίας εξειδικεύεται στους ακόλουθους Στρατηγικούς, Γενικούς και Ειδικούς Στόχους:

2.2.1. Στρατηγικοί στόχοι

Όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα **κεντρικός αναπτυξιακός στόχος του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα 2007-2013 είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, με έμφαση στη διάσταση της καινοτομικότητας**. Ο κεντρικός αναπτυξιακός στόχος αναλύεται σε 3 Στρατηγικούς Στόχους που είναι οι εξής:

1. Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.

Στο πνεύμα της Στρατηγικής της Λισσαβόνας και του σχετικού στόχου του ΕΠΜ το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα λειτουργώντας ως καταλύτης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ θα συμβάλει στην δημιουργία ενός ευνοϊκού κλίματος για την αύξηση των δαπανών ΕΤΑ από το δημόσιο και από τον ιδιωτικό τομέα και την επίτευξη του στόχου η ΑΕΔΕΤΑ να προσεγγίσει, στο τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 το 1.5% του ΑΕΠ με τη συμμετοχή των επιχειρήσεων να ανέρχεται στο 40% αυτής. Στην κατεύθυνση αυτή σημαντική συνεισφορά έχουν τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και ιδιαίτερα αυτά των Περιφερειών Αττικής και Μακεδονίας – Θράκης, τα Τομεακά Προγράμματα Ψηφιακή Σύγκλιση, Ανθρώπινοι Πόροι και Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση καθώς και η αξιοποίηση άλλων μέσων όπως ο αναπτυξιακός νόμος, η εντατικοποίηση της χρήσης των φορολογικών κινήτρων του άρθρου 9 του Νόμου 3296/2004, το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για δραστηριότητες ΕΤΑ της ΕΕ του οποίου οι πόροι έχουν αυξηθεί σημαντικά, η διεθνής συνεργασία που υποστηρίζεται από τις συμφωνίες διμερούς συνεργασίας και τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς (CERN, EML, EMBO etc) κá

2. Ανάπτυξη της υγιούς, αειφόρου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας και διασφάλιση των φυσικών, θεσμικών και οργανωτικών προϋποθέσεων που την εξυπηρετούν.

Βασική επιδίωξη του ΕΠΑΕ είναι η συμβολή του στην ανοδική πορεία των ιδιωτικών επενδύσεων σε συνδυασμό με την διαφαινόμενη δυναμική του νέου αναπτυξιακού νόμου, στην αύξηση της εξωστρέφειας και στην αναβάθμιση της θέσης της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό και το διεθνή χώρο.

3. Ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την αειφορία.

Το ΕΠΑΕ συμβάλλει στην επίτευξη των δεσμεύσεων της χώρας στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κυότο για τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά την περίοδο 2008-2012. Παράλληλα, το ΕΠΑΕ θα συνεισφέρει, σε συνδυασμό με άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα και με τον νέο αναπτυξιακό νόμο, στην αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του φυσικού αερίου στην εγχώρια κατανάλωση ενέργειας και στην αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ΑΠΕ στην ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση ενέργειας .

2.2.2. Γενικοί στόχοι

Οι Στρατηγικοί Στόχοι του ΕΠ εξειδικεύονται σε 4 Γενικούς Στόχους, που αντιστοιχούν επιχειρησιακά, ένας προς έναν, με τους 4 θεματικούς Άξονες Προτεραιότητας του ΕΠ οι οποίοι προκύπτουν από την τομεακή συγκρότηση του αντικείμενου του Προγράμματος:

- α. παρέμβαση στον τομέα της Έρευνας και Καινοτομίας
- β. παρέμβαση στον τομέα της επιχειρηματικότητας
- γ. παρέμβαση στον τομέα της υποστήριξης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος
- δ. παρέμβαση στον ενεργειακό εφοδιασμό ως συνθήκη για την επίτευξη ανταγωνιστικότητας.

Ως Γενικοί Στόχοι του ΕΠ ορίζονται κατά συνέπεια οι εξής:

1. Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη.

Εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, επικεντρώνει στον 1ο Στρατηγικό Στόχο και δομεί το πρώτο αντικείμενο παρέμβασης του Προγράμματος.

2. Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας και της Εξωστρέφειας Εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, επικεντρώνει στον 2ο Στρατηγικό Στόχο και δομεί το δεύτερο αντικείμενο παρέμβασης του Προγράμματος.

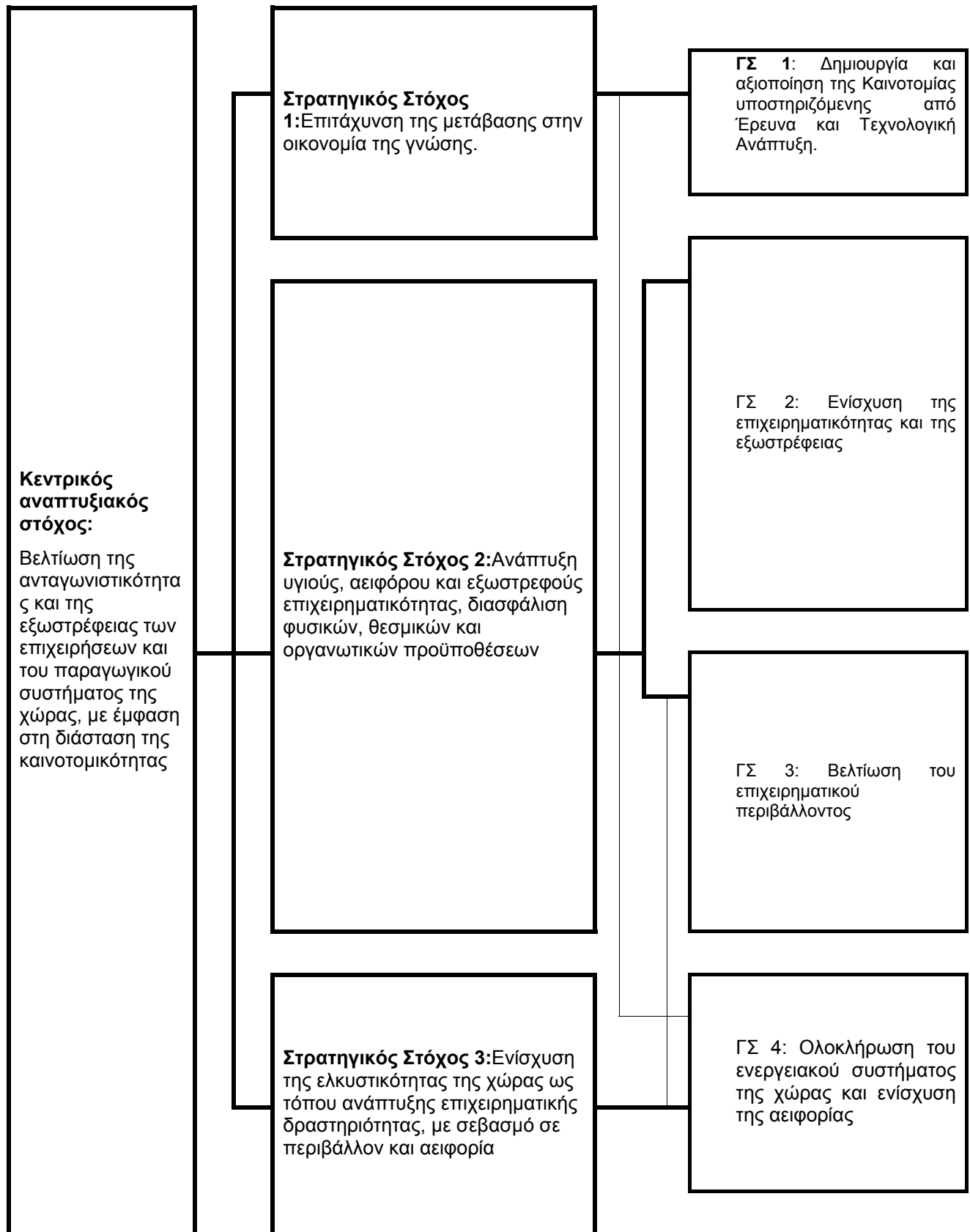
3. Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος

Εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, επικεντρώνει στον 2ο Στρατηγικό Στόχο και δομεί το τρίτο αντικείμενο παρέμβασης του Προγράμματος.

4. Ολοκλήρωση Ενεργειακού Συστήματος της χώρας και ενίσχυση της Αειφορίας

Εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, επικεντρώνει στον 3ο Στρατηγικό Στόχο και δομεί το τέταρτο αντικείμενο παρέμβασης του Προγράμματος.

Σχηματικά, η σύνδεση Κεντρικού, Στρατηγικών και Γενικών Στόχων, παρουσιάζεται ως εξής:

Οι Γενικοί Στόχοι ανταποκρίνονται στις βασικές αναπτυξιακές επιδιώξεις της στρατηγικής του ΕΠ που καταγράφηκαν στην προηγούμενη ενότητα (Γενική Επισκόπηση της Στρατηγικής), ενώ παράλληλα υποστηρίζουν άμεσα όλους τους σχετικούς με το ΕΠ Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ, όπως αποτυπώνεται συνοπτικά (με συντομογραφίες και κωδικούς) στην παρούσα ενότητα και αναλύεται διεξοδικότερα στην ενότητα 2.3 ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.

Γενικός Στόχος 1: Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη

Επιδιώκεται η προώθηση της καινοτομίας και της έρευνας και τεχνολογίας και η ενσωμάτωσή τους στον παραγωγικό ιστό της χώρας ως κύριων παραγόντων ανάπτυξης, αναβάθμισης και ανταγωνιστικότητας.

Ο Γενικός Στόχος 1 κατά κύριο λόγο εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο. Στοχεύει στην επίλυση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης κυρίως σε ό,τι αφορά στα ζητήματα:

- Ανταγωνιστικότητα και καινοτομία και ανθρώπινοι πόροι.
- Ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα.

Ο Γενικός Στόχος συνεπάγεται παρεμβάσεις κατά κύριο λόγο στην έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία ως βασικών παραγόντων για την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας και την μετάβαση στην οικονομία της γνώσης. Υπ' αυτή την έννοια αντιμετωπίζει και τα ζητήματα:

- Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα
- Ανταγωνιστικότητα και τομεακή - κλαδική διάσταση.

Τέλος, επιδιώκοντας τη μόχλευση ιδιωτικών πόρων και σε συνδυασμό με το στόχο της εξωστρέφειας, αντιμετωπίζει και το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και δημόσια ενίσχυση και ξένες επενδύσεις,

ενώ κατά κύριο λόγο αντιμετωπίζει (μαζί με την επόμενη προτεραιότητα) το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και Agenda της Λισσαβόνας.

Ο Γενικός Στόχος 1 αντιμετωπίζει το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια,

με την προώθηση των δράσεων παραγωγής και υιοθέτησης καινοτομίας σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις και με βασικά κριτήρια επιλογής δικαιούχων αφενός τη δυνατότητα σημαντικής επίδοσης όσον αφορά την εξωστρέφεια και αφετέρου την αναμενόμενη επίπτωση στην ανταγωνιστικότητά τους.

Παράλληλα, οι δράσεις που σχεδιάζονται για την επίτευξη του (βλ. παρακάτω, Άξονας Προτεραιότητας 1) ενισχύουν τη διεθνή συνεργασία στην Έρευνα και Καινοτομία, προωθούν τη διεθνοποίηση των αντίστοιχων μηχανισμών, συνεργούν με τις δράσεις του 7ου Π.Π.

Οι παρεμβάσεις για την επίτευξη του Γενικού Στόχου 1 υπόκεινται επίσης σε κριτήρια που του προσδίδουν και χωρικά χαρακτηριστικά και επομένως αντιμετωπίζει και το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και περιφερειακή διάσταση,

με την υλοποίηση του πυρήνα και του μεγαλύτερου όγκου των παρεμβάσεων στον τομέα της Έρευνας και Καινοτομίας υπό την διεύθυνση μεν της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας αλλά με βάση και τις περιφερειακές στρατηγικές όπως αυτές διατυπώθηκαν στα αντίστοιχα ΠΕΠ μετά την εκτεταμένη διαβούλευση ΥΠΙΑΝ και Περιφερειών.

Ο στόχος αυτός συμβάλλει:

Κυρίως στη Θεματική Προτεραιότητα 2 «Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία» και το Γενικό Στόχο 5 του ΕΣΠΑ και επίσης στην Θεματική Προτεραιότητα 1 «Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας» και τους Γενικούς στόχους 1 και 2.

Στην προτεραιότητα «Αύξηση της παραγωγικότητας μέσα από την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων στη λειτουργία των αγορών, τις επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και την προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης» του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων.

Στις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Συνοχή 2007-2013 (ΚΣΚΓ) εξυπηρετεί την 1.2.1 «Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στην ΕΤΑ» 1.2.2 «Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας» και 1.3.3 «Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων».

Στις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (ΟΓΚ) εξυπηρετεί τις γραμμές 7, 8, 9, 15, 23

Γενικός Στόχος 2: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας

Επιδιώκεται η επέκταση της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, ως μοναδικής διεξόδου για την παραγωγική αναβάθμιση της χώρας προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, ποιότητας και περιβαλλοντικής ευαισθησίας.

Ο Γενικός Στόχος 2 εξυπηρετεί σαφώς τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, προωθώντας Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για : α) ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογικής ή οργανωτικής καινοτομίας, προσέλκυση ξένων δραστηριοτήτων και άμεσων επενδύσεων, εφόσον συμβάλλουν σε τεχνολογική αναβάθμιση του παραγωγικού συστήματος, β) συλλογικά επιχειρηματικά σχέδια συσπειρώσεων και δικτυώσεων που συμβάλλουν σε ανάδυση τομέων, κλάδων, δικτύων και περιοχών αριστείας και σε αναβάθμιση προς κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας / και σε κλάδους με ενσωμάτωση υψηλής τεχνολογίας και εφαρμοσμένης καινοτομίας, γ) ολοκληρωμένες και καινοτόμες παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό - αναδιάρθρωση του τουριστικού τομέα και δ) δράσεις που επαυξάνουν την περιβαλλοντική ευαισθησία και δραστηριοποίηση.

Στοχεύει στην επίλυση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης κυρίως σε ό,τι αφορά στα ζητήματα :

- Ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια

προωθώντας Δράσεις υποστήριξης και αύξησης των παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια

και τις διεθνείς αγορές, διασύνδεσης της χώρας με τα διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών και εγκατάστασης δεσμών συνεργασίας ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων, αναβάθμισης / μετεξέλιξης της επιχειρηματικότητας ανάγκης σε επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων

- Ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα
- Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα
- Ανταγωνιστικότητα και τομεακή - κλαδική διάσταση.

Ο Γενικός Στόχος συνεπάγεται παρεμβάσεις που αφορούν στη μεταποίηση, εμπόριο, τουρισμό - πολιτισμό, και στις υπηρεσίες και αντιμετωπίζει και το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και περιφερειακή διάσταση,

με την υλοποίηση των παρεμβάσεων του με βάση τη συνολική στρατηγική του Προγράμματος αλλά και τις περιφερειακές στρατηγικές όπως αυτές διατυπώθηκαν στα αντίστοιχα ΠΕΠ μετά την εκτεταμένη διαβούλευση ΥΠΑΝ και Περιφερειών,

Τέλος, επιδιώκοντας τη μόχλευση ιδιωτικών πόρων και σε συνδυασμό με το στόχο της εξωστρέφειας, αντιμετωπίζει και το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και δημόσια ενίσχυση και ξένες επενδύσεις,

ενώ κατά κύριο λόγο αντιμετωπίζει και το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και Agenda της Λισσαβόνας.

Ο στόχος αυτός συμβάλλει:

Στη Θεματική Προτεραιότητα 1 «Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας», στην Θεματική Προτεραιότητα 3 «Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή» και στους Γενικούς Στόχους 1,2,3,4, 7 και 11 του ΕΣΠΑ.

Στις προτεραιότητες «Αύξηση της παραγωγικότητας...» και «Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος» του ΕΠΜ και στην «Αύξηση της απασχόλησης».

Στις ΚΣΚΓ 1.2.2 «Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας», 1.2.4 «Διευκόλυνση πρόσβασης στη χρηματοδότηση», 1.1.2 «Ενίσχυση συνεργιών ανάμεσα σε προστασία περιβάλλοντος και ανάπτυξη» και 1.3.2 «Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας».

Στις ΟΓΚ 8, 9, 10, 11, 13, 15, 17 και 19.

Γενικός Στόχος 3: Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος

Επιδιώκεται η παροχή στην επιχειρηματικότητα όλων των κατάλληλων συνθηκών απελευθέρωσης, τεχνικών υποδομών, δομών στήριξης και εργαλείων ανάπτυξης, σε συνδυασμό με την εξασφάλιση υγιών συνθηκών ανταγωνισμού και των δικαιωμάτων του καταναλωτή.

Ο Γενικός Στόχος 3 εξυπηρετεί σαφώς τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο. Στοχεύει στην επίλυση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης κυρίως σε ό,τι αφορά στα ζητήματα:

- Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα
- Ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια
- Ανταγωνιστικότητα και καινοτομία και ανθρώπινοι πόροι

με παρεμβάσεις καινοτόμες, όπως τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία (JEREMIE, Παροχή εγγυήσεων, κεφαλαίων, Venture Capital, Business Angels και Mentoring, Μικροπίστωση, Δημιουργία Κεφαλαίου Υψηλού Επιχειρηματικού Κινδύνου (seed capital), υποστήριξη Θερμοκοιτίδων Επιχειρήσεων και υποστήριξη Εκκολαπτηρίων (pre-incubation)

με την ανάπτυξη δικτυακού συστήματος δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, σε ζητήματα αγορών, τεχνολογικής διαμεσολάβησης και προώθησης και διάχυσης της καινοτομίας

με την υποστήριξη Υποδομών Ποιότητας για ενίσχυση της εξωστρέφειας

Ο Γενικός Στόχος δεν είναι τομεακά προσδιορισμένος, δηλαδή συνεπάγεται παρεμβάσεις είτε μονοτομεακές είτε σύνθετες οι οποίες όμως αφορούν σε όλους τους τομείς κάλυψης του ΕΠ. Υπ' αυτή την έννοια αντιμετωπίζει και το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και τομεακή - κλαδική διάσταση.

Ο Γενικός Στόχος συνεπάγεται παρεμβάσεις με συγκεκριμένα χωρικά χαρακτηριστικά και επομένως αντιμετωπίζει και το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και περιφερειακή διάσταση,

με την υλοποίηση των παρεμβάσεων του με βάση τη συνολική στρατηγική του Προγράμματος αλλά και τις περιφερειακές στρατηγικές όπως αυτές διατυπώθηκαν στα αντίστοιχα ΠΕΠ μετά την εκτεταμένη διαβούλευση ΥΠΑΝ και Περιφερειών,

και, κυρίως, με τη συγκεκριμένη χωροθέτηση των υποδομών.

Τέλος, επιδιώκοντας τη μόχλευση ιδιωτικών πόρων και σε συνδυασμό με το στόχο της εξωστρέφειας, αντιμετωπίζει και το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και δημόσια ενίσχυση και ξένες επενδύσεις,

ενώ αντιμετωπίζει και το ζήτημα:

- Ανταγωνιστικότητα και Agenda της Λισσαβόνας.

Ο στόχος αυτός συμβάλλει:

Στις Θεματικές Προτεραιότητες 1 «Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας», 2 «Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία» και εν μέρει στην 3 «Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή», στην 4 «Θεσμικό Περιβάλλον», στην 5 "Ελκυστικότητα ..." και στους Γενικούς Στόχους 2, 3, 5, 12, και 17 του ΕΣΠΑ.

Στις προτεραιότητες «Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος» και «Αύξηση της

παραγωγικότητας...» του ΕΠΜ.

Στις ΚΣΚΓ 1.2.2 «Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας», 1.2.4 «Διευκόλυνση πρόσβασης στη χρηματοδότηση» και 1.1.2 «Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη» και 1.3.2. «Βελτίωση προσαρμοστικότητας, αύξηση ευελιξίας.....»

– Στις ΟΓΚ 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, και 17

Γενικός Στόχος 4: Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αιεφορίας.

Επιδιώκεται η εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας στο πλαίσιο της επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων της και η ένταξη της στα μεγάλα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, ως προϋποθέσεων για τη διατηρησιμότητα της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητάς της.

Ο Γενικός Στόχος 4 εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, καθώς αντιμετωπίζει τις προϋποθέσεις επίτευξης του, όπως είναι η εξασφάλιση ικανοποιητικής ενεργειακής υποδομής και προσφοράς υπό συνθήκες τήρησης των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων και όρων. Στοιχεί στην επίλυση ορισμένων προβλημάτων που εντοπίστηκαν στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης σε ό,τι αφορά στα ζητήματα:

- Ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια
εμμέσως αλλά και άμεσα με την ένταξη της χώρας και των επιχειρήσεων της στα διεθνή ενεργειακά δίκτυα και ειδικότερα σε αυτά που διασυνδέουν την ασιατική προσφορά με την ευρωπαϊκή ζήτηση (αγωγός Τουρκίας - Ελλάδας - Ιταλίας)
- Ανταγωνιστικότητα και δημόσια ενίσχυση και ξένες επενδύσεις
με προσέλκυση Ξένων Αμεσων Επενδύσεων στις ενεργειακές υποδομές
- Ανταγωνιστικότητα και περιφερειακή διάσταση,
με την υλοποίηση συγκεκριμένων παρεμβάσεων σε συγκεκριμένες περιοχές της χώρας, σε συμφωνία με τις ιδιαίτερες ανάγκες αλλά με βάση τον κεντρικό ενεργειακό σχεδιασμό αφενός, τις περιφερειακές στρατηγικές όπως αυτές διατυπώνονται στα αντίστοιχα ΠΕΠ αφετέρου.

Ο στόχος αυτός συμβάλλει:

Στη Θεματική Προτεραιότητα 5 «Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών ως τόπου επενδύσεων εργασίας και διαβίωσης» και εν μέρει στην Θεματική Προτεραιότητα 1 «Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας» αντίστοιχα στους Γενικούς Στόχους 14, 15, 16 και εν μέρει στους Γενικούς Στόχους 1, 2 του ΕΣΠΑ.

Στις προτεραιότητες «Αύξηση της παραγωγικότητας...» και «Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος» του ΕΠΜ.

Στις ΚΣΚΓ 1.1.3 «Αντιμετώπιση του θέματος της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας στην Ευρώπη», 2.3 – 2.6 «Διασυνοριακή, Διακρατική, Διαπεριφερειακή συνεργασία», και 1.1.2 «Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη»

Στις ΟΓΚ 9, 11, 14 και 16

Σημειώνεται ότι πέρα από τους 4 προαναφερθέντες Γενικούς Στόχους, οριζόντιο στόχο του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτελεί και η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού σε όλους τους τομείς κάλυψης του Προγράμματος, που αποτελεί τον κυριότερο αναπτυξιακό πόρο και πηγή ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στο πλαίσιο μιας στρατηγικής που βασίζεται κατ' εξοχήν στην ανάπτυξη της καινοτομικότητας και την κατά προτεραιότητα προώθηση της οικονομίας της γνώσης. Με δεδομένο τον μονοταμειακό χαρακτήρα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2007-13, σημαντικές δράσεις για την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού (επαγγελματική κατάρτιση, δράσεις προώθησης της απασχόλησης και της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού, δράσεις εκπαίδευσης ερευνητών και τοποθέτησής τους σε επιχειρήσεις κλπ.) που στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο είχαν ενταχθεί στο αντίστοιχο με το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, εντάσσονται τώρα, κατόπιν διαβούλευσης με τους αρμόδιους προγραμματικούς φορείς, στα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ. Το παρόν Πρόγραμμα δύναται να χρηματοδοτήσει, κατά συμπληρωματικό τρόπο και εντός του ορίου του 10% της κοινοτικής χρηματοδότησης του κάθε Άξονα Προτεραιότητας (εφεξής «ρήτρα ευελιξίας») δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του ΕΚΤ (εφεξής δράσεις «τύπου ΕΚΤ») εφόσον απαιτούνται για την ικανοποιητική υλοποίηση μιας πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτήν (άρθρο 34, παρ. 2 του Γενικού Κανονισμού). Παρά την πρωταρχική σημασία λοιπόν την οποία η στρατηγική του Προγράμματος αποδίδει στον ανθρώπινο παράγοντα και με δεδομένο τον συμπληρωματικό χαρακτήρα των σχετικών παρεμβάσεων τύπου ΕΚΤ που περιλαμβάνονται σε αυτό, ο στόχος της ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού δεν αναγορεύεται σε Γενικό Στόχο του Προγράμματος, αποτελεί όμως ιδιαίτερο και ουσιαστικής σημασίας οριζόντιο στόχο στο πλαίσιο του συνολικού εθνικού σχεδιασμού για τους τομείς στους οποίους παρεμβαίνει το Πρόγραμμα και ο οποίος καταγράφεται ως ειδικός στόχος στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2 και 3.

2.2.3. Ειδικοί στόχοι

Καθένας από τους 4 Γενικούς Στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος που προαναφέρθηκαν με την σειρά του εξειδικεύεται σε Ειδικούς Στόχους, που αποτελούν ταυτόχρονα και τους Ειδικούς Στόχους των αντίστοιχων θεματικών Αξόνων Προτεραιότητας και εκφράζουν το ειδικότερο περιεχόμενο και στόχευση των ενδεικτικών παρεμβάσεων που εντάσσονται κάτω από τον κάθε Άξονα Προτεραιότητας / Γενικό Στόχο.

Οι Ειδικοί αυτοί Στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι, ανά Γενικό Στόχο, οι ακόλουθοι :

Γενικός Στόχος 1: Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη

- 1.1 Μείωση του ελλείμματος σε έρευνα, καινοτομία και τεχνολογία ως προς τον μέσο όρο της ΕΕ-15
- 1.2 Ενίσχυση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στην ΕΤΑ και της αποτελεσματικότερης διασύνδεσης του ερευνητικού συστήματος της χώρας με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας
- 1.3 Ενίσχυση της αριστείας και της δημιουργίας αριστείας που παράγουν καινοτομία, υψηλή οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική προστιθέμενη αξία

- 1.4 Προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων ανάπτυξης καινοτομίας σε περιοχές (γεωγραφικές και θεματικές) με ισχυρή επιχειρηματική βάση και παρουσία δραστήριων και εξωστρεφών ερευνητικών φορέων
- 1.5 Μεγέθυνση και εμπλουτισμός του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού και ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος και της γεωγραφικής και διατομεακής κινητικότητάς του

Γενικός Στόχος 2: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας

- 2.1 Υποστήριξη και αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικής παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές. Έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση των ελληνικών προϊόντων και επιχειρήσεων.
- 2.2 Επικέντρωση της αναπτυξιακής προσπάθειας προς συσσωματώσεις, περιοχές και τύπους επιχειρήσεων, που εμφανίζουν τις θετικότερες προοπτικές ή έχουν τις ισχυρότερες ανάγκες – Αναπροσανατολισμός της μεταποιητικής δραστηριότητας και των «παραδοσιακών» της κλάδων προς κλάδους και προϊόντα ψηλότερης προστιθέμενης αξίας.
- 2.3 Διασύνδεση της χώρας με τα διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών και εγκατάσταση δεσμών συνεργασίας ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων, με έμφαση σε περιοχές συγκριτικού πλεονεκτήματος.
- 2.4 Αναβάθμιση / μετεξέλιξη της επιχειρηματικότητας ανάγκης σε επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων – Αναβάθμιση της επιχειρηματικής βάσης σε τομείς που υστερούν ως προς την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ή λειτουργούν υπό ανεπίκαιρες μορφές
- 2.5 Ενίσχυση του ρόλου του εμπορίου και των συνοδευτικών υπηρεσιών στο παραγωγικό σύστημα, με έμφαση στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικής παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές
- 2.6 Επέκταση των δικτυώσεων βιομηχανίας – εμπορίου – υπηρεσιών
- 2.7 Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του Τουρισμού, με την προώθηση κατά προτεραιότητα σχεδίων που αποσκοπούν στην ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε όλη την ελληνική επικράτεια και την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού
- 2.8 Επιχειρηματική αξιοποίηση του περιβάλλοντος ως εργαλείου προσέλκυσης εγχώριων και ξένων επενδύσεων
- 2.9 Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με στοχευμένες δράσεις που συνεργούν με τις άλλες δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας

Γενικός Στόχος 3: Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος

- 3.1 Αναβάθμιση και απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, του κανονιστικού πλαισίου, των θεσμών και των δομών που υποστηρίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα – Χωροταξική διευθέτηση της οικονομικής δραστηριότητας
- 3.2 Ανάπτυξη και αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων χρηματοοικονομικής υποστήριξης, για την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου
- 3.3 Συγκρότηση ενός ενιαίου, δικτυακού και ορθολογικού συστήματος δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας με στόχο την παροχή έγκυρων και αποτελεσματικών υπηρεσιών προς τον επιχειρηματία / επενδυτή στην λογική του “one stop shop”
- 3.4 Ενίσχυση των υποδομών που στηρίζουν την ποιοτική επιχειρηματικότητα και δημιουργούν οικονομίες κλίμακας και σκοπού, ενισχύουν τη συνεργασία με δημόσιους ή άλλους φορείς παραγωγής γνώσης και διαμεσολαβούν για την μεταφορά και διάχυση της καινοτομίας
- 3.5 Αναβάθμιση των μηχανισμών για την εποπτεία της αγοράς, την ενίσχυση του ανταγωνισμού, την αναβάθμιση της ποιότητας των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών και την ενίσχυση και την προστασία των δικαιωμάτων του καταναλωτή
- 3.6 Προβολή του τουριστικού προϊόντος της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των ειδικών μορφών τουρισμού, καθώς και των επώνυμων και ποιοτικών ελληνικών προϊόντων
- 3.7 Ενίσχυση των υποδομών αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος και της φυσικής κληρονομιάς της χώρας.
- 3.8 Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με στοχευμένες δράσεις που συνεργούν με τις άλλες δράσεις του σχετικού Άξονα Προτεραιότητας.

Γενικός Στόχος 4: Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας

- 4.1 Ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, μειώνοντας την εξάρτηση της χώρας από το πετρέλαιο, με προώθηση των ενεργειακών δικτύων του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού και περαιτέρω διεύρυνση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο, καθώς και εξοικονόμηση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας.
- 4.2 Ενδυνάμωση του γεωστρατηγικού ρόλου της χώρας στον ενεργειακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής, μέσω της ένταξής της στα μεγάλα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου.
- 4.3 Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για εκσυγχρονισμό και βελτίωση της ασφάλειας των ενεργειακών δικτύων.
- 4.4 Ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων.

2.3. ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

2.3.1. Συνάφεια με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, τις Προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Απασχόλησης, τις Στρατηγικές Κατευθύνσεις για τη Συνοχή και την Αναθεωρημένη Agenda της Λισσαβόνας

Το Ελληνικό ΕΠΜ 2005-2008 καλύπτει τα αρχικά έτη εφαρμογής της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 των Διαρθρωτικών Ταμείων και του ΕΣΠΑ. Ένας σημαντικός αριθμός πολιτικών, αναπτυξιακών μέσων και παρεμβάσεων που έχουν περιληφθεί στο ΕΠΜ ήδη εξυπηρετούνται από το ΕΠΑΝ 2000 - 2006 και σημαντικό μέρος τους θα συγχρηματοδοτηθεί από το νέο Πρόγραμμα, οι παρεμβάσεις του οποίου θα έχουν άμεση και σημαντική συμβολή στην 2η , 3η και 4η προτεραιότητα του ΕΠΜ.

Ειδικότερα:

- ✓ Οι παρεμβάσεις για αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στην Έρευνα & Ανάπτυξη και στην Γνώση και Καινοτομία (αναγκαίες κατά το ΕΠΜ) συνιστούν ουσιαστικά τον 1ο Άξονα Προτεραιότητας του Προγράμματος και θα αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη του εθνικού στόχου του ΕΠΜ για αύξηση των δαπανών για την έρευνα και την προώθηση της στρατηγικής του.
- ✓ Η στρατηγική του ΕΠΜ για το Επιχειρηματικό Περιβάλλον (κεφ. 3 ΕΠΜ) εξυπηρετείται από τον 3ο Άξονα Προτεραιότητας του Προγράμματος ενώ η στοχοθεσία του ΕΠΜ για την Κοινωνία της Γνώσης (κεφ. 4 ΕΠΜ) προωθείται με τον 1ον Άξονα Προτεραιότητας του Προγράμματος.
- ✓ Η στοχοθεσία του ΕΠΜ για την Περιφερειακή και Κοινωνική συνοχή (κεφ. 7 ΕΠΜ) εξυπηρετείται οριζόντια από όλους τους Άξονες Προτεραιότητας του Προγράμματος, με την κατάλληλη αντιμετώπιση του ζητήματος της διακριτής κατανομής των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων στις "μεταβατικές" Περιφέρειες.

Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Απασχόλησης προωθούνται με κατηγορίες Δράσεων για:

- ✓ τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας και συνακόλουθα της παραγωγικότητας της εργασίας
- ✓ την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και του εργατικού δυναμικού στις μεταβαλλόμενες συνθήκες του διεθνούς ανταγωνισμού και των τεχνολογικών και παραγωγικών εξελίξεων
- ✓ τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και βελτίωση της κοινωνικής συνοχής,

που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της ρήτηρας ευελιξίας στους Άξονες 1, 2 και 3 του Προγράμματος.

Σχετικά με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, που αποδίδουν κεντρικό βάρος στην ενίσχυση της απασχόλησης, μέσω φιλικών προς αυτή θεσμικών αλλαγών, ενίσχυσης της ευελιξίας και προσαρμοστικότητας και της απόκτησης προσόντων και δεξιοτήτων, οι προτεινόμενες παρεμβάσεις στους ίδιους

Άξονες βρίσκονται επίσης σε εναρμόνιση. Οι επενδύσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας θα συμβάλουν και στην επίτευξη του στόχου του ΕΠΜ να αυξηθεί η συνολική και η γυναικεία απασχόληση έως το 2010.

Συνολικά τόσο το σκέλος των Μικροοικονομικών (microeconomic guidelines) όσο και το σκέλος των κατευθύνσεων για την Απασχόληση (employment guidelines) από τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ (ΟΚΓ) εξυπηρετούνται πλήρως μέσα από το σύνολο των προτεραιοτήτων του Προγράμματος, στους τομείς:

- ✓ έρευνας και καινοτομίας (ΟΚΓ 7-9) στον 1ο Άξονα Προτεραιότητας
- ✓ επιχειρηματικού περιβάλλοντος (ΟΚΓ 10, 12-15) στον 2ο και ιδίως στον 3ο Άξονα Προτεραιότητας
- ✓ υποδομών (ΟΚΓ 16) στον 4ο Άξονα Προτεραιότητας.

Η επιχειρηματικότητα, η καινοτομία, η ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης, η κοινωνική συνοχή, καθώς και η περιβαλλοντική αειφορία προϋποθέτουν ένα υγιές μακροοικονομικό περιβάλλον που θα εξασφαλίζει βιωσιμότητα και σταθερότητα.

Αντιστρόφως, η συνολική συμμόρφωση του ΕΣΠΑ και του ΕΠΜ προς τις ΟΚΓ για το μακροοικονομικό περιβάλλον (ΟΚΓ 1-6) καθώς και τις ΟΚΓ 12, 13, 22 συνιστά προϋπόθεση επιτυχίας του Προγράμματος και εξασφάλισης πραγματικού αναπτυξιακού αποτελέσματος:

- ✓ αφενός συμβάλλουν στην άρση παραγόντων που αποτελούν εμπόδια στην ανάπτυξη (δημοσιονομικό έλλειμμα, συρρίκνωση παραγωγικής βάσης, τεχνολογική υστέρηση και χαμηλές επιδόσεις στην καινοτομία, συνθήκες δημιουργίας απασχόλησης)
- ✓ αφετέρου καλούνται να συμβάλουν ώστε οι παρεμβάσεις του Προγράμματος, που είναι εξαιρετικά περιορισμένες χρηματοδοτικά, τόσο ως προς το μέγεθος των αναγκών όσο ως προς τον όγκο άλλων παράλληλων παρεμβάσεων, να ασκήσουν πράγματι καταλυτικό ρόλο.

**ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΙΣ
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΠΜ**

ΣΤΟΧΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ		Αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας και εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών	Αύξηση της παραγωγικότητας, μέσα από την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων στη λειτουργία των αγορών, τις επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και την προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης	Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ενίσχυση του ανταγωνισμού, άνοιγμα των αγορών, αύξηση της εξωστρέφειας και αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης της Χώρας ως πόλου έλξης επενδυτικών δραστηριοτήτων με προοπτικές επέκτασης στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης	Αύξηση της απασχόλησης, μείωση της ανεργίας, καθώς και αποτελεσματικότερη λειτουργία των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με μια σειρά από στοχευμένες δράσεις που περιορίζουν παράλληλα τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού
Γενικός Στόχος 1	1.1	ΕΜΜΕΣΗ	X		
	1.2		X		
	1.3		X		
	1.4		X		
	1.5		X		
Γενικός Στόχος 2	2.1			X	
	2.2.		X		
	2.3.			X	
	2.4.		X	X	
	2.5.			X	
	2.6.		X		
	2.7.		X	X	
	2.8.			X	
	2.9.		X		X
Γενικός Στόχος 3	3.1.			X	
	3.2.		X	X	
	3.3.			X	
	3.4.		X	X	
	3.5.		X	X	
	3.6.			X	
	3.7.			X	
	3.8		X		X
Γενικός Στόχος 4*	4.1.			X	
	4.2.			X	
	4.3.			X	
	4.4.			X	

* Οι Ειδικό Στόχοι του Γενικού Στόχου 4 είναι σε συνάφεια με το περιεχόμενο του κεφ. 6 του ΕΠΜ (Περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη)

**ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ
ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**

ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ (MICROECONOMIC GUIDELINES)																										
Γενικοί και Ειδικοί στόχοι	1					2									3								4			
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
(7) Αύξηση και βελτίωση επενδύσεων σε ΕΤΑ ιδιαίτερα από τις επιχειρήσεις	X	X	X	X	X													(X)								
(8) Διευκόλυνση κάθε μορφής καινοτομίας	X	X	X	X	X	X	X		(X)		(X)	(X)				X		X								
(9) Διευκόλυνση διάδοσης και χρήσης ΤΠΕ, δόμηση Κοινωνίας της Πληροφορίας	(X)	(X)	(X)	(X)			(X)																		X	
(10) Ενίσχυση συγκριτικών πλεονεκτημάτων Ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης	X	X		X		X	X	X			(X)				(X)											
(11) Ενθάρρυνση βιώσιμης εκμετάλλευσης πόρων και συνέργιας περιβαλλοντικής προστασίας και ανάπτυξης													X										X			X
(12) Επέκταση και εμβάθυνση της Εσωτερικής Αγοράς																			X							
(13) Εξασφάλιση ανοιχτών ανταγωνιστικών αγορών και αξιοποίηση των ευκαιριών παγκοσμιοποίησης								X		X									X							
(14) Δημιουργία ανταγωνιστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος και ενθάρρυνση ιδιωτικής πρωτοβουλίας μέσω βελτιωμένων ρυθμιστικών κανόνων															X				X				X			
(15) Προώθηση μιας πιο επιχειρηματικής κουλτούρας και δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ	(X)	(X)		X					X		X	X			X	X	X	X		(X)	X					
(16) Επέκταση, βελτίωση και διασύνδεση Ευρωπαϊκών υποδομών και ολοκλήρωση διασυνοριακών έργων																								X		
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (EMPLOYMENT GUIDELINES)																										
(17) Πολιτικές απασχόλησης που στοχεύουν σε πλήρη απασχόληση, βελτίωση ποιότητας και παραγωγικότητας εργασίας και ενίσχυση συνοχής														X								X				
(18) Προσέγγιση εργασίας βασιζόμενη στον κύκλο ζωής																										
(19) Αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, ελκυστικότητα εργασίας και αποδοτική, συμπεριλαμβανομένων...														(X)												

**ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (EMPLOYMENT GUIDELINES)S)																											
Γενικοί και Ειδικοί στόχοι	1					2									3								4				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	
(20) Βελτίωση κάλυψης αναγκών της αγοράς εργασίας																											
(21) Προώθηση ευελιξίας σε συνδυασμό με εργασιακή ασφάλεια και μείωση κατακερματισμού αγοράς εργασίας, λαμβανομένων υπόψη κοινωνικών εταίρων																											
(22) Ευνοϊκή προς την απασχόληση εξέλιξη μισθών και άλλων στοιχείων κόστους που συνδέονται με την εργασία																											
(23) Αύξηση και βελτίωση επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)									X													
(24) Να προσαρμοσθούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις ως προς τις δεξιότητες														(X)													

ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΚΣΚΓ

	1					2									3								4			
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Να γίνουν η Ευρώπη και οι περιφέρειές της πιο ελκυστικοί τόποι για επενδύσεις και απασχόληση																										
1.1.1 Επέκταση και βελτίωση των υποδομών μεταφορών																										
1.1.2 Ενίσχυση συνεργιών ανάμεσα σε προστασία περιβάλλοντος και ανάπτυξη													X								(X)					(X)
1.1.3 Αντιμετώπιση της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας																							X	X	X	
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη																										
1.2.1 Αύξηση και βελτίωση της στοχοθέτησης των επενδύσεων στην ΕΤΑ	X	X	X	X																						
1.2.2 Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	X	X						
1.2.3. Προώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας για όλους																										
1.2.4. Βελτίωση της πρόσβασης στην χρηματοδότηση									X						X											
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ : Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας																										
1.3.1 Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας																										
1.3.2. Βελτίωση προσαρμοστικότητας, αύξηση ευελιξίας									X					X								X				
1.3.3. Αύξηση επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω βελτίωσης εκπαίδευσης ...					X																					
1.3.4. Διοικητικές ικανότητες																										
1.3.5. Προστασία της υγείας των εργαζομένων																										
Η ΕΔΑΦΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ																										
2.1. Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση																										
2.2. Υποστήριξη για οικονομική διαφοροποίηση αγροτικών περιοχών ,																										
2.3 – 2.6. Διασυνοριακή, Διαπεριφερειακή, Διακρατική συνεργασία																								X		

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ AGENDA ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ

Εστίαση των επενδύσεων στους μοχλούς της ανάπτυξης (Ανθρώπινοι Πόροι, Επιχειρηματικότητα και Ανταγωνιστικότητα)	Άμεση
Παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη μετάβαση στην Οικονομία της Γνώσης με επένδυση στις ΤΠΕ, Ε&ΤΑ και ανθρώπινο δυναμικό	Άμεση
Επένδυση σε τομείς με δυνητικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και επικέντρωση προσπάθειών σε τομείς διεθνώς ανταγωνιστικούς	Άμεση
Κινητοποίηση πρόσθετων πόρων	Άμεση
Βελτίωση της Διακυβέρνησης	Έμμεση
Ενίσχυση της περιφερειακής και τοπικής διάστασης της ΣτΛ	Άμεση
Ενίσχυση της προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και βελτίωση της ελκυστικότητας ως τόπου επενδύσεων και εργασίας	Έμμεση
Συμβολή στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης	Άμεση
Βελτίωση και η απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου στο οποίο λειτουργεί η επιχείρηση	Έμμεση
Ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών	Έμμεση
Άρση των εμποδίων στην κινητικότητα φυσικών προσώπων, εργατικού δυναμικού και ακαδημαϊκού προσωπικού	Έμμεση
Υποστήριξη των προσπαθειών αντιμετώπισης των κοινωνικών συνεπειών της οικονομικής αναδιάρθρωσης	Έμμεση

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗΣ AGENDA ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ

Πρωώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας	Έμμεση
Ανάπτυξη Καινοτομίας, Ε&Α	Άμεση
Απελευθέρωση των Αγορών	Άμεση
Πρωώθηση των Δικτύων Επιχειρήσεων	Άμεση
Ανάπτυξη νέων Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών	Άμεση
Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος	Άμεση
Πρωώθηση μιας Περικλείουσας Κοινωνίας	Έμμεση
Αειφορία της Ανάπτυξης	Άμεση

2.3.2. Το Πρόγραμμα και το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα συνιστά κατεξοχήν το εργαλείο του ΕΣΠΑ που θα εξασφαλίσει την υλοποίηση της κεντρικής στρατηγικής του επιδίωξης: "Διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας, επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και αύξηση της παραγωγικότητας σε επίπεδα υψηλότερα του μέσου κοινοτικού όρου, για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς: η Ελλάδα της νέας περιόδου 2007-2013 μια εξωστρεφής χώρα με ισχυρή διεθνή παρουσία: μια Ελλάδα παραγωγική, ανταγωνιστική και με έμφαση στην ποιότητα και την καινοτομία". Συνάφεια με το ΕΣΠΑ εντοπίζεται ήδη από το στάδιο της Ανάλυσης, όπου στο ΕΣΠΑ επισημαίνονται παράγοντες τόσο καθοριστικοί για την ανταγωνιστικότητα όπως:

- ✓ το μικρό μερίδιο στις παγκόσμιες εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών
- ✓ η μείωση των εξαγωγών προς ΕΕ-15
- ✓ ο χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας της οικονομίας
- ✓ οι ουσιώδεις μεταβολές στη γεωγραφική κατανομή των εξαγωγών
- ✓ οι ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις στην προσέλκυση ΞΑΕ
- ✓ οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης και η αποκατάσταση σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος αλλά και η αδυναμία αντιμετώπισης των αυξημένων πιέσεων κυρίως για νέες αγορές και καινοτόμα προϊόντα που προέρχονται από το διεθνή ανταγωνισμό
- ✓ το υψηλό ποσοστό δαπανών για καινοτομία (ως % της αξίας πωλήσεων) επιχειρήσεων που ασκούν καινοτομικές δραστηριότητες αλλά και η χαμηλή συνολική ένταση καινοτομίας
- ✓ η ύπαρξη βασικών αδυναμιών των επιχειρήσεων για ουσιαστική αναβάθμισή τους στο διεθνές περιβάλλον και η δομή του παραγωγικού ιστού (κυριαρχία ΜΜΕ και ΠΜΕ)
- ✓ η έλλειψη νέου προσανατολισμού για αναδιάρθρωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με στόχο την ενίσχυση της παραγωγικότητας
- ✓ ο χαμηλός βαθμός ανάπτυξης της οικολογικής και της "πράσινης" επιχειρηματικότητας
- ✓ η στρατηγική θέση της χώρας για τον εφοδιασμό με φυσικό αέριο, η ύπαρξη εναλλακτικών προμηθευτών αλλά και η καθυστέρηση στην απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και το χαμηλό μερίδιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ
- ✓ η σημαντική θέση της χώρας στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια κατάταξη στον τουρισμό και η μεγάλη συμβολή του στο ΑΕΠ και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης αλλά και η έλλειψη, έως πρόσφατα, στρατηγικού προγραμματισμού στον τομέα και η μικρή αποτελεσματικότητα στο ρυθμό διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος.

Το Πρόγραμμα καλείται να υπηρετήσει κυρίως 4 Θεματικές Προτεραιότητες του ΕΣΠΑ:

- ✓ τη Θεματική Προτεραιότητα 1: Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας,
- ✓ τη Θεματική Προτεραιότητα 2: Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία,

- ✓ τη Θεματική Προτεραιότητα 4: Θεσμικό Περιβάλλον και
- ✓ τη Θεματική Προτεραιότητα 5: Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης.

Η Θεματική Προτεραιότητα 3, για την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή, καλύπτεται κυρίως στο Γενικό Στόχο 8 της Προτεραιότητας.

Επίσης, είναι το συγκεκριμένο Πρόγραμμα κατά κύριο λόγο, που καλείται να υλοποιήσει τις δύο από τις πέντε Θεματικές Προτεραιότητες του ΕΣΠΑ:

- ✓ Θεματική Προτεραιότητα 1: Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας
- ✓ Θεματική Προτεραιότητα 2: Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία.

Πιο συγκεκριμένα:

- ✓ Στη Θεματική Προτεραιότητα "Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας", το Πρόγραμμα θα αναλάβει κατά κύριο λόγο την υλοποίηση των εξής γενικών στόχων:

Αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας

Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας

- ✓ Στη Θεματική Προτεραιότητα "Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία", το Πρόγραμμα θα αναλάβει κατά κύριο λόγο την υλοποίηση του γενικού στόχου:

Ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικού παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.

Περαιτέρω, προκύπτει σημαντικός βαθμός συμβατότητας ή και ταύτισης άλλων γενικών στόχων του ΕΣΠΑ με αυτούς του Προγράμματος, όπως:

- ✓ Στη Θεματική Προτεραιότητα "Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία":

Ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης («βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της χρήσης των ΤΠΕ και νέων δεξιοτήτων»)

- ✓ Στη Θεματική Προτεραιότητα "Απασχόληση και κοινωνική συνοχή":

Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων («ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων»).

- ✓ Στη Θεματική Προτεραιότητα "Θεσμικό περιβάλλον":

Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης.

- ✓ Στη Θεματική Προτεραιότητα "Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών της ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης":

Ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία.

Αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος («διαχείριση Υδατικών Πόρων»).

Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας («ενίσχυση των πολιτιστικών υποδομών, τόνωση της ζήτησης στον τομέα του Πολιτισμού»).

ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007-2013

ΣΤΟΧΟΙ ΕΣΠΑ	1					2									3								4				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	
Γ.Σ.1: Η αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών ΞΑΕ	X	X		X		X	X	X		X	X													X			
Γ.Σ.2: Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας		X		X			X		X			X	X		X	X	X	X	X					X			
Γ.Σ.3: Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας												X								X							
Γ.Σ.4: Η βελτίωση ποιότητας και έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.																											
Γ.Σ.5: Η ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και η προώθηση της καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικού παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης	X	X	X	X	X											X		X									
Γ.Σ.6: Η ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης						X	X	X	X	X	X				X										X		
Γ.Σ.7: Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων														X								X					
Γ.Σ.8: Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση																											
Γ.Σ.9: Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης																											
Γ.Σ.10: Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας																								X			
Γ.Σ.11: Η ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες									X																		

ΣΤΟΧΟΙ ΕΣΠΑ	1					2									3								4			
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Γ.Σ.12: Η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και η αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης															X	X	X	X	X							
Γ.Σ.13: Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας																										
Γ.Σ.14: Ο ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία																							X	X	X	
Γ.Σ.15: Η αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος																							X			X
Γ.Σ.16: Η άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής															X								X			
Γ.Σ.17: Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας																					X					

2.3.3. Το Πρόγραμμα και η Αειφόρος Ανάπτυξη

Η διασφάλιση της κοινωνικής και περιβαλλοντικής προστασίας και ανάπτυξης, μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διατήρησης ή αύξησης του φυσικού και κοινωνικού κεφαλαίου. Με βάση αυτή την αρχή η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος στοχεύει στην ανάπτυξη και των τεσσάρων κεφαλαίων (Χρηματικό, Εργατικό, Κοινωνικό, Περιβαλλοντικό) με την παροχή κινήτρων και «εργαλείων» για την υλοποίηση δράσεων που θα οδηγήσουν στην αειφόρο ανάπτυξη. Επιμέρους εξειδίκευση σχετιζόμενη με ειδικότερες προϋποθέσεις, τρόπους προσέγγισης, όρους και περιορισμούς θα προσδιοριστούν βάσει της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης καθώς και από τους ειδικούς περιβαλλοντικούς όρους που θα οριστούν για κάθε έργο ή δραστηριότητα του προγράμματος κατά την φάση της υλοποίησης του, σύμφωνα με την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία για την περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Η περιβαλλοντική διάσταση και οι προτεραιότητες του Γκαίτεμποργκ θα ενσωματώνονται σε όλες τις προτεραιότητες του Προγράμματος, προωθώντας την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην επιχειρηματική δραστηριότητα, ενισχύοντας την επιχειρηματική δράση στον τομέα των περιβαλλοντικά φιλικών προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών και διασφαλίζοντας την περαιτέρω ανάπτυξη των αναγκαίων περιβαλλοντικών υποδομών στην κατεύθυνση της πλήρους εφαρμογής της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε ό,τι αφορά την παραγωγική δραστηριότητα.

Ιδιαίτερα αντιμετωπίζονται δια ειδικών Δράσεων στις κατηγορίες:

- ✓ "Γνώση-Αριστεία" και "Αξία" του Άξονα Προτεραιότητας 1 «Δημιουργία και αξιοποίηση της καινοτομίας, υποστηριζόμενη από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη»
- ✓ Επιχειρηματική αξιοποίηση του περιβάλλοντος ως εργαλείου προσέλκυσης εγχώριων και ξένων επενδύσεων του Άξονα Προτεραιότητας 2 «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας»
- ✓ Εκσυγχρονισμός επιχειρηματικών υποδομών του Άξονα Προτεραιότητας 3 «Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος»
- ✓ Προώθηση της χρήσης του Φυσικού Αερίου, Διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών και εξοικονόμηση ενέργειας, Ενίσχυση ειδικών επενδύσεων στον τομέα του πετρελαίου, προστασίας περιβάλλοντος, Ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων, του Άξονα Προτεραιότητας 4, «Ολοκλήρωση ενεργειακού συστήματος και ενίσχυση της αειφορίας».

Οι δράσεις για την οικονομία της γνώσης έχουν «οριζόντιο» χαρακτήρα. Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δεν γίνεται αναφορά σε επιμέρους τομείς, αλλά περιλαμβάνεται όμως δράση που αφορά σε υποστήριξη διαφόρων τομεακών πολιτικών μέσω της ETA και σχετικών μελετών το οποίο προσφέρει τη δυνατότητα να σχεδιαστούν επιμέρους δράσεις με συνεργασία των αρμόδιων πολιτικών αρχών και να προκηρυχθούν προγράμματα για την μελέτη, την προστασία και την αναβάθμιση του φυσικού και του αστικού περιβάλλοντος.

Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι άμεσα συνυφασμένη με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος. Η ποιοτική αναβάθμιση, η αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος για την ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος και η στόχευση για τη δυναμική ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου τουρισμού, του τουρισμού φύσης, του οικοτουρισμού και του αγροτουρισμού, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάδειξη και προστασία των φυσικών πόρων της χώρας και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης στον πολίτη.

Ειδικά βεβαίως, η βιώσιμη ανάπτυξη είναι άμεσα συνυφασμένη με την ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος (Άξονας 4) και η ενίσχυσή της αποτελεί προτεραιότητα στο Πρόγραμμα. Συγκεκριμένα, η αντιμετώπιση της αειφορίας είναι η ακόλουθη σε κάθε μία από τις διεθνώς αναγνωρισμένες διαστάσεις της:

- ✓ Οικονομική: Η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και η ενδυνάμωση του γεωστρατηγικού ρόλου της χώρας έχουν μεγάλη συνεισφορά στην οικονομική διάσταση της αειφορίας.
- ✓ Κοινωνική: Η προώθηση των ενεργειακών δικτύων μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου συνεισφέρουν στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων ενεργειακών υπηρεσιών και συνεπώς συμβάλλουν στην κοινωνική διάσταση της αειφορίας.
- ✓ Περιβαλλοντική: Οι στόχοι και οι δράσεις που σχετίζονται με την προώθηση των ΑΠΕ και την ορθολογική διαχείριση των Φυσικών Πόρων είναι άμεσα συνυφασμένοι με την περιβαλλοντική διάσταση της αειφορίας.

2.3.4. Προώθηση της ενσωμάτωσης των φύλων και της ισότητας των ευκαιριών

Η ισότητα των δύο φύλων αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα και κοινή αξία της ΕΕ και μια απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής. Παρόλη την πρόοδο που σημειώνεται στη συμμετοχή των γυναικών σε βασικούς τομείς της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, αυτή δεν αντανakλάται πλήρως στη θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας. Το γεγονός αυτό συνιστά κρίσιμη απώλεια ανθρώπινων πόρων, στο πλαίσιο του συρρικνούμενου εργατικού δυναμικού, της γήρανσης του πληθυσμού και των χαμηλών ποσοστών γεννήσεων. Στο πνεύμα αυτό η Αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας συναρτά άμεσα την ανταγωνιστικότητα των οικονομιών της Ε.Ε. με την ικανότητά τους να αξιοποιήσουν πλήρως όλο το παραγωγικό δυναμικό τους. Η θέση αυτή τονίστηκε και στην Εαρινή Σύνοδο Κορυφής του Μαρτίου 2006 όπου και υιοθετήθηκε Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων και ανελήφθη δέσμευση για την εφαρμογή πολιτικών ενίσχυσης της γυναικείας απασχόλησης, προκειμένου να στηριχθεί η οικονομική ανάπτυξη και η ευημερία και η ανταγωνιστικότητα της Ένωσης.

Λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο του Άρθρου 16 του Καν. 1083/2006 αναφορικά με την Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και μη διάκριση, καθώς και την προσέγγιση του Γενικού Στόχου 11 του ΕΣΠΑ, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα διασφαλίζει :

- ✓ την προώθηση της ισότητας των φύλων με συγκεκριμένες δράσεις τις οποίες περιλαμβάνει
- ✓ καθώς και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο σύνολο των παρεμβάσεων του

Κατά το σχεδιασμό των Αξόνων Προτεραιότητας ελήφθησαν υπόψη επίσης οι Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008 του Συμβουλίου, οι προτεραιότητες του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων για την Κοινωνική Συνοχή, όπως εξειδικεύονται στα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση και την Κοινωνική Ένταξη και οι προτάσεις της Γενικής Γραμματείας Ισότητας. Συγκεκριμένα και αναφορικά με τους άξονες προτεραιότητας του Προγράμματος προωθείται η ισότητα των φύλων κυρίως μέσα από τις εξής κατευθύνσεις :

- ✓ Προώθηση της επιχειρηματικότητας των γυναικών (ίδρυση νέων επιχειρήσεων)
- ✓ Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των γυναικών μέσω των δομών και εργαλείων στήριξης της επιχειρηματικότητας
- ✓ Ενίσχυση γυναικείων πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων στο πεδίο της κοινωνικής οικονομίας

Κατά το σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013 λαμβάνονται υπόψη οι αρχές της μη διάκρισης και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία, κατ' απαίτηση του Άρθρου 16 του Γενικού Κανονισμού.

Τα άτομα με αναπηρία στην Ε.Ε, ανέρχονται σήμερα σε περίπου 50.000.000, τα δε άτομα άνω των 65 ετών (ομάδα την οποία αφορά επίσης η προσβασιμότητα) εκτιμάται ότι στα επόμενα 25 χρόνια θα αποτελούν περίπου το 40% του συνολικού πληθυσμού, ποσοστό διπλάσιο από το σημερινό. Μεγέθη που δεν είναι δυνατόν να αγνοηθούν κατά το σχεδιασμό δράσεων για την ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Το επιχειρηματικό περιβάλλον θα πρέπει να διασφαλίζει την πρόσβαση στα άτομα αυτά ως δυνητικούς πελάτες και να τα υποστηρίζει ως δυνητικούς επιχειρηματίες και ενεργές παραγωγικές δυνάμεις.

Στο σχεδιασμό των προτεραιοτήτων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα η προώθηση των ίσων ευκαιριών διασφαλίζεται από :

- ✓ Την προώθηση της επιχειρηματικότητας των ειδικών ομάδων (ίδρυση νέων επιχειρήσεων)
- ✓ Την λήψη μέτρων για την εξασφάλιση της ελαχιστοποίησης των εμποδίων, την αύξηση της προσβασιμότητας σε δομές και υπηρεσίες σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και ειδικά σε δομές και υπηρεσίες του τουρισμού και του πολιτισμού.

2.4 ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

2.4.1 Εσωτερική συνοχή του Προγράμματος για την επίτευξη της συνεισφοράς του στους Εθνικούς Στόχους

Το ΕΠΑΕ αφορά έναν σημαντικό αριθμό Τομέων της οικονομίας και ως αποτέλεσμα η στρατηγική του καλείται να εξυπηρετήσει έναν μεγάλο αριθμό διαφορετικών αναγκών και στόχων. Η στρατηγική του ΕΠΑΕ συνεπώς ακολουθεί την λογική του κατά το δυνατόν διακριτού διαχωρισμού της στοχοθεσίας με την θέση διακριτών (γενικών) στόχων για καθένα από τους τέσσερις πυλώνες του Προγράμματος:

- ΓΣ.1. Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενη από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη
- ΓΣ.2. Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας
- ΓΣ.3. Βελτίωση του Επιχειρηματικού περιβάλλοντος
- ΓΣ.4. Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας.

Ο Γενικός Στόχος 1 είναι ιδιαίτερα επικεντρωμένος στην επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου 1 (Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης). Η επίτευξή του **εξασφαλίζει** την επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου 1, ενώ παράλληλα **υποστηρίζει σημαντικά** (είτε ως συμβολή, είτε ως καταλύτης) την επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου 2 και **έμμεσα** την επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου 3.

Σε ότι αφορά τους Ειδικούς Στόχους (ΕΣ) που συμβάλλουν στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 1:

- ΕΣ1.1. Μείωση του ελλείμματος σε έρευνα, καινοτομία και τεχνολογία ως προς τον μέσο όρο της ΕΕ-15.
- ΕΣ1.2. Ενίσχυση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στην ΕΤΑ και της αποτελεσματικότερης διασύνδεσης του ερευνητικού συστήματος της χώρας με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας.
- ΕΣ1.3. Ενίσχυση της αριστείας και της δημιουργίας αριστείας που παράγουν καινοτομία, υψηλή οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική προστιθέμενη αξία.
- ΕΣ1.4. Προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων ανάπτυξης καινοτομίας σε περιοχές (γεωγραφικές και θεματικές) με ισχυρή επιχειρηματική βάση και παρουσία δραστήριων και εξωστρεφών ερευνητικών φορέων
- ΕΣ1.5. Μεγέθυνση και εμπλουτισμός του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού και ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος και της γεωγραφικής και διατομεακής κινητικότητάς του.

Είναι προφανές ότι οι πέντε Ειδικοί Στόχοι λειτουργούν συνδυαστικά και συμπληρωματικά, και με το τρόπο αυτό επιδιώκεται να υπάρξει μεγεθυντική επίπτωση (amplifier effect) στην επίτευξη του ΓΣ.1

Η επίτευξη του ΕΣ1.1 αποτελεί αφενός αναγκαία συνθήκη για την επίτευξη του ΓΣ.1, και αφετέρου καίρια ένδειξη της επίτευξης του ΓΣ.1, παρόλο που η σχετική θέση της χώρας ως προς τον μέσο όρο της Ε.Ε. εξαρτάται και από την ανάλογη πρόοδο των λοιπών Κρατών-Μελών.

Ο ΕΣ1.2 είναι εκείνος ο οποίος συμβάλλει περισσότερο από όλους στην επίτευξη του ΓΣ.1 στην πράξη, δεδομένου ότι εξασφαλίζει την σύνδεση της επιχειρηματικότητας με την ΕΤΑ σε διμερή βάση καθώς και την στην πράξη συμμετοχή των επιχειρήσεων στην ΕΤΑ, παράγοντες που είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για την ανταγωνιστικότητα.

Η κρίσιμη συμβολή της επίτευξης των ΕΣ1.3 και ΕΣ1.4 στην επίτευξη του ΓΣ.1 αφορά την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας και την αύξηση της εξωστρέφειας, δεδομένου ότι η επίτευξη των δύο αυτών Ειδικών Στόχων (που λειτουργούν σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικά) εξασφαλίζει την δυνατότητα στροφής της οικονομίας προς καινοτομικούς τομείς με υψηλή προστιθέμενη αξία και την «αποκέντρωση» της καινοτομίας τόσο γεωγραφικά όσο και θεματικά (τομεακά).

Η επίτευξη του ΕΣ1.5 λειτουργεί καθαρά υποστηρικτικά στην επίτευξη του ΓΣ.1

Έμμεση αλλά σημαντική συμβολή στην επίτευξη του ΓΣ1 έχουν και ορισμένοι από τους Ειδικούς Στόχους που εξυπηρετούν την επίτευξη άλλων Γενικών Στόχων:

ΕΣ2.2 Επικέντρωση της αναπτυξιακής προσπάθειας προς συσσωματώσεις, περιοχές και τύπους επιχειρήσεων, που εμφανίζουν τις θετικότερες προοπτικές ή έχουν τις ισχυρότερες ανάγκες – Αναπροσανατολισμός της μεταποιητικής δραστηριότητας και των «παραδοσιακών» της κλάδων προς κλάδους και προϊόντα ψηλότερης προστιθέμενης αξίας.

ΕΣ2.4 Αναβάθμιση / μετεξέλιξη της επιχειρηματικότητας ανάγκης σε επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων – Αναβάθμιση της επιχειρηματικής βάσης σε τομείς που υστερούν ως προς την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ή λειτουργούν υπό ανεπίκαιρες μορφές.

ΕΣ3.2 Ανάπτυξη και αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων χρηματοοικονομικής υποστήριξης, για την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου

ΕΣ3.3 Συγκρότηση ενός ενιαίου, δικτυακού και ορθολογικού συστήματος δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας με στόχο την παροχή έγκυρων και αποτελεσματικών υπηρεσιών προς τον επιχειρηματία / επενδυτή στην λογική του “one stop shop”

ΕΣ3.4 Ενίσχυση των υποδομών που στηρίζουν την ποιοτική επιχειρηματικότητα και δημιουργούν οικονομίες κλίμακας και σκοπού, ενισχύουν τη συνεργασία με δημόσιους ή άλλους φορείς παραγωγής γνώσης και διαμεσολαβούν για την μεταφορά και διάχυση της καινοτομίας

ΕΣ4.3 Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για εκσυγχρονισμό και βελτίωση της ασφάλειας των ενεργειακών δικτύων.

Οι Γενικοί Στόχοι 2 και 3 είναι επικεντρωμένοι στην επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου 2 (Ανάπτυξη της υγιούς, αειφόρου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας και διασφάλιση των φυσικών, θεσμικών και οργανωτικών προϋποθέσεων που την εξυπηρετούν).

Στην επίτευξη του ΓΣ.2 συμβάλλουν συμπληρωματικά και συνδυαστικά οι εξής Ειδικοί Στόχοι :

- ΕΣ2.1 Υποστήριξη και αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικής παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές. Έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση των ελληνικών προϊόντων και επιχειρήσεων.
- ΕΣ2.2 Επικέντρωση της αναπτυξιακής προσπάθειας προς συσσωματώσεις, περιοχές και τύπους επιχειρήσεων, που εμφανίζουν τις θετικότερες προοπτικές ή έχουν τις ισχυρότερες ανάγκες – Αναπροσανατολισμός της μεταποιητικής δραστηριότητας και των «παραδοσιακών» της κλάδων προς κλάδους και προϊόντα ψηλότερης προστιθέμενης αξίας.
- ΕΣ1.3 Ενίσχυση της αριστείας και της δημιουργίας αριστείας που παράγουν καινοτομία, υψηλή οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική προστιθέμενη αξία.
- ΕΣ2.3 Διασύνδεση της χώρας με τα διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών και εγκατάσταση δεσμών συνεργασίας ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων, με έμφαση σε περιοχές συγκριτικού πλεονεκτήματος.
- ΕΣ2.4 Αναβάθμιση / μετεξέλιξη της επιχειρηματικότητας ανάγκης σε επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων – Αναβάθμιση της επιχειρηματικής βάσης σε τομείς που υστερούν ως προς την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας η λειτουργούν υπό ανεπίκαιρες μορφές
- ΕΣ1.2 Ενίσχυση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στην ΕΤΑ και της αποτελεσματικότερης διασύνδεσης του ερευνητικού συστήματος της χώρας με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας.
- ΕΣ1.4 Προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων ανάπτυξης καινοτομίας σε περιοχές (γεωγραφικές και θεματικές) με ισχυρή επιχειρηματική βάση και παρουσία δραστήριων και εξωστρεφών ερευνητικών φορέων
- ΕΣ2.5 Ενίσχυση του ρόλου του εμπορίου και των συνοδευτικών υπηρεσιών στο παραγωγικό σύστημα, με έμφαση στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικής παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές
- ΕΣ2.6 Επέκταση των δικτυώσεων βιομηχανίας – εμπορίου – υπηρεσιών
- ΕΣ2.7 Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του Τουρισμού, με την προώθηση κατά προτεραιότητα σχεδίων που αποσκοπούν στην ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε όλη την ελληνική επικράτεια και την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού.
- ΕΣ2.8 Επιχειρηματική αξιοποίηση του περιβάλλοντος ως εργαλείου προσέλκυσης εγχώριων και ξένων επενδύσεων.

Έμμεση συμβολή έχουν οι εξής Ειδικοί Στόχοι:

- ΕΣ3.1 Αναβάθμιση και απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, του κανονιστικού πλαισίου, των θεσμών και των δομών που υποστηρίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα – Χωροταξική διευθέτηση της οικονομικής δραστηριότητας

- ΕΣ3.2 Ανάπτυξη και αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων χρηματοοικονομικής υποστήριξης, για την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου
- ΕΣ3.3 Συγκρότηση ενός ενιαίου, δικτυακού και ορθολογικού συστήματος δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας με στόχο την παροχή έγκυρων και αποτελεσματικών υπηρεσιών προς τον επιχειρηματία / επενδυτή στην λογική του “one stop shop”
- ΕΣ3.4 Ενίσχυση των υποδομών που στηρίζουν την ποιοτική επιχειρηματικότητα και δημιουργούν οικονομίες κλίμακας και σκοπού, ενισχύουν τη συνεργασία με δημόσιους ή άλλους φορείς παραγωγής γνώσης και διαμεσολαβούν για την μεταφορά και διάχυση της καινοτομίας
- ΕΣ2.9 Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με στοχευμένες δράσεις που συνεργούν με τις άλλες δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας.

Στην επίτευξη του ΓΣ.3 συμβάλλουν συμπληρωματικά και συνδυαστικά οι εξής Ειδικοί Στόχοι:

- ΕΣ3.1 Αναβάθμιση και απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, του κανονιστικού πλαισίου, των θεσμών και των δομών που υποστηρίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα – Χωροταξική διευθέτηση της οικονομικής δραστηριότητας
- ΕΣ3.2 Ανάπτυξη και αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων χρηματοοικονομικής υποστήριξης, για την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου
- ΕΣ3.3 Συγκρότηση ενός ενιαίου, δικτυακού και ορθολογικού συστήματος δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας με στόχο την παροχή έγκυρων και αποτελεσματικών υπηρεσιών προς τον επιχειρηματία / επενδυτή στην λογική του “one stop shop”
- ΕΣ3.4 Ενίσχυση των υποδομών που στηρίζουν την ποιοτική επιχειρηματικότητα και δημιουργούν οικονομίες κλίμακας και σκοπού, ενισχύουν τη συνεργασία με δημόσιους ή άλλους φορείς παραγωγής γνώσης και διαμεσολαβούν για την μεταφορά και διάχυση της καινοτομίας
- ΕΣ3.5 Αναβάθμιση των μηχανισμών για την εποπτεία της αγοράς, την ενίσχυση του ανταγωνισμού, την αναβάθμιση της ποιότητας των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών και την ενίσχυση και την προστασία των δικαιωμάτων του καταναλωτή
- ΕΣ3.6 Προβολή του τουριστικού προϊόντος της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των ειδικών μορφών τουρισμού, καθώς και των επώνυμων και ποιοτικών ελληνικών προϊόντων
- ΕΣ3.7 Ενίσχυση των υποδομών αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος και της φυσικής κληρονομιάς της χώρας.

Έμμεση συμβολή στην επίτευξη του ΓΣ.3 έχουν οι εξής Ειδικοί Στόχοι :

- ΕΣ1.2 Ενίσχυση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στην ΕΤΑ και της αποτελεσματικότερης διασύνδεσης του ερευνητικού συστήματος της χώρας με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας
- ΕΣ2.1 Υποστήριξη και αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικής παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές. Έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την

πιστοποίηση των ελληνικών προϊόντων και επιχειρήσεων

ΕΣ2.2 Επικέντρωση της αναπτυξιακής προσπάθειας προς συσσωματώσεις, περιοχές και τύπους επιχειρήσεων, που εμφανίζουν τις θετικότερες προοπτικές ή έχουν τις ισχυρότερες ανάγκες – Αναπροσανατολισμός της μεταποιητικής δραστηριότητας και των «παραδοσιακών» της κλάδων προς κλάδους και προϊόντα ψηλότερης προστιθέμενης αξίας

ΕΣ2.4 Αναβάθμιση / μετεξέλιξη της επιχειρηματικότητας ανάγκης σε επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων – Αναβάθμιση της επιχειρηματικής βάσης σε τομείς που υστερούν ως προς την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας η λειτουργούν υπό ανεπίκαιρες μορφές

ΕΣ2.6 Επέκταση των δικτυώσεων βιομηχανίας – εμπορίου – υπηρεσιών

ΕΣ2.7 Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του Τουρισμού, με την προώθηση κατά προτεραιότητα σχεδίων που αποσκοπούν στην ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε όλη την ελληνική επικράτεια και την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού

ΕΣ2.8 Επιχειρηματική αξιοποίηση του περιβάλλοντος ως εργαλείου προσέλκυσης εγχώριων και ξένων επενδύσεων

ΕΣ3.8 Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με στοχευμένες δράσεις που συνεργούν με τις άλλες δράσεις του σχετικού Άξονα Προτεραιότητας

Η επίτευξη του Γενικού Στόχου 4 αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου 3 (Ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την αειφορία). Η επίτευξη του υποστηρίζει έμμεσα (αλλά καταλυτικά) την επίτευξη των άλλων δύο Στρατηγικών Στόχων, δημιουργώντας τις υποδομές και συνθήκες που διευκολύνουν τόσο την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στο σύνολο της επικράτειας όσο και την επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.

Σε ότι αφορά τους Ειδικούς Στόχους που συμβάλλουν στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 4:

ΕΣ4.1 Ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, μειώνοντας την εξάρτηση της χώρας από το πετρέλαιο, με προώθηση των ενεργειακών δικτύων του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού και περαιτέρω διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο, καθώς και εξοικονόμηση ενέργειας και βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας,

ΕΣ4.2 Ενδυνάμωση του γεωστρατηγικού ρόλου της χώρας στον ενεργειακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής, μέσω της ένταξής της στα μεγάλα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου,

ΕΣ4.3 Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για εκσυγχρονισμό και βελτίωση της ασφάλειας των ενεργειακών δικτύων,

ΕΣ4.4 Ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων,

η επίτευξη του ΓΣ.4 στηρίζεται στην επίτευξη των ΕΣ4.1 και ΕΣ4.2, η οποία αποτελεί και καίριο παράγοντα για την επίτευξη των στόχων και διεθνών δεσμεύσεων της χώρας σε ότι αφορά το περιβάλλον. Οι στόχοι ΕΣ4.3 και ΕΣ4.4 λειτουργούν υποστηρικτικά στην επίτευξη

του ΓΣ.4.

Σημαντική συμβολή στην επίτευξη του ΓΣ.4. έχει και ο Ειδικός Στόχος: ΕΣ2.8 Επιχειρηματική αξιοποίηση του περιβάλλοντος ως εργαλείου προσέλκυσης εγχώριων και ξένων επενδύσεων, που εξυπηρετεί την επίτευξη του ΓΣ.2.

2.4.2. Συμπληρωματικότητες και συνέργειες στόχων του Προγράμματος με στόχους Περιφερειακών και άλλων Τομεακών Προγραμμάτων

Η φύση και το περιεχόμενο των στόχων του ΕΠΑΕ, το εύρος των τομέων στους οποίους παρεμβαίνει, ο οριζόντιος χαρακτήρας των παρεμβάσεων του τόσο τομεακά όσο και γεωγραφικά, και η πληθώρα των φορέων οι οποίοι θα ωφεληθούν από τις παρεμβάσεις του, καθιστούν το Πρόγραμμα ιδιαίτερα συναφές με έναν αριθμό άλλων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Στην παρούσα παράγραφο εξετάζεται η συμπληρωματικότητα των στόχων του ΕΠΑΕ με τους αντίστοιχους στόχους των άλλων συναφών Προγραμμάτων, και οι συνέργειες που μπορούν να επιτευχθούν (και θα επιδιωχθούν) με στόχο την πλήρη επίτευξη των εθνικών στόχων του ΕΣΠΑ.

Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Η δομή και η λογική της στρατηγικής των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ποικίλλει, αναλόγως προς τις ανάγκες, τις προτεραιότητες και το αναπτυξιακό όραμα της κάθε περιφέρειας. Εν τούτοις, οι προτεραιότητες και οι τομείς παρέμβασης του ΕΠΑΕ αποτελούν κύρια στοιχεία της στρατηγικής των περιφερειακών Προγραμμάτων, εξασφαλίζοντας έτσι συνδυσασμένη παρέμβαση τόσο στο οριζόντιο (εθνικό), όσο και στο ειδικό (περιφερειακό) επίπεδο.

Αυτό προκύπτει από τη σύγκριση των Στρατηγικών Στόχων (ΣΣ) του ΕΠΑΕ με τους αντίστοιχους στόχους των ΠΕΠ. Είναι εμφανής η συμπληρωματικότητα στρατηγικής και η συνέργεια σχεδιασμού των ΠΕΠ με το ΕΠΑΕ, με βάση ΣΣ των ΠΕΠ όπως: βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και ενίσχυση της εξωστρέφειας (ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης), ανάπτυξη βιώσιμης και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, προώθηση και σύνδεση της καινοτομίας και της έρευνας με την επιχειρηματικότητα, ενίσχυση παραγωγικών δραστηριοτήτων και αύξηση της ελκυστικότητας της περιφέρειας ως τόπου διαβίωσης, επενδύσεων και επιχειρείν (ΠΕΠ Κρήτης και Αιγαίου), ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, ελκυστικότητας και εξωστρέφειας της οικονομίας με ένταση στην επένδυση στη γνώση, στην καινοτομία και στα δίκτυα (ΠΕΠ Θεσσαλίας-Στερεάς-Ηπείρου).

Από τη σύγκριση των Γενικών Στόχων (ΓΣ) του ΕΠΑΕ με τους αντίστοιχους στόχους των ΠΕΠ φαίνεται η συμπληρωματικότητα στρατηγικής και η συνέργεια σχεδιασμού των ΠΕΠ με το ΕΠΑΕ. Για παράδειγμα:

- Στους Γενικούς Στόχους του ΠΕΠ Αττικής έμφαση δίνεται στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μέσω ενθάρρυνσης της καινοτομίας, της ΕΤΑ και της Επιχειρηματικότητας.
- Το ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης, το οποίο έχει επιλέξει ΓΣ πιο στοχευμένους στις περιφέρειές του και σε συγκεκριμένες δράσεις, στοχεύει μεταξύ άλλων στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Κεντρικής Μακεδονίας, ενίσχυση της εξωστρέφειας της Δυτικής Μακεδονίας, προσαρμογή της σχετιζόμενης με την ενέργεια παραγωγικής

δομής στις διεθνείς απαιτήσεις κλπ.

- Το ΠΕΠ Κρήτης – Αιγαίου στοχεύει στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, καλλιέργεια της καινοτομίας και ενίσχυση της κοινωνίας της γνώσης, προσέλκυση επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Στο ΠΕΠ Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου το φάσμα των στόχων του ΕΠΑΕ συμπυκνώνεται σε ένα Γενικό Στόχο, ο οποίος εστιάζει στην ανταγωνιστικότητα, την εξωστρέφεια και την καινοτομία.
- Ο Γενικός Στόχος του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νησιών «η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της, η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και κοινωνικής ανάπτυξης και η αύξηση της παραγωγικότητας για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών» βρίσκεται σε εμφανή συνάφεια με τους Γενικούς Στόχους του ΕΠΑΕ.

Η συμπληρωματικότητα και η συνέργεια των στόχων του ΕΠΑΕ με εκείνους των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των 5 Περιφερειών Μετάβασης απεικονίζεται στους πίνακες του Παραρτήματος 4.

Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα πλέον συμπληρωματικά προς το ΕΠΑΕ Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι τα Ε.Π. Ψηφιακή Σύγκλιση, Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια βίου Μάθηση και Περιβάλλον.

Στην περίπτωση των τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, η συνέργεια σχεδιασμού και η συμπληρωματικότητα στρατηγικών δεν είναι τόσο εμφανώς διαπιστώσιμη στα επίπεδα των Στρατηγικών και των Γενικών Στόχων, αλλά εξασφαλίζεται στο επίπεδο των θεματικών προτεραιοτήτων και των δράσεων. Για παράδειγμα:

- Ως προς την μετάβαση στην οικονομία της γνώσης, το ΕΠΑΕ και το Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση» λειτουργούν συμπληρωματικά: ενώ το ΕΠΑΕ εστιάζει, στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων του, στην ενίσχυση της ΕΤΑ και της καινοτομίας σε όλους του κλάδους ως βασικού παράγοντα για την αναδιάρθρωση της οικονομίας και τη μετάβαση στην οικονομία της γνώσης, το Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση» εστιάζει στην προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία και την κοινωνία της γνώσης μέσω ενίσχυσης της πανεπιστημιακής έρευνας.
- Ως προς την ανταγωνιστικότητα και την εξωστρεφή επιχειρηματικότητα, το Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» και το Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση» λειτουργούν συμπληρωματικά προς το ΕΠΑΕ. Σε ότι αφορά στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος το ΕΠΑΕ λειτουργεί συμπληρωματικά προς το Ε.Π. «Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης».
- Ως προς την αιεφορία και το περιβάλλον, το ΕΠΑΕ λειτουργεί υποστηρικτικά προς το Ε.Π. Περιβάλλον: κυρίως μέσω του Γενικού Στόχου 4 «Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αιεφορίας» και των Ειδικών Στόχων 4.1 «Ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, μειώνοντας την εξάρτηση της χώρας από το πετρέλαιο, με προώθηση των ενεργειακών δικτύων του φυσικού αερίου και του

ηλεκτρισμού και περαιτέρω διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο, καθώς και εξοικονόμηση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας» και 4.4 «Ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων», και υποστηρικτικά μέσω των λοιπών Ειδικών Στόχων (π.χ. 4.2, 4.3, 2.8 κλπ.)

2.5. ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΣΥΝΕΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της 3^{ης} Εγκυκλίου του ΥπΟΙΟ και του σχετικού εγγράφου εργασίας της Ε.Ε., η εκ-των-προτέρων αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» έγινε κατά τη διάρκεια της οριστικοποίησης του Προγράμματος και συνεπώς με τις παρατηρήσεις και προτάσεις της συνέβαλε στην τελική του διαμόρφωση. Συνοπτικά, η εκ-των-προτέρων αξιολόγηση αφορούσε κυρίως στο πρώτο σχέδιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος και η προσπάθεια του Συμβούλου εστιάστηκε στη συνεργασία με την Ομάδα Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ) για τη βελτίωση του και τη σύνταξη του τελικού σχεδίου.

Η συνδρομή της εκ-των-προτέρων αξιολόγησης αφορούσε όλα τα κεφάλαια του πρώτου σχεδίου του Προγράμματος, αλλού απλά κριτικά, με παρατηρήσεις και προτάσεις για συμπληρώσεις / διορθώσεις των υφιστάμενων κειμένων (π.χ. στα πρώτα κεφάλαια Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης, Στόχοι κλπ.), αλλού με σημαντική συμβολή στην επεξεργασία και διατύπωση / διαμόρφωσή τους (π.χ. Δείκτες κ.α.).

Για την εργασία αυτή ο Σύμβουλος της εκ-των-προτέρων αξιολόγησης (στα επόμενα αναφέρεται ως Σύμβουλος) συνεργάστηκε με την ΟΣΠ, τη Διαχειριστική Αρχή του ΕΠΑΝ, τους συμβούλους υποστήριξης για την κατάρτιση του Προγράμματος και με στελέχη των (τομεακών) Γενικών Γραμματειών του Υπουργείου Ανάπτυξης και του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης. Η συνεργασία με όλους τους ανωτέρω υπήρξε εποικοδομητική και υλοποιήθηκε σε πλαίσιο συναίνεσης, παρά τις επιμέρους διαφορετικές θεωρήσεις, απόψεις και προσεγγίσεις, σχετικά με το περιεχόμενο του Προγράμματος.

Συνοπτικά τα κύρια σημεία των ευρημάτων της εκ-των-προτέρων αξιολόγησης του πρώτου σχεδίου του Επιχειρησιακού Προγράμματος και οι προτάσεις του Συμβούλου για τη βελτίωσή του καθώς και οι προσαρμογές που έγιναν στο αρχικό σχέδιο αυτού παρατίθενται στη συνέχεια :

Στο Κεφάλαιο 1 (Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης) προτάθηκαν :

- ο Συνοπτική γενική παρουσίαση των κυριότερων γεωγραφικών, δημογραφικών και κοινωνικών δεδομένων της χώρας, ώστε ο αναγνώστης του Επιχειρησιακού Προγράμματος να αποκτήσει μια γενική εικόνα του ευρύτερου περιβάλλοντος στην χώρα. *Συμπληρώθηκε με πίνακες διαρθρωτικών δεικτών.*
- ο Παρουσίαση των αναγκών που υπάρχουν στους επιμέρους τομείς του Προγράμματος, οι οποίες δημιουργούν τις απαιτήσεις για τις προτεινόμενες στρατηγική και παρεμβάσεις. *Μερική ενσωμάτωση του κειμένου αναγκών που προτάθηκε από τον Σύμβουλο.*
- ο Αναφορές σε θέματα Πολιτισμού και Υγείας, αφού το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα θα αντιμετωπίσει συγκεκριμένες ανάγκες και στους τομείς αυτούς. Ενσωματώθηκαν αναφορές σε θέματα πολιτισμού, προστέθηκε ειδική πρόβλεψη για την υγεία στις ενδεικτικές παρεμβάσεις. Ο Σύμβουλος εκτιμά ότι η διάσταση της έρευνας και της επιχειρηματικότητας στον τομέα της υγείας καλύπτεται από τις υπάρχουσες περιγραφές των Αξόνων Προτεραιότητας 1 και 2.

- ο Παρουσίαση της περιφερειακής διάστασης της ανταγωνιστικότητας στην χώρα, με ειδικές αναφορές στις αστικές, ορεινές, νησιωτικές και αγροτικές περιοχές. *Μερική ενσωμάτωση των προτάσεων με αναφορές σε ειδικές χωρικές ενότητες.*
- ο Πολλές επιμέρους συμπληρώσεις / τροποποιήσεις του κειμένου [Παρατέθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις].

Στο Κεφάλαιο 2 (Η αναπτυξιακή στρατηγική για την περίοδο 2007-2013) προτάθηκαν :

- ο Αναστοχοθέτηση του Προγράμματος, ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη συσχέτιση με τις απαιτήσεις της Τεχνικής Οδηγίας 1 και -κυρίως- με το ΕΣΠΑ. *Ολοκληρώθηκε.*
- ο Απάλειψη των ειδικών στόχων ανά τομέα ή μετακίνηση τους σε Παράρτημα. *Παρατίθενται στο Παράρτημα 2.*
- ο Επανεξέταση της συνοχής της στρατηγικής με βάση τους νέους στόχους. *Ολοκληρώθηκε.*
- ο Επανεξέταση της συνάφειας της στρατηγικής ιδίως με το νέο ΕΣΠΑ. *Ολοκληρώθηκε.*

Στο Κεφάλαιο 3 (Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες) προτάθηκαν :

- ο Αναστοχοθέτηση σε επίπεδο Αξόνων Προτεραιότητας. *Επικαιροποιήθηκε με βάση την πρόταση για κατάργηση του Άξονα Προτεραιότητας για το Ανθρώπινο Δυναμικό και χρήση της ρήτρας ευελιξίας (10%).*
- ο Εξέταση της δυνατότητας περιορισμού του πλήθους των παρεμβάσεων με δεδομένη και την περιορισμένη διαθεσιμότητα πόρων του Προγράμματος. *Έγιναν σημειακές παρεμβάσεις.*
- ο Προσδιορισμός δεικτών (εκροών και αποτελέσματος). *Ολοκληρώθηκε.*

Στο Κεφάλαιο 4 (Διατάξεις Εφαρμογής) προτάθηκαν:

- ο Αναφορά τόσο στα γενικά θέματα της εφαρμογής των Προγραμμάτων όσο και στα εξειδικευμένα που πρέπει να εφαρμοστούν ειδικά στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα, λόγω της φύσης, του περιεχομένου και του περιβάλλοντος υλοποίησής του.

Τελικά, το αποτέλεσμα της παραπάνω συνεργασίας κρίνεται συνολικά θετικό και εποικοδομητικό, αφού στο Πρόγραμμα ενσωματώθηκαν οι κυριότερες παρατηρήσεις και προτάσεις του Συμβούλου. Διευκρινίζεται ότι :

- ο Κάποιες από τις παρατηρήσεις και προτάσεις του Συμβούλου δεν έγιναν αποδεκτές και δεν ενσωματώθηκαν στο κείμενο του Προγράμματος, τουλάχιστον όπως προτάθηκαν. Αντ' αυτών, πολλές φορές, ως αποτέλεσμα της συνεργασίας όλων των ανωτέρω αναφερθέντων στελεχών, διαμορφώθηκαν και ενσωματώθηκαν στο Πρόγραμμα νέες διατυπώσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν και μάλιστα βελτιωμένες τις αντίστοιχες προτάσεις του Συμβούλου.
 - ο Δεν υπάρχουν προτάσεις της εκ-των-προτέρων αξιολόγησης οι οποίες δεν περιελήφθησαν στο κείμενο του Προγράμματος, με παραμένουσα ισχυρά αντίθετη άποψη του Συμβούλου.
- Ο Σύμβουλος της εκ-των-προτέρων αξιολόγησης θεωρεί ότι το Πρόγραμμα όπως υποβάλλεται είναι γενικά υψηλού επιπέδου, και καλύπτει τις απαιτήσεις σχεδιασμού:

- ο Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης είναι ρεαλιστική και πλήρης.
- ο Η αναπτυξιακή στρατηγική και η στοχοθέτηση είναι λογική και ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του στρατηγικού σχεδιασμού στους τομείς αναφοράς του Προγράμματος και στις κατευθύνσεις της Στρατηγικής της Λισσαβόνας καθώς και των αναγκών που προέκυψαν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης.
- ο Οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν γενικά ως αρκετά φιλόδοξοι εξεταζόμενοι υπό το πρίσμα των παρεμβάσεων αλλά και των διαθέσιμων πόρων, αλλά αποτυπώνουν τις προτεραιότητες του εθνικού σχεδιασμού και καθιστούν το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα κινητήριο μοχλό (συνδυαστικά με τις ανάλογες παρεμβάσεις των Π.Ε.Π.) για την επίτευξη βασικών στόχων του ΕΣΠΑ.
- ο Η γεωγραφική αναφορά του Προγράμματος (8 Περιφέρειες Στόχου 1) σε σχέση με την εθνική διάσταση των στρατηγικών επιλογών δημιουργεί την ανάγκη ισχυρού συντονισμού με τα Π.Ε.Π. των υπόλοιπων 5 Περιφερειών κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013, ώστε να αποτυπώνεται η πορεία υλοποίησης των στόχων που αφορούν στο σύνολο της χώρας.
- ο Το προτεινόμενο σύστημα δεικτών παρακολούθησης της εξέλιξης (εκροών και αποτελεσμάτων) του Προγράμματος, μπορεί να δώσει αντιπροσωπευτικά στοιχεία και να εξασφαλίσει την απεικόνιση της πραγματικής εικόνας της εξέλιξης, με λογικό κόστος και προσπάθεια.
- ο Η γενική εκτίμηση για την επάρκεια του σχεδιασμού μετριάζεται μερικώς από το μεγάλο πλήθος παρεμβάσεων καθώς και από περιορισμένες ελλείψεις στην εξειδίκευση ορισμένων ειδικών στόχων οι οποίοι αναφέρονται σε επί μέρους οριζόντιες πολιτικές (θέματα προστασίας καταναλωτή, στήριξης εξωστρέφειας, δομές στήριξης επιχειρηματικότητας, νέα χρηματοδοτικά μέσα). Εκτιμάται όμως ότι στην φάση αυτή του σχεδιασμού η περιορισμένη εξειδίκευση συμβάλλει στην ευελιξία του Επιχειρησιακού Προγράμματος το οποίο είναι μια σύνθετη τομεακού χαρακτήρα παρέμβαση για την εξυπηρέτηση των εθνικών στόχων.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΕΧ ΑΝΤΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την σύνταξη της εκ-των-προτέρων αξιολόγησης (και τελικά του Επιχειρησιακού Προγράμματος) ήταν η ακόλουθη :

Ο Σύμβουλος έλαβε το πρώτο σχέδιο του Προγράμματος όπως είχε καταρτιστεί από την ΟΣΠ (με την συνεργασία των συμβούλων κατάρτισης). Εξετάζοντας και αναλύοντας το κείμενο αυτό ο Σύμβουλος προσδιόρισε τις -κατά την άποψή του- ελλείψεις και ασυμβατότητές του και διατύπωσε τις σχετικές παρατηρήσεις και προτάσεις του, τις οποίες υπέβαλε στη Διαχειριστική Αρχή του ΕΠΑΝ. Ακολούθησαν πολλές συναντήσεις, συνεργασίες και ανταλλαγές απόψεων μεταξύ του Συμβούλου και των στελεχών της ΟΣΠ, της ΕΥΔ και των συμβούλων κατάρτισης, με στόχο την συμπλήρωση, βελτίωση του Επιχειρησιακού Προγράμματος και του κειμένου παρουσιάσής του.

Η διαδικασία αυτή επαναλήφθηκε και με βάση τα επόμενα τροποποιημένα σχέδια του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Ειδική διαδικασία ακολουθήθηκε για τον προσδιορισμό των δεικτών παρακολούθησης του Προγράμματος και την ποσοτικοποίηση των στόχων τους. Ο Σύμβουλος επεξεργάστηκε τα στοιχεία που υπήρχαν στο Πρόγραμμα και πρότεινε σειρά δεικτών. Αυτοί συζητήθηκαν τόσο με τα αρμόδια στελέχη της ΕΥΔ (για τους επιμέρους τομείς του Προγράμματος) όσο και στο πλαίσιο της ΟΣΠ.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΘΕΙΣΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Δεδομένου ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα αποτελεί μία σύνθετη και κρίσιμη, σε επίπεδο εξυπηρέτησης εθνικών στόχων, τομεακή παρέμβαση η οποία καλείται να αντιμετωπίσει προκλήσεις σε ευρύ πεδίο των θεματικών προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ, είναι κατανοητή η αντικειμενική δυσκολία πλήρους, συνοπτικής και ενδελεχούς ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης. Επιπρόσθετη δυσκολία δημιουργεί η ανάγκη χωρικής εξειδίκευσης της ανάλυσης στις 8 Περιφέρειες Στόχου 1 και στις 5 μεταβατικές Περιφέρειες καθώς και η ενσωμάτωση της ρήτηρας ευελιξίας για θέματα ανθρώπινου δυναμικού. Ο Σύμβουλος παραθέτει τις παρατηρήσεις και τα σχόλια που ακολουθούν έχοντας υπόψη τις τεχνικές αλλά και τις ουσιαστικές δυσκολίες που παρουσιάζει η σύνταξη αναλόγου πολυπλοκότητας στρατηγικών κειμένων.

Αναφορικά με την ανά τομέα αξιολόγηση της επάρκειας και της τεκμηρίωσης επισημαίνονται τα ακόλουθα :

- **Έρευνα και καινοτομία**

- ο Είναι αναγκαίο να αναλύεται η καινοτομική συμπεριφορά των επιχειρήσεων σε όλους τους παραγωγικούς τομείς που ενισχύονται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (μεταποίηση, τουρισμός, εμπόριο) και να μην περιορίζεται η ανάλυση της καινοτομίας σε σχέση με την έρευνα. Εφόσον διαπιστώνεται από την ανάλυση ότι χρειάζεται ενίσχυση η κλαδική συνιστώσα της βιομηχανικής πολιτικής, είναι αναγκαίο να εντοπιστούν οι κλάδοι που μπορεί να εντείνουν τις καινοτομικές τους δραστηριότητες και εκείνοι που θα συμβάλουν περισσότερο στην επέκταση της οικονομίας της γνώσης. Με δεδομένο το έλλειμμα τεκμηρίωσης στην παρούσα φάση προτείνεται να επιδιωχθεί η εμβάθυνση και επέκταση της ανάλυσης στους παραγωγικούς τομείς μέσω σχετικής έρευνας κατά την φάση προετοιμασίας εφαρμογής.
- ο Το Παράρτημα 1 του Σχεδίου του Προγράμματος παρέχει πληρέστερα στοιχεία για την τρέχουσα κατάσταση, μερικά από τα οποία θα είχαν θέση στο κυρίως κείμενο, με δεδομένη τη βαρύτητα της «οικονομίας της γνώσης» στις προτεραιότητες του ΕΠΑΝ, ώστε να τεκμηριωθεί η ανάγκη για ταχεία αλλαγή του επιχειρηματικού τοπίου στην Ελλάδα και να μεγεθυνθούν συνακόλουθα οι δραστηριότητες παραγωγής και μεταφοράς νέων γνώσεων.
- ο Η παραγωγή επίκαιρων στατιστικών στοιχείων (now casting) στον τομέα της καινοτομίας και της έρευνας γίνεται πιεστική, δεδομένης της σημασίας του τομέα στην αναπτυξιακή διαδικασία.

- **Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της εξωστρέφειας και της αναβάθμισης του παραγωγικού ιστού της χώρας**

- ο Σε γενικές γραμμές, εκτιμάται ότι η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της ελληνικής οικονομίας που περιλαμβάνεται στην Ενότητα 1 του Σχεδίου του Προγράμματος καθώς και η ανάλυση που παρατίθεται στο Παράρτημα 1, είναι περιεκτική και καλύπτει το σύνολο των προτεινόμενων πεδίων παρέμβασης που αφορούν στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της εξωστρέφειας και της αναβάθμισης του παραγωγικού ιστού της χώρας.

- ο Η ανάλυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας καλύπτει με επάρκεια τις βασικές συνιστώσες της ελληνικής εξαγωγικής δραστηριότητας. Θα ήταν σκόπιμη μία τομεακή και περιφερειακή ανάλυση της εξαγωγικής δραστηριότητας των ελληνικών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένου του πρωτογενούς τομέα και της αγροτοβιομηχανίας καθώς και της εξέτασης των τάσεων διεθνοποίησης των ελληνικών επιχειρήσεων τόσο σε επίπεδο κλάδων όσο και σε επίπεδο αγορών-στόχων, προκειμένου να προσδιορισθούν με μεγαλύτερη ακρίβεια εκείνες οι αγορές και τα προϊόντα που εμφανίζουν τις καλύτερες προοπτικές ή χρήζουν ιδιαίτερης υποστήριξης, ενόψει και της εφαρμογής του νέου αναπτυξιακού νόμου.
- ο Η ανάλυση είναι αρκούντως περιεκτική και ολοκληρωμένη όσον αφορά το επίπεδο παραγωγικότητας της χώρας.
- ο Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, συμπεριλαμβανομένων των οικείων παραγράφων του Παραρτήματος, καλύπτει σε ικανοποιητικό βαθμό τα βασικά χαρακτηριστικά των ελληνικών επιχειρήσεων στους τομείς της μεταποίησης, του τουρισμού, του εμπορίου και της Ε&Τ. Εντούτοις, είναι σκόπιμο η ανάλυση της επιχειρηματικότητας να μην παρουσιάζεται σε ξεχωριστή παράγραφο, αλλά να διατρέχει όλα τα επιμέρους θεματικά πεδία της ανάλυσης υφιστάμενης κατάστασης (εξωστρέφεια, παραγωγικότητα, καινοτομία κλπ.). Παράλληλα, εκτιμάται ότι μία συνοπτική παρουσίαση της επιχειρηματικότητας ομάδων πληθυσμού με περιορισμένη επιχειρηματικότητα (γυναίκες, ΑΜΕΑ κλπ.), σε περιοχές που πλήττονται από αποβιομηχάνιση ή/και σε νέες και καινοτόμες δραστηριότητες, πέρα από την απλή αναφορά στους επιδιωκόμενους στόχους του Προγράμματος για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, θα καθιστούσε την ανάλυση πληρέστερη και πιο συνεκτική. Επίσης, θεωρείται σκόπιμη η αναφορά σε ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία απασχόλησης στους επιμέρους τομείς και κλάδους (στο Παράρτημα 1).
- ο Η ενότητα της ανάλυσης που αφορά την καινοτομία και τους ανθρώπινους πόρους αποδίδει με ικανοποιητική πιστότητα και πληρότητα την εικόνα της ελληνικής οικονομίας σε όρους ανάπτυξης της έρευνας και τεχνολογίας αποτυπώνοντας το χαμηλό βαθμό ενσωμάτωσης της ΕΤΑ στην παραγωγική διαδικασία και την αδυναμία προσαρμογής του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στις σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις των επιχειρήσεων. Επισημαίνεται ωστόσο ότι η καινοτομία δεν εξαντλείται στις παραπάνω δύο παραμέτρους (έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη) αλλά θα πρέπει να ενσωματώνει και άλλες δυνατότητες, όπως είναι η ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού, ο σχεδιασμός και η παραγωγή νέων προϊόντων, η αξιοποίηση νέων μορφών απασχόλησης, η χρήση καινοτόμων εργαλείων προώθησης κλπ.
- ο Όσον αφορά στην επενδυτική προσπάθεια, η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης αποτυπώνει σε ικανοποιητικό βαθμό τη διαχρονική εξέλιξη των εθνικών πολιτικών ενίσχυσης επιχειρήσεων και τη θέση της χώρας σε σχέση με τις άλλες χώρες - μέλη. Ταυτόχρονα, εντοπίζει με ευστοχία τα βασικότερα προβλήματα της ελληνικής επενδυτικής πολιτικής και οδηγείται σε συγκεκριμένα συμπεράσματα-στόχους για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Αντίθετα, η σχετική παράγραφος υποστηρίζεται λιγότερο αποτελεσματικά σε ότι αφορά την ιδιωτική επενδυτική δραστηριότητα και το βαθμό εισροής ξένων άμεσων επενδύσεων και εκροής ελληνικών κεφαλαίων.
- ο Η τομεακή και κλαδική σύνθεση της ελληνικής οικονομίας, παρότι αναλύονται με σχετική επάρκεια και αποτυπώνουν το ειδικό βάρος των επιμέρους τομέων και κλάδων όσον αφορά τα πεδία που καλύπτει το Πρόγραμμα (μεταποίηση, τουρισμός, εμπόριο), δεν περιλαμβάνει στοιχεία για άλλους τομείς/ κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας (π.χ. πρωτογενής τομέας, υπηρεσίες πέραν του τουρισμού και του εμπορίου κ.α.) που, αν και δεν αποτελούν πεδία παρέμβασης

του Επιχειρησιακού Προγράμματος, επιδρούν σημαντικά - θετικά ή αρνητικά - στο βαθμό ανταγωνιστικότητας της χώρας και συνεπώς, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στη συγκεκριμένη παράγραφο.

- ο Ειδικότερα όσον αφορά τον κλάδο του τουρισμού, εκτιμάται ότι η σχετική παρουσίαση που παρατίθεται στο Παράρτημα 1 του Προγράμματος είναι αρκούντως αναλυτική και υποστηρίζει σε ικανοποιητικό βαθμό τόσο την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της οποίας αποτελεί μέρος όσο και τη στρατηγική του Προγράμματος στο συγκεκριμένο τομέα.
- ο Επισημαίνεται η σχετικά περιορισμένη ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης (αριθμός επιχειρήσεων, συμμετοχή στο ΑΕΠ, συμμετοχή στην απασχόληση, περιφερειακή κατανομή, διαχρονική εξέλιξη κλπ.) των ειδικών μορφών τουρισμού, με εξαίρεση την αναφορά στις πρόσφατες και αναμενόμενες εξελίξεις στον τομέα των υποδομών και παρεχόμενων υπηρεσιών των τουριστικών λιμένων (μαρίνες κλπ.). Με δεδομένο ότι η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου αποτελούν εκφρασμένους στόχους του Άξονα Προτεραιότητας 2 «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας, αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας» και προτείνονται ως ενδεικτικές δράσεις, θα ήταν σκόπιμη η παράθεση τέτοιων στοιχείων. Καθώς η παράλειψη αυτή φαίνεται να οφείλεται σε έλλειψη σχετικών δεδομένων, θα πρέπει να επισημανθεί η ανάγκη παρακολούθησης τους από τους αρμόδιους εθνικούς / κλαδικούς φορείς.
- ο Η ανάλυση περιλαμβάνει την επισήμανση των απαιτήσεων που θέτει το νέο προγραμματικό πλαίσιο όσον αφορά τις Περιφέρειες της χώρας και μια συνοπτική παρουσίαση των χαρακτηριστικών των περιφερειών. Απουσιάζει μία περισσότερο σε βάθος ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην ελληνική περιφέρεια η οποία θα οδηγούσε σε συγκεκριμένα συμπεράσματα σχετικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες και τις δυνατότητες των Περιφερειών της χώρας.

- **Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού**

- ο Αναφορικά με την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού σημειώνεται ότι με την αξιοποίηση της ρήτρας ευελιξίας λειτουργεί συνοδευτικά ως προς τους άξονες παρέμβασης. Στο πλαίσιο αυτό θα ήταν χρήσιμη η παράθεση στοιχείων για το ανθρώπινο δυναμικό σε συγκεκριμένους τομείς ειδικού ενδιαφέροντος του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

- **Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, του ανταγωνισμού και της προστασίας του καταναλωτή**

- ο Αναφορικά με την αναβάθμιση και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου, στη σχετική υπο-ενότητα της ανάλυσης γίνεται πλήρης αν και επιγραμματική αναφορά στις πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.
- ο Όσον αφορά στις Δομές Στήριξης Επιχειρήσεων, θα ήταν χρήσιμη μια αναφορά στα αποτελέσματα από την εφαρμογή των αντίστοιχων πράξεων του ΕΠΑΝ 2000-2006 στον οποίο προβλέπονταν ειδική κατηγορία παρέμβασης («ανάδειξη των δομών στήριξης των επιχειρήσεων σε μηχανισμούς παραγωγής στρατηγικής πληροφόρησης σε ζητήματα αγορών και καινοτομίας»)
- ο Σε σχέση με τα χρηματοδοτικά εργαλεία και ειδικότερα με τα Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (venture capital) και τον δανεισμό επιχειρηματικών κεφαλαίων, εξετάζεται η θέση της χώρας εντός της ΕΕ-15. Σχολιασμός για τη

χαμηλή αξιοποίηση των venture capitals γίνεται στην Ενότητα «Ανταγωνιστικότητα και καινοτομία και ανθρώπινοι πόροι». Δεν υπάρχουν αναφορές για τα λοιπά χρηματοδοτικά εργαλεία και για τον βαθμό κατά τον οποίο αξιοποιήθηκαν αυτά, ούτε στοιχεία για τον τρόπο και τις διαδικασίες αξιοποίησης κατά τη διάρκεια του Γ' ΚΠΣ των λοιπών χρηματοδοτικών εργαλείων. Θα ήταν επίσης σκόπιμη η επισήμανση της ιδιαίτερα χαμηλής αξιοποίησης των Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών σε σχέση με τις λοιπές χώρες.

- ο Η αναφορά σε θέματα εκσυγχρονισμού των επιχειρηματικών υποδομών, είναι σχετικά περιορισμένη.
 - ο Στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης δεν εντοπίζονται αναφορές στον τομέα του πολιτισμού παρά το γεγονός ότι περιλαμβάνονται αντίστοιχες κατηγορίες παρεμβάσεων. Σε επόμενα σχέδια προστέθηκαν αναφορές στο Παράρτημα 1.
 - ο Αντίστοιχη αδυναμία διαπιστώνεται στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης σχετικά με τις δράσεις ανάδειξης και τουριστικής αξιοποίησης οικολογικά ευαίσθητων περιοχών, περιοχών NATURA κλπ. Προτείνεται να ενσωματωθούν στοιχεία από την ανάλυση του ΕΣΠΑ
 - ο Αναφορικά με την ενίσχυση της προστασίας του καταναλωτή δεν εντοπίζεται η παράθεση στοιχείων περιγραφής της υφιστάμενης κατάστασης.
 - ο Όσον αφορά στην ανάδειξη-προβολή προϊόντων και υπηρεσιών και στις δράσεις προώθησης προϊόντων στο εξωτερικό δεν αναφέρονται οι πολιτικές που ασκήθηκαν και οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν, όπως επίσης δεν παρατίθενται ποσοτικά στοιχεία.
- **Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας**
 - ο Στο κεφάλαιο 1 του Προγράμματος θα ήταν χρήσιμο να περιλαμβάνεται συνοπτική ανάλυση σχετικά με τα μεγέθη και τους ρυθμούς μεταβολής του ενεργειακού τομέα και των φυσικών πόρων στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με εκτενέστερη αναφορά σχετικά με την επενδυτική προσπάθεια στον ενεργειακό τομέα της χώρας.
 - ο Στο κείμενο θα ήταν χρήσιμη μια αναφορά για τη σύνδεση μεταξύ της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας και του ενεργειακού τομέα, καθώς οι ηλεκτρικές διασυνδέσεις με γειτονικές χώρες και ο Τούρκο-Έλληνα-Ιταλικός αγωγός φυσικού αερίου εμμέσως επηρεάζουν την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας.
 - ο Στο τμήμα του κεφαλαίου 1 του Προγράμματος που αφορά στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, δεν συσχετίζεται επαρκώς η σχέση μεταξύ του ενεργειακού τομέα και των συνθηκών ευημερίας του πληθυσμού. Θα πρέπει να τονιστεί ότι είναι σημαντικό να υπάρξει ενίσχυση του Νότιου Συστήματος, ώστε να αποφευχθούν τα προβλήματα ασφάλειας και αστάθειας, τα οποία μειώνουν την αξιόπιστη διάθεση ενέργειας στους καταναλωτές.
 - ο Στο κείμενο για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας επισημαίνεται ότι για την υλοποίηση των μεγάλων παρεμβάσεων εθνικής σημασίας, όπως οι ενεργειακοί άξονες, η περιφερειακή διάσταση έχει δευτερεύουσα σημασία, καθώς η Περιφέρεια ωφελείται έμμεσα μόνο. Ορθώς λοιπόν δεν υπάρχει σε βάθος ανάλυση σε περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, θα έπρεπε να επισημανθεί η ιδιαιτερότητα των νησιωτικών περιφερειών και ειδικότερα των μη διασυνδεδεμένων νησιών, ο ενεργειακός εφοδιασμός των οποίων είναι ιδιαίτερα κρίσιμος και απαιτεί παρεμβάσεις τοπικού χαρακτήρα.

- **Ανάλυση Δυνατοτήτων - Αδυναμιών - Προοπτικών – Απειλών**

- ο Η Ανάλυση SWOT προσαρμόστηκε ώστε να ανταποκρίνεται στην κλασσική μορφή που ακολουθείται και στο ΕΣΠΑ. Το περιεχόμενο της Ανάλυσης είναι γενικά ικανοποιητικό και επαρκές, επιβεβαιώνεται από τη σύνθεση της ανάλυσης της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των πεδίων εφαρμογής του Προγράμματος και ενσωματώνει επαρκώς τα βασικά συμπεράσματα της.

- **Ανάγκες**

- ο Κρίθηκε σκόπιμη και ιδιαίτερα χρήσιμη μια δομημένη, σχετικά συνοπτική αλλά περιεκτική παρουσίαση των υπαρχόντων προβλημάτων και αναγκών, που προκύπτουν ως συμπέρασμα της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης, όπως αυτή παρουσιάζεται στο Σχέδιο του Προγράμματος. Παρατέθηκε και ενσωματώθηκε παρουσίαση των υπαρχόντων προβλημάτων-αναγκών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

- **Συνάφεια στρατηγικών και γενικών στόχων**

Διαπιστώνεται υψηλός βαθμός συνάφειας μεταξύ στρατηγικών και γενικών στόχων του Προγράμματος. Διαφαίνεται μια τάση «1-προς-1» αντιστοίχισης των Στρατηγικών και Γενικών στόχων. Η τάση αυτή μοιάζει να ακολουθείται και σε άλλα σημεία της λογικής του Προγράμματος και είναι –σε μεγάλο βαθμό- αποτέλεσμα της προσπάθειας απλοποίησης της δομής του και συμμόρφωσης προς τις γενικές οδηγίες του ΥΠΟΙΟ περί σύνταξης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013.

- ο Ο Στρατηγικός Στόχος της «Ενίσχυσης της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την αειφορία» εμφανίζει τη μεγαλύτερη συνάφεια με το σύνολο των γενικών στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα.
- ο Ο Στρατηγικός Στόχος για «Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης» εμφανίζει μεγάλη συνάφεια με το Γενικό Στόχο 1 αλλά συνολικά φαίνεται να υποστηρίζεται πιο έμμεσα από τους γενικούς στόχους του Προγράμματος. Ο Στρατηγικός Στόχος 1 παρουσιάζει μεν την χαμηλότερη συνάφεια ως προς τους Γενικούς Στόχους, αλλά καλύπτεται σε αρκετά υψηλό βαθμό σε απόλυτα μεγέθη.

- **Συνάφεια Στρατηγικής και Προβλημάτων / Αναγκών**

Σε ότι αφορά τον έλεγχο συνάφειας της στρατηγικής με τα προβλήματα / ανάγκες σημειώνεται η αντικειμενική δυσκολία πλήρους αντιστοίχισης που παρουσιάζεται λόγω του εύρους περιοχών ενδιαφέροντος του Επιχειρησιακού Προγράμματος και της πολυπλοκότητας των στοιχείων που προσδιορίζουν την ανάλυση και τον καθορισμό της στρατηγικής και των στόχων.

- ο Τη μεγαλύτερη συνάφεια με τις προσδιορισμένες ανάγκες εμφανίζουν οι 3 πρώτοι Γενικοί Στόχοι του Ε.Π. που αφορούν την «Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας σε όλους τους κλάδους, ως βασικού παράγοντα για την αναδιάρθρωση της Ελληνικής Οικονομίας και την μετάβαση στην οικονομία της γνώσης», την «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας – Αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας – Αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και των εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων και γενική ποιοτική

αναβάθμιση των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών σε όλους τους τομείς και κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας»⁴⁸ και τη «Βελτίωση του θεσμικού περιβάλλοντος και των υποστηρικτικών δομών, υποδομών, μηχανισμών και εργαλείων για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας – Ενδυνάμωση του ανταγωνισμού – Προστασία του καταναλωτή».

- ο Ο Γενικός Στόχος 2 «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας – Αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας – Αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και των εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων και γενική ποιοτική αναβάθμιση των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών σε όλους τους τομείς και κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας» παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συνάφεια σε σχέση με τους λοιπούς, ως προς τη συνεισφορά του στην αντιμετώπιση του συνόλου των προσδιορισθέντων Προβλημάτων.
 - ο Ο Γενικός Στόχος 4, «Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας» παρουσιάζει της πιο περιορισμένη συνάφεια σε σχέση με όλους τους υπόλοιπους, γεγονός που κρίνεται λογικό δεδομένου του στοχευμένου περιεχομένου του στόχου.
 - ο Η ανάγκη / πρόβλημα «Ημιτελές ενεργειακό δίκτυο και περιορισμένη εφαρμογή «πράσινων» επιχειρηματικών στρατηγικών» καθώς επίσης και οι «Δυσκολίες βελτιστοποίησης του συνδυασμού των αναπτυξιακών συνεισφορών των κλάδων της οικονομίας» ικανοποιούνται σε συγκριτικά χαμηλότερο βαθμό από τους γενικούς στόχους.
- **Συνάφεια Ειδικών και Γενικών Στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος**
- ο Αυξημένη συνάφεια παρατηρείται μεταξύ των Γενικών και Ειδικών στόχων του Προγράμματος. Εξαίρεση αποτελούν οι Ειδικοί στόχοι αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού, οι οποίοι καλύπτονται ωστόσο μερικώς από τους Γενικούς στόχους, με στοχευμένες δράσεις επιμερισμένες ανά Άξονα Προτεραιότητας.
 - ο Ο Γενικός στόχος 4 «Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας» εμφανίζει συγκριτικά μειωμένη συνάφεια με τους ειδικούς στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος, ενώ αντίθετα, ο Γενικός στόχος 2 «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας – Αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας – Αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και των εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων και γενική ποιοτική αναβάθμιση των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών σε όλους τους τομείς και κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας» εμφανίζει τη μεγαλύτερη συνάφεια με τους αντίστοιχους ειδικούς στόχους.
 - ο Μικρή σχετικά είναι η συνάφεια των Ειδικών Στόχων «Μεγέθυνση και εμπλουτισμός του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού και ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος και της γεωγραφικής και διατομεακής κινητικότητάς του» και «Ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων» σε σχέση με όλους τους υπόλοιπους.
 - ο Παρατηρείται ικανός αριθμός Ειδικών Στόχων με βαθμό συνεισφοράς 50% στο σύνολο των Γενικών Στόχων, πράγμα που οφείλεται στην σαφή τάση για εξυπηρέτηση κάθε Γενικού Στόχου από εστιασμένους ειδικούς στόχους (μεγιστοποίηση της μονοσήμαντης εξυπηρέτησης στόχων του ανώτερου επιπέδου). Η τάση αυτή κρίνεται κατάλληλη λόγω του ευρέος φάσματος τομέων και δράσεων που καλύπτει το Πρόγραμμα.

⁴⁸ Διατηρούνται οι τίτλοι των Γενικών Στόχων όπως περιλαμβάνονται στο Σχέδιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος που υπεβλήθη τον Μάρτιο του 2007

- **Συνοχή Αξόνων Προτεραιότητας και Γενικών Στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος**
 - ο Με τη νέα στοχοθέτηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, υιοθετήθηκε η προσέγγιση της ακριβούς αντιστοίχισης κάθε Γενικού Στόχου στους Άξονες Προτεραιότητας, με αποτέλεσμα το Ε.Π. να δομείται σε 4 θεματικούς Άξονες (με επιπρόσθετο Άξονα αυτόν της Τεχνικής Βοήθειας), όσοι ακριβώς και οι Γενικοί Στόχοι. Ως εκ τούτου, η συνοχή των Αξόνων Προτεραιότητας με τους Γενικούς Στόχους είναι πλέον δεδομένη.
 - ο Η «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας και αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας», που αποτελούν αντικείμενο του Άξονα Προτεραιότητας 2, παρουσιάζει υψηλό βαθμό συνοχής με τις δράσεις των λοιπών Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος.
 - ο Η «Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας» δεν παρουσιάζει υψηλή συνοχή με τις δράσεις των λοιπών Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος, λόγω της φύσης του στόχου αυτού και του περιεχομένου του Άξονα Προτεραιότητας 4. Συγκεκριμένα οι «Δράσεις ολοκλήρωσης – εκσυγχρονισμού του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας» και οι «Δράσεις ενίσχυσης ειδικών επενδύσεων στον τομέα του πετρελαίου, στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος, με έργα που αφορούν στην μετεγκατάσταση δεξαμενών πετρελαίου στην περιοχή της Αττικής» παρουσιάζουν τη χαμηλότερη συνάφεια σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη δράση των Αξόνων Προτεραιότητας.
 - ο Οι δράσεις «Γνώση-Αριστεία» και «Αξία» του Άξονα Προτεραιότητας 1– «Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης» παρουσιάζουν σχετικά χαμηλή συνοχή με τις δράσεις των λοιπών Αξόνων Προτεραιότητας, δεδομένου ότι οι δράσεις αυτές είναι ιδιαίτερα στοχευμένες στην εξυπηρέτηση του Γενικού Στόχου 1.
- **Συμπληρωματικότητα / Συνέργεια των Αξόνων Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος**
 - ο Η συνολική Συμπληρωματικότητα / Συνέργεια των Δράσεων του Προγράμματος είναι πολύ ικανοποιητική. Το τελικό αποτέλεσμα είναι ακόμη ευμενέστερο λαμβανομένων υπ' όψιν των εξής:
 - Οι «Συμπληρωματικές δράσεις για τον εμπλουτισμό, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την αύξηση της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού» αποτελούν ειδικές περιπτώσεις παρέμβασης που εξειδικεύονται αποκλειστικά ανά Άξονα Προτεραιότητας. Η συνέργειά τους με αντίστοιχες Δράσεις άλλων Αξόνων Προτεραιότητας είναι πρακτικά ουδέτερη (στην πράξη θα έπρεπε να εξαιρεθούν των υπολογισμών).
 - Ο Άξονας Προτεραιότητας 4 αποτελεί μια οιονεί ειδική κατηγορία παρεμβάσεων που –όπως φάνηκε και από την ανάλυση των προηγούμενων ενοτήτων- παρουσιάζει μικρή συνάφεια με τους λοιπούς Στόχους του Προγράμματος. Ο υπολογισμός της συνεισφοράς των Δράσεων του θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με χρήση συντελεστή βάρους, κάτι στο οποίο ο Σύμβουλος δεν προέβη προς αποφυγή εσφαλμένων παραδοχών και με στόχο την εξασφάλιση ομοιομορφίας στον χειρισμό των Αξόνων Προτεραιότητας.
 - ο Οι Δράσεις των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2 και 3 παρουσιάζουν σχεδόν ισότιμους δείκτες Συνέργειας / Συμπληρωματικότητας με τον Άξονα Προτεραιότητας 2

«Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας – Αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας – Αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και των εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων και γενική ποιοτική αναβάθμιση των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών σε όλους τους τομείς και κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας» να εμφανίζει τις μεγαλύτερες τιμές.

- ο Οι «Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση τους» και «Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας» παρουσιάζουν ισχυρή Συμπληρωματικότητα / Συνέργεια με τις λοιπές Δράσεις του Προγράμματος.
- ο Οι Δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας 4 «Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας» παρουσιάζουν συνολικά την μικρότερη Συμπληρωματικότητα / Συνέργεια με όλες τις υπόλοιπες Δράσεις του ΕΠ. Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω ο Άξονας αυτός αποτελεί ειδική κατηγορία παρεμβάσεων, κάτι που διεφάνη και από την ανάλυση συνάφειας με τους λοιπούς στόχους του Προγράμματος.

• Καταλληλότητα μείγματος πολιτικών

- ο Σε σχέση με την κατανομή της Δημόσιας Δαπάνης στις κατηγορίες παρέμβασης, κατά κωδικό του Εφαρμοστικού Κανονισμού, προκύπτει ότι επιχειρήθηκε η βέλτιστη δυνατή κατανομή με βάση τη διαθεσιμότητα των πόρων, την προσπάθεια εξυπηρέτησης των βασικών στρατηγικών στόχων και την ανάγκη συνέχισης πολιτικών και δράσεων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου.
- ο Σημαντικότερη από πλευράς δεσμεύσεων είναι η παρέμβαση με Κωδικό 09 «Άλλα μέτρα για την προώθηση έρευνας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας» στην οποία συγκεντρώνεται το 26,03% των συνολικών δεσμεύσεων της Κοινοτικής Χρηματοδότησης. Επισημαίνεται ότι για «Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (R&TD) Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα» έχει δεσμευθεί το 64,29% της συνολικής Κοινοτικής Συνδρομής.
- ο Σημαντικές από χρηματοδοτική άποψη είναι οι κατηγορίες με Κωδικό 08 «Άλλες επενδύσεις σε επιχειρήσεις» και οι κατηγορίες με Κωδικούς στην οποία δεσμεύεται το 15,21% και οι κατηγορίες με κωδικούς 35 και 36 που αφορούν σε «Φυσικό αέριο» και «Φυσικό αέριο (ΔΕΔ –Η)» στις οποίες δεσμεύεται συνολικά το 7,17 %.
- ο Ποσοστό από 5,0%-8,0% της Κοινοτικής συνδρομής έχει δεσμευτεί για 4 άλλες κατηγορίες και συγκεκριμένα, τις κατηγορίες με κωδικό 05 «Προηγμένες υπηρεσίες υποστήριξης για επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων» (7,64%), 42 «Ανανεώσιμη ενέργεια: υδροηλεκτρική, γεωθερμική και άλλες μορφές ενέργειας» (6,18%), 07 «Επενδύσεις σε επιχειρήσεις που συνδέονται άμεσα με την έρευνα και την καινοτομία (καινοτόμες τεχνολογίες, σύσταση νέων επιχειρήσεων από τα πανεπιστήμια, υφιστάμενα κέντρα και επιχειρήσεις Ε&ΤΑ κ.λπ.)» (5,53%), και την 39: «Ανανεώσιμη ενέργεια: αιολική ενέργεια» (5,39%).
- ο Τη χαμηλότερη χρηματοδοτική βαρύτητα εμφανίζει η παρέμβαση με Κωδικό 55 «Προώθηση των φυσικών πόρων», στην οποία αναλογεί το 0,19% της Κοινοτικής Συνδρομής.

• Εκτίμηση της επάρκειας πόρων

Η Δημόσια Δαπάνη, με περιοχή εφαρμογής τις οκτώ Περιφέρειες Αμιγούς Στόχου Σύγκλισης, για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013, συνολικά ανέρχεται σε 1721 εκ. €, ενώ αν ληφθούν υπόψη και οι εκτιμώμενοι πόροι για τις

πέντε περιφέρειες μεταβατικής στήριξης, για το σύνολο των δεκατριών Περιφερειών η αντίστοιχη εκτιμώμενη Δημόσια Δαπάνη ανέρχεται σε 3220 εκ. € περίπου. Οι πόροι οι οποίοι δεσμεύονται συνολικά είναι μειωμένοι σε σχέση με αυτούς του ΕΠΑΝ 2000-2006 (συνολική Δημόσια Δαπάνη 3.216,76 εκ. € στην έναρξη της προγραμματικής περιόδου) αν ληφθεί υπόψη ότι ανάλογες δράσεις υλοποιούνταν από τα 13 ΠΕΠ συνολικού ύψους άνω των 600 εκ. € σε Δημόσια Δαπάνη. Το αντίστοιχο ποσό δεν είναι επακριβώς γνωστό για την τέταρτη προγραμματική περίοδο αλλά θα είναι χαμηλότερο (σύμφωνα με τη νέα αρχιτεκτονική των Προγραμμάτων και δεδομένου ότι θα αφορά μόνο στις 8 περιφέρειες). Επομένως παρότι σημαντικό μέρος των δράσεων για τους ανθρώπινους πόρους δεν καλύπτεται πλέον από το Πρόγραμμα αλλά από τα Προγράμματα του Ε.Κ.Τ. (εκτιμώμενου ύψους περίπου 200 εκ. €) συνολικά οι πόροι εμφανίζονται ελαφρά μειωμένοι. Επισημαίνεται ωστόσο ότι η παραπάνω διαπίστωση αφορά στο σύνολο της επικράτειας ενώ για τις οκτώ περιφέρειες του Στόχου 1 που καλύπτονται χρηματοδοτικά από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα η κατάσταση από πλευράς επάρκειας πόρων είναι σαφώς θετικότερη.

- ο Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του Επιχειρησιακού Προγράμματος αφορά τον Άξονα Προτεραιότητας 2 «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας – Αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας – Αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και των εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων και γενική ποιοτική αναβάθμιση των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών σε όλους τους τομείς και κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας», στον οποίο δεσμεύεται το 31,84% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης ή 548 εκ. €. Δεύτερος σε χρηματοδοτική βαρύτητα εμφανίζεται ο Άξονας Προτεραιότητας 4 «Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας», ο οποίος δεσμεύει το 27,89% (480 εκ. €). Ακολουθεί ο Άξονας 3 «Βελτίωση του θεσμικού περιβάλλοντος και των υποστηρικτικών δομών, υποδομών, μηχανισμών και εργαλείων για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας – Ενδυνάμωση του ανταγωνισμού – Προστασία του καταναλωτή» με 428 εκ. € και τελευταίος είναι ο Άξονας Προτεραιότητας 1 «Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας σε όλους τους κλάδους, ως βασικού παράγοντα για την αναδιάρθρωση της Ελληνικής Οικονομίας και τη μετάβαση στην οικονομία της γνώσης» στον οποίο δεσμεύονται 231 εκ. €.
- ο Σημειώνεται όμως ότι οι πόροι οι οποίοι δεσμεύονται στον τομέα της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας (Άξονας Προτεραιότητας 1) σε σχέση με αυτούς της Γ' Προγραμματικής Περιόδου παρουσιάζουν σημαντική αύξηση (σχεδόν διπλασιασμό) στο σύνολο των δεκατριών Περιφερειών. Οι επιπλέον πόροι κατευθύνονται στο σύνολό τους στις πέντε Περιφέρειες μεταβατικής στήριξης, γεγονός το οποίο κρίνεται ορθολογικό δεδομένου ότι στις περιοχές αυτές εστιάζεται το μεγαλύτερο μέρος της δραστηριότητας ΕΤΑ της χώρας.
- ο Σε σχέση με την κατανομή της Δημόσιας Δαπάνης στους Άξονες Προτεραιότητας αλλά και στις κατηγορίες παρέμβασης, κατά κωδικό του Εφαρμοστικού Κανονισμού, διαπιστώνεται ότι επιχειρήθηκε η βέλτιστη δυνατή κατανομή με βάση τη διαθεσιμότητα των πόρων, την προσπάθεια εξυπηρέτησης των βασικών στρατηγικών στόχων και την ανάγκη συνέχισης πολιτικών και δράσεων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου.
- ο Οι δεσμευμένοι πόροι είναι γενικά επαρκείς, δεδομένου ότι οι στρατηγικές επιλογές και προτεραιότητες που εξυπηρετούν, εξυπηρετούνται και υποστηρίζονται και από άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα (όπως τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ψηφιακής Σύγκλισης κλπ.) αλλά και τις εθνικές πολιτικές (όπως οι ΣΔΙΤ).
- ο Οι πόροι που αφορούν τον τομέα της ενέργειας (Άξονας Προτεραιότητας 4), κρίνονται καταρχήν επαρκείς, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι προορίζονται για παρεμβάσεις οι οποίες θα καλύψουν κρίσιμες ή/και σημαντικές δράσεις για την

επίτευξη του στόχου που αφορά την ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος και την ενίσχυση της αειφορίας. Ο τελικός βαθμός επάρκειας θα εξαρτηθεί από την πολιτική χρηματοδότησης που θα εφαρμοστεί στο ύψος των ενισχύσεων και αυτός τελικά μπορεί να διαμορφωθεί από επαρκής έως πολύ επαρκής.

- ο Παρά το γεγονός ότι ο Άξονας Προτεραιότητας 2 εμφανίζει τη μεγαλύτερη χρηματοδοτική βαρύτητα στο σύνολο του Προγράμματος, πόροι που τον αφορούν (στο σύνολο των δεκατριών περιφερειών) είναι σημαντικά μειωμένοι σε σχέση με αυτούς της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, αποτυπώνοντας έτσι την στρατηγική πολιτική η οποία ενισχύει τους τομείς της ενέργειας και της έρευνας και καινοτομίας. Εκτιμάται ότι αυτοί οι πόροι θα καλύψουν επαρκώς χρηματοδοτικά τις προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις και θα υποστηρίξουν την επίτευξη των τεθέντων στόχων (ποιοτικών και ποσοτικών) δεδομένου ότι το νέο θεσμικό πλαίσιο (εφαρμογή Αναπτυξιακού Νόμου) προβλέπει μειούμενα ποσοστά συγχρηματοδοτήσεων και μεγαλύτερη ιδιωτική συμμετοχή.
- ο Ο Άξονας Προτεραιότητας 3 εμφανίζει σημαντική αύξηση στους δεσμευμένους δημόσιους πόρους σε σχέση με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, αποτυπώνοντας την προτεραιότητα και την στρατηγική κατεύθυνση για διαμόρφωση ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Ο βαθμός ανταπόκρισης των πόρων του Άξονα Προτεραιότητας 3 στις ανάγκες των προγραμματιζόμενων παρεμβάσεων θα εξαρτηθεί από την εφαρμογή του σχετικού θεσμικού πλαισίου.

• **Ανάλυση Κινδύνων**

- ο Η πληθώρα των δράσεων του Προγράμματος αντιβαίνει ως έναν βαθμό προς μια από τις συχνότερες παρατηρήσεις των αξιολογητών για κατακερματισμό των κονδυλίων σε πολλές μικρές δράσεις, είναι όμως συμβατή με τους γενικότερους στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος, του ΕΣΠΑ και του ΕΠΜ και συνάδει και προς την παρατήρηση σχετικά με την αναγκαιότητα των πολλαπλών παρεμβάσεων για να επιτευχθεί η μετάβαση στην οικονομία της γνώσης. Κρίσιμο στοιχείο για την επίτευξη των στόχων αποτελεί ο βαθμός ετοιμότητας της Ελληνικής Διοίκησης να αντεπεξέλθει στην πολυπλοκότητα του συστήματος, η δυνατότητα επικέντρωσης σε συγκεκριμένες τεχνολογίες και κλάδους παραγωγής και η διασφάλιση επαρκούς «ζήτησης» για την εφαρμογή των δράσεων. Κατά συνέπεια, θα ήταν σκόπιμο να επιλεγούν οι δράσεις με το προσδοκώμενο αμεσότερο αποτέλεσμα για να προταχθούν κατά την εκτέλεση του Προγράμματος. Ορισμένες συμπύξεις δράσεων, που θα περιορίζαν την πολυπλοκότητα και θα βελτίωναν την κατανόησή τους από τους δικαιούχους, είναι επίσης εφικτές.
- ο Επισημαίνονται οι κίνδυνοι που προέρχονται από το σχετικά περιορισμένου μεγέθους εθνικό σύστημα καινοτομίας. Με κριτήριο την αμεσότητα στην υποστήριξη της καινοτομίας, οι δράσεις της «αξίας» και οι δράσεις της «γνώσης» που συνδέονται με τις επιχειρήσεις και την εφαρμογή δημόσιων πολιτικών έχουν περισσότερο επείγοντα χαρακτήρα και θα πρέπει να προηγηθούν χρονικά κατά την εφαρμογή, για να δώσουν το στίγμα της πολιτικής του Προγράμματος. Ο βασικός κίνδυνος κατά την εφαρμογή σχετίζεται με το γεγονός ότι το Πρόγραμμα περιλαμβάνει μεγάλες, σύνθετες δράσεις και επιδιώκει την εμπλοκή πολλών ομάδων-στόχου. Απαιτείται συνεπώς αυξημένη πρόνοια για συντονισμό. Ορισμένες από τις δράσεις αυτές θα μπορούσαν να συγχωνευθούν, για να διευκολύνουν την κατανόηση του Προγράμματος από την «αγορά».
- ο Επίσης φαίνεται αναγκαίο να παρακολουθηθεί συστηματικά, κατά την εξέλιξη της υλοποίησης του Προγράμματος ο βαθμός στον οποίο το ίδιο το Πρόγραμμα και τα άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα που περιέχουν μέτρα για την έρευνα (ΕΠ Εκπαίδευσης, ΠΕΠ Αττικής και Κ. Μακεδονίας κτλ.) θα συμβάλουν στον ποσοτικό

στόχο της Λισσαβόνας και του ΕΠΜ για αύξηση της ΑΕΔΕΤΕ στο 1,5% του ΑΕΠ ως το 2010 ή έστω ως το 2013, με συμμετοχή των επιχειρήσεων στο 40% της ΑΕΔΕΤΕ. Η επίτευξη του στόχου αυτού για το σύνολο της Ελλάδας προϋποθέτει την εντονότερη συμμετοχή στην προσπάθεια των πλέον προηγμένων τεχνολογικά Περιφερειών, όπως η Αττική και η Κεντρική Μακεδονία, οι οποίες θα πρέπει να ξεπεράσουν τα αντίστοιχα περιφερειακά ποσοστά τους πάνω από το 1,5% μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου. Η δυσκολία αφορά και την αποτελεσματική εφαρμογή και το συντονισμό των προβλεπόμενων μέτρων και δράσεων από τις αρμόδιες υπηρεσίες των τελικών δικαιούχων, και την ετοιμότητα και αξιοπιστία του συστήματος παρακολούθησης και περιοδικής προσαρμογής του Προγράμματος κατά την εκτέλεσή του, λαμβανομένου υπόψη ότι οι μεταβατικές Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας θα έχουν την ευθύνη για την απορρόφηση του μεγαλύτερου ποσοστού της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης για την έρευνα και καινοτομία.

- ο Εμφανείς είναι επίσης οι κίνδυνοι που πηγάζουν από το χαμηλό επίπεδο θεσμικής ωρίμανσης των παρεμβάσεων για την ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων.
- ο Οι παρεμβάσεις για τους επιχειρηματικούς υποδοχείς συνδέονται με την ολοκλήρωση και θεσμοθέτηση του Εθνικού Χωροταξικού και Ειδικών Σχεδίων για τον Τουρισμό, τις ΑΠΕ και τη Μεταποίηση.
- ο Η στρατηγική για την ανάπτυξη Δομών Στήριξης Επιχειρήσεων απαιτεί εστίαση της προσπάθειας στην παραγωγή πραγματικής προστιθέμενης αξίας των παρεμβάσεων.
- ο Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος επηρεάζει θετικά την αποσαφήνιση της κατεύθυνσης και των ειδικών ρυθμίσεων των κρατικών ενισχύσεων για τις επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των αγροτοβιομηχανικών επενδύσεων).
- ο Απαιτείται σημαντική προσπάθεια για τον συντονισμό μεταξύ του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών μεταβατικής στήριξης για όλα τα θέματα έρευνας – ανταγωνιστικότητας – εξωστρέφειας – επιχειρηματικότητας.
- ο Δεδομένου του χαρακτήρα του Προγράμματος ως κινητήριου μοχλού για την επίτευξη βασικών στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ επιβάλλεται η έγκαιρη αποσαφήνιση κρίσιμων θεμάτων εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

• **Εναλλακτικοί Μηχανισμοί Υλοποίησης**

- ο Το European investment Fund και γενικότερα οι ευκαιρίες της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (European Investment Bank) καθώς και το νέο χρηματοδοτικό μέσο JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises) προσφέρουν πρόσθετες δυνατότητες, που δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί.
- ο Το νέο θεσμικό πλαίσιο για τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα βρίσκεται στα πρώτα στάδια της εφαρμογής του και εκτιμάται ότι παρά τις επί μέρους επιφυλάξεις ήδη λειτουργεί θετικά στην κατεύθυνση της προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων σε τομείς που παραδοσιακά κάλυπταν τις ανάγκες τους (κυρίως σε υποδομές) μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.
- ο Τα Πρότυπα Καινοτόμα Σχέδια Ανάπτυξης (ΠΚΣΑ – Global Grants) σύμφωνα και με την σχετική πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΥΠΟΙΟ αποτελούν επίσης δυναμικά σημαντικό μέσο υλοποίησης καινοτόμων παρεμβάσεων με χωρική κυρίως διάσταση αλλά και θεματική εστίαση σε τομείς που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάδειξη νέων μορφών επιχειρηματικότητας.

ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

• Συνάφεια με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις

- ο Η σημαντικότητα του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα – Επιχειρηματικότητα στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ τονίζεται από την συμβολή του στην εξυπηρέτηση των Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών για την Συνοχή 2007 -2013 καθώς το Πρόγραμμα συμβάλλει άμεσα σε 6 και έμμεσα σε 2 ΚΣΚΓ, επωμίζεται δηλαδή μαζί με τα Π.Ε.Π το μεγαλύτερο βάρος στην επίτευξη των στόχων της Πολιτικής Συνοχής.
- ο Ιδιαίτερα σημαντική είναι επίσης η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος στην επίτευξη της γενικής συνέπειας των προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ με τους στόχους του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων και τις Ευρωπαϊκές προτεραιότητες για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση. Ειδικότερα σημειώνεται η βαρύνουσα σημασία του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την 2η Θεματική Προτεραιότητα (Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία), η από κοινού με τα 5 Π.Ε.Π εξυπηρέτηση της 1ης Θεματικής Προτεραιότητας – Κεφ 3 του ΕΠΜ (Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της Οικονομίας) και η από κοινού με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης (Κεφ 4 του ΕΠΜ).
- ο Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα σε επίπεδο στόχων συμβάλλει θετικά στην «αύξηση της απασχόλησης» ενώ συμβάλλει μόνο έμμεσα και περιορισμένα στην «αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας και εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών».
- ο Τέλος σημειώνεται η κρίσιμη συνεισφορά του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα στην σύνδεση του ΕΣΠΑ με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και η έμμεση αλλά σημαντική συνεισφορά του στις Κατευθυντήριες Γραμμές των πολιτικών Απασχόλησης.

• Συνάφεια με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων

- ο Η ύπαρξη υψηλής συνάφειας επαληθεύεται από τη μήτρα διερεύνησης της συνοχής του Προγράμματος με το ΕΠΜ. Πολύ υψηλή συνάφεια διαπιστώνεται σε σχέση με τις προτεραιότητες του ΕΠΜ «Αύξηση της παραγωγικότητας, μέσα από την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων στη λειτουργία των αγορών, τις επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και την προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης» και «Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ενίσχυση του ανταγωνισμού, άνοιγμα των αγορών, αύξηση της εξωστρέφειας και αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης της χώρας ως πόλου έλξης επενδυτικών δραστηριοτήτων με προοπτικές επέκτασης στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης», ενώ αντίθετα έμμεση και περιορισμένη συνάφεια διαπιστώνεται σε σχέση με την προτεραιότητα «Αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας και εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών».

• Συνάφεια με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

- ο Σύμφωνα με το ΕΣΠΑ το Πρόγραμμα καλείται να υπηρετήσει κυρίως τέσσερις από τις πέντε Θεματικές Προτεραιότητες και ειδικότερα :
 - τη Θεματική Προτεραιότητα 1: Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας,
 - τη Θεματική Προτεραιότητα 2: Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία,

- τη Θεματική Προτεραιότητα 4: Θεσμικό Περιβάλλον και
 - τη Θεματική Προτεραιότητα 5: Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης.
- ο Η Θεματική Προτεραιότητα 3, για την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή, δεν καλύπτεται, στο βαθμό που οι παρεμβάσεις του Προγράμματος είναι εστιασμένες σε συγκεκριμένες ομάδες στόχο και ως εκ τούτου αφορούν κυρίως στο Γενικό Στόχο 8 της συγκεκριμένης Προτεραιότητας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

• Το σύστημα δεικτών του Επιχειρησιακού Προγράμματος

- ο Η ανάπτυξη του Πλαισίου και η επιλογή των επιμέρους Δεικτών έγινε με βάση τη Λογική Παρέμβασης του Προγράμματος (Στρατηγική) και διέπεται από τις προδιαγραφές των βασικών Μεθοδολογικών εργαλείων της Κοινότητας (Project Cycle Management, Logical Framework Approach, M.E.A.N.S.) και άλλες συμπληρωματικές οδηγίες και έγγραφα ("The Guide" – Tavistock Institute, Εγκύκλιοι και λοιπά Μεθοδολογικά Έγγραφα Εργασίας).
- ο Σύμφωνα με το πνεύμα των σχετικών Κανονισμών και εγκυκλίων που διέπουν την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, το Πλαίσιο Δεικτών του Ε.Π. περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικούς Δείκτες Εκροών και Αποτελεσμάτων, για τις κύριες δράσεις των Αξόνων Προτεραιότητας, σε πλήρη συνάφεια με τις επιταγές του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) για τη νέα Προγραμματική Περίοδο (2007-2013).
- ο Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα αποτελεί μία σύνθετη και κρίσιμη, σε επίπεδο εξυπηρέτησης εθνικών στόχων, τομεακή παρέμβαση. Προκειμένου να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις στο ευρύ πεδίο των θεματικών προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ, το Πρόγραμμα υιοθετεί ένα ολοκληρωμένο πλέγμα στρατηγικών, και οργανώνει τον μεγάλο αριθμό των πολύμορφων αναγκών παρεμβάσεων του σε πέντε Άξονες Προτεραιότητας: τέσσερις που αντιστοιχούν σε αντίστοιχους Γενικούς Στόχους του Προγράμματος και ένα σχετικό με την υποστήριξη της εφαρμογής του. Οι παρεμβάσεις του επιδιώκουν την επιτυχή αντιμετώπιση των προκλήσεων της εποχής σχετικά με την Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα, σε ένα μεγάλο αριθμό τομέων (Μεταποίηση-Υπηρεσίες, Έρευνα και Τεχνολογία, Ενέργεια, Τουρισμός, Πολιτισμός, Εμπόριο & Προστασία του Καταναλωτή), με σκοπό την επίτευξη του συνόλου των προγραμματικών στόχων του (στρατηγικών, γενικών και ειδικών) και την αποτελεσματική κάλυψη των υφιστάμενων αναγκών και προτεραιοτήτων.
- ο Η διαχείριση μίας τόσο ευρείας (σε πολλούς τομείς και σε πολλές θεματικές ενότητες) και πολύπλοκης στρατηγικής παρέμβασης είναι αναμενόμενο να απαιτεί τη χρησιμοποίηση περισσότερων, συνθετότερων ή/και αναλυτικότερων Δεικτών Παρακολούθησης, ιδιαίτερα σε επίπεδο εκροών. Η μεγέθυνση όμως του απαιτούμενου Πλαισίου Δεικτών συχνά το οδηγεί σε αυτοαναίρεση: η διαχειριστική εμπειρία των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων (Β' και Γ' ΚΠΣ) έχει αποδείξει πως η χρησιμοποίηση πολλών Δεικτών, καίτοι μεθοδολογικά δικαιολογημένη, δεν εξυπηρετεί ουσιαστικά τον στόχο της αποτελεσματικής παρακολούθησης των παρεμβάσεων, ενώ παράλληλα επιβάλλει ένα δυσανάλογο με το αποτέλεσμα κόστος και προσπάθεια, που πολλές φορές δεν είναι διαθέσιμα. Αντίθετα, η διαμόρφωση ενός ευέλικτου, απλού και σχετικά περιορισμένου σε αριθμό δεικτών Πλαισίου, διευκολύνει την ανταλλαγή αξιόπιστων δεδομένων προόδου μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων του Προγράμματος (ωφελομένων, αναδόχων,

τελικών δικαιούχων, ΕΥΔ, ΥΠΑΝ, λοιπών εμπλεκόμενων Υπουργείων κλπ.) χωρίς να στερεί σημαντικό βαθμό αξίας πληροφορίας. Μεθοδολογικά, αυτό είναι ιδιαίτερα σωστό στην περίπτωση των Δεικτών Αποτελεσμάτων (και Επιπτώσεων, αν και όπου αυτοί απαιτούνται).

- ο Το Πλαίσιο Δεικτών του Επιχειρησιακού Προγράμματος, όπως διαμορφώθηκε μετά από μια σειρά διαβουλεύσεων μεταξύ της ΟΣΠ, των Συμβούλων κατάρτισης του Προγράμματος και του Συμβούλου της Εκ των προτέρων Αξιολόγησης, ακολουθεί σε σημαντικό βαθμό την ως άνω λογική. Από ένα μεγάλο πλήθος πιθανών Δεικτών για την ποσοτικοποίηση των Εκροών και αποτίμηση των Αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων επιλέχθηκε ένα μικρός και αντιπροσωπευτικός πυρήνας, ο οποίος μπορεί να εκφράζει και αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό την πρόοδο των σημαντικότερων παρεμβάσεων του Προγράμματος.
- ο Η επιλογή του Πλαισίου Δεικτών του Επιχειρησιακού Προγράμματος έγινε με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία αντανakλούν τη σημαντικότητα και κρισιμότητα του κάθε Δείκτη. Συγκεκριμένα, στη γενική περίπτωση, χρησιμοποιήθηκαν τα κάτωθι κριτήρια για την συμπερίληψη ή όχι ενός Δείκτη στο Πλαίσιο :

Κριτήρια επιλογής Δείκτη:

- ♦ Ο Δείκτης προτείνεται από το ΕΣΠΑ.
- ♦ Ο Δείκτης αναφέρεται σε παρέμβαση με μεγάλη χρηματοδοτική βαρύτητα.
- ♦ Ο Δείκτης αναφέρεται σε παρέμβαση κρίσιμη για την επίτευξη των στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος
- ♦ Ο Δείκτης αναφέρεται σε παρέμβαση ειδικού ενδιαφέροντος.
- ο Όπου κρίθηκε σκόπιμο, είτε λόγω έλλειψης σχετικού προτεινόμενου δείκτη ΕΣΠΑ, είτε λόγω ύπαρξης σημαντικών (σύμφωνα με τα παραπάνω κριτήρια) παρεμβάσεων, το Πλαίσιο εμπλουτίστηκε με πρόσθετους «ποσοτικούς» Δείκτες, δηλαδή Δείκτες που μπορούν να ποσοτικοποιήσουν τις σχετικές παρεμβάσεις.
- ο Η περιορισμένη και επιλεκτική χρήση τιμών βάσης (με την σύμφωνη γνώμη του Συμβούλου Αξιολόγησης) αφορά κυρίως τους δείκτες που έχουν χαρακτηριστικά εθνικής συσσώρευσης και επομένως είναι εφικτή η προσέγγισή τους και αποδίδουν με σαφήνεια την εικόνα του τομέα παρέμβασης.
- ο Σε κάθε περίπτωση, όλοι οι επιλεγέντες Δείκτες πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας (S.M.A.R.T) που τίθενται από τις σχετικές Κοινοτικές Μεθοδολογίες (Logical Framework Analysis) αλλά και από τις Εγκυκλίους του ΥπΟΙΟ :
 - Είναι συγκεκριμένοι και σαφώς διατυπωμένοι.
 - Είναι αντικειμενικά μετρήσιμοι και διαθέτουν αριθμητικές Τιμές Βάσης και Στόχου σύμφωνα με την προσέγγιση που προαναφέρθηκε.
 - Είναι δυνατό (κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος) να ποσοτικοποιούνται εντός λογικών πλαισίων κόστους και χρόνου (π.χ. δεν απαιτείται η εκπόνηση πολύπλοκων μελετών για τον προσδιορισμό των τιμών τους).
 - Είναι αντιπροσωπευτικοί και συναφείς με τα μετρούμενα μεγέθη (δηλαδή τα μεγέθη που έχουν τεθεί για τους κύριους στόχους και προτεραιότητες).
 - Αφορούν παρεμβάσεις που προσδιορίζονται εντός συγκεκριμένων χρονικών ορίων και αναφέρονται σε αποτελέσματα της Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013.

- Οι τιμές – στόχοι τους μπορούν να επιτευχθούν με τους οικονομικούς πόρους που διατίθενται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.
- ο Οι Δείκτες προσδιορίστηκαν σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος και αφορούν στο σύνολο του Προγράμματος. Για κάθε Δείκτη προσδιορίστηκε η μετρούμενη παρέμβαση, η(οι) μονάδα(ες) μέτρησής του, η τιμή-βάσης, η αξιοπιστία και επάρκεια των πηγών παροχής των στοιχείων μέτρησης / επαλήθευσης και –όπου απαιτείται- το μέσο μοναδιαίο κόστος για τον υπολογισμό του.
- ο Τελικά, οι Δείκτες του Επιχειρησιακού Προγράμματος όπως διαμορφώθηκαν, είναι - στο μέτρο του δυνατού- συγκεντρωτικοί και σε ορισμένες περιπτώσεις αφορούν περισσότερες της μιας κατηγορίες παρέμβασης.

ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ / ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

- ο Το Σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα περιλαμβάνει στο Κεφάλαιο για τις Διατάξεις Εφαρμογής (Κεφάλαιο 4), το σχέδιο των (κοινών) Διατάξεων Εφαρμογής που διαμορφώθηκαν από το ΥΠΟΙΟ, προσαρμοσμένο στις ανάγκες και συμπληρωμένο με τα ειδικά θέματα που αφορούν στο Πρόγραμμα.
- ο Το κείμενο αυτό καλύπτει τις (γενικές) απαιτήσεις των προγραμματικών κειμένων της Ε.Ε. σχετικά με τις Διατάξεις Εφαρμογής. Ορισμένα θέματα όμως παραμένουν προς διευκρίνιση καθώς προβλέπεται να αποτελέσουν διατάξεις του νέου Νόμου για την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου προγραμματισμού 2007-2013 (που θα αντικαταστήσει τον υφιστάμενο Ν. 2860/99). Τέτοια θέματα είναι π.χ. η παρουσίαση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων των νέων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, οι διαδικασίες επιλογής των έργων, κ.α.
- ο Προκειμένου να υπάρξει πλήρης ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης των δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα πρέπει να διασφαλισθεί η έγκαιρη έκδοση των απαιτούμενων Υπουργικών Αποφάσεων ή εγκυκλίων που θα εξειδικεύουν επιμέρους θέματα συγκρότησης και λειτουργίας οργάνων, διαχείρισης, ένταξης πράξεων και παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης.
- ο Η αξιολόγηση κρίνει ως ιδιαίτερα θετική την σύσταση της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και εκτιμά πως θα ενισχύει και θα διασφαλίζει τον ορθολογικό προγραμματισμό ενεργειών & πόρων & την τήρηση του Κοινοτικού Κανονιστικού Πλαισίου. Επίσης θετικά αντιμετωπίζεται η προβλεπόμενη διαδικασία για τον συντονισμό των δράσεων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΕΣΠΑ και ιδιαίτερα η σύσταση επιτροπής συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων, μέσω χρηματοοικονομικής τεχνικής και δανείων ΕΤΕπ, καθώς και η σύσταση (με βάση το νέο θεσμικό πλαίσιο Έρευνας και Τεχνολογίας) Εθνικού Οργανισμού Έρευνας, Διυπουργικής Επιτροπής Έρευνας και Τεχνολογίας και Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας. Σημειώνεται όμως η ανάγκη για τον βέλτιστο δυνατό συντονισμό στην έκδοση των απαιτούμενων κανονιστικών πράξεων ώστε να ολοκληρωθούν εγκαίρως οι απαιτούμενες ρυθμίσεις.
- ο Στην τέταρτη προγραμματική περίοδο δίδεται, ορθά, μεγαλύτερη έμφαση τόσο στην ορθή λειτουργία των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου (ΣΔΕ), όσο και στην διαδικασία του ελέγχου στα ΣΔΕ και σε κατάλληλο δείγμα Δράσεων ενώ προβλέπεται μεγαλύτερη αυτοτέλεια των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στην τρέχουσα διαχείριση.

- ο Σχετικά με τις διαδικασίες ένταξης – αξιολόγησης- παρακολούθησης πράξεων, επισημαίνεται η ανάγκη διεύρυνσης της χρήσης της Συγκριτικής Αξιολόγησης, σε συνδυασμό με απλουστεύσεις στην διαδικασία υποβολής προτάσεων και την μείωση της διακίνησης όγκου εγγράφων με ενδεχόμενη καθιέρωση ηλεκτρονικής υπογραφής στους χρήστες του νέου ΟΠΣ.
- ο Θετικά αξιολογείται η εφαρμογή συστήματος επιβεβαίωσης της διαχειριστικής ικανότητας των Τελικών Δικαιούχων για: α) τη δημιουργία νέων Φορέων Υλοποίησης με τη μορφή Α.Ε. ή Ειδικών Υπηρεσιών Εφαρμογής, β) την αξιοποίηση της τεχνογνωσίας φορέων και οργανισμών του ευρύτερου δημόσιου τομέα από Φορείς Υλοποίησης χαμηλότερης επάρκειας και γ) την τεχνική υποστήριξη της προσαρμογής υφιστάμενων Φορέων Υλοποίησης.

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

• Η συμβολή της εκ των προτέρων αξιολόγησης στην εκτίμηση της χωρικής διάστασης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνεται διακριτή υπο-ενότητα που αφορά στην περιφερειακή διάσταση της ανταγωνιστικότητας, η οποία εξειδικεύεται ανά διακριτή Περιφέρεια ή ανά ομάδα Περιφερειών. Υπενθυμίζεται ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καλύπτει χρηματοδοτικά μόνο τις 8 Περιφέρειες Στόχου 1. Οι πολιτικές για την ανταγωνιστικότητα και την επιχειρηματικότητα είναι, κυρίως, τομεακές και οριζόντιες, και ο ανταγωνιστικός χαρακτήρας των παρεμβάσεων δυσχεραίνει την προγραμματική εκτίμηση της χωρικής κατανομής τους:

- ο Η ολοκλήρωση και θεσμοθέτηση του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου, όπως επίσης και των συναφών με τη θεματική του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων για τον τουρισμό, τις ΑΠΕ και τη Μεταποίηση, εκτιμάται ότι θα συμβάλει καθοριστικά στην επίλυση κρίσιμων προβλημάτων χωροθέτησης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και στην επιτάχυνση του ρυθμού υλοποίησης ειδικών κατηγοριών επενδύσεων.
- ο Η ενσωματωμένη διακριτή υπο-ενότητα στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, η οποία αφορά τη χωρική διάσταση των παρεμβάσεων, κρίνεται σκόπιμο να εξειδικευθεί μεταγενέστερα και κατόπιν συνεννόησης των αρμόδιων Υπουργείων (ΥΠΑΝ και ΥΠΕΧΩΔΕ).
- ο Επίσης θα ήταν χρήσιμο στην υπο-ενότητα της περιφερειακής διάστασης της ανταγωνιστικότητας, που περιλαμβάνεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, να τεκμηριωθεί λεπτομερέστερα η κατανομή πόρων σε συγκεκριμένες κατηγορίες παρεμβάσεων στις Περιφέρειες.

• Μεγιστοποίηση της Κοινοτικής Προστιθέμενης Αξίας

Η Κοινοτική Προστιθέμενη Αξία αποτελεί βασικό ζητούμενο της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής και ειδικότερα των παρεμβάσεων που προωθούν την καινοτομία, την δικτύωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, την ανάληψη επιχειρηματικού ρίσκου, την διάχυση της συσσωρευμένης γνώσης και την εμβάθυνση της εταιρικής σχέσης.

Η διαφοροποίηση της διαδικασίας προγραμματισμού σε συνδυασμό με τις αλλαγές στα επίπεδα χρηματοδότησης αποσκοπεί στην ενίσχυση των πολιτικών που προσδίδουν Προστιθέμενη Αξία εστιάζοντας στην Συνοχή (Ολοκληρωμένη Πολυτομεακή Ανάπτυξη), την Σταθερότητα (συνεπής μακροχρόνιος σχεδιασμός) και την Υπευθυνότητα (συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση).

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα επωμίζεται, λόγω των βασικών στρατηγικών στόχων που καλείται να εξυπηρετήσει, σημαντικό μέρος της συνολικής ευθύνης για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ και ιδίως εκείνων που συμβάλλουν στην μεγιστοποίηση της Κοινοτικής Προστιθέμενης Αξίας.

Από την άποψη αυτή η συμβολή του Προγράμματος θα μπορούσε να είναι περισσότερο ευκρινής αν υπήρχαν διαθέσιμες υποστηρικτικές μελέτες για την προηγούμενη προγραμματική περίοδο που θα εξέταζαν την κατάσταση στους βασικούς τομείς όπως πιθανόν να είχε διαμορφωθεί χωρίς την συμβολή του ΕΠΑΝ. Ενδεικτικά θα ήταν ενδιαφέρουσες απαντήσεις σε ερωτήματα του τύπου: πόσες περισσότερες εκκινήσεις νέων επιχειρήσεων ή πόσες δοκιμαστικές εφαρμογές νέων ενεργειών ή προσεγγίσεων πραγματοποιήθηκαν που δεν θα είχαν πραγματοποιηθεί χωρίς την ενίσχυση του Προγράμματος;

Παρά το γεγονός ότι οι απαντήσεις σε ανάλογα ερωτήματα φαίνεται να είναι θετικές εν τούτοις δεν μπορούν να ποσοτικοποιηθούν χωρίς παρεμβάσεις στο σύστημα παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος σε συνδυασμό με την συνολική κίνηση και εξέλιξη των τομέων και των περιοχών παρέμβασης.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα προσανατολίζεται στην εκπλήρωση βασικών κριτηρίων που αφορούν στην Κ.Π.Α. και ιδίως:

- Στην ανάγκη δημιουργίας κρίσιμης μάζας ανθρώπινων και χρηματοοικονομικών πόρων
- Στην ουσιαστική συμβολή στην υλοποίηση της πολιτικής Συνοχής μέσω των συνεργιών και της συμπληρωματικότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος με άλλες παρεμβάσεις (τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα περιφερειών σύγκλισης) και
- Στην αντιμετώπιση προβλημάτων που παρουσιάζονται σε κοινοτικό επίπεδο (ενίσχυση της έρευνας, ενέργεια, κλπ).

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιοποίηση των πορισμάτων της εκ των προτέρων αξιολόγησης στο σχεδιασμό και την οριστικοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος δεν εξαντλείται με τις άμεσες προσαρμογές του κειμένου του όπως περιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή, καθώς πολλές από τις σχετικές επισημάνσεις και κυρίως αυτές που αναφέρονται σε πιθανούς κινδύνους, θα ληφθούν υπόψη και θα αξιοποιηθούν στο στάδιο της εξειδίκευσης και προετοιμασίας των παρεμβάσεων. Επιπρόσθετα επισημαίνεται ότι στο τελικό στάδιο της υποβολής του Προγράμματος (Ιούλιος 2007) και σε συνέχεια της διαπραγμάτευσης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εμπλουτίστηκε το κείμενο της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης σε τομείς που θίγονται στην προηγούμενη ενότητα όπως η καινοτομική συμπεριφορά των επιχειρήσεων και η ανάλυση της εξωστρέφειάς τους, η προστασία καταναλωτή, ο τομέας της ενέργειας κ.ά.

Σε σχέση με ορισμένα από τα θέματα που θίγονται στην παράγραφο «ανάλυση κινδύνων» επισημαίνονται τα παρακάτω :

- Το μεγάλο πλήθος των δράσεων

Το μεγάλο πλήθος των δράσεων αποτελεί κίνδυνο από την μια πλευρά, ταυτόχρονα όμως αποτελεί και αναπόφευκτη ανάγκη για το Πρόγραμμα η οποία προκύπτει από

το μεγάλο πλήθος τομέων πολιτικής που περιλαμβάνει, σε συνδυασμό και με την κρισιμότητά τους στην επίτευξη σημαντικών στόχων όπως η Στρατηγική της Λισσαβόνας, η επίτευξη των στόχων του Κυότο κλπ και την ανάγκη συνέχισης βασικών πολιτικών. Στη φάση της εφαρμογής και ειδικότερα στην ένταξη των πράξεων λαμβάνοντας υπόψη και το πλαίσιο για τη Διαχείριση, τον Έλεγχο και την Εφαρμογή θα ληφθεί μέριμνα για την κατά το δυνατόν διασφάλιση του μη κατακερματισμού των πόρων.

Επιπλέον δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην θεσμική προετοιμασία των δράσεων και στην έγκαιρη προώθηση των υποστηρικτικών μελετών.

- Μεγάλες παρεμβάσεις στην Ε&Τ

Πρωθείται τροποποίηση του νομικού πλαισίου, όπου απαιτείται, καθώς και μελέτες προετοιμασίας των «μεγάλων» και καινοτόμων παρεμβάσεων. Επισημαίνεται ότι στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο υπάρχει σχετική χρήσιμη εμπειρία από τη δράση των περιφερειακών πόλων καινοτομίας και τη Ζώνη Καινοτομίας Θεσσαλονίκης.

Ιδιαίτερη μέριμνα θα ληφθεί από την ΕΥΔ του Επιχειρησιακού Προγράμματος με τη δημιουργία ειδικής «ομάδας δράσης» για την προώθηση έργων με έντονα καινοτομικό χαρακτήρα και τα οποία θα διαθέτουν τις προϋποθέσεις παραγωγικής αξιοποίησης, με έμφαση στην κινητοποίηση και το συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων ώστε να επιτυγχάνεται η απαιτούμενη θεσμική και τεχνική ωριμότητα υλοποίησής τους.

- Συντονισμός στα θέματα Έρευνας και Τεχνολογίας και με τις πέντε περιφέρειες μεταβατικής στήριξης

Ο συντονισμός με τις πέντε περιφέρειες διασφαλίζεται μέσω της συνεχούς συνεργασίας με τη ΓΓΕΤ που αποτελεί τον αρμόδιο φορέα για τη χάραξη και άσκηση πολιτικής στους τομείς της έρευνας και τεχνολογίας και τον συντονισμό των αντίστοιχων παρεμβάσεων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ καθώς και τις αρμόδιες Διαχειριστικές Αρχές των Π.Ε.Π. στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των δράσεων «Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας».

- Χρηματοδοτικά εργαλεία

Για την ωρίμανση των χρηματοοικονομικών εργαλείων και όπου απαιτείται θα χρησιμοποιηθούν σχετικές μελέτες.

2.6 ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ

ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Γενικά

Το Ε.Π. για την Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα εξειδικεύει τη στρατηγική για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο της γενικότερης εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής για τη νέα περίοδο 2007-2013.

Εκτιμάται ότι η στρατηγική που υιοθετείται και οι τρόποι παρέμβασης που προσδιορίζονται στο Πρόγραμμα θα έχουν θετική επίδραση στην ανταγωνιστικότητα, εξωστρέφεια και επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα και θα εξασφαλίσουν θετικά αναπτυξιακά αποτελέσματα για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

Η στρατηγική αναφέρεται στους τομείς μεταποίηση, υπηρεσίες, εμπόριο, προστασία καταναλωτή, έρευνα - τεχνολογία, ενέργεια, τουρισμός και πολιτισμός, καλύπτοντας επομένως τα αντικείμενα αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και του Υπουργείου Πολιτισμού.

Περιοχή Μελέτης

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καλύπτει σε στρατηγικό και χρηματοδοτικό επίπεδο ένα γεωγραφικό χώρο που αντιστοιχεί στις οκτώ (8) Περιφέρειες αμιγούς Στόχου 1 «Σύγκλιση» οι οποίες είναι Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, Ιόνια Νησιά, Ήπειρο, Θεσσαλία, Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησο, Βόρειο Αιγαίο και Κρήτη. Ως ευρύτερη περιοχή μελέτης ορίζεται ολόκληρη η χώρα.

Στην παρούσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ως ευρύτερη περιοχή μελέτης ορίζεται ολόκληρη η χώρα, που αποτελεί την αναγκαία διεύρυνση της περιοχής του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του Προγράμματος (οκτώ Περιφέρειες αμιγούς Στόχου 1 «Σύγκλιση»), στο οποίο εκτιμάται ότι δύνανται να αναμένονται περιβαλλοντικές επιπτώσεις άμεσες ή έμμεσες από την υλοποίηση των προγραμματιζόμενων στόχων και δράσεων του προγράμματος.

Ανταγωνιστικότητα στην Ελλάδα

Το επίπεδο της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας εξακολουθεί να παραμένει συγκριτικά χαμηλό, πράγμα που υπονομεύει την εξασφάλιση συνθηκών αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης. Ο ρυθμός ανάπτυξης για το 2005 διαμορφώθηκε στο 3,7%, ενώ για το 2006 και 2007 προβλέπεται επιτάχυνση στο 3,8% με το ρυθμό να φθάνει το 4% το 2008. Ήδη το 1^ο εξάμηνο του 2006, ο ρυθμός ανάπτυξης έφθασε το 4,1%, με ευνοϊκές ενδείξεις και προοπτικές για το υπόλοιπο του έτους, γεγονός που δείχνει ότι η ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας θα μπορούσε να ξεπεράσει τις προβλέψεις του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Διαδικασία ΣΠΕ – Οδηγία

Η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ) είναι μια διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, η οποία έχει θεσμοθετηθεί στην χώρα μας με την ΚΥΑ 107017/28.8.2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006), στα πλαίσια εναρμόνισης της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ. Στόχος της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ είναι η προώθηση της Βιώσιμης ή Αειφόρου Ανάπτυξης με την υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και θέσπιση σχεδίων και προγραμμάτων. Η εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) αποτελεί τον πυρήνα της διαδικασίας ΣΠΕ.

Άλλα σχετικά προγράμματα

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» συσχετίζεται άμεσα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς και την Αναθεωρημένη Ατζέντα της Λισσαβόνας, καθώς και με τα εξής προγράμματα: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανθρώπινοι Πόροι, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ενίσχυσης Προσπελασιμότητας, Εθνικός Σχεδιασμός Στερεών Αποβλήτων, Εθνικό Πρόγραμμα Μείωσης των Εκπομπών Αερίων Θερμοκηπίου, Εθνικός Χωροταξικός Σχεδιασμός, Εθνική Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη, Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και Περιφερειακοί Χωροταξικοί Σχεδιασμοί.

Περιβαλλοντική Κατάσταση

Αέρας

Σε εθνικό επίπεδο, οι εκπομπές των βασικών αερίων ρύπων παρακολουθούν σε μεγάλο βαθμό το ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ. Στην περίπτωση όμως των οξειδίων του αζώτου (NO_x) και διοξειδίου του θείου (SO₂), παρατηρείται μετά το 1998 μια σημαντική τάση αποσύνδεσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση με την έκδοση της νέας κοινοτικής οδηγίας 2001/81/ΕΚ χαράζει τη βασική στρατηγική και τους στόχους της όσον αφορά την μείωση των αερίων εκπομπών για την περίοδο 2000-2003. Η στρατηγική αυτή καθορίζει στόχους για τη μείωση των εκπομπών σε σύγκριση με τα επίπεδα των εκπομπών του 2000 μέχρι το 2030 ως εξής: NO_x κατά 47%, NMVOCs κατά 45%, SO₂ κατά 67%, NH₃ κατά 6%, PM₁₀ και PM_{2,5} κατά 38% και 46% αντίστοιχα.

Κλίμα

Η Ελλάδα έχει δεσμευθεί για τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά την περίοδο 2008 – 2012 στο 25% σε σχέση με τις εκπομπές του αντίστοιχου έτους βάσης. Οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην Ελλάδα το 2002 έχουν αυξηθεί κατά 21,1% σε σχέση με τις εκπομπές βάσης.

Θόρυβος

Οι περιοχές με ιδιαίτερο πρόβλημα υποβάθμισης του ακουστικού περιβάλλοντος, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, είναι σχεδόν όλες οι αστικές περιοχές της χώρας. Βεβαίως το πρόβλημα είναι σαφώς εντονότερο στα μεγάλα αστικά κέντρα όπως στην Αθήνα, (που συγκεντρώνει το 40% του πληθυσμού, το 50% της βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας, το 55 % των οχημάτων και το 70 % των Υπηρεσιών), στη Θεσσαλονίκη κλπ.

Υδατικό Περιβάλλον

Το συνολικό υδατικό δυναμικό της χώρας εκτιμάται κατά προσέγγιση σε 57.100 hm³/έτος. Η κατανάλωση του νερού υπολογίζεται σε 8.243 hm³/έτος, από τα οποία το 83% διατίθεται στην άδρευση, το 1% στην κτηνοτροφία, το 13% στην ύδρευση και το 3% στη βιομηχανία και ενέργεια. Στις οκτώ περιφέρειες αμιγούς σύγκλισης η ζήτηση του νερού ανέρχεται σε 4.753,2 hm³/έτος και από αυτά τα 4.377 hm³/έτος χρησιμοποιούνται στην άρδευση, τα 61,3 hm³/έτος στην κτηνοτροφία, τα 276,9 hm³/έτος στην ύδρευση και τα 31 hm³/έτος στη βιομηχανία και ενέργεια. Η ποιοτική κατάσταση των υδατικών πόρων στην Ελλάδα σε γενικές γραμμές θεωρείται ότι είναι αποδεκτή.

Έδαφος

Στην Ελλάδα τα κυριότερα προβλήματα σε ότι αφορά στους εδαφικούς πόρους εντοπίζονται στην ερημοποίηση (συμπεριλαμβανομένων της διάβρωσης και της αλάτωσης) που έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγικότητας των εδαφικών πόρων και την υποβάθμιση της ποσότητας και ποιότητας των υδατικών πόρων.

Βιοποικιλότητα

Η Ελλάδα έχει προτείνει 239 περιοχές ως "Τόπους Κοινοτικής Σημασίας" (proposed Sites of Community Importance) σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και έχει δηλώσει 151 Ζώνες Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ.

Επίσης έχουν κηρυχθεί 10 Εθνικοί Δρυμοί, 6 Εθνικά Πάρκα, 19 περιοχές ως αισθητικά δάση, 51 διατηρητέα μνημεία της φύσης, 7 ελεγχόμενες κυνηγετικές περιοχές, 21 κρατικά εκτροφεία θηραμάτων και 10 υγρότοποι διεθνούς σημασίας.

Στη συνολική έκταση των 78.746 km² των περιφερειών αμιγούς σύγκλισης τα 21.080,5 km² καταλαμβάνονται από περιοχές οι οποίες έχουν προταθεί για ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, δηλαδή ένα ποσοστό της τάξεως του 27% περίπου του συνόλου της έκτασης των περιφερειών.

Πληθυσμός

Στην αρχή του 2004 ο πληθυσμός της Ελλάδος ανερχόταν σε 11.040.650 άτομα. Το 37% του πληθυσμού κατοικεί στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, ενώ συνολικά ένα ποσοστό 60% κατοικεί σε πόλεις μεγαλύτερες των 10.000 κατοίκων. Η σύνθεση των ηλικιών παρουσίασε μια μετακίνηση προς τις μεγαλύτερες ηλικίες με συνέπεια ο δείκτης γήρανσης να ακολουθήσει, κατά την περίοδο 1992-2003, έντονα ανοδική πορεία. Η προσδοκώμενη ζωή κατά τη γέννηση, αυξήθηκε για τους άνδρες σε 76,6 το 2004 και για τις θήλεις σε 81,5 έτη στην ίδια χρονική περίοδο.

Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Η μερική απασχόληση το δεύτερο τρίμηνο του 2004 για τις περιφέρειες αμιγούς σύγκλισης ήταν 81.294 απασχολούμενοι, η πλήρης απασχόληση για την ίδια περίοδο ήταν 1.482.472 απασχολούμενοι, ενώ συνολικά το εργατικό δυναμικό των περιφερειών ανερχόταν στους 1.563.766 απασχολούμενους. Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης για τις περιφέρειες αμιγούς σύγκλισης ανέρχεται σε 5,2%.

Το ποσοστό απασχόλησης κατά την περίοδο (1994-2005) αυξήθηκε στην Ελλάδα από 54,2% σε 60,1%. Ο δείκτης συνολικής επιχειρηματικότητας εμφανίζει την Ελλάδα να τοποθετείται σε επίπεδο ελαφρά ανώτερο του μέσου όρου της ΕΕ (ποσοστό 5,8% έναντι

5.5%). Ο συνολικός δείκτης παραγωγής της μεταποίησης, εμφανίζει μία στασιμότητα μετά το 2000, στο τέλος μιας περιόδου αύξησης 1995-2000. Σε επίπεδο χώρας εμφανίζεται μια τάση αποβιομηχάνισης με μείωση μονάδων και απασχόλησης.

Ο τουρισμός αποτελεί τον ταχύτερα αναπτυσσόμενο οικονομικό τομέα και συμβάλλει στο 17% του ΑΕΠ.

Στην Ελλάδα οι γενικοί δείκτες υγείας του πληθυσμού αν και σε καλό επίπεδο, δεν βελτιώνονται με το ρυθμό άλλων μεσογειακών χωρών, παρουσιάζοντας υστέρηση στην πρόληψη, την οργάνωση της δημόσιας υγείας και της πρωτοβάθμιας φροντίδας καθώς και στη στελέχυσή τους με το κατάλληλο προσωπικό.

Η Ελλάδα, αν και προικισμένη με φυσικούς πόρους, παρουσιάζει χαμηλό μερίδιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές και συγκεκριμένα 9,6% για το 2003 (σε σχέση με το μέσο όρο ΕΕ25 12,7%). Η Οδηγία 2001/77/ΕΚ προβλέπει για την Ελλάδα ενδεικτικό στόχο κάλυψης από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές, περιλαμβανομένων των μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων, σε ποσοστό της ακαθάριστης κατανάλωσης ενέργειας κατά το έτος 2010 ίσο με 20,1%, στόχος συμβατός με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Πρωτόκολλο του Κιότο.

Πολιτιστική Κληρονομιά

Η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας αποτελείται από τα πολιτιστικά αγαθά που βρίσκονται εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων, καθώς και εντός άλλων θαλάσσιων ζωνών στις οποίες η Ελλάδα ασκεί σχετική δικαιοδοσία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Η πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει και τα άυλα πολιτιστικά αγαθά και προστατεύεται με το Ν. 3028/2002.

Εναλλακτικές και Αξιολόγηση

Για την κατάρτιση του προγράμματος εξετάσθηκαν η μηδενική λύση και τρεις επιπλέον εναλλακτικές λύσεις, οι εξής:

Η πρώτη λύση επικεντρώνεται στην ταχύρρυθμη ανάπτυξη με στόχο την άμεση απόδοση του προγράμματος.

Η δεύτερη λύση έχει πάλι σαν κύριο στόχο την ταχύρρυθμη ανάπτυξη αλλά με επένδυση μόνο του 55% των πόρων στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε κλασικούς κλάδους της οικονομίας.

Η τρίτη λύση στοχεύει σε μια πιο ισορροπημένη ανάπτυξη σε βάθος χρόνου. Περίπου το 15% των πόρων διοχετεύεται σε δράσεις που υποστηρίζουν την μετάβαση στην οικονομία της γνώσης, ένα ποσοστό που ξεπερνά το 25% στον ενεργειακό τομέα, ενώ η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού απορροφά περισσότερο από 20%. Τέλος, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας απορροφά περίπου το 30% των πόρων με έμφαση σε καινοτόμες δράσεις σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Προτιμότερη περιβαλλοντικά από τις τρεις (3) εναλλακτικές λύσεις είναι η τρίτη. Η επιλογή της λύσης δεν στηρίζεται μόνο σε περιβαλλοντικά κριτήρια αλλά και στο γεγονός ότι στοχεύει σε μια ισορροπη και βιώσιμη ανάπτυξη σε βάθος χρόνου, δίνοντας έμφαση όχι μόνο στις άμεσες παραγωγικές επενδύσεις και την ενέργεια, αλλά και στις διαρθρωτικές αλλαγές, που θα καταστήσουν την οικονομία πιο ανταγωνιστική.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»

Ο παραγωγικός, επιχειρηματικός, εξωστρεφής και καινοτομικός αναπροσανατολισμός της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής θέτει τις ακόλουθες αναπτυξιακές προτεραιότητες:

Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογίας και της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικού παράγοντα για την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας και την μετάβαση στην οικονομία της γνώσης.

Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας – Αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας – Αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων και γενική ποιοτική αναβάθμιση των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών σε όλους τους τομείς και κλάδους της ελληνικής οικονομίας που καλύπτονται από το Πρόγραμμα

Βελτίωση του θεσμικού περιβάλλοντος και των υποστηρικτικών δομών, υποδομών, μηχανισμών και εργαλείων για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας – ενδυνάμωση του ανταγωνισμού – προστασία του καταναλωτή

Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας

Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις

Οι αναμενόμενες επιπτώσεις στο περιβάλλον σε σχέση με τους άξονες προτεραιότητας (ΑΠ) του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» εκτιμάται ότι θα είναι:

ΑΠ1 κατά πλειοψηφία ουδέτερες ως θετικές, κυρίως έμμεσες, μεσομακροπρόθεσμης εμφάνισης και μόνιμου χαρακτήρα

ΑΠ2 ουδέτερες, αρνητικές ή θετικές και χωρίς τη λήψη μέτρων μπορούν να είναι ιδιαίτερα αρνητικές, είναι έμμεσες και άμεσες, βραχυμεσοπρόθεσμης εμφάνισης και μικτού χαρακτήρα διάρκειας

ΑΠ3 κατά πλειοψηφία ουδέτερες ως θετικές, άμεσες και έμμεσες, μεσομακροπρόθεσμης εμφάνισης και μόνιμου χαρακτήρα

ΑΠ4 ουδέτερες, αρνητικές ή θετικές, κάποιες από αυτές μπορούν να αποβούν ιδιαίτερα αρνητικές αν δεν ληφθούν μέτρα, κυρίως άμεσες, βραχυπρόθεσμης εμφάνισης και μικτού χαρακτήρα διάρκειας

Οι επιπτώσεις του ΕΠ "Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα" στους κύριους περιβαλλοντικούς τομείς αναφοράς και τα μέτρα που προτείνονται για την αντιμετώπισή τους παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Περιβαλλοντικός/ Κοινωνικός τομέας	Το πρόγραμμα θα:	Βαθμός	Σχόλια
Βιοποικιλότητα	προστατεύσει βιοτόπους και είδη; προωθήσει την βιοποικιλότητα ως εθνικό πλούτο;	-	Οι επιπτώσεις του ΕΠ αναμένονται αρνητικές λόγω της αυξημένης παραγωγικής και οικοδομικής δραστηριότητας και κυρίως δραστηριοτήτων που μπορούν να επηρεάσουν φυσικές περιοχές και είδη χλωροπανίδας. Υπάρχει δυνατότητα μέσα από το ΕΠ να αναληφθούν δράσεις βελτιωτικές της κατάστασης μέσω της κατασκευής "πράσινων" υποδομών, ενώ δράσεις ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος έχουν προβλεφθεί στον τομέα του Τουρισμού. Είναι απαραίτητο να γίνουν πλήρεις μελέτες επιπτώσεων και να ληφθούν διορθωτικά μέτρα σε όλες τις περιπτώσεις όπου υπάρχει πιθανότητα επηρεασμού φυσικών περιοχών και ειδών. Βελτίωση είναι δυνατόν να υπάρξει μόνο αν γίνει αποδεκτή η προοπτική της ανάπτυξης με παράλληλη λήψη μέτρων προστασίας της βιοποικιλότητας. Στην περίπτωση που συνεχίσουν να εφαρμόζονται οι συνήθειες πρακτικές, οι επιπτώσεις θα παραμείνουν αρνητικές.
Πληθυσμός	αυξήσει τον πληθυσμό;	0	Δεν αναμένονται ιδιαίτερες επιπτώσεις στον συνολικό πληθυσμό, είναι όμως πιθανό να υπάρξουν τοπικές επιπτώσεις από τις μετακινήσεις θέσεων εργασίας και ανθρώπινου δυναμικού
Ανθρώπινη Υγεία	θα βελτιώσει βασικά χαρακτηριστικά της υγείας μέσω: της μείωσης της φτώχειας και της ανεργίας; της μείωσης ατυχημάτων;	+	Το υψηλότερο εισόδημα θα επιτρέψει σε μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού την πρόσβαση σε ικανοποιητικές υπηρεσίες υγείας, ενώ και η αυξημένη συμμετοχή στην οικονομική δραστηριότητα μειονεκτικών ομάδων και ατόμων θα τους επιτρέψει και την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας. Θετική επίπτωση θα έχουν και οι βελτιωμένες συνθήκες εργασίας, η μείωση των ατυχημάτων και η βελτίωση των συνθηκών δημόσιας υγείας. Προγράμματα υγιεινής ζωής και αναψυχής σε συνάρτηση με την εργασία θα είναι πολύ θετικά βήματα προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των συνθηκών υγείας Μικρή επιδείνωση των συνθηκών υγείας μπορεί να προκύψει από την αυξημένη αέρια ρύπανση.
Χλωρίδα και πανίδα	-	-	Βλέπε βιοποικιλότητα
Έδαφος	μειώσει την απώλεια ή υποβάθμιση εδαφών; μειώσει την παραγωγή	-	Από πλευράς ΕΠ δεν αναμένεται σοβαρή συμβολή στην υποβάθμιση εδαφών, που είναι κυρίως επίπτωση που οφείλεται στην εντατική γεωργία και ορισμένες παραγωγικές και

Περιβαλλοντικός/ Κοινωνικός τομέας	Το πρόγραμμα θα:	Βαθμός	Σχόλια
	στερεών αποβλήτων;		εξορυκτικές δραστηριότητες. Αναμένεται όμως απώλεια εδαφών από την κατασκευή χώρων εργασίας και υποδομών καθώς και από την διάθεση των αυξημένων ποσοτήτων στερεών αποβλήτων
Νερό	μειώσει την παραγωγή υγρών αποβλήτων; προστατεύσει τους υδάτινους πόρους;	-	Οι αυξημένες παραγωγικές δραστηριότητες θα έχουν σαν αποτέλεσμα την αυξημένη πίεση στους υδάτινους πόρους, ποσοτικά και ποιοτικά. Ακόμη και με βελτιωμένη διαχείριση, εξοικονόμηση ή ανακύκλωση, δύσκολα θα αναστραφούν οι τάσεις, τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του ΕΠ.
Αέρας	μειώσει την παραγωγή αέριων αποβλήτων; μειώσει τους ρυπογόνους κλάδους και θα τους αντικαταστήσει με άλλες, λιγότερο ρυπογόνες δραστηριότητες;	+/-	Οι επιπτώσεις αναμένονται μικτές. Οι αυξημένες παραγωγικές δραστηριότητες αλλά και η αυξημένη κινητικότητα, με παράλληλη αύξηση του μεταφορικού έργου, θα τείνουν να αυξήσουν την αέρια ρύπανση, ενώ αντίθετα αποτελέσματα αναμένονται από την αυξημένη χρήση ΑΠΕ και φυσικού αερίου. Η ακριβής συμβολή του ΕΠ είναι δύσκολο να εκτιμηθεί, καθώς όχι μόνο δεν αναμένεται να εγκατασταθούν μονάδες υψηλής ρύπανσης, αλλά αντίθετα μπορεί να μειωθούν και οι υφιστάμενες.
Κλιματικοί παράγοντες	βελτιώσει το ποσοστό εξοικονόμησης ενέργειας; μειώσει την ενέργεια που καταναλώνεται ανά μονάδα ΑΕΠ; προωθήσει τη χρήση ΑΠΕ; μειώσει τους ρύπους θερμοκηπίου;	+/-	Η παραγωγή αερίων θερμοκηπίου αναμένεται ανοδική, παρά την αύξηση της χρήσης ΑΠΕ. Αυτό οφείλεται στην αύξηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων αλλά και στην αύξηση του μεταφορικού έργου. Μόνο αύξηση χρήσης των ΑΠΕ πέρα από τον επίσημο στόχο, επιτυχία στην προσπάθεια εξοικονόμησης ενέργειας και αλλαγή στη φιλοσοφία των μεταφορών και στον τρόπο μετακίνησης των ιδιωτών μπορούν να ανατρέψουν την κατάσταση.
Περιουσιακά στοιχεία	αυξήσει την αξία των περιουσιακών στοιχείων;	+/?	Είναι σαφές ότι η αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος θα δημιουργήσει περαιτέρω αύξηση των περιουσιακών στοιχείων μέσω αυξημένων επενδύσεων και υπεραξιών. Είναι επίσης πιθανό ορισμένες παραγωγικές δραστηριότητες να προκαλέσουν δυσμενείς επιπτώσεις σε μεμονωμένα περιουσιακά στοιχεία που αυτή τη στιγμή δεν μπορούν να προσδιορισθούν χωρικά και χρονικά. Η προστασία αυτών των περιουσιακών στοιχείων είναι θέμα επαρκούς αστυνόμευσης και δικαστικής συνδρομής
Πολιτιστική κληρονομιά	επιτύχει την προστασία κτιρίων, μνημείων και	+/-	Μικτές επιπτώσεις αναμένονται, καθώς η μεν αύξηση της δραστηριότητας μπορεί να έχει

Περιβαλλοντικός/ Κοινωνικός τομέας	Το πρόγραμμα θα:	Βαθμός	Σχόλια
	χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος προστατεύσει την τοπική διαφορετικότητα καθώς και το φυσικό τρόπο ζωής;		αρνητικές επιπτώσεις, οι δράσεις όμως ανάδειξης και αποκατάστασης στα πλαίσια της αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος θα έχουν θετικές επιπτώσεις.
Τοπίο	προστατεύσει και βελτιώσει αστικό και αγροτικό τοπίο; μειώσει τις υποβαθμισμένες περιοχές;	-	Η επίδραση του ΕΠ στο τοπίο αναμένεται αρνητική λόγω της πιθανής εγκατάστασης μονάδων αλλά και λόγω της αυξημένης οικιστικής πίεσης που θα δημιουργήσει το αυξημένο εισόδημα. Απαιτείται σοβαρή αλλαγή νοοτροπίας και θεσμικού πλαισίου για να μπορέσουν οι αυξημένες οικονομικές δυνατότητες να χρησιμεύσουν για την χρηματοδότηση βελτιωτικών δράσεων για το τοπίο.
Φυσικοί πόροι	μειώσει το οικολογικό αποτύπωμα; μειώσει τη ζήτηση πρώτων υλών; ενισχύσει τη χρήση ανακυκλωμένων υλικών; προωθήσει την αειφόρο κατασκευή; μειώσει τη χρήση των φυσικών πόρων;	+/-	Αναμένονται μικτές επιπτώσεις, αφού η αύξηση της παραγωγικής δραστηριότητας θα αυξήσει τη ζήτηση πρώτων υλών αλλά υπάρχουν και δράσεις του ΕΠ που προωθούν την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων.
Βιώσιμη προσπελασιμότητα	μεριμνήσει για εύκολη πρόσβαση στους χώρους εργασίας με μέσα μαζικής μεταφοράς; βελτιώσει την πρόσβαση στις αγορές; μειώσει τις μετακινήσεις;	-/+	Αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις λόγω της αύξησης μετακινήσεων από την αύξηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, που εν μέρει αντισταθμίζονται από τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την επιχειρηματικότητα, τη δικτύωση και τον βελτιωμένο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων
Οικονομική Ανάπτυξη	βελτιώσει την ποιότητα του παραγωγικού ιστού της χώρας; βελτιώσει την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού συντελέσει στην αύξηση του πλούτου και την καλύτερη κατανομή του; αυξήσει τη δυνατότητα πρόσβασης στην	++	Η επίπτωση του ΕΠ στην οικονομική ανάπτυξη αναμένεται ισχυρά θετική Το ΕΠ αναγνωρίζει την ύπαρξη αποκλεισμών και στοχεύει στην άρση τους Το ΕΠ περιλαμβάνει 4 άξονες προτεραιότητας σε συνάφεια με τις πολιτικές της ΕΕ και των κριτηρίων της Λισαβώνας

Περιβαλλοντικός/ Κοινωνικός τομέας	Το πρόγραμμα θα:	Βαθμός	Σχόλια
	απασχόληση;		
Τουριστική ανάπτυξη	θα προωθήσει τον βιώσιμο τουρισμό που διατηρεί και αναδεικνύει το περιβάλλον; Θα παρατείνει την τουριστική περίοδο; Θα βελτιώσει την προβασιμότητα και αναγνωρισιμότητα των πολιτιστικών εκδηλώσεων	+	Η συνολική επίπτωση του ΕΠ στην προώθηση βιώσιμου τουρισμού αναμένεται θετική. Ο τουρισμός αποτελεί κύριο τομέα του ΕΠ, στο οποίο γίνεται σαφής αναφορά στον βιώσιμο τουρισμό. Η ανάγκη ανάδειξης του τουριστικού τομέα και βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών γίνεται σαφής στο ΕΠ.
Ενέργεια	βελτιώσει το σύστημα διανομής ενέργειας; βελτιώσει την ασφάλεια των δικτύων; προωθήσει την εξοικονόμηση ενέργειας; προωθήσει τη χρήση ΑΠΕ;	++	Η συνολική επίπτωση του ΕΠ στον ενεργειακό τομέα αναμένεται ισχυρά θετική Το ΕΠ αναγνωρίζει τις ανάγκες ολοκλήρωσης και ασφάλειας των ενεργειακών δικτύων, εξοικονόμησης ενέργειας και αυξημένης χρήσης ΑΠΕ και προβλέπει δράσεις προώθησης των συγκεκριμένων στόχων

Αντιμετώπιση των επιπτώσεων

Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων του ΕΠ "Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα" έχει δύο συνιστώσες. Η μία εξαρτάται από το ίδιο το πρόγραμμα και μπορεί να επιτευχθεί με την αξιοποίηση εργαλείων, όπως οι ΜΠΕ των επί μέρους προτάσεων, τη χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρουν ειδικές δράσεις του προγράμματος, τη θέσπιση κριτηρίων επιλογής και υλοποίησης των προτάσεων και την παροχή συμβουλών προς τους ενδιαφερόμενους. Η άλλη συνιστώσα εξαρτάται από το ευρύτερο κράτος και μπορεί να επιτευχθεί μέσω θεσμικών μέτρων, εθνικών στρατηγικών, του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού, κατάλληλων προδιαγραφών και κυρίως με την αύξηση του ελεγκτικού έργου των υπηρεσιών.

Παρακολούθηση

Από την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε έχουν εντοπισθεί δείκτες παρακολούθησης των επιπτώσεων από την εφαρμογή του ΕΠ και προτείνονται ανά περιβαλλοντικό τομέα. Είναι εμφανές ότι η ανάγκη οργάνωσης του μηχανισμού παρακολούθησης είναι ιδιαίτερα επιβαρυνμένη με ειδικές απαιτήσεις σε σχέση με τις υποδομές του κράτους για την εξασφάλιση της συνέχειας των αντιστοίχων καταγραφών. Κρίνεται απαραίτητο να ιεραρχηθούν οι στόχοι και οι δείκτες ώστε να είναι εφικτό να λειτουργήσει άμεσα ο μηχανισμός παρακολούθησης για να καταστεί δυνατή η καταγραφή των επιπτώσεων και η αξιολόγηση της σε ορθή και αντικειμενική βάση. Έτσι θα επιτευχθεί ο στόχος της Οδηγίας για την ανάγκη μιας ενδεχόμενης προσαρμογής του ΕΠ και κατά τη φάση της εφαρμογής να εκπληρωθεί και ο στόχος της αειφορίας.

Συνοπτικά και ενδεικτικά παρουσιάζεται στον πίνακα η ομάδα των δεικτών.

Περιβαλλοντικός τομέας	Δείκτες
Βιοποικιλότητα, πανίδα και χλωρίδα	Πόσοι σημαντικοί βιότοποι είναι σε ικανοποιητική κατάσταση Αριθμός και/ή έκταση προστατευόμενων περιοχών Μέγεθος βιοποικιλότητας, σύγκριση με ΕΕ (Αριθμός ενδημικών και σπάνιων ειδών)
Πληθυσμός και υγεία	Προσδόκιμα έτη υγιούς ζωής Εργατικά ατυχήματα
Έδαφος	Ποσότητες στερεών αποβλήτων που διατίθενται σε ΧΥΤΑ Εξέλιξη παραγωγής αποβλήτων, συνολική και κατά κεφαλή Ανακύκλωση % (χαρτί, γυαλί, ΒΑΑ, αλουμίνιο)
Νερό	Ποιότητα επιφανειακών υδάτων Ποιότητα υπόγειων νερών
Αέρας	Ημέρες υπέρβασης ορίων ποιότητας
Κλιματικοί παράγοντες και ενέργεια *	Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου Εξέλιξη ενεργειακής ζήτησης Ποσοστό ενέργειας από ΑΠΕ Ποσοστό εξοικονόμησης ενέργειας
Διαχείριση φυσικών πόρων Οικολογικός σχεδιασμός και περιβαλλοντική διαχείριση	Οικολογικό αποτύπωμα
Τοπίο και Πολιτιστική κληρονομιά	Αριθμός επισκεπτών Αστικό πράσινο ανά κάτοικο

* Από τους παραπάνω δείκτες μεγαλύτερη σχέση με το Ε.Π. έχουν οι δείκτες που σχετίζονται με τους κλιματικούς παράγοντες και την ενέργεια.

Συμπεράσματα

Το ΕΠ "Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα" διαθέτει πέρα από την προώθηση της πράσινης επιχειρηματικότητας, που αποτελεί βασική συνιστώσα του, αυξημένη περιβαλλοντική διάσταση, όπως προβάλλεται από τις επί μέρους δράσεις του, η οποία όμως δεν αναδεικνύεται επαρκώς. Με πολύ μικρές διορθωτικές παρεμβάσεις μπορεί να τονισθεί αυτή η περιβαλλοντική διάσταση του προγράμματος τυπικά, αλλά και ουσιαστικά, με ενίσχυση του θετικού αποτελέσματος των διαφόρων δράσεων και παράλληλη αποδυνάμωση των αρνητικών επιπτώσεων.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ

Η ΚΥΑ αποτελεί την απόφαση περιβαλλοντικής έγκρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

ΜΕΤΡΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Η παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων πραγματοποιείται προκειμένου να εντοπιστούν ενδεχόμενες δυσμενείς επιπτώσεις που δεν είχαν προβλεφθεί και να ληφθούν τα κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα. Η παρακολούθηση διεξάγεται μέσω εκθέσεων στο στάδιο υλοποίησης που επιτρέπει την ανάληψη διορθωτικών ενεργειών εάν αυτές αποδειχθούν απαραίτητες. Καταγράφονται δείκτες που συνδέονται με τις δράσεις του Προγράμματος και αντιπροσωπεύουν ενδεχόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές. Τέτοιοι δείκτες θα αντληθούν από τη ΣΜΠΕ ή θα καθοριστούν μετά από έγγραφη συνεννόηση με την αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ.

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟ

Με το με α.π.οικ.125976/5.2.2007 έγγραφο της ΕΥΠΕ/ΥΠΕΧΩΔΕ, στο πλαίσιο του άρθρου 7 της ΚΥΑ με α.π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/5.9.2006 (ΦΕΚ1225Β) διαβιβάστηκε αντίγραφο της ΣΜΠΕ προς

- τα Υπουργεία
- Οικονομίας και Οικονομικών
- Ανάπτυξης
- Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Πολιτισμού
- Τουριστικής Ανάπτυξης
- Εμπορικής Ναυτιλίας
- τη Διεύθυνση Χωροταξίας, τη Διεύθυνση Ελέγχου, Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και Θορύβου και τα Τμήματα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Γενικών περιβαλλοντικών Θεμάτων της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, καθώς και τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ.
- τους Οργανισμούς Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας και Θεσσαλονίκης
- τα Περιφερειακά Συμβούλια των δεκατριών Περιφερειών της χώρας
- την Αρχή Σχεδιασμού, προκειμένου να δημοσιοποιήσει τη ΣΜΠΕ στο κοινό.

Το κείμενο της ΣΜΠΕ αναρτήθηκε στο δικτυακό τόπο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα προκειμένου να δημοσιοποιηθεί στο κοινό και να διατυπώσει παρατηρήσεις.

Κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης με τις Δημόσιες Αρχές, τα Περιφερειακά Συμβούλια και το ενδιαφερόμενο κοινό δεν εκφράστηκαν αντιρρήσεις επί της ΣΜΠΕ.

Δεδομένης της έλλειψης σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον άλλου κράτους- μέλους δεν απαιτήθηκε η διενέργεια διασυνοριακών διαβουλεύσεων.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ

Η Οδηγία 2001/42/ΕΚ για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση και η ΚΥΑ 107017/5.9.2006 απαιτούν την αποτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ. Η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση περιλαμβάνει συγκεκριμένα στάδια τα οποία καθορίζονται στην παραπάνω Οδηγία και ΚΥΑ. Η ΣΜΠΕ του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 εκπονήθηκε βάσει των προδιαγραφών της παραπάνω ΚΥΑ, όπως εξειδικεύτηκαν με σχετική Εγκύκλιο της ΕΥΠΕ και της ΕΥΣΣΑΑΠ (Ιούλιος 2006) και του «Εγχειριδίου των ΣΠΕ για Στρατηγικές Συνοχής 2007-2013» (GRDP Partnership, February 2006, Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007-2013; Greening Regional Development Programmes Network).

Η Περιβαλλοντική Διάσταση έχει ενσωματωθεί επαρκώς στο Πρόγραμμα, καθώς κατά τη διάρκεια της εκπόνησής του υπήρξε συνεργασία του συμβούλου κατάρτισης και του μελετητή της ΣΜΠΕ. Επιπλέον ενσωματώθηκαν οι προτάσεις του ex-ante αξιολογητή προκειμένου να βελτιωθεί η περιβαλλοντική ποιότητα του ΕΠ. Συνολικά και βάσει των συμπερασμάτων της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων το Πρόγραμμα ούτως ή άλλως εξασφάλιζε μεγάλη συμβατότητα με την περιβαλλοντική διάσταση με αποτέλεσμα να μην απαιτούνται τροποποιήσεις επί της στρατηγικής και της στοχοθεσίας του. Επιμέρους τροποποιήσεις απαιτήθηκαν για συγκεκριμένους στόχους του Προγράμματος και σε επίπεδο ενδεικτικών παρεμβάσεων. Ορισμένες από αυτές τις αλλαγές καλύπτονται από την τελική έκδοση του Προγράμματος. Οι επισημάνσεις της ΣΜΠΕ αναφορικά με την εισαγωγή κριτηρίων περιβαλλοντικής προστασίας και εξοικονόμησης ενέργειας στα προτεινόμενα επενδυτικά σχέδια και την εισαγωγή κριτηρίων ενίσχυσης επιχειρηματικότητας σε υποβαθμισμένες περιοχές έχουν περιληφθεί στην ΚΥΑ και ενσωματώνονται στα θέματα εφαρμογής των επιμέρους Αξόνων Προτεραιότητας. Σύμφωνα με τις προτάσεις της ΚΥΑ για την έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΕΠ αναδιατυπώθηκαν ο δεύτερος Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος καθώς και ο Ειδικός Στόχος που αφορά στην ενίσχυση της αριστείας προκειμένου να περιλαμβάνουν σαφέστερη δέσμευση ως προς την περιβαλλοντική διάσταση.

Σε κάθε περίπτωση η περιβαλλοντική διάσταση και οι προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ ενσωματώνονται επαρκώς στο Πρόγραμμα, στοιχείο που επιβεβαιώνεται και από τη ΣΜΠΕ. Η στοχοθεσία και η στρατηγική του Προγράμματος, επί των οποίων η ΣΜΠΕ δεν προτείνει τροποποιήσεις, είναι συμβατές με το γενικό πλαίσιο για τις πολιτικές περιβάλλοντος που έχει τεθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ιδιαίτερα με το άρθρο 6 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τη διατομεακή διάσταση του περιβάλλοντος, με τα Συμπεράσματα του Γκέτεμποργκ για τη Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη της ΕΕ και με το 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον και τις θεματικές στρατηγικές.

2.7. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Η έναρξη της προετοιμασίας για το σχεδιασμό των αναπτυξιακών παρεμβάσεων της Τέταρτης Προγραμματικής Περιόδου σηματοδοτείται από την έκδοση της 1^{ης} εγκυκλίου του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (Ιούνιος 2004). Το Σεπτέμβριο του 2004 με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης (ΑΠ. 8720/856/Φ.Δ.ΚΠΣ, 7/9/2004) συστήθηκε Ομάδα Σχεδιασμού στο Υπ. Ανάπτυξης η οποία περιελάμβανε στελέχη από την ΕΥΔ-ΕΠΑΝ και ένα από κάθε Γενική Γραμματεία του Υπουργείου με αντικείμενο το σχεδιασμό των αναπτυξιακών παρεμβάσεων των τομέων ευθύνης του. Λόγω του μεγάλου εύρους των τομέων που περιλαμβάνει το Υπ. Ανάπτυξης συστήθηκαν Ομάδες Εργασίας και στις Γενικές Γραμματείες για την προετοιμασία των παρεμβάσεων στους τομείς αρμοδιότητάς τους.

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης (Α.Π. 2722/229/Φ.Δ.ΚΠΣ, 16/03/2006) η ΟΣΠ του Υπ. Ανάπτυξης (ΟΣΠ – ΑΝ) διευρύνθηκε και συμπεριέλαβε στελέχη από τις Μονάδες υλοποίησης της ΕΥΔ-ΕΠΑΝ καθώς και τρεις Εμπειρογνώμονες υψηλού επιπέδου.

Με δεδομένο ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καλύπτει και τον τομέα του Τουρισμού, στις συνεδριάσεις της ΟΣΠ –ΑΝ προσκαλείτο ανελλιπώς και συμμετείχε και εκπρόσωπος του Υπ. Τουριστικής Ανάπτυξης όπως και στις συνεδριάσεις της ΟΣΠ του Υπ. Τουριστικής Ανάπτυξης συμμετείχε στέλεχος της ΟΣΠ του Υπ. Ανάπτυξης.

Από την πλευρά της ΕΥΔ–ΕΠΑΝ αλλά και των Γενικών Γραμματειών του Υπ. Ανάπτυξης ανατέθηκαν μελέτες διερεύνησης και ανάπτυξης ειδικών θεμάτων για την υποστήριξη του έργου της ΟΣΠ – ΑΝ.

Από τον Σεπτέμβριο του 2004 μέχρι την υποβολή του Προγράμματος πραγματοποιήθηκαν πολλές συνεδριάσεις της ΟΣΠ – ΑΝ και διαμορφώθηκαν τα κείμενα αναπτυξιακού σχεδιασμού σε αντιστοιχία και με τις γενικότερες διαδικασίες του εθνικού σχεδιασμού.

Επίσης πραγματοποιήθηκαν αρκετές συνεδριάσεις για ειδικά θέματα του Προγράμματος όπως οι Κρατικές Ενισχύσεις, τα Χρηματοδοτικά Εργαλεία κλπ.

Το συνθετικό κείμενο που διαμορφώθηκε από την ΟΣΠ του Υπουργείου Ανάπτυξης (σε στενή συνεργασία με την ΟΣΠ Τουρισμού σε συνέχεια της 3^{ης} εγκυκλίου του ΥΠΟΙΟ) ως προς το κύριο μέρος της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης της στρατηγικής και τις κυριότερες δράσεις ανά Άξονα Προτεραιότητας τέθηκε σε διαβούλευση στον δικτυακό τόπο του ΕΠΑΝ (www.antonistikitita.gr) (από 1/08/2006 μέχρι 31/09/2006). Σε διαβούλευση, από τους αντίστοιχους δικτυακούς τόπους, τέθηκαν επίσης κατά καιρούς και τα αναλυτικά προγραμματικά κείμενα που συντάχθηκαν από τις αρμόδιες αρχές προγραμματισμού στους τομείς Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), Τουρισμού (Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης) και Εμπορίου (Γενική Γραμματεία Εμπορίου).

Από τους παραπάνω φορείς πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με εκπροσώπους των βασικών κατηγοριών εμπλεκόμενων ομάδων του χώρου ευθύνης τους όπως π.χ. με ευθύνη της ΓΓΕΤ πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με τα Ερευνητικά Κέντρα.

Στον σχεδιασμό των παρεμβάσεων του Τομέα Ενέργειας του ΥΠΑΝ συμμετείχαν και οι φορείς διαχείρισης του Συστήματος ενώ έγινε διάλογος με τους σημαντικότερους φορείς του χώρου της Ενέργειας.

Η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας πραγματοποίησε διαβούλευση με τους εποπτευόμενους φορείς της και η Γενική Γραμματεία Εμπορίου πραγματοποίησε διάλογο με εκπροσώπους επιχειρηματικών συλλόγων του εμπορικού κλάδου.

Από το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης επίσης πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με τους επαγγελματικούς και συνδικαλιστικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα του Τουρισμού, καθώς και Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο για τον Τουρισμό, με ευρεία συμμετοχή πολιτικών, επαγγελματικών, συνδικαλιστικών φορέων και των κοινωνικών εταίρων.

Οι βασικές αναπτυξιακές επιλογές του Προγράμματος συζητήθηκαν επίσης σε ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης.

Πραγματοποιήθηκε επίσης διαβούλευση με την Ομάδα Εμπειρογνομόνων του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας.

Ανάλογη συζήτηση κυρίως για τα θέματα επιχειρηματικότητας και μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ποιότητας πραγματοποιήθηκε στο Εθνικό Συμβούλιο Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και στο Εθνικό Συμβούλιο Ποιότητας για την Ανάπτυξη.

Με πρωτοβουλία της ΕΥΔ-ΕΠΑΝ πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τους Γενικούς Γραμματείς των 13 Περιφερειών για αλληλοενημέρωση όσον αφορά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες που θέτει το Πρόγραμμα σε συσχέτισμό με τις προτεραιότητες των Περιφερειών.

Στην συνέχεια πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις σε δύο φάσεις, μία πρώτη στις 25 Ιουλίου 2006 και μία δεύτερη στις 4 Οκτωβρίου 2006, με τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης για τις αναπτυξιακές παρεμβάσεις των δύο Υπουργείων οι οποίες θα υλοποιηθούν στις αντίστοιχες περιφέρειες.

Πραγματοποιήθηκε συνάντηση με την ΟΣΠ του Υπουργείου Παιδείας για την ενσωμάτωση δράσεων Έρευνας και Τουρισμού στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΤΠΕΠΘ.

Ανάλογες συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν και με την ΟΣΠ του Υπ. Απασχόλησης για δράσεις κατάρτισης σε τομείς αρμοδιότητας του Υπ. Ανάπτυξης οι οποίες θα υποστηριχθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Τον Οκτώβριο 2006 ανακοινώθηκε από το ΥΠΟΙΟ ότι το Πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα θα συμπεριλάβει και δράσεις των τομέων Πολιτισμού και Υγείας.

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης για τον τομέα της Υγείας, διαμορφώθηκαν οι κατηγορίες δράσεων που θα υλοποιηθούν από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα και οι οποίες αφορούν σε τομείς επιχειρηματικότητας και κυρίως ενέργειας.

Με το Υπουργείο Πολιτισμού οργανώθηκε ειδική συνάντηση διαβούλευσης όπου συζητήθηκαν οι δυνατότητες ενσωμάτωσης δράσεων του Πολιτισμού στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Στην συνέχεια το ΥΠΠΟ απέστειλε κείμενο με δράσεις οι οποίες με τις κατάλληλες προσαρμογές ενσωματώθηκαν στο Πρόγραμμα.

Με πρωτοβουλία του ΥΠΟΙΟ οργανώθηκαν συναντήσεις με όλες τις Περιφέρειες στις 2 Νοεμβρίου 2006.

Τέλος, στις 15 Φεβρουαρίου 2007 πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του ΥΠΟΙΟ δεύτερη συνάντηση των Υπουργείων με τις 13 Περιφέρειες με στόχο την οριστικοποίηση του περιεχομένου και των κονδυλίων των Τομεακών και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και τη διασφάλιση της συνέργιας και της αποφυγής επικαλύψεων.

3. ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

3.1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Α.Π.1: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΑΠΟ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στρατηγική – Γενικός Στόχος

Ο Άξονας Προτεραιότητας 1 επιδιώκει την επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης, την ενσωμάτωση της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας στον παραγωγικό ιστό της χώρας ως του κύριου παράγοντα ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας και την γενικότερη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας στην ελληνική οικονομία και κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό ο Άξονας στοχεύει στην ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογίας και της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικού παράγοντα για την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας και την μετάβαση στην οικονομία της γνώσης.

Για την επίτευξη του Γενικού Στόχου οι κύριες προτεραιότητες του Άξονα είναι :

- I. Αύξηση και Βελτίωση των επενδύσεων στην γνώση και στην αριστεία
- II. Προώθηση της Καινοτομίας, της διάδοσης νέων τεχνολογιών και της επιχειρηματικότητας

Ειδικόί στόχοι

Για την εξυπηρέτηση των επιδιώξεών του και την επίτευξη του Γενικού του Στόχου, η αναπτυξιακή στρατηγική του Άξονα εξειδικεύεται επιχειρησιακά στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους :

- Μείωση του ελλείμματος σε έρευνα, καινοτομία και τεχνολογία ως προς τον μέσο όρο της ΕΕ-15.
- Ενίσχυση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στην ΕΤΑ και της αποτελεσματικότερης διασύνδεσης του ερευνητικού συστήματος της χώρας με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας
- Ενίσχυση της αριστείας και της δημιουργίας αριστείας που παράγουν καινοτομία, υψηλή οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική προστιθέμενη αξία
- Προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων ανάπτυξης καινοτομίας σε περιοχές (γεωγραφικές και θεματικές) με ισχυρή επιχειρηματική βάση και παρουσία δραστήριων και εξωστρεφών ερευνητικών φορέων
- Μεγέθυνση και εμπλουτισμός του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού και ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος και της γεωγραφικής και διατομεακής κινητικότητάς του.

Βασικές αρχές που διέπουν τον σχεδιασμό των προβλεπόμενων παρεμβάσεων και θα επιδιωχθούν και στο στάδιο της υλοποίησης είναι οι εξής :

- ✓ Οι επιχειρήσεις θα συνεχίσουν να αποτελούν τον βασικό αποδέκτη των προτεινόμενων δράσεων. Οι δράσεις όμως θα είναι εστιασμένες κυρίως σε ομάδες και δίκτυα

επιχειρήσεων, καθώς και σε συνεργασίες παραγωγικών και Ε&Τ φορέων. Οι ενισχύσεις σε μεμονωμένες επιχειρήσεις θα είναι περιορισμένες και θα απευθύνονται κυρίως στις νέες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) .

- ✓ Η προώθηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, εστιασμένων σε κλάδους/περιοχές υψηλής προτεραιότητας για την ελληνική οικονομία, που θα συμβάλουν στην αναδιάρθρωσή της προς τομείς, προϊόντα και υπηρεσίες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας.
- ✓ Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας η εξωστρέφεια θα αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό όλων των προτεινόμενων δράσεων. Κατά συνέπεια θα επιτρέπεται η διεθνής συνεργασία με φορείς άλλων χωρών σχεδόν σε όλα τα προγράμματα.
- ✓ Οι δράσεις που θα προωθηθούν, ανάλογα με την εμβέλειά τους και τους στόχους τους, θα υλοποιούνται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Στην πρώτη περίπτωση εντάσσονται δράσεις που στοχεύουν στην επίτευξη οικονομίας κλίμακας και σκοπού σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και για την υλοποίηση των οποίων απαιτείται η συνεργασία και συνέργια των πιο κατάλληλων φορέων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα και η αξιοποίηση των καλύτερων ερευνητικών ομάδων και υποδομών. Στην δεύτερη περίπτωση εντάσσονται δράσεις μικρότερης κλίμακας, εστιασμένες στις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της κάθε περιφέρειας. Στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνεται και η δημιουργία Ε&Τ υποδομών, εφόσον δημιουργούνται κυρίως για τους σκοπούς και τις ανάγκες της περιφερειακής οικονομίας.
- ✓ Στην υλοποίηση των δράσεων θα δίδεται έμφαση α) στους στόχους κυρίως και λιγότερο στα χρηματοδοτικά μέσα και θα παρέχεται η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν διάφορα χρηματοδοτικά σχήματα, τα οποία θα κρίνονται πιο κατάλληλα στην επίτευξη των επιμέρους στόχων και β) σε δράσεις που συμβάλλουν στην αύξηση των επενδύσεων για Έρευνα και Τεχνολογία από τον ιδιωτικό τομέα και στην ενίσχυση της καινοτομικότητας και της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και γνώσης στις επιχειρήσεις.
- ✓ Θα επιδιωχθεί η προώθηση καινοτόμων παρεμβάσεων που συμβάλλουν στην ανάπτυξη, απασχόληση και είναι φιλικές προς το περιβάλλον

Ενδεικτικές Δράσεις

Στον Άξονα Προτεραιότητας 1 περιλαμβάνονται δύο γενικές κατηγορίες παρεμβάσεων («Υποάξονες»), οι οποίες αναλύονται σε επιμέρους ειδικότερες Δράσεις όπως ακολουθεί:

- **«Γνώση-Αριστεία»:** Προώθηση ΕΤΑ δραστηριοτήτων με άμεσο στόχο την παραγωγή νέας γνώσης, κυρίως μέσω της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και επιχειρήσεων με Ε&Τ φορείς από την Ελλάδα και το εξωτερικό, της δημιουργίας εθνικών⁴⁹ τομεακών πόλων Ε&Α σε τομείς υψηλής προτεραιότητας για την εθνική οικονομία, της δημιουργίας φυσικών ή δικτυακών κέντρων αριστείας και της διασύνδεσής τους με αντίστοιχα κέντρα στο εξωτερικό. Βασικές επιδιώξεις των Δράσεων που περιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή αποτελούν η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων, στο πλαίσιο και του μακροπρόθεσμου στόχου της αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας μέσω της στροφής στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας και προστιθέμενης αξίας. Στο πλαίσιο αυτών θα

⁴⁹ Ο όρος «εθνικός» στην δράση αυτή χρησιμοποιείται με την έννοια της προτεραιότητας σε εθνικό επίπεδο. Η έννοια του όρου «πόλου» χρησιμοποιείται με την έννοια της δικτύωσης των φορέων με εμπειρία και δραστηριότητες αντίστοιχες με τους στόχους της δράσης, δηλαδή σε ένα εθνικό «πόλο» μπορεί να συμμετέχουν φορείς από όλες τις περιφέρειες ή/και από ορισμένες περιφέρειες ή ακόμη και από μια περιφέρεια.

χρησιμοποιηθούν ιδιαίτερα η προώθηση των συνεργασιών στην Ε&Τ σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και η εξειδίκευση και κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού. Θα υποστηριχθούν ενδεικτικά οι ακόλουθες Δράσεις :

- ✓ Δημιουργία Εθνικών Τομεακών Πόλων Ε&Α. Πρόκειται για μονοεπιστημονικές ή πολυεπιστημονικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις Ε&Α μακράς διάρκειας (π.χ. 5 ετών), με στόχο τόσο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας σε διεθνές επίπεδο όσο και την αναδιάρθρωση κλάδων της ελληνικής οικονομίας προς νέους υψηλής προστιθέμενης αξίας για την οικονομία και την κοινωνία. Η δράση συνδέεται με δράσεις (χρηματοδοτικά σχήματα) τόσο του Υποάξονα «Γνώση-Αριστεία», όσο και του Υποάξονα «Αξία». Η προετοιμασία της πρότασης μπορεί να χρηματοδοτείται μέσω των μελετών βιωσιμότητας. Δικαιούχοι αυτής της Δράσης θα είναι ενώσεις⁵⁰ αποτελούμενες από επιχειρήσεις όλων των τύπων και μεγέθους, Δημόσιους Ε&Τ φορείς, ΑΕΙ, ΤΕΙ, συνδέσμους επιχειρήσεων, επιμελητήρια, χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και άλλους φορείς με δραστηριότητες αντίστοιχες με τους στόχους της δράσης.
- ✓ Δράση συνεργασίας παραγωγικών και Ε&Τ φορέων «Συνεργασία»: Η δράση αυτή έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, δεδομένου ότι αφενός θα αποτελεί το βασικό χρηματοδοτικό μέσο των δράσεων α) δημιουργία Εθνικών Τομεακών Πόλων Ε&Α και β) δημιουργία / ενίσχυση Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας και αφετέρου θα προκηρύσσεται ως αυτοτελές μέσο εφαρμογής (χρηματοδοτικό σχήμα) τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Η δράση θα έχει ως στόχους τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ποιότητας ζωής, την ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας και παραγωγής, την πολύ-επιστημονική προσέγγιση και την εξωστρέφεια μέσω της διεθνούς Ε&Τ συνεργασίας. Θα εφαρμοσθεί σε τομείς προτεραιότητας (top – down approach) και θα υλοποιηθεί μέσω Ε&Τ έργων τα οποία πρέπει κατά κύριο λόγο να είναι αξιοποιήσιμα σε μεσο-βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Τα έργα θα καλύπτουν δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας (βασική και βιομηχανική έρευνα και πειραματική ανάπτυξη). Δικαιούχοι της Δράσης θα είναι συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων όλων των τύπων και μεγέθους, ΑΕΙ, ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα και Ινστιτούτα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, φορείς χρηστών και άλλοι φορείς με δραστηριότητες και στόχους συναφείς με τους στόχους του προγράμματος, από την Ελλάδα και το εξωτερικό.
- ✓ Δράση Ενίσχυσης Νέων⁵¹ και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων: Στόχο της δράσης αποτελεί η υποστήριξη των αναγκών των ΜΜΕ και των νέων επιχειρήσεων μέσω της προώθησης δραστηριοτήτων ΕΤΑ, καθώς και η παρακίνηση εκτέλεσης Ε&Τ έργων από μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων. Η δράση μπορεί να καλύπτει όλους τους κλάδους της οικονομίας (bottom – up approach).
- ✓ Διεθνής Συνεργασία στην Έρευνα και Τεχνολογία :
 - Ευρωπαϊκή Ε&Τ Συνεργασία, η οποία θα διευκολύνει τον συντονισμό της εθνικής Ε&Τ πολιτικής με τις Ε&Τ πολιτικές των άλλων κρατών μελών, την πολιτική της ΕΕ και των Διεθνών Οργανισμών Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος για την επίτευξη οικονομίας κλίμακας και σκοπού, μέσω της υλοποίησης κοινών Ε&Τ δράσεων σε

⁵⁰ Το είδος της ένωσης θα καθοριστεί στο στάδιο εξειδίκευσης της δράσης και σε ορισμένες περιπτώσεις στο στάδιο της προκήρυξης.

⁵¹ Στην έννοια των «νέων» επιχειρήσεων περιλαμβάνονται και οι επιχειρήσεις που δεν έχουν ενισχυθεί από τα εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα σε ΕΤΑ

τομείς εθνικού και ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος καθώς και δράσεων σχετικών με την προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον στόχων σε συνέργια-συμπληρωματικότητα με το CIP και της ανάπτυξης κοινών υποδομών, με βασικό στόχο την υποστήριξη και επιτάχυνση της ενσωμάτωσης της χώρας στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και Καινοτομίας.⁵²

- Διμερείς, πολυμερείς και περιφερειακές Ε&Τ συνεργασίες. Στόχοι της Δράσης είναι α) η χρηματοδότηση έργων στην βάση διμερών Ε&Τ συμφωνιών, μεταξύ άλλων και μέσω της δημιουργίας κοινών ταμείων για την περαιτέρω ενίσχυση των Συμφωνιών και την επέκταση των έργων, β) η ενίσχυση των πολυμερών συνεργασιών και γ) η ανάληψη πρωτοβουλίας για την ενίσχυση των δεσμών με ομάδες τρίτων χωρών όπου υπάρχει πολιτικό ή/και οικονομικό ενδιαφέρον, όπως οι χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, οι χώρες της ΟΣΕΠ και της Μεσογείου, μέσω και της χρηματοδότησης φορέων και ομάδων των χωρών αυτών σε προγράμματα Ε&Α εθνικού ενδιαφέροντος.
- ✓ Υποστήριξη των Πολιτικών και κάλυψης μελλοντικών αναγκών⁵³ : Πρόκειται για ενίσχυση Ε&Τ έργων ή/και υλοποίηση μελετών (π.χ. μελέτες τεχνολογικής πρόβλεψης, αξιολόγησης επιπτώσεων Δράσεων, καταγραφής εθνικής πολιτικής και δεικτών στην Ε&Τ κλπ) και δημιουργία τεχνολογικών σχεδίων (technology platforms) με στόχο την υποστήριξη χάραξης και αξιολόγησης πολιτικής ή/και υποστήριξη πολιτικής που βρίσκεται στην φάση υλοποίησης περιλαμβανομένων και των πολιτικών και των οδηγιών της ΕΕ, της εφαρμογής της ανοικτής μεθόδου συντονισμού, καθώς και των πολιτικών συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς (όπως π.χ. υποστήριξη παρεμβάσεων που συνδέονται με την προώθηση των στόχων του Προγράμματος Δράσης της ΕΕ για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες καθώς και της Νέας Ενεργειακής Πολιτικής για την Ευρώπη⁵⁴, παρεμβάσεις σε τομείς πολιτικής όπως υγεία, κ.α.), . Σε ορισμένες περιπτώσεις, η εξειδίκευση των δράσεων θα γίνεται μετά από διαβούλευση – συνεργασία με το αντίστοιχο Υπουργείο και τους καθ' ύλην αρμόδιους φορείς.
- ✓ Θεματικά δίκτυα προηγμένης έρευνας και ανάπτυξης και Θεματικά δίκτυα έρευνας και εκπαίδευσης με στόχο την δημιουργία φυσικών ή/και δικτυακών πόλων ή/και Κέντρων Αριστείας. Μέσω των δράσεων θα ενισχυθούν οι υποδομές και δραστηριότητες ΕΤΑ των συμμετεχόντων Δημόσιων Ε&Τ φορέων, καθώς και δράσεις προσέλευσης ερευνητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό και αξιοποίησης της παραγόμενης γνώσης. Επιπρόσθετα, και όπου κριθεί αναγκαίο στο πλαίσιο της δράσης, θα υποστηρίζεται η δημιουργία νέων ή/και η ενίσχυση υπαρχουσών ερευνητικών υποδομών ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες που προκύπτουν από τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, περιλαμβανομένης της συμμετοχής σε υποδομές ευρωπαϊκής εμβέλειας ή/και σε κοινές ευρωπαϊκές υποδομές. Στη δεύτερη περίπτωση (Θεματικά δίκτυα έρευνας και εκπαίδευσης) βασικοί αποδέκτες εκτός των δημόσιων ερευνητικών κέντρων είναι και τα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας και παράλληλα με τις λοιπές ενέργειες υλοποιούνται και κοινά μεταπτυχιακά προγράμματα.

⁵² Προτεραιότητα στις δράσεις αυτές δίδεται και στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική συνοχής 2007-13 της ΕΕ.

⁵³ Τομείς προτεραιότητας ή δράσεις που δεν μπορούν να προβλεφθούν στην παρούσα φάση.

⁵⁴ Απόφαση 7181/06 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- ✓ Προώθηση της πρόσβασης σε Ευρωπαϊκές Ε&Τ υποδομές, περιλαμβανομένων των υποδομών των διεθνών Ε&Τ Οργανισμών. Δικαιούχοι της Δράσης θα είναι ερευνητικές ομάδες από τα Ερευνητικά Κέντρα / Ινστιτούτα και τα ΑΕΙ και ΤΕΙ.
- ✓ Επιστήμη και Κοινωνία. Στόχος της Δράσης είναι η ενσωμάτωση της επιστήμης στον κοινωνικό ιστό και η προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος στους νέους. Για το σκοπό αυτό θα προωθηθούν δράσεις ενημέρωσης του κοινού για θέματα επιστήμης, διάχυση στο ευρύ κοινό των αποτελεσμάτων της έρευνας, προγράμματα ενίσχυσης του επιχειρηματικού πνεύματος στους νέους μέσω της υποστήριξης καινοτόμων ιδεών στην δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση κλπ. Έμφαση θα δοθεί στην ευαισθητοποίηση του κοινού και των νέων σε σχέση με τις φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες περιλαμβανομένων και των καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και είναι φιλικές προς το περιβάλλον
- ✓ Ενίσχυση ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών σε περιπτώσεις που κριθεί αναγκαίο σύμφωνα με τις διεθνείς εξελίξεις και τις ανάγκες της περιφερειακής οικονομίας στο πλαίσιο της στρατηγικής του ΕΠΑΕ για την ΕΤΑ

«Αξία»:

Προώθηση της καινοτομίας (άμεσα), της διάδοσης νέων τεχνολογιών και της επιχειρηματικότητας μέσω δράσεων που υποστηρίζουν την μετατροπή της γνώσης σε καινοτομικά προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες, την μεταφορά τεχνολογίας-τεχνογνωσίας προς τις επιχειρήσεις και ειδικότερα τις ΜΜΕ και την κάλυψη του χάσματος μεταξύ τεχνολογικής γνώσης και αγοράς.

- ✓ Δημιουργία /ενίσχυση Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας (ΠΠΚ), με στόχο την προώθηση ολοκληρωμένης στρατηγικής για την Καινοτομία σε Περιφερειακό επίπεδο και την δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, με βάση την παραχθείσα ή και συσσωρευθείσα γνώση. Η δράση αυτή, θα συνδεθεί με δράσεις (χρηματοδοτικά σχήματα) τόσο του Υποάξονα «Γνώση-Αριστεία», όσο και του Υποάξονα «Αξία».
- ✓ Δημιουργία καινοτομικών συνεργατικών σχηματισμών (innovation clusters) μονοεπιστημονικής ή/και πολυεπιστημονικής προσέγγισης σε πεδία αιχμής που θα εμφανίσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Η δράση θα αποτελεί αυτόνομο χρηματοδοτικό μέσο, αλλά επιπρόσθετα θα συνδέεται και με την δράση δημιουργίας θεματικών δικτύων προηγμένης έρευνας. Δικαιούχοι της Δράσης θα είναι συνεργατικοί σχηματισμοί που ορίζονται ως σύνολα επιχειρήσεων (κατά κύριο λόγο αλλά όχι απαραίτητα ΜΜΕ) και άλλων υποστηρικτικών οργανισμών του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, συνδεδεμένων σε μια αλυσίδα προστιθέμενης αξίας που συνδυάζουν ένταση γνώσης, υψηλή τεχνολογία και δυνατότητα ενίσχυσης της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και στις διεθνείς αγορές.
- ✓ «Επιβράβευση» Η δράση στοχεύει στην μετατροπή των προϊόντων της έρευνας και της γνώσης που παρήχθη από χρηματοδοτούμενα εθνικά ή/και κοινοτικά προγράμματα σε νέα ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες, κυρίως μέσω της παρακίνησης των ερευνητών στην παραγωγή τεχνολογικής γνώσης που μπορεί να αξιοποιηθεί. Οι φορείς που θα επιλέγονται για χρηματοδότηση, εκτός από την

χρηματοδότηση για τη συνέχιση και αξιοποίηση της έρευνας, θα λαμβάνουν και ένα κονδύλι ως επιβράβευση.⁵⁵

- ✓ Ενίσχυση της Προσφοράς και της Ζήτησης Υπηρεσιών Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας. Βασικοί στόχοι της Δράσης είναι η υποστήριξη των τεχνολογικών αναγκών των επιχειρήσεων και ειδικότερα των ΜΜΕ και η ενίσχυση του τομέα των υπηρεσιών, μεταξύ άλλων και μέσω (ενδεικτικά) α) της δράσης «Voucher for SMEs», με υποστήριξη των ΜΜΕ για την αγορά καινοτόμων συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών από ενδιαμέσους φορείς καινοτομίας, β) της αναβάθμισης και υποστήριξης των εργαστηρίων δημόσιων Ε&Τ φορέων (ΑΕΙ, ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα, Ινστιτούτα) που παρέχουν υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, με προτεραιότητα σε δίκτυα εργαστηρίων (virtual institutes) για παροχή διαπιστευμένων υπηρεσιών προς παραγωγικούς και άλλους φορείς και γ) υποστήριξη Δικτύων ΜΜΕ και φορέων παροχής τεχνολογικών υπηρεσιών.
- ✓ Ενίσχυση για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που έχουν προοπτικές εμπορικής εκμετάλλευσης, με στόχο α) την αύξηση του αριθμού των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας από ερευνητές-εφευρέτες και δημόσιους Ε&Τ φορείς, β) την υποστήριξη των ερευνητών-εφευρετών και γ) την αξιοποίηση όσων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας κρίνεται ότι από την εμπορική εκμετάλλευσή τους θα δημιουργηθούν βιώσιμες, ανταγωνιστικές καινοτόμες επιχειρήσεις. Δικαιούχοι της Δράσης θα είναι κυρίως οι Δημόσιοι Ε&Τ φορείς (ΑΕΙ, ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα, Ινστιτούτα) και οι ερευνητές-εφευρέτες.
- ✓ Δημιουργία νέων επιχειρήσεων υψηλής έντασης γνώσης (spin-off και spin-out). Η Δράση θα διαμορφωθεί με βάση την εμπειρία εφαρμογής της στο ΕΠΑΝ και τα αποτελέσματα της σχετικής μελέτης αποτίμησης.
- ✓ Πειραματικές Δράσεις Τεχνολογικής Καινοτομίας⁵⁶: Η δράση θα επικεντρωθεί σε πιλοτικά έργα που θα διερευνήσουν νέους δρόμους και εργαλεία ανάπτυξης καινοτομίας. Η κύρια κατεύθυνση αφορά στη διασύνδεση δράσεων τεχνολογικής καινοτομίας και δράσεων ψηφιακής διακυβέρνησης, όπως έξυπνα συστήματα καινοτομίας, έξυπνα clusters, παγκόσμια δίκτυα τεχνολογικής συνεργασίας σε επιλεγμένους κλάδους, online υπηρεσίες καινοτομίας, στοχευμένη μεταφορά τεχνολογίας, κ.α.
- Οριζόντιες δράσεις :
- ✓ Μελέτες Τεχνικής Βιωσιμότητας (Technical Feasibility Studies) και υποστήριξης προετοιμασίας προτάσεων : Οι μελέτες αυτές, οι οποίες θα προηγούνται ορισμένων, κυρίως σημαντικής εμβέλειας, δραστηριοτήτων Έρευνας και Καινοτομίας θα έχουν ως στόχους την καλύτερη προετοιμασία τους. Επίσης περιλαμβάνονται μελέτες προετοιμασίας προτάσεων για τη συμμετοχή στα ευρωπαϊκά προγράμματα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας.

⁵⁵ Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει να παρακινήσει τους έλληνες ερευνητές να δίδουν βαρύτητα στην υλοποίηση των έργων με στόχο την παραγωγή τελικών προϊόντων, αντίστοιχη με αυτή που προσδίδουν για την έγκριση των έργων.

⁵⁶ Πρόκειται για την συνέχιση των καινοτόμων δράσεων που χρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γ.Δ. Περιφερειών) στην περίοδο 2000-06 (σε θέματα περιφερειακής καινοτομίας, των ψηφιακών περιφερειών, και βιώσιμης ανάπτυξης).

- Με χρήση της ρήτρας ευελιξίας θα υλοποιηθούν :
- ✓ Ενέργειες εκπαίδευσης και κατάρτισης, προσέλευσης ερευνητών (με παροχή κινήτρων απασχόλησής τους στη χώρα για ορισμένο διάστημα κλπ) και εξειδίκευση νέων ερευνητών στο πλαίσιο της δημιουργίας δικτύων έρευνας, πόλων καινοτομίας και άλλων δράσεων που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα.

Η επιλογή ως προς τις θεματικές προτεραιότητες για τις δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας 1 ανάλογα με τους στόχους και το ειδικότερο περιεχόμενό τους μπορεί να περιλαμβάνει τρεις κατηγορίες: α) επικέντρωση σε τομείς προτεραιότητας (στο μεγαλύτερο βαθμό ιδίως για τις δράσεις του Υποάξονα «Γνώση-Αριστεία»), β) κυρίως bottom up προσέγγιση και γ) συνδυασμό των δύο αυτών επιλογών.

Η εστίαση σε τομείς προτεραιότητας είναι ιδιαίτερα σημαντική σε κάποιες μεγάλες (από άποψη πλήθους φορέων, χρονικής διάρκειας και προϋπολογισμού) παρεμβάσεις μέσω των οποίων επιδιώκεται – μακροπρόθεσμα - η αναδιάρθρωση της εθνικής οικονομίας προς κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας με την υποστήριξη δράσεων ΕΤΑ όπως οι εθνικοί τομεακοί πόλοι και τα Θεματικά Δίκτυα Προηγμένης Έρευνας και Ανάπτυξης και Θεματικά Δίκτυα Έρευνας και Εκπαίδευσης.

Άλλες ενδεικτικές δράσεις που ακολουθούν την ίδια προσέγγιση (top down) είναι η δράση «Συνεργασία», οι Διμερείς Συνεργασίες στην ΕΤΑ κά

Βάση για την επιλογή των θεματικών προτεραιοτήτων σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελεί αντίστοιχη μελέτη που ολοκληρώθηκε πρόσφατα. Στο πλαίσιο της μελέτης η πρόταση για την επιλογή των προτεραιοτήτων βασίστηκε αφενός στη σύνθεση των τεχνολογικών περιοχών που είναι σημαντικές για την ελληνική βιομηχανία και των περιοχών στις οποίες διακρίνεται η ελληνική ερευνητική κοινότητα και αφετέρου στην γνώμη εμπειρογνομόνων ειδικευμένων σε κάθε θεματική ενότητα.

Οι τελικές επιλογές προτεραιοτήτων για τις δράσεις του Άξονα θα προκύψουν από την τελική επεξεργασία των πορισμάτων της μελέτης και σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της διαβούλευσης με τους ερευνητικούς, παραγωγικούς και λοιπούς φορείς και το κοινό. Οι προτεινόμενες προς διαβούλευση θεματικές προτεραιότητες που αναδείχθηκαν από τη μελέτη είναι οι εξής :

- Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
- Γεωργία, Αλιεία, Κτηνοτροφία, Τρόφιμα και Βιοτεχνολογία
- Προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας και τεχνολογίες παραγωγής σε παραδοσιακούς κλάδους
- Προηγμένα υλικά, Νανοτεχνολογία-Νανοεπιστήμες και Μικροηλεκτρονική
- Ενέργεια
- Μεταφορές
- Περιβάλλον
- Διάστημα
- Υγεία
- Τεχνολογίες ασφάλειας

- Πολιτιστική κληρονομιά
- Χρηματοοικονομική Επιστήμη
- Κοινωνική και Οικονομική Διάσταση της Ανάπτυξης

Στη δεύτερη κατηγορία (bottom up προσέγγιση) περιλαμβάνονται (ενδεικτικά) οι δράσεις νέων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, υποστήριξης δημιουργίας επιχειρήσεων υψηλής έντασης γνώσης, δημιουργίας καινοτομικών συνεργατικών σχηματισμών (innovation clusters), υποστήριξης των ΜΜΕ για την αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών κá

Στην τρίτη κατηγορία περιλαμβάνεται η δράση των περιφερειακών πόλων καινοτομίας, η δράση υποστήριξης των πολιτικών στο σχεδιασμό της οποίας θα υπάρξει συνεργασία με τους αντίστοιχους φορείς άσκησης πολιτικής και άλλους καθ' ύλην αρμόδιους φορείς κá

Ωφελούμενοι, θέματα εφαρμογής

Ωφελούμενοι από τις Δράσεις του Άξονα θα είναι οι φορείς που περιγράφονται κατωτέρω και ιδιαίτερα οι διαφόρων τύπων συνεργασίες μεταξύ τους:

- ✓ Επιχειρήσεις και συνεργασίες / δίκτυα / ενώσεις / clusters επιχειρήσεων όλων των τύπων και μεγέθους.
- ✓ ΑΕΙ, ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα, Ινστιτούτα και Εργαστήρια του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, καθώς και δίκτυα αυτών.
- ✓ Φορείς που συμμετέχουν σε εγκεκριμένα προγράμματα του 7^{ου} Προγράμματος Πλαισίου ΕΤΑ ή/και του Προγράμματος Καινοτομία του Προγράμματος Πλαισίου για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία.
- ✓ Διεθνείς δημόσιοι ή ιδιωτικοί Ε&Τ φορείς και οργανισμοί.
- ✓ Φορείς παροχής και μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνολογικών υπηρεσιών.
- ✓ Τεχνοβλαστοί (spin offs και spin-outs).
- ✓ Επιμελητήρια, σύνδεσμοι επιχειρήσεων, χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και άλλοι φορείς με δραστηριότητες συναφείς με τους στόχους του Άξονα.
- ✓ Φυσικά πρόσωπα, ερευνητές – εφευρέτες.
- ✓ Φορείς χρηστών με δραστηριότητες και στόχους συναφείς με τους στόχους του Άξονα, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- ✓ Σε ορισμένες περιπτώσεις, δικαιούχοι των δράσεων του Άξονα θα είναι και φορείς από το εξωτερικό. Οι προϋποθέσεις συμμετοχής αυτών των φορέων, ο ρόλος τους και οι επιλέξιμες δαπάνες θα καθορίζονται στην αντίστοιχη δράση.

Με την ευρύτερη έννοια του όρου, ωφελούμενο από τις παρεμβάσεις του Άξονα θα είναι επίσης το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, μέσω της διάχυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας στην Ελληνική οικονομία και κοινωνία, προγραμμάτων ενίσχυσης του επιχειρηματικού πνεύματος στους νέους μέσω της υποστήριξης καινοτόμων ιδεών στην δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση κλπ.

Στην εφαρμογή των δράσεων του Άξονα λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις της ΚΥΑ για την έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» της περιόδου 2007-2013.

Κρατικές Ενισχύσεις

Στην εφαρμογή των δράσεων λαμβάνονται υπόψη :

- οι Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα 2007-2013
- το Πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων για την Έρευνα την Ανάπτυξη και την Καινοτομία (2007-2013)
- ο Κανονισμός (ΕΚ) 1628/2006 της Επιτροπής της 24 Οκτ. 2006 για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα
- ο Κανονισμός (ΕΚ) 1998/2006 της Επιτροπής της 15 Δεκ. 2006 για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας
- ο Κανονισμός 2006/С 323/01 σημείο 5.1.7 (Αντιμετώπιση παγκόσμιου ανταγωνισμού – ρήτρα προσαρμογής)

Α.Π.2: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ

Στρατηγική – Γενικός Στόχος

Ο Άξονας Προτεραιότητας 2 επιδιώκει την επέκταση της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, ως μόνης διεξόδου για την παραγωγική αναβάθμιση της χώρας προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, με ποιότητα, περιβαλλοντική ευαισθησία, ενσωμάτωση γνώσης και καινοτομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Άξονας στοχεύει στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας, την αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας, την αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων και στην γενική ποιοτική αναβάθμιση των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών σε όλους τους τομείς και κλάδους της ελληνικής οικονομίας που καλύπτονται από το Πρόγραμμα.

Συνολικά έχουν οριστεί δύο κύριες κατηγορίες ενδεικτικών δράσεων, εκ των οποίων η πρώτη είναι αυτή που υποστηρίζει επενδύσεις που αποβλέπουν στην ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια αγορά και τις διεθνείς αγορές, την προστασία του περιβάλλοντος και την επιχειρηματική αξιοποίησή του, την εφαρμογή ολοκληρωμένων και καινοτόμων παρεμβάσεων για τον εκσυγχρονισμό – αναδιάρθρωση του τουριστικού τομέα, την κινητοποίηση επενδύσεων στον τομέα του πολιτισμού και την επιχειρηματική «αριστεία».

Στην δεύτερη κύρια κατηγορία προβλέπονται ενισχύσεις που υποστηρίζουν την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας (ίδρυση νέων επιχειρήσεων από ομάδες περιορισμένης επιχειρηματικότητας, ειδικές ομάδες πληθυσμού, ευρύτερες κοινωνικές ομάδες).

Τέλος, στον Άξονα δύναται να περιληφθεί με χρήση της ρήτρας ευελιξίας και μία τρίτη κατηγορία συμπληρωματική ως προς τις δύο κύριες, που αφορά σε εμπλουτισμό, αναβάθμιση δεξιοτήτων και αύξηση της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού που δραστηριοποιείται στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα και επωφελείται από δράσεις του Προγράμματος.

Ειδικοί στόχοι

Για την εξυπηρέτηση των επιδιώξεων του και την επίτευξη του Γενικού του Στόχου, η αναπτυξιακή στρατηγική του Άξονα εξειδικεύεται επιχειρησιακά στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:

- Υποστήριξη και αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές. Έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση των ελληνικών προϊόντων και επιχειρήσεων.
- Επικέντρωση της αναπτυξιακής προσπάθειας προς συσσωματώσεις, περιοχές και τύπους επιχειρήσεων, που εμφανίζουν τις θετικότερες προοπτικές ή έχουν τις ισχυρότερες ανάγκες – Αναπροσανατολισμός της μεταποιητικής δραστηριότητας και των «παραδοσιακών» της κλάδων προς κλάδους και προϊόντα ψηλότερης προστιθέμενης αξίας.
- Διασύνδεση της χώρας με τα διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών και εγκατάσταση δεσμών συνεργασίας ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων, με έμφαση σε περιοχές συγκριτικού πλεονεκτήματος.
- Αναβάθμιση / μετεξέλιξη της επιχειρηματικότητας ανάγκης σε επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων – Αναβάθμιση της επιχειρηματικής βάσης σε τομείς που υστερούν ως προς την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ή λειτουργούν υπό ανεπίκαιρες μορφές.
- Ενίσχυση του ρόλου του εμπορίου και των συνοδευτικών υπηρεσιών στο παραγωγικό σύστημα, με έμφαση στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων για την ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές.
- Επέκταση των δικτύσεων βιομηχανίας – εμπορίου – υπηρεσιών.
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του Τουρισμού, με την προώθηση κατά προτεραιότητα σχεδίων που αποσκοπούν στην ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε όλη την ελληνική επικράτεια και την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού.
- «Επιχειρηματική» αξιοποίηση του περιβάλλοντος ως εργαλείου προσέλκυσης εγχώριων και ξένων επενδύσεων.
- Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με στοχευμένες δράσεις που συνεργούν με τις άλλες δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας.

Ενδεικτικές Δράσεις

Οι παρεμβάσεις του Άξονα αφορούν σε δράσεις ενισχύσεων με βασική κατεύθυνση την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος. Βασικά κριτήρια των

επιμέρους παρεμβάσεων αποτελούν η παραγωγή υψηλής προστιθέμενης αξίας, η δημιουργία βιώσιμων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και η προώθηση της εξωστρέφειας. Στο πλαίσιο των δράσεων του Άξονα ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ενίσχυση των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων ως βασικού εργαλείου υποστήριξης της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης.

Ο Άξονας περιλαμβάνει ενδεικτικά τις ακόλουθες Δράσεις :

- Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμισή τους
 - √ Ολοκληρωμένα Επιχειρηματικά Σχέδια για υποστήριξη παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν σε:
 - ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές
 - διασύνδεση με διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής
 - ανάπτυξη μόνιμων συνεργασιών ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων
 - αξιοποίηση της εκροής ελληνικών κεφαλαίων για αναβάθμιση των εδώ μονάδων των επιχειρήσεων προς δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας
 - προσέλκυση ξένων δραστηριοτήτων και άμεσων επενδύσεων, εφόσον συμβάλλουν σε κλαδική και τεχνολογική αναβάθμιση του παραγωγικού συστήματος
 - ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογικής ή οργανωτικής καινοτομίας
 - τυποποίηση και πιστοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών, με την υιοθέτηση διεθνώς αναγνωρισμένων ποιοτικών προτύπων, την ανάπτυξη και εμπορική καθιέρωση λογότυπων κλπ.
 - προστασία του περιβάλλοντος, ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη λειτουργία των επιχειρήσεων, περιβαλλοντική διαχείριση και βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης
 - επιχειρηματική αξιοποίηση του ζητήματος της προστασίας του περιβάλλοντος, με παρεμβάσεις σε τομείς όπως διαχείρισης ή/και αξιοποίησης αποβλήτων, ανακύκλωσης κλπ.

Τα Επιχειρηματικά Σχέδια στοχεύουν κυρίως σε :

- αναβάθμιση μεσαίων επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της επέκτασης
- αναβάθμιση στους κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας ή/και αναβάθμιση προς υψηλότερη προστιθέμενη αξία στους «παραδοσιακούς» κλάδους.
- √ Συλλογικά Επιχειρηματικά Σχέδια ενίσχυσης των επιχειρηματικών συσπειρώσεων και δικτυώσεων που συμβάλλουν σε:
 - ανάδυση τομέων, κλάδων, δικτύων και περιοχών αριστείας

- αναβάθμιση προς κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας ή/και σε κλάδους ταχείας ανάπτυξης (ανακύκλωση, περιβαλλοντικές δραστηριότητες, χημικά, φάρμακα κλπ.) ή / και σε κλάδους με ενσωμάτωση υψηλής τεχνολογίας και εφαρμοσμένης καινοτομίας ή / και δράσεις πρόβλεψης κινδύνων και διαφοροποίησης δραστηριοτήτων σε άλλους κλάδους .
 - ανάπτυξη συνεργιών και επέκταση των δικτυώσεων βιομηχανίας – εμπορίου – υπηρεσιών
 - ποιοτική αναβάθμιση προϊόντος – υπηρεσίας
 - αξιοποίηση / προστασία της περιβαλλοντικής διάστασης π.χ. (clusters για το περιβάλλον, για την παραγωγή περιβαλλοντικά φιλικών προϊόντων, κλπ).
- ✓ Στοχευμένες δράσεις αναδιάρθρωσης και διεύρυνσης δραστηριοτήτων ενίσχυσης των επιχειρήσεων του εμπορικού τομέα και των υπηρεσιών, με έμφαση στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων, με στόχο τη διαφοροποίηση του προϊόντος και την ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές.
- ✓ Ολοκληρωμένες και καινοτόμες παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό - αναδιάρθρωση του τουριστικού τομέα, που αφορούν σε:
- Ενίσχυση τουριστικών επενδύσεων μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου, με στόχο την επέκταση, την διεύρυνση και την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος
 - Ανάπτυξη των ειδικών μορφών Τουρισμού, ήτοι α) Επενδυτικά Σχέδια για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού, ιαματικού/θεραπευτικού τουρισμού, τουρισμού φύσης–οικοτουρισμού, αστικού τουρισμού (πολιτιστικού, συνεδριακού–εκθεσιακού τουρισμού και τουρισμού μέσω κινήτρων), θρησκευτικού τουρισμού κ.λ.π. β) Επενδυτικά σχέδια αναβάθμισης των υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών των μαρινών και των τουριστικών λιμένων, γ) Επενδυτικά σχέδια για την αποκατάσταση και τουριστική αξιοποίηση παραδοσιακών ή/και διατηρητέων κτισμάτων, χώρων, σκαφών, επιχειρήσεων εστίασης παραδοσιακής μορφής, κ.α., δ) Λοιπά επενδυτικά σχέδια για την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού.
 - Ειδικά προγράμματα ενίσχυσης επιχειρήσεων του τουριστικού τομέα που δεν εντάσσονται στον Αναπτυξιακό Νόμο, ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας, δράσεις ολικής ποιότητας, εφαρμογή προτύπων περιβαλλοντικής και ενεργειακής διαχείρισης των τουριστικών εγκαταστάσεων, ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων για χρήση εναλλακτικών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- ✓ Αποκτήση επιχειρηματικής αριστείας και σύνδεσή της με τη διάχυση καλών πρακτικών σε νέους επιχειρηματίες.
- ✓ Κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων στον τομέα του Πολιτισμού, τόνωση του θεσμού των χορηγιών, ενίσχυση του τομέα του σύγχρονου πολιτισμού (π.χ. ενίσχυση των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στους τομείς των οπτικοακουστικών μέσων και του κινηματογράφου, με στόχο την τόνωση της εθνικής παραγωγής στον τομέα του σύγχρονου πολιτισμού, στο πλαίσιο της κοινής ευρωπαϊκής πολιτιστικής προσπάθειας) και συνεργασία του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα σε δραστηριότητες όπως η παραγωγή και εμπορία πιστών αντιγράφων κλπ. Ενίσχυση της καλλιτεχνικής βιοτεχνικής παραγωγής (κεραμική, μικροτεχνία κλπ) Ενίσχυση της

«πράσινης επιχειρηματικότητας» με την ενίσχυση ήπιων εκμεταλλεύσεων σε περιοχές που υπόκεινται σε αρχαιολογική προστασία

- Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας που αφορούν σε:
 - ✓ ίδρυση νέων επιχειρήσεων από ομάδες πληθυσμού με περιορισμένη σήμερα επιχειρηματικότητα και σε περιοχές που πλήττονται από αποβιομηχάνιση και ανεργία.
 - ✓ ενίσχυση επιχειρηματικότητας ειδικών ομάδων πληθυσμού και επιχειρηματικότητας σε νέες και καινοτόμες δραστηριότητες (νέα επιχειρηματικότητα)
 - ✓ ενίσχυση πρωτοβουλιών της ευρύτερης κοινωνικής οικονομίας που περιλαμβάνουν δραστηριότητες και πρωτοβουλίες που χαρακτηρίζονται από σαφή κοινωνικό σκοπό, όπως οι υπηρεσίες φροντίδας του πολίτη και ποιότητας ζωής, προστασίας του περιβάλλοντος, πολιτιστικής ανάπτυξης, τομείς οι οποίοι, ούτως ή άλλως, δεν συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον της ιδιωτικής πρωτοβουλίας ούτε αποτελούν σημαντικό πεδίο δραστηριότητας επιχειρήσεων του δημοσίου.
- Με χρήση της ρήτρας ευελιξίας θα υλοποιηθούν :
 - ✓ ειδικά προγράμματα κατάρτισης επιχειρηματιών και προσωπικού νέων επιχειρήσεων, των οποίων η δημιουργία χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα
 - ✓ Κατάρτιση επαγγελματιών, εργοδοτών και εργαζομένων που ωφελούνται από κύριες παρεμβάσεις του Προγράμματος όπως τα ολοκληρωμένα επιχειρηματικά σχέδια, τις επιχειρηματικές δικτυώσεις και συσπειρώσεις και τις δράσεις αναδιάρθρωσης και διεύρυνσης δραστηριοτήτων
 - ✓ Κατάρτιση προσωπικού για ειδικές μορφές τουρισμού και τη σύνδεσή τους με την παραγωγική διαδικασία των επιχειρήσεων των οποίων το επιχειρηματικό σχέδιο χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο του Άξονα θα ενισχυθούν και ιδιωτικές επενδύσεις εγκεκριμένες μέχρι 31/12/2006 οι οποίες θα υλοποιηθούν κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, κατόπιν επιβεβαίωσης της συμβατότητάς τους με τους στόχους του Α.Π. 2.

Ωφελούμενοι, θέματα εφαρμογής

Οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας 2 περιλαμβάνουν δράσεις ενισχύσεων για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στους τομείς της Μεταποίησης και των Υπηρεσιών, του Τουρισμού και του Εμπορίου.

Ωφελούμενοι από τις Δράσεις του Άξονα θα είναι:

- ✓ Επιχειρήσεις και συνεργασίες / δίκτυα / clusters επιχειρήσεων όλων των τύπων και μεγέθους, με έμφαση στις ΜΜΕ.
- ✓ Φυσικά πρόσωπα – επιχειρηματίες / επενδυτές.
- ✓ Άτομα από ειδικές κοινωνικές ομάδες.

- ✓ Σύγχρονοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και μέσα, που θα συμμετάσχουν στην επενδυτική / επιχειρηματική δραστηριότητα.

Με την ευρύτερη έννοια του όρου, ωφελούμενο από τις παρεμβάσεις του Άξονα θα είναι επίσης το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, μέσω της ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, της ενίσχυσης της απασχόλησης και της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου.

Εναλλακτικές νομικές μορφές για τις ενισχύσεις μπορεί να είναι:

- ✓ συνολικές επιχορηγήσεις (global grants) μέσω εθνικών ή περιφερειακών φορέων
- ✓ συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
- ✓ ειδικά καθεστώτα ενίσχυσης του Υπ. Ανάπτυξης και του Υπ. Τουριστικής Ανάπτυξης, ο Επενδυτικός Νόμος

Στην εφαρμογή των δράσεων του Άξονα λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις της ΚΥΑ για την έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» της περιόδου 2007-2013.

Κρατικές Ενισχύσεις

Στην εφαρμογή των δράσεων λαμβάνονται υπόψη :

- οι Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα 2007-2013
- ο Επενδυτικός Νόμος όπως ισχύει
- εγκεκριμένες επενδύσεις στο πλαίσιο του Ν. 3299/2004
- ο Κανονισμός (ΕΚ) 1628/2006 της Επιτροπής της 24 Οκτ. 2006 για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα
- ο Κανονισμός (ΕΚ) 1998/2006 της Επιτροπής της 15 Δεκ. 2006 για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας

Α.Π.3: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Στρατηγική – Γενικός Στόχος

Η ύπαρξη ενός κατάλληλου και υγιούς εξωτερικού περιβάλλοντος υποστήριξης της επιχειρηματικότητας αποτελεί σημαντικότερο παράγοντα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας και της μείωσης του επιχειρηματικού κινδύνου.

Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Ανταγωνιστικότητας 2006 «... η δημιουργία νέων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων θα πρέπει να συνοδεύεται από τρία χαρακτηριστικά: πιο σύγχρονο κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, συγκριτικά καλύτερη ποιότητα τραπεζικών υπηρεσιών, πλεονεκτήματα που πηγάζουν από χρήση καλύτερων φυσικών πόρων.....».

Ο Άξονας Προτεραιότητας 3 περιλαμβάνει δράσεις εστιασμένες στην εκπλήρωση των ανωτέρω προϋποθέσεων που διευρύνουν τις δυνατότητες επιτυχούς άσκησης των

επιχειρηματικών προσπαθειών παρέχοντας ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τις ελληνικές επιχειρήσεις.

Ειδικότερα επιδιώκει την βελτίωση της επιχειρηματικότητας και την ενδυνάμωση του ανταγωνισμού μέσω της εξασφάλισης των κατάλληλων συνθηκών απελευθέρωσης αγορών, τεχνικών υποδομών, δομών στήριξης και εργαλείων ανάπτυξης, σε συνδυασμό με την εξασφάλιση των δικαιωμάτων του καταναλωτή ο οποίος συνιστά τον βασικό κριτή της ποιοτικής διάστασης του παραγωγικού συστήματος, ενδυναμώνει τον υγιή ανταγωνισμό και στηρίζει τον επενδυτικό δυναμισμό των επιχειρήσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Άξονας στοχεύει στην βελτίωση του θεσμικού περιβάλλοντος και των υποστηρικτικών δομών, υποδομών, μηχανισμών και εργαλείων για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, στην ενδυνάμωση του ανταγωνισμού και στην προστασία του καταναλωτή.

Ειδικοί στόχοι

Για την εξυπηρέτηση των επιδιώξεών του και την επίτευξη του Γενικού του Στόχου, η αναπτυξιακή στρατηγική του Άξονα εξειδικεύεται επιχειρησιακά στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:

- Αναβάθμιση και απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, του κανονιστικού πλαισίου και των θεσμών που υποστηρίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα – Χωροταξική διεύθυνση της οικονομικής δραστηριότητας.
- Ανάπτυξη και αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων χρηματοοικονομικής υποστήριξης, για την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου.
- Συγκρότηση ενός ενιαίου, δικτυακού και ορθολογικού συστήματος δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, με στόχο την παροχή έγκυρων και αποτελεσματικών υπηρεσιών προς τον επιχειρηματία / επενδυτή στην λογική του “one stop shop”.
- Ενίσχυση των υποδομών που στηρίζουν την ποιοτική επιχειρηματικότητα, δημιουργούν οικονομίες κλίμακας και σκοπού, ενισχύουν τη συνεργασία με δημόσιους ή άλλους φορείς παραγωγής γνώσης και διαμεσολαβούν για την μεταφορά και διάχυση της καινοτομίας.
- Αναβάθμιση των μηχανισμών για την εποπτεία της αγοράς, την ενίσχυση του ανταγωνισμού, την αναβάθμιση της ποιότητας των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών και την ενίσχυση και την προστασία των δικαιωμάτων του καταναλωτή.
- Προβολή του τουριστικού προϊόντος της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των ειδικών μορφών τουρισμού, καθώς και των επώνυμων και ποιοτικών ελληνικών προϊόντων.
- Ενίσχυση των υποδομών αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος και της φυσικής κληρονομιάς της χώρας ως μέσου βελτίωσης της ελκυστικότητας της Χώρας ως τουριστικού προορισμού.
- Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με στοχευμένες δράσεις που συνεργούν με τις άλλες δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας.

Ενδεικτικές Δράσεις

Με στόχο την επίτευξη της γενικής και ειδικής του στοχοθεσίας, ο Άξονας Προτεραιότητας 3 περιλαμβάνει (α) παρεμβάσεις ενίσχυσης και εξορθολογισμού των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, μεταφοράς τεχνολογίας κλπ (β) παρεμβάσεις ανάπτυξης, διεύρυνσης, απλοποίησης και διάδοσης των σύγχρονων χρηματοοικονομικών εργαλείων, (γ) παρεμβάσεις για την αναβάθμιση του λειτουργικού και ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, την απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών και την ενίσχυση της προστασίας του καταναλωτή, (δ) παρεμβάσεις για την συμπλήρωση ή την αναβάθμιση των υποδομών που κρίνονται απαραίτητες για την στήριξη και την προώθηση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, (ε) παρεμβάσεις για την βελτίωση της διοικητικής υποστήριξης της ανάπτυξης στους τομείς παρέμβασης του ΕΠ με την χρήση νέων τεχνολογιών και (στ) παρεμβάσεις για την αποτελεσματική προβολή του τουριστικού προϊόντος και των επώνυμων ελληνικών προϊόντων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Αναλυτικότερα, ο Άξονας περιλαμβάνει ενδεικτικά τις ακόλουθες Δράσεις:

- Αναβάθμιση και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου, με υποστήριξη των επενδύσεων που απαιτούνται για:
 - ✓ το Εθνικό Σύστημα Εποπτείας της Αγοράς και την περιφερειακή εξειδίκευσή του
 - ✓ ενθάρρυνση της ηλεκτρονικής ενδοϋπηρεσιακής ανταλλαγής εγγράφων
 - ✓ καλλιέργεια της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και ανάπτυξη συστημάτων κοινωνικής εταιρικής ευθύνης
 - ✓ προώθηση θεσμών για την εναλλακτική επίλυση διαφορών μεταξύ επιχειρήσεων (Alternative Dispute Resolution).
 - ✓ χαρτογράφηση των αγορών για την εξακρίβωση τυχόν ύπαρξης μονοπωλιακών – ολιγοπωλιακών καταστάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών
- Ανάπτυξη ενός ενιαίου και δικτυακού συστήματος δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, παραγωγής στρατηγικής πληροφόρησης σε ζητήματα αγορών, τεχνολογικής διαμεσολάβησης και προώθησης και διάχυσης της καινοτομίας. Στο πλαίσιο αυτό θα ενισχυθούν υφιστάμενες δομές (όπως ΚΕΤΑ, Παρατηρητήριο ΜΜΕ, Επιμελητήρια, Παρατηρητήριο Ποιότητας, Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) κλπ.), θα ανασυγκροτηθούν δομές (όπως Γραφεία Καινοτομίας / Μεταφοράς Τεχνολογίας στα Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα, Παρατηρητήριο Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας) και θα αναπτυχθούν νέες (όπως Ηλεκτρονικό Παρατηρητήριο Βιομηχανίας – ΗΠΑΒΙ για την υποστήριξη της νέας βιομηχανικής πολιτικής), ώστε να υπάρξει ένα ολοκληρωμένο πλέγμα υπηρεσιών ενημέρωσης υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις και λοιπούς φορείς στα παραπάνω πεδία στη λογική του “one stop shop”.
- Επιχειρηματικά Σχέδια ίδρυσης, εκσυγχρονισμού και επέκτασης της λειτουργίας των σύγχρονων χρηματοοικονομικών εργαλείων, αξιοποιώντας και την πρωτοβουλία JEREMIE⁵⁷ όπως :
 - ✓ Παροχή εγγυήσεων, κεφαλαίων κλπ

⁵⁷καθώς και το νέο χρηματοδοτικό μέσο διευκόλυνσης επιμερισμού του κινδύνου (RISK SHARING FINANCE FACILITY-RSFF) της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

- ✓ Venture Capital
- ✓ Business Angels και Mentoring
- ✓ Μικροπίστωση
- ✓ Δημιουργία Κεφαλαίου Υψηλού Επιχειρηματικού Κινδύνου (seed capital), με στόχο τη διεύρυνση των χρηματοδοτικών μέσων στην εφαρμογή της εθνικής ερευνητικής και τεχνολογικής πολιτικής και πολιτικής καινοτομίας.

και :

- ✓ δράσεις διευκόλυνσης της πρόσβασης ΜΜΕ στις παρεχόμενες υπηρεσίες
- ✓ επέκταση της Εγγυοδοσίας Μεσαίων Επιχειρήσεων ή δικτύων ΜΜΕ σε νέα προϊόντα.
- Εκσυγχρονισμός των επιχειρηματικών υποδομών και υποστήριξη των επενδύσεων που απαιτούνται για:
 - ✓ Επιχειρηματικά Σχέδια επέκτασης ή δημιουργίας νέων «Επιχειρηματικών Πάρκων» (Business Parks)
 - ✓ μετεγκατάσταση επιχειρήσεων σε Ε.Π.
 - ✓ δημιουργία εξειδικευμένων βιομηχανικών, εμπορικών και τουριστικών υποδομών με ενδεχόμενη συμμετοχή δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ).
 - ✓ υποδομές Εφοδιαστικής Αλυσίδας
 - ✓ υποστήριξη Υποδομών Ποιότητας
 - ✓ υποστήριξη Θερμοκοιτίδων Επιχειρήσεων
 - ✓ υποστήριξη Εκκολαπτηρίων Επιχειρήσεων (pre-incubation)
 - ✓ εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής αναβάθμισης περιοχών με μεγάλη βιομηχανική συγκέντρωση
 - ✓ Συμπλήρωση και αναβάθμιση υποδομών για την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα και την αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος ως μέσου αύξησης της ελκυστικότητας της χώρας και των περιφερειών ως τουριστικού προορισμού.
 - Έργα για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού, δημιουργία χώρων υποδοχής σε εμπορικούς λιμένες, κλπ.
 - Δημιουργία πυρήνων και πόλων τουριστικής ανάπτυξης στο πλαίσιο θεματικών, πολιτιστικών, φυσιολατρικών, οικότουριστικών, δράσεων εθνικής, διαπεριφερειακής και περιφερειακής σημασίας.
 - Πιλοτικές δράσεις ανάδειξης και ήπιας τουριστικής αξιοποίησης οικολογικά ευαίσθητων περιοχών, περιοχών φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
 - Βελτίωση της διοικητικής υποστήριξης της τουριστικής ανάπτυξης με χρήση νέων τεχνολογιών.

- Ανάπτυξη επενδύσεων στον τομέα του Πολιτισμού, με έμφαση στην προστασία των αρχαιοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη διαχείριση των συναφών πνευματικών δικαιωμάτων.
- ✓ Δράσεις για την ανάδειξη-προβολή προϊόντων και υπηρεσιών
 - Προβολή ειδικών και θεματικών μορφών τουρισμού και γενική τουριστική προβολή, δημιουργία κέντρων πληροφόρησης και αναπαράστασης γεγονότων με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και πολυμέσων.
- Δράσεις για την ενίσχυση της προστασίας του καταναλωτή και την βελτίωση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς :
 - ✓ δημιουργία υποδομών στους Φορείς Πιστοποίησης και αρμόδια εργαστήρια για τον εργαστηριακό έλεγχο και την πιστοποίηση προϊόντων
 - ✓ εκσυγχρονισμός των θεσμών στήριξης και των μηχανισμών παρακολούθησης του εμπορικού τομέα
- Δράσεις για την ανάδειξη – προβολή προϊόντων και υπηρεσιών:
 - ✓ προβολή θεματικών μορφών τουρισμού και γενική τουριστική προβολή, δημιουργία κέντρων πληροφόρησης με αξιοποίηση τεχνολογιών Πληροφορικής - Επικοινωνιών
 - ✓ ολοκληρωμένα Προγράμματα στήριξης της «τοποθέτησης» των ελληνικών προϊόντων σε διεθνή δίκτυα με συλλογικό τρόπο, που συμβάλλουν στην οργανωμένη προβολή συστημάτων ΜΜΕ, στη συμμετοχή σε δίκτυα, στην ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές και στην ανταλλαγή εμπειριών.
- Με χρήση της ρήτρας ευελιξίας θα υλοποιηθούν:
 - ✓ Δράσεις κατάρτισης που εντάσσονται στο πλαίσιο ενδεικτικών κύριων παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τον Άξονα Προτεραιότητας για τη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς, την προστασία του καταναλωτή, την προώθηση νέας καταναλωτικής κουλτούρας και την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και ενδεικτικών κύριων παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τον Άξονα Προτεραιότητας για τη δημιουργία, αναβάθμιση ή εκσυγχρονισμό δομών και εποπτευόμενων φορέων του ΥΠΑΝ και του ΥΤΑΝ
 - ✓ Δράσεις κατάρτισης που εντάσσονται στο πλαίσιο ενδεικτικών κύριων παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τον Άξονα Προτεραιότητας, όπως π.χ. η μεταφορά τεχνολογίας, και αφορούν ερευνητές και άλλες ομάδες εργαζομένων σε επιχειρηματικές – τεχνολογικές υποδομές

Ωφελούμενοι, θέματα εφαρμογής

Οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας 3 αναφέρονται σε όλους τους τομείς κάλυψης του Προγράμματος (Έρευνα – Τεχνολογία, Ενέργεια, Μεταποίηση – Υπηρεσίες, Τουρισμός Εμπόριο – Προστασία του Καταναλωτή).

Ωφελούμενοι από τις Δράσεις του Άξονα θα είναι:

- ✓ Οι επιχειρήσεις όλων των τύπων και μεγέθους που δραστηριοποιούνται στους τομείς κάλυψης του Προγράμματος.

- ✓ Φυσικά πρόσωπα – επιχειρηματίες / επενδυτές.
- ✓ Επιμελητήρια και δομές στήριξης της επιχειρηματικότητας και μεταφοράς τεχνολογίας.
- ✓ Σύγχρονοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και μέσα.
- ✓ Φορείς ανάπτυξης ή εκκόλαψης της καινοτομίας και των επιχειρήσεων έντασης γνώσης (Τεχνολογικά Πάρκα, Θερμοκοιτίδες κλπ).
- ✓ Οι φορείς και οργανισμοί πιστοποίησης και οι μηχανισμοί εποπτείας της αγοράς.
- ✓ Ο Έλληνας καταναλωτής και οι καταναλωτικές οργανώσεις.
- ✓ Άτομα από ειδικές κοινωνικές ομάδες.
- ✓ Οι δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμοί αρμόδιοι για τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την διαχείριση των παρεμβάσεων και των πολιτικών στους τομείς κάλυψης του Προγράμματος.

Με την ευρύτερη έννοια του όρου, ωφελούμενο από τις παρεμβάσεις του Άξονα θα είναι επίσης το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, μέσω της βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και των συνθηκών ανταγωνισμού αλλά και ελέγχου της αγοράς, της ενίσχυσης της απασχόλησης και της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου.

Οι δράσεις θα υλοποιηθούν σε συνέργια με αντίστοιχου περιεχομένου δράσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων «Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης» και «Ψηφιακή Σύγκλιση».

Στην εφαρμογή των δράσεων του Άξονα λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις της ΚΥΑ για την έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» της περιόδου 2007-2013.

Κρατικές Ενισχύσεις

Στην εφαρμογή των δράσεων λαμβάνονται υπόψη :

- οι Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα 2007-2013
- το Πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων για την Έρευνα την Ανάπτυξη και την Καινοτομία (2007-2013)
- οι Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις που χορηγούνται για την προώθηση επενδύσεων επιχειρηματικών κεφαλαίων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις
- ο Κανονισμός (ΕΚ) 1628/2006 της Επιτροπής της 24 Οκτ. 2006 για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα
- ο Κανονισμός (ΕΚ) 1998/2006 της Επιτροπής της 15 Δεκ. 2006 για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας

Α.Π.4: ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ

Στρατηγική – Γενικός Στόχος

Ο Άξονας Προτεραιότητας 4 επιδιώκει την εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας, στο πλαίσιο της επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων της, την υποστήριξη της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας και την ένταξή της χώρας στα μεγάλα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Άξονας στοχεύει στην ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και την ενίσχυση της αειφορίας.

Ειδικόί στόχοι

Για την εξυπηρέτηση των επιδιώξεών του και την επίτευξη του Γενικού του Στόχου, η αναπτυξιακή στρατηγική του Άξονα εξειδικεύεται επιχειρησιακά στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:

- ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, μειώνοντας την εξάρτηση της χώρας από το πετρέλαιο, με προώθηση των ενεργειακών δικτύων του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού και περαιτέρω διεύθυνση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο, καθώς και εξοικονόμηση ενέργειας και βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας
- ενδυνάμωση του γεωστρατηγικού ρόλου της χώρας στον ενεργειακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής, μέσω της ένταξής της στα μεγάλα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου
- αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για εκσυγχρονισμό και βελτίωση της ασφάλειας των ενεργειακών δικτύων
- ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ο Άξονας περιλαμβάνει ενδεικτικά τις ακόλουθες Δράσεις :

- Δράσεις προώθησης της χρήσης του Φυσικού Αερίου, με έργα για:
 - ✓ διεύθυνση του φυσικού αερίου στον οικιακό και τριτογενή τομέα με την ανάπτυξη δικτύων διανομής σε νέες περιοχές, με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων,
 - ✓ επέκταση του Εθνικού συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου, καθώς και αύξηση της δυναμικότητας και της ευστάθειας αυτού,
 - ✓ επέκταση υφιστάμενων ή/και δημιουργία νέων υποδομών υγροποιημένου και συμπιεσμένου φυσικού αερίου,
 - ✓ διασύνδεση του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου με γείτονες χώρες, για την ενίσχυση του ρόλου της χώρας στον ενεργειακό χάρτη της Ευρώπης.

- Δράσεις ολοκλήρωσης – εκσυγχρονισμού του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας, με έργα για :
 - ✓ διασύνδεση νησιών με το Εθνικό Σύστημα Μεταφοράς, προκειμένου αφενός να αντιμετωπισθούν προβλήματα επάρκειας ηλεκτρικής ισχύος και αφετέρου να αυξηθεί η διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις νησιωτικές περιοχές,
 - ✓ κατασκευή νέων γραμμών διασύνδεσης με γείτονες χώρες για τη διασφάλιση της επάρκειας τροφοδοσίας, αναβαθμίζοντας ταυτόχρονα το ρόλο της χώρας στα ηλεκτρικά συστήματα των χωρών της ΝΑ Ευρώπης,
 - ✓ κατασκευή κέντρων υψηλής τάσης για την απρόσκοπτη τροφοδότηση με ηλεκτρισμό, την ασφάλεια τροφοδότησης του Νοτίου Συστήματος και την αύξηση της ευστάθειάς του,
 - ✓ ενίσχυση και επέκταση του Συστήματος Μεταφοράς και του Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας,
 - ✓ προμήθεια και εγκατάσταση μετρητών σε καταναλωτές χαμηλής τάσης, με στόχο την ανάπτυξη ορθολογικής τιμολογιακής πολιτικής για τη διαχείριση της ζήτησης,
 - ✓ τον έλεγχο του Συστήματος Μεταφοράς και την εύρυθμη λειτουργία της απελευθερωμένης αγοράς.
- Δράσεις για την διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών και για την εξοικονόμηση ενέργειας, με έργα όπως :
 - ✓ επενδύσεις παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα,
 - ✓ επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα,
 - ✓ ενεργειακές επενδύσεις σε δημόσια κτίρια (π.χ. νοσοκομεία)
 - ✓ ειδικές δράσεις αξιοποίησης βιομάζας,
 - ✓ ενεργειακές επενδύσεις στη νησιωτική χώρα,
 - ✓ έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων ενεργειακών τεχνολογιών,
 - ✓ οριζόντιες δράσεις για την υποστήριξη της προώθησης των ΑΠΕ και ΕΞΕ.
- Δράσεις ενίσχυσης ειδικών επενδύσεων στον τομέα του πετρελαίου, στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος.
- Δράσεις για την ορθολογική διαχείριση Φυσικών πόρων, με έργα που αφορούν :
 - ✓ στην ανακύκλωση νερού σε βιομηχανικές μονάδες, με στόχο την εξοικονόμηση νερού και την μείωση των παραγόμενων αποβλήτων,

- ✓ στην ποιοτική αναβάθμιση και στον εκσυγχρονισμό των ελληνικών μεταλλευτικών και λατομικών επιχειρήσεων, σε συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης, για την προστασία του περιβάλλοντος, με τη χρήση καινοτόμων μεθόδων και τεχνολογιών.
- ✓ σε οριζόντιες δράσεις, που αφορούν κυρίως τη δημιουργία γεωχωρικών υποδομών μεγάλης κλίμακας και γενικότερα θα συμβάλλουν στην ορθολογική αξιοποίηση των ενεργειακών και ορυκτών πρώτων υλών της χώρας.

Ωφελούμενοι, θέματα εφαρμογής

Οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας 4 αναφέρονται αποκλειστικά στον τομέα της Ενέργειας.

Ωφελούμενοι από τις Δράσεις του Άξονα θα είναι:

- ✓ Επιχειρήσεις όλων των τύπων και μεγέθους, καθώς και τα Ελληνικά νοικοκυριά στις νέες περιοχές επέκτασης των δικτύων φυσικού αερίου.
- ✓ Επιχειρήσεις που υλοποιούν επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα.
- ✓ Επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα, την αξιοποίηση της βιομάζας κλπ.
- ✓ Οι νησιωτικές περιοχές της χώρας.

Με την ευρύτερη έννοια του όρου, ωφελούμενο από τις παρεμβάσεις του Άξονα θα είναι επίσης το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, μέσω των προαναφερθεισών δράσεων για την υποστήριξη της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας και την ένταξή της χώρας στα μεγάλα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, την ολοκλήρωση, τον εκσυγχρονισμό και την διασφάλιση της επάρκειας του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας, την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών για την εξοικονόμηση ενέργειας, την προστασία του περιβάλλοντος και την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων.

Στην εφαρμογή των δράσεων του Άξονα λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις της ΚΥΑ για την έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» της περιόδου 2007-2013.

Κρατικές Ενισχύσεις

Στην εφαρμογή των δράσεων λαμβάνεται υπόψη :

- Κοινοτικό Πλαίσιο σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις για την Προστασία του Περιβάλλοντος
- οι Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα 2007-2013
- ο Επενδυτικός Νόμος όπως ισχύει
- ο Κανονισμός (ΕΚ) 1628/2006 της Επιτροπής της 24 Οκτ. 2006 για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα

Α.Π.5: ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΕΤΠΑ)

Ο Άξονας Προτεραιότητας αποσκοπεί στην αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία της προετοιμασίας, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης και ελέγχου του Επιχειρησιακού Προγράμματος, στην προβολή και διάδοση των δράσεων του και στην ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων για την εφαρμογή τους.

Η Κοινοτική Συνδρομή του Άξονα Προτεραιότητας ανέρχεται περίπου στο 2% της συνολικής Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος και καλύπτει αποκλειστικά τις δράσεις του.

3.2. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

3.2.1. Οι Πόλοι ανάπτυξης, ως μέσο προώθηση της Στρατηγικής της Λισαβόνας

1. Η σημασία των πόλεων για την προώθηση της Στρατηγικής της Λισαβόνας

Οι **Ευρωπαϊκές Στρατηγικές Κατευθύνσεις** για την Πολιτική της Συνοχής κατά τη νέα προγραμματική περίοδο αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στη **συμβολή των πόλεων** (αστικά κέντρα) στην ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η μεγάλη σημασία που αποδίδεται στις πόλεις συνδέεται με την αναγνώριση του ρόλου τους ως **κινητήρων της ανάπτυξης** των περιοχών που βρίσκονται στην άμεση επιρροή τους, της υπαίθρου που τα περιβάλλει, αλλά και των μικρότερων αστικών κέντρων που βρίσκονται στην ακτίνα επιρροής τους. Συνακόλουθα, η ανάπτυξη των αστικών κέντρων μπορεί να λειτουργήσει και ως προωθητικός μηχανισμός της πραγματικής σύγκλισης.

Το ΕΣΠΑ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αστική ανάπτυξη στοχεύοντας στη συγκρότηση μιας συνολικής αλλά και εξειδικευμένης αναπτυξιακής πολιτικής με ιδιαίτερη έμφαση στην αναβάθμιση των πόλεων και τη συμβολή τους στην προώθηση της **Στρατηγικής της Λισαβόνας**.

Παράλληλα, οι στόχοι της **Πολιτικής της Συνοχής** υλοποιούνται μέσω της διάχυσης της ανάπτυξης στις ευρύτερες περιοχές όπου αποτυπώνεται η δυναμική των αστικών κέντρων, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό και στη μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και την ισόρροπη ανάπτυξη γενικότερα.

2. Οι πόλοι ανάπτυξης στη στρατηγική του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για την περίοδο 2007-2013.

2.1 Έννοια των πόλων ανάπτυξης

Με δεδομένα τα παραπάνω και για το σκοπό της ενίσχυσης της οικονομικής μεγέθυνσης και της απασχόλησης των Περιφερειών της χώρας, η εφαρμογή των πόλων ως εργαλείου εδαφικής ανάπτυξης, αποτελεί σημαντικό και καινοτόμο στοιχείο της στρατηγικής του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων κατά τη νέα προγραμματική περίοδο.

Ως δυνητικοί **πόλοι ανάπτυξης** νοούνται ιδιαίτερα δυναμικά αστικά κέντρα⁵⁸ της χώρας, μητροπολιτικής και περιφερειακής σημασίας, τα οποία, μέσα από τις επιδράσεις και επιρροές που ασκούν στην χώρα, τις περιφέρειες και τα λειτουργικά ή ημερήσια αστικά τους συστήματα, αναμένεται να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, με έμφαση στη δημιουργία δυναμικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, έρευνας και τεχνολογίας, καινοτομίας, και περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, στο πλαίσιο της εφαρμογής της Στρατηγικής της Λισαβόνας .

⁵⁸ Όπως αυτά ορίζονται από την ΕΣΥΕ (πληθυσμός κύριου οικισμού άνω των 10000 κατοίκων) στα οποία προστίθενται και τα κέντρα με μικρότερο πληθυσμιακό μέγεθος που είναι πρωτεύουσες νομών.

2.2 Πεδίο εφαρμογής

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της στρατηγικής της ανάπτυξης στο ΕΣΠΑ, κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, **όλες οι πόλεις θα υποδεχθούν αναπτυξιακές δράσεις** μέσα από τα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα, συγχρηματοδοτούμενες από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις στους πόλους ανάπτυξης θα εστιάσουν σε **τέσσερα θεματικά πεδία, αλληλένδετα μεταξύ τους**, σύμφωνα και με τις προτεραιότητες του Εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 2006 και συγκεκριμένα: την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, την Καινοτομία, την Επιχειρηματικότητα και την Απασχολησιμότητα.

Τα πεδία αυτά είναι σε πλήρη συμφωνία με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση και αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της αναθεωρημένης **Στρατηγικής της Λισαβόνας**.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι **παρεμβάσεις στους πόλους ανάπτυξης** θα στοχεύουν στη:

- Δημιουργία και μεταφορά καινοτομίας.
- Προώθηση της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και σύνδεσή της με την παραγωγική διαδικασία.
- Ανάπτυξη και τον προσανατολισμό της επιχειρηματικότητας σε νέες και καινοτόμες δραστηριότητες.
- Ανάπτυξη και προώθηση υπηρεσιών ΤΠΕ και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- Δημιουργία και την ανάπτυξη Κέντρων Αριστείας για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση.

Οι παραπάνω αναφερόμενες παρεμβάσεις θα χρηματοδοτηθούν τόσο από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα, Ψηφιακή Σύγκλιση, Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης) όσο και από τα Περιφερειακά (ΠΕΠ).

3. Διαδικασία επιχειρησιακής εξειδίκευσης της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης – Χρονοδιάγραμμα.

Ο καθορισμός πόλων ανάπτυξης και η εξειδίκευση της στρατηγικής σε επίπεδο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το **τέλος του 2008**. Κρίσιμη κρίνεται η συμμετοχή και η εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας στον καθορισμό και τη διαμόρφωση του πλαισίου εφαρμογής των πόλων ανάπτυξης.

Για το σκοπό αυτό, τα **επόμενα βήματα** στο πλαίσιο της διαδικασίας είναι τα ακόλουθα:

- 1) Κατά το δεύτερο εξάμηνο **2007** θα πραγματοποιηθούν **ημερίδες διαβούλευσης σε κάθε μια από τις 13 Περιφέρειες** της χώρας, με τη συμμετοχή των τοπικών εμπλεκόμενων φορέων (Περιφέρειες, τοπική αυτοδιοίκηση, επιμελητήρια, επιχειρήσεις, επαγγελματικές οργανώσεις, Ανώτατα Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα, κτλ). Στόχος είναι η σε βάθος διαβούλευση με τους παραπάνω φορείς για το επιχειρησιακό πλαίσιο της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης.
- 2) Με την ολοκλήρωση των τοπικών ημερίδων θα πραγματοποιηθεί **συνέδριο διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο**, με τη συμμετοχή των κοινωνικοοικονομικών εταίρων, με σκοπό την οριστικοποίηση των συμπερασμάτων των 13 περιφερειακών ημερίδων διαβούλευσης, σε ό,τι αφορά το επιχειρησιακό πλαίσιο της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης.
- 3) Με εκκίνηση τον Απρίλιο 2008, θα πραγματοποιηθεί η πρώτη **πρόσκληση υποβολής προτάσεων**.

Οι προτάσεις αυτές θα περιέχουν ολοκληρωμένα σχέδια που θα εστιάζουν στην ανάπτυξη και την απασχόληση μέσω παρεμβάσεων στα πεδία που αναφέρονται στην παράγραφο 2.2 του παρόντος. Θα μπορούν να υποβάλλονται από συνεργασίες ή συμπράξεις φορέων που σχετίζονται/δραστηριοποιούνται στα παραπάνω πεδία και βρίσκονται σε **πρωτεύουσες νομών ή σε σημαντικά αστικά κέντρα της χώρας**. Η επιλογή των ολοκληρωμένων σχεδίων ανάπτυξης για την ανάπτυξη και την απασχόληση της πρώτης πρόσκλησης (2008) θα ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος 2008. Η επόμενη πρόσκληση θα πραγματοποιηθεί μετά από αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των εμπειριών του πρώτου κύκλου.

3.2.2. Χωρική διάσταση της Στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος στηρίζεται σε ανάλυση των συνολικών αδυναμιών - δυνατοτήτων και απειλών - προοπτικών για την ανταγωνιστικότητα της χώρας, ως εξειδίκευση της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής που θα υλοποιηθεί μέσω του ΕΣΠΑ 2007-2013. Παράλληλα όπως αναλύεται στο κεφάλαιο 1.2.8 "Ανταγωνιστικότητα και Περιφερειακή Διάσταση":

- ✓ Ο βασικός όγκος και κορμός του ελληνικού επιχειρηματικού τομέα (με εξαίρεση τον τουρισμό) καθώς και του ερευνητικού συστήματος δηλαδή οι Περιφέρειες της Αττικής και (κατά δεύτερο λόγο) της Κεντρικής Μακεδονίας⁵⁹ τίθενται εκτός του πεδίου παρέμβασης

⁵⁹ Ο δευτερογενής τομέας συγκροτείται στην Ελλάδα κατά 50% στην Αττική και στην Κεντρική Μακεδονία και κατά 63% σε αυτές τις Περιφέρειες και στην όμορη της Αττικής, Στερεά Ελλάδα. Ο τριτογενής τομέας συγκροτείται "μόνον" κατά 50% σε Αττική και Κεντρική Μακεδονία. Οι πέντε Περιφέρειες "μεταβατικής στήριξης" καλύπτουν 69% του δευτερογενή και 70% του τριτογενή τομέα της ελληνικής οικονομίας. Από τις χωρικά προσδιορισμένες δαπάνες του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006 καταβλήθηκαν στις Περιφέρειες "μεταβατικής στήριξης" το 67% των δαπανών που έγιναν για τη βιομηχανία, το 76% για την ΕΤΑ, το 60% για το εμπόριο.

του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα

- ✓ Δεν προκύπτει στις ελληνικές Περιφέρειες άμεση συσχέτιση του ρυθμού ανάπτυξης με την ένταση Ε&Τ ή την απασχόληση σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας και έντασης γνώσης, και η αύξηση της παραγωγικότητας φαίνεται να επήλθε από τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής δομής και όχι από την ανάπτυξη της καινοτομίας ή την διαφοροποίηση. Ως αποτέλεσμα, η ελληνική στρατηγική για την ανταγωνιστικότητα – εξωστρέφεια – επιχειρηματικότητα πρέπει να είναι περιφερειακά στοχευμένη ώστε να μην παραχθούν δια-περιφερειακές ανισομετρίες όταν στην Ελλάδα οι κυρίαρχες ανισότητες είναι ενδο-περιφερειακές.
- ✓ Εν γνώσει των παραπάνω, αξιοποιήθηκε η μακρά διάρκεια σχεδιασμού του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για την κατά το δυνατόν πληρέστερη σύγκλιση της στρατηγικής για την ανταγωνιστικότητα που περιλαμβάνεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα με αυτές των Περιφερειών "μεταβατικής στήριξης", και, κυρίως, η παράλληλη διαμόρφωση της στρατηγικής του με αυτές των Περιφερειών "Αμιγούς Στόχου Σύγκλισης".

Από την επισκόπηση των ΠΕΠ κατά τη διαδικασία διαβούλευσης για την οριστικοποίηση του ΕΣΠΑ διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις στην αναπτυξιακή πορεία και την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών Περιφερειών:

- ✓ Σε καλύτερη θέση βρίσκονται, με κύριο προωθητικό παράγοντα τον τουρισμό, το Νότιο Αιγαίο και η Κρήτη, καθώς και η Αττική, η οικονομία της οποίας λόγω της υψηλής συγκέντρωσης, κλίμακας και εμβέλειας των παραγωγικών και διοικητικών δραστηριοτήτων που παρουσιάζει, την καθιστά εν δυνάμει νευραλγικό κόμβο της Ανατολικής Μεσογείου.
- ✓ Σημαντικά έχει επίσης βελτιωθεί η θέση της Πελοποννήσου, η οικονομία της οποίας δείχνει να μεταβάλλει χωρίς κλυδωνισμούς τον παραδοσιακό της προσανατολισμό στον πρωτογενή τομέα και να αντεπεξέρχεται στις προκλήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού.
- ✓ Η εικόνα της Στερεάς Ελλάδας και, σε μικρότερο βαθμό, της Δυτικής Μακεδονίας, δεν συνδέεται ευθέως με τον ενδογενή αναπτυξιακό δυναμισμό τους αλλά είναι απόρροια ειδικών συνθηκών (εγγύτητα στην πρωτεύουσα και δραστηριότητες της ΔΕΗ, αντίστοιχα) που εν μέρει στρεβλώνουν αυξητικά τις επιδόσεις τους στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, χωρίς όμως αντίστοιχες θετικές επενέργειες στην αγορά εργασίας.
- ✓ Η Κεντρική Μακεδονία διαθέτει και αυτή, από πλευράς συγκέντρωσης και κλίμακας παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, τις προϋποθέσεις για να πρωταγωνιστήσει στις οικονομικές εξελίξεις με επίκεντρο ιδιαίτερα τη ΝΑ Ευρώπη. Ωστόσο οι μέτριες αναπτυξιακές επιδόσεις που παρουσιάζει, ειδικά στην αγορά εργασίας, οφείλονται στις έντονες διαταράξεις του παραγωγικού ιστού της εξαιτίας του εντεινόμενου ανταγωνισμού, καθώς και στην υστέρηση σε σύγχρονες παραγωγικές και τεχνικές υποδομές που να αναδεικνύουν τον μητροπολιτικό ρόλο της Θεσσαλονίκης.

- ✓ Οι υπόλοιπες Περιφέρειες δεν βρίσκονται όλες στο ίδιο επίπεδο, αλλά εντάσσονται στην ίδια κατηγορία με την έννοια ότι σε αυτές δεν διαπιστώνεται ικανοποιητικό ενδογενές αναπτυξιακό δυναμικό: η Δυτική Ελλάδα, η Θεσσαλία, η Ανατολική Μακεδονία – Θράκη, τα Ιόνια Νησιά, το Βόρειο Αιγαίο και η Ήπειρος, παρότι η τελευταία σημείωσε μεγάλα βήματα προόδου, αποτελούν τις Περιφέρειες με τη μεγαλύτερη αναπτυξιακή υστέρηση στην Ελλάδα. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι σε ορισμένες από τις Περιφέρειες αυτές, όπως το Β. Αιγαίο και τα Ιόνια Νησιά, καθίσταται ολοένα σημαντικότερος ο ρόλος του τουρισμού και δεν έχουν ακόμα προκύψει νέοι κλάδοι παραγωγής που θα υποκαταστήσουν όσους είναι πλέον στάσιμοι και φθίνουν εξαιτίας του ανταγωνισμού.

Ο βασικός κορμός των δυνατοτήτων, αδυναμιών, προοπτικών και απειλών είναι κοινός. Ειδικότερα :

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

1. Υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης
2. Πρόοδος στην ολοκλήρωση και εκσυγχρονισμό υποδομών
3. Θετική εξέλιξη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων και διεύρυνση αυτοχρηματοδότησης
4. Αύξηση επενδυτικής δραστηριότητας
5. Σημαντική δραστηριότητα τριτογενούς τομέα
6. Αξιόλογοι / περιώνυμοι φυσικοί και ιστορικοί / πολιτιστικοί τουριστικοί πόροι
7. Υψηλή συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης
8. Σημαντικό δυναμικό Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και συμπαραγωγής ενέργειας
9. Αυξανόμενη διείσδυση φυσικού αερίου

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

1. Χαμηλό ποσοστό εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών ως % του ΑΕΠ
2. Δυσμός στην επιχειρηματική διάρθρωση, πολύ μικρό μέγεθος επιχειρήσεων
3. Χαμηλός βαθμός προσέλκυσης ξένων άμεσων επενδύσεων
4. Ελλείψεις σε υποδομές υποστήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, πολυτυπία
5. Αδυναμία των ΜΜΕ να ενσωματώσουν τεχνογνωσία και να αναπτύξουν προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας
6. Περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης και μικρό μερίδιο προϊόντων τεχνολογικής έντασης /αδυναμία δημιουργίας παραγωγικών δικτύων

7. Χαμηλή σύνδεση της εκπαίδευσης με την επιχειρηματικότητα
8. Ελλείψεις σε υποδομές υποστήριξης της εφοδιαστικής αλυσίδας
9. Χαμηλή αξιοποίηση των ΤΠΕ από μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων, χαμηλό επίπεδο στις δαπάνες Ε&Τ ως ποσοστό ΑΕΠ, χαμηλή συμμετοχή ιδιωτικού τομέα
10. Υψηλή ενεργειακή ένταση
11. Ελλείψεις σε σύγχρονες υποδομές ΤΠΕ (ευρυζωνικά δίκτυα)
12. Χαμηλή επίδοση στη δια βίου εκπαίδευση
13. Μικρό μέγεθος τουριστικών επιχειρήσεων
14. Κυριαρχία προτύπου θερινού παράκτιου τουρισμού - μικρή συμμετοχή νέων μορφών
15. Έλλειψη οργάνωσης τουριστικού επιχειρηματικού ιστού, χαμηλός βαθμός δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων και διασύνδεσης με λοιπούς τομείς
16. Ανεπάρκεια ειδικής τουριστικής υποδομής - Περιορισμένη διεύρυνση τουριστικής περιόδου, υψηλή εποχικότητα, υψηλή συγκέντρωση
17. Χαμηλός ρυθμός διείσδυσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο ενεργειακό σύστημα.

ΑΠΕΙΛΕΣ

1. Διεύρυνση της ΕΕ και είσοδος νέων μελών, με χαμηλό εργατικό κόστος, υψηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα
2. Εκροή κεφαλαίων σε άλλες χώρες, συρρίκνωση μεταποίησης λόγω μετανάστευσης στις χώρες χαμηλού κόστους
3. Υψηλός βαθμός ευαισθησίας ΠΜΕ και ΜΜΕ σε ανταγωνισμό
4. Εξαγορές ελληνικών επιχειρήσεων
5. Αύξηση της διαρροής επιστημονικού δυναμικού υψηλού επιπέδου.
6. Ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας που απαξιώνει γρήγορα την υποδομή σε Ε&Τ
7. Υψηλός ανταγωνισμός στην μεταποίηση από γειτονικές χώρες και από νέα κράτη – μέλη με επίπτωση στις δυνατότητες ανάπτυξης ΕΤΑ
8. Ολιγοψωνιακή διάθρωση τουριστικής ζήτησης με λίγους tour operators
9. Ενδυνάμωση των ανταγωνιστριών χωρών σε ειδικές μορφές τουρισμού και υποδομές

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

1. Αυξανόμενη τάση για ποιοτικότερα προϊόντα και υπηρεσίες
2. Ενίσχυση της ζήτησης στις γειτονικές χώρες
3. Επέκταση συνεργασιών και δικτυώσεων
4. Κατοχύρωση / αναγνωρισιμότητα της χώρας ως ασφαλούς και ελκυστικού τουριστικού προορισμού
5. Συνεχής ζήτηση τουριστικού προϊόντος
6. Αυξανόμενη ζήτηση ειδικών / θεματικών μορφών τουρισμού
7. Αναβάθμιση ενεργειακού ρόλου χώρας στην Ν.Α. Ευρώπη (κόμβος), ανάπτυξη πετρελαϊκού τομέα στην Ν.Α. Ευρώπη
8. Απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας ως κίνητρο για ιδιωτικές επενδύσεις

Ακριβώς γι' αυτό το λόγο και οι στρατηγικές για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων του ΕΣΠΑ για τις Περιφέρειες, σε ότι αφορά την Ανταγωνιστικότητα και την Επιχειρηματικότητα, είναι συγκλίνουσες με αυτήν του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα :

- ✓ Για τη Χωρική ενότητα Μακεδονίας-Θράκης, το αναπτυξιακό όραμα επικεντρώνεται στη δημιουργία μιας βιώσιμης ανταγωνιστικής περιφερειακής οικονομίας με έντονο εξωστρεφή προσανατολισμό και εσωτερική οικονομική, κοινωνική, χωρική και διοικητική συνοχή, με έμφαση στην υποστήριξη της καινοτομικής επιχειρηματικότητας, ώστε να αναπτυχθούν ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και να δοθεί σημαντική ώθηση στην αύξηση της απασχόλησης. Στην Κεντρική Μακεδονία, τόσο για την αντιμετώπιση των προκλήσεων όσο και για την εκμετάλλευση ευκαιριών στο πλαίσιο της οικονομίας της γνώσης, υιοθετείται η ανάπτυξη μιας περιφερειακής στρατηγικής για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, με στόχο το μετασχηματισμό της σε περιοχή καινοτομίας, ισόρροπης και αειφόρου ανάπτυξης, με την παροχή υπηρεσιών στήριξης προς τις επιχειρήσεις για αναβάθμιση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας ιδιαίτερα σε κλάδους πλήττονται από τον διεθνή ανταγωνισμό, ενδυνάμωση του περιφερειακού ιστού ερευνητικών, επιχειρηματικών και καινοτομικών δομών (Ζώνη Καινοτομίας Ανατολικής Θεσσαλονίκης, Πόλος Καινοτομίας Κεντρικής Μακεδονίας, σύστημα Θερμοκοιτίδων, spin-off εταιρειών, clusters τεχνολογικών εταιρειών), προώθηση της χρήσης ΤΠΕ και παροχή ψηφιακών υπηρεσιών σε επιχειρήσεις. Στη Δυτική Μακεδονία έμφαση δίδεται στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας του τομέα της ενέργειας βελτιώνοντας τη διασύνδεσή της με το τοπικό παραγωγικό σύστημα και στη διαφοροποίηση - εμπλουτισμό της παραγωγικής δομής με την υιοθέτηση της καινοτομίας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Στην Ανατολική Μακεδονία - Θράκη ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στην προσέλκυση νέων επενδύσεων με

στόχο τις νέες γειτονικές αγορές, στις πολύτροπες μεταφορές και στη δημιουργία ευρυζωνικών ή ασύρματων δικτύων στους τουριστικούς πόλους.

- ✓ Στη Χωρική ενότητα Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων, επιδιώκεται η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και κοινωνικής ανάπτυξης και η αύξηση της παραγωγικότητας, με δύο (από τις τρεις) προτεραιότητες να είναι η ελκυστικότητα της περιοχής ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης και η επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας. Η Δυτική Ελλάδα εστιάζει μεν στην ανάπτυξη και την επιτάχυνση ολοκλήρωσης των υποδομών, αλλά παράλληλα δίνει έμφαση στην αύξηση των επενδύσεων σε τομείς έντασης γνώσης και τον αναπροσανατολισμό του παραγωγικού δυναμικού σε υπηρεσίες και προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, με προώθηση και ενίσχυση της συνεργασίας ΑΕΙ, ΤΕΙ, ερευνητικών ινστιτούτων και επιχειρήσεων, ίδρυση νέων και εκσυγχρονισμό υφιστάμενων επιχειρήσεων με έμφαση στην καινοτομία και νέες τεχνολογίες και δημιουργία καινοτόμων προϊόντων με την αξιοποίηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Περιφέρειας. Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ιδιαίτερη βαρύτητα θα δοθεί στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία και την εφαρμογή καινοτομιών. Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων θα εστιάσει στην αναβάθμιση της ποιότητας και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος σε συνδυασμό με τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης του δευτερογενή τομέα.
- ✓ Στη Χωρική ενότητα Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας, Ηπείρου, η έμφαση δίδεται στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της ελκυστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας με βελτίωση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής και υιοθέτηση αειφορικών μεθόδων ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και διαχείρισης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, με την επένδυση στην γνώση, την ποιότητα, την καινοτομία και τα δίκτυα να διαδραματίζει κύριο ρόλο. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας θα εστιάσει στη διαμόρφωση καινοτομικού περιβάλλοντος, που θα ενισχύει την ανταγωνιστικότητα και την επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια με την προώθηση συνεργασιών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και παραγωγικών φορέων. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας θα προωθήσει την ανασυγκρότηση του παραγωγικού της ιστού προς τομείς, κλάδους και υπηρεσίες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, οι οποίοι ενσωματώνουν τις εξελίξεις στην τεχνολογική πρόοδο και στην καινοτομία με τρόπο που να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο συνεργιών μεταξύ των τριών τομέων παραγωγής, του πρωτογενή τομέα στις πεδινές περιοχές και των ήπιων και των ειδικών μορφών τουρισμού στην ορεινή της ενδοχώρα και την Εύβοια. Επιπλέον, η στρατηγική της θα εστιάσει στην ενίσχυση του τοπικού ερευνητικού δυναμικού και την προσέλκυση ερευνητών από το εξωτερικό και την προώθηση της συμμετοχής ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων σε κοινές δράσεις με άλλες χώρες της ΕΕ. Στην Περιφέρεια Ηπείρου θα επιδιωχθεί κυρίως η ολοκλήρωση των υποδομών μεταφορών (Εγνατία οδός και ανάπτυξη συνδέσεων) και υποδομών διαμεταφορικού εμπορίου, και παράλληλα θα προωθηθεί η καινοτομική ικανότητα και επιχειρηματική ανταγωνιστικότητα με την ενίσχυση της έρευνας για τη δημιουργία νέων προϊόντων και την περαιτέρω αξιοποίηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και η περιβαλλοντική διαχείριση.

- ✓ Στη Χωρική ενότητα Κρήτης και Νήσων Αιγαίου έμφαση δίδεται στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και στην ανάδειξη της ελκυστικότητας της χωρικής ενότητας, σε συνθήκες αιφόρου ανάπτυξης, και θα ενισχυθεί η καινοτόμος επιχειρηματικότητα, με παράλληλη ενδυνάμωση των εξωστρεφών συνεργασιών και προσέλκυση επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Στην Κρήτη, κεντρικός στόχος είναι η αναβάθμιση του ρόλου της στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Μεσογείου στη βάση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της, αλλά και η ανάδειξη της Περιφέρειας ως πιλοτικού κέντρου μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας για εφαρμογές ΑΠΕ και εξοικονόμησης ενέργειας. Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εστιάζει στη βελτίωση της προσπελασιμότητας και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας δίνοντας παράλληλα έμφαση στην ποιότητα του τουριστικού και πολιτιστικού προϊόντος, αλλά και στην ενσωμάτωση της καινοτομίας στον παραγωγικό ιστό της χώρας ως παράγοντα ανάπτυξης. Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου θα εστιάσει στη βελτίωση της διασύνδεσης των νησιών με τον ηπειρωτικό κορμό της χώρας, αλλά θα δώσει και έμφαση στην ενίσχυση της βιώσιμης επιχειρηματικότητας σε δραστηριότητες συμπληρωματικές στον τουρισμό και τον αγροτικό τομέα, ενώ θα επιδιωχθεί και η εγκατάσταση και η χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών.
- ✓ Για τη Χωρική Ενότητα της Αττικής, όραμα είναι η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της Αττικής, ως ευρωπαϊκής μητρόπολης στο χώρο της νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου, με προσπάθεια καθιέρωσης της ως Διεθνούς Επιχειρηματικού Κέντρου, βελτίωση της εξωστρέφειας του παραγωγικού συστήματος και διευκόλυνση της προσέλκυσης ξένων επενδύσεων μέσω της ενθάρρυνσης της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας, της έρευνας και τεχνολογίας και της διάδοσης και αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών.

Με βάση τις κοινές ανάγκες αλλά και τις κατά Περιφέρεια διαφοροποιήσεις, η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα προσδιορίζεται χωρικά μέσω των ακόλουθων προβλέψεων του:

Η κατανομή των πόρων του Επιχειρησιακού Προγράμματος στις οκτώ Περιφέρειες "Αμιγούς Στόχου Σύγκλισης", (με εξαίρεση συγκεκριμένες παρεμβάσεις που αφορούν συνήθως σε «Μεγάλα Έργα» του τομέα της Ενέργειας), ακολουθεί σε σημαντικό βαθμό την εκ-των-κάτω (bottom-up) προσέγγιση δεδομένου ότι καθορίζεται από την ζήτηση (από τις ανάγκες). Ωστόσο με βάση (α) τους στρατηγικούς στόχους κάθε Περιφέρειας, όπως αποτυπώνονται στο οικείο ΠΕΠ (β) τη συνεργασία με τις Περιφέρειες και (γ) την συμμετοχή των οκτώ Περιφερειών στο ΕΠΑΝ 2000-2006, καταρτίστηκε ενδεικτική κατανομή όλων των αναγκών για την ανταγωνιστικότητα/επιχειρηματικότητα κονδυλίων ανά Περιφέρεια και ανά Άξονα Προτεραιότητας της στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος, στην οποία αποτυπώνεται η σχέση της στρατηγικής του με τις ανάγκες / δυνατότητες των Περιφερειών:

Ειδικότερα :

Άξονας Προτεραιότητας 1: Το 60% των πόρων του Άξονα κατευθύνεται σε 3 Περιφέρειες: Κρήτη, Δυτική Ελλάδα και Θεσσαλία όπου λόγω της ύπαρξης ΑΕΙ, Ερευνητικών Κέντρων (ορισμένων Αριστείας) και άλλων υποδομών Ε&Τ αλλά και

εταιρειών υψηλής τεχνολογίας, υπάρχουν οι προϋποθέσεις για περαιτέρω υλοποίηση δράσεων ΕΤΑ και Καινοτομίας και προώθησης της μετάβασης στην Οικονομία της Γνώσης.

Άξονας Προτεραιότητας 2: Οι πόροι του Άξονα είναι πιο ισοκατανεμημένοι στις 8 Περιφέρειες (60% των πόρων σε 4 Περιφέρειες) αντανακλώντας την υιοθέτηση μιας στρατηγικής που στοχεύει στην συνολική ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της εξωστρέφειας και της αναβάθμισης προς προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Άξονας Προτεραιότητας 3: Το 38% των πόρων του Άξονα κατευθύνεται προς τις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας και Κρήτης, όπου προβλέπονται σημαντικές παρεμβάσεις αναβάθμισης τουριστικών υποδομών, διαφοροποίηση τουριστικών προϊόντων και πολιτισμού.

Άξονας Προτεραιότητας 4: Είναι ο περισσότερο εστιασμένος Άξονας αφού το 80% των πόρων κατευθύνεται σε τέσσερις Περιφέρειες: Ήπειρο, Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησο και Ανατολική Μακεδονία – Θράκη, όπου προβλέπεται να κατασκευασθούν τα (μεγάλα) ενεργειακά έργα: Ελληνοϊταλικός Αγωγός Φυσικού Αερίου, ΚΥΤ Πάτρας και ΕΠΑ Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης. Στις υπόλοιπες τέσσερις Περιφέρειες προβλέπονται κυρίως έργα ΑΠΕ και εξοικονόμησης ενέργειας καθώς και έργα στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης και εκσυγχρονισμού του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας και της επέκτασης του συστήματος μεταφοράς φυσικού αερίου.

Σε επίπεδο Περιφέρειας :

Ανατολική Μακεδονία – Θράκη: Με στόχο την μετεξέλιξη της Περιφέρειας σε διαμετακομιστικό, ενεργειακό κέντρο και κέντρο επιχειρηματικής και επιστημονικής τεχνογνωσίας στην ευρύτερη περιοχή, έμφαση δίνεται στον Άξονα Προτεραιότητας 2 (Διασύνδεση με τα διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, εγκατάσταση δεσμών συνεργασίας ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων, εμπόριο και συνοδευτικές υπηρεσίες, Δικτυώσεις Βιομηχανίας – Εμπορίου – Υπηρεσιών κλπ.) και στον Άξονα Προτεραιότητας 4 λόγω και του νέου μεγάλου ενεργειακού έργου (σύσταση νέας Εταιρείας Παροχής Αερίου στη Περιφέρεια προκειμένου να κατασκευάσει τα δίκτυα χαμηλής πίεσης)

Θεσσαλία: Για την κάλυψη του στόχου βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας, ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και των δικτυώσεων, έμφαση δίδεται στον Άξονα Προτεραιότητας 1 (ύπαρξη ΑΕΙ, Ε.Κ., εταιρειών υψηλής τεχνολογίας) και στον Άξονα Προτεραιότητας 2 (αναπροσανατολισμός της μεταποιητικής δραστηριότητας προς κλάδους και προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, διασύνδεση με διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, αναβάθμιση της επιχειρηματικής ανάγκης σε υψηλών δυνατοτήτων κλπ.)

Ήπειρος: Οι στόχοι της καινοτομικής επιχειρηματικότητας και της ενίσχυσης της έρευνας σε συνδυασμό με την λειτουργία ΑΕΙ και ερευνητικών ινστιτούτων στην Περιφέρεια και την προβλεπόμενη, εντός της τέταρτης Προγραμματικής Περιόδου 2007-

2013 , κατασκευή του υπέργειου τμήματος του Αγωγού Φυσικού Αερίου Ελλάδας – Ιταλίας, καθορίζουν τις στρατηγικές προτεραιότητες της Περιφέρειας στους Άξονες Προτεραιότητας 2, 1 και 4.

Δυτική Ελλάδα: Η επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας προϋποθέτει ισχυρές παρεμβάσεις σε όλους τους Άξονες Προτεραιότητας. Ο Άξονας Προτεραιότητας 1 συμβάλλει στην αξιοποίηση και αναβάθμιση του Ε&Τ ιστού και της επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης, οι Άξονες Προτεραιότητας 2 και 3 στον αναπροσανατολισμό προς προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, ενώ μέσω του Άξονα Προτεραιότητας 4 υποστηρίζεται η κατασκευή του ΚΥΤ Πάτρας, η υλοποίηση έργων προώθησης της διείσδυσης των ΑΠΕ/ Εξοικονόμησης Ενέργειας και κατασκευή του Αγωγού Φυσικού Αερίου Ελλάδας – Ιταλίας.

Πελοπόννησος: Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας και η περαιτέρω προώθηση των ΑΠΕ στην περιοχή αποτελούν βασικούς στρατηγικούς στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Περιφέρεια.

Ιόνια Νησιά: Έμφαση δίνεται στη βελτίωση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και τη συναφή επιχειρηματικότητα (Άξονες Προτεραιότητας 2, 3)

Κρήτη: Το σημαντικό επιστημονικό/ τεχνολογικό δυναμικό, οι τουριστικές υποδομές, ο πολιτιστικός πλούτος και η επιδιωκόμενη αναβάθμιση του ρόλου της Περιφέρειας στην Ν.Α. Μεσόγειο διαμορφώνουν μια στρατηγική μέσω των ειδικών στόχων των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2, 3: Οικονομία της Γνώσης, Υποδομές και Επιχειρηματικότητα στους τομείς Τουρισμού – Πολιτισμού, Προώθηση της διείσδυσης των ΑΠΕ

Βόρειο Αιγαίο: Η επιδιωκόμενη ενδυνάμωση της εξωστρέφειας επιτυγχάνεται, κυρίως, μέσω των ειδικών στόχων των Αξόνων Προτεραιότητας 2 και 3.

Συνέργια με παρεμβάσεις των Περιφερειών Μεταβατικής Στήριξης

Ειδικότερα για τις πέντε περιφέρειες μεταβατικής στήριξης προγραμματίζονται παρεμβάσεις «ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας» που συνεργούν με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα και δρουν συμπληρωματικά με ανάλογου χαρακτήρα παρεμβάσεις των ΠΕΠ. Το συνολικό ύψος των πόρων αυτών εκτιμάται σε 1500 περίπου εκ. €

Στην Αττική και στο πλαίσιο της γενικής στρατηγικής που εστιάζει στη «καθιέρωση της περιφέρειας ως διεθνούς επιχειρηματικού κέντρου, βελτίωση της εξωστρέφειας του τοπικού παραγωγικού συστήματος και τη διευκόλυνση της προσέλκυσης ξένων επενδύσεων μέσω της ενθάρρυνσης της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας, της έρευνας και τεχνολογίας και της διάδοσης και αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών» έμφαση δίδεται στις παρεμβάσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας και προώθησης της έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας. Παράλληλα λόγω της ιδιαίτερης βαρύτητας της περιφέρειας στην ανάπτυξη της χώρας και οι λοιπές αναπτυξιακές προτεραιότητες υποστηρίζονται σημαντικά. Σύμφωνα και με την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης η περιφέρεια συγκεντρώνει τον μεγάλο όγκο των δραστηριοτήτων ΕΤΑ της χώρας καθώς και της

επιχειρηματικής δραστηριότητας . Στο πλαίσιο αυτό το μεγαλύτερο μέρος των πόρων διατίθεται σε παρεμβάσεις ΕΤΑ (Άξονας 1 και μικρό μέρος του Άξονα 3) ενώ μικρότερο αλλά σημαντικό επίσης ποσοστό διατίθεται για δράσεις άμεσης ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας (αντίστοιχα του Άξονα 2 του Επιχειρησιακού Προγράμματος) με σημαντικές παρεμβάσεις σε όλους τους βασικούς τομείς και επιμέρους προτεραιότητες. Ακολουθεί ο τομέας αναβάθμισης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (έμφαση σε επιχειρηματικές και τουριστικές υποδομές και προώθηση χρηματοοικονομικών εργαλείων) και ο τομέας της Ενέργειας στο πλαίσιο του οποίου σημαντικό ρόλο κατέχουν οι παρεμβάσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της ασφάλειας τροφοδοσίας του νότιου συστήματος της χώρας και στην αύξηση του περιθωρίου ευστάθειας της τάσης παράλληλα με την προώθηση της χρήσης των ΑΠΕ.

Στη Κεντρική Μακεδονία σε συμβατότητα με τη κεντρική στρατηγική επιλογή για «ανάπτυξη μίας περιφερειακής στρατηγικής για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα με στόχο το μετασχηματισμό της σε περιοχή καινοτομίας, ισόρροπης και αειφόρου ανάπτυξης» το σημαντικότερο μέρος των πόρων προορίζεται για δραστηριότητες ΕΤΑ. Στον τομέα της Ενέργειας που κατέχει μικρότερο μεν αλλά υψηλό επίσης μερίδιο, οι σημαντικότερες παρεμβάσεις αφορούν στην προώθηση της διείσδυσης του φυσικού αερίου (σύσταση νέας Εταιρείας Παροχής Αερίου στη περιφέρεια) και της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών. Επίσης προβλέπονται δράσεις ενίσχυσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (βιομηχανικές και τουριστικές υποδομές, προώθηση χρηματοοικονομικών εργαλείων) και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας.

Στη Στερεά Ελλάδα – περιφέρεια που λόγω γειννίας με την Αττική συγκεντρώνει μεγάλο μέρος των μεταποιητικών μονάδων – σε συμβατότητα με την προώθηση «της ανασυγκρότησης του παραγωγικού ιστού προς τομείς, κλάδους και υπηρεσίες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας» το μεγαλύτερο τμήμα των προγραμματιζόμενων πόρων αφορά σε δράσεις προώθησης της επιχειρηματικότητας και με στόχο την αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας (Άξονας 2 του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα). Στον Τομέα της Ενέργειας προβλέπονται σημαντικές παρεμβάσεις που αφορούν στην προώθηση της διείσδυσης του φυσικού αερίου στον οικιακό και τριτογενή τομέα (σύσταση νέας Εταιρείας Παροχής Αερίου στη περιφέρεια προκειμένου να κατασκευάσει τα δίκτυα χαμηλής πίεσης) και στην προώθηση της διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών. Σε μικρότερο βαθμό υποστηρίζονται δράσεις αναβάθμισης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (έμφαση σε τουριστικές και βιομηχανικές υποδομές) και δράσεις ΕΤΑ.

Στη Δυτική Μακεδονία τα υψηλότερα σχετικά ποσά προορίζονται για δράσεις αναβάθμισης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (με έμφαση στις τουριστικές υποδομές), προώθησης της επιχειρηματικότητας και διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών.

Στο Νότιο Αιγαίο σημαντική θέση κατέχουν οι παρεμβάσεις στον τομέα του τουρισμού (σε απόλυτη συμβατότητα με την υφιστάμενη κατάσταση) καθώς και η σημαντική παρέμβαση στον τομέα της ενέργειας που αφορά στη διασύνδεση των Κυκλάδων, έργο μείζονος σημασίας για τη μελλοντική τροφοδότησή τους, λόγω των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης των φορτίων τους αλλά και των περιορισμένων δυνατοτήτων εγκατάστασης νέας τοπικής παραγωγής στα εν λόγω νησιά για περιβαλλοντικούς λόγους.

Η Χωρική και Κλαδική Εξειδίκευση του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην υλοποίηση οριζόντιων δράσεων που αφορούν τους τομείς παρέμβασής του, μπορούν να υλοποιηθούν στο σύνολο της χώρας και είναι ανοιχτές στη συμμετοχή ωφελούμενων από όλες τις Περιφέρειες.

Παρόλο που το σημείο εκκίνησης, οι ανάγκες και οι προτεραιότητες των Περιφερειών διαφέρουν, το Ε.Π. παρέχει τις ίδιες δυνατότητες σε όλες τις περιφέρειες να ωφεληθούν από αυτό. Έτσι δίνει τη δυνατότητα σε ικανούς και δραστήριους φορείς και κατ' επέκταση στις αντίστοιχες περιφέρειες να μεγιστοποιήσουν την ωφέλειά τους από τις παρεμβάσεις του ΕΠΑΕ, ενώ παράλληλα θα υποστηρίξει και τους λιγότερο «ισχυρούς» δυνητικούς ωφελούμενους για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που τους παρέχει.

Αυτή η διαδικασία είναι αναμενόμενο να επηρεάζεται σημαντικά από τις υπάρχουσες τάσεις συγκέντρωσης ορισμένων παρεμβάσεων σε ορισμένες περιφέρειες π.χ. ΕΤΑ στην Αττική και Μακεδονία όπου υπάρχει καλή βάση εκκίνησης και υποδομές, επιχειρηματικοί υποδοχείς στις περιοχές συγκέντρωσης βιομηχανικής δραστηριότητας στην Αττική, Στερεά Ελλάδα και Κεντρική Μακεδονία, Ενισχύσεις Ειδικών Επενδύσεων στον Τουρισμό στην Κρήτη, Νότιο Αιγαία και Ιόνια νησιά.

Με βάση τα παραπάνω δεν κρίνεται σκόπιμη, ούτε είναι απόλυτα εφικτή η εξ αρχής λεπτομερής χωρική και κλαδική εξειδίκευση του Προγράμματος. Το ζητούμενο είναι να εξασφαλίζεται κατά την εφαρμογή η συμβατότητα των δράσεων με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες όσον αφορά τη χωρική και την κλαδική διάσταση.

Για την καλύτερη αντιστοίχιση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων με τις ανάγκες των περιφερειών, λαμβάνοντας υπόψη και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους – ιδίως σε περιπτώσεις όπου αυτά συνιστούν κρίσιμο παράγοντα για την ανάπτυξή τους - και τη μεγιστοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και ωφελειών θα χρησιμοποιηθούν κατά την εξειδίκευση δράσεων επιμέρους κριτήρια χωρικής και κλαδικής διάστασης στη βάση των αποτελεσμάτων μελέτης που εκπονείται για το σκοπό αυτό (σχετική αναφορά υπάρχει και στην Ενότητα 1.2.3). Ειδικότερα τα πορίσματα της μελέτης θα αξιοποιηθούν στον αναλυτικό προσδιορισμό κατευθύνσεων τομεακής και κλαδικής εξειδίκευσης κατά περιφέρεια, κριτηρίων επιλογής παρεμβάσεων και ενεργειών και δεικτών - στόχων.

3.2.3. Μεγάλα έργα

Ο κατάλογος των μεγάλων έργων είναι ενδεικτικός και περιλαμβάνει τα έργα των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός υπερβαίνει τα 50 εκ. €.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 35: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ**

ΕΡΓΟ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΕΠΑ Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης	60 Εκ. €	Η διείσδυση του φυσικού αερίου στον οικιακό και τριτογενή τομέα αποτελεί βασικό στόχο της ενεργειακής πολιτικής. Για την επίτευξη του στόχου έχει αποφασιστεί η σύσταση νέας Εταιρείας Παροχής Αερίου στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης προκειμένου να κατασκευάσει τα δίκτυα χαμηλής πίεσης	7 χρόνια
ΚΥΤ Πάτρας	80 Εκ €	Αφορά στην κατασκευή Κέντρου Υπερυψηλής Τάσης στην Πάτρα. Το Κέντρο Υπερυψηλής Τάσης (ΚΥΤ) αποτελεί σημείο σύνδεσης του Συστήματος 400 kV με το Σύστημα 150 kV και εξυπηρετεί ανάγκες απομάστευσης ισχύος προς το Σύστημα 150 kV. Το ΚΥΤ κρίνεται αναγκαίο για την ασφάλεια τροφοδότησης του νότιου Συστήματος και την αύξηση του περιθωρίου ευστάθειας της τάσης.	3 χρόνια
Ελληνο- ιταλικός Αγωγός	650 εκ€	Ο αγωγός θα συνδέσει το υπάρχον Εθνικό Σύστημα Φυσικού Αερίου (ΕΣΦΑ), το οποίο έχει αναπτυχθεί στο ανατολικό τμήμα της χώρας με τις δυτικές περιοχές της Ελλάδας, διερχόμενος από τέσσερις Περιφέρειες (ΑΜΘ, Κ. Μακεδονία, Δ. Μακεδονία και Ήπειρο). Το έργο ενισχύει την ασφάλεια τροφοδοσίας της χώρας και αποτελεί το πρώτο βήμα για τη διαμετακόμιση σημαντικών ποσοτήτων φυσικού αερίου σε μεγάλα ευρωπαϊκά κέντρα	5 χρόνια
Διασύνδεση των Κυκλάδων	250 εκ€	Αφορά στη διασύνδεση των νήσων Σύρου, Πάρου, Νάξου, Τήνου και Μυκόνου με δυνατότητα επέκτασης μελλοντικά προς Μήλο για αξιοποίηση του γεωθερμικού της δυναμικού, με το ηπειρωτικό σύστημα της χώρας.	4 χρόνια

Η κατανομή του Προϋπολογισμού των μεγάλων έργων που χωροθετούνται σε περισσότερες της μιας Περιφέρειες θα γίνει με βάση ad hoc κριτήρια για κάθε έργο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 36: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΑΜΙΓΩΣ ΣΕ ΠΕΠ

	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΕΠΑ Κεντρικής Μακεδονίας	60 Εκ. €	Η διείσδυση του φυσικού αερίου στον οικιακό και τριτογενή τομέα αποτελεί βασικό στόχο της ενεργειακής πολιτικής. Για την επίτευξη του στόχου έχει αποφασιστεί η σύσταση νέας Εταιρείας Παροχής Αερίου στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας προκειμένου να κατασκευάσει τα δίκτυα χαμηλής πίεσης	Αφορά την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και εντάσσεται στο ΠΕΠ Μακεδονίας -Θράκης	7 χρόνια
ΕΠΑ Στερεάς Ελλάδας	50 Εκ€	Η διείσδυση του φυσικού αερίου στον οικιακό και τριτογενή τομέα αποτελεί βασικό στόχο της ενεργειακής πολιτικής. Για την επίτευξη του στόχου έχει αποφασιστεί η σύσταση νέας Εταιρείας Παροχής Αερίου στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας προκειμένου να κατασκευάσει τα δίκτυα χαμηλής πίεσης	Αφορά την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και εντάσσεται στο ΠΕΠ Θεσσαλίας- Στερεάς Ελλάδας -Ηπείρου	7 χρόνια

3.2.4. Έργα Οριζόντιου Χαρακτήρα

Στο πλαίσιο του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα θα υλοποιηθούν πράξεις όπως :

- Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και των υποστηρικτικών δομών, υποδομών και εργαλείων για την ανάπτυξη της Επιχειρηματικότητας (π.χ. Εθνικό Σύστημα Εποπτείας της Αγοράς, Εθνικό Σύστημα Επιχειρηματικών Πάρκων)
- Ενίσχυση του Ενεργειακού Συστήματος (π.χ. Σύγχρονο Σύστημα Ελέγχου Ενέργειας)
- Εθνικές Δράσεις σε Έρευνα, Τεχνολογία και Καινοτομία (π.χ. Εθνικοί Τομεακοί Πόλοι, Θεματικά Δίκτυα ΕΤΑ)

οι οποίες λόγω της οριζόντιας φύσης τους, θα ωφελήσουν το σύνολο των περιφερειών της χώρας. Ο επιμερισμός των δαπανών τέτοιων πράξεων ανά Περιφέρεια και Στόχο μπορεί να γίνει με βάση το μερίδιο των πόρων που κατανέμονται ενδεικτικά σε κάθε περιφέρεια στο πλαίσιο της τρέχουσας Προγραμματικής Περιόδου, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 2005. Η ακολουθούμενη κατανομή δίνεται στο Παράρτημα 3.

3.3 ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΧΩΝ

Η υλοποίηση του Προγράμματος επιδιώκει την επίτευξη ποσοτικών στόχων που αφορούν τόσο στις εκροές όσο και στα αναπτυξιακά του αποτελέσματα. Επίσης, επειδή είναι το βασικό εργαλείο του ΕΣΠΑ σε δύο Θεματικές Προτεραιότητές του, το Πρόγραμμα υποχρεούται να συμβάλει σε ευνοϊκή αλλαγή του εξωτερικού περιβάλλοντος, δηλαδή σε βελτίωση των δεικτών εκείνων που καταδεικνύουν τη συνολική υστέρηση της ελληνικής οικονομίας ως προς την ανταγωνιστικότητα της.

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται η στοχοθέτηση του ΕΠΑΕ. Σημειώνεται ότι ως τιμή βάσης για όλους τους δείκτες λαμβάνεται η τιμή τους στο τέλος της τρέχουσας Προγραμματικής Περιόδου, όπως αυτή έχει επιτευχθεί σήμερα ή προβλέπεται να επιτευχθεί μέχρι το τέλος του ΚΠΣ ΙΙΙ.

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2008, τέλος ΚΠΣ ΙΙΙ)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ (1)	ΠΗΓΕΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Α.Π.1 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΑΠΟ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ				
ΕΚΦΡΩΝ				
Αριθμός εθνικών τομεακών πόλων ΕΤΑ	0	5	ΥΠΑΝ / ΓΓΕΤ	Σύμφωνα με το περιεχόμενο και τον χαρακτήρα της Δράσης, ο δείκτης μετρείται στο σύνολο της χώρας
Αριθμός έργων συνεργασίας ερευνητικών εργαστηρίων και επιχειρήσεων που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο	0	98	ΥΠΑΝ / ΓΓΕΤ	
Αριθμός επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε έργα συνεργασίας ερευνητικών εργαστηρίων & επιχειρήσεων	0	130	ΥΠΑΝ / ΓΓΕΤ	
Αριθμός νέων επιχειρήσεων που υποστηρίζονται για ΕΤΑ από τη Δράση Νέων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	13	59	ΥΠΑΝ / ΓΓΕΤ	
Αριθμός θεματικών δικτύων προηγμένης έρευνας	0	5	ΥΠΑΝ / ΓΓΕΤ	Σύμφωνα με το περιεχόμενο και τον χαρακτήρα της Δράσης, ο δείκτης μετρείται στο σύνολο της χώρας
Αριθμός επιχειρήσεων που ωφελούνται από δράσεις Έρευνας και Ανάπτυξης Καινοτομίας	121	401		Παράγωγος δείκτης. Αθροίζει τις τιμές των δεικτών που αφορούν σε όλες τις κατηγορίες ενισχύσεων σε έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία και κυρίως τους : Αριθμός επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε έργα συνεργασίας ερευνητικών εργαστηρίων & επιχειρήσεων, Αριθμός νέων επιχειρήσεων που υποστηρίζονται για ΕΤΑ από τη Δράση Νέων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, Αριθμός ΜΜΕ που επωφελούνται από την παροχή υπηρεσιών ΕΤΑΚ
Αριθμός νέων συνεργατικών σχηματισμών έντασης γνώσης (clusters) που δημιουργούνται	0	2	ΥΠΑΝ / ΓΓΕΤ	
Αριθμός Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας	3	6	ΥΠΑΝ/ ΓΓΕΤ	Η τιμή βάσης προέρχεται από τον αριθμό των πόλων που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου ΚΠΣ 2000-2006 η δε τιμή στόχος αναφέρεται στον αριθμό των πόλων καινοτομίας που θα δημιουργηθούν την περίοδο 2007-

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2008, τέλος ΚΠΣ ΙΙΙ)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ (1)	ΠΗΓΕΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
				2013.
Αριθμός επιχειρήσεων που συμμετέχουν στους Περιφερειακούς Πόλους Καινοτομίας	108	148	ΥΠΑΝ/ ΓΓΕΤ	
Αριθμός ΜΜΕ που επωφελούνται από την παροχή υπηρεσιών ΕΤΑΚ	0	19	ΥΠΑΝ/ ΓΓΕΤ	
Αριθμός νέων / υποστηριζόμενων επιχειρήσεων έντασης γνώσης (spin-off και spin-out)	4	13	ΥΠΑΝ/ ΓΓΕΤ,	
Αριθμός κοινών έργων με Ε&Τ φορείς των κρατών-μελών χρηματοδοτούμενων ή μη από τα Προγράμματα της Ε.Ε. (σε συντονισμό με την Ε.Ε.)	0	6	ΥΠΑΝ/ ΓΓΕΤ,	
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ				
Ισοδύναμα ανθρωποέτη απασχόλησης (ΙΠΑ) ερευνητών κατά την υλοποίηση του Προγράμματος	0	928	ΥΠΑΝ/ ΓΓΕΤ	Μεικτές Θέσεις Εργασίας
Αριθμός δημοσιεύσεων ως αποτέλεσμα των θεματικών δικτύων ΕΤΑ	0	250	ΥΠΑΝ/ ΓΓΕΤ, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης	Σύμφωνα με το περιεχόμενο και τον χαρακτήρα της Δράσης, ο δείκτης μετρείται στο σύνολο της χώρας.
Αριθμός αιτήσεων για Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας από ερευνητές	0	15	ΥΠΑΝ/ ΓΓΕΤ	
Κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων (σε εκ. €)		124,37		

¹
Στην στήλη «Τιμή Στόχος» αθροίζεται στην τιμή βάσης ο καθαρός στόχος της τέταρτης προγραμματικής περιόδου 2007-2013

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2008, τέλος ΚΠΣ ΙΙΙ)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ (1)	ΠΗΓΕΣ	ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ- ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Α.Π.2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ				
ΕΚΡΟΩΝ				
Αριθμός υφιστάμενων επιχειρήσεων που εκσυγχρονίζονται / βελτιώνονται -ΓΓΒ, Εμπόριο, Τουρισμός-	-	7.154	ΥΠΑΝ	
Αριθμός υφιστάμενων ΜΜΕ που εκσυγχρονίζονται - βελτιώνονται	-	6.970	ΥΠΑΝ	
Αριθμός επιχειρήσεων που δημιουργούνται από επιδοτούμενα προγράμματα	795	1.270	ΥΠΑΝ	Η τιμή βάσης αναφέρεται στο τέλος του 2006 και αφορά τον αριθμό των επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν από το ΕΠΑΝ
Αριθμός επιχειρήσεων που θα ενισχυθούν από τα προγράμματα		7.629	ΥΠΑΝ	
Αριθμός τουριστικών κλινών που εκσυγχρονίζονται	-	28.650	ΥΠΑΝ	
Αριθμός νέων τουριστικών κλινών	-	5.900	ΥΠΑΝ	
Αριθμός επενδυτικών σχεδίων ειδικών μορφών τουρισμού	18	35	ΥΠΑΝ	
Αριθμός επενδυτικών σχεδίων τουρισμού	-	2.983	ΥΠΑΝ	
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ				
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από την ενίσχυση των επιχειρήσεων	-	10.244	ΥΠΑΝ	Μεικτές Θέσεις Εργασίας
Ποσοστό τουριστικών κλινών που εκσυγχρονίζονται	351.149	8,2%	ΕΣΥΕ, ΥΠΑΝ ΥΠ ΤΑΝ	
Κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων (σε εκ. €)		548,26		

¹
Στην στήλη «Τιμή Στόχος» αθροίζεται στην τιμή βάσης ο καθαρός στόχος της τέταρτης προγραμματικής περιόδου 2007-2013

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2008, τέλος ΚΠΣ ΙΙΙ)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	ΠΗΓΕΣ	ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ- ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Α.Π. 3 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ				
ΕΚΡΟΩΝ				
Πλήθος τουριστικών πολιτιστικών υποδομών που υποστηρίζονται	32	79	ΥΠΑΝ/ΓΤΒ	
Αριθμός υποδομών εγκατάστασης υποδοχής επιχειρήσεων που γίνονται παρεμβάσεις	-	8	ΥΠΑΝ / ΓΤΒ	
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ				
Αριθμός υποστηριζόμενων επιχειρήσεων από Δομές Στήριξης	25000	57000	ΥΠΑΝ/ ΓΤΒ	
Αριθμός επιχειρήσεων που κάνουν χρήση των χρηματοοικονομικών εργαλείων		4.000		
Κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων (σε εκ. €)		18,83		

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2008, τέλος ΚΠΣ ΙΙΙ)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ (1)	ΠΗΓΕΣ	ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ- ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Α.Π. 4 ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ				
ΕΚΡΟΩΝ				
Μήκος αγωγών Φ.Α. μέσης και χαμηλής πίεσης (χλμ.)	813	1393	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας ΔΕΠΑ	
Μήκος αγωγών Φ.Α. υψηλής πίεσης (χλμ.)	441	1046	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας ΔΕΠΑ	
Εγκατεστημένη ηλεκτρική ισχύς από ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ (MW)	766	1279	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας	Αφορά τη συνολικά εγκατεστημένη ηλεκτρική ισχύ των 8 περιφερειών
Αριθμός έργων ΑΠΕ	32	547	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας	
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ				
Ετήσια δεσμευμένη μεταφορική ικανότητα αγωγών Φ.Α. μέσης και χαμηλής πίεσης (εκατ.Κ.μ.)	254	329	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας ΔΕΠΑ	Ο δείκτης αναφέρεται στα κ.μ. που έχουν δεσμευτεί με συμβάσεις
Ετήσια δεσμευμένη μεταφορική ικανότητα αγωγών Φ.Α. υψηλής πίεσης (εκατ. Κ.μ.)	617	4667	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας	Ο δείκτης αναφέρεται στα κ.μ. που έχουν δεσμευτεί με συμβάσεις
Πληθυσμός που καλύπτεται από Φ.Α.	266.594	566.594	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας ΔΕΠΑ	Η τιμή βάσης αφορά στην ΕΠΑ Θεσσαλίας. Στη τιμή στόχου περιλαμβάνεται και η νέα ΕΠΑ Ανατ. Μακεδονίας-Θράκης και μόνο μεγάλα αστικά κέντρα τα οποία θα εξυπηρετηθούν κατά προτεραιότητα
Ποσοστό πληθυσμού που καλύπτεται από Φ.Α.	2,4%	5,2%	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας ΔΕΠΑ	Ο δείκτης είναι παράγωγος βάσει του δείκτη «Πληθυσμός που καλύπτεται από Φ.Α.»
Ετήσια εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας από επενδύσεις ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ (ΤΙΠ)		297.638	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας	Αφορά στην πρωτογενή ενέργεια που εξοικονομείται λόγω της βελτίωσης της αποδοτικότητας της ενεργειακής μετατροπής και της αντικατάστασης

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2008, τέλος ΚΠΣ ΙΙΙ)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ (1)	ΠΗΓΕΣ	ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ- ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
				συμβατικών πηγών με ΑΠΕ. Αναγωγή νέας εγκατεστημένης ηλεκτρικής ισχύος ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ σε πρωτογενή ενέργεια.
Πρόσθετη δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ (MWh) ως αποτέλεσμα των δράσεων του ΕΠΑΕ	-	1.218.516	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας	
Ετήσια μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (kt CO ₂) ως αποτέλεσμα των δράσεων ΑΠΕ και Εξοικονόμησης ενέργειας	2.000	4.100	ΥΠΑΝ/ Τομέας Ενέργειας, ΠΕΡΠΑ	
Κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων (σε εκ. €)		719,10		

¹ Στην στήλη «Τιμή Στόχος» αθροίζεται στην τιμή βάσης ο καθαρός στόχος της τέταρτης προγραμματικής περιόδου 2007-2013

3.4 ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων του Προγράμματος θα υποβοηθηθεί καίρια από την παράλληλη ανάληψη των απαιτούμενων ενεργειών για την κατάργηση αντικινήτρων και αγκυλώσεων και την ανάπτυξη ευνοϊκού θεσμικού πλαισίου για την επιχειρηματικότητα, οι οποίες εμπίπτουν στην σφαίρα του νομοθετικού έργου και δεν αποτελούν αντικείμενο του Προγράμματος, υπό την έννοια της ένταξης έργων.

Τόσο το αρμόδιο Υπουργείο Ανάπτυξης όσο και τα συναρμόδια Υπουργεία προετοιμάζουν και προωθούν ένα σύνολο νομοθετικών παρεμβάσεων και ρυθμίσεων προσανατολισμένων στην αποτελεσματική υποστήριξη του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων και στην διασφάλιση προϋποθέσεων υλοποίησης του ΕΠΑΕ και των λοιπών Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.

Οι κυριότερες από τις ενέργειες αυτές είναι, ανά τομέα κάλυψης του προγράμματος, οι ακόλουθες:

3.4.1. Μεταποίηση

Σε ό,τι αφορά τον τομέα της μεταποίησης, οι υποστηρικτικές θεσμικές παρεμβάσεις αφορούν κυρίως στα εξής πεδία:

- ✓ αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων στη λειτουργία των αγορών
- ✓ βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και προσέλκυση επενδύσεων
- ✓ ενίσχυση του ανταγωνισμού
- ✓ άνοιγμα των αγορών
- ✓ αύξηση της εξωστρέφειας.

Όλες οι θεσμικές παρεμβάσεις αποσκοπούν:

- ✓ στη δημιουργία φιλικού και ευέλικτου επιχειρηματικού - εργασιακού περιβάλλοντος, τόσο για την ενθάρρυνση της εγχώριας επιχειρηματικότητας όσο και για την προσέλκυση διεθνούς επιχειρηματικού ενδιαφέροντος για επενδύσεις στην Ελλάδα
- ✓ στην ενίσχυση και βελτίωση της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα σε σχέση με τη διευκόλυνση ίδρυσης νέων επιχειρήσεων και τη δυνατότητα προσαρμογής τους στις μεταβολές της αγοράς (με δικτυωμένες δράσεις)
- ✓ στην αντιμετώπιση του προβλήματος μεγέθους των παραγωγικών μονάδων, με προσπάθειες και πρωτοβουλίες επέκτασης της κλίμακας παραγωγής μέσω συγχωνεύσεων
- ✓ στην αναβάθμιση της εσωτερικής οργάνωσης των επιχειρήσεων
- ✓ στην τόνωση της εξωστρέφειας, που να βασίζεται σε πραγματικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα ανά περιοχή, κατά περίπτωση και κατά κλάδο δραστηριότητας
- ✓ στην ενίσχυση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδοτικά μέσα και θεσμούς, όπως τα Venture Capital και τα Seed Capital

- ✓ στην αναβάθμιση της μεταποίησης και των συνοδευτικών προς αυτήν δραστηριοτήτων προς κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας.

Ενδεικτικά έχουν πραγματοποιηθεί οι ακόλουθες θεσμικές και οργανωτικές ρυθμίσεις:

- Προώθηση δέσμης κινήτρων για την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων και τόνωση επενδύσεων / επιχειρηματικότητας σε επιλεγμένους τομείς προτεραιότητας (λ.χ. προϊόντα και υπηρεσίες εξαιρετικά υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας, δημιουργία εργαστηρίων εφαρμοσμένης και βιομηχανικής έρευνας, ανάπτυξη τεχνολογικών και βιομηχανικών σχεδίων, ανάπτυξη λογισμικού και τουριστικές υποδομές), μέσω του **επενδυτικού νόμου (Ν.3299/2004)**, ο οποίος προσαρμόστηκε ήδη στις κατευθύνσεις του νέου χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων.
- Νέες συνθήκες μόχλευσης ιδιωτικών κεφαλαίων μέσω του νέου θεσμικού πλαισίου για τις **Συμπράξεις Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)** (Ν.3389/2005).
- Βελτίωση / απλούστευση νομοθετικών ρυθμίσεων, περιορισμός πολυνομίας και εφαρμογής **συστήματος αξιολόγησης συνεπειών** με στόχο τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (impact assessment) Καθίσταται υποχρεωτική η σύνταξη Έκθεσης Αξιολόγησης Συνεπειών Ρυθμίσεων είτε από ειδικές μονάδες Ελέγχου Ποιότητας Ρυθμίσεων που συνιστώνται στα Υπουργεία και τις Περιφέρειες, είτε από τις ήδη υφιστάμενες υπηρεσίες. Το σύστημα αξιολόγησης συνεπειών εμποττεύεται από τη Γ.Γ. της Κυβέρνησης.
- Απλοποίηση διαδικασιών για τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με δέσμη 31 μέτρων από το ΥΠΑΝ για τη στήριξη των επιχειρήσεων, και ιδιαίτερα των ΜΜΕ, τα οποία συνεχώς διευρύνονται. Μεταξύ των δράσεων που έχουν υλοποιηθεί είναι και η ψήφιση του νέου νόμου για την **απλοποίηση της αδειοδότησης των μεταποιητικών επιχειρήσεων** (Ν.3325/2005).
- **Αναβάθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων και σύσταση του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (Γ.Ε.ΜΗ.)**. Με την τήρηση του Γ.Ε.ΜΗ. ενοποιείται και απλοποιείται το τυπικό πλαίσιο άσκησης κάθε εμπορικής δραστηριότητας, θεσμοθετείται σύστημα κανόνων και αρχών, το οποίο διέπει την άσκηση της εμπορικής δραστηριότητας υπό καθεστώς διαφάνειας και καταπολεμάται η γραφειοκρατία με την εισαγωγή και χρήση ηλεκτρονικών μηχανισμών. Έχει ψηφιστεί ο **νόμος 3419/2005**, με τον οποίο εκσυγχρονίζεται το πλαίσιο λειτουργίας των Επιμελητηρίων και θεσμοθετείται το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, το οποίο σύντομα θα αποκτήσει υποδομές πληροφορικής σε περιφερειακή κλίμακα.
- Ολοκληρώθηκε η εκπόνηση εθνικού **χωροταξικού σχεδιασμού για τις χρήσεις γης**, η οποία έχει αποτελέσει στο παρελθόν σημαντικό εμπόδιο για την επενδυτική δραστηριότητα, ενώ παράλληλα έχει αυξήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη στο χώρο.

Επίσης από το Υπουργείο Ανάπτυξης προωθούνται τα παρακάτω νομοσχέδια:

- Αναμόρφωση, τροποποίηση, συμπλήρωση και προσαρμογή στην ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία του κωδικοποιημένου Νόμου 2190/1920 περί **Ανωνύμων Εταιρειών**. Στόχος του νέου νομοσχεδίου είναι η καλλιέργεια ευνοϊκού επιχειρηματικού κλίματος μέσω της απλοποίησης των διαδικασιών ίδρυσης επιχειρήσεων, του περιορισμού της γραφειοκρατίας σε όλα τα στάδια λειτουργίας των επιχειρήσεων και της ενίσχυσης των δικαιωμάτων της μειοψηφίας.
- **Αναθεώρηση Πτωχευτικού Κώδικα**. Σχετικό σχέδιο νόμου βρίσκεται υπό επεξεργασία από την αρμόδια νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Η αναθεώρηση αποβλέπει στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την «απενοχοποίηση» της επιχειρηματικής αποτυχίας.

- Προωθείται η αναβάθμιση και επέκταση του δικτύου Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών (ΒΕΠΕ) σε εθνικό σύστημα, με νέο Θεσμικό Πλαίσιο σε αντικατάσταση του Ν. 2545/1997 για τις ΒΕΠΕ, το οποίο θα απηχεί τις σύγχρονες τάσεις οργάνωσης και λειτουργίας **Επιχειρηματικών Πάρκων**.
- Προετοιμασία-διαβούλευση **απλοποίησης διαδικασιών μεταβίβασης** των ΜΜΕ
- Εκσυγχρονισμός και Κωδικοποίηση της μεταλλευτικής και λατομικής νομοθεσίας.

Συμπληρωματικά θα δράσουν οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, με κύρια επιδίωξη την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας επιχειρήσεων και εργατικού δυναμικού στις νέες συνθήκες.

3.4.2. Έρευνα και Τεχνολογία

Στο πλαίσιο της αύξησης των επενδύσεων στην έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία στην προοπτική μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής (συνδυασμός πολιτικών-policy mix), εκτός των ειδικών δράσεων που προωθήθηκαν στο Γ' ΚΠΣ ανελήφθησαν τα παρακάτω μέτρα :

- Η συμμετοχή της Ελλάδας από το 2005 στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος – σε συνέχεια της σχετικής συμφωνίας - όπου πέραν των άμεσων ωφελειών από τη συμμετοχή ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων, σε μέσο-μακροπρόθεσμο επίπεδο αναμένεται η ανάπτυξη υποδομής, ικανοτήτων Ε&Α και επιχειρηματικής δραστηριότητας σε εθνικό επίπεδο στον διαστημικό τομέα, πεδίο με υψηλή τεχνολογική καινοτομία.
- Η εφαρμογή του αρθ.9 του Ν.3296/2004 για την έκπτωση των δαπανών επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας από τα καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων. Το μέτρο υλοποιείται.
- Ο Επενδυτικός Νόμος 3299/2004 στο πλαίσιο του οποίου δίδεται προτεραιότητα σε επενδύσεις α/ καινοτομικών προϊόντων και υπηρεσιών, β/ προϊόντων και υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας, γ/ δημιουργίας εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής έρευνας, δ/ ανάπτυξης τεχνολογικών και βιομηχανικών σχεδίων, ε/ ανάπτυξης λογισμικού, στ / την έναρξη χρηματοδότησης έργων ΕΤΑ και από καθαρά εθνικούς πόρους, επιπρόσθετα αυτών του τακτικού προϋπολογισμού με τα οποία γίνεται η χρηματοδότηση των ερευνητικών Κέντρων.
- Η μείωση του κόστους για την κατοχύρωση των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η οποία αναμένεται ότι θα έχει θετικές επιπτώσεις στην αύξηση του αριθμού των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας,

Προωθείται η αναμόρφωση του Εθνικού Θεσμικού Πλαισίου για την Έρευνα και Τεχνολογία με βασικούς στόχους τη βελτίωση του ερευνητικού περιβάλλοντος και την αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία. Στο σχετικό νομοσχέδιο προβλέπεται η δημιουργία νέων δομών για το σχεδιασμό, την υιοθέτηση και την υλοποίηση της πολιτικής για την έρευνα στην χώρα.

Προωθήθηκε και ενσωματώθηκε ως τροπολογία στον Ν. 3551/ ΦΕΚ 76/Α/ 2.4.2007 η διεύρυνση των δικαιούχων για τις δράσεις Έρευνας και Τεχνολογίας και προβλέπεται η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος στο οποίο θα καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χρηματοδότησης των δικαιούχων φορέων καθώς και κάθε ειδικότερο θέμα.

3.4.3. Ενέργεια

Οι εθνικές δράσεις στον τομέα ενέργειας και φυσικών πόρων στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο υλοποιήθηκαν μέσω του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και ειδικότερα του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Ανταγωνιστικότητα (ΕΠΑΝ). Στην τρέχουσα περίοδο παρουσιάστηκαν καθυστερήσεις στην έναρξη υλοποίησης έργων, γεγονός που οφείλεται κυρίως στην ανάγκη προσαρμογής του ελληνικού ενεργειακού συστήματος στις νέες συνθήκες της απελευθέρωσης των αγορών. Αναμφίβολα, η απελευθέρωση των αγορών ενέργειας, σε συνδυασμό με τις μεγάλες διεθνείς ενεργειακές πρωτοβουλίες δημιουργούν ένα νέο τοπίο στην ενέργεια. Η χώρα μας στο σταυροδρόμι των μεγάλων διεθνών ενεργειακών δρόμων ηλεκτρισμού, φυσικού αερίου και πετρελαίου διαθέτει πλέον ένα πλαίσιο ελκυστικό για την προσέλκυση επενδύσεων μεγάλης κλίμακας με στόχο τον ασφαλή ενεργειακό εφοδιασμό, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την αναβάθμιση της γεωστρατηγικής της θέσης.

Στο πλαίσιο αυτό το Υπουργείο Ανάπτυξης προχώρησε σε σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις. Ειδικότερα :

- ✓ Στον τομέα του φυσικού αερίου ολοκληρώνεται το νομοθετικό πλαίσιο, που θα οδηγήσει στην απελευθέρωση της εγχώριας αγοράς. Τον Δεκέμβριο του 2005, ψηφίστηκε ο νόμος 3428/2005, με τον οποίο τίθενται οι κανόνες λειτουργίας της απελευθερωμένης αγοράς. Τον Μάρτιο του 2006, εκδόθηκε η Υ.Α. που καθορίζει το μηχανισμό υπολογισμού των τιμολογίων μεταφοράς και σύντομα, θα εκδοθεί Υ.Α. για την Πρότυπη Σύμβαση Μεταφοράς μεταξύ των Χρηστών του Συστήματος και του Διαχειριστή του ΕΣΜΦΑ. Με αυτές τις νομοθετικές παρεμβάσεις, δίδεται η δυνατότητα σε οποιονδήποτε νέο προμηθευτή να δραστηριοποιηθεί στην Ελληνική αγορά. Έχει ήδη υποβληθεί αίτηση εξαίρεσης βάσει της παραγράφου 4, άρθρο 28 της Οδηγίας 2003/55 και έχει ξεκινήσει η διαδικασία για την χορήγηση καθεστώτος ενίσχυσης από την Ε.Ε.
- ✓ Με την ψήφιση του Ν. 3426/2005 περί επιτάχυνσης της διαδικασίας για την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας δημιουργείται ένα σύγχρονο πλαίσιο, ελκυστικό για επενδύσεις μεγάλης κλίμακας στην ηλεκτροπαραγωγή, με προφανή οφέλη για την απασχόληση και τους καταναλωτές. Ταυτόχρονα ενισχύεται ο ανταγωνισμός και, σταδιακά, μέχρι τον Ιούλιο του 2007, όλοι οι καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένων των οικιακών, αποκτούν τη δυνατότητα επιλογής του προμηθευτή τους.
- ✓ Με το Ν. 3468/2006 θεσπίστηκε νέο πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και ολοκληρώθηκε η εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με την Οδηγία 2001/77/ΕΚ. Ο νόμος αυτός αποτελεί μια μείζονος σημασίας παρέμβαση για την προώθηση της χρήσης των ΑΠΕ, δεδομένου ότι απλοποιείται η αδειοδοτική διαδικασία και παρέχονται σημαντικά οικονομικά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις.
- ✓ Τον Ιούνιο του 2006 δόθηκε σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο νόμου για την Έρευνα και Εκμετάλλευση Λατομείων, το οποίο στοχεύει αφενός στην ορθολογική εκμετάλλευση των λατομικών περιοχών, με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος στα πλαίσια των προβλέψεων του χωροταξικού σχεδιασμού της χώρας και αφετέρου στη διατύπωση των διατάξεων που αφορούν όλες τις κατηγορίες λατομικών ορυκτών σε ενιαίο κείμενο καθώς και όλων εκείνων που αφορούν την εξορυκτική βιομηχανία και είναι ευνοϊκές για το επιχειρηματικό κλίμα και την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας. Το νομοσχέδιο βρίσκεται στην φάση της νομοτεχνικής επεξεργασίας και αναμένεται να προωθηθεί προς ψήφιση. Με την ψήφιση του σχετικού νόμου θα επιλυθούν εκκρεμότητες πολλών ετών. Με τη δημιουργία του νέου νομοθετικού πλαισίου διασφαλίζονται οι προϋποθέσεις για

την προώθηση νέων επενδύσεων, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Παράλληλα προωθούνται τα παρακάτω νομοσχέδια που αφορούν επίσης σε θέματα ενέργειας και φυσικών πόρων.

Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2002/91/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων.

Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2004/8/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προώθηση της συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας.

Προωθούνται νομοθετικές ρυθμίσεις για τη χρηματοδότηση του ΔΕΣΦΑ απο το ΠΔΕ καθώς και για τις διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης έργων, προμηθειών και υπηρεσιών απο τον ΔΕΣΦΑ Α.Ε.

3.4.4. Τουρισμός

- Το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης έχει δρομολογήσει μια σειρά δράσεων νομοθετικού περιεχομένου για την ολοκλήρωση, συμπλήρωση ή αναβάθμιση θεσμικού πλαισίου, έκδοση εφαρμοστικών Υπουργικών Αποφάσεων ή Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων κλπ. που είναι απαραίτητα γενικά για την ανάπτυξη του τομέα, αλλά και για την επιτυχή υλοποίηση των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων της προγραμματικής περιόδου 2007-2013. Οι σημαντικότερες από τις παρεμβάσεις αυτές, μεταξύ άλλων, αφορούν :
- ✓ Εκσυγχρονισμό νομικού και θεσμικού πλαισίου για τις ιδιωτικές επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού (επέκταση και επικαιροποίηση διατάξεων του Αναπτυξιακού Νόμου, άλλα καθεστώτα ενίσχυσης κλπ).
- ✓ Αναθεώρηση – επικαιροποίηση των επιλέξιμων εργασιών για τον εκσυγχρονισμό των ξενοδοχείων μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου 3299/04.
- ✓ Θεσμοθέτηση των προδιαγραφών των Κέντρων Τουρισμού Υγείας, των Κέντρων Προπονητικού και Αθλητικού Τουρισμού και των Θεματικών Πάρκων. Αναθεώρηση – επικαιροποίηση των παλαιών προδιαγραφών των λοιπών εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής.
- ✓ Συμπλήρωση θεσμικού πλαισίου για τις ειδικές μορφές τουρισμού και εναρμόνισή του με την υπόλοιπη τουριστική νομοθεσία. Συνεργασία, όπου υπάρχουν ζητήματα συναρμοδιότητας με άλλα Υπουργεία, για την δημιουργία ή συμπλήρωση του θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη μορφών τουρισμού που παρουσιάζουν μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης στην Ελλάδα όπως, ενδεικτικά, ο αγροτουρισμός, ο ιαματικός τουρισμός, ο καταδυτικός και υποθαλάσσιος τουρισμός, ο τουρισμός κρουαζιέρας κλπ.
- ✓ Βελτίωση και απλοποίηση, σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο Εξωτερικών, των διαδικασιών χορήγησης βίζας σε ενδιαφερόμενους επισκέπτες από ιδιαίτερα σημαντικές για τον Τουρισμό χώρες (Κίνα, Ρωσία, χώρες των Βαλκανίων κλπ.)
- ✓ Εκπόνηση Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου Τουρισμού και εναρμόνιση της πολεοδομικής και χωροταξικής πολιτικής με τις προτεραιότητες της τουριστικής πολιτικής και την πολιτική κινήτρων.

- ✓ Εκσυγχρονισμός θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου για τη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων σε συνδυασμό με κύριες ξενοδοχειακές μονάδες ή/και με εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής.
- ✓ Αναβάθμιση του συμβουλευτικού και στρατηγικού ρόλου του Εθνικού Συμβουλίου Τουρισμού.
- ✓ Αναδιοργάνωση και στελέχωση των υφιστάμενων Γραφείων Εξωτερικού του ΕΟΤ και ολοκλήρωση του σχεδιασμού για τις περιοχές του κόσμου όπου απαιτείται η δημιουργία νέων Γραφείων.
- ✓ Διευθέτηση της λειτουργίας και της δραστηριότητας της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ) και αξιοποίηση των περιουσιακών της στοιχείων.
- ✓ Σταδιακή απλοποίηση και κωδικοποίηση της νομοθεσίας που διέπει τις δραστηριότητες του Τομέα και εφαρμογή της εκτίμησης επιπτώσεων (impact assessment) στη νέα νομοθεσία σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

3.4.5. Εμπόριο και Προστασία του Καταναλωτή

Για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 στον τομέα του Εμπορίου και του Καταναλωτή, το Υπουργείο Ανάπτυξης (ΥΠΑΝ) δρομολογεί μια σειρά δράσεων νομοθετικού περιεχομένου για την ολοκλήρωση, συμπλήρωση ή αναβάθμιση θεσμικού πλαισίου, την έκδοση εφαρμοστικών Υπουργικών Αποφάσεων ή Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων κλπ, που είναι απαραίτητες γενικά για την ανάπτυξη του τομέα, αλλά και για την επιτυχή υλοποίηση των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων της προγραμματικής περιόδου στο πλαίσιο του νέου Προγράμματος. Οι σημαντικότερες από τις παρεμβάσεις αυτές είναι:

- ✓ Η αναθεώρηση του Νόμου περί Ανταγωνισμού.

Η συνεχής απλοποίηση των διαδικασιών σύστασης επιχειρήσεων και η βελτίωσή τους ως μία διαρκής διαδικασία που επιτυγχάνεται με θεσμικές παρεμβάσεις και απλουστεύσεις, με την εισαγωγή της τεχνολογίας και με την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης.

Η ταχύτερη προώθηση της απελευθέρωσης των αγορών, ιδίως των εμπορικών υπηρεσιών σε τομείς όπως οι μεταφορές, η ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες κλπ.

- ✓ Η ταχύτερη υιοθέτηση των Ευρωπαϊκών κανονισμών και υποδείξεων που αφορούν την αγορά υπηρεσιών (προσαρμογή του Ελληνικού θεσμικού πλαισίου).
- ✓ Η ανάληψη νομοθετικών μέτρων και ρυθμίσεων για την αντιμετώπιση μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών καθεστώτων και του παραεμπορίου.
- ✓ Η δημιουργία κινήτρων συγχωνεύσεων.

Ο εκσυγχρονισμός της Νομοθεσίας για την Εμπορική Πολεοδομία.

- ✓ Η αναβάθμιση της Εθνικής Επιτροπής Ηλεκτρονικού Εμπορίου και η ταχεία προώθηση της εφαρμογής του εκάστοτε θεσμικού πλαισίου (ελληνικού και σχετικών Κοινοτικών Οδηγιών) για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Η θεσμική ενδυνάμωση, αλλά και η ενίσχυση σε υποδομές των Κλαδικών Ενώσεων και Επιμελητηρίων, ώστε να γίνουν οι “Σύμβουλοι” των Επιχειρήσεων Παροχής Υπηρεσιών για την μεγαλύτερη από την γκάμα των θεμάτων που τις αφορούν (πληροφόρηση, επιμόρφωση προσωπικού τους, τεχνογνωσία, επενδύσεις κλπ) και για την συμμετοχή τους στην χάραξη της πολιτικής της ΓΓΕ και στην διαχείριση των αναπτυξιακών προγραμμάτων του τομέα υπηρεσιών.

- ✓ Η διευθέτηση των προβλημάτων που αφορούν σε διοικητικές διαδικασίες και ρυθμίσεις (Τυποποίηση διαδικασιών Υπηρεσιών Δημοσίου),
- ✓ Η άρση θεσμικών περιορισμών εισόδου στην αγορά και στην άσκηση «κλειστών» επαγγελμάτων.

Στο νομοσχέδιο που προωθεί το Υπουργείο Ανάπτυξης περιλαμβάνεται και η αναμόρφωση του Νόμου 2251/1994 για την προστασία του καταναλωτή

3.5 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ(ΕΓΤΑΑ) ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΛΙΕΙΑΣ (ΕΤΑ) - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΜΕ ΤΟ ΕΓΤΑΑ ΚΑΙ ΕΤΑ.

Συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων με αυτές που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης(ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ) - Κριτήρια Διαχωρισμού των Παρεμβάσεων των Ταμείων με το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ.

Το κείμενο που ακολουθεί είναι κοινό για όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, το Πρόγραμμα Αγροτική Ανάπτυξη και το Επιχειρησιακό πρόγραμμα Αλιεία και οριοθετεί τις παρεμβάσεις μεταξύ των Ταμείων (ΕΓΠΑ, ΕΚΤ, ΤΣ), του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΑ.

1. Γενικά

Ο κύριος όγκος των παρεμβάσεων που αφορούν στη βελτίωση της προσπελασιμότητας των αγροτικών περιοχών και τις παρεμβάσεις σε υποδομές περιβάλλοντος, **θα καλυφθεί από το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)**, η ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδυτικών σχεδίων, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, η αναβάθμιση του συστήματος υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, η προώθηση της ψηφιακής σύγκλισης, καθώς και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος **θα καλυφθούν από το ΕΤΠΑ**, ενώ η αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης, η βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και οι παρεμβάσεις στους ανθρώπινους πόρους, **θα καλυφθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**.

Η **θέσπιση κριτηρίων διαχωρισμού** μεταξύ των ομοειδών κατηγοριών πράξεων που δύνανται να χρηματοδοτηθούν από τα διαφορετικά Ταμεία δεν διαπνέεται από «διαχειριστική» λογική, αλλά **αντανακλά τις προτεραιότητες των επιμέρους πολιτικών** (περιφερειακή πολιτική, πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, αλιευτική πολιτική) το σύνολο των οποίων βεβαίως επηρεάζεται από τη διάσταση του χώρου.

Η μεγάλη έκταση των αγροτικών περιοχών, το μήκος της ακτογραμμής και το πλήθος των νησιών καθιστούν απαγορευτική την υιοθέτηση ως μόνου κριτηρίου διαχωρισμού των πράξεων των Ταμείων το «χωρικό – γεωγραφικό» κριτήριο, διότι είναι δεδομένο ότι οι πόροι του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΑ δεν επαρκούν για να καλύψουν ικανοποιητικά τις ανάγκες στις **δύο γενικές ομάδες παρεμβάσεων**, μέσω των οποίων θα εξυπηρετηθούν **ο στόχος της διαφοροποίησης της οικονομίας των αγροτικών περιοχών και των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία και ο στόχος της βελτίωσης της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές**.

Οι δύο γενικές ομάδες παρεμβάσεων αφορούν:

- Στις παρεμβάσεις στο παραγωγικό περιβάλλον

- Στα έργα υποδομών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών και των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία.

Αναγκαιότητα θέσπισης κριτηρίων εντοπίζεται, επίσης στους ακόλουθους τομείς παρεμβάσεων:

- Δράσεις κατάρτισης – Ανθρώπινο δυναμικό
- Παρεμβάσεις στον τομέα του Περιβάλλοντος.
- Παρεμβάσεις με βάση την προσέγγιση LEADER που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ
- Παρεμβάσεις για την ανάπτυξη επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών μέσω μιας τοπικής στρατηγικής, που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΑ.

Με βάση την παραπάνω προσέγγιση, τα κριτήρια διαχωρισμού των πράξεων που παρουσιάζονται στη συνέχεια, αποτελούν ένα συγκερασμό χωρικών – γεωγραφικών, οικονομικών και διοικητικών κριτηρίων.

Για τις παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν στις περιοχές εφαρμογής του **Άξονα Προτεραιότητας 4 Leader του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007 -2013**, με νομική βάση τα άρθρα 61 - 64 του Καν. (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου, της 20/9/2005, «για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)» **κριτήριο διαχωρισμού των παρεμβάσεων αποτελεί αυτή καθ' εαυτή η προσέγγιση Leader.**

Επίσης, για τις παρεμβάσεις με στόχο την ανάπτυξη **επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών** στο πλαίσιο εφαρμογής του **άξονα Προτεραιότητας 4 του Ε.Π Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007 -2013**, με νομική βάση τα άρθρα 43 - 45 του Καν.(ΕΚ) 1198/2006 του Συμβουλίου, της 27/7/2006, για το «Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας», κριτήριο διαχωρισμού των παρεμβάσεων αποτελεί αυτή καθ' εαυτή η επιλεγθείσα τοπική στρατηγική για την κάθε αλιευτική περιοχή.

Επενδύσεις για τον **εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων** (κατεύθυνσης φυτικής και ζωικής παραγωγής) και **δασοκομικών εκμεταλλεύσεων (άξονας 1 ΠΑΑ)**, στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το **ΕΓΤΑΑ.**

Επενδύσεις για την **αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών, κτηνοτροφικών και δασοκομικών προϊόντων (άξονας 1 ΠΑΑ)**, δράσεις επιχειρηματικότητας και γενικότερα όλες οι δράσεις, οι οποίες αφορούν στην πρώτη μεταποίηση ή/και εμπορία προϊόντων (δεν αφορά επενδύσεις στο λιανικό εμπόριο) που καλύπτονται από το Παράρτημα Ι της Συνθήκης, καθώς και δασικών προϊόντων, χρηματοδοτούνται κατά αποκλειστικότητα από το **ΕΓΤΑΑ.** Σύμφωνα με τον Καν. 1698/2005, η **στήριξη από το ΕΓΤΑΑ περιορίζεται στις πολύ μικρές, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, κατά την έννοια της Σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής¹ καθώς και για τις επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 750 υπαλλήλους ή έχουν κύκλο εργασιών μικρότερο των 200 εκ. €.**

¹ Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους. Ειδικότερα:

- ☒ Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. Ευρώ.
- ☒ Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζόμενους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. Ευρώ.

Στην περίπτωση της **δασοκομίας** η στήριξη παρέχεται από το **ΕΓΤΑΑ** στις **πολύ μικρές επιχειρήσεις, σύμφωνα με τον Καν. 1698/2005**.

Οι επενδύσεις στον τομέα της **υδατοκαλλιέργειας, της αλιείας εσωτερικών υδάτων και της θαλάσσιας αλιείας**, χρηματοδοτούνται από το ΕΤΑ μέχρι εξαντλήσεων των πόρων του ΕΠΑΛ.

Οι επενδύσεις στην **πρώτη μεταποίηση και εμπορία** ιχθύων, οστράκων κ.λ.π. χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΑ, μέχρι εξαντλήσεως των πόρων του ΕΠΑΛ.

Η στήριξη στην **υδατοκαλλιέργεια και στη μεταποίηση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας**, από το ΕΤΑ, περιορίζεται στις **επιχειρήσεις, όπως αυτές προβλέπονται στον Καν. 1198/2005²**.

Υδρεύσεις, αποχετεύσεις και βιολογικοί καθαρισμοί χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ.

Τα κριτήρια διαχωρισμού, που παρουσιάζονται στη συνέχεια και τα οποία εκφράζονται σε χρηματοοικονομικούς όρους, αφορούν στο συνολικό προϋπολογισμό της παρέμβασης (δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή).

-
- ☒ Ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. Ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. Ευρώ.

² Οι ενισχύσεις επενδύσεων από το ΕΤΑ περιορίζονται σύμφωνα με τον Καν. 1198/2006 σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ομοίως, σύμφωνα με τη Σύσταση 2003/361/ΕΚ, της Επιτροπής) καθώς και σε επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 750 υπαλλήλους ή των οποίων ο κύκλος εργασιών είναι μικρότερος από 200 εκ. Ευρώ.

2. Ειδικά Κριτήρια Διαχωρισμού

2.1 Έργα υποδομών που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ

Παρεμβάσεις σε υποδομές υλοποιούνται στο σύνολο των αγροτικών περιοχών εφαρμογής του **άξονα προτεραιότητας 3 του Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη** (ΠΑΑ) 2007 -2013 σε Δημοτικά Διαμερίσματα έως 3000 κατοίκους και στις περιοχές εφαρμογής του ΕΠΑΛ, ως ακολούθως:

2.1.1 Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας και τη διατήρηση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς (άξονας 3 ΠΑΑ)

- Τοπικά κέντρα τουριστικής πληροφόρησης (γραφεία-περίπτερα ενημέρωσης και πληροφόρησης), σήμανση αξιοθέατων, μνημείων, κ.λ.π., ποδηλατικές διαδρομές σε περιοχές της αγροτικής υπαίθρου, προβολή και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών.
- Υποδομές για τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά της αγροτικής υπαίθρου (μνημεία, γεφύρια, μύλοι, λιοτρίβια, πατητήρια, βρύσες κ.λ.π.) και το τοπίο της υπαίθρου (όπως αναβαθμίδες κ.λ.π.).

Τα ανωτέρω αφορούν σε παρεμβάσεις τοπικής κλίμακας και **δεν επιτρέπονται παρεμβάσεις σε μνημεία αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού.**

Ως ανώτατο ύψος συνολικού προϋπολογισμού των παρεμβάσεων αυτών είναι τα **300.000€**.

Ίδιες κατηγορίες παρέμβασης, συνολικού προϋπολογισμού υψηλότερου αυτού του ορίου, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

2.1.2 Υποδομές και Υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές (άξονας 3 ΠΑΑ)

- A)** Παρεμβάσεις σε κτίρια για τη μετατροπή τους σε μουσεία – συλλογές - εκθετήρια που σχετίζονται με την λαογραφική / αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, κέντρα φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας, βιβλιοθήκες, ωδεία, χώροι άσκησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων (θέατρο, κινηματογράφος).

Ως ανώτατο ύψος συνολικού προϋπολογισμού των παρεμβάσεων αυτών είναι τα 300.000 €. Ίδιες κατηγορίες παρέμβασης, συνολικού προϋπολογισμού υψηλότερου αυτού του ορίου, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

- B)** Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης της τοπικής κληρονομιάς – στήριξη πολιτιστικών φορέων για μικρής κλίμακας υποδομή, προμήθεια εξοπλισμού, μουσικών οργάνων, στολών κλπ.

Ως ανώτατο ύψος συνολικού προϋπολογισμού των παρεμβάσεων αυτών, είναι τα 300.000 €. Ίδιες κατηγορίες παρέμβασης, προϋπολογισμού υψηλότερου αυτού του ορίου, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Οι παρεμβάσεις των σημείων Α, Β, ανωτέρω δεν σχετίζονται με επιχειρηματική δραστηριότητα.

2.1.3 Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών (άξονας 3 ΠΑΑ).

Για την ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών, θα χρηματοδοτηθούν δράσεις για τη συνολική αναβάθμιση χωριών (Δημοτικά Διαμερίσματα έως 3.000 κατοίκων κατά βάση ορεινών και μειονεκτικών στο πλαίσιο εφαρμογής του άξονα 3 του ΠΑΑ) σε **εφαρμογή συνολικής μελέτης αναβάθμισης³** του οικισμού. Οι επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών αφορούν τα παρακάτω:

- βελτίωση και ανάπτυξη κοινοχρήστων χώρων (διαμόρφωση υπαίθριων χώρων, πλακοστρώσεις, πεζοδρομήσεις, φωτισμός κ.λ.π.)
- αποκατάσταση κτιρίων για κοινωφελή χρήση
- αποκατάσταση εξωτερικών όψεων κτισμάτων με ιδιαίτερα στοιχεία αισθητικής και ιστορικής αξίας

Το μέτρο αφορά κυρίως σε **δημόσια έργα** και συνολικά για τις ανωτέρω παρεμβάσεις ο συνολικός προϋπολογισμός θα ανέρχεται έως **1.000.000 €**.

Δράσεις για την **ανακαίνιση και ανάπτυξη χαρακτηρισμένων «παραδοσιακών οικισμών»** θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ.

2.1.4 Υποδομές πρόσβασης

Μικρά έργα πρόσβασης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις συνολικού προϋπολογισμού **μέχρι 500.000€**, χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ.

2.1.5 Αλιευτικά καταφύγια (Άξονας 3 ΕΠΑΛ)

Το ΕΤΑ θα χρηματοδοτεί:

- (α) Την κατασκευή μόνο μικρών αλιευτικών καταφυγίων (μέχρι 50 θέσεις ελλιμενισμού και προϋπολογισμού μέχρι 1,5Μ€ στα απομακρυσμένα Ελληνικά Νησιά, όπως αυτά αναφέρονται στο κεφάλαιο 1 του Ε.Π Αλιείας 2007 –2013.

³ Ως προς αυτό το μέτρο απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σύνταξη μελέτης συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης συνολικά του οικισμού ή σύνταξη σχεδίου αναβάθμισης αυτού. Αυτή η κατηγορία παρέμβασης δεν εφαρμόζεται σε εγκαταλελειμμένους οικισμούς. Το περιεχόμενο της μελέτης θα προσδιορισθεί σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ. Κατά προτεραιότητα εντάσσονται περιοχές που έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (ύδρευσης, αποχέτευσης)

(β) Τον εκσυγχρονισμό και εξοπλισμό των υφιστάμενων αλιευτικών καταφυγίων.

2.1.6 Υποδομές Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Το σύνολο των παρεμβάσεων που άπτονται υποδομών, ανάπτυξης και εφαρμογών ΤΠΕ για την εξυπηρέτηση του πολίτη, χρηματοδοτούνται αποκλειστικά και μόνο από το ΕΤΠΑ.

2.1.7 Λοιπά έργα υποδομών

Τα λοιπά έργα υποδομών, στις αγροτικές και αλιευτικές περιοχές, χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

3. Ανθρώπινο δυναμικό

3.1. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013

Η διαφοροποίηση μεταξύ ΕΓΤΑΑ και ΕΚΤ, για δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης, εξειδικεύεται, ως ακολούθως:

ΕΓΤΑΑ		ΕΚΤ	
Το ταμείο θα καλύπτει αποκλειστικά κατάρτιση που θα αφορά στη θεματολογία και στους δικαιούχους των παρακάτω μέτρων του Άξονα 2 του ΠΑΑ 2007-2013.		Το ταμείο θα καλύπτει αποκλειστικά κατάρτιση που θα αφορά στη θεματολογία και στους δικαιούχους των παρακάτω μέτρων του άξονα 1 καθώς και των μέτρων των αξόνων 3 και 4 του ΠΑΑ 2007-2013	
211	Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών	112	Εγκατάσταση Νέων Γεωργών
212	Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα, εκτός των ορεινών περιοχών.	121	Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων
213	Natura 2000	123	Αύξηση προστιθέμενης αξίας στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα
214	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις	Κατάρτιση στο πλαίσιο εφαρμογής των αξόνων 3 και 4 του ΠΑΑ (Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας – Προσέγγιση Leader), όπως αυτοί καθορίζονται στον Καν. 1698/05.	
215	Ενισχύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων		
216	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (γεωργία)		
221	Πρώτη δάσωση γεωργικών γαιών		
222	Πρώτη εγκατάσταση γεωργοδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γή		
223	Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών		
225	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		
226	Αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης.		
227	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (δάση)		

Η διαφοροποίηση μεταξύ ΕΓΤΑΑ και ΕΚΤ, για δράσεις ενημέρωσης-πληροφόρησης-εκπαίδευσης, εξειδικεύεται, ως ακολούθως:

Όσον αφορά δράσεις ενημέρωσης-εκπαίδευσης, οι οποίες αφορούν όλες τις στρατηγικές, πολιτικές και κατευθύνσεις για την Αγροτική Ανάπτυξη στη νέα προγραμματική περίοδο, υλοποιούνται κυρίως στο πλαίσιο χρηματοδότησης του ΕΓΤΑΑ , μέσω του ΠΑΑ.

Ειδικότερα:

- ☑ Οι δράσεις ενημέρωσης για θέματα αγροτικής ανάπτυξης, τα οποία αφορούν Περιβαλλοντικά ζητήματα (Κοινοτική Στρατηγική Βιοποικιλότητας, Δίκτυο Natura 2000, Πλαίσιο για τα νερά, Θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους, Κοινοτικό πρόγραμμα για την κλιματική αλλαγή, Θεματική στρατηγική για τη μόλυνση του αέρα, Θεματική στρατηγική για την αειφόρο χρήση των φυτοφαρμάκων), στρατηγική για τα δάση, καινοτομία στις στρατηγικές για την αγροτική ανάπτυξη, βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, βιοενέργεια, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ.
- ☑ Οι δράσεις ενημέρωσης-εκπαίδευσης για θέματα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές καθώς και για Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) για γεωργική και αγροτική ανάπτυξη, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΚΤ.

3.2. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013

Δεν περιλαμβάνονται δράσεις κατάρτισης στο ΕΠ Αλιείας 2007 – 2013 και οι σχετικές δράσεις θα υλοποιηθούν με συγχρηματοδότηση του ΕΚΤ.

4. Περιβάλλον

4.1 Κριτήρια διαχωρισμού ανά περιβαλλοντικό τομέα

Οι ειδικότερες περιβαλλοντικές δράσεις ομαδοποιήθηκαν ανά περιβαλλοντικό τομέα (φύση, έδαφος, ατμοσφαιρικό περιβάλλον, ακουστικό περιβάλλον, κλιματική αλλαγή, πολιτική προστασία, μηχανισμοί-εργαλεία-θεσμοί, υδατικό περιβάλλον, χωροταξία-πολεοδομία).

Για τα πεδία που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από περισσότερα του ενός Ταμείου και για τα οποία υπάρχει αναγκαιότητα προσδιορισμού κριτηρίων διαχωρισμού και διασφάλισης συμπληρωματικότητας εφαρμόζονται τα ακόλουθα κριτήρια, τα οποία παρατίθενται ανά τομέα:

Τομέας «Φύση»:

- Η εφαρμογή μέτρων προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων και γενικότερα τα θέματα παρεμβάσεων σε περιοχές Δικτύου Natura 2000 αποτελεί από τα σημαντικότερα πεδία εφαρμογής κριτηρίων διαχωρισμού, ιδιαίτερα μεταξύ των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (βλ. ανάλυση στον πίνακα 2 που ακολουθεί).
- **Μεταχείριση και παρακολούθηση γενετικά τροποποιημένων προϊόντων και οργανισμών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή.** Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από κάθε Ε.Π. εξειδικεύονται στις αντίστοιχες περιγραφές των προγραμματικών κειμένων. **Γενικό κριτήριο διαχωρισμού αποτελεί το Παράρτημα Ι της Συνθήκης,** όπου σχετικές δράσεις είναι επιλέξιμες μόνο στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ.
- **Πυρκαγιές: Το ΠΑΑ** θα καλύψει τον τομέα των δασικών πυρκαγιών και ειδικότερα θα χρηματοδοτήσει δράσεις αντίστοιχες αυτών που χρηματοδοτήθηκαν από τα ΠΕΠ, μέσω του ΕΓΤΠΕ-Π κατά τη Γ' προγραμματική περίοδο, όπως **έργα πρόληψης και προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές.** (Ο εξοπλισμός δασοπυρόσβεσης χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ (βλ. και πίνακα 1)).

Τομέας «Ατμοσφαιρικό περιβάλλον»:

- **Ενίσχυση ασφάλειας προστατευόμενων περιοχών από φυσικούς ή άλλους κινδύνους** (Μεταφορά, χρήση ή αποθήκευση ουσιών – πυρκαγιές).

Το ΕΓΤΑΑ συγχρηματοδοτεί δράσεις για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, ως ανωτέρω.

Τομέας «Κλιματική Αλλαγή»:

- **Προώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ):** Το ΕΓΤΑΑ (μέσω ΠΑΑ), θα συγχρηματοδοτήσει αποκλειστικά **μικρής κλίμακας** (συνολικού προϋπολογισμού έως **300.000 €**) επενδυτικά σχέδια προώθησης ΑΠΕ που αφορούν σε δικαιούχους γεωργούς και για ίδια κατανάλωση, στο πλαίσιο του **Άξονα 3, του ΠΑΑ.**

Επενδύσεις στο σύνολο της χώρας που αφορούν σε μονάδες παραγωγής ΑΠΕ για την πώληση ενέργειας στην αγορά, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Οι επενδύσεις σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης για την προώθηση των ενεργειακών καλλιεργειών θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ (από τον Άξονα Προτεραιότητας 1 του ΠΑΑ 2007 – 2013).

➤ **Ενίσχυση τεχνολογιών και προϊόντων για την προστασία της στοιβάδας του όζοντος:**

Οι παρεμβάσεις του ΠΑΑ στο συγκεκριμένο τομέα αφορούν αποκλειστικά σε επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (ζωικής και φυτικής παραγωγής) καθώς και των επιχειρήσεων σχετιζομένων με την πρώτη μεταποίηση των προϊόντων του Παραρτήματος Ι της Συνθήκης.

Παρεμβάσεις για την προστασία της στοιβάδας του όζοντος περιλαμβάνονται στο ΠΑΑ, μέσω της παροχής στρεμματικών ενισχύσεων, στο πλαίσιο εφαρμογής γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων.

Τομέας «Μηχανισμοί, Εργαλεία, Θεσμοί»:

Αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΤΠΑ

Τομέας «Χωροταξία – Πολεοδομία»:

- Οι παρεμβάσεις χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ. Όσον αφορά παρεμβάσεις σχετικές με την οριοθέτηση, καταγραφή και αποτύπωση δασών και δασικών εκτάσεων, δύναται η χρηματοδότηση να γίνει από το ΕΓΤΑΑ.

Με βάση τα σημαντικότερα πεδία δυνητικών επικαλύψεων που εντοπίστηκαν, διαμορφώθηκε ο Πίνακας 1, που ακολουθεί, στον οποίο εξειδικεύονται οι δράσεις του τομέα περιβάλλοντος που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΓΤΑΑ.

Πίνακας 1: ΕΠΙΚΑΛΥΨΕΙΣ ΤΟΜΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΤΠΑ, Τ.Σ. ΚΑΙ ΕΓΤΑΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	ΕΤΠΑ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΓΤΑΑ
Αντιπλημμυρικά έργα	♦	♦	
Αντιπλημμυρικά έργα, στο πλαίσιο παρεμβάσεων ορεινής υδρονομίας σε δάση			♦
Αρδευτικά δίκτυα ⁴			♦
Δίκτυα ύδρευσης	♦	♦	
Ταμιευτήρες, Λιμνοδεξαμενές, Φράγματα για άρδευση			♦
Ταμιευτήρες, Λιμνοδεξαμενές, Φράγματα για ύδρευση	♦	♦	
Ταμιευτήρες, Λιμνοδεξαμενές, Φράγματα στα νησιά ή αγροτικές περιοχές υπό όρους (μικτής χρήσης, ύδρευση-άρδευση)			♦
Βιοποικιλότητα, παρεμβάσεις σε περιοχές Natura 2000 ⁵	♦		
Βιοποικιλότητα, παρεμβάσεις σε περιοχές Υψηλής Αισθητικής αξίας, μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων, στο πλαίσιο εφαρμογής του Καν. 1698/2005			♦
Έρευνα και τεχνολογία σε θέματα περιβάλλοντος	♦		
Δάση, πρόληψη πυρκαγιών, αναδασώσεις			♦
Μονοπάτια, ποδηλατικές διαδρομές, σήμανση, παρατηρητήρια, θέσεις θέας (αγροτικές περιοχές)			♦
Μονοπάτια, ποδηλατικές διαδρομές, σήμανση, παρατηρητήρια, θέσεις θέας (περιοχές Natura 2000)	♦		
Ύδρευση / αντικατάσταση δικτύων κλπ.	♦		
Βιολογικοί καθαρισμοί	♦	♦	
Διαχείριση απορριμμάτων	♦	♦	
Απειλούμενοι φυτικοί και ζωικοί πόροι (είδη και φυλές)			♦
Άγρια πανίδα και χλωρίδα	♦		
Προστασία άγριας πανίδας και χλωρίδας μέσω εφαρμογής γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων στο πλαίσιο εφαρμογής του Καν. 1698/2005			♦
Έργα υποδομής σε περιοχές NATURA ⁶	♦		♦
Μηχανισμοί πιστοποίησης και σήμανσης (προϊόντα του παραρτήματος 1 της συνθήκης)			♦

⁴ Δεν υπάρχουν μικτά δίκτυα

⁵ Κατηγοριοποίηση των Παρεμβάσεων σύμφωνα με τον τεχνικό Οδηγό για τη χρηματοδότηση του Δικτύου Natura 2000 (2006)

⁶ Έργα υποδομών, σε περιοχές Natura 2000 ακολουθούν την κατηγοριοποίηση ανά Ταμείο, όπως αποτυπώνονται στους πίνακες 1 και 2.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	ΕΤΠΑ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΓΤΑΑ
Μηχανισμοί πιστοποίησης και σήμανσης (λοιπά προϊόντα)	♦		
Μηχανισμοί παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος	♦		
Βιοκαύσιμα μικρής κλίμακας - μονάδες παραγωγής για ίδια χρήση			♦
Βιοκαύσιμα (μεγάλες μονάδες παραγωγής)	♦		
Αξιοποίηση βιομάζας γεωργοκτηνοτροφικής και δασικής προέλευσης			♦
Εξοπλισμός δασοπυρόσβεσης	♦		

4.2 Κριτήρια διαχωρισμού για παρεμβάσεις στις περιοχές του δικτύου Natura 2000

Το Δίκτυο **Natura 2000** καλύπτει διαφορετικούς τύπους εκτάσεων και εδαφών της χώρας, στους οποίους περιλαμβάνονται γεωργικές εκτάσεις, δάση, άλλες χερσαίες εκτάσεις (όπως αλπικές, θαμνώδεις, εγκαταλελειμμένες γεωργικές εκτάσεις κλπ), εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι, παράκτιες ζώνες και θαλάσσιες ζώνες. Ως εκ τούτου, καθίσταται προφανές ότι οι σχετικές δραστηριότητες εμπίπτουν στο πεδίο παρέμβασης τόσο των προγραμμάτων του ΕΤΠΑ όσο και των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ και χρήζουν διαχωρισμού.

Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος της Κοινοτικής συγχρηματοδότησης του Δικτύου **Natura 2000** παρέχεται μέσω των υφιστάμενων Κοινοτικών πόρων που προορίζονται για την ενίσχυση της αγροτικής, περιφερειακής και θαλάσσιας ανάπτυξης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε έναν Τεχνικό Οδηγό για την καταγραφή των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων για το Δίκτυο **Natura 2000** (Τεχνικός Οδηγός για τη Χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000, (Ε.Ε). 2006). Ο συγκεκριμένος Τεχνικός Οδηγός αποτέλεσε χρήσιμο εργαλείο για τον προσδιορισμό της συμπληρωματικότητας και των συνεργιών που αναπτύσσονται μεταξύ των διαφορετικών χρηματοδοτικών μέσων καθώς και την αποφυγή πιθανών επικαλύψεων και επαναλήψεων, σε ότι αφορά τη χρηματοδότηση επιμέρους δραστηριοτήτων, που αναπτύσσονται στις περιοχές του δικτύου και χρηματοδοτούνται από διαφορετικά μέσα.

Ως **βασικές αρχές για το διαχωρισμό των δραστηριοτήτων** σημειώνονται οι εξής:

- Οι δραστηριότητες που αφορούν στο καθεστώς προστασίας των περιοχών (φορείς διαχείρισης, μελέτες, επιχειρησιακά σχέδια κλπ) καθώς και στην υλοποίηση πιλοτικών έργων, θα χρηματοδοτηθούν από τα προγράμματα του ΕΤΠΑ.
- Οι δράσεις που αφορούν στην εφαρμογή γεωργικών και δασικών πρακτικών μέσω της παροχής στρεμματικών ενισχύσεων, συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ.

- Δράσεις προστασίας και μελέτης συγκεκριμένων ειδών θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.
- Δράσεις προστασίας ειδών, μέσω της εφαρμογής γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων, συγχρηματοδοτείται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ, ενώ
- Υποδομές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης, την ενθάρρυνση της επισκεψιμότητας, δράσεις για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων στις περιοχές του δικτύου **Natura 2000** αποτυπώνεται στον Πίνακα 2, που ακολουθεί:

Πίνακας 2: ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ / ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000	ΕΤΠΑ	ΕΓΤΑΑ	Παρατηρήσεις
Διαχείριση της διαδικασίας επιλογής	+		
Επιστημονικές Μελέτες/ Κατάλογοι Απογραφής για τον προσδιορισμό και την κήρυξη περιοχών	+		
Προετοιμασία αρχικού Ενημερωτικού & Διαφημιστικού Υλικού	+		
Πιλοτικά Έργα	+		
Προετοιμασία Σχεδίων & Στρατηγικών Διαχείρισης	+		
Σύσταση Φορέων Διαχείρισης ή άλλων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης	+		
Διαβούλευση και Δικτύωση-Δημόσιες Συσκέψεις, Δικτύωση, Σύνδεσμοι με Γαιοκτήμονες	+		
Εκπόνηση και Αναθεώρηση Σχεδίων & Στρατηγικών Διαχείρισης	+		
Τρέχουσες Δαπάνες Φορέων Διαχείρισης ή άλλων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης	+		
Συντήρηση Εγκαταστάσεων για το Κοινό - Πρόσβαση και Χρήση Περιοχών	+		
Τρέχουσες Δαπάνες Προσωπικού	+		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000	ΕΤΠΑ	ΕΓΤΑΑ	Παρατηρήσεις
Διαχείριση Προστασίας - Οικότοποι			
Ενισχύσεις για Φυσικά Μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών		+	
Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα, εκτός ορεινών		+	
Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την Οδηγία 2000/60		+	
Αγροπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		+	
Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (γεωργικές εκτάσεις)		+	
Πρώτη Δάσωση Γεωργικών Γαιών		+	
Πρώτη εγκατάσταση αγροδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γη		+	
Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών		+	
Ενισχύσεις Natura (δάση)		+	

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000	ΕΤΠΑ	ΕΓΤΑΑ	Παρατηρήσεις
Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		+	
Αποκατάσταση δασοκομικού δυναμικού & δράσεις πρόληψης		+	
Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (δάση)		+	
Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς		+	
Διαχείριση Προστασίας - Είδη	+		
Διαχείριση Προστασίας – Είδη, μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων		+	
Διαχείριση Προστασίας – Εισβάλλοντα Ξενικά Είδη	+		
Υλοποίηση Σχεδίων και Συμβάσεων Διαχείρισης	+		
Παροχή Υπηρεσιών και απώλεια εσόδων από αγροτικές δραστηριότητες		+	
Παρακολούθηση και επισκόπηση	+		
Διαχείριση Κινδύνων	+		
(Συνεχιζόμενη) Επιτήρηση Περιοχών	+		
Παροχή Ενημερωτικού και Διαφημιστικού Υλικού Εθνικής και Περιφερειακής εμβέλειας	+		
Παροχή Ενημερωτικού και Διαφημιστικού Υλικού Τοπικής εμβέλειας		+	
Επιμόρφωση και Εκπαίδευση στις περιοχές Natura από τους Φορείς Διαχείρισης	+		
Εγκαταστάσεις για την ενθάρρυνση της χρήσης επισκεπτών και την εκτίμηση περιοχών Natura 2000	+		
Αγορά γαιών, περιλαμβανομένης της αποζημίωσης για δικαιώματα ανάπτυξης	+		
Υποδομή που απαιτείται για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών	+		
Υποδομή που απαιτείται για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων		+	
Υποδομή για Δημόσια Πρόσβαση	+		
Υποδομή για Δημόσια Πρόσβαση (αγροτική οδοποιία)		+	

Στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου, δημιουργείται Ειδική Υπηρεσία για το συντονισμό των δράσεων στον τομέα του Περιβάλλοντος. Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες της Ειδικής Υπηρεσίας περιγράφονται αναλυτικά στο ΕΣΠΑ. Η σύσταση της Ειδικής Υπηρεσίας αναμένεται ότι όχι μόνο θα διασφαλίσει την αποφυγή επικαλύψεων, αλλά θα συμβάλλει στην μέγιστη συνέργεια και συμπληρωματικότητα των πράξεων στον τομέα του Περιβάλλοντος, ανεξάρτητα πηγής (Ταμείου) χρηματοδότησης.

4.3 Περιβάλλον στο πλαίσιο της αλιείας

Στο βαθμό που η αειφόρος διαχείριση των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν βασικούς στρατηγικούς στόχους της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και του ΕΣΣΑΑΛ για την Δ' προγραμματική περίοδο, σχεδόν το σύνολο των δράσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος αποτελούν δράσεις για το περιβάλλον.

Ειδικότερα, **οι δράσεις προς την κατεύθυνση του περιβάλλοντος που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΠΑΛ**, είναι αυτές που προβλέπονται από τον Κανονισμό του ΕΤΑ και περιλαμβάνουν:

- Μεθόδους υδατοκαλλιέργειας που μειώνουν τον αρνητικό αντίκτυπο ή ενισχύουν το θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, σε σχέση με τη συνήθη πρακτική στον τομέα τα υδατοκαλλιέργειας.
- Στήριξη παραδοσιακών μεθόδων υδατοκαλλιέργειας για τη διατήρηση και ανάπτυξη του οικονομικού και κοινωνικού πλέγματος και του περιβάλλοντος.
- Μορφές υδατοκαλλιέργειας για τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της γενετικής ποικιλίας καθώς και την διαχείριση των χαρακτηριστικών τοπίου και των παραδοσιακών χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.
- Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια συμβατή με συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, που προκύπτουν από το χαρακτηρισμό των περιοχών Natura 2000, σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.
- Βιώσιμη συμβολή στην καλύτερη διαχείριση ή προστασία των αλιευτικών πόρων.
- Δράσεις που αφορούν άμεσα στις αλιευτικές δραστηριότητες για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Δικτύου Natura, εκτός λειτουργικών εξόδων.
- Προστασία του περιβάλλοντος σε μικρές αλιευτικές περιοχές για τη διατήρηση της ελκυστικότητάς τους, ανάπτυξη μικρών παράκτιων κωμοπόλεων και χωριών και προστασία και βελτίωση της φυσικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.
- Για την ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή την βελτίωση ζωνών υδατοκαλλιέργειας, στους φορείς διαχείρισης Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ), (Νόμος 2742/1999 & αριθ Η.Π.17239 / 30.8.2002 Υπουργική Απόφαση), χορηγείται στήριξη προκειμένου να υλοποιούν ενέργειες συλλογικού χαρακτήρα, ιδίως για την προμήθεια συλλογικού εξοπλισμού για παρακολούθηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του νερού στις ΠΟΑΥ και για αντιμετώπιση περιστατικών έκτακτης ρύπανσης, διενέργεια σχετικών μελετών κλπ.
- Στο πλαίσιο την εφαρμογής του Κανονισμού 1967/2006, για τα μέτρα διαχείρισης στη Μεσόγειο, χορηγείται ενίσχυση, ιδίως για:
 - (i) τη συλλογή επιστημονικών πληροφοριών προκειμένου να χαρτογραφηθούν οι βιοτόποι που θα προστατευθούν (*Posidonia oceanica*) σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού,
 - (ii) τη συλλογή επιστημονικών πληροφοριών για την επιστημονική ταυτοποίηση και χαρτογράφηση των περιοχών (Εθνικές προστατευόμενες περιοχές), οι οποίες θα προστατευθούν στο πλαίσιο του άρθρου 7 του Κανονισμού, και
 - (iii) την επιστημονική παρακολούθηση των σχεδίων διαχείρισης, σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 19 του Κανονισμού.

5. Παρεμβάσεις στο Παραγωγικό περιβάλλον

Οι παρεμβάσεις στο Παραγωγικό Περιβάλλον, **στο πλαίσιο εφαρμογής του άξονα 3 του ΠΑΑ**, που αφορά στη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές, συνδέονται με μέτρα τα οποία περιλαμβάνουν :

- διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες
- στήριξη για τη δημιουργία και ανάπτυξη πολύ μικρών επιχειρήσεων (όπως αυτές ορίζονται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής)
- ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.

Τα κριτήρια διαχωρισμού, οι όροι και οι προϋποθέσεις, για παρεμβάσεις από γεωργούς και μη γεωργούς, στις περιοχές εφαρμογής του Άξονα 3 του ΠΑΑ, ορίζονται στα παρακάτω σημεία.

5.1 Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες - Επενδύσεις από γεωργούς

Οι γεωργοί, όπως η ιδιότητα αυτή προσδιορίζεται από το εκάστοτε Εθνικό θεσμικό πλαίσιο, οι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ και τα μέλη των νοικοκυριών τους, μπορούν να χρηματοδοτηθούν μόνο από το ΕΓΤΑΑ (σύμφωνα με τον Καν. 1698/2005) για τη δημιουργία, τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση πολύ μικρών επιχειρήσεων, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.

Ενδεικτικές δράσεις είναι οι εξής:

- Μικρής δυναμικότητας υποδομές διανυκτέρευσης, έως 40 κλίνες
- Χώροι εστίασης και αναψυχής
- Επισκέψιμα αγροκτήματα
- Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου (π.χ. εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ειδικές μορφές τουρισμού, χώροι αθλοπαιδιών, χώροι γευσιγνωσίας κλπ.).
- Οικοτεχνία, χειροτεχνία, παραγωγή ειδών παραδοσιακής τέχνης, βιοτεχνικές μονάδες
- Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών
- Επιχειρήσεις παραγωγής ειδών διατροφής μετά την α' μεταποίηση
- Βελτίωση επιχειρήσεων προς την κατεύθυνση προστασίας του περιβάλλοντος, εκτός των όσων προβλέπονται από τη νομοθεσία (π.χ. φωτοβολταϊκά, αξιοποίηση βιομάζας με σκοπό την ίδια κατανάλωση ΑΠΕ, γεωθερμίας κλπ.).

Θα συγχρηματοδοτηθούν επίσης ενέργειες για την εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και απόκτηση ποιοτικών σημάτων.

Όσον αφορά τις επενδύσεις από γεωργούς στον τουρισμό, αυτές χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ, μέχρι ύψους συνολικού προϋπολογισμού **600.000 ευρώ**. Μεγαλύτερου συνολικού προϋπολογισμού επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Επίσης, οι παρεμβάσεις από γεωργούς στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ, μέχρι ύψους συνολικού προϋπολογισμού **300.000 ευρώ**. Μεγαλύτερου συνολικού προϋπολογισμού επενδύσεις στους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

5.2 Διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας / Επενδύσεις από μη γεωργούς

Βασικές αρχές που θα διέπουν τα κριτήρια διαχωρισμού για επενδύσεις από μη γεωργούς, όπως ορίσθηκαν ανωτέρω, στους τομείς της μεταποίησης, εμπορίας, υπηρεσιών και τουρισμού είναι οι παρακάτω:

- ☒ **Γεωγραφικό κριτήριο.** Για τις περιοχές εφαρμογής των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ), που θα είναι ορεινές και μειονεκτικές, κατά την έννοια του Καν.1698/05 και που θα προσδιοριστούν μετά την συνεξέταση μιας σειράς παραμέτρων, η χρηματοδότηση αντίστοιχων επενδύσεων θα γίνει από το ΕΓΤΑΑ. Η χρηματοδότηση από το ΕΓΤΑΑ δεν θα αφορά σε Δημοτικά Διαμερίσματα άνω των 3.000 κατοίκων.
- ☒ **Ύψος Προϋπολογισμού.** Στις παραπάνω περιοχές, οι παρεμβάσεις στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες από το ΕΓΤΑΑ δεν θα υπερβαίνουν τις **300.000 €** (συνολικός προϋπολογισμός). Οι επενδύσεις στον τουρισμό για ίδρυση και εκσυγχρονισμό με αύξηση δυναμικότητας (με προσθήκη καθ' ύψος και κατ' επέκταση) χρηματοδοτούνται, για τις ίδιες περιοχές, αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ και μέχρι ύψους συνολικού προϋπολογισμού **600.000€**.
- ☒ **Κλαδικό κριτήριο.** Η εξειδίκευση του κριτηρίου αυτού, στους κλάδους της μεταποίησης, εμπορίου και υπηρεσιών, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα 3, ο οποίος αφορά στους κλάδους/παρεμβάσεις που θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ.

Πίνακας 3: Κλάδοι που θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ ⁷	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΛΑΔΟΥ
153.3	Παραγωγή ζαχαρωδών προϊόντων από φρούτα και λαχανικά
158.1	Αρτοποιία, παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής
158.2	Παραγωγή φρυγανιών, μπισκότων, παραγωγή διατηρούμενων ειδών ζαχαροπλαστικής
158.4	Παραγωγή κακάου, σοκολάτας και ζαχαρωτών

⁷ Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας.

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ ⁷	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΛΑΔΟΥ
158.5	Παραγωγή μακαρονιών, λαζανιών, κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων
158.6	Επεξεργασία τσαγιού και καφέ
158.9	Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής μ.α.κ.
159.1	Παραγωγή αποσταγμένων αλκοολούχων ποτών
172	Υφαντήρια
175.1	Ταπητουργία
182.1	Κατασκευή ενδυμάτων εργασίας
192.0	Κατασκευή ειδών ταξιδίου, τσαντών και παρόμοιων ειδών, ειδών σελοποιίας και σαγματοποιίας
201.0	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου
203.0	Κατασκευή ξυλουργικών προϊόντων για την οικοδομική
205.2	Κατασκευή ειδών από φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτική
212.1	Κατασκευή κυματοειδούς χαρτιού και χαρτονιού και ειδών συσκευασίας από χαρτί και χαρτόνι.
241.4	Παραγωγή άλλων οργανικών βασικών χημικών ουσιών (παραγωγή ξυλάνθρακα)
245.1	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης
246.3	Παραγωγή αιθέριων ελαίων
261.3	Κατασκευή κοίλου γυαλιού
262.1	Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών
262.5	Κατασκευή άλλων κεραμικών προϊόντων
286.1	Κατασκευή ειδών μαχαιροποιίας
286.2	Κατασκευή εργαλείων
293.9	Κατασκευή άλλων γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων
361.1	Κατασκευή καρεκλών και καθισμάτων
361.2	Κατασκευή άλλων επίπλων για γραφεία και καταστήματα
361.3	Κατασκευή άλλων επίπλων κουζίνας
361.4	Κατασκευή άλλων επίπλων
362.9	Κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών
363.0	Κατασκευή μουσικών οργάνων
521.2	Παντοπωλεία

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ ⁷	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΛΑΔΟΥ
522.5	Λιανικό εμπόριο οиноπνευματωδών και λοιπών ποτών
525.5	Λιανικό εμπόριο αναμνηστικών ειδών και ειδών λαϊκής τέχνης
528.1	Επισκευή υποδημάτων κάθε είδους και άλλων δερμάτινων ειδών
923.1	Καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία και ερμηνεία
923.2	Εκμετάλλευση αιθουσών θεαμάτων και συναφείς δραστηριότητες
923.3	Υπαίθριες ψυχαγωγικές εκδηλώσεις και πάρκα αναψυχής
930.1	Πλύσιμο και στεγνό καθάρισμα κλωστοϋφαντουργικών και γούνινων προϊόντων
930.2	Δραστηριότητες κομμωτηρίων, κουρείων
930.4	Δραστηριότητες σχετικές με τη φυσική ευεξία

6. Κριτήρια διαχωρισμού δράσεων, που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (ΠΑΑ) και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-2013 (ΕΠΑΛ)

Παρεμβάσεις, οι οποίες στοχεύουν στην οικονομική διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών και των αλιευτικών περιοχών θα υλοποιηθούν μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και ειδικότερα μέσω των Αξόνων Προτεραιότητας 3 και 4 αλλά και μέσω του Ε.Π Αλιεία 2007-2013, Άξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών».

Για την αποφυγή επικαλύψεων αλλά και την διασφάλιση της συμπληρωματικότητας μεταξύ των Ταμείων θα χρησιμοποιηθούν τα ακόλουθα κριτήρια διαχωρισμού των δράσεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο των δύο Προγραμμάτων.

Άξονας Προτεραιότητας 4 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 «Προσέγγιση LEADER» και Άξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» του Ε.Π. Αλιεία 2007 – 2013

Οι δύο Άξονες Προτεραιότητας υλοποιούνται μέσω Τοπικών Στρατηγικών Ανάπτυξης που υποβάλλονται από Ομάδες Τοπικής Δράσης, στη βάση της εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγισης (bottom up).

Οι περιοχές, οι οποίες θα ενταχθούν στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΠΑΑ και στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ, θα διαφοροποιούνται γεωγραφικά.

Άξονας Προτεραιότητας 3 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 «Ποιότητα Ζωής στις Αγροτικές Περιοχές και Διαφοροποίηση της Αγροτικής Οικονομίας» και Άξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» του Ε.Π Αλιεία 2007 – 2013.

Παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΑΑ είναι δυνατόν να υλοποιούνται σε περιοχές, οι οποίες εντάσσονται παράλληλα και στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ. Στις περιπτώσεις αυτές η χρηματοδότηση πράξεων ακολουθεί τα παρακάτω κριτήρια διαχωρισμού:

- **Προκειμένου για δημόσια έργα**, ο Άξονας Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ χρηματοδοτεί αποκλειστικά και μόνο τα έργα, τα οποία αναφέρονται **ονομαστικά και κατά προτεραιότητα** στα Τοπικά Προγράμματα που θα υποβληθούν από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης Αλιευτικών Περιοχών, για την ένταξή τους στον Άξονα Προτεραιότητας. Λοιπά δημόσια έργα στις ίδιες περιοχές είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν από τον Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΑΑ «Ποιότητα Ζωής στις Αγροτικές Περιοχές και Διαφοροποίηση της Αγροτικής Οικονομίας»
- **Οι ιδιωτικές επενδύσεις στις περιοχές αυτές** χρηματοδοτούνται από τον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ και μέχρι την εξάντληση του προϋπολογισμού του, για κάθε περιοχή παρέμβασης.

7. Οριζόντια Διάταξη

Ο όρος εφαρμογής των κριτηρίων μέχρι την εξάντληση του διαθέσιμου προϋπολογισμού (με βάση την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο των σχετικών προκηρύξεων) ισχύει για όλα τα κριτήρια που παρατίθενται στο παρόν κεφάλαιο του Προγράμματος. Στην περίπτωση εξάντλησης του προϋπολογισμού, η αρμόδια Διαχειριστική Αρχή ενημερώνει σχετικά το μηχανισμό συντονισμού, ο οποίος με τη σειρά του μεριμνά για τη σχετική κατά περίπτωση άρση των κριτηρίων.

Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη ότι η υλοποίηση των προγραμμάτων είναι μια δυναμική διαδικασία, η οποία καλύπτει χρονική περίοδο τουλάχιστον 7 ετών, τα κριτήρια διαχωρισμού μπορούν να συμπληρωθούν ή/και να αναθεωρηθούν, όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο.

4. ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1. ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και ειδικότερα τα όσα προβλέπονται στα άρθρα 58 έως 62 και του Καν. (ΕΚ) 1828/2006, άρθρα 12 έως 26, για κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα (ΕΠ) ορίζονται η διαχειριστική αρχή, η αρχή πιστοποίησης και η αρχή ελέγχου και προσδιορίζονται οι ενδιάμεσοι φορείς που θα οριστούν για τη διαχείρισή του. Στο κοινό σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των ΕΠ του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς, εφεξής ΕΣΠΑ, ορίζεται εθνική αρχή συντονισμού για τη διασφάλιση του απαραίτητου συντονισμού της εφαρμογής των ΕΠ και την επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ. Η εθνική αρχή συντονισμού συνεργάζεται με την ειδική υπηρεσία συντονισμού και παρακολούθησης δράσεων ΕΚΤ του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για θέματα που άπτονται του ΕΚΤ. Η εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων, η απαραίτητη διάκριση καθηκόντων και ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας αυτών των αρχών και φορέων καθορίζονται με νόμο και όπου απαιτείται θα εκδοθούν επί μέρους κανονιστικές πράξεις. Οι αρμοδιότητες διαχείρισης, πιστοποίησης και ελέγχου ασκούνται μέσω διακριτών υπηρεσιών προκειμένου να διασφαλίζεται η απαιτούμενη διάκριση καθηκόντων μεταξύ των αρχών αυτών.

Η εθνική αρχή συντονισμού, η ειδική υπηρεσία συντονισμού και παρακολούθησης δράσεων ΕΚΤ και οι διαχειριστικές αρχές των ΕΠ συνιστούν δίκτυο με στόχο τη στενή συνεργασία, την άμεση ενημέρωση και τη μεταφορά των καλών πρακτικών που αναπτύσσονται.

Αναλυτική περιγραφή του τρόπου άσκησης των αρμοδιοτήτων κάθε αρχής και φορέα στην διαχείριση και τον έλεγχο του ΕΠ θα γίνει στην περιγραφή του κοινού Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των ΕΠ που θα κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 71 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών εκπροσωπεί τις ελληνικές αρχές έναντι της ΕΕ για θέματα που άπτονται του ΕΣΠΑ. Για θέματα που άπτονται των ΕΠ εκπροσωπεί τις ελληνικές αρχές σε συνεργασία με τα κατά περίπτωση αρμόδια Υπουργεία. Η διαχειριστική αρχή έχει την ευθύνη έναντι της Επιτροπής για θέματα του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

1.1 Εθνική αρχή συντονισμού αναπτυξιακών προγραμμάτων 2007-2013

Η εθνική αρχή συντονισμού έχει την ευθύνη του συντονισμού του προγραμματισμού και της εφαρμογής των ΕΠ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και της καθοδήγησης των διαχειριστικών αρχών, με στόχο την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης και της εφαρμογής τους. Στο πλαίσιο αυτό η εθνική αρχή συντονισμού:

- (i) παρακολουθεί και συντονίζει τον προγραμματισμό και την εφαρμογή του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του ΕΣΠΑ, παρέχοντας κατευθύνσεις για τη συμβατότητά τους με τις εθνικές πολιτικές και τις πολιτικές και προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- (ii) έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, την κοινοποίησή του στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Καν. (ΕΚ) 1828/06, συνοδευόμενο από τη γνώμη συμμόρφωσης του άρθρου 71 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, την εποπτεία της αποτελεσματικής εφαρμογής του και την προσαρμογή του ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων του,
- (iii) συντονίζει τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΣΠΑ και εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις σχετικές με τον προγραμματισμό, τη διαχείριση, την εξειδίκευση των ΕΠ, την αξιολόγηση, τις επαληθεύσεις και κάθε δραστηριότητα που υπάγεται στην αποστολή των διαχειριστικών αρχών των ΕΠ,

- (iv) παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση προς τη Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων που συστάθηκε με το άρθρο 20 του Ν.3483/2006 και τη διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ και μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων τους,
- (v) συνεργάζεται με τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΣΠΑ, την αρχή πιστοποίησης, την αρχή ελέγχου και τον αρμόδιο για τη λειτουργία του ΟΠΣ φορέα, προκειμένου το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις διαχείρισης, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, καθώς και ενημέρωσης της Επιτροπής,
- (vi) παρέχει οδηγίες και κατευθύνσεις για τη διενέργεια των αξιολογήσεων που συνδέονται με την παρακολούθηση ΕΠ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 47 και 48 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και στο υποκεφάλαιο 3 του παρόντος, επεξεργάζεται τα πορίσματα των αξιολογήσεων και παρέχει κατευθύνσεις στις διαχειριστικές αρχές σχετικά με την αναθεώρηση των ΕΠ,
- (vii) ενημερώνει τις διαχειριστικές αρχές σχετικά με το κοινοτικό και εθνικό δίκαιο, παρακολουθεί και ενημερώνεται για τις σχετικές ενέργειες των διαχειριστικών αρχών για τη διασφάλιση της συμβατότητας των παρεμβάσεων με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο, ιδίως σε ό,τι αφορά την τήρηση των διατάξεων για τον ανταγωνισμό, τις δημόσιες συμβάσεις, την προστασία του περιβάλλοντος, την εξάλειψη των ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της αρχής της μη διάκρισης εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού και εισηγείται στη Διυπουργική Επιτροπή τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αποτελεσματική εφαρμογή αυτών,
- (viii) διαμορφώνει προτάσεις για τον προγραμματισμό και τη διαχείριση του εθνικού αποθεματικού απροβλέπτων, σύμφωνα με το άρθρο 51 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
- (ix) διαμορφώνει το πλαίσιο αρχών δημοσιότητας και πληροφόρησης για τα ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ομοιογένεια, η συνοχή και ο συντονισμός των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης των ΕΠ και του ΕΣΠΑ και μεριμνά για την παρακολούθηση και τήρηση του πλαισίου αυτού,
- (x) συμμετέχει στις ετήσιες συναντήσεις των διαχειριστικών αρχών των ΕΠ και της Επιτροπής που προβλέπονται στο άρθρο 68 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
- (xi) παρακολουθεί την τήρηση των δεσμεύσεων για την προσθετικότητα και παρέχει στην Επιτροπή τις απαιτούμενες πληροφορίες για την επαλήθευσή της, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 15 του Κανονισμού,
- (xii) μεριμνά για το συντονισμό του ΕΣΠΑ με τις πολιτικές του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και υποβάλλει τα αναγκαία στοιχεία σχετικά με τη συμβολή των ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία στην εφαρμογή του ΕΠΜ, προκειμένου να συμπεριληφθούν στην ετήσια έκθεση υλοποίησής του κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 29 παρ 1 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
- (xiii) συντάσσει τις εκθέσεις στρατηγικής παρακολούθησης του ΕΣΠΑ που προβλέπονται στις παρ.2 και 3 του άρθρου 29 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, σχετικά με τη συμβολή των ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής για τη συνοχή όπως ορίζεται στη Συνθήκη, των στόχων των Ταμείων όπως ορίζονται

στον Κανονισμό, των προτεραιοτήτων που διατυπώνονται στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή όπως προσδιορίζονται στο ΕΣΠΑ και του στόχου προώθησης της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης,

- (xiv) διασφαλίζει από κοινού με τις διαχειριστικές αρχές του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του ΕΠ Αλιείας, το συντονισμό μεταξύ της συνδρομής των διαφόρων Ταμείων, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ) και το συντονισμό μεταξύ των Ταμείων και των παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και άλλων χρηματοδοτικών μέσων,
- (xv) έχει την ευθύνη για την τήρηση της κατανομής των πόρων των Ταμείων κατά τύπο Περιφερειών (Περιφέρειες αμιγούς στόχου 1, στατιστικής σύγκλισης, σταδιακής εισόδου)
- (xvi) μεριμνά για την υλοποίηση των αποφάσεων και κατευθύνσεων της ειδικής επιτροπής της παρ. 1.2.6 για τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων και για την τήρηση του κοινοτικού θεσμικού πλαισίου σε ότι αφορά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων,
- (xvii) διαμορφώνει το σύστημα επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων εξαιρουμένων αυτών που λαμβάνουν κρατική ενίσχυση κατά τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης, παρέχει οδηγίες και εποπτεύει την ορθή και ενιαία εφαρμογή του,
- (xviii) διαμορφώνει σε συνεργασία με την αρχή πιστοποίησης τους κανόνες για την επιλεξιμότητα των δαπανών και εκδίδει οδηγίες για την υποστήριξη των διαχειριστικών αρχών και των δικαιούχων,
- (xix) συγκροτεί και λειτουργεί θεματικές δικτύσεις με στόχο τη διερεύνηση και διάχυση καλών πρακτικών και προτάσεων απλούστευσης και μείωσης της γραφειοκρατίας,
- (xx) οργανώνει και λειτουργεί την ηλεκτρονική δικτύωση όλων των διαχειριστικών αρχών, καθώς και των ειδικών υπηρεσιών συντονισμού, με στόχο την καλύτερη και ταχύτερη ενημέρωση και την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών στην αντιμετώπιση και επίλυση κοινών θεμάτων,
- (xxi) υποστηρίζει την αποστολή και τις εργασίες της διάσκεψης των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ
- (xxii) μεριμνά για την παρακολούθηση της προόδου/εφαρμογής των κωδικών παρέμβασης που συνδέονται με τη Στρατηγική της Λισσαβόνας (earmarking) σύμφωνα με το άρθρο 9.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
- (xxiii) παρακολουθεί την εφαρμογή των πολιτικών που σχετίζονται με τους πόλους ανάπτυξης, όπως αυτές έχουν αποτυπωθεί στο ΕΣΠΑ και τα ΕΠ 2007-2013.

Η εθνική αρχή συντονισμού έχει την ευθύνη του συντονισμού και της καθοδήγησης των διαχειριστικών αρχών των ΕΠ του ΕΣΠΑ και δεν τις υποκαθιστά στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Η άσκηση των αρμοδιοτήτων που περιγράφονται ανωτέρω γίνεται μέσω ειδικών υπηρεσιών που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων της Γενικής Γραμματείας Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

1.2 Βασικοί μηχανισμοί συντονισμού

Πέραν της εθνικής αρχής συντονισμού, η οποία συντονίζει το σύνολο των διαχειριστικών αρχών για θέματα εφαρμογής του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του ΕΣΠΑ, όπως ορίζεται στο υποκεφάλαιο 1.1, προσδιορίζονται μηχανισμοί συντονισμού των δράσεων σε συγκεκριμένους τομείς, με στόχο τη διασφάλιση της συνάφειας των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων με τις εθνικές πολιτικές κάθε τομέα, καθώς και μεταξύ των παρεμβάσεων του ΕΓΤΑΑ, του ΕΑΤ, της ΕΤΕπ και άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων.

Για το σκοπό αυτό οι μηχανισμοί συντονισμού:

- (i) Καθορίζουν, σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού, προτεραιότητες και παρέχουν κατευθύνσεις για την υλοποίηση των εθνικών τομεακών πολιτικών,
- (ii) συνεργάζονται με τις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές και την εθνική αρχή συντονισμού για την ενσωμάτωση στα ΕΠ των κατευθύνσεων άσκησης πολιτικής στο τομέα αρμοδιότητάς τους,
- (iii) παρακολουθούν την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων και τη συμβολή τους στην επίτευξη των τεθέντων στόχων,
- (iv) προβαίνουν στις απαιτούμενες προτάσεις αναθεώρησης των κατευθύνσεων εφόσον απαιτείται.

1.2.1 Συντονισμός δράσεων ΕΚΤ

Ο συντονισμός των δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ ασκείται από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ) του Υπουργείου Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού και τις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Ειδικότερα η ΕΥΣΕΚΤ:

- (i) Ασκήει καθήκοντα συντονισμού και παρακολούθησης των δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες τής υπηρεσίας καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.
- (ii) Παρακολουθεί τις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις και πολιτικές στα θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη, τη δια βίου μάθηση, την προώθηση της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών καθώς και τις επιπτώσεις άλλων πολιτικών (εθνικών, Ε.Ε., διεθνών) και συμμετέχει στις σχετικές επιτροπές της Ε.Ε. Παρακολουθεί την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης και συμβάλλει στο σχεδιασμό τους.
- (iii) Παρακολουθεί την τήρηση της περιφερειακής κατανομής των πόρων του ΕΚΤ ανά ΕΠ/δράση και τύπο Περιφερειών (Περιφέρειες αμιγούς στόχου 1, στατιστικής σύγκλισης, σταδιακής εισόδου).
- (iv) Εκπονεί το αναγκαίο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την υλοποίηση δράσεων συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ, όπου αυτό απαιτείται, σε συνεργασία με

την εθνική αρχή συντονισμού, τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ και τα συναρμόδια Υπουργεία, προκειμένου να διασφαλίζεται η ενιαία υλοποίηση δράσεων ίδιου τύπου. Στο πλαίσιο αυτό, εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.

- (v) Παρακολουθεί και επεξεργάζεται τις χρηματοδοτικές ροές και τις συνολικές δεσμεύσεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων ΕΚΤ για τον έγκαιρο εντοπισμό τυχόν προβλημάτων και σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού εισηγείται κατάλληλα διορθωτικά μέτρα στις οικείες επιτροπές παρακολούθησης, για την αποφυγή εφαρμογής του κανόνα αυτόματης αποδέσμευσης $v+3/v+2$.
- (vi) Είναι αρμόδια για την παροχή κατευθύνσεων και την παρακολούθηση δράσεων τύπου ΕΚΤ που συγχρηματοδοτούνται μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%) σε όλα τα εμπλεκόμενα ΕΠ, με στόχο την αποφυγή επικαλύψεων και την επίτευξη συνεργιών.
- (vii) Εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις για το σχεδιασμό και τις τροποποιήσεις των δεικτών και για τα θέματα αξιολόγησης γενικά, που αφορούν σε παρεμβάσεις ΕΚΤ στο επίπεδο του ΕΣΠΑ και των ΕΠ, σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού και τους συναρμόδιους φορείς. Μεριμνά για τη συμβατότητα των παραπάνω με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση και τους συναφείς στόχους της Κοινότητας στους τομείς της Κοινωνικής Ένταξης, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της ισότητας.
- (viii) Παρακολουθεί και συντονίζει την εκ των προτέρων αξιολόγηση και τις αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού σε επίπεδο ΕΣΠΑ και ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς.
- (ix) Συντονίζει τους αρμόδιους εθνικούς φορείς και συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εκπόνηση των αξιολογήσεων σε θέματα Ανθρωπίνων Πόρων, που πραγματοποιούνται με ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με το Άρθρο 49 του Γεν. Κανονισμού 1083/2006.
- (x) Συμμετέχει στη διαμόρφωση του σχεδίου των αξιολογήσεων της περιόδου 2007-2013 σε ό,τι αφορά θέματα ανθρωπίνων πόρων, σε συνεργασία με τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΚΤ και την εθνική αρχή συντονισμού.
- (xi) Οργανώνει, συντονίζει και παρακολουθεί τις δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας για την προβολή των πολιτικών και των παρεμβάσεων του ΕΚΤ στην Ελλάδα, προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνέργια των δράσεων επικοινωνίας μεταξύ των ΕΠ, καθώς και τη συμπληρωματικότητα αυτών με τις δράσεις επικοινωνίας του ΕΣΠΑ. Συνεργάζεται προς τούτο, κυρίως με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γεν. Δ/σης Απασχόλησης της Ε.Ε., την εθνική αρχή συντονισμού, τις αρμόδιες εθνικές αρχές και τις διαχειριστικές αρχές για όλα τα ζητήματα που αφορούν σε δράσεις επικοινωνίας για το ΕΚΤ.
- (xii) Αναπτύσσει υποβοηθητικά εργαλεία σε συνεργασία με τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την υποστήριξη των φορέων διαχείρισης και υλοποίησης και μεριμνά για την εκπόνηση μελετών, ερευνών, εμπειρογνωμοσυών και αξιολογήσεων σχετικά με ζητήματα ανθρωπίνων πόρων για την εκτέλεση του έργου της.

Για την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων της ΕΥΣΕΚΤ, διασφαλίζεται η επαρκής στελέχωσή της. Επίσης, στις διαχειριστικές αρχές των Περιφερειακών ΕΠ, καθώς και των ΕΠ

τα οποία θα υλοποιήσουν δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), ορίζονται στέλεχος /στελέχη με αποκλειστικό καθήκον τη διαχείριση πράξεων ΕΚΤ και τη συνεργασία τους με την ΕΥΣΕΚΤ και με τις διαχειριστικές αρχές των αρμοδίων υπουργείων για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους.

Η ενσωμάτωση των αρχών της EQUAL κάθετα και οριζόντια (horizontal and vertical mainstreaming) θα διασφαλιστεί μέσω ειδικής υπηρεσίας, η οποία θα αποτελεί μετεξέλιξη της ειδικής υπηρεσίας διαχείρισης του Προγράμματος της Κ.Π. EQUAL του ΚΠΣ 2000-2006. Η ειδική αυτή υπηρεσία αφενός θα εντοπίζει ευκαιρίες για την ενσωμάτωση των αρχών της EQUAL στις δράσεις των ΕΠ, αφετέρου θα παρέχει την απαραίτητη τεχνογνωσία προς την κατεύθυνση αυτή με ενδεδειγμένες εμπειρογνώμοσυνες. Επίσης θα παρακολουθεί και θα παρέχει συμβουλευτική για την ορθή εφαρμογή των αρχών της EQUAL.

Οι υφιστάμενες Ειδικές Υπηρεσίες Εφαρμογής που λειτουργούν στο πλαίσιο του Γ'ΚΠΣ στα Υπουργεία Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης συνεχίζουν τη λειτουργία τους και την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Για την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση», προωθείται ο μετασχηματισμός της ανώνυμης μη κερδοσκοπικής εταιρίας του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα «Κοινωνία της Πληροφορίας» σε «Διοικητική Αναδιοργάνωση Α.Ε.», με κύριο αντικείμενο τον περιορισμό της πολυνομίας, την αξιολόγηση και αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας των δημόσιων οργανισμών, τον οργανωτικό και λειτουργικό ανασχεδιασμό και την ανασυγκρότησή τους.

Για την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής του άξονα «Συστημικές Προτεραιότητες» του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», συνιστάται στο Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, στη Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών & άλλων Πόρων, αρμόδια δομή για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την παρακολούθηση της εφαρμογής και αξιολόγησης των δράσεων του εν λόγω άξονα.

1.2.2 Συντονισμός δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος

Ο συντονισμός των δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος ασκείται μέσω Ειδικής Υπηρεσίας στο ΥΠΕΧΩΔΕ, η οποία θα συντονίζει, θα καθορίζει προτεραιότητες και θα παρακολουθεί σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού, το σύνολο των περιβαλλοντικών έργων και δράσεων ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους, ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία συνέργια και συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων στον τομέα του περιβάλλοντος. Επιπλέον θα συνεργάζεται με την εθνική αρχή συντονισμού για την ενσωμάτωση των κατευθύνσεων άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής στα περιφερειακά ΕΠ.

Η ειδική αυτή υπηρεσία θα υποστηρίζει και θα συντονίζει τη λειτουργία περιβαλλοντικού δικτύου (Environmental Network) σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ) και τις λοιπές Υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ και τις συναρμόδιες Κεντρικές & Περιφερειακές Αρχές, θα συντάσσει ετήσιες απολογιστικές εκθέσεις για την πρόοδο των έργων και δράσεων περιβάλλοντος τις οποίες θα αποστέλλει και προς την εθνική αρχή συντονισμού και τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ, θα υποστηρίζει με επεξεργασμένα στοιχεία και αναφορές την Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΠ «Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη» και την Ετήσια Διάσκεψη των Προέδρων των Επιτροπών Παρακολούθησης (ΕΔΙΠ), θα συμμετέχει στις Επιτροπές Παρακολούθησης των ΕΠ και θα υποστηρίζει το ΥΠΕΧΩΔΕ και τις λοιπές δημόσιες αρχές στην αναγκαία διαρκή δημόσια διαβούλευση με τους Κοινωνικούς Εταίρους και τις Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) για συναφή ζητήματα.

Στην ειδική αυτή υπηρεσία υποβάλλονται επίσης οι εκθέσεις που προβλέπονται στην κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΕΠ και αφορούν στην παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του ΕΠ.

1.2.3 Συντονισμός δράσεων στον τομέα της υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης

Ο συντονισμός των δράσεων του τομέα της υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης ασκείται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μέσω:

- (α) Διυπουργικού Οργάνου, όπως αυτό θα οριστεί από κοινή υπουργική απόφαση των εμπλεκόμενων εθνικών αρχών και υπό την προεδρία του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο θα καθορίζει σε στρατηγικό, επιτελικό επίπεδο, τις αναγκαίες παρεμβάσεις στα τομεακά και περιφερειακά ΕΠ και τις προτεραιότητες του συνόλου των έργων και δράσεων ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους, ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία συνέργια και συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων,
- (β) ειδικής δομής που θα οριστεί με Κοινή Υπουργική Απόφαση και η οποία θα αποτελεί μετεξέλιξη της ειδικής υπηρεσίας διαχείρισης του ΕΠ «Υγεία – Πρόνοια» της προγραμματικής περιόδου 2000 – 2006. Η δομή αυτή θα υποστηρίζει αφενός το διυπουργικό όργανο για θέματα κατάρτισης της στρατηγικής και θα συντονίζει αφετέρου την εφαρμογή των δράσεων του τομέα υγείας – κοινωνικής αλληλεγγύης που θα υλοποιούνται από τα ΕΠ του ΕΣΠΑ. Στο πλαίσιο του συντονισμού θα παρέχει οδηγίες και κατευθύνσεις για το σχεδιασμό και τις τροποποιήσεις των παρεμβάσεων των ΕΠ με την σύμφωνη γνώμη της εθνικής αρχής συντονισμού και των εμπλεκόμενων συναρμόδιων αρχών.

Στο πλαίσιο της ειδικής αυτής δομής θα αναληφθούν επίσης καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, ο οποίος θα οριστεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο υποκεφάλαιο 1.4.

1.2.4 Συντονισμός δράσεων ΕΤΠΑ στον τομέα της εκπαίδευσης

Ο συντονισμός των δράσεων ΕΤΠΑ στον τομέα της εκπαίδευσης θα διασφαλιστεί από την αντίστοιχη μονάδα της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία θα αναλάβει και αρμοδιότητες συντονισμού της εφαρμογής των δράσεων ΕΤΠΑ του τομέα της εκπαίδευσης που υλοποιούνται από τα περιφερειακά ΕΠ του ΕΣΠΑ και από το ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση».

1.2.5 Συντονισμός των ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση» και «Ψηφιακή Σύγκλιση»

Για το συντονισμό της εφαρμογής των ΕΠ: «Διοικητική Μεταρρύθμιση» και «Ψηφιακή Σύγκλιση» του ΕΣΠΑ 2007-2013, συνιστάται διυπουργική επιτροπή στην οποία μετέχουν ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ο Ειδικός Γραμματέας Ψηφιακού Σχεδιασμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ο προϊστάμενος της εθνικής αρχής συντονισμού και οι προϊστάμενοι των οικείων ειδικών υπηρεσιών. Αποστολή της επιτροπής είναι ο συντονισμός των δύο ΕΠ στον προγραμματισμό των προσκλήσεων για τις δράσεις και την εφαρμογή των αλληλοσυμπληρούμενων παρεμβάσεων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται η συγκρότηση και οι ειδικότερες αρμοδιότητες της επιτροπής.

1.2.6 Συντονισμός συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων, μέσω χρηματοοικονομικής τεχνικής και δανείων ΕΤΕπ

Για το συντονισμό του προγραμματισμού και της εφαρμογής των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τη σώρευση ενισχύσεων και την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο, συνιστάται επιτροπή στην οποία μετέχουν οι προϊστάμενοι της εθνικής αρχής συντονισμού, της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση», της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» και της διαχειριστικής αρχής των ΠΕΠ. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής δύναται να μετέχουν κατά περίπτωση και εκπρόσωποι άλλων φορέων.

Η ανωτέρω επιτροπή υποστηρίζει επίσης την εθνική αρχή συντονισμού στην εποπτεία της οργάνωσης και διαχείρισης των ταμείων που ιδρύονται και οργανώνονται και λειτουργούν σύμφωνα με το άρθρο 44 του Κανονισμού.

Ο συντονισμός των δανείων που χορηγούνται από την ΕΤΕπ για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων που εντάσσονται στα ΕΠ (συμπεριλαμβανομένων και των μεγάλων έργων που προωθούνται με συγχρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα) ή άλλων επενδύσεων μικρότερου μεγέθους, ασκείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών, σε συνεργασία με την ανωτέρω επιτροπή και τις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές.

1.2.7 Συντονισμός και προώθηση της Έρευνας και Τεχνολογίας

Ο συντονισμός των δράσεων και παρεμβάσεων Έρευνας και Τεχνολογίας ασκείται μέσω της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας η οποία αποτελεί τον αρμόδιο φορέα για τη χάραξη και άσκηση πολιτικής στους τομείς αυτούς.

1.2.8 Συντονισμός δράσεων στον τομέα του πολιτισμού

Ο συντονισμός των δράσεων στον τομέα του πολιτισμού θα διασφαλιστεί από την ειδική υπηρεσία του ΕΠ «Πολιτισμός» η οποία λειτουργεί στο πλαίσιο του ΚΠΣ 2000-2006 στο Υπουργείο Πολιτισμού, η οποία θα αναλάβει και αρμοδιότητες συντονισμού της εφαρμογής των δράσεων του τομέα πολιτισμού που υλοποιούνται από τα ΕΠ του ΕΣΠΑ.

1.2.9 Συντονισμός ΕΠ του ΕΣΠΑ με ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ

Ο συντονισμός μεταξύ των ΕΠ του ΕΣΠΑ και των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ, ασκείται από την εθνική αρχή συντονισμού και τις ειδικές υπηρεσίες διαχείρισης του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) και του ΕΠ Αλιείας (ΕΠΑ), σε συνεργασία με αρμόδιες εθνικές αρχές, κατά τον προγραμματισμό και την παρακολούθηση της υλοποίησης των αντίστοιχων δράσεων.

Ο συντονισμός αυτός ασκείται μέσω μηχανισμού προώθησης της συμπληρωματικότητας των δράσεων, χωρικά (περιοχή παρέμβασης) και θεματικά (τομέας παρέμβασης), που λειτουργεί σε επίπεδο α) προγραμματισμού, β) παρακολούθησης υλοποίησης (διαχειριστικές αρχές), και γ) επανεξέτασης στρατηγικής (εθνική αρχή συντονισμού και διαχειριστικές αρχές του ΠΑΑ και του ΕΠΑ).

Στο πρώτο επίπεδο, ο μηχανισμός αυτός εξειδικεύει κατευθύνσεις για τη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας και του διαχωρισμού των δράσεων και συντονίζει το πλαίσιο εφαρμογής τους, θεματικά και γεωγραφικά.

Στο δεύτερο επίπεδο, οι διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΣΠΑ, του ΠΑΑ και του ΕΠΑ τηρούν τις κατευθύνσεις κατά τη διαδικασία επιλογής των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων. Σε ετήσια βάση, συντάσσουν ειδική αναφορά για την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων με χρήση των κωδικών θεματικής και εδαφικής διάστασης και τις γνωστοποιούν στον μηχανισμό αυτό.

Στο τρίτο επίπεδο και στο πλαίσιο της ανωτέρω ειδικής αναφοράς, ο μηχανισμός, εξετάζει την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων, προσδιορίζει ενδεχόμενη ανάγκη αναθεώρησης των κατευθύνσεων και της κατανομής των Κοινοτικών πόρων, συνεπεία αλλαγών στις προτεραιότητες (κοινοτικές, εθνικές, περιφερειακές) ή στις συνθήκες υλοποίησής τους και εισηγείται μέτρα στην Ετήσια Διάσκεψη των προέδρων των Επιτροπών Παρακολούθησης.

1.3 Διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος

Ως διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», σύμφωνα με το άρθρο 59, παρ.1 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, ορίζεται με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού Ανάπτυξης και των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, η ειδική υπηρεσία διαχείρισης η οποία λειτουργεί, στο πλαίσιο του ΚΠΣ 2000-2006, στο Υπουργείο Ανάπτυξης / Ειδική Γραμματεία για την Ανταγωνιστικότητα και η οποία μετονομάζεται σε ειδική υπηρεσία διαχείρισης επιχειρησιακού προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα».

Η διαχειριστική αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 60 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και την υλοποίηση του ΕΠ σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες :

(i) Διασφαλίζει την επιλογή των προς χρηματοδότηση πράξεων σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο ΕΠ καθώς και τη συμμόρφωση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων με τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες, καθ' όλη την περίοδο υλοποίησής τους,

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- Μεριμνά, μέσω πρόσκλησης, για την παροχή στους δυνητικούς δικαιούχους λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με:
 - τους όρους επιλεξιμότητας τους οποίους πρέπει να πληρούν οι προτεινόμενες πράξεις προκειμένου να ενταχθούν για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΕΠ,
 - τα τυποποιημένα έντυπα που θα χρησιμοποιηθούν για την υποβολή αιτήσεων χρηματοδότησης,
 - τις διαδικασίες για την εξέταση των αιτήσεων χρηματοδότησης και των σχετικών χρονικών περιόδων,
 - τα κριτήρια για την ένταξη των προς χρηματοδότηση πράξεων,
 - τους αρμόδιους σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, οι οποίοι μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το ΕΠ,
 - τη δημοσιοποίηση καταλόγου στον οποίο παρατίθενται ο τίτλος των πράξεων, οι δικαιούχοι και το ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται.

- Εφαρμόζει διαδικασίες αξιολόγησης των πράξεων με βάση τα κριτήρια ένταξης που εγκρίνονται από την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ. Οι προτάσεις που δεν έχουν αξιολογηθεί ή δεν έχουν λάβει θετική αξιολόγηση δεν δύνανται να ενταχθούν στο ΕΠ. Ως ομάδες κριτηρίων δύνανται να χρησιμοποιεί τη σκοπιμότητα της πράξης, τη συμβατότητα της πράξης με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, τη συμβολή της πράξης στους στόχους του ΕΠ, τη φύση και το είδος της πράξης στο πλαίσιο της διενεργούμενης πρόσκλησης, την πληρότητα και την ωριμότητα της πράξης. Εξετάζει τη διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων εξαιρουμένων αυτών που λαμβάνουν κρατική ενίσχυση κατά τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης σύμφωνα με το σύστημα που προσδιορίζεται στην παράγραφο (xvii) του υποκεφαλαίου 1.1, πριν ληφθεί η απόφαση ένταξης της πράξης στο ΕΠ. Στις περιπτώσεις πράξεων για τις οποίες κατά τη χρονική στιγμή υποβολής τους στο ΕΠ έχουν αναληφθεί νομικές δεσμεύσεις ή βρίσκονται σε εκτέλεση ή περατώθηκαν μετά την ημερομηνία έναρξης της επιλεξιμότητας, συνεκτιμά τυχόν αξιολογήσεις που έχουν διενεργηθεί από αρμόδιες αρχές και διασφαλίζει ότι η επιλογή των πράξεων ικανοποιεί τα κριτήρια που εφαρμόζονται για το ΕΠ.
- Γνωστοποιεί τις προς ένταξη πράξεις προϋπολογισμού άνω των πέντε εκατ. (5.000.000) ευρώ στην εθνική αρχή συντονισμού προκειμένου να διατυπώσει γνώμη εντός δέκα πέντε ημερών. Οι συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ προτεινόμενες προς ένταξη πράξεις, γνωστοποιούνται στην ΕΥΣΕΚΤ για διατύπωση γνώμης, όταν είναι προϋπολογισμού άνω των δύο εκατ. (2.000.000) ευρώ. Η απόφαση ένταξης εκδίδεται με ευθύνη της διαχειριστικής αρχής μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής. Για τα δημόσια έργα προϋπολογισμού άνω των είκοσι πέντε εκατ. (25.000.000) ευρώ στον τομέα του περιβάλλοντος και άνω των πενήντα εκατ. (50.000.000) ευρώ σε άλλους τομείς, η απόφαση ένταξης εκδίδεται μόνο μετά από σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.
- Εκδίδει την απόφαση ένταξης πράξεων στο ΕΠ και ενημερώνει γραπτώς τον δικαιούχο για όλες τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει. Ενημερώνει επίσης γραπτώς με επαρκή αιτιολόγηση τους φορείς των οποίων οι προτάσεις δεν έγιναν αποδεκτές, προκειμένου να καταστεί δυνατή η βελτίωση τους σε μεταγενέστερη υποβολή τους.
- Προβαίνει σε εξέταση των σταδίων εξέλιξης δημοσίων συμβάσεων και ιδίως κατά τη διαδικασία διακήρυξης, ανάθεσης και τροποποίησης σύμβασης. Η διαχειριστική αρχή εκφράζει τη σύμφωνη γνώμη της εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών ή εντός δέκα πέντε (15) εργασίμων ημερών σε περιπτώσεις συμβάσεων άνω των είκοσι πέντε εκατομμυρίων ευρώ η οποία και αποτελεί όρο για τη χρηματοδότηση της πράξης.
- Συνεργάζεται με την εθνική αρχή συντονισμού, την καθ' ύλην αρμόδια υπηρεσία συντονισμού και την Επιτροπή και παρέχει σε αυτές κάθε πληροφορία που ζητείται.
- (ii) Επαληθεύει την παράδοση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών και την πραγματοποίηση των δαπανών που δηλώνουν οι δικαιούχοι για τις διάφορες πράξεις, καθώς και τη συμμόρφωσή τους προς τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες.

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- διενεργεί διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις, οι οποίες καλύπτουν κατάλληλα τις διοικητικές, δημοσιονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των υλοποιούμενων πράξεων. Ειδικότερα διενεργεί:
- (α) διοικητικές επαληθεύσεις για κάθε δήλωση δαπανών που υποβάλλεται από τους δικαιούχους, κατά τις οποίες επιβεβαιώνονται με τα κατάλληλα έγγραφα, ότι:

- η δηλωθείσα δαπάνη είναι πραγματική,
- τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες έχουν παραδοθεί σύμφωνα με την απόφαση ένταξης,
- οι δηλώσεις δαπανών από τους δικαιούχους είναι ακριβείς,
- η πράξη και η δαπάνη είναι σύμφωνες με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο
- τηρήθηκαν οι κατάλληλες διαδικασίες για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο.

Στην περίπτωση μεγάλου πλήθους δικαιολογητικών εγγράφων είναι δυνατόν να πραγματοποιούνται δειγματοληπτικές επαληθεύσεις βάσει μεθόδου δειγματοληψίας.

Το αργότερο κατά την πρώτη δήλωση δαπάνης του δικαιούχου, η διαχειριστική αρχή επιβεβαιώνει την εφαρμογή των όρων και προϋποθέσεων που ενδεχομένως έχει θέσει κατά την εξέταση της διαδικασίας ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων. Η διαχειριστική αρχή παρακολουθεί τη συμμόρφωση της σύμβασης με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησής της.

- (β) επιτόπιες επαληθεύσεις επιμέρους πράξεων κατά τις οποίες επαληθεύεται ότι οι πράξεις όντως εκτελούνται και τα παραδιδόμενα προϊόντα ή/και παρεχόμενες υπηρεσίες συμμορφώνονται προς τους όρους της αντίστοιχης σύμβασης ή απόφασης χορήγησης ενίσχυσης, η φυσική πρόοδος της πράξης, η τήρηση των κοινοτικών κανόνων όσον αφορά τη δημοσιότητα και η ακρίβεια των πληροφοριών που παρέχει ο δικαιούχος όσον αφορά τη φυσική και οικονομική πρόοδο της πράξης.

Για τις πράξεις που η επαλήθευσή τους επιτοπίως, γίνεται δειγματοληπτικά, η διαχειριστική αρχή τηρεί αρχεία που περιγράφουν και δικαιολογούν τη δειγματοληπτική μέθοδο που καθορίζει τις πράξεις ή τις συναλλαγές που επιλέγονται προς επαλήθευση. Η διαχειριστική αρχή καθορίζει το μέγεθος του δείγματος, προκειμένου να αποκτήσει εύλογη βεβαιότητα ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων, όσον αφορά το επίπεδο κινδύνου που διαπιστώνεται (από τη διαχειριστική αρχή) για τον τύπο των σχετικών δικαιούχων και πράξεων. Η διαχειριστική αρχή επανεξετάζει τη μέθοδο δειγματοληψίας σε ετήσια βάση σύμφωνα με τους κανόνες του ΣΔΕ.

Σε ότι αφορά στα δημόσια έργα ο έλεγχος που διενεργείται από τον Ειδικό Σύμβουλο Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ) μπορεί να αντικαταστήσει επιτόπιες επαληθεύσεις της διαχειριστικής αρχής και συνυπολογίζεται σε ότι αφορά στην εκτίμηση του δείγματος.

- Τηρεί αρχείο των διενεργούμενων επαληθεύσεων στο ΟΠΣ, όπου για κάθε επαλήθευση αναφέρονται οι εργασίες που υλοποιήθηκαν για την επαλήθευση, η ημερομηνία και τα αποτελέσματα της επαλήθευσης και τα μέτρα που ελήφθησαν στις περιπτώσεις ανεύρεσης παρατυπιών. Τα πορίσματα των επιτόπιων επαληθεύσεων καταχωρούνται στο ΟΠΣ και κοινοποιούνται στο δικαιούχο και στο φορέα που είναι αρμόδιος για τη χορήγηση ενισχύσεων στην περίπτωση κρατικών ενισχύσεων.
- Στην περίπτωση που η διαχειριστική αρχή ή ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης είναι και δικαιούχος στο πλαίσιο του ίδιου ΕΠ, η υλοποίηση της πράξης θα γίνεται από μονάδα διαφορετική από τη μονάδα που είναι αρμόδια για τη διενέργεια των επαληθεύσεων, ώστε να διασφαλίζεται η απαιτούμενη διάκριση καθηκόντων.

Στις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων η διαχειριστική αρχή:

- διενεργεί διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις, οι οποίες καλύπτουν κατάλληλα τις διοικητικές, δημοσιονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των υλοποιούμενων πράξεων. Ειδικότερα διενεργεί διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις για κάθε δήλωση δαπανών που υποβάλλεται από τους δικαιούχους, κατά τις οποίες επιβεβαιώνονται με τα κατάλληλα έγγραφα, ότι:
 - η δηλωθείσα δαπάνη είναι πραγματική,
 - τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες έχουν παραδοθεί σύμφωνα με την απόφαση ένταξης,
 - οι δηλώσεις δαπανών από τους δικαιούχους είναι ακριβείς,
 - η πράξη και η δαπάνη είναι σύμφωνες με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο
 - τηρήθηκαν οι κατάλληλες διαδικασίες για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο.

Στην περίπτωση μεγάλου πλήθους δικαιολογητικών εγγράφων είναι δυνατόν να πραγματοποιούνται δειγματοληπτικές επαληθεύσεις βάσει μεθόδου δειγματοληψίας.

Για τις πράξεις που η επαλήθευσή τους επιτοπίως, γίνεται δειγματοληπτικά, η διαχειριστική αρχή τηρεί αρχεία που περιγράφουν και δικαιολογούν τη δειγματοληπτική μέθοδο που καθορίζει τις πράξεις ή τις συναλλαγές που επιλέγονται προς επαλήθευση. Η διαχειριστική αρχή καθορίζει το μέγεθος του δείγματος, προκειμένου να αποκτήσει εύλογη βεβαιότητα ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων όσον αφορά το επίπεδο κινδύνου που διαπιστώνεται για τον τύπο των σχετικών δικαιούχων και πράξεων. Η διαχειριστική αρχή επανεξετάζει τη μέθοδο δειγματοληψίας σε ετήσια βάση σύμφωνα με τους κανόνες του ΣΔΕ.

- Τηρεί αρχείο των διενεργούμενων επαληθεύσεων, όπου για κάθε επαλήθευση αναφέρονται οι εργασίες που υλοποιήθηκαν για την επαλήθευση, η ημερομηνία και τα αποτελέσματα της επαλήθευσης και τα μέτρα που ελήφθησαν στις περιπτώσεις ανεύρεσης παρατυπιών. Τα πορίσματα των επιτόπιων επαληθεύσεων κοινοποιούνται στο δικαιούχο και στο φορέα που είναι αρμόδιος για τη χορήγηση των ενισχύσεων.

(iii) διασφαλίζει τη συλλογή, καταχώρηση και αποθήκευση στο ΟΠΣ λογιστικών εγγραφών για κάθε πράξη στο πλαίσιο του ΕΠ καθώς και τη συλλογή και καταχώρηση στο ΟΠΣ των δεδομένων υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Καν. (ΕΚ) 1828/2006. Μερικώς για την πληρότητα και επάρκεια των στοιχείων που καταχωρούνται στο ΟΠΣ.

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- Συλλέγει μέσω περιοδικών αναφορών βάσει τυποποιημένων εντύπων και τηρεί στο ΟΠΣ και στο φάκελο της πράξης, λογιστικές εγγραφές για κάθε πράξη, καθώς και δεδομένα υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση. Στις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων τα δεδομένα υλοποίησης που απαιτούνται για την παρακολούθηση και τις επαληθεύσεις τηρούνται σε αρχεία.

- Παρακολουθεί την τήρηση των υποχρεώσεων των δικαιούχων για την υποβολή όλων των δεδομένων υλοποίησης των πράξεων που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση των δράσεων,
 - έχει την ευθύνη της ποιότητας και πληρότητας των στοιχείων που καταχωρούνται στο ΟΠΣ.
 - διασφαλίζει την πρόσβαση της αρχής πιστοποίησης και της αρχής ελέγχου στα εν λόγω στοιχεία.
- (iv) παρέχει στην Επιτροπή, κατόπιν γραπτού σχετικού αιτήματός της, τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Καν. (ΕΚ) 1828/06 εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών από την παραλαβή του αιτήματος ή εντός οποιασδήποτε άλλης συμφωνημένης περιόδου, με σκοπό τον έλεγχο εγγράφων και τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων.
- (v) διασφαλίζει ότι οι δικαιούχοι και οι άλλοι φορείς που εμπλέκονται στην υλοποίηση πράξεων τηρούν είτε χωριστό λογιστικό σύστημα, είτε επαρκή λογιστική κωδικοποίηση για όλες τις συναλλαγές που έχουν σχέση με την πράξη, με την επιφύλαξη των εθνικών λογιστικών κανόνων,

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ώστε:

- οι δικαιούχοι που υποχρεούνται από την ελληνική νομοθεσία να τηρούν ενιαίο λογιστικό σύστημα (το Γενικό ή τα Κλαδικά Λογιστικά Σχέδια) να δημιουργήσουν ειδική λογιστική μερίδα για το συγχρηματοδοτούμενο έργο,
 - οι δικαιούχοι που δεν είναι υποχρεωμένοι από την ελληνική νομοθεσία στην τήρηση του Γενικού ή των Κλαδικών Λογιστικών Σχεδίων, να εφαρμόζουν κατάλληλη λογιστική κωδικοποίηση για το συγχρηματοδοτούμενο έργο, όπως αυτή θα οριστεί από τη διαχειριστική αρχή κατά την έναρξη υλοποίησής του,
- (vi) διασφαλίζει ότι οι αξιολογήσεις του ΕΠ που αναφέρονται στο άρθρο 48(3) του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 εκτελούνται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 47 του ίδιου Κανονισμού,

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- προετοιμάζει και οργανώνει τις αξιολογήσεις που προβλέπονται στο υποκεφάλαιο 4 του παρόντος κεφαλαίου κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου, μεριμνώντας ιδιαίτερα για τη διεξαγωγή των αξιολογήσεων σύμφωνα με οδηγίες και κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού,
- οργανώνει την παραγωγή και τη συλλογή των απαραίτητων δεδομένων για την διεξαγωγή των αξιολογήσεων, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων τύπων πληροφοριών που παρέχονται από το σύστημα παρακολούθησης,
- κοινοποιεί τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων στην εθνική αρχή συντονισμού και στην ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), στην επιτροπή παρακολούθησης και την Επιτροπή,
- εξασφαλίζει την κατάλληλη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων, με βάση τους κανόνες που αφορούν στην πρόσβαση στα έγγραφα,

- λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την αξιοποίηση των συμπερασμάτων των αξιολογήσεων,
 - προτείνει στην επιτροπή παρακολούθησης τη διεξαγωγή αξιολογήσεων ιδιαίτερας στις περιπτώσεις που η παρακολούθηση αναδεικνύει σημαντικές αποκλίσεις από τους στόχους που έχουν τεθεί σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού,
- (vii) καθορίζει διαδικασίες, σύμφωνα με τους κανόνες του συστήματος διαχείρισης & ελέγχου, για τη διασφάλιση της τήρησης όλων των εγγράφων σχετικά με τις δαπάνες και τους λογιστικούς ελέγχους που απαιτούνται για τη διασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να διασφαλίζουν ότι:
- τηρούνται όλα τα απαραίτητα έγγραφα (πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα) στο κατάλληλο επίπεδο (διαχειριστική αρχή, ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης, δικαιούχος) για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 15 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
 - στην περίπτωση τήρησης εγγράφων σε ηλεκτρονική μορφή, τα ηλεκτρονικά συστήματα τήρησης των εγγράφων συμμορφώνονται με αποδεκτά πρότυπα ασφάλειας ώστε να διασφαλίζεται ότι τα ηλεκτρονικά έγγραφα πληρούν τους εθνικούς κανόνες και είναι αξιόπιστα,
 - όλα τα έγγραφα τηρούνται για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών ετών από τη γνωστοποίηση της γνώμης της Επιτροπής σχετικά με το περιεχόμενο της δήλωσης κλεισίματος του ΕΠ ή μερικού κλεισίματος, με την επιφύλαξη των κανόνων που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις,
 - ο δικαιούχος παρέχει πρόσβαση στα τηρούμενα από αυτόν έγγραφα που σχετίζονται με την υλοποίηση της συγχρηματοδοτούμενης πράξης αλλά και αντίγραφα ή αποσπάσματα αυτών σε εξουσιοδοτημένα για το σκοπό αυτό άτομα της διαχειριστικής αρχής, του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, της αρχής πιστοποίησης, της αρχής ελέγχου, της Επιτροπής και των εξουσιοδοτημένων αυτής εκπροσώπων,
 - τα ονόματα των φορέων που διαθέτουν τα πρωτογενή έγγραφα που απαιτούνται για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου, και η τοποθεσία που βρίσκονται οι έδρες των φορέων αυτών είναι γνωστά στη διαχειριστική αρχή, τον ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης και τηρούνται στο ΟΠΣ.
- (viii) διασφαλίζει ότι η αρχή πιστοποίησης λαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις για σκοπούς πιστοποίησης,

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- μεριμνά για την έγκαιρη ενημέρωση του ΟΠΣ με όλα τα στοιχεία που απαιτούνται προκειμένου η αρχή πιστοποίησης να εκτελέσει τους απαραίτητους ελέγχους για την πιστοποίηση των δαπανών,
 - συνεργάζεται με την αρχή πιστοποίησης προκειμένου να αποσαφηνιστεί οποιοδήποτε θέμα ανακύπτει σχετικά με την πιστοποίηση εγκεκριμένων δαπανών,
- (ix) υποστηρίζει τις εργασίες της επιτροπής παρακολούθησης και τον εφοδιασμό της με τα απαιτούμενα έγγραφα τα οποία καθιστούν δυνατή την παρακολούθηση της ποιότητας υλοποίησης του ΕΠ σε σχέση με τους στόχους του,

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- μεριμνά για τη συλλογή και επεξεργασία όλων των στοιχείων που απαιτούνται για την παρακολούθηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της υλοποίησης του ΕΠ από την επιτροπή παρακολούθησης και τη λήψη αποφάσεων από αυτήν,
- μεριμνά για την υλοποίηση των αποφάσεων της επιτροπής παρακολούθησης,
- (x) συντάσσει και υποβάλλει στην Επιτροπή, μετά την έγκριση της επιτροπής παρακολούθησης, την ετήσια και τελική έκθεση εκτέλεσης του ΕΠ σχετικά με την υλοποίηση, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 67 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, με βάση τα στοιχεία του ΟΠΣ και τις οδηγίες της εθνικής αρχής συντονισμού,
- (xi) διασφαλίζει τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις ενημέρωσης και δημοσιότητας που ορίζονται στο άρθρο 69 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- εκπονεί επικοινωνιακό σχέδιο του ΕΠ σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 παρ. 2 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006 και το πλαίσιο αρχών δημοσιότητας και πληροφόρησης που διαμορφώνει η εθνική αρχή συντονισμού, σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), το οποίο οριστικοποιείται με τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής,
- υλοποιεί τις προβλεπόμενες στο εγκεκριμένο σχέδιο επικοινωνίας δράσεις, ενημερώνει σχετικά την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ και την Επιτροπή και αξιολογεί την αποτελεσματικότητά τους σύμφωνα με το άρθρο 4 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
- παρακολουθεί την πορεία της υλοποίησης των δράσεων δημοσιότητας, η υλοποίηση των οποίων έχει αναληφθεί από ενδιαμέσους φορείς διαχείρισης,
- ενημερώνει τους δικαιούχους για τις ενέργειες δημοσιότητας που αναλαμβάνουν στο πλαίσιο εκτέλεσης πράξεων και παρακολουθεί την ορθή τήρηση των υποχρεώσεων αυτών,
- (xii) υποβάλλει στην Επιτροπή, τις αναγκαίες πληροφορίες προκειμένου να αξιολογήσει τα μεγάλα έργα και να προσδιορίσει τη συνδρομή των Ταμείων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
- (xiii) συντονίζει την εξειδίκευση του ΕΠ και παρακολουθεί την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της υλοποίησης του ΕΠ, συμπεριλαμβανομένου του κανόνα $n+3/n+2$,
- (xiv) συντάσσει και υποβάλλει στην επιτροπή παρακολούθησης προτάσεις για αναθεώρηση του ΕΠ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 33 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και τις κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού,
- (xv) παρακολουθεί τα έσοδα που προκύπτουν από έργα που παράγουν έσοδα και ενημερώνει σχετικά την αρχή πιστοποίησης, ιδίως για τα έργα των οποίων τα έσοδα δεν είναι δυνατό να εκτιμηθούν εκ των προτέρων,

- (xvi) συμμετέχει στην από κοινού με την Επιτροπή ετήσια εξέταση της υλοποίησης του ΕΠ, ενημερώνει την επιτροπή παρακολούθησης για τα αποτελέσματά της και παρακολουθεί τη συνέχεια που δίδεται στα σχόλιά της,
- (xvii) προβαίνει σε ακύρωση μέρους ή του συνόλου της κοινοτικής συνεισφοράς της πράξης η οποία επιβάλλεται βάσει πορίσματος επαλήθευσης ή πορίσματος ελέγχου της αρχής ελέγχου,
- (xviii) εισηγείται στον αρμόδιο υπουργό για την έκδοση απόφασης ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών τα οποία διαπιστώνονται βάσει των επαληθεύσεων που διενεργεί,
- (xix) μεριμνά για την εφαρμογή και εξειδίκευση των οριζόμενων στην κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΕΠ στο πλαίσιο της υλοποίησης του ΕΠ.

Επιπλέον των ανωτέρω αρμοδιοτήτων, η διαχειριστική αρχή του ΕΠ συντονίζει και εποπτεύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των ενδιαμέσων φορέων διαχείρισης της ενότητας 1.4 και έχει την τελική ευθύνη έναντι της Επιτροπής. Ειδικότερα:

- (xx) συντονίζει και εποπτεύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των ενδιαμέσων φορέων διαχείρισης της ενότητας 1.4 του παρόντος κεφαλαίου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου και έχει την τελική ευθύνη έναντι της Επιτροπής για το ΕΠ. Στο πλαίσιο αυτό:
 - μεριμνά για την ύπαρξη και πλήρη εφαρμογή συστήματος αναφοράς και παρακολούθησης των δράσεων, η διαχείριση των οποίων έχει εκχωρηθεί σε ενδιαμέσους φορείς διαχείρισης,
 - παρακολουθεί την ορθή και έγκαιρη ενημέρωση του ΟΠΣ με τα απαραίτητα δεδομένα και έγγραφα από τους ενδιαμέσους φορείς διαχείρισης,
- (xxi) διασφαλίζει ότι η αρχή πιστοποίησης λαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις για σκοπούς πιστοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό εποπτεύει και συντονίζει πριν από κάθε αίτημα πληρωμής την πληρότητα των πληροφοριών που παρέχονται στην αρχή πιστοποίησης,
- (xxii) παρέχει κατευθύνσεις για προτάσεις αναθεώρησης του ΕΠ τις οποίες συνθέτει, επεξεργάζεται και τις υποβάλλει στην οικεία επιτροπή παρακολούθησης.

1.4 Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης

Στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», δύναται να οριστούν ως ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 και το άρθρο 59 παράγραφος 2 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, οι Γενικές Γραμματείες του Υπουργείου Ανάπτυξης, ο ΕΟΜΜΕΧ, άλλοι εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου Ανάπτυξης και άλλων Υπουργείων, κλπ (δημόσιες υπηρεσίες ή άλλα νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα), οι οποίοι ασκούν τις αρμοδιότητες διαχείρισης βάσει αποκλειστικού δικαιώματος που τους παρέχεται δυνάμει νομοθετικής ή κανονιστικής ρυθμίσεως.

Επίσης δύναται να οριστούν ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης οι οποίοι επιλέγονται μετά από διαγωνιστική διαδικασία στην οποία δύναται να συμμετέχουν φορείς προερχόμενοι από

συμπράξεις τοπικών αρχών, περιφερειακών αναπτυξιακών φορέων, συλλογικών φορέων, μη κερδοσκοπικών εταιρειών κλπ.

Η Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ορίζεται ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης δράσεων κρατικών ενισχύσεων του επενδυτικού νόμου, αρμοδιότητάς της.

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και όπου απαιτείται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Ανάπτυξης προσδιορίζονται:

- οι πράξεις ή κατηγορίες πράξεων των οποίων αναλαμβάνεται η διαχείριση και ο συνολικός προϋπολογισμός αυτών
- οι υποχρεώσεις του ενδιάμεσου φορέα και της διαχειριστικής αρχής.

Οι ανωτέρω ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης δύναται να αναλαμβάνουν σύμφωνα με το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο, τις αρμοδιότητες διαχείρισης (i), (ii), (iii), (v), (vii), (viii), (xvi), (xvii) και (xviii) όπως έχουν οριστεί στην ενότητα 1.3 του παρόντος κεφαλαίου.

Ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης συνεργάζεται με τη διαχειριστική αρχή και παρέχει σε αυτή όλα τα αναγκαία στοιχεία για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων της συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων για τη σύνταξη των ετήσιων και τελικής έκθεσης εκτέλεσης του ΕΠ, τη διενέργεια των προβλεπόμενων αξιολογήσεων, των στοιχείων που αιτείται η Επιτροπή κλπ.

Επιπλέον ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης:

- Διασφαλίζει τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις ενημέρωσης και δημοσιότητας που ορίζονται στο άρθρο 69 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Στο πλαίσιο αυτό ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης:

- υλοποιεί τις προβλεπόμενες στο εγκεκριμένο σχέδιο επικοινωνίας δράσεις,
- ενημερώνει τους δικαιούχους για τις ενέργειες δημοσιότητας που αναλαμβάνουν στο πλαίσιο εκτέλεσης πράξεων και παρακολουθεί την ορθή τήρηση των υποχρεώσεων αυτών.
- Συντάσσει και υποβάλλει στη διαχειριστική αρχή προτάσεις για αναθεώρηση του ΕΠ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 33 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

1.4.1 Άλλοι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης

Με κοινή απόφαση των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών, μετά από εισήγηση της διαχειριστικής αρχής, δύναται να ορίζονται άλλοι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης, οι οποίοι αναλαμβάνουν την άσκηση μέρους των αρμοδιοτήτων της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ, ενεργώντας σε σχέση με δικαιούχους που εκτελούν πράξεις για λογαριασμό και υπό την ευθύνη της διαχειριστικής αρχής. Στην ως άνω απόφαση καθορίζονται:

- (α) ο φορέας ο οποίος αναλαμβάνει τη διαχείριση πράξεων του οικείου ΕΠ
- (β) οι πράξεις που αναλαμβάνονται, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός αυτών

- (γ) οι αρμοδιότητες διαχείρισης που ανατίθενται με την αναγκαία εξειδίκευση ανάλογα με το είδος των δράσεων
- (δ) οι υποχρεώσεις του ενδιαμέσου φορέα και της διαχειριστικής αρχής
- (ε) το αρμόδιο για την ένταξη των πράξεων όργανο.

Με την ίδια απόφαση ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων που αναλαμβάνει ο φορέας ανάλογα με τον τύπο και το είδος των δράσεων.

Ως ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης δύναται να οριστεί δημόσια υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή άλλο κρατικό νομικό πρόσωπο, το οποίο ασκεί αρμοδιότητες διαχείρισης βάσει δικαιώματος που του παρέχεται δυνάμει νομοθετικής ή κανονιστικής ρυθμίσεως.

Σε κάθε άλλη περίπτωση ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης επιλέγεται μετά από ανοικτή ή κλειστή διαγωνιστική διαδικασία. Στην περίπτωση που ο ενδιάμεσος φορέας επιλέγεται μετά από διαγωνιστική διαδικασία απαιτείται σύμβαση σύμβασης ανάθεσης. Η σύμβαση ανάθεσης υπογράφεται μεταξύ της οικείας διαχειριστικής αρχής και του ενδιαμέσου φορέα διαχείρισης.

Ενδεχόμενες αλλαγές στο κοινοποιηθέν Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου συμπεριλαμβανομένου και του ορισμού νέων ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης, αποτυπώνονται στην ετήσια έκθεση ελέγχου του ΕΠ, σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ.2 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

1.4.2 Ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης και υλοποίησης συνολικών επιχορηγήσεων

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού, η διαχειριστική αρχή δύναται να αναθέτει σε ενδιάμεσους φορείς αρμοδιότητες διαχείρισης και υλοποίησης συνολικών επιχορηγήσεων, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 42 και 43 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Στην ως άνω απόφαση καθορίζονται:

- (α) τα είδη των πράξεων που πρόκειται να καλυφθούν από τη συνολική επιχορήγηση
- (β) τα κριτήρια επιλογής των δικαιούχων
- (γ) τα ποσοστά συνδρομής από τα Ταμεία και οι κανόνες που διέπουν τη συνδρομή αυτή
- (δ) οι ρυθμίσεις για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την εξασφάλιση του δημοσιονομικού ελέγχου της συνολικής επιχορήγησης έναντι της διαχειριστικής αρχής, συμπεριλαμβανομένων των διευθετήσεων για την ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών και την παρουσίαση των λογαριασμών
- (ε) τυχόν χρήση οικονομικής εγγύησης ή ισοδύναμου μέτρου.

Ο ενδιάμεσος φορέας πρέπει να παρέχει εγγυήσεις για τη φερεγγυότητά του, την ικανότητα διαχείρισης στο σχετικό αντικείμενο, καθώς επίσης και για την επάρκειά του όσον αφορά τη διοικητική και την οικονομική διαχείριση. Ο φορέας αυτός, κατά κανόνα, εδρεύει ή εκπροσωπείται στην ή στις περιφέρειες που καλύπτονται από το ΕΠ.

Ο ορισμός ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης ή/και διαχείρισης και υλοποίησης συνολικών επιχορηγήσεων σε ένα ΕΠ, συνεπάγεται την παροχή στην Επιτροπή των πληροφοριών που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 71 του Καν. (ΕΚ) 1083/06 και τα άρθρα 21 και 22 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

1.5 Αρχή πιστοποίησης

Η αρχή πιστοποίησης είναι υπεύθυνη για την πιστοποίηση των καταστάσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμών πριν αυτές διαβιβαστούν στην Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό η αρχή πιστοποίησης εκτελεί τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 61 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Ειδικότερα:

- (i) καταρτίζει και υποβάλλει ηλεκτρονικά πιστοποιημένες δηλώσεις δαπανών και αιτήσεις πληρωμών στην Επιτροπή σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος Χ του Καν. (ΕΚ) 1828/06 και κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 78 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.
- (ii) πιστοποιεί ότι:
 - η δήλωση δαπανών είναι ακριβής, ότι είναι προϊόν αξιόπιστων λογιστικών συστημάτων και ότι στηρίζεται σε επαληθεύσιμα δικαιολογητικά,
 - οι δηλωθείσες δαπάνες συμμορφώνονται προς τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες και ότι διενεργήθηκαν για πράξεις που επελέγησαν για χρηματοδότηση σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο πρόγραμμα και πληρούν τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες,

στο πλαίσιο αυτό δύναται:

- να εξαιρεί προσωρινά από τις δηλώσεις δαπανών τις δαπάνες που παρουσιάζουν προβλήματα σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες και ενημερώνει γραπτώς τη διαχειριστική αρχή σχετικά με τα ποσά αυτά. Για την προσωρινή εξαίρεση πληρωμών από την πιστοποίηση της Αρχής Πιστοποίησης λαμβάνεται υπόψη και αξιολογείται η ενδεχόμενη δημοσιονομική επίπτωση ή το εύρος του κινδύνου για τις κοινοτικές χρηματοδοτήσεις που συνεπάγονται τα παρακάτω:
 - i. τα ευρήματα των επιθεωρήσεων για το επίπεδο λειτουργίας της διαχειριστικής αρχής ή/και των ενδιάμεσων φορέων που λειτουργούν εξ' ονόματος ή για λογαριασμό της,
 - ii. τα αποτελέσματα των διοικητικών ελέγχων της Αρχής Πιστοποίησης,
 - iii. τα ευρήματα των ελέγχων της Αρχής Ελέγχου,
 - iv. τα ευρήματα των επιτόπου επαληθεύσεων της διαχειριστικής αρχής,
 - v. τα ευρήματα από ελέγχους ποιότητας του ΕΣΠΕΛ,
 - vi. τα ευρήματα από ελέγχους των ελεγκτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
 - vii. τα ευρήματα από άλλα ελεγκτικά όργανα (Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων, Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ελεγκτικό Συνέδριο),
 - viii. κάθε άλλη τεκμηριωμένη πληροφορία που έρχεται σε γνώση της Αρχής Πιστοποίησης. (καταγγελίες, δημοσιεύσεις κλπ),
 - να διενεργεί επιτόπιες επιθεωρήσεις στις διαχειριστικές αρχές, τους ενδιάμεσους φορείς και στους δικαιούχους,
- (iii) διασφαλίζει για σκοπούς πιστοποίησης, ότι έχει λάβει επαρκείς πληροφορίες από τη διαχειριστική αρχή σχετικά με τις διαδικασίες που εφαρμόστηκαν, τα διαθέσιμα στο ΟΠΣ

και στο φάκελο πράξης στοιχεία και λογιστικές εγγραφές και τις επαληθεύσεις που πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά τις δαπάνες που περιλαμβάνονται στις δηλώσεις δαπανών,

- (iv) συνυπολογίζει για σκοπούς πιστοποίησης, τα αποτελέσματα όλων των ελέγχων που διενεργήθηκαν υπό την ευθύνη της αρχής ελέγχου,
- (v) τηρεί σε ηλεκτρονική μορφή, λογιστικά μητρώα για τις δαπάνες που υποβάλλονται στην Επιτροπή,
- (vi) τηρεί μητρώο των ποσών που μπορούν να ανακτηθούν και των ποσών που αποσύρονται μετά από ακύρωση του συνόλου ή μέρους της συνεισφοράς για μια πράξη. Τα ανακτηθέντα ποσά επιστρέφονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης πριν από το κλείσιμο του ΕΠ, με αφαίρεσή τους από την επόμενη κατάσταση δαπανών.
- (vii) υποβάλλει στην Επιτροπή προσωρινές προβλέψεις για τις μελλοντικές αιτήσεις πληρωμών σύμφωνα με το άρθρο 76, παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.
- (viii) αποστέλλει στην Επιτροπή, έως τις 31 Μαρτίου κάθε έτους αρχής γενομένης από το 2008, δήλωση, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παρ. XI του Καν. (ΕΚ) 1828/06, στην οποία αναφέρονται, για κάθε άξονα προτεραιότητας των ΕΠ, τα εξής:
 - Τα ποσά τα οποία αποσύρθηκαν από δηλώσεις δαπανών που υποβλήθηκαν κατά το προηγούμενο έτος μετά την ακύρωση του συνόλου ή μέρους της δημόσιας συνεισφοράς για μια πράξη,
 - Τα ανακτηθέντα ποσά που αφαιρέθηκαν από αυτές τις δηλώσεις δαπανών,
 - Δήλωση των ποσών που πρέπει να ανακτηθούν στις 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους, ταξινομημένων κατά το έτος έκδοσης των ενταλμάτων είσπραξης,
- (ix) αποστέλλει στην Επιτροπή την κατάσταση δαπανών που αναφέρεται στο άρθρο 88 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, με βάση το υπόδειγμα του Παρ. XIV του Καν. (ΕΚ) 1828/06, προκειμένου να προβεί στο μερικό κλείσιμο ενός ΕΠ,
- (x) συνεργάζεται με τους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες για τον καθορισμό των κανόνων λειτουργίας του ΟΠΣ ως προς την επεξεργασία των πληροφοριών τις οποίες χρησιμοποιεί κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Ως αρχή πιστοποίησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Καν.1083/2006 ορίζεται η Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πληρωμής του ΚΠΣ, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής του ΚΠΣ 2000-2006, η οποία υπάγεται στο Γενικό Γραμματέα Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και μετονομάζεται σε αρχή πιστοποίησης.

1.6 Αρχή ελέγχου

Η αρχή ελέγχου έχει την ευθύνη για την επαλήθευση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠ. Στο πλαίσιο αυτό η αρχή ελέγχου αναλαμβάνει τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 62 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Ειδικότερα:

- (i) Διασφαλίζει την εκτέλεση των ελέγχων για την επαλήθευση της ουσιαστικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠ,

- (ii) Διασφαλίζει ότι οι έλεγχοι των πράξεων πραγματοποιούνται σε κατάλληλο δείγμα για την επαλήθευση των δηλωνόμενων στην Επιτροπή δαπανών, για το σκοπό αυτό διαμορφώνει μεθοδολογία δειγματοληψίας πράξεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
- (iii) Υποβάλλει στην Επιτροπή, εντός εννέα μηνών από την έγκριση του ΕΠ, στρατηγική ελέγχου, η οποία καλύπτει τους φορείς που θα εκτελέσουν τους ελέγχους, τη μέθοδο ελέγχου που θα χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου, τη μέθοδο δειγματοληψίας για τους ελέγχους των πράξεων, καθώς και ενδεικτικό προγραμματισμό των ελέγχων προκειμένου να διασφαλίζεται ο έλεγχος των κυριότερων φορέων καθώς και η ομοιόμορφη κατανομή των ελέγχων καθ' όλη την περίοδο προγραμματισμού.

Στην περίπτωση που εφαρμόζεται κοινό σύστημα σε περισσότερα του ενός επιχειρησιακά προγράμματα, είναι δυνατόν να υποβάλλεται, ενιαία στρατηγική ελέγχου.

- (iv) Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους από το 2008 έως το 2015 υποβάλλει στην Επιτροπή:

- ετήσια έκθεση ελέγχου στην οποία παρατίθενται τα πορίσματα των ελέγχων (συστημάτων και πράξεων) που πραγματοποιήθηκαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο που λήγει στις 30 Ιουνίου του συγκεκριμένου έτους σύμφωνα με την στρατηγική ελέγχου του ΕΠ, και αναφέρονται οι τυχόν ελλείψεις που διαπιστώθηκαν στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος. Η πρώτη έκθεση, που θα υποβληθεί στις 31 Δεκεμβρίου 2008 το αργότερο, καλύπτει την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2007 μέχρι τις 30 Ιουνίου 2008. Οι πληροφορίες που αφορούν τους ελέγχους που διεξάγονται μετά την 1η Ιουλίου 2015 περιλαμβάνονται στην τελική έκθεση ελέγχου η οποία υποστηρίζει τη δήλωση κλεισίματος,
 - γνωμοδότηση, βάσει των ελέγχων που έχουν πραγματοποιηθεί υπό την ευθύνη της και άλλων ελέγχων, ως προς το κατά πόσον το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου λειτουργεί ουσιαστικά ώστε να διασφαλίζει επαρκώς το γεγονός ότι οι καταστάσεις δαπανών που υποβάλλονται στην Επιτροπή είναι ορθές και, συνεπώς, ότι οι σχετικές συναλλαγές είναι νόμιμες και κανονικές,
 - δήλωση μερικού κλεισίματος, ανάλογα με την περίπτωση δυνάμει του άρθρου 88, παρ.2, σημείο(β) του Καν.1083/2006, η οποία αξιολογεί τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών δαπανών.
- (v) Υποβάλλει στην Επιτροπή, το αργότερο έως την 31η Μαρτίου 2017, δήλωση κλεισίματος του προγράμματος, στην οποία αξιολογείται η εγκυρότητα της αίτησης πληρωμής του τελικού υπολοίπου καθώς και η νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών συναλλαγών που καλύπτονται από την τελική κατάσταση δαπανών η οποία υποστηρίζεται από τελική έκθεση ελέγχου,
- (vi) Μεριμνά για την ηλεκτρονική διαβίβαση στην Επιτροπή των παρατυπιών, οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο διοικητικών και δικαστικών προσφυγών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 27 έως 36 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Η αρχή ελέγχου διασφαλίζει ότι το έργο του ελέγχου ασκείται λαμβάνοντας υπόψη διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της η αρχή ελέγχου διασφαλίζει τη διαφύλαξη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και εμπιστευτικών πληροφοριών, για τα οποία λαμβάνουν γνώση αυτή ή/και τα όργανα ελέγχου που λειτουργούν υπό την ευθύνη της.

Ως αρχή ελέγχου, κοινή για όλα τα ΕΠ του ΕΣΠΑ, ορίζεται η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ), η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής (Γενικό Λογιστήριο του Κράτους). Η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου είναι επταμελής και είναι ανεξάρτητη από τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ, τους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης και την αρχή πιστοποίησης.

1.6.1 Έλεγχοι υπό την ευθύνη της αρχής ελέγχου

Για τις ανάγκες της εκτέλεσης των ελέγχων και τη λειτουργία της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου, συνιστώνται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών – Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΓΛΚ) οι Διευθύνσεις:

- (i) Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ελέγχων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, αρμόδια για τον προγραμματισμό και τη διενέργεια ελέγχων Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής,
- (ii) Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ελέγχων Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και επιχειρησιακών προγραμμάτων που εντάσσονται στο στόχο Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία, αρμόδια για τον προγραμματισμό και τη διενέργεια ελέγχων Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και επιχειρησιακών προγραμμάτων που εντάσσονται στο στόχο Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία,
- (iii) Διεύθυνση Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Ελέγχων, αρμόδια για την ανάπτυξη μεθοδολογίας επιλογής δείγματος, την διαχείριση της έκθεσης ελέγχου, την παροχή γνωμοδοτήσεων, την παρακολούθηση των προτεινόμενων διορθωτικών μέτρων, καθώς και για την αξιολόγηση των ελέγχων και τη δήλωση κλεισίματος ΕΠ.

Η αξιοπιστία των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου εκτιμάται με βάση κριτήρια που καθορίζονται από την αρχή ελέγχου για τους ελέγχους των συστημάτων. Περιλαμβάνει επίσης ποσοτική αξιολόγηση όλων των καίριων στοιχείων των συστημάτων και καλύπτει τις βασικές αρχές και τους ενδιάμεσους φορείς που συμμετέχουν στη διαχείριση και τον έλεγχο του επιχειρησιακού προγράμματος. Στο φάκελο ελέγχου τηρείται αρχείο των αξιολογήσεων που διενεργήθηκαν.

Οι έλεγχοι των πράξεων πραγματοποιούνται επιτόπου, βάσει εγγράφων και αρχείων που τηρούνται από το δικαιούχο. Οι έλεγχοι επαληθεύουν ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- (α) η πράξη ικανοποιεί τα κριτήρια επιλογής για το ΕΠ, υλοποιήθηκε σύμφωνα με την απόφαση ένταξης και πληροί οποιονδήποτε ισχύοντα όρο ως προς τη λειτουργικότητα και τη χρήση της ή σχετικά με τους επιδιωκόμενους στόχους•

- (β) οι δηλωθείσες στην Επιτροπή δαπάνες αντιστοιχούν στα λογιστικά έγγραφα και τα δικαιολογητικά που τηρούνται από το δικαιούχο•
- (γ) οι δηλωθείσες στην Επιτροπή δαπάνες συνάδουν προς τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες
- (δ) η δημόσια συνεισφορά έχει καταβληθεί στο δικαιούχο σύμφωνα με το άρθρο 80 του Κανονισμού.

Οι έλεγχοι διενεργούνται βάσει ετήσιου προγραμματισμού που εγκρίνεται από την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου στο πλαίσιο της στρατηγικής ελέγχου, ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Ελέγχων. Επίσης διενεργούνται έκτακτοι έλεγχοι εκτός προγραμματισμού, όταν αυτό απαιτείται.

Όταν τα προβλήματα που διαπιστώνονται εντοπίζονται στη λειτουργία των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου και ως εκ τούτου συνεπάγονται κίνδυνο για άλλες πράξεις στο πλαίσιο του ΕΠ, η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου εξασφαλίζει τη διενέργεια περαιτέρω εξέτασης, συμπεριλαμβανομένων πρόσθετων ελέγχων όπου κρίνεται απαραίτητο, προκειμένου να προσδιοριστεί το μέγεθος αυτών των προβλημάτων.

1.6.2 Όργανα ελέγχου

Οι έλεγχοι διενεργούνται από ελεγκτικές ομάδες που συγκροτούνται από υπαλλήλους των τριών Διευθύνσεων της παραγράφου 1.6.1 και υπαλλήλους των λοιπών υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής. Οι ανωτέρω ελεγκτικές ομάδες δύναται να συνεπικουρούνται στο έργο τους από εμπειρογνώμονες. Οι εμπειρογνώμονες μπορεί να είναι δημόσιοι υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ και ιδιώτες. Οι ιδιώτες εμπειρογνώμονες είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο εμπειρογνωμόνων.

Στο μητρώο εμπειρογνωμόνων, που καταρτίζεται και τηρείται από την Γενική Διεύθυνση Διοίκησης και Ελέγχου συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ προγραμμάτων, εγγράφονται με απόφαση του προϊστάμενου αυτής, ύστερα από δημόσια πρόσκληση και αξιολόγηση από την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου, πρόσωπα, τα οποία έχουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία σχετική με τους διενεργούμενους υπό την ευθύνη της ελέγχους. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ορίζονται επιμέρους θέματα για την κατάρτιση του μητρώου εμπειρογνωμόνων.

Με απόφαση της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου μετά από εισήγηση του αρμόδιου προϊστάμενου Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Ελέγχων, οι έλεγχοι δύναται να ανατίθενται σε ελεγκτικές εταιρείες.

Στην περίπτωση που οι έλεγχοι διενεργούνται από φορείς διαφορετικούς από την αρχή ελέγχου, η αρχή ελέγχου διασφαλίζει ότι οι φορείς αυτοί διαθέτουν την αναγκαία λειτουργική ανεξαρτησία από τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ, τους ενδιαμέσους φορείς διαχείρισης και την αρχή πιστοποίησης.

1.7 Φορέας Υπεύθυνος για την έκθεση και παροχή γνώμης του άρθρου 71(3)

Σύμφωνα με το άρθρο 71(2) του Καν. (ΕΚ) 1083/06 η κοινοποίηση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΠ στην Επιτροπή πρέπει να συνοδεύεται από έκθεση στην οποία να αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του συστήματος και διατύπωση γνώμης σχετικά με τη συμμόρφωσή του συστήματος με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 58-62 του ίδιου κανονισμού.

Η έκθεση και η γνώμη σχετικά με τα παραπάνω θα συνταχθούν είτε από την αρχή ελέγχου είτε από ιδιωτικό φορέα αποδεδειγμένης εμπειρίας, μετά από αξιολόγηση του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος, κατά την οποία θα έχουν ληφθεί υπόψη διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου. Στην περίπτωση ιδιωτικού φορέα, αυτός θα επιλεγεί μετά από διαγωνισμό που θα γίνει με βάση τις κείμενες διατάξεις. Αναθέτουσα αρχή θα είναι η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου.

1.8 Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την Επιτροπή

Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την Επιτροπή είναι η αρχή πιστοποίησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, η οποία προσδιορίστηκε στο υποκεφάλαιο 1.5 του παρόντος. Η Επιτροπή παραλαμβάνοντας τις αιτήσεις, βεβαιώσεις και πιστοποιήσεις από την αρχή πιστοποίησης, ανταποκρινόμενη βάσει των εσωτερικών της διαδικασιών, καταθέτει την αιτηθείσα συμμετοχή της στην Τράπεζα της Ελλάδος, στους ειδικούς λογαριασμούς που έχει ανοίξει για το σκοπό αυτό η αρχή πιστοποίησης. Η αρχή πιστοποίησης:

- (i) είναι αποδέκτης των εγκρίσεων πληρωμών των Ταμείων που πραγματοποιούνται από την Επιτροπή
- (ii) ενημερώνει το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για τη διάθεση των πιστώσεων που εισπράχθηκαν ανά ΕΠ και Ταμείο,
- (iii) παρακολουθεί τη διαδικασία μεταφοράς των σχετικών πιστώσεων στους δικαιούχους και μεριμνά ώστε αυτή να πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατό και χωρίς καμία κράτηση

1.9 Φορέας/είς υπεύθυνος/οι για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους

Η εθνική και κοινοτική συμμετοχή για όλες τις πράξεις που εντάσσονται στο ΕΠ αποτελούν δημόσιες επενδύσεις και χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Φορείς υπεύθυνοι για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους (φορείς χρηματοδότησης) είναι κατά περίπτωση τα Υπουργεία, οι Περιφέρειες και οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την υποβολή πρότασης κατάρτισης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Η πληρωμή στους δικαιούχους γίνεται τμηματικά με αποφάσεις χρηματοδότησης που εκδίδονται από τη Δ/ση Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και έγκριση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ύστερα από αίτημα των φορέων χρηματοδότησης.

Η απόδοση στους δικαιούχους γίνεται σε κάθε περίπτωση χωρίς καμία μείωση ή κράτηση ή μεταγενέστερη ειδική επιβάρυνση που επιφέρει μείωση των ποσών αυτών.

2. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

2.1 Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων (ΔΕΠ)

Για την επίτευξη της πολιτικής για τη συνοχή και των στρατηγικών στόχων που περιγράφονται στο ΕΣΠΑ, έχει συσταθεί Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων (Νόμος 3483/2006, άρθρο 20), έργο της οποίας είναι ο συντονισμός και η παρακολούθηση

της εφαρμογής των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων με στόχο τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων και τη μεγιστοποίηση της απορροφητικότητας των κοινοτικών κονδυλίων.

Η ΔΕΠ αποτελεί στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 ένα ολιγομελές σχήμα διοίκησης του ΕΣΠΑ και των προγραμμάτων, το οποίο εξασφαλίζει την απαραίτητη ευελιξία και επιτάχυνση της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων σε στρατηγικό, διαχειριστικό και επιχειρησιακό επίπεδο, σε συνέργεια με τις πολιτικές του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ). Η ΔΕΠ εκφράζει γνώμη επί των εκθέσεων στρατηγικής παρακολούθησης του ΕΣΠΑ που υποβάλλονται στην Επιτροπή δυνάμει του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και δίνει κατευθύνσεις στην ετήσια διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης ΕΠ.

Στην Επιτροπή συμμετέχουν ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών ως πρόεδρος και οι υπουργοί Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος-Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων, Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, ως μέλη. Ως εισηγητής συμμετέχει επιπλέον ο υφυπουργός Οικονομίας & Οικονομικών, αρμόδιος για θέματα κοινοτικών προγραμμάτων.

Τη διοικητική υποστήριξη της Διυπουργικής Επιτροπής και την παρακολούθηση της υλοποίησης των αποφάσεων της αναλαμβάνει η Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπ.Οι.Ο. μέσω της εθνικής αρχής συντονισμού.

2.2 Ετήσια διάσκεψη Προέδρων επιτροπών παρακολούθησης επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΕΔΙΠ)

Η παρακολούθηση της εκπλήρωσης των στόχων των Ταμείων και των ΕΠ στο σύνολό τους γίνεται από την ετήσια διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ.

Η διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης συγκροτείται εντός 3 μηνών από τη συγκρότηση των επιτροπών παρακολούθησης του συνόλου των ΕΠ. Της διάσκεψης των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ προεδρεύει ο υπουργός Οικονομίας & Οικονομικών.

Η διάσκεψη θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό μετά από εισήγηση της εθνικής αρχής συντονισμού. Συνέρχεται ετησίως μετά από πρόσκληση του προέδρου της με αντικείμενο την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ και της συμβολής κάθε ΕΠ στους στόχους αυτούς.

Ως μέλη συμμετέχουν

- Οι Πρόεδροι των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ (συμπεριλαμβανομένων όλων των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών), του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του ΕΠ Αλιεία
- Εκπρόσωποι της εθνικής αρχής συντονισμού και της ΕΥΣΕΚΤ
- Εκπρόσωπος της αρχής πιστοποίησης
- Εκπρόσωπος της αρχής ελέγχου (με ρόλο παρατηρητή)
- Εκπρόσωποι των ειδικών υπηρεσιών συντονισμού δράσεων (π.χ. Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κλπ)

- Εκπρόσωπος της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος
- Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων
- Εκπρόσωποι των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων
- Εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας
- Εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων (εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, κλπ)
- Αντιπροσωπεία της Επιτροπής με ρόλο παρατηρητή.

Στη Διάσκεψη των προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ μπορούν να προσκληθούν μη μόνιμα μέλη π.χ. ειδικοί επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα ανάλογα με την ημερήσια διάταξη της διάσκεψης.

Η διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ:

- Παρακολουθεί τα αποτελέσματα της εφαρμογής των προγραμμάτων και τη συμβολή τους στους στρατηγικούς στόχους που περιλαμβάνονται στο ΕΣΠΑ και υποβάλλει σχετική έκθεση στη Διυπουργική Επιτροπή Κοινοτικών Προγραμμάτων.
- Παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης των εφαρμοζόμενων πολιτικών και διαμορφώνει προτάσεις για το συντονισμό τους και την ευρεία εφαρμογή τους.
- Παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών για τη διασφάλιση του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας των δράσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας.

Η ΕΔΙΠ δεν υποκαθιστά τις Επιτροπές Παρακολούθησης των ΕΠ στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών είναι δυνατή η συγκρότηση επιτροπών συμβουλευτικού χαρακτήρα για το συντονισμό των παρεμβάσεων σε ειδικούς τομείς, στις οποίες προεδρεύουν μέλη της Διάσκεψης.

Για την υποβοήθηση του έργου της ΕΔΙΠ, η παρακολούθηση της εκπλήρωσης των στόχων του ΕΚΤ γίνεται από την ετήσια διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ αρμοδιότητας ΕΚΤ και των ΕΠ τα οποία υλοποιούν δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%) (ΕΔΙΠΕΚΤ). Η ΕΔΙΠΕΚΤ συνέρχεται ετησίως πριν από την ΕΔΙΠ και έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Για την υποβοήθηση του έργου της ΕΔΙΠ, συνιστάται τεχνική επιτροπή συμβουλευτικού χαρακτήρα στην οποία μετέχουν εκπρόσωποι των Υπουργείων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και υλοποίηση των ΕΠ του ΕΣΠΑ και εκπρόσωποι της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ). Η επιτροπή εισηγείται στην ΕΔΙΠ προτάσεις αναφορικά με την οριζόντια ενσωμάτωση και εφαρμογή των αρχών της προσβασιμότητας και μη διάκρισης των Ατόμων με Αναπηρία στα ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Τη γραμματειακή υποστήριξη της διάσκεψης αναλαμβάνει η εθνική αρχή συντονισμού, η οποία επιφορτίζεται με την προετοιμασία της σχετικής τεκμηρίωσης για τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων καθώς και της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών που τηρούνται.

2.3 Επιτροπή παρακολούθησης επιχειρησιακού προγράμματος

Σύμφωνα με το άρθρο 63 του Καν. (ΕΚ) 1083/06 για κάθε ΕΠ συστήνεται επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ με αποστολή την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας υλοποίησης του ΕΠ.

Η επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ συστήνεται εντός 3 μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης από την Επιτροπή της απόφασης έγκρισης του ΕΠ.

Η σύνθεση της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ ορίζεται με τη σύμφωνη γνώμη της διαχειριστικής αρχής, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της εταιρικής σχέσης στη διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων σε όλα τα στάδια υλοποίησης του προγράμματος.

Πρόεδρος της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ είναι ο Ειδικός Γραμματέας για την Ανταγωνιστικότητα του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Ως μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης συμμετέχουν:

- Ο προϊστάμενος της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ
- Εκπρόσωπος της εθνικής αρχής συντονισμού
- Εκπρόσωπος της ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%)
- Εκπρόσωπος της αρχής πιστοποίησης
- Εκπρόσωπος της αρχής ελέγχου (με ρόλο παρατηρητή)
- Εκπρόσωποι των ενδιαμέσων φορέων διαχείρισης του ΕΠ
- Εκπρόσωποι Υπουργείων ή άλλων κρατικών αρχών
- Εκπρόσωποι δημόσιων αρχών και ειδικών υπηρεσιών συντονισμού που είναι αρμόδιες για θέματα κρατικών ενισχύσεων, απασχόλησης, περιβάλλοντος, υγείας– κοινωνικής αλληλεγγύης, έρευνας και τεχνολογίας, δημόσιας διοίκησης, πολιτισμού κλπ.
- Εκπρόσωπος της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος
- Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων
- Εκπρόσωποι των Οικονομικών και Κοινωνικών Εταίρων. Ενδεικτικά: Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.), Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.), Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (Α.Δ.Ε.Δ.Υ.), Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.) κλπ.
- Εκπρόσωπος της Επιτροπής ή και των ΕΤΕ ή ΕΤΕπ στην περίπτωση που οι τελευταίες συνεισφέρουν στο ΕΠ (με συμβουλευτικό ρόλο).

- Εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, περιβαλλοντικές οργανώσεις κλπ.).
- Εκπρόσωποι της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Στη σύνθεση της επιτροπής παρακολούθησης διασφαλίζεται, κατά το δυνατόν, η ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών.

Κατά τις συνεδριάσεις της επιτροπής παρακολούθησης μπορούν να προσκληθούν μη μόνιμα μέλη π.χ. ειδικοί επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα ανάλογα με την ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης.

Την υποστήριξη των εργασιών της επιτροπής παρακολούθησης αναλαμβάνει η διαχειριστική αρχή του ΕΠ, η οποία επιφορτίζεται με την προετοιμασία της σχετικής τεκμηρίωσης για τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων καθώς και της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών που τηρούνται.

Η επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ λειτουργεί με βάση εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας στο πλαίσιο της εθνικής έννομης τάξης. Ο κανονισμός λειτουργίας καθορίζεται σε συνεργασία με τη διαχειριστική αρχή του ΕΠ, ώστε να εξασφαλίζεται η εκπλήρωση των καθηκόντων της επιτροπής που απορρέουν από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1083/2006. Στην πρώτη συνεδρίασή της η Επιτροπή εγκρίνει τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας της.

Η επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ έχει τις αρμοδιότητες που ορίζονται στο άρθρο 65 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Ειδικότερα :

- εξετάζει και εγκρίνει τα κριτήρια για την επιλογή των προς χρηματοδότηση πράξεων εντός έξι μηνών από την έγκριση του ΕΠ και εγκρίνει τις τυχόν αναθεωρήσεις των κριτηρίων αυτών σύμφωνα με τις ανάγκες του προγραμματισμού,
- επανεξετάζει σε περιοδική βάση την πρόοδο που σημειώθηκε στην επίτευξη των ειδικών στόχων του ΕΠ με βάση τα έγγραφα που υποβάλλει η διαχειριστική αρχή,
- εξετάζει τα αποτελέσματα της υλοποίησης, ιδίως δε την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται για κάθε άξονα προτεραιότητας και τη συμβολή στους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας και παρέχει κατευθύνσεις στην οικεία διαχειριστική αρχή για την επίτευξή τους, καθώς και τις αξιολογήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 48, παράγραφος 3, του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 και στο υποκεφάλαιο 3,
- εξετάζει και εγκρίνει τις ετήσιες και την τελική έκθεση υλοποίησης που αναφέρονται στο άρθρο 67 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006,
- ενημερώνεται σχετικά με την ετήσια έκθεση ελέγχου ή με το τμήμα της έκθεσης που αφορά το οικείο ΕΠ, καθώς και για τυχόν σχετικά σχόλια τα οποία μπορεί να διατυπώσει η Επιτροπή μετά την εξέταση της εν λόγω έκθεσης ή του σχετικού τμήματός της,
- προτείνει στη διαχειριστική αρχή οποιαδήποτε αναθεώρηση ή εξέταση του ΕΠ η οποία ενδεχομένως μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του ή στη βελτίωση της διαχείρισής τους, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοοικονομικής διαχείρισής του,
- εξετάζει και εγκρίνει οποιαδήποτε πρόταση για την τροποποίηση του περιεχομένου της απόφασης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεισφορά των Ταμείων,

- προτείνει στην ετήσια διάσκεψη των προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης τροποποιήσεις που επιφέρουν αλλαγή στη συνολική και την ετήσια συμμετοχή των Ταμείων.

2.4 Δείκτες παρακολούθησης

Σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ.2 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, η παρακολούθηση του ΕΠ διενεργείται από τη διαχειριστική αρχή και την επιτροπή παρακολούθησης του προγράμματος, κυρίως με βάση τους δείκτες (χρηματοοικονομικούς και δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων) που έχουν καθορισθεί για κάθε άξονα προτεραιότητας του ΕΠ σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 1, περ. (γ) του ίδιου κανονισμού.

Οι δείκτες του ΕΠ έχουν αναπτυχθεί και με βάση την προτεινόμενη από την Επιτροπή μεθοδολογία που αναπτύσσεται στο σχετικό έγγραφο εργασίας για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, «Δείκτες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση: Οδηγός Εφαρμογής»

Οι δείκτες που επιλέχθηκαν για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων του ΕΠ ανταποκρίνονται στον ιδιαίτερο χαρακτήρα του ΕΠ, στους στόχους του καθώς και στις κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του. Η παρακολούθηση των δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων πράξεων ψηφιακής σύγκλισης, θα γίνεται με την υποστήριξη του Παρατηρητηρίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Τα δεδομένα που απαιτούνται για τον υπολογισμό των τιμών των δεικτών κατά την υλοποίηση του προγράμματος συλλέγονται σε επίπεδο έργου και συναθροίζονται σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας και τέλος σε επίπεδο προγράμματος.

Στο πλαίσιο της τακτικής αξιολόγησης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της υλοποίησης του ΕΠ, η διαχειριστική αρχή διαβιβάζει στην επιτροπή παρακολούθησης τα δεδομένα που προκύπτουν από το σύστημα παρακολούθησης και αφορούν κυρίως σε συγκεντρωτικά οικονομικά στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με τους δείκτες κυρίως εκροών και αποτελεσμάτων.

Για τη συλλογή αξιόπιστων χρηματοοικονομικών και στατιστικών δεδομένων σχετικών με την υλοποίηση του προγράμματος θα χρησιμοποιηθεί το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα στο οποίο θα τηρούνται πληροφορίες για όλες τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα.

2.5 Ετήσια έκθεση

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης του ΕΠ η διαχειριστική αρχή συντάσσει ετήσια έκθεση υλοποίησης του προγράμματος την οποία αποστέλλει στην Επιτροπή μετά την έγκρισή της από την επιτροπή παρακολούθησης (άρθρο 67 παρ. 1 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006). Η έκθεση περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου και συντάσσεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006 και τις οδηγίες της εθνικής αρχής συντονισμού.

Στο παραπάνω πλαίσιο η διαχειριστική αρχή μεριμνά σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού και την ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), για τη συνεχή

παρακολούθηση και βελτίωση των δεικτών που θα χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του ΕΠ.

2.6 Ετήσια εξέταση ΕΠ

Σύμφωνα με το άρθρο 68 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, κάθε χρόνο μετά την υποβολή της ετήσιας έκθεσης, η διαχειριστική αρχή του ΕΠ και η Επιτροπή εξετάζουν από κοινού την πρόοδο υλοποίησης του ΕΠ, τα κύρια αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν κατά το προηγούμενο έτος, τη χρηματοοικονομική υλοποίηση καθώς και οποιοδήποτε παράγοντα μπορεί να οδηγήσει σε βελτίωση της υλοποίησης προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Είναι δυνατόν επίσης να εξετάζονται θέματα λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου που επισημαίνονται στην τελευταία ετήσια έκθεση ελέγχου που προβλέπεται στο άρθρο 62 παρ.1 περ. δ-ι του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Για οποιοδήποτε σχόλιο διατυπώσει η Επιτροπή μετά την ετήσια εξέταση του προγράμματος, η διαχειριστική αρχή σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού ενημερώνει την επιτροπή παρακολούθησης και την Επιτροπή για τα μέτρα που ελήφθησαν αναφορικά με τα σχόλια αυτά.

2.7 Παρακολούθηση των πιστώσεων των Περιφερειών μεταβατικής στήριξης

Για τις πέντε περιφέρειες που εμπίπτουν στο άρθρο 8 του Κανονισμού 1083/06 επιβάλλονται υποχρεωτικές πιστώσεις και διακριτή παρακολούθησή των πιστώσεων αυτών στα ΕΠ (πόροι που προέρχονται από το ΕΤΠΑ και ΕΚΤ). Οι Περιφέρειες αυτές χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: στις Περιφέρειες στατιστικής σύγκλισης (Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Αττική) και στις Περιφέρειες σταδιακής εισόδου (Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο).

Οι συγχρηματοδοτούμενες αναπτυξιακές παρεμβάσεις στις Περιφέρειες αυτές (εκτός του Ταμείου Συνοχής) θα υλοποιηθούν μέσω:

- των αντίστοιχων περιφερειακών ΕΠ (συγχρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ) και
- των τριών (3) τομεακών ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ.

Επισημαίνεται ότι οι ανάγκες των οκτώ Περιφερειών αμιγούς Στόχου Σύγκλισης θα καλυφθούν από όλα τα τομεακά ΕΠ όσο και από τα περιφερειακά ΕΠ με απόλυτα διακριτές πιστώσεις.

Η τήρηση των πιστώσεων για τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης διασφαλίζεται πλήρως σε προγραμματικό επίπεδο με την ύπαρξη διακριτών αξόνων προτεραιότητας για κάθε τύπο Περιφερειών, ως εξής:

- Τα περιφερειακά ΕΠ έχουν διακριτούς Άξονες Προτεραιότητας για κάθε Περιφέρεια που περιλαμβάνουν.
- Τα τρία (3) τομεακά ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και καλύπτουν και τους τρεις τύπους Περιφερειών (αμιγής στόχος 1, στατιστική σύγκλιση, σταδιακή είσοδος) έχουν διακριτούς θεματικούς Άξονες Προτεραιότητας που επαναλαμβάνονται για κάθε έναν από τους τρεις τύπους Περιφερειών.

Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνονται κατά την υλοποίηση, με τη σύνθεση και παρακολούθηση των σχετικών πληροφοριών στο ΟΠΣ.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

3.1 Γενικά

Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κοινοτικών και εθνικών πόρων που συνδράμουν την πολιτική για τη συνοχή, προβλέπεται η διεξαγωγή αξιολογήσεων πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίηση του ΕΠ (άρθρα 47-49 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006). Οι αξιολογήσεις αυτές, στρατηγικής ή επιχειρησιακής φύσης, λαμβάνουν υπόψη το στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης και τη σχετική κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τη στρατηγική περιβαλλοντική αξιολόγηση. Πραγματοποιούνται με ευθύνη του κράτους μέλους ή της Επιτροπής και διεξάγονται από εμπειρογνώμονες ή φορείς λειτουργικά ανεξάρτητους από την αρχή πιστοποίησης και την αρχή ελέγχου που έχουν οριστεί στο πλαίσιο του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων δημοσιοποιούνται με βάση τους εφαρμοστέους κανόνες για την πρόσβαση στα έγγραφα.

3.2 Αξιολογήσεις επιχειρησιακής φύσης

Σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 τα κράτη μέλη πραγματοποιούν αξιολογήσεις που συνδέονται με την παρακολούθηση ΕΠ, ιδίως όταν, κατά την εν λόγω παρακολούθηση διαπιστωθεί σημαντική απόκλιση από τους στόχους που τέθηκαν αρχικά ή όταν υποβάλλονται προτάσεις για την αναθεώρηση των προγραμμάτων αυτών (αξιολογήσεις επιχειρησιακής φύσης).

Επιπλέον σύμφωνα με τον προαναφερόμενο Κανονισμό, τα κράτη μέλη μπορούν για τα ΕΠ του στόχου «Σύγκλιση» και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, να συντάσσουν σχέδιο αξιολόγησης που περιλαμβάνει τις ενδεικτικές δραστηριότητες αξιολόγησης που σκοπεύει να πραγματοποιήσει το κράτος μέλος κατά τις διάφορες φάσεις της υλοποίησης.

Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα αξιοποιώντας και τις οδηγίες της Επιτροπής για την αξιολόγηση των ΕΠ και του ΕΣΠΑ κατά την διάρκεια της προγραμματικής περιόδου (Draft Working Paper No 5: Evaluation during the programming period: on going evaluation –An integrated management tool) διαμόρφωσε ενδεικτικό σχέδιο αξιολογήσεων της περιόδου 2007-2013, όπου αποτυπώνεται ο προγραμματισμός των αξιολογήσεων σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο στο πλαίσιο των στόχων της «Σύγκλισης» και της «Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης».

Οι αξιολογήσεις που συνδέονται με την παρακολούθηση του ΕΠ πραγματοποιούνται με ευθύνη της διαχειριστικής αρχής και σύμφωνα με τις γενικές αρχές που καθορίζονται από την εθνική αρχή συντονισμού για την αξιολόγηση όλων των ΕΠ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%).

Εκτός από τις προτεινόμενες στο σχέδιο, αξιολογήσεις, είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν, κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου και άλλες αξιολογήσεις, σε περιπτώσεις που θα κριθεί αυτό αναγκαίο, λόγω τροποποιήσεων των επιχειρησιακών προγραμμάτων ή του ΕΣΠΑ. Τροποποιήσεις του ΕΠ που θα απαιτήσουν πιθανά αξιολόγηση αφορούν τροποποιήσεις στη χρηματοδοτική κατανομή των διατιθέμενων πόρων μεταξύ των Αξόνων προτεραιότητας, τροποποιήσεις στους στόχους ή/και το περιεχόμενο των Αξόνων του ΕΠ, και τέλος τροποποιήσεις στις Διατάξεις Εφαρμογής. Οι παραπάνω αξιολογήσεις δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθούν χρονικά στην παρούσα φάση σχεδιασμού.

Για τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων αυτών η διαχειριστική αρχή ενημερώνει την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ, την Επιτροπή, την εθνική αρχή συντονισμού και την ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%).

Το ενδεικτικό σχέδιο των αξιολογήσεων με τον προγραμματισμό της περιόδου 2007-2013 παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

3.3 Εκ των υστέρων αξιολόγηση

Σύμφωνα με το άρθρο 49 παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, η εκ των υστέρων αξιολόγηση αποτελεί ευθύνη της Επιτροπής. Κατά την εκ των υστέρων αξιολόγηση εξετάζονται ζητήματα όπως η έκταση χρήσης των πόρων, η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του προγραμματισμού των Ταμείων και οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις από την εφαρμογή του προγράμματος με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων για την πολιτική στους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Τέλος προσδιορίζονται οι παράγοντες που συνέβαλαν στην επιτυχία ή την αποτυχία της υλοποίησης των ΕΠ και εντοπίζονται οι ορθές πρακτικές.

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση είναι στρατηγικής φύσης, διεξάγεται από ανεξάρτητους αξιολογητές και ολοκληρώνεται το αργότερο μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2015. Η διαχειριστική αρχή και η εθνική αρχή συντονισμού συνεργάζονται με την Επιτροπή για τη διενέργεια της αξιολόγησης παρέχοντας τα απαραίτητα στοιχεία.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007 – 2013

ΕΙΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΑ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ Ή ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΡΗΜΑΤΟ-ΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	Τεκμηρίωση της συμβολής των ΕΠ στην εφαρμογή του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων	Απαίτηση άρθρου 29 του Καν. 1083/2006 για τη στρατηγική υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη	Στα σημεία α, β, γ και δ της παραγράφου 2 του άρθρου 29 του Καν. 1083/2006	Συμβολή στην υποβολή των στρατηγικών εκθέσεων του άρθρου 29 του Καν. 1083/2006	2ο εξάμηνο 2007 2ο εξάμηνο 2009 2ο εξάμηνο 2012	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Γραφείο Πρωθυπουργού, Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, Ε.Ε., αρχή συντονισμού, Διαβουλεύσεις με αρχές διαχείρισης ΕΠ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ)	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΣΠΑ στο μέσο της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΣΠΑ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΣΠΑ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης για το τέλος της προγραμματικής περιόδου και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΣΠΑ; Με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του	1ο εξάμηνο 2011	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, Ε.Ε., αρχή συντονισμού, Διαβουλεύσεις με αρχές διαχείρισης ΕΠ
	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΣΠΑ πριν τη λήξη της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΣΠΑ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΣΠΑ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΣΠΑ; Υπάρχει δυνατότητα και αν ναι με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας, ενόψει και της νέας προγραμματικής περιόδου ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του	1ο εξάμηνο 2013	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, Ε.Ε., αρχή συντονισμού, Διαβουλεύσεις με αρχές διαχείρισης ΕΠ

ΕΙΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΑ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ Ή ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΡΗΜΑΤΟ-ΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ :	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΠ στο μέσο της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΠ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΠ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης για το τέλος της προγραμματικής περιόδου και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΠ; Με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΠ	1ο εξάμηνο 2011	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Αρχή συντονισμού, Ε.Ε., αρχή διαχείρισης του κάθε ΕΠ
1. ΕΠ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ								
2. ΕΠ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ								
3. ΕΠ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ								
4. ΕΠ ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ								
5. ΕΠ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ								
6. ΕΠ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ								
7. ΕΠ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ								
8. ΕΠ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΠ πριν την λήξη της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΠ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΠ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΠ; Υπάρχει δυνατότητα και αν ναι με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας, ενόψει και της νέας προγραμματικής περιόδου ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΠ	1ο εξάμηνο 2013	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Αρχή συντονισμού, Ε.Ε., αρχή διαχείρισης του κάθε ΕΠ
9. ΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ								
10. ΕΠ ΚΡΗΤΗΣ & ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ								
11. ΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ- ΗΠΕΙΡΟΥ								
12. ΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ								

Παρατήρηση : Στην περίπτωση σημαντικών αλλαγών στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση της χώρας ή/και αν διαπιστωθεί απόκλιση από τους στόχους που τέθηκαν αρχικά, είναι δυνατόν να διενεργηθούν αξιολογήσεις του ΕΣΠΑ και των ΕΠ επιπλέον των αναφερομένων στο χρονοδιάγραμμα

4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 69 του κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 «το κράτος μέλος και η διαχειριστική αρχή για το επιχειρησιακό πρόγραμμα παρέχουν πληροφορίες όσον αφορά τις πράξεις και τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και εξασφαλίζουν τη σχετική δημοσιότητα. Η πληροφόρηση απευθύνεται στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στους δικαιούχους με στόχο την προβολή του ρόλου της Κοινότητας και τη διασφάλιση της διαφάνειας της συνδρομής των Ταμείων». Η εξειδίκευση της εφαρμογής των απαιτήσεων δημοσιότητας και πληροφόρησης περιγράφεται στις διατάξεις (άρθρα 2 έως και 10) του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Για την παροχή των πληροφοριών αυτών αναλαμβάνονται καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης τα οποία αποτυπώνονται με δομημένο τρόπο στο επικοινωνιακό σχέδιο του ΕΠ. Το επικοινωνιακό σχέδιο περιλαμβάνει τους στόχους και το στοχοθετούμενο κοινό, τη στρατηγική και το περιεχόμενο των μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας που θα αναληφθούν για κάθε ομάδα στόχο (δυνητικοί δικαιούχοι, δικαιούχοι, κοινό), τον ενδεικτικό προϋπολογισμό για την εφαρμογή του επικοινωνιακού σχεδίου, τα διοικητικά τμήματα ή τους διοικητικούς φορείς που θα είναι αρμόδια για την εφαρμογή των μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας, ενδεικτικούς τρόπους αξιολόγησης των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης αναφορικά με την προβολή και τη γνώση του ΕΠ και το ρόλο της Κοινότητας. Αναλόγως με τις ανάγκες του ΕΠ για πληροφόρηση και δημοσιότητα δύναται να προβλεφθεί η ανάθεση σχετικών δράσεων σε εξωτερικούς εξειδικευμένους σύμβουλους.

Κατά την έναρξη των ΕΠ η διαχειριστική αρχή επιλέγει να υλοποιήσει μια ενέργεια δημοσιοποίησης σύμφωνα με τη φύση και τους στόχους του ΕΠ. Αναφέρονται ενδεικτικά: ημερίδα, δημοσιότητα στον τύπο. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του ΕΠ πραγματοποιούνται ενέργειες πληροφόρησης και δημοσιότητας εκ των οποίων μια σημαντική ενέργεια ετησίως που θα επικοινωνεί τα επιτεύγματα και τα έργα του ΕΠ. Ενδεικτικά αναφέρονται ημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, δελτία τύπου, εκθέσεις, παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού καθώς και προβολή στα ΜΜΕ. Τα ΕΠ διατηρούν ιστοσελίδες καθώς και άλλα μέσα πληροφόρησης έντυπα ή ηλεκτρονικά.

Τα μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης θα κάνουν αναφορά στην προστιθέμενη αξία της κοινοτικής συνδρομής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Δύναται να εμπλακεί στα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας ένας τουλάχιστον πολλαπλασιαστής πληροφόρησης, αναλόγως με το περιεχόμενο του ΕΠ ή τις Περιφέρειες που καλύπτει, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 5 παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1828/06.

Το επικοινωνιακό σχέδιο, καθώς και οποιαδήποτε σημαντική τροποποίησή του, εκπονείται από τη διαχειριστική αρχή του ΕΠ με βάση τις κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού και σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%) και υποβάλλεται προς εξέταση στην Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 3 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Για την εξασφάλιση της ομοιογένειας, συνοχής και συνέργιας μεταξύ των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης των ΕΠ που χρηματοδοτούνται από τα Ταμεία που συνδράμουν στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή, η εθνική αρχή συντονισμού παρέχει ενιαίες αρχές προς τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ και μεριμνά για τη συνολική παρακολούθηση, εποπτεία και συντονισμό τους.

Τα ποσά που προβλέπονται για την πληροφόρηση και τη δημοσιότητα περιλαμβάνονται στη χρηματοδότηση του ΕΠ στο πλαίσιο της Τεχνικής Υποστήριξης Εφαρμογής (άρθρο 46 παρ. 1 του κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006).

Η διαχειριστική αρχή ορίζει τουλάχιστον ένα πρόσωπο επαφής υπεύθυνο για την πληροφόρηση και την δημοσιότητα βάσει του άρθρου 10 του Καν. (ΕΚ) 1828/06 και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ

Η εθνική και κοινοτική συμμετοχή για όλες τις πράξεις που εντάσσονται στα ΕΠ του ΕΣΠΑ αποτελούν δημόσιες επενδύσεις και μπορούν να χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Οι πιστώσεις των Ταμείων εγγράφονται στο Τμήμα Εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων). Στο τμήμα δαπανών του ΠΔΕ εγγράφονται οι προβλέψεις μεταφοράς πιστώσεων προς τους φορείς χρηματοδότησης του ΠΔΕ. Οι πιστώσεις προς τους δικαιούχους αφορούν την προβλεπόμενη δημόσια δαπάνη (κοινοτική και εθνική). Τυχόν ιδιωτική συμμετοχή παρακολουθείται μέσω του ΟΠΣ.

Στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων τηρούνται τα απαιτούμενα στοιχεία προκειμένου να είναι δυνατή η πρόβλεψη απαιτήσεων χρηματοδότησης για την υλοποίηση των ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Η διαδικασία για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους είναι η ακόλουθη:

1. Εγγραφή της δημόσιας δαπάνης της πράξης (εθνική και κοινοτική συμμετοχή) στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μετά την ένταξή της σε ΕΠ σε συλλογική απόφαση του φορέα χρηματοδότησης
2. Υποβολή αιτήματος διάθεσης χρηματοδότησης από το δικαιούχο ή ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων προς τον φορέα χρηματοδότησης
3. Υποβολή αιτήματος από τον φορέα χρηματοδότησης προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών για τη διάθεση χρηματοδότησης
4. Έκδοση απόφασης διάθεσης χρηματοδότησης από το Υπ.Οι.Ο. με βάση το αίτημα και το διαθέσιμο όριο πληρωμών, και κοινοποίησή της στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, στην Τράπεζα της Ελλάδος και στο φορέα χρηματοδότησης
5. Εντολή κατανομής των πιστώσεων στην πράξη από το φορέα χρηματοδότησης προς το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και την Τράπεζα της Ελλάδος η οποία κοινοποιείται στο δικαιούχο ή ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης

Με την κατανομή χρηματοδότησης στην πράξη οι πιστώσεις είναι διαθέσιμες στο δικαιούχο, ο οποίος μπορεί να προχωρήσει σε χρεώσεις του λογαριασμού της πράξης εκδίδοντας επιταγές προς τους αναδόχους. Οι πληρωμές προς τους αναδόχους βαρύνουν άμεσα το λογαριασμό της πράξης.

Στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων οι πιστώσεις είναι διαθέσιμες στον ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης ο οποίος μπορεί να προχωρήσει σε χρεώσεις του λογαριασμού της πράξης εκδίδοντας επιταγές προς τους δικαιούχους. Οι πληρωμές προς τους δικαιούχους βαρύνουν άμεσα το λογαριασμό της πράξης.

Στην περίπτωση που οι δικαιούχοι ή οι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου μετά την ολοκλήρωση των βημάτων 1 έως 4 εκδίδεται εντολή μεταφοράς των πιστώσεων από το φορέα χρηματοδότησης στο λογαριασμό του Νομικού Προσώπου προκειμένου να διενεργηθούν πληρωμές. Η μεταφορά των ποσών γίνεται υπό μορφή άμεσης επιχορήγησης ή αύξησης μετοχικού κεφαλαίου (περιπτώσεις Ανωνύμων Εταιρειών του δημοσίου).

Μετά την μεταφορά στο λογαριασμό του Νομικού Προσώπου, ο δικαιούχος ή ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης προβαίνει στις πληρωμές των αναδόχων ή δικαιούχων αντιστοίχως.

Κατά την πληρωμή στους αναδόχους ή δικαιούχους κανένα ποσό δεν αφαιρείται, ούτε παρακρατείται, ούτε εισπράττεται οποιαδήποτε ειδική επιβάρυνση ή άλλο τέλος ισοδύναμου αποτελέσματος, το οποίο θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των ποσών αυτών.

Οι δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκαν οι δικαιούχοι καταχωρούνται στο ΟΠΣ μετά την επαλήθευσή τους από τη διαχειριστική αρχή και δικαιολογούνται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας.

Η αρχή πιστοποίησης συγκεντρώνει τις καταχωρηθείσες δαπάνες μέσω του ΟΠΣ προκειμένου να πιστοποιήσει τις δαπάνες και να συντάξει τη δήλωση δαπανών που προβλέπεται στο άρθρο 78.

Τυχόν τόκοι που παράγονται από πιστώσεις για χρηματοδότηση πράξεων στο πλαίσιο του ΕΠ, θεωρούνται εθνικοί πόροι και καλύπτουν εθνική δημόσια δαπάνη. Οι φορείς που διαχειρίζονται τα ανωτέρω ποσά έχουν υποχρέωση να δηλώνουν ετησίως τους δημιουργούμενους τόκους στη διαχειριστική αρχή του οικείου ΕΠ. Τα τραπεζικά ή πιστωτικά ιδρύματα, μέσω των οποίων κινούνται τα ανωτέρω ποσά υποχρεούνται στην παροχή στοιχείων κίνησης των σχετικών λογαριασμών στην αρχή πιστοποίησης, μετά από αίτημά της.

6. ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Για τους σκοπούς των άρθρων 66 και 76 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, η διαχειριστική αρχή του ΕΠ, θα ενημερώνει το σύστημα πληροφορικής το οποίο καθιερώνεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (SFC 2007), για την ανταλλαγή στοιχείων που αφορούν το ΕΠ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 39, 40, 41 και 42 του του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Η διαχειριστική αρχή του ΕΠ διασφαλίζει, επίσης, την ύπαρξη συστήματος καταχώρισης και αποθήκευσης, σε ηλεκτρονική μορφή, λογιστικών εγγραφών για κάθε πράξη στο πλαίσιο του ΕΠ καθώς και της συλλογής δεδομένων υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους λογιστικούς ελέγχους και την αξιολόγηση, σύμφωνα με το άρθρο 60 στοιχείο γ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006. Για το σκοπό αυτό, στο πλαίσιο της περιγραφής των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου, θα υποβληθεί στην Επιτροπή περιγραφή του εν λόγω συστήματος, συμπεριλαμβανομένου του οργανογράμματος ροής (κεντρικό ή κοινό σύστημα δικτύου ή αποκεντρωμένο σύστημα με συνδέσεις μεταξύ των συστημάτων), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 71 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 και κατ' αντιστοιχία στο άρθρο 21 και στο παράρτημα XII παράγραφος 6 του του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Για τους ανωτέρω σκοπούς, θα προσαρμοστεί κατάλληλα το υφιστάμενο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, που έχει δημιουργηθεί για τις απαιτήσεις του ΚΠΣ 2000-2006.

Το ΟΠΣ θα καλύπτει, επίσης, τις απαιτήσεις συλλογής και καταχώρισης δεδομένων που αφορούν στις αρμοδιότητες των αρχών ελέγχου και πιστοποίησης του προγράμματος και θα υποστηρίζει τις εν λόγω Αρχές στις υποχρεώσεις ανταλλαγής ηλεκτρονικών δεδομένων με την Επιτροπή. Προς αυτή την κατεύθυνση θα καταβληθεί προσπάθεια να αναπτυχθεί σύστημα συμβατό με το ΟΠΣ για την εισαγωγή της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.

Το ΟΠΣ βρίσκεται ήδη σε λειτουργία για την κάλυψη των απαιτήσεων του ΚΠΣ 2000-2006 και με την ολοκλήρωση των απαραίτητων προσαρμογών, οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη, θα αποτελεί την έγκυρη βάση οικονομικών και στατιστικών δεδομένων, η οποία θα καλύπτει και τις ανάγκες ηλεκτρονικής ενημέρωσης της Επιτροπής.

Η διαχείριση και λειτουργία του ΟΠΣ καθώς και θέματα οργάνωσης, λειτουργίας και ανάπτυξής του προσδιορίζονται στο νόμο και στις ειδικές κανονιστικές αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση αυτού.

Για την αντιμετώπιση τεχνικών και διαχειριστικών θεμάτων σχετικά με το ΟΠΣ, λειτουργεί πλήρης δικτυακή εφαρμογή Helpdesk.

7. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Στο άρθρο 11 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 διατυπώνεται η απαίτηση της επίτευξης των στόχων των Ταμείων στο πλαίσιο στενής συνεργασίας, εταιρική σχέση, τόσο μεταξύ της Επιτροπής και του κράτους μέλους, όσο και μεταξύ του κράτους μέλους και των ενδιαφερόμενων φορέων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο (κάθετη και οριζόντια διάσταση της εταιρικής σχέσης). Η διασφάλιση της εταιρικής σχέσης σε όλα τα επίπεδα υλοποίησης του ΕΠ, αντανάκλαται από τα μέτρα που έχουν ληφθεί όπως:

- (i) Η εφαρμογή διαδικασιών ευρείας διαβούλευσης σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού με στόχο τη διαμόρφωση πολύπλευρης προσέγγισης των εναλλακτικών επιλογών ανάπτυξης των περιφερειών της χώρας, μέσω γόνιμου και αποτελεσματικού διαλόγου με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.
- (ii) Η εκπροσώπηση των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων, των αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, των εκπροσώπων των ΟΤΑ Α και Β' βαθμού στη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠ, η οποία αποτελεί τον κύριο μηχανισμό για την διασφάλιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του προγράμματος, όπου αντιπροσωπεύονται όλοι οι σχετικοί με τους στόχους και τις δράσεις του προγράμματος φορείς.

Η επιλογή των σχετικών εταίρων σε κάθε επίπεδο υλοποίησης του ΕΠ λαμβάνει υπόψη το βαθμό της συνεισφοράς των Ταμείων στην περιοχή που αντιπροσωπεύουν οι εταίροι, την εμπειρία και ικανότητα των εταίρων στους τομείς που εστιάζει το ΕΠ και την ανάγκη προώθησης της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών καθώς της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η μέριμνα για την αποτελεσματική λειτουργία της αρχής της εταιρικής σχέσης, ώστε να προσφέρει την αναμενόμενη προστιθέμενη αξία, αποτελεί ευθύνη του κράτους μέλους και

υλοποιείται μέσω της ακριβούς και επαρκούς διάκρισης των ρόλων και αρμοδιοτήτων των διαφόρων εταίρων στο κατάλληλο κάθε φορά επίπεδο.

8. ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 τα Κ-Μ και η Επιτροπή διασφαλίζουν την προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων υλοποίησης των δράσεων των Ταμείων. Επίσης λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αποτρέψουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού κατά τα διάφορα στάδια υλοποίησης των δράσεων των Ταμείων και ειδικότερα της πρόσβασης σε αυτά. Ειδικότερα, η δυνατότητα πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρίες αποτελεί ένα από τα κριτήρια που πρέπει να τηρούνται κατά τον καθορισμό πράξεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία και που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διάφορες φάσεις υλοποίησης.

Τα μέτρα που προβλέπονται για την προαγωγή της ισότητας των δύο φύλων και την αποτροπή διακρίσεων στα διάφορα στάδια υλοποίησης του ΕΠ περιλαμβάνουν:

- (i) Την ισόρροπη κατά το δυνατόν συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ και την εκπροσώπηση σε αυτή κρατικών αρχών που είναι αρμόδιες για θέματα ισότητας καθώς και κοινωνικών οργανώσεων ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, Δίκτυο ROM κλπ)
- (ii) Τη λήψη κατάλληλων μέτρων για τη δημοσιοποίηση του προγράμματος και των ειδικότερων δράσεων που περιλαμβάνονται σε αυτό, ώστε να διασφαλίζεται η κατά το δυνατό ευρύτερη δυνατότητα πρόσβασης στην κοινοτική συγχρηματοδότηση. Στα μέτρα αυτά συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η αποστολή των προκηρύξεων σε όλα τα μέλη της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ αλλά και σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, οι οποίοι μπορούν να εξασφαλίσουν ευρεία διάδοση τόσο των ευκαιριών χρηματοδότησης όσο και των ειδικών όρων και προϋποθέσεων για τη λήψη της.
- (iii) Την παρακολούθηση και τη σχετική ενημέρωση της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω της ετήσιας έκθεσης, όσον αφορά τα μέτρα που έχουν ληφθεί σε σχέση με την παροχή ίσων ευκαιριών στο πλαίσιο του ΕΠ, την αποτελεσματικότητα τους και τις διορθωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της μη διάκρισης.
- (iv) Τη χρήση εξειδικευμένων κριτηρίων προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρίες κατά την διαδικασία επιλογής πράξεων για συγχρηματοδότηση.

9. ΡΗΤΡΑ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 34 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, τα ΕΠ λαμβάνουν χρηματοδότηση μόνο από ένα Ταμείο, με εξαίρεση ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής. Ωστόσο μπορούν, με την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στους ειδικούς κανονισμούς των Ταμείων, να χρηματοδοτούν, κατά συμπληρωματικό τρόπο και εντός του ορίου του 10% της κοινοτικής χρηματοδότησης του κάθε άξονα προτεραιότητας (ρήτρα ευελιξίας), δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του άλλου Ταμείου, εφόσον οι δράσεις αυτές απαιτούνται για την ικανοποιητική υλοποίηση της πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτή.

Για την υλοποίηση των ΕΠ προβλέπεται η αξιοποίηση κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου της ρήτρας ευελιξίας. Η χρηματοδότηση κατά συμπληρωματικό τρόπο του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ μπορεί να φτάσει μέχρι και 10% της κοινοτικής χρηματοδότησης ανά άξονα προτεραιότητας κατά μέγιστο (ή μέχρι 15% για τον άξονα προτεραιότητας Κοινωνική Ενσωμάτωση του ΕΚΤ για όλες τις Περιφέρειες και τον άξονα προτεραιότητας Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη του ΕΤΠΑ που αφορά στις Περιφέρειες σταδιακής εισόδου).

Στο πλαίσιο αυτό έχουν ήδη περιγραφεί στα ΕΠ οι κατηγορίες παρεμβάσεων τις οποίες οι αρμόδιες αρχές θα υλοποιήσουν μέσω της χρήσης της ανωτέρω ρήτρας. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Δράσεις για τον εμπλουτισμό, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την αύξηση της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού που εμπίπτουν στην στρατηγική του υπουργείου Ανάπτυξης και περιλαμβάνονται στο ΕΠ «Επιχειρηματικότητα και Ανταγωνιστικότητα» για τις 8 περιφέρειες αμιγούς Στόχου Σύγκλισης και στα ΠΕΠ για τις 5 περιφέρειες μεταβατικής στήριξης, π.χ. θεματικά δίκτυα Ε&Α, δημιουργία περιφερειακών πόλων καινοτομίας, δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, βελτίωση της εποπτείας της αγοράς και στήριξη του καταναλωτή, ενίσχυση των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας(ειδική αναφορά γίνεται στην ενότητα 3.1.)
- Παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο μέσω των ΠΕΠ (προγράμματα τύπου «Βοήθεια στο σπίτι»), που εντάσσονται στη στρατηγική των αξόνων προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής» για την ενίσχυση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των περιφερειών και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.
- Παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται σε όλους τους άξονες προτεραιότητας του ΕΠ «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση» για την προμήθεια εξοπλισμού με στόχο τη χρήση νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία (π.χ. εξοπλισμός εργαστηρίων φυσικών επιστημών ιδιαίτερα για ΑμεΑ, εξοπλισμός εργαστηρίων για επαγγελματικά λύκεια και σχολές, εξοπλισμός για τις δομές εκπαίδευσης ενηλίκων, εξοπλισμός για την τριτοβάθμια εκπαίδευση).
- Παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στους άξονες προτεραιότητας 1 και 2 του ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση» (π.χ. εκπαίδευση στη χρήση πληροφοριακών συστημάτων όπως TAXIS).
- Παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στους άξονες προτεραιότητας 1, 2 και 3 του ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση» για την προμήθεια ηλεκτρονικού εξοπλισμού, δικτύωσης, διαμόρφωσης χώρων, προμήθειας έτοιμου λογισμικού κλπ.

Επισημαίνεται ότι όμοιες ή ομοειδείς κατηγορίες παρεμβάσεων θα υλοποιούνται κάτω από ένα και το αυτό θεσμικό πλαίσιο, ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους (επιχειρησιακό πρόγραμμα ή Διαρθρωτικό Ταμείο).

Κατά τη διαδικασία αναθεώρησης των ΕΠ θα εξετάζεται από τα αρμόδια όργανα το ενδεχόμενο και η αναγκαιότητα αξιοποίησης της ρήτρας ευελιξίας και σε πρόσθετες κατηγορίες παρεμβάσεων (όπως π.χ. ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε τοπικό ή κλαδικό επίπεδο, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις με στόχευση σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης).

Η χρησιμοποίηση της ρήτρας ευελιξίας παρακολουθείται από τη διαχειριστική αρχή μέσω του ΟΠΣ στο επίπεδο του άξονα προτεραιότητας, ώστε να διασφαλίζεται ότι το ποσοστό

συμπληρωματικής χρηματοδότησης από το αντίστοιχο Ταμείο δεν υπερβαίνει το καθορισμένο ποσοστό-κατώφλι του 10% (ή 15%).

Η διαχειριστική αρχή ενημερώνει την Επιτροπή, στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης, σχετικά με τη χρησιμοποίηση της ρήτρας ευελιξίας παρέχοντας πληροφορίες σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας που να επιτρέπουν την επαλήθευση των προϋποθέσεων χρησιμοποίησης της ρήτρας ευελιξίας καθώς και της μη υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπτού ορίου συνδρομής του αντίστοιχου Ταμείου.

10. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η αρχή της εταιρικής σχέσης εφαρμόσθηκε πλήρως από το Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας στις διαδικασίες κατάρτισης του τομεακού ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», με την κινητοποίηση του συνόλου των τομέων πολιτικής και των κοινωνικών εταίρων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς και βασιζόμενη στην αρχή της διαφάνειας. Η συμμετοχή των εταίρων στη διαδικασία προέκυψε με βάση την αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση και των κοινωνικών ομάδων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, την πλήρη κάλυψη του εύρους των πολιτικών και ειδικών οριζόντιων θεμάτων που αναπτύσσονται στο ΕΠ.

Ήδη σήμερα οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν με αποφασιστικό ρόλο:

- στην Επιτελική Επιτροπή του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ).
- στις διαδικασίες εκπόνησης και ανάπτυξης των επαγγελματικών περιγραμμάτων
- στο Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Πολιτικής (ΕΣΥΚΠ).

Στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας προτίθεται να προχωρήσει σε διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους για την εκπόνηση ολοκληρωμένου επιχειρησιακού σχεδιασμού με στόχο την ενίσχυση του ρόλου τους, προκειμένου να αποκτήσει η εμπλοκή τους μόνιμο και βιώσιμο χαρακτήρα.

Το Υπουργείο Απασχόλησης, μέσω «προγραμματικής συμφωνίας», προτίθεται να διαθέσει έως το 2% των πόρων του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», για συγκεκριμένες ενέργειες στήριξης παρεμβάσεων και ευαισθητοποίησης των ωφελουμένων, για την υλοποίηση κοινών δράσεων, καθώς και την ενδυνάμωση των επιχειρησιακών δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων, ειδικότερα όσον αφορά την προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των επιχειρήσεων.

11. ΜΕΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ

Στο πλαίσιο του ΕΠ δύναται να χρηματοδοτηθούν πράξεις που αφορούν στην ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία ταμείων ή ταμείων χαρτοφυλακίου όπως ορίζονται στο άρθρο 44 του Κανονισμού. Τα ταμεία ιδρύονται με Προεδρικό Διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού προσδιορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη συνεισφορά από ΕΠ σε ταμεία της προηγούμενης παραγράφου.

12. ΕΡΓΑ ΓΕΦΥΡΕΣ

Ως έργα-γέφυρες χαρακτηρίζονται έργα των οποίων μέρος του φυσικού αντικειμένου συγχρηματοδοτείται από ΕΠ της περιόδου 2000-2006 και μέρος από ΕΠ της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Τα έργα αυτά μπορούν να χρηματοδοτηθούν από ΕΠ της περιόδου 2007-2013 εφόσον πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- η αρμόδια αρχή κατανέμει τις πράξεις σε δύο χωριστά, σαφώς διακριτά στάδια ή τμήματα για κάθε ΕΠ της αντίστοιχης περιόδου με αντίστοιχο διακριτό οικονομικό και φυσικό αντικείμενο,
- πληρούνται οι όροι επιλεξιμότητας του ΕΠ της περιόδου 2007-2013 από το οποίο πρόκειται να συγχρηματοδοτηθεί ως έργο-γέφυρα,
- πληρούνται οι όροι επιλεξιμότητας του ΕΠ της περιόδου 2000-2006, υπό το οποίο είχε αρχικά συγχρηματοδοτηθεί. Στην περίπτωση που, βάσει εκθέσεων ελέγχου ή άλλων μέσων, προκύπτει ότι η δαπάνη ενός έργου δεν είναι επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση κατά την περίοδο 2000-2006, η δαπάνη αυτή δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή για συγχρηματοδότηση ούτε κατά την περίοδο 2007-2013,
- αιτιολογείται επαρκώς η μη ολοκλήρωση του έργου κατά την περίοδο 2000-2006,
- για το τμήμα του έργου που θα ενταχθεί στο ΕΣΠΑ θα ισχύσουν τα ποσοστά συγχρηματοδότησης του σχετικού ΕΠ του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 ανά περίπτωση,
- στις περιπτώσεις μεγάλων έργων γεφυρών, για τα οποία το συνολικό κόστος επένδυσης και από τις δύο προγραμματικές περιόδους είναι άνω των είκοσι πέντε εκατ. (25.000.000) ευρώ στην περίπτωση του περιβάλλοντος και άνω των πενήντα εκατ. (50.000.000) ευρώ σε άλλους τομείς, σύμφωνα με το άρθρο 39 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, στις πληροφορίες που υποβάλλονται στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 40 του ίδιου Κανονισμού, συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία διακριτότητας φυσικού και οικονομικού αντικειμένου μεταξύ των δύο προγραμματικών περιόδων.

Σε κάθε ΕΠ του ΕΣΠΑ προσδιορίζονται τα μεγάλα έργα γέφυρες (κατά την έννοια του άρθρου 39 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006) που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από αυτό.

Στις τελικές εκθέσεις εκτέλεσης των ΕΠ της περιόδου 2000-2006 θα δοθούν αναλυτικά στοιχεία σε ότι αφορά στα έργα-γέφυρες που δεν αποτελούν μεγάλα έργα κατά την έννοια του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Έργα που κατά τη λήξη της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 προσδιοριστούν ως ημιτελή ή μη-λειτουργικά και τα οποία σύμφωνα με τους στόχους και τις προτεραιότητες των ΕΠ 2007-2013 δεν είναι επιλέξιμα, το κράτος μέλος υποχρεούται να τα ολοκληρώσει και να τα καταστήσει λειτουργικά με εθνικούς πόρους.

Η χρηματοδότηση των έργων γεφυρών δεν αναιρεί τις υποχρεώσεις της χώρας για την περίοδο 2007-2013, ως προς την τήρηση των περιφερειακών κατανομών και των στόχων της Λισσαβόνας.

13. ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ

13.1 Κανόνες σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις, τις κρατικές ενισχύσεις, τις ίσες ευκαιρίες και το περιβάλλον

Οι οδηγίες και οι κατευθύνσεις σχετικά με τους ισχύοντες κανόνες στους ανωτέρω τομείς θα προσδιοριστούν κατά την περιγραφή του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των ΕΠ σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 21 του Καν.1828/2006 της Επιτροπής. Στο πλαίσιο αυτό θα εκδοθούν και οδηγίες για την τήρηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις συμπεριλαμβανομένων οδηγιών για τη σώρευση των ενισχύσεων και της αποφυγής διπλής χρηματοδότησης.

Η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει την τήρηση του κοινοτικού θεσμικού πλαισίου σε ότι αφορά τον ανταγωνισμό και τις δημόσιες συμβάσεις, τις κρατικές ενισχύσεις, το περιβάλλον, τις μεταφορές και την ενέργεια, την διασφάλιση της υγείας του πληθυσμού και την κοινωνική φροντίδα, τις ίσες ευκαιρίες. Η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων που ισχύουν κατά την έγκριση της απόφασης χορήγησης της ενίσχυσης.

Προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανότητες παρατυπιών στη διαδικασία ανάθεσης και υλοποίησης των δημοσίων συμβάσεων, οι ελληνικές αρχές θα προχωρήσουν στην κωδικοποίηση και απλοποίηση του νομικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις έργων.

13.2 Διαχειριστική Επάρκεια Δικαιούχων ΕΠ

Στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 ενισχύεται η διοικητική αποτελεσματικότητα των φορέων υλοποίησης (δικαιούχων) συγχρηματοδοτούμενων έργων, με τη θέσπιση κανόνων επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειάς τους, πριν από την ανάληψη της ευθύνης εκτέλεσης έργων. Προβλέπεται ειδική διαδικασία με την οποία καθορίζονται οι απαιτήσεις ή το πρότυπο διαχείρισης έργων, οι διαδικασίες και οι αρμόδιοι φορείς για την επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων, λαμβάνοντας μέριμνα του μεγέθους και των ιδιαιτεροτήτων των έργων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, καθώς και των δικαιούχων που θα τα υλοποιήσουν.

Μέχρι την έναρξη εφαρμογής της ανωτέρω διαδικασίας, η οποία προβλέπεται να γίνει την 1.1.2009, και για ειδικές κατηγορίες πράξεων και ιδίως για τα συνεχιζόμενα από το ΚΠΣ 2000-2006 έργα, η διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων επιβεβαιώνεται σύμφωνα με οδηγίες της εθνικής αρχής συντονισμού και με τα όσα προβλέπονται στην επιστολή με αρ. πρωτ. ΕΥΣΣΑΑΠ1469/04.05.2007 του Υπουργού Οικονομίας & Οικονομικών.

Σε περίπτωση δικαιούχων για τους οποίους δεν επιβεβαιώνεται η διαχειριστική τους επάρκεια, η αρμοδιότητα υλοποίησης δύναται να μεταβιβαστεί με προγραμματική συμφωνία των δύο μερών στην αρχή στην οποία υπάγονται ή από την οποία εποπτεύονται ή σε συναφή δημόσια υπηρεσία ή ανώνυμη εταιρεία του ευρύτερου δημόσιου τομέα, η οποία ικανοποιεί τα κριτήρια διαχειριστικής επάρκειας δικαιούχων. Στην περίπτωση που στον φορέα που αναλαμβάνει υλοποίηση έργου σύμφωνα με τα προηγούμενα, προκαλούνται πρόσθετες δαπάνες για τις υπηρεσίες διοίκησης που παρέχει, αυτές περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό του έργου και καλύπτονται απολογιστικά είτε από το ίδιο το έργο είτε από την τεχνική βοήθεια του ΕΠ στο οποίο εντάσσεται. Μετά την παραλαβή προς χρήση, το έργο παραδίδεται στον δικαιούχο μαζί με πλήρη τεχνική και οικονομική τεκμηρίωση.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

**ΠΙΝΑΚΑΣ 37 - ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ Ε. Π.
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ 2007 - 2013**

		ΕΤΠΑ	Ταμείο Συνοχής	Σύνολο
		(1)	(2)	(3) = (1) + (2)
2007	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	173.654.935		173.654.935
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			0
	σύνολο	173.654.935	0	173.654.935
2008	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	177.128.034		177.128.034
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			0
	σύνολο	177.128.034	0	177.128.034
2009	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	180.670.594		180.670.594
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			0
	σύνολο	180.670.594	0	180.670.594
2010	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	184.284.008		184.284.008
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			0
	σύνολο	184.284.008	0	184.284.008
2011	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	187.969.686		187.969.686
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			0
	σύνολο	187.969.686	0	187.969.686
2012	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	191.729.080		191.729.080
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			0
	σύνολο	191.729.080	0	191.729.080
2013	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	195.563.663		195.563.663
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			0
	σύνολο	195.563.663	0	195.563.663
Γενικό Σύνολο 2007-2013	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	1.291.000.000	0	1.291.000.000
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			0
	ΣΥΝΟΛΟ	1.291.000.000	0	1.291.000.000

ΠΙΝΑΚΑΣ 38 – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ Ε.Π. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ 2007 – 2013 ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΥΤΗΤΑΣ (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧVI ΤΟΥ ΕΦΑΡΜΟΣΤΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ)

Ως Βάση υπολογισμού της κοινοτικής συνδρομής χρησιμοποιείται η επιλέξιμη δημόσια δαπάνη (στήλη 8)

ΚΩΔ. ΑΞΟΝ Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ				ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤ ΗΣΗ (Βάση υπολ. Κοιν. Συμμ)	ΠΟΣΟ ΣΤΟ ΣΥΓΧ ΡΗΜΑ ΤΟΔΟ ΤΗΣΗ Σ	ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ				ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
		ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΤΑ ΜΕΙ Ο ΣΥ ΝΟ ΧΗ Σ	ΣΥΝΟΛΟ		ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟ ΤΗΣΗ	ΕΘΝΙΚ Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΧΡΗΜ ΑΤΟΔ ΟΤΗΣ Η			ΣΥΝΕΙ ΣΦΟΡ Α ΕΤΕ	ΑΛΛΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ			
1	2	3	4 = 1+2+3	5 = 6+7	6	7*	8 = 4+5	9 = 4/8	10	11a	11b	ΣΥΝΟΛΟ 11a + 11b	13= 4+5+11a		
1	ΑΞΟΝΑΣ 1 : ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΑΠΟ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	192.083.000			192.083.000	33.897.000	33.897.000		225.980.000	85,00 %		5.000.000	124.373.846	129.373.846	230.980.000
2	ΑΞΟΝΑΣ 2 : ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗ ΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ	466.020.000			466.020.000	82.238.824	82.238.824		548.258.824	85,00 %			548.258.824	548.258.824	548.258.824
3	ΑΞΟΝΑΣ 3 : ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	272.907.000			272.907.000	48.160.059	48.160.059		321.067.059	85,00 %		107.000.000	18.832.579	125.832.579	428.067.059

ΚΩΔ. ΑΞΟΝ Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ				ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤ ΗΣΗ (Βάση υπολ. Κοιν. Συμμ)	ΠΟΣΟ ΣΤΟ ΣΥΓΧ ΡΗΜΑ ΤΟΔΟ ΤΗΣΗ Σ	ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ				ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
		ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΤΑ ΜΕΙ Ο ΣΥ ΝΟ ΧΗ Σ	ΣΥΝΟΛΟ		ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟ ΤΗΣΗ	ΕΘΝΙΚ Η ΙΔΙΩΤΙ ΚΗ ΧΡΗΜ ΑΤΟΔ ΟΤΗΣ Η			ΣΥΝΕΙ ΣΦΟΡ Α ΕΤΕ	ΑΛΛΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ			
1	2	3	4 = 1+2+3	5 = 6+7	6	7*	8 = 4+5	9 = 4/8	10	11a	11b	ΣΥΝΟΛΟ 11a + 11b	13= 4+5+11a		
4	ΑΞΟΝΑΣ 4 : ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ	330.990.000			330.990.000	58.410.000	58.410.000		85,00 %		90.000.000	719.100.000	809.100.000	479.400.000	
5	ΑΞΟΝΑΣ 5 : ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	29.000.000			29.000.000	5.294.117	5.294.117		84,56 %					34.294.117	
	ΣΥΝΟΛΟ	1.291.000.000	0	0	1.291.000.000	228.000.000	228.000.000		84,99 %		202.000.000	1.410.565.249	1.612.565.249	1.721.000.000	

(*) Η στήλη αυτή δεν συμπληρώνεται γιατί η βάση υπολογισμού της Κοινοτικής Συνδρομής είναι οι επιλέξιμες δημόσιες δαπάνες.

11a: Άλλοι εθνικοί πόροι, προβλεπόμενα έσοδα, μη επιλέξιμες δαπάνες. Σε ότι αφορά στα προβλεπόμενα καθαρά έσοδα από τα έργα του Ε.Π. εκτιμήθηκε ότι έσοδα δημιουργούνται από τέσσερις κατηγορίες ενεργειών (κωδικούς παρέμβασης): υποδομές ποιότητας, ενεργειακά έργα στα νησιά, υποδομές ΕΤΑ, υποδομές Τουρισμού και Πολιτισμού. Με δεδομένο ότι στο επίπεδο του ΕΣΠΑ έγινε δεκτό ότι τα καθαρά έσοδα θα είναι κατά μέσο όρο το 10% της Δ.Δ., το ποσοστό 12% (202 εκ. €) Που τέθηκε για το Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» θεωρείται εύλογο.

11b Συμπληρώνονται τα ποσά ιδιωτικής συμμετοχής

ΠΙΝΑΚΑΣ 39: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑ ΘΕΜΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ (ΣΕ ΕΥΡΩ)

Διάσταση 1		
Θέμα προτεραιότητας		
Κωδικός *	Περιγραφή	Ποσό **
01	Δραστηριότητες (Ε&ΤΑ) σε ερευνητικά κέντρα	17.000.000
02	Υποδομή (Ε&ΤΑ) (συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων, των οργάνων και των δικτύων υπολογιστών μεγάλης ταχύτητας που συνδέουν ερευνητικά κέντρα) και κέντρα ικανότητας όσον αφορά συγκεκριμένες τεχνολογίες	25.490.000
03	Μεταφορά τεχνολογίας και βελτίωση των δικτύων συνεργασίας μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), μεταξύ αυτών και άλλων επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, ιδρυμάτων μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κάθε τύπου, περιφερειακών αρχών, ερευνητικών κέντρων και επιστημονικών και τεχνολογικών πόλων (επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα, τεχνοπόλιοι κ.λπ.)	27.190.000
04	Βοήθεια προς την Ε&ΤΑ, ιδίως των ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε υπηρεσίες Ε&ΤΑ ερευνητικών κέντρων)	28.900.000
05	Προηγμένες υπηρεσίες υποστήριξης για επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων	98.610.000
06	Βοήθεια προς τις ΜΜΕ για την προώθηση φιλοπεριβαλλοντικών προϊόντων και διαδικασιών παραγωγής (εισαγωγή ουσιαστικού συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, υιοθέτηση και χρήση τεχνολογιών για την πρόληψη της ρύπανσης, ενσωμάτωση καθαρών τεχνολογιών στην παραγωγή της επιχείρησης)	28.940.000
07	Επενδύσεις σε επιχειρήσεις που συνδέονται άμεσα με την έρευνα και την καινοτομία (καινοτόμες τεχνολογίες, σύσταση νέων επιχειρήσεων από τα πανεπιστήμια, υφιστάμενα κέντρα και επιχειρήσεις Ε&ΤΑ κ.λπ.)	71.440.000
08 ¹	Άλλες επενδύσεις σε επιχειρήσεις	196.400.000
09 ²	Άλλα μέτρα για την τόνωση της έρευνας και της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ	336.000.000
33	Ηλεκτρισμός	19.520.000
34	Ηλεκτρισμός (ΤΕΝ-Ε)	20.370.000
35	Φυσικό αέριο	37.340.000
36	Φυσικό αέριο (ΔΕΔ -Η)	55.170.000
39	Ανανεώσιμη ενέργεια: αιολική ενέργεια	69.590.000
40	Ανανεώσιμη ενέργεια: ηλιακή ενέργεια	19.520.000
41	Ανανεώσιμη ενέργεια: βιομάζα	11.880.000
42	Ανανεώσιμη ενέργεια: υδροηλεκτρική, γεωθερμική και άλλες μορφές ενέργειας	79.780.000
43	Ενεργειακή απόδοση, συμπαραγωγή, διαχείριση ενέργειας	17.820.000
Διάσταση 1		

¹ Στον κωδικό 08 καταχωρούνται τα κονδύλια των δράσεων που αφορούν

- επιχειρηματικά πάρκα
- δημιουργία νέων επιχειρήσεων από ειδικές κατηγορίες πληθυσμού
- επενδύσεις σε ειδικές μορφές τουρισμού, πολιτισμού, επενδύσεις σε εμπόριο, υπηρεσίες
- Κοινωνική Οικονομία
- Πιστοποίηση κλπ.

² Στον κωδικό 09 καταχωρούνται

- εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων στην Μεταποίηση και τον Τουρισμό για την προώθηση της καινοτομίας και της εξωστρέφειας.
- διεθνείς συνεργασίες στην έρευνα, υποστήριξη ευρεσιτεχνιών κλπ.
- προβολή προϊόντων, δράσεις υποστήριξης της αγοράς και δράσεις του καταναλωτή

Θέμα προτεραιότητας		
Κωδικός *	Περιγραφή	Ποσό **
55	Πρώθηση των φυσικών πόρων	2.480.000
57	Άλλη βοήθεια για τη βελτίωση των τουριστικών υπηρεσιών	36.900.000
58	Προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	25.520.000
59	Ανάπτυξη πολιτιστικής υποδομής	17.010.000
60	Άλλη βοήθεια για τη βελτίωση των πολιτιστικών υπηρεσιών	6.800.000
81	Μηχανισμοί για τη βελτίωση των ορθών πρακτικών και του προγραμματικού σχεδιασμού, παρακολούθηση και αξιολόγηση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και δημιουργία ικανότητας όσον αφορά την εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων	12.330.000
85	Προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση, επιθεώρηση	20.470.000
86	Αξιολόγηση και μελέτες· ενημέρωση και επικοινωνία	8.530.000
Σύνολο		1.291.000.000

ΠΙΝΑΚΑΣ 40: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑ ΜΟΡΦΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ (ΣΕ ΕΥΡΩ)

Διάσταση 2		
Μορφή χρηματοδότησης		
Κωδικός *	Περιγραφή	Ποσό **
01	Μη επιστρεπτέα ενίσχυση	1.206.000.000
02	Ενίσχυση (δάνειο, επιδότηση επιτοκίου, εγγυήσεις)	40.000.000
03	Επιχειρηματικά κεφάλαια (συμμετοχή, κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου)	45.000.000
Σύνολο		1.291.000.000

ΠΙΝΑΚΑΣ 41: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑ ΕΔΑΦΙΚΟ ΤΥΠΟ (ΣΕ ΕΥΡΩ)

Διάσταση 3		
Εδαφικός τύπος		
Κωδικός *	Περιγραφή	Ποσό **
01	Αστική περιοχή	715.000.000
03	Νησιά	362.000.000
05	Αγροτικές περιοχές (εκτός από βουνά, νησιά ή αραιοκατοικημένες και πολύ αραιοκατοικημένες περιοχές)	214.000.000
Σύνολο		1.291.000.000

* Οι κατηγορίες θα πρέπει να είναι κωδικοποιημένες για κάθε διάσταση σύμφωνα με την τυποποιημένη ταξινόμηση.

** Εκτιμώμενο ποσό της Κοινοτικής Συνδρομής για κάθε κατηγορία. Η οικονομική συνεισφορά των Ταμείων καθορίζεται στα Άρθρα 52 και 53 του Κανονισμού 1083/2006, σε συνδυασμό με το Παράρτημα ΙΙΙ αυτού.

Η Ελλάδα κάνει χρήση του ανώτατου επιλέξιμου ποσοστού (85%) για όλους τους Άξονες Προτεραιότητας, δεδομένου ότι καλύπτει τα σημαντικότερα κριτήρια του Άρθρου 52, δηλαδή :

- α) τη σοβαρότητα προβλημάτων, ιδίως οικονομικής φύσης
- β) τη σημασία κάθε Άξονα Προτεραιότητας για τις κοινοτικές προτεραιότητες όπως καθορίζονται στις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή, καθώς επίσης για τις εθνικές και περιφερειακές προτεραιότητες
- γ) και το ποσοστό κινητοποίησης της ιδιωτικής χρηματοδότησης.